

ABAUJ-TORNA EGYESÜLT VÁRMEGYÉK

MONOGRAPHIÁJA

KIADJA
ABAUJ-TORNA VÁRMEGYE KÖZÖNSÉGE

I. KÖTET

ABAUJ-TORNA VÁRMEGYE NEMES CSALÁDJAI

IRTA
CSOMA JÓZSEF

KASSA
FORSTER, WESSELÉNYI ÉS TÁRSAI KÖNYVNYOMDÁJA
1897

3/1127

ABAUJ-TORNA VÁRMEGYÉ
NEMES CSALÁDJAI

IRTA

CSOMA JÓZSEF

KIADJA

ABAUJ-TORNA VÁRMEGYE KÖZÖNSÉGE

KASSA

FORSTER, WESSELÉNYI ÉS TÁRSAI KÖNYVNYOMDÁJA
1897

VITÉZ A.

I

~~Könyv- és hangjegy-kereskedése~~
KASSÁN, (Fő-utca 75.)

ELŐSZÓ.

Abauj-Torna vármegye közönsége az 1895. évi tavaszi közgyűlésén elhatározta, hogy az egyesült vármegyék történetét az ország ezeréves fennállásának emlékére megiratja.

A mű három kötetre lett tervezve, melynek első kötetje az egyes vármegyék történetét foglalná magában, a legrégibb időktől 1711-ig, a szatmári békekötésig. E kötet megírásával ifj. Kemény Lajos, Kassa sz. kir. város levéltárosa lett megbízva. A második kötet az egyesült vármegyék történetét, a szatmári békekötéstől napjainkig tárgyalná. Ennek megírására dr. Enyiczkei Béla tanár és főispáni titkár vállalkozott. A harmadik kötet megírását, mely az egyesült vármegyék nemes családjainak történetét tárgyalja, alólrtra bizta a vármegye közönsége.

E harmadiknak tervezett kötet lett először készen s a megjelenés sorrendjében, harmadikból első s talán helyesen is, mert a vármegye nemes családjainak tör-

ténetében ösmerkedünk meg azon egyének származásával, társadalmi állásával, birtokviszonyaival, összekötetéseivel, kik a vármegye köztörténetében szerepelnek, kik a municipális rendszer gépezetében annak mozgató erői, tisztviselői voltak s kik kitartó hazafias működésükkel a municipiumokat, az egész haza védbástyáivá emelték, melyek hazánkat s a magyar állam integritását daczára a török foglалásoknak s dúlásoknak, de még inkább a Habsburg s annak kihaltával a Habsburg-Lothringen uralkodó ház beolvasztó törekvéseinek, napjainkig megmentették és fentartották.

Ez teszi tiszteltté a régi jó táblabírák emlékezetét.

Abauj-Torna vármegye nemességének története egykoru a magyar nemzet európai történetével. Ed és Edumer kun vezérek részt vettek a honfoglalás nagy művében s ezek utódait, a hatalmas Aba nemzetség elágazásait, bevezető cikkemben tüzetesen méltatom. Azonkor, melyről már okleveleink is bőven vannak, egész sorát nyitja meg törzsökös családjainknak. A XIII. század végén s a XIV. század elején, midőn egyes törzsek megosztoznak eddig közösen birt ősi javaikon, egész sora támad a családoknak, melyek már, többé-kevésbbé állandó nevet vesznek fel osztályrészben jutott ősi birtokaik után. Így támadnak az Ákos nemzetségből származó pelsőczi Bebekek, a Hunt-Pázmán nemzetségből származó Jánokiak és Vajdaiak, a Buchk nemzetségből származó Péderiek, a Beék nemzetségből származó varju-falvi Varjuk s Buzlaiak, Mohol ivadéka a Gibártiak, Radványiak, Doma ivadéka a Gecheiek és Baxaiak, Rugach ivadéka: a Fáyak, másik Rugach ivadéka a Fügediek, Feche és Bucchus ivadéka a Tomoriak, a Vidtől származó Kőszegiek, Nenkeiek, Komjáthiak, továbbá a Csányiak, Bárczaiak, Ruszkaiak, Tornaiak, Gö-

nyüiek, Bozinkaiak, Szendiek, Papiak, Bölzseiek, bernátfalvi Bernáthok, halmaji Borok, Csobádiak, Czéczeiek, Kékediek, buzitai Kardosok, Kinizsieik, Barakonyiak s sok mások és kiket mindjárt Bebek-dinasztia mellett kellett volna emlitenünk, a történelemben is nagy szerepet játszó Rozgonyiak és Perényiek.

A Bogáth-Radván nemzetségből származó fényes Rákóczi-ház is, habár bölcsoje Zemplén vármegyében ringott, de itt nyerte adományban a családnak előnevet adó Felső-Vadászt. E megyének volt alispánja 1559-ben Rákóczi Mihály s a felsővadászi várkastélyban sóhajtott végsőt, Rákóczi Zsigmond, az első, ki családját fejedelmi trónra emelte.

A Perényiek, kiknek őse Dobosi Orbán 1292. évben nyerte III. András királytól a családi nevet adó Perényt, az ország legfőbb méltóságait viselték. Főispánok, főpohárnokok, főlovászmesterek, szörényi bánok, nádorok voltak tagjai között s a XV. században Abauj vármegyének legnagyobb uradalmait birták: 2 várat, 4 mezővárost, 52 falut és 2 pusztát.

A Rozgonyi-család eredetileg Esztergommegyéből származott, hol Bozteh volt uradalmuk központja. Renold, V. István király főlovászmestere, a későbbi nádor nyerte adományba Rozgonyt s megalapította a fényes nevű Rozgonyi-családot, mely az 1470-ben reá szállott olnodi Zudar vagyonnal együtt vármegyénk területén, egészben vagy részben 5 mezővárost s mintegy 22 falut birt.

Torna vármegyét e korban csaknem egész terjedelmében két nemzetség birta. Egyik azon törzs, melynek egyes ágazatait a Tornaiak, Szalonnaiak, Thekesek és Teresztenyeiek képezték.

Egy 1427. évből származó adólajstrom e hatalmas

nemzetségeken kívül, a következő tehetségesebb megyei birtokos családokat említi: Gagyai 180, Báthori 42, Gechei 51, Semsei 91, Pányi 53, Bárczai 36, Csanyi 30, Uza 29, Chyrke 24, Jánoki 24, Ruszkai 103 portával.

E család történeti munka figyelmes olvasója észre fogja venni, hogy Magyarország történetének különösen két momentuma változtatta meg a vármegye nemességének képét.

E két momentum az Anjou Károly trónjának megszilárdulása és a mohácsi vész s az azt követő polgárháborúk voltak.

Az Árpádok alatt az Aba nemzetség uralta s birta nagyrészen a vármegyét. Az őс közép nemesség, csekély birtokával a hatalmasabbak szárnyai alá huzódtak, ide huzódott a közép nemesség azon része is, mely leginkább a XIII. század folyamán emelkedett ki a várjobbágyság kötelékéből. A Csák Máté-féle pártharcok után a hatalmasok elbuktak, roppant birtokaiknak eladományozása új aristocratiát teremtett a vármegyében. Elbukott a hatalmas Aba nemzetség is s velők bukott sok oly család, mely a XII---XIII. században tűnt fel, de már a XIV. közepén nyoma veszett, mielőtt állandó családnevet szerzett volna magának.

Még nagyobb változást idéztek elő a mohácsi vész s az azt követő polgári háborúk.

A főnemesség a két király között ingadozott. Hol az elébb megkoronázott János király, hol I. Ferdinánd pártján állottak. A vármegye folyton harcztér volt. Itt vívatott a véres színei csata, itt folyt a küzdelem Kassa birtokáért. A közép nemességet pusztította a háború, birtokait a rakoncátlan nemesség, a hadsereg, ellenség, jó barát egyaránt. Kik a harczokban el nem estek, vagyonilag pusztultak el s nem lévén hol s kinél igazát

keresni, elköltözött nyugalmasabb vidékre, elpusztult birtokairól.

E korszakban sok régi család neve tűnik le és sok új család kerül a vármegye birtokosai közé, I. Ferdinándnak vagy közvetlen követőinek új adománya alapján.

Újabb századok újabb változásokat idéztek elő s napjainkban az Árpádkori Abauj-Torna vármegyét csak a Bárczai, Fáy, Láncki és Vendéghi család képviseli.

Mint a genealogiai munkák általában, úgy ezen Abauj és Torna egyesült vármegyék nemes családjainak multját tárgyzó kötet sem igényli magának a bevégeztséget és teljességet. Az ilyen művek sohasem lehetnek bevégezettek. Minden egyes újabban kézhez vett vagy még fel nem fedezett okirat újabb adatot tartalmaz egyik vagy másik családra nézve s a forrás kimeríthetetlen. Az ilyen genealogiai munkák fő érdeme: új adatok felkutatásában, az ismert adatok czélszerű felhasználásában s mindkettőnek helyes, lelkiösmeretes s kutatói hitelességgel bíró igazságos feldolgozásában áll.

Művemben ezen kellékek megvalósítására törekedtem.

Az egyes családok megírásánál e munkában néhol némi aránytalanság észlelhető. Egyik — talán kevésbbé lényeges — család bővebben van tárgyalva mint másik, melynek a vármegye történetében fontosabb szerep jutott. Ennek oka az, hogy némely családok multját közvetlen saját levelesládájuk okleveleinek alapján volt alkalmam megírni, míg másokét egyes levelesládákban szórványosan talált adatokból kellett összeállítanom. Amaz ezuton kimerítőbb, ez hézagossabb lett.

A leszármazási táblák között sok a töredék, mert hol e töredékek között nagyon valószínű volt is az összetartozandóság, de há hiányzott a kétségtelen össze-

kötő kapocs, nem kötöttem össze, nehogy ezáltal esetleg egy téves leszármazás álljon elő, mely másokat is tévedésre vezethet.

A régi nemzetségek neveit, valamint a régi személy és keresztneveket mindenütt eredeti alakjában hagytam s a régi ortografiával írom. Nem írok Omode helyett Amadét, Ochtum helyett Ajtonyt, Rathold helyett Rátótot, Tekule helyett Tökölit. E régi neveket hagytam ugyanint a régi oklevelekben leírva vannak s hagytam azért, mert erre nézve minden újítást céltalannak tartok. E nevek legnagyobb része kiment a közhasználatból, csakis okleveleinkben találhatók mint régi emlékek, hol kivált a nemzetségek nevei a nemzedékek összetartozandóságát közvetítik.

Ha már most az oklevelek „Ochtum“ genusát „Ajtonyra“, „Jurlét“ „Türjére“ változtatjuk anélkül, hogy szükségünk volna reá ezen rég elavult neveket mai kiejtés szerint újjá alakítani, rendkívül és ok nélkül megnehezítjük a további okleveles kutatásokat.

E munka betűrendben tárgyalja az egyesített vármegyék nemes családait, melyek 1848-ig a vármegye kötelékébe tartoztak. Kihagyván azokat, melyek házasság vagy öröklés útján hosszabb vagy rövidebb ideig birtak ugyan a vármegyében, de annak kötelékeibe sohasem tartoztak, vagy ha ide tartoztak is, multjokról az adatok hiányoznak. Kihagytam azon főnemesi családokat, melyek részben itt voltak törzsökösek, részben beszármaztak, de multjuk a geneologiai irodalomból általánosan ösmert s új adatok nem állottak rendelkezésünkre. Ilyenek: Perényi, Rozgonyi, Szapolyai, Mágocsi, Drugeth, Losonczy, Forgách, Alagi Bökény, olnodi Czudar, Bebek, gr. Csáki, gr. Vay, gr. Keglevich stb. Vannak egyes családok, melyek más vármegyében törzsökösek,

de egyes ágazatai vármegyénkbe származtak, minők: Darvas, Péchi, Rakovszki, Szent-Iványi stb. Az ilyen családoknak csak beszármazott ágazatát vagy ágazatait tárgyalom. A többi az illető megyék monográfusait illeti s e családok története különben is tárgyalva van más geneologiai művekben. Ez alól kivételt csak olyan családok leírásánál teszek, melyeknek története vagy nem ösmeretes vagy hibásan van közölve. Kihagytam végül azon armalista családokat, melyek czimerlevelüket a vármegye gyűlésén hirdették ugyan ki, de e megyei illetékességüknek nincsen nyoma. Ezen armalista családokból a munka végéhez egy rovatos kimutatást mellékeltem. E kimutatás az 1658. évtől kezdve hiányos ugyan, de részben kiegészítik a múlt század folyamán megejtett nemesi nyomozatok adatai.

E helyen egy kis magyarázatra kell kiterjeszkednem. Ösmert dolgokat mondok el s nem is az avatottak számára, hanem azok kedvéért, kik nemesi és czimerügyekkel nem foglalkoztak.

Armalisokat — czimerleveleket — a mohácsi vészt megelőző időkben, egy két eset. kivételével, az uralkodó kizárólag olyan családoknak adományozott, melyek már elébb is nemesek voltak. A Habsburgház trónra léptével ez megváltozott s a czimerujító, czimerbővítő s a rangemeléssel járó czimeradományozásokat kivéve, mind olyan családok nyertek czimert, melyek elébb nemesek nem voltak. Még pedig a nyugati szokástól eltérőleg nálunk a czimeradományozás, nemesség adományozással is egybe volt kötve. Ki czimert kapott, nemességet is nyert, de birtokadományban nem részesült.

Ezáltal létrejött az armalista nemesség.

Az armalis szövegében az adományozottak állására nézve ismét egyes megkülönböztetésekre találunk,

Egyiket nem nemesi állapotból „e statu et conditione ignobili seu civili“ emeli fel véle az uralkodó, másik már elébb is nemesi előjogokat élvezett „hactenus etiam nobilis praerogativa gavisus“. Az ilyen armalisokban az adományozott rendszerint „agilis“ jelzővel van említve s az utódok e jelzőt annak tulajdonképeni jelentőségével „tevékeny“, „serény“, „gyors“, szokták lefordítani, e szóban keresvén az érdemet, melyért az adományos czimerét nyerte, holott az „agilis“ egyes egyének jogi helyzetét jelenti, ki nemes anyától származott, vagy nemes nőt birt feleségül s mint ilyen, nemesi kuriát birt s mint nemesi kuriatulajdonos, nemesi jogokat gyakorolt, dacára annak, hogy személyére nézve nem volt nemes.

Végül vannak olyan armalisok is, melyekben jelezve van, hogy az adományozott nemes szüléktől származott „qui antea quoque nobilibus parentibus ortus.“ Ez nemesség és czimerujításnak tekintendő s ekkor az armalis szövegében többnyire jelezve van, hogy az adományosnak nemességét bizonyító oklevelei a zavaros időkben elvesztek. Külföldön a XVII—XVIII. században kiadott czimerlevelekben udvariassági formula gyanánt gyakran olvasható ezen kitétel: „N. N. nemessége megújított (erneuert).“

Az armalis osztogatása a XVI. század végétől, de főképen az egész XVII. század folyamán, nálunk is, mint más országokban, többé nem egyedül az érdemek jutalmazására, hanem az állam pénztárának megtöltésére is szolgált. Megszerzésének módja nem ütközött akadályokba s elterjedése óriási arányokat öltött. A jobbágy, ha egy kis pénzt összekuporgatott, felkért valamely befolyásosabb egyént czimerlevél eszközlésére s gyakran földesura tudta s beleegyezése nélkül felcsa-

pott nemes embernek. Innen van az, hogy egyes földesurak a jobbágylevélben kikötötték, miszerint a felfogadott jobbágy az ő tudtuk és beleegyezésük nélkül „titokban armalist nem hozat”. Megtörtént, hogy némely armalisok kihirdetésénél egyik vagy másik földesur ellentmondott s ez ellentmondás olvasható is az armalisokra vezetett, kihirdetést igazoló jegyzőkönyvi kivonatokban.

De ezen ellentmondást is kijátszották.

A szökött jobbágy armalisváltással – melyet új földesurával hozatott – igyekezett a köröztetés elől szabadulni, s, hogy volt földesura ellent ne mondhasson, ennek tudtán kívül azt más, idegen megyékben hirdették ki.

A megyék is szükségesnek látták követeik utasításaiban hangsúlyozni e visszaéléseket s felkérni a királyt, hogy az armalisok tömeges osztogatását, sőt egyes armalisokban tömegesen eszközölt nemesítéseket korlátozza, mert ezek a földesuri jogokra nézve sérelmesek. E tömeges nemesítéseknél az érdemes és kitüntetésre méltó egyének mellett sokan olyanok is részesültek a nemesítés kitüntetésében, kik arra egyáltalán soha érdemeket nem szereztek.

Az armálisok korlátozásának kérelmezését adta 1626-ban utasításul Abauj vármegye követének Gagyi Báthori Miklósnak s noha már előzőleg az 1563., 1567., 1608., 1622. évi s utóbb az 1630. és 1641. évi országgyűlések törvényekben igyekeztek korlátot vetni az armalisok áradatának, mind hasztalan. Az armálisok osztogatása szép hasznót hozott a kinestárnak s nagy arányu osztogatása szakadatlanul tartott I. Leopold haláláig, sőt a Habsburgház fiágon való kihalásáig s csakis Mária Terézia kezdte azt korlátozni s e téren őt utódai is követték.

Heraldikai tekintetben nemcsak arra fektettem súlyt, hogy a tárgyalt családok czimereinek a lehetőségig teljes sorozatát adjam, hanem főképen ezen czimerek szabatos heraldikai leírására törekedtem — ha szabad magamat így kifejeznem — mintegy példát adva arra, hogy hazai geneologusaink czimerleírásaikban szintén a heraldikai szabatoságra törekedjenek. Hiszen nem régiben is olvastam, hogy „az oroszán felett pánczélos kar véres szablyát *villogtat*, a kard hegyén levágott mozlin fej *szomorkodik*“ (Marcziányi, Uj idők II. 333).

Szakitanunk kell végre azzal, hogy a XVII--XVIII. századból származó armalisok helytelen czimerleírásait vegyük mintaképül!

Mint tudjuk, a czimerleírások sorrendjében először a paizs színét, majd a paizsalakot, utána a sisakdiszt s végül a takarókat kell leírnunk. Ezen sorrend ellen vétenünk nem szabad.

„A fennálló hadi vért kék mezejében“ (*scutum militare erectum coelestini coloris*) helyett elég, ha annyit írunk „kék paizsban,“ mert ezen paizs nem is hadi, hanem heraldikai s tetszés szerint lehet dőlt vagy álló, anélkül, hogy ez a czimer hitelességére nézve befolyással bírna. Sőt elég e szó is: „kékben“, mert ez a leírásban első lévén, kétségtelenné teszi, hogy alatta a paizs színét értjük.

Vannak egyes czimeralakok, melyeknek rendes állása a heraldikában chablonszerű. Az oroszán például heraldikai rendes állásában ágaskodó helyzetben a paizs jobb kerete felé fordulva, kiöltött nyelvvel, hátára felkunkorított farkkal, ragadozásra nyújtott első karmokkal ábrázoltatik. Egy oroszánál, grifnél, párdueznál, farkasnál stb. csak az ettől eltérő helyzetet kell jelezniünk, p. o. ha az oroszán nem ágaskodó, hanem lépő,

ha nem jobbra, de balra van fordulva, ha nem oldalt, hanem szembe vagy hátra néz stb.

Az olyan czimeralakokat, melyeknek ábrázolására nincsen heraldikai szabály, annyira körül kell irnunk, hogy azok a leírás után pontosan lefesthetők legyenek.

A paizson nyugvó sisakról csak a régibb hasonmásoknál, a sisakkoronákról csak azon korból származó czimereknél teszünk említést, a midőn az ilyen sisakkoronák még külön adományozás tárgyát képezték.

A sisakdisz leírásánál a paizsalak leírásánál követett szabályok irányadók.

A takaróknak kettesével egymás mellé írott színei kijelölik azok helyét. Például ha ezt írjuk: kék-arany, akkor ez alatt azt értjük, hogy a takarók színei a paizs mindkét oldalán kívül kék, belül arany (sárga) színű. Ha pedig azt írjuk: kék-arany, veres-ezüst, ez esetben a takarók színei jobbról, kívül kék, belül arany, balról, kívül veres, belül ezüst (fehér).

Egy nem szabatos, de nálunk még mindig használt czimerleírás a következő: „Fennálló hadi vért kék mezejében ágaskodó arany oroszlán áll, a paizs jobb oldala felé fordulva, kiöltött veres nyelvvel, hátára kunkorított farkkal, első karmait ragadozásra nyujtva. A paizsra illesztett sisak koronáján az alábbihoz hasonló fél oroszlán látható. A paizsot mindkét oldalán körülfogó foszlányok színe jobbról kék és arany, balról vörös és ezüst“. Ugyanezen czimer, szabatos heraldikai leírása ez: „kékben, arany oroszlán; sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst“.

Ennyit láttam szükségesnek megjegyezni e könyvben közlött czimerleírásaim könnyebb megérthetésére.

Végül köszönetemet fejezem ki mindazoknak, kik az őrizetükre bízott levéltárakat előttem megnyitották,

kik családi levéltárukat egészben vagy részben rendelkezésemre bocsájtották s kik a birtokukban levő genealogiai adatok közlésével munkám megírásánál segítségemre voltak. De köszönetemet jelentem Abauj-Torna egyesült vármegye közönségének is, a midőn ezen munkám kinyomtatását saját költségén elrendelte.

Devecser, 1897 július 1.

Csoma József.

Forrásidézetek rövidítéseinek magyarázata.

A. O. = Anjoukori okmánytár 5 kötet.

Anj. = u. a.

A. V. lt. = Abauj vármegye levéltára.

F. C. D. = Fehér György: Codex diplomaticus. 42 kötet.

H. O. = Hazai okmánytár. 8 kötet.

J. C. = Jászói konvent levéltára.

Nagy Iván. = Nagy Iván: Magyarország családai. 12 kötet és pótkötet.

Szk. lt. = Szathmári-Király-család levéltára.

Sztárai = A nagymihályi és sztárai gr. Sztárai-család levéltára. 2 kötet.

W. = Wenzel G.: Árpádkori új okmánytár. 12 kötet.

Z. Zichi = A Zichi-család okmánytára. 8 kötet.

A többi kútfők részletesebben vannak a szöveg alatt jelezve.

Czimertáblák magyarázata:

1. *Omode* nádor 1299. évi pecséte után, azon kor modorában rajzolva (Orsz. ltár 1536, 1537. 2216).
2. *Gagyi*-czimer, Gagyi Lászlónak, a felsőgagyi templomban levő 1382-ből származó sirkövérről.
3. *Chyrke*-czimer. Chyrke Péter tótországi al-bán és körösmegyei főispán 1373. évi sisapecséte után (Orsz. ltár 6144. sz.).
4. *Báthori*-czimer, gagyi Báthori László abauji alispán 1555. évi pecséte után (Csoma lt. fe. D.).
5. *Vendégghi*-czimer. Több, e századból származó pecsét után.
6. *Alpári*-czimer, az eredeti, 1512. évből származó armalistról (Csoma ltár Armales).
7. *Attfi*-czimer, Attfi Péter 1501. évi pecséte után (Orsz. ltár 21079. sz.). A metszetben hiányzik a sas két feje közül a csillag.
8. *Bárczay*, a család 1421. évből származó armalisáról. (Családi ltár.)
9. *Bejczy*-czimer. A család neve a szövegben tévesen Béczinek van írva, mert vármegyénkben így hívták. Régi család Vas vármegyéből, Bejczről származva, hol birtoka az I. Mátyás király halálát követő években elpusztult. A czimerrajz a II. Lajos királytól adományozott armalis hiteles másolata után készült. (A családnál.)
10. *Berencsi*. B. János 1429. évi pecséte után (Orsz. lt. 12114).
11. *Bor*. A család 1415. évi eredeti armalisa után (A családnál).
12. *Buzlai*. A családnak 1415. évi eredetijéről Fehérvári után (Mscript. a n. muzeumban).
13. *Bernáth*, az 1563. évi eredeti armalistról. (A családnál.)
14. *Büdi*. Büdi Mihálynak a munkácsi templomra vésett kőczimere után a XVI. század első feléből.
15. *Czéczei*. Czéczei Lőrincz 1487. évi pecsétéről (Kassa v. ltár).
16. *Farkas* (harsági), az 1418. évi eredeti armalistról (Jászói lt.).
17. *Fái*.

18. *Fuló*. Fuló Mátyásnak, a XVI. század utófeléből származó veres márvány sírkövére a felsőszendi templomban.
19. *Forrai*. Aladár tárnokmester 1277. évi pecséte után (Bécsi államlevéltár).
20. *Gechei*. Gechei András 1567. évi pecsétéről (Csoma ltár).
21. *Hangácsi*. Hangácsi Mihály alnádor 1496. évi armalisa után (Kivonat Szathm.-Kir. lt.).
22. *Jánoki*, az 1431-ből származó eredeti armalistról (Csoma lt.).
23. *Joób* (fancsali).
24. *Kékedi*, Kékedi Balázs 1649. évi pecsétéről.
25. *Kornis* (ruszkai).
26. *Kőszeghi*, az 1415. évből származó eredeti armalis után (Az eredeti a Komjáthi-családnál).
27. *Lánczi* (lánczi).
28. *Mérai*, az 1432. évből származó eredeti armalistról (Jászói levéltár).
29. *Olcsvári* (olcsvári). Pecsétek után.
30. *Poháros*. A sisakdisz Poháros Péter abauji főispán 1342. évi sisakpecsétéről (Kassai v. ltár), a paizsalak Poháros Miklós 1380. évi paizspecséte után (bécsi állami ltár).
31. *Rákóczi* (felsővadászi).
32. *Semsei* (semsei). A családnak 1401-ben adományozott armalis leírása után, azon kor modorában rajzolva.
33. *Soós* (sóvári), az 1418-ban adományozott eredeti armalistról (Soós ltár a muzeumban).
34. *Szemere* (szemerei).
35. *Tomori*. Tomori Pál érsek 1523. és 1525. évi pecsétei után (Orsz. ltár D. O. 24. 178.).
36. *Tornai I.* Tornai János sírkövére 1406. évből a tornai templomban.
37. *Tornai II.* Ezdegei Bessenyő Pál 1404. évi pecséte után (Orsz. ltár. D. O. 24705.).
38. *Uza* (szászfai).

Aba nemzetség abauji ágazatai.

Az Aba nemzetség története egy évezreddel vezet vissza a múltba, az új hazát kereső magyar hadak táborába, a kiowi vár falaihoz, hol az egyesült orosz és kun hadakat tönkre verték, azon fontos momentumhoz, midőn az ellenségből jó baráttá lett kunokkal egyesülve átlépték a mai haza határát, kiknek vezérük Ed és Edumer hiven segítették Árpádot a honfoglalás nagy munkájában.

Árpád vezér győzelmes népével Szerencs vidékére érkezvén, itt pihenőt tartott s mint legrégibb krónikásunk, Béla király névtelen jegyzője, megírta, „különböző helyeken sok földet ada lakosaival együtt Edunek és Edumernek, mely földeket Isten kegyelmeinek segélyével, mind mostanig birniok érdemlették”.¹

Azon korban, melyből már bőven vannak okleveles bizonyítékaink a XII–XIII. században, úgy találjuk, hogy mindazon óriás földterületek, melyeket --- a névtelen

¹ Anonimus, facsimile kiadás 23. l. Az idézet Szabó Károly fordítása.

jegyző tanusága szerint honfoglaló Árpád, Ed és Edumer kun vezéreknek adományozott, az Aba nemzetség uralma alatt állottak, mely nemzetség kétségtelenül a két kun vezér ivadékaának tekintendő.

E birtokok voltak, a mai Heves vármegye nagy része, a Taktaköz, Abauj vármegye nagy része Sáros-megye egy részével, körülbelől Göncztől fel, egész közel Eperjes város szomszédságáig.

E nemzetség előkelő voltát, hatalmát, mi sem bizonyítja inkább, mint az, hogy I. István király nővérét, az ezen nemzetségből származott Sámuel birta nőül, ki az ország nádora volt s később koronás királya lett. Nádor korában építtette a Hernád partján az ujvári földvárat, melyről megyénket Abauj vármegyének nevezik.

A történelem ítélőszéke, megvesztegetve s félrevezetve az egykoru német krónikások annaleseitől, elítélte Aba királyt. Ezek nem a nemzeti függetlenség bajnokát látták benne, hanem a német befolyás terjedésének akadályát. De felmenti őt s emlékét kegyelettel említi a nemzeti hagyomány, mely kegyesnek tartja őt, kit népe „Apának“ nevezett, sirját a szentek diaskörével veszi körül, halálát vértanúságnak tartja, kinek teste holtá után el nem rothadt és sebhelyei sirjában beforrottak.

Egyik jeles történetírónk így szól róla:¹ „Ki tartaná bekövetkezendőnek, hogy Aba valaha még kitör és eget kér? Mi ha mégis az igazság egyik verőfényes napján megtörténik, ez egyszersmind a hagyomány őrző magyar Kliónak is nagy áldomás napja lesz!”

A történelem feljegyzette, hogy Aba király gyermekei nem osztoztak királyi atyjok szomorú sorsában, kit a menfői veszített csata után bujdoklásában idegen

¹ Kandra K.: Aba Samu király 13. l.

foglyok öltek meg. Gyermekai nejével együtt megmenekültek.¹

Hogy voltak-e ezen királyfiaknak utódaik s ha voltak, a kiterjedt nemzetségnek melyik ágazatai származtak ezen királyi vérből? Ma meg nem határozható. Az Aba nemzetség élt tovább fényben és hatalomban, gyakran kiváló befolyást gyakorolva a nemzet köztörténetének fejlődésére is.

Az Aba nemzetség abaujmegyei ágazatai, egy közös törzsösre vissza nem vezethetők. Ez ősnemzetség már pár százados multra tekinthetett vissza akkor, mikor legrégebbi okleveleink megszólaltak s ezen hosszú idő alatt annyira elágazott az, hogy már csak egyes törzsfőkről beszélhetünk, kiktől az utódok magokat származtatták mindaddig, míg a maradandóan felvett családnevek s a nemzetségi birtokok felosztása biztosabb vezérfonalul szolgálnak kutatásainknál.

E nemzetségnek több ágazata volt megyénkben birtokos, s ezeket egyenként véve, a Sixtus, Marhard, Györykei s Gereven ágazatairól fogunk szólni.

I. Sixtus ágazata.

a) Nekcseiek.

Sixtus comes a XII. század végén élt. Közvetlen saját személyéről nem maradtak okleveleink. Kétszer nősült s két nejétől négy fia maradt. Egyiktől Aba, másiktól Demeter, Mikola és László.

A testvérek közül legfényesebb pálya jutott Demeternek. Mint tanult és művelt férfiú, ő volt II. Endre

¹ Szabó K.: Péter és Aba 35. Annales Virsiburgenses, Péreznél II. kt. 244., annales Hiedesheimenses u. o. III. 105.

másod szülött fiának, Kálmán hercegnek nevelője s midőn ez a ruthén főurak egyrészének meghívására a királyi széket elfoglalandó Halicsba ment, ő kísérte új hazájába mint főasztalnokmestere. Majd kiűtvén az ellenpárt s Kálmán pártja között a harc, testvéreivel Mikolával, Lászlóval és Abával együtt hősiezen védte királya ügyét. A harc elveszett, Kálmán seregét leverték s Demeter testvéreivel együtt Vladimir várába fogságba hurczoltatott. E fogságban Aba és Mikola el is haltak.

Midőn az orosz fogságból a még élő László testvérével együtt kiszabadult, II. András királyt, mint ennek étékfogója, követte a szent földre, hol a szaraczenok ellen vívott ütközetekben „böszült oroszlánként“ harczott s több ütközetben kitüntette magát. Ezen csaták egyikében a szaraczenok hadi rendjére rontva azt megbontotta s vezérüket, a babilonai szultán öcscsét, dárdájával leszurta s levágott fejét a király elé vitte.¹

László nevű testvéréről nincs többé emlékezet. Fiai Sándor, Demeter és Péter, követték atyjok nyomdokait a harcok mezején, bőven leírják hadi tetteiket az oklevelek, unokái Demeter és Sándor, amaz mint tárnokmester, ez mint vitéz férfiú azok közé tartoztak, kik működésükkel elősegítették Magyarország XIV. századbeli fényét és hatalmát.²

Érdemeiket jutalom követte. Királyi adományok terjedelmes uradalmakkal nevelték birtokaikat, de úgy az ősi birtokok, mint az adományozottak, kívül estek megyénk határain. Az Aba nemzetség ezen ágazata csak egyes esetekben lépett érintkezésbe megyénkkel.

Igy találjuk ez ágat már a XIII. század első felében Szurdok falunak (a Hernád partján) birtokában. E

¹ F. Cod. dipl. IV/I. 417.

² Pór A.: Lipóczi és Nekesei Demeter és Sándor. Századok 1890. 20. 1.

falut Demeter comes Sixtus fia nyerte elsőben II. András királytól adományba.¹ Denk mester — ki I. Demeter másod unokája volt — 1337-ben ezen községben — mint ennek birtokosa — határt járatott.² Ezen határjárásnál a „Zor”-nak nevezett Péter volt királyi ember s a jelenlévők között „Zor” János is említették. Később ezen „Zorok” Szurdok birtokosai voltak s róluk a helységet Zor-Bényének nevezték. Az utolsók e családból Zor György és fia Péter, kik 1473-ban Szurdok falu felét 500 arany forintért Buzlai Miklósnak eladták, másik fele magszakadás esetén szintén reá volt szállandó.³ De még ugyanezen évben egy más okiratban az egész falut átadták neki 1000 arany forintért.⁴

Azonban ezen örökbevallások daczára 1480-ik évben már Keczer Sándor fiai Ferencz és László birtokában találjuk Szurdokot, kik ahhoz Zoorbényei Zoor György halála után örökség útján jutottak.⁵

A lipócezi Keczer-család szintén az Aba nemzetség nekesei ágából Sixtus fia Demeter harmadik fiától Péter-től⁶ származott. Birtokai után mindig Sáros vármegyéhez tartozott s ott él e család napjainkban is.

Abaujmegyében csak Szurdokon volt birtoka s a Lyuba nevű praediumban, melynek ezt a részét ma is Keczer-Lyubának nevezik.

A Zoor György halálával örökölt Szurdok falu nem sokáig maradt a Keczer-család birtokában. 1488-ban Gábiel György kassai polgár, később kassai főbíró, megvette azt Keczer Imrétől — László fiától — több

¹ H. O. VIII. 405. L. Vécsey I. alatt.

² Anj. O. III. 398.

³ J. C. A. 11.

⁴ U. o. A. 12.

⁵ Nem volt-e ezen Zoor-család is az Aba nemzetség egyik oldalhajtása?

⁶ L. Pór A. i. m. Századok 1890. 20. l.

sáros-, szepes-, zaránd- és baranyamegyei birtokokkal együtt s ezekbe királyi parancs mellett még ugyanezen évben beiktattatott.¹

A család ezen birtokokat, hosszas perlekedés után visszaszerezte s Szurdok falu napjainkig a család birtokában volt, de tagjai a vármegye kötelékébe soha se tartoztak.

A Nekcsei ágazat egy másik tagja is, habár csak rövid pár évre szintén birtokos volt megyénkben. Sándor „az erős karu”, ki a rozgonyi ütközetben Károly király oldalánál harczolt, ezen szolgálataért 1312-ben Garadna falut kapta adományba, mely előzőleg Kozma fia Jánosnak birtoka volt, de ki a rozgonyi csatában a király személyére nyíllal lövöldözött, s hűtlenségbe esett.²

De Nekcsei Sándor csak rövid ideig volt Garadna birtokosa, mert 1323-ban Károly király „Apród”-nak nevezett Istvánnak — Szentandrás Lőrincz fiának — adományozta. Az adományban — Nekcsei Sándor kihasználásával — Sambuki János, Cosma fia — említettik előző birtokosnak.³

A leszármazás következő:

¹ J. C. G. fe. I. No. 15.

² Anj. ok. I. 261.

³ Kassai titk. lt. fe. k. No. 3.

Sixtus

Comes d. g. Aba.

Aba † 1219		Mikola †		László		Demeter Nekesei ág törzse	
Miklós 1265. 1269		Dávid néhol Ábrám		Bodun			
Lachk 1322				Dénes 1288		leány (Merse comes)	
		Izsák Chyrke-esalád őse		Dávid 1269 ujvári főispán			
Domokos (Klára, Dózsa nádor leánya)		Magyeh (Putnok János)					
Klára 1349 (Somosy Péter)							
Finta nádor		Péter 1280 ország-bíró		Omode nádor † 1311			
Klára 1300 (Sukluósi Jula)		János † 1312 Rozgony-nál		Miklós † 1312 Rozgony-nál	Dávid † 1312	László	Omode Domokos Katarina (Csák Móricz)
		Jakab (C. D. VIII/V. 78.)					
Lőrincz		Peteuch 1330 (N. N. Pánki Petene leánya) Szalánczi		András (?) Lukács 1330		Mihály 1303	
László 1330 előbb Szalánczi később Vitézi				Erzsébet 1395		Egyed 1341 Berthóti-esalád	
Demeter 1330						István	
Miklós 1330: Jobbághi 1342: kir. főajtónálló 1344: erdélyi vajda		György 1330 Sirokay-esalád		László 1330 Sirokay-esalád		Mihály 1330 Frichy-esalád	
						János 1330 Frichy-esalád	
						Péter 1330	
						Gergely Frichy-esalád	
						Bertalan Lőrincz Hedry-esalád	

b) Nádasdi ágazat.

Sixtus comesnek a holicsi vár börtönében, hadi fogságban elhalt fiainak egyike — miként már említettük — Aba volt. Mostoha testvérje volt a többieknek, legidősebb vagy legifjabb, a szerint, mint Sixtus comes első vagy második nejétől származott. Erre nézve okleveleink nem adnak felvilágosítást.

Az 1219. évi szerencsétlen kimenetelű halicsi hadjáratkor már itthon családot hagyott. Három fia volt: Miklós, Dávid és Bodun, kiknek utódai részben napjainkig fentartották a fényes nemzetség nevét.

A legidősebb fiu, Miklós, ki törzse lett a rövid életű Nádasdi ágazatnak, gyermekkorától a királyi udvar környezetében élt, később midőn István, mint ifjabb király az ország keleti részét önállóan birta, ő is követte Istvánt, mint hive akkor is, midőn ez atyja IV. Béla seregétől nyomatva, Erdély keleti részébe szorítottatott. A Fekete-halom váránál vívott ütközet forduló pontot képezett István hadi balsikereiben, ettől kezdve az eddig hátráló sereg győzelmesen nyomult előre, közöttük Miklós, ki 1265-ben az ilsvaszei csatában, mint rettenthetetlen harczos tüntette ki magát, vakmerően behatolva a kun ellenség soraiba s bár több sebtől vérezett, sok hadi foglyot hozott királyának. Ezen hű kitartásáért s kiváló hadi érdemeiért kapta 1269-ben V. Istvántól adományba Komlós falut Sáros mellett.¹

Miklósnak egy fia volt Lachk (néhol Laach), kinek fia Nádasdi Domokos volt, ezen ágazat utolsó férfi sarja. A Csák-féle pártharczok alatt valószínűleg Károly király hive maradt, mert ezek leveretése után is békésen benmaradt birtokaiban.

¹ Hazai okmánytár VIII. 108.

1321-ben ősi birtokát Szent-Keresztet (Sáros-) Ujvár megyében 60 márkaért eladta Perényi Miklósnak, Orbán fiának,¹ 1327-ben ősi birtokán Gereven comes fiaival megosztozott olyképen, hogy neki jutott Enyiczke, Gereven fiainak a két Szemere.² Egy nőtestvére volt Magich,³ ki előbb Bakthai Jánosnak, utóbb a Rathold nemzetségből származott Puthnoki Jánosnak — Miklós fiának — volt felesége. Fiu örökösei nem maradtak; nejétől Klárától, Debreczeni Dózsa nádor leányától, ki özvegyül maradván, másodszor Breznichei Mihályhoz ment nőül, egy leánya maradt, Klára, ki az Aba nemzetségből származott Somosi Péternek lett felesége.

Domokos halála évét nem tudjuk, akkor történhetett az, midőn Károly király legjobban benne volt hivei jutalmazásában, midőn olasz kegyencze Drugeth Vilmos nádor már a nótázott Aba sarjak java részét megnyerte, mert 1335-ben az elhunyt Domokos uradalmát, Nádasdot, Zsadányt, Szkárost, Alsó- és Felső-Csájt, Ilsvát, Bogdányt, Lengyelfalvát s Fel-Nádasdot, széplaki birtokrészét és Sárosmegyében Lusant szintén Drugeth Vilmos nádornak adományozta.⁴

Bodun comes fiai és unokái a györkei ágból 1338-ban tiltakoztak ugyan ezen adományozás ellen,⁵ de eredménytelenül.

Drugeth nádor az adományba nyert birtokokból 1337-ben a nőutódok hitbérét és leánynegyedét kiadta, Domokos leányának Olsvát, özvegyének Alsó-Csájt, testvérének Magychnak Felső-Csájt.⁶ Az özvegy férjhez men-

¹ Wagner Dipl. Sáros. 325.

² Fehér C. D. VIII/V. 189.

³ Néhol Erse.

⁴ F. C. D. VIII VII. 272.

⁵ Anj. III. 507.

⁶ Anj. III. 349.

vén másodszor Breznichey Mihályhoz, 1348-ban végleg kiegyezkedett leányával olyképen, hogy ő megtartja magának Olsvát, leánya A.-Csájt kapja, de az utóbbi termékenyebb levén, megtoldta anyjának 28 márkát érő kassai dénárokkal.¹

c) Bodon ágazata.

Még rövidebb életű volt Aba harmadik fiának, Bodonnak ágazata.

Bodunról nem sokat emlékeznek okleveleink. Két gyermeke maradt: Dénes comes és egy leány, kinék keresztnevét nem tudjuk. Ez Merse comesnek volt felesége s már 1285-ben özvegy, mert ez évben fitestvére Dénes, már mint Merse comes özvegyének (s ennek fiának Benedeknek) adta ki leánynegyedbe Sárosmegyében Vitézmezőt.² Dénes comes királyi adomány útján Chon (Csány) és Gono (Gönyű) falukat szerezte, de ezeket 1268-ban Tivadar Gál, Péter s ezek rokonainak átengedte,³ fiörökösei nem maradtak, 1288-ban közel halálát érezvén, felkérte az egri káptalant, hogy érdemes és hiteles egyházi s világi férfiakat küldjön végrendeletének megtétele végett. Az egri káptalan Mihály mester mislei prépostot az Aba nemzetség Somosy ágából és János széplaki apátot küldötte ki több más egyházi és világi tekintélyes férfiakkal, kiknek jelenlétében Dénes comes következőleg végrendelkezett. Fiutódai nem levén, öcsését a már ekkor nádor Omodét fiává fogadta s örökösévé tette a széplaki monostor patronatusában, széplaki birtokában s minden bárhol az országban talál-

¹ Anj. V. 269.

² F. Cod. Dipl. VI II. 43,

³ W. VIII. 211,

ható javaiban. Kivette ezek közül Olesvár és Ola falukat, melyeket a széplaki régi szöllővel együtt a széplaki apátságnak hagyományozott. Nádasdot 100 márka lefizetésének feltételével hagyta a nádorra s ha ez a feltétel nem fogadná el, úgy hagyja azt felesége haszonélvezetében — ennek haláláig — az új szöllővel együtt. Sudan (Zsadány) és Seemiev (?) falukat leányának hagyományozta, leánynegyedi illetőségükbe, Fel-Nádasd falut László nevű officialisának ajándékozta ennek haláláig.¹

Ezen végrendeletből tudjuk azt, hogy Dénes comesnek leányai voltak, kiknek azonban neveit sem ösmerjük. Velők ez ágazat kihalt.

d) Chyrke- (idai és pólyi) család.

Aba második fiának, Dávidnak két fia volt: az idősebb Izsák, az ifjabb Dávid. Izsáknak fia István volt, ki Churke, Chyurke, Chyrkének neveztetett s törzse lett az idai és pólyi Chyrke-családnak, mely a XV. század végén halt ki.

István a XIII. század végén s a XIV. század első két tizedében élt. A fenmaradt okleveles adatok őt egy középkori rakoncátlan rabló lovag képében állítják elénk, ki szomszédait, ösmerőseit fegyveres kézzel támadja, rabolja, fogságba hurezolja, sőt meg is gyilkolja, megrontván ezzel utódait is, kik ezen erőszakoskodások miatt hosszas perlekedéseknek lettek kitéve s birtokaik nagy részét vérdíjakba engedték át a károsodottak utódainak.

Igy fogta el Illést, a Bárczay-család egyik őst, mely esetről 1291-ben Illés s testvérei: Henrik és Miklós

¹ Kassai titk. lt. fe. T. sub. Jeszeneu.

a jászói convent előtt jelentést tettek.¹ Más alkalommal Delnei Itét támadta meg s meg is ölte, birtokait felprédálta. Ite fia János comes, regéczi várnagy, ez erőszakosság ellen a törvény útján kért elégtételt s a törvény Chyrke Istvánt 120 márka vérdíj és kártalanítás megfizetésére ítélte. A kiegyenlítés fiaira maradt, kik e nagy összeget kifizetni nem birták s e helyett 1322-ben a meggyilkolt Ite fiának Jánosnak Gard nevű birtokukat engedték át.² Ez ellen a fiuk egyikének, Tamásnak neje Ilona asszony, kiskoru gyermekei: György, László, Péter és Kata nevében 1323-ban tiltakozott,³ tiltakoztak 1331-ben magok a nevezett fiuk is,⁴ de hasztalanul, Gard-birtokot a család örökre elvesztette.

Máskor Semsére rontott, ott a sz. András tiszteletére emelt templomot szétrombolta, Moghot, Etened fiát, a templomból kihurczolta s fogságba vetette, vagyonait felprédálta, s a sebesi jószágra vonatkozó leveleit magával vitte.⁵

István egyike volt azoknak, kik a száműzött Lokietek Ulászló lengyel királyt száműzetésében és bujdosásában Omode nádor unokatestvérjével szívesen fogadták s később trónjához visszasegítették. Utóbb a Csák Máté, s Omode fiak pártján küzdött. Midőn ez utóbbiak leverése után Károly király a megtorlások terére lépett, Chyrke István már nem élt, a megtorlás fiait: Tamást és Miklóst sujtotta, kiktől elvevén összes birtokaikat képező Idát és Polyt, azokat Drugeth Fülöp nádornak adományozta.

Ekkor Ulászló lengyel király lépett közbe szószólónak, kérve őt és a királynét --- ki neki leánya volt,

¹ H. O. VI. 266.

² Sztáray I. 44.

³ U. o. I. 45.

⁴ U. o. I. 70.

⁵ U. o. I. 200.

hogy adományozásukat vonják vissza, s engedjék vissza a két testvérnek az elkobzott javakat.

A király engedett apósa kérésének s 1323-ban Idát és Polyt Tamás és Miklósnak visszaengedte.¹

Chyrke István kétszer nősült. Első feleségétől Tamás és Miklós fiai s egy leánya maradt, a másodiktól János nevű fia. Az 1330. évben a testvérek, János Abauj vármegye alispánja és birótársai előtt örökségükön megosztottak. Ez osztályban Tamásnak Fel-Ida, Miklósnak Poly, Jánosnak Sebes jutott² s ez időtől Tamás s utódai idai Chyrkének, Miklós utódai polyi Chyrkének irták magukat. Jánosról nincs többé emlékezet, ő az osztály után hamar meghalhatott s Sebes sem fordul többé elő, mint a Chyrke-család birtoka.

Tamás és Miklós testvérek nem örökölték atyjuk rakoncátlan természetét s a zavaros idők is elmulván, igyekeztek a királynál érdemeket szerezni. Ez sikerült is nekik, mert 1343-ban I. Lajos király kegyelemlevelet állított ki részükre, melyben kijelenti, hogy őket atyjok vétkeiért semmi bíróság felelősségre nem vonhatja.³

Ezen kegyelemlevélre valóban szükség is volt, mert csekély négy-négy ekényi kiterjedésű, sovány, vad hegyek közé zárt örökségüket sem élvezhették békeségben.

1344-ben Demeter Mogh fia – Etened unokája – a Kassa alatt egybegyült, ujbári és sárosi nemesek előtt pert kezdett Tamás és Miklós ellen, azon erőszak és károkért, melyeket — mintegy 30 év előtt — ezeknek atyja István, az ő atyja Mogh ellen elkövetett, midőn a

¹ Sztáray I. 47.

² Anj. okm. II. 515.

³ Sztáray I. 198.

semsei templomból öt fogságba hurezolta s vagyonát felprédálta. A per három évig folyt. Tamás és Miklós I. Lajos király kegyelemlevelével védekeztek, míg végre 1347-ben Kont Miklós nádor következő ítéletet hozott. A kegyelemlevelél erejét elősmerik a testvéreknek, de nem elhalt atyjoknak birtokára nézve, ezért a jászói konventnek meghagyta, hogy nézze össze a család összes birtokait. A küldöttek Polyt, Fel-Idát és Hylyot találták a család birtokában. Polyt négy ekére terjedőnek találták, benne egy-egy házzal, melyet Chyrke Miklós felesége építtetett. Fel-Ida Bakolch faluval szintén négy ekényi volt, benne köegyház torony nélkül és két malom, Bakolchon egy kápolna s szintén egy malom. Hylyot egy ekényire nézték s az összes vagyont 53 márkára becsülték. Ez összegből az ítélet értelmében levonták a Tamás, a Miklós s a leány részét s az atya részét 13 márkára és egy fertőnra határozták, melynek kifizetését a két fiutestvér magára vállalván, az atyai részt is visszaváltotta.¹

Tamásnak öt fia és egy leánya volt.

Közülök legkiválóbb volt Péter, ki 1358-ban Gard községet megkísérli visszaperelni Tökési Jánostól, Ite unokájától, de a nádori gyűlés őt, mint jogtalanul perlekedőt elmarasztalta.²

1368-ban Miklós testvérjével együtt megvette ezen Ite unokájától Jánostól Tökés falut,³ de ezen szerzeményt Miklós gyermekei Péter és Borbála 1398-ban Kassa városának 54 márkáért eladták.⁴ 1374-ben I. Lajos király megerősíti Scolasticának sebesi Synka leányának — ki a nyulak szigetén (ma Margit-sziget) B. szűz

¹ Sztáray I. 198 – 204.

² U. o. I. 292.

³ Kassai lt. No. 19. 155.

⁴ Kassai titk. lt. M. 2.

Máriáról nevezett kolostorban apáca volt, -- azon intézkedését, melyben Nagy-Herman sárosmegyei vett birtokát unokatestvéreinek idai Chyrke Tamás fiainak Péter és Miklós mestereknek és sebesi Synka Lászlónak oly feltétellel hagyományozta, hogy e birtok terményeiből neki is juttassanak, holtá után pedig lelki üdvéről meg ne feledkezzenek.¹

Chyrke Péter előkelő állást vivott ki magának. 1373-1378-ig tótországi albán és körösi főispán volt.

Testvérje Miklós, ki testvérjei között legfiatalabb volt, 1384-ben királyi adományba kapta a Lengyelország határán fekvő Kapronchházát, mely ennek előtte a hűtlen Péter báné volt.²

Két gyermeke maradt: Péter és Borbála, az előbbi a Tamás ágának, a Chyrke-család idai ágának utolsó sarja volt s mag nélkül halt el. Birtokait: Gardot, szent Lőrincz praediumot, melyet Fel-Gardnak is hívtak, Poly felét, Mislóka felét, Sacza negyedrészt, Enyiczke egyharmadát, a ruszkai és rencsefői, más néven zwinyefői birtokot Abaujban, Nagy-Hermány felét Sárosban, Alattyán, Kér és Jánoshidja felét 1426-ban Semsey Demeter fia Frank kapta adományba Zsigmond királytól, Csehországban a husziták leveretésénél tanúsított vitézségeért.³

Miklós ága a polyi Chyrke ág, majd egy századdal élte túl az idősebb ágat. Életéből kevés adat maradt.

1472-ben Chyrke Tamás fiai István és Miklós az elhunyt polyi Chyrke Gerard fejjáltságába 100 arany forintért zálogba adtak 6 jobbágytelket Balázs leleszi prépostnak.⁴ Ugyanezen István gyandai, laki és nyilasi

¹ Jász. Conv. fol. 115. 116. prot. Ar. ?

² P. CD. X/L. 143.

³ Wagner. Dipl. Sáros. 375.

⁴ J. C. Pr. A. fol. 299.

birtokait Borsodmegyében 1473-ban 200 arany forintért zálogba adta nejének Bozinkai Erzsébetnek, Balázs leányának.¹ Egy leánya maradt: Anna, ki horváthi Horváth Lukácsnak volt felesége.

Valószínűleg ő volt családjának végsarja.

Az Aba nemzetség Chyrke ágazatának czimeréből csak a sisakdisz maradt reánk, Chyrke Péter tótországi albán és körösi főispán 1373-ból származó köriratos sisakpecsétjéről. Ez: balra fordult növekvő sas.

A leszármazás következő:

István						
„Chyurké“-nek nevezett.						
Tamás 1322. 1355 (Ilona)		leány			Miklós 1323	János 1330
György 1323	László 1323	Péter 1323. 1378	Gaal 1330	Miklós 1374. 1384	Kata 1323	
			Péter 1398 (Apród Anna)		Borbála 1398	
Lőrincz 1330	István 1358 de Alapyan	László 1358 † 1388 előtt (Klára)	János 1358	Pál	Péter	Mihály 1358 borsodmegyei archidiaconus
Balázs 1356		János 1388	Anyeh 1388			
András	Tamás		Ilona (Kardos János) buzitai		Miklós	
László 1411	Sylveszter	Anna (Upory László)			Tamás (Dobay Margit)	
		Kata	Margit			
Kristóf 1462		István 1473 Bozinkai Erzse	Miklós 1472		Zsófia	
Anna (horváthi Horváth Lukács)						

¹ J. C. Pr. A. fol. 2.

e) **Fintha nádor és Péter országbíró.**

Aba fia Dávidnak kisebbik fiát szintén Dávidnak hívták. Dávid 1269-ben újvári főispán volt. Nagy kort ért; megérte fiainak történeti alakokká emelkedését s részben bukását is.

1280-ban három fiával megvette Tahi Sixtus fiától szintén Sixtustól, Ida földén fekvő Fel-Idát, melyet ez, Benedek fiaitól, Benedek halála miatt vívott perdöntő bajvivásban nyert, 80 márkáért, két jó lóért és két teljes öltözetért.¹ Ugyanezen évben ugyan ők tarchai és vrsi birtokaikat elcserélték Ruszkai Benedek comes fiaival Péterrel és Izséppel s testvéreikkel Benedek és Kázmérral, ezeknek Ida földén fekvő, egyházas Ida, továbbá Olgord (Al-Gard) és Pauly (Poly) nevű birtokaiért, megtoldván ezeket 300 márkával.

E birtokok előzőleg is az Aba nemzetség tulajdonai voltak. Anthaleus Mátyás elhunyt szepsi prépost testvére vette azt meg egykor az Abáktól s erről szállt át Ruszkai Benedek comesre.²

Ezen cserélt birtokokat kevéssel utóbb, az Aba nemzetség Chyrke ágazata birta, valószínűleg egy nemzetségi osztály következtében.

Dávid comes legidősebb fia Fintha volt. Történelmi szerepü férfit, kit már mint IV. Béla király nádorát említik,³ ki később 1270-ben állítólag főtenyezője volt azon palotaforradalomnak, melyben a 10 éves László herceget, — a későbbi IV. László királyt elrabolták azok, kik Ottokár cseh királylyal egyetértve, valószínűleg Béla ifju macsói herceget — Rasztylav macsói

¹ Sztáray lt. I. 25.

² U. o. I. 26.

³ Szabó K. IV. László 1. l.

herczeg s IV. Béla király Anna nevű leányának fiát óhajtották a magyar királyi trónra. E palotaforradalomnak azonban főtenyezője Fintha alig lehetett, mert még annak elnyomása után némely főrészesei a szintén az Aba nemzetségből származott Egyed mester és testvére (Gergely, kénytelenek voltak Ottokár cseh királyhoz kimenekülni, Fintha meneküléséről nem szólnak történeti kútfőink. Azonban László herczeg királylyá koronáztatván Fintha is a király hűségére tért át s ez időn túl mindig annak oldalán állt, mint a legbefolyásosabb férfiak egyike. Mint tudjuk IV. László király, a kül-ellenségekkel folytatott háborúk mellett, folytonosan belviszályokkal küzdött. Hol a kunok támadtak fel ellene, hol a kun barátságot rossz szemmel néző magyar urakkal s a római udvarral volt baja. Midőn 1277-ben a felvidék a király ellen fellázadt, a király Finthát „a határozott és vitéz férfit” és György vitézt, a sóvári Sósok őseit küldte ellenük, kik a lázadást elnyomták.

1278-ban Fintha erdélyi vajda volt.

Midőn 1280-ban a király a római curiával viszálykodásba elegyedett s Fermói Fülöp pápai legatust elfogatta, Fintha vajda egyike volt azoknak, kik e tényen felháborodtak s nem akarván azt, hogy őket a pápa a király czinkostársának tartsa, a királyt, midőn ez kun szeretőjéhez Eduához ment, elfogták, Budára vitték, hol azonban, miután megfogadtatták vele s esküvel kötelezték, hogy az ország és egyház ellen többé nem vét s az ellene felkelőkön visszatorlással nem él, szabadon bocsájtották. Ez alkalommal a király Finthát nádorrá, testvérét Pétert országbíróvá, másik testvérét, Omodét szebeni ispánná nevezte ki.

Kibékülvén az országgal és az egyházzal, ezzel a kunokat bősitette magára, kik az országot tüzzel-vassal

pusztították. A király hadra kelt ellenük, oldalán az ifju Omodéval, s a Hód tavánál vívott döntő ütközetben a kun sereget teljesen tönkre verte.

Igy állott helyre teljesen a belbéke s Fermói Fülöp pápai legátus, harmadfél évi Magyarországon időzése után hazájába távozott. Távoztával megszűnt a béke is, a király s némely hivei Fintha nádor ellen fordultak, ki a legátus harmadfél évi itt időzése alatt a királyra erős befolyást gyakorolt s őt valódi kiskoruságban tartotta. Finthát a nádorságból s testvérét Pétert az országbíró-ságból letette s nádorrá Fintha nemzetségének régi ellenségét németujvári Ivánt nevezte.

A büszke Fintha nem tűrte békén mellőzését s nem engedett a király akaratának, úgy, hogy ez mint felségsértő ellen 1281 őszén hadat indított.

Először Gede várat vette be, melynek ostrománál az Iván nádor seregében harczoló német vitézek Wernhard és Konrád, továbbá Loustach fiai Roland királyi lovászmester s testvére Dezső, Olivér fiai Rajnold és Miklós, mind a Rathold nemből, István Ernei bán fia az Akos nemből¹ tüntették ki magukat. Fintha hiveivel Szaláncz várába zárkózott, melynek vivását Gede vár bevétele után kezdette meg a királyi sereg. Az ostrom és védelem egyaránt heves volt. Az egykoru oklevelek sok véres epizódot említenek fel a csata hevéből. Pércsi Dénes súlyos köütést kapott, Hédervári Péter tótországi bánt félholtan vitték el a csata teréről, Miklós galgóczi főispán halálos sebet kapott, Kinizsi Gunther — Orod fia — köütésektől kapott sebektől vérzett.²

A heves védelem daczára Szaláncz elesett.

¹ Wenzel IX. 297. Fehér. C. D. V III. 207. H. O. VI. 311.

² Csoma lt. fc. A. 2.

Hogy Fintha nádorból mi lett? Nem tudjuk. Ott veszett-e az ostrom alatt, vagy menekült? Szereplése véget ért, neve sem az országnagyok sorában, sem oklevelekben nem fordul többé elő.

Egyetlen leánya Klára a Kán nemzetségbeli Sukluosi Miklós fia: Gyulának volt felesége, ki férjével együtt 1300 körül halhatott el, mert Klára nászhozományára nézve Jula testvérje: Péter ez évben elégitette ki Omode nádort.¹

Fintha nádor testvérje Péter, osztozott bátyja jó és balsorsában, véle emelkedett, véle bukott. Bátyja leveretése után, közvetlen róla sincs többé emlékezet, emlékezetét fiai és utódai tartották fenn a következő időkben.

Három, vagy talán négy fia volt, kik a szalánczi uradalmat birták, Szaláncz várában laktak s erről Szaláncziaknak neveztettek. Péter országbíró fiainak és unokáinak nyilvános életéről nagyon kevés feljegyzés maradt. Midőn az Omode fiak s Károly király szemben állottak egymással a rozgonyi sikon, valószínű, hogy Péter utódai is unokavéreik ügyét védelmezték, s később a királytól kegyelmet nyerve, megtarthatták még egy időre Szaláncz várát s a hozzá tartozó uradalmat Szalánczot, Rumántelkét, Ollaszsponteleket és Olcsvárt s Ruthke falu felét. Azonban a későbbi időkben, midőn Károly király belátta, hogy a kegyelmébe fogadott Omode fiakat megfékezni nem tudja, nem tartotta az ország belbékéjére biztosnak, hogy egy oly fontos erősséget, mint Szaláncz vára, a békétlen Aba nemzetség birtokában tudjon, elcsesértette azt, a hozzá hű Drugeth Vilmossal, nádorispánjával.

A csere 1330-ban történt meg. A szerződésben, mely a király jóváhagyásával és *akarataival* történt;² egyrészről

¹ W. X. 377.

² Wagner, Dipl. Sáros. 311 „ex benevolo consensu et voluntate domini Karoli illustris regis Hungarie“.

Drugeth Wyllermus szepesi és ujbári főispán, Pertolalt (Bertót), Hedrychfalva (Hedri), Fferich (Frics) és Siroka sárosmegyei falukat adja, melyet atyja Fülöp nádor részint vett, részint cserélt s atyja elhunytával a királytól újra adományozva ő örökölt, másrésről Péter comes — Péter fia — Miklós, György, László, Mihály, János és Péter fiaival, továbbá László — Lőrincz fia — fia Demeter nevében is s végül Lukács, András fia szalánczi nemesek, a cserébe Szaláncz várát s annak fentebb elsorolt tartozékait adták.

Ezen csere folytán, az Aba nemzetség ezen ágazatának előkelősége megszűnt, a Szalánczyak ezen félreeső szegény sárosmegyei falvakba megvonulva, szerény köznemesi családokat alapítottak s ősapái lettek a már kihalt Frichyeknek és Sirokayaknak s a még most is élő Berthótyaknak s Hedryeknek.

Még egy tagja emelkedett ez ágnak magasabbra. Ez Jobbágyi Miklós, Péter országbíró unokája, ki 1342-ben királyi főajtónálló s 1344-ben erdélyi vajda volt. Mint erdélyi vajda és Szolnokmegye főispánja nyert 1344-ben Jobbágy és Pyspeki falvakra és tartozékaira, Károly királytól pallosjogot.¹

A Hedry-család Sárosmegyében is kiváló helyet foglalt el a megye közéletében, találkozunk e névvel a Rákóczi mozgalom idejében, Budavár visszavételénél, a kassai Balassa nemesi convictus alapításánál. Sok tagja a katonai s papi pályán működött.

Egy fél évezred leforgása után századunkban e családnak két ágazata költözött megyénkbe vissza, kik itt a régi fészekben új családot alapítottak. Tagjai közül Lőrincz az 1892—1896. országgyűlésen a nagyidai kerületet képviselte, József a vármegyei gazdasági egyesület alelnöke.

¹ Anj. VI. 548.

/) Omode nádor és fiai.

Fintha nádor legifjabb testvére Omode volt. Pályáján 1278-ban tűnik fel, midőn mint ifju vitéz IV. Lászlót a II. Ottokár cseh király elleni háboruba követte, hol a morvamezei ütközetben vitézül harczott s jobb kezének kis ujját veszítette el.¹

Midőn 1280-ban IV. László király testvérbátyját Finthát nádorrá, Pétert országbíróvá tette, ő szebeni ispánná lett. Ott harczott a király oldalánál, midőn ez a fellázadt kunokat a Hód tavánál tönkreverte.

Az 1285. évi tatár betörés alkalmával a tatárok Abauj- és Sárosmegyékbe is betörték. A vidék urai, élükön Omodéval s az ABA nemzetség somosi ágazatából Péter comes és testvére Ivankával, vitézül szembe szállottak velük, Omode csapatja sok pusztítást tett soraikban, sok keresztény rabot megszabadított s győzelme jeléül tíz tatárfejet vitt a király elébe.² Ez ütközetben Ivánka, Somosi Péter öcsese elesett.³

Ezen 1285. évben nádori méltóságra emeltetett s ez időtől 1311-ig, bár sok félbeszakítással, gyakran viselte e magas tisztséget. A IV. László, III. Endre uralkodása alatt s az Árpádház kihalását követő években oly gyakran változtak a nádorok, néha pár havi időközökben, néha egyszerre kettő-három is lévén, hogy azok szabatos sorrendjét alig állapíthatjuk meg. Sőt dr. Poór Antal — az Anjoukor jeles történetírója — ezen időszakból egy másik Omode nádort is ösmer a Guthkeled nemzetségből,⁴ ki körülbelül 1295-ben viselte e méltóságot.

¹ Wenzel : XII. 496.

² Wenzel : XII. 496.

³ Wenzel : IX. 465. Fejér. C. D. V/III. 399.

⁴ Turul : VII. 47.

1288-ban László király Ungmegye összes jövedelmét és járulékait adományozta Omodénak. De 1290-ben, midőn IV. Lászlótól kicsapongó életmódja miatt mindenki elfordult s a fejetlenség mind nagyobb lett az ország főurai között, ő is fegyvert ragadott s midőn Mihály fia István mester a király szolgálatában, Omodétól ennek körévi¹ várát, Rakamaz mellett, a Tisza és Bodrog összefolyásánál elfoglalta s néhány szolgáját elfogta, Omode viszont megtámadta Ubul fiát s ennek fiait. Elfoglalta Napkort, Kálló-Semjént, Szent-Mihályt s az egész családot szétkergette, kik részint Lengyelországba, részint Oroszországba menekültek.²

1290 jul. 10-én IV. László meghalt a kun főurak gyilkaitól, a nemzet az egyetlen még élő Árpád utódot Andrást választotta és koronázta királylyá. Omode — kit mindjárt a koronázást követő óbudai országgyűlésen választottak nádorrá — nemzetségével együtt feltétlen hive lett a királynak, kinek ősi és szerzett vagyonát és várait felajánlotta s annyi hűséget tanusított iránta, hogy sok vár, sok erőd, melyeket csak nagy fáradsággal lehetett volna elfoglalni, az ő buzgalma következtében könnyű szerrel a király birtokába került.³

E szolgálataiért viszonzásul megerősítette őt a király Ungmegye összes jövedelmeinek és járulékainak élvezetében, melyeket még elődje adományából birt.⁴

1291-ben követte Endre királyt az Albert ausztriai herceg ellen viselt győzelmes hadjáratba s egyike volt azon főuraknak, kik a hainburgi békét megkötötték.

¹ Az oklevél (7. V/3. 506) a vár nevét Kerewnek írja.

² Szabó K.: Kun László.

³ W. XII. 496.

⁴ U. o.

III. Endre király uralkodása alatt többször viselte a nádori méltóságot s királyának állandó hive volt.

Az Árpádház kihaltával nem volt trónörökös, ki mellett a nemzet egyakarattal csoportosult volna, a hány nőági leszármazó, ugyanannyi trónkövetelő volt. A fejtelenség, az olygarchák garázdálkodása mindinkább nagyobb mértéket öltött, a Brebiriek az alvidéken, László vajda Erdélyben, a Németujváriak tul a Dunán, Csák Máté Felsőmagyarország nyugati részén s vidékünkön Omode valódi kis királyok voltak.

Omode gönczi várában székel. E vár a mai Göncztől keletre egy magas hegyesucson épült. Ma csak egy fala áll s sziklaalapja, melyről szédületes lenézni a mélybe, hol az erdők homályában az egykori Paulinus-zárda romjai porladoznak. Fenséges kilátás nyílik a sziklatetőről a hosszan nyúló Hernádvölgyére, a tornai és gömöri hegyekre s távolban a Táttra hófedte ormaira. E sziklavárban székel korának egyik leghatalmasabb főura Omode. Nem volt külön, mint többi kor- és rangtársai, csak úgy foglalt mint azok, rablóhadjáratokat vezetett a királyi s egyesek várai, birtokai ellen, saját hatalma erősítésére új várakat emelt, engedelmességre s szolgálatára kényszerítette a gyengébbeket, kiket aztán kimélt és pártolt, hogy bennök is támaszt és hűséges segítőt találjon. De eszélyesebb volt a többinél, pártot sohasem ütött s a koronás királynak bárki volt az, mindig hive volt. Ezek aztán hűségeért elnézték foglalásait s hallgatásukkal mintegy törvényesítették.¹

Népes családja volt, hat fia: János, Miklós, Dávid, László, Omode és Domokos és egy leánya Katalin, kit a Csák nemzetségből származott Mórica vett nőül. Azonban e vejével nem volt szerencsés. Már ifju korában

¹ Pör: Csák. 108.

magába vonult, rajongó, szerzetesi életre hajlandó volt s kész zárdába vonulni, csakis a rokonsága tartotta ettől vissza s kényszerítette a házaseletre, elvétetvén vele a hatalmas Omode leányát. De az ifju ez uj életben nem találta magát, sőt nejében is felélesztvén a zárdai élet iránt a vágyat, három évi házaselet után mindketten zárdába léptek a nyulak szigetén, a mai Margit-szigeten. Omode, ki ez időtájt ismét az ország nádora volt, felbőszült az ifju házások ez elhatározásán s megparancsolta Vernher László budai birónak, hogy vejét a zárdából vegye ki s tegye fogságba s tartsa ott mindaddig, míg a zárdai életről le nem mond. Vernher a nádor parancsa folytán már majd félévig sanyargatta Móriczot a fogságban, de eredménytelenül, mert ő álhatatos maradt elhatározásában s kénytelenek voltak őt 1307-ben a kolostorba visszabocsájtani, hol valódi asceta életet élt, huszt 32 évig nem evett s hol kegyes életét 1336-ban végezte be.¹

Midőn III. Endre király elhalt, négy olygarcha család igényelte magának a döntő befolyást az ország sorsára: Csák Máté, Csák Ugrin, Omode s a Németujváriak.²

Csák Máté s Omode a független királyválasztás hívei voltak, szemben Róbert Károlylyal, ki örökösödés czimén követelte magának Magyarország trónját.

A független nemzeti párt jelöltje az igazságos, bölcs és szelíd Venczel cseh király volt, de ez fiát ajánlotta maga helyett s bár a csere az országra balul ütött ki, Csák és Omode hűen kitartottak mellette, mihelyt az az ország koronás királya lett.

Valószínűleg Venczel király bukása és távozása után tért át Róbert Károly király pártjára, kinek aztán állandó hive s kiváló támasza lett.²

¹ Budai polg. lex. II. kiad. I. 307.

² Botka: Csák és kort. 32.

Midőn Lokietek Ulászló lengyel királyt 1300-ban trónjáról elűzték s helyére Venczel cseh királyt ültették, a száműzött király „hosszas bujdosásában“ Omode nádorhoz jutott. A hatalmas főúr gönczi várában vendégszeretettel fogadta a száműzöttet, királyi rangjához illő fénynyel vette körül s midőn 1306-ban Venczel cseh király meghalt, sereggel kísérte vissza Ulászlót Lengyelországba s ott több várat: Pelesiszkát, Visliczét, Lelovot elfoglalva s a lengyelek ellenállását megtörve, a száműzött királyt ismét trónjára ültette.¹

1307 okt. 10-én aláírta azon nyílt levelet, melyben az országnagyok Károlyt királyuknak elismerték,² s fő lelke volt az 1308. évi nov. 27-iki királyválasztó országgyűlésnek³ s ott volt 1309 jun. 15-én I. Károlynak királylyá koronázásán.⁴

Kassa városa szabadalmainak megszorításáért folytonosan forrongásban állott. Már 1305-ben Omode, mint királyi helytartó teljhatalommal küldetve, ideig óráig lecsendesítette a várost. Távozásával azonban a forrongás újra kiütött s ekkor a király két főpapot küldött ki a csend helyreállítására. E közben Omode nádor mindinkább nagyobb érdemekre tett szert a Károly király szolgálatában. Visszaszerezte a koronát László erdélyi vajdától s ezzel Károlyt 1310-ben negyedszer is megkoronáztatta.

Ezen kiváló érdemeinek jutalmazására a lázongó Kassa várost, melynek birtokára régóta vágyott, a király neki adományozta⁵ s a beiktatásra ott 1311-ben szeptember táján megjelent.

¹ Budai polg. lex. 1. 12. Dlugoss. Hist. v. Pol. I. X.

² Pór: Csák Máté 76.

³ 7. VIII/I. 266.

⁴ 7. VIII/I. 339.

⁵ Tutko: Kassa évk. 23.

A nádor a várost teljes lázadásban találta. A szabadalmaikhoz ragaszkodó szászok ellentállottak a királys a nádor akaratának, az elégedetleneket a nádor két fia is tüzelte, kik már ekkor Csák Máté pártján állottak. Szó szót ért; majd dulakodás kezdődött, mely verekedéssé nőtt ki magát, melynek hevében Omode nádor megöletett.

A nádor halála megdöbbenő hatással volt. A város egyrészt a király haragjától félt hű nádora, másrészt a hatalmas Omode fiak boszujától atyjok haláláért. A király Márton egri püspököt, Tamás esztergomi érseket és István veszprémi püspököt küldte Kassára az Omode fiak és a város közt békés egyességet (?) kötni.

Az oklevél, mely ezen állítólagos egyességet magában foglalja, világosan mutatja a király szándékait. Kassa jóindulatát megnyerni szeretné s ugyanakkor az atyjokat vesztett pártos Omode fiak ellen lép fel megtorlással. A pártos nádorgyilkos Kassát semmi büntetés sem éri, gyilkosságért, rablásért nem felelős, de sőt biztosítja magának, nemcsak most, de a jövőidőkre is szabadalmait. Ezzel szemben az Omode fiak mint felperesek a lehető legszigorubb feltételek alá vetik magukat.

Elsőben is biztosítják Kassa város senatusát és polgárait, hogy atyjuknak a nádornak s másoknak ezen zavargásokban történt haláláért, testvéreiknek Jánosnak és Dávidnak s más mindkét nemen levő nemesek fog-ságba hurczolásáért, lovaik s egyéb javaik elpusztításáért soha sem a tanácsban, sem a tanácson kívül, sem ők, sem barátaik, ösmerőseik s familiárisaik nem háborgatják. Továbbá ígérik és fogadják, hogy sem ők, sem utódaik, sem nemzetségükből senki sem fog igyekezni azon, hogy Károly királytól vagy utódaitól, hű szolgálatukért, Kassa várost adományba nyerjék, hogy

a király birtokához tartozó Viszlapatak felé fekvő Fekete-Erdő használatát a kassaiaknak átengedik; hogy Szepest, Gölniczet, Kassát, vámjaival, adóival, censusaival a királynak visszabocsátják s annak elfoglalására többé sem nyíltan, sem titkon nem törekednek; hogy visszaeresztik mindazon adókat, melyeket ők, vagy atyjok a nádor erőszakkal és törvénytelenül elfoglaltak és más adót nem vetnek ki, új várat maguk vagy mások birtokain nem emelnek; hogy két megyét, Zemplént és Ujvárt a királynak visszabocsátják s e két megyében a főispánokat s tisztikart működésükben nem háborgatják s a nemeseket és nem nemeseket nem zavarják igazaik keresésében; megengedik, hogy azon nemesek, kik az ő hatalmuk alatt állanak, szabadon mehessenek a királynak vagy bárkinek hűsége alá s ezért irántuk megtorlással nem lesznek.

Végül esküvel, egyházi átok súlya alatt, negyven nemes kezes átadásával kötelezik magukat a király hűségére.¹

Ma már nem ösmerjük a kényszerítő hatást, mely alatt az Omode fiak állottak, midőn ezen oklevelet pecsétjeikkel megerősítették, de mihelyt szabadabban lélekzettek, azonnal megszegették annak pontozatait. Hatalmas atyjok nem élt már, ki őket eddig legalább részben, a király hűségében megtartotta, mindannyian Csák Máté pártjára állottak s Károly párthiveit folyton háborgatták. Előbb Sárospatakot támadták meg (1312 márcz. végén) s kifosztották. De onnan távoztukban Eszenyi László és Dancs és Petenefia Péter, hátulról megtámadva őket, a zsákmányt visszavették. A zsákmánynyal visszavonulókat Omode fiai megverték ugyan s közülök Eszenyi Lászlót el is fogták, de a zsákmányt már vissza

¹ Kassa v. titk. lt. Közölve Tutko: Kassa v. Okmtr. VI. sz.

nem vehették. E felett megboszankodván, ezen Péter gálszécsi házát támadták meg s rombolták le.¹

Ott voltak a sárosi vár védői közt, melyet Károly király serege eredménytelenül ostromolt, s szembe állottak a királylyal a rozgonyi síkon.

E véres ütközetben az Aba nemzetség egyes ágazatai is szemben állottak egymással. Csák pártján az Omode fiak, Szaláncziak, Györkeiek, Chyrkék s Csobánka fiai, a király oldalánál a Nekcseiek s Kompolthiak.

Az ütközet lefolyása, krónikáinkból ösmeretes. Egyike volt a legvéresebb csatáknak, melyről történelmünk emlékezik s még a győző sem örülhetett győzelmének, mert magyar állt magyarral szemben.

A nagyszámban ott levő Abák közül a már előzőleg Györkénél lenyilazott Kompolthi Lászlón kívül a csatában csak az Omode fiak közül esett el Miklós és Dávid.

E vesztett csata megdőntötte az Omode fiak hatalmát. Váraikat: Lublót, Tobolt, Hollóköt, Regéczet egyenként vesztették el, főfészküket a gönczi várat Károly 1318-ban leromboltatta, egyéb birtokaikat elkobozta s saját hiveinek adományozta. 1318-ban Géres, Kis-Semjén, Karol is Ricse (Riuche) zemplénmegyei falvakat, Panki Jakab fiainak, Dobou és Jánosnak,² 1319-ben Gebuel területén levő Kabali földét, Perényi Miklósnak,³ 1320-ban Gyanda falut Hevesben Kompolthi Gergelynek,⁴ 1327-ben Széplakot Abaujmegyében Jeszenői Péternek.⁵

Az erősen sujtott testvérek később a király hűségére tértek s a Kopasz nádor elleni hadjáratban a Károly

¹ A. II. 99.

² Anj. I. 460

³ F. C. D. VIII 2. 207.

⁴ Anj. I. 571.

⁵ Kassai titk. lt. fe. T. sub. Jeszenei

seregében küzdöttek, de kevéssel utóbb, midőn a király a Balogh-Semjén nemzetség általuk elfoglalva tartott jószágait: Semjént, Napkort, Szent-Mihályt és Guthot a Balogh-Semjén nemzetségnek visszaadni rendelte¹, az Omode fiak újra lázadásban törtek ki, de Michk az Ákos nemből, kivel sógorságban állottak a Kompolthiak révén, e lázadást leverte, még birtokaikban lévő váraikat és jószágait elfoglalta.

Ezután a hazában nem volt mit keresniök. Kibujdokoltak Lengyelországba, hol új hazát találtak egykori vendégük Lokietek Ulászló király s fiának Kázmérnak védelme alatt. Amadei nevet vették fel s lábatlan fehér sást viseltek czimerükben.²

II. Györkei ág.

Ezen ágazat törzse György, aki a XIII. század első felében élt. Fia Bodun. Valószínű azonban, hogy még egy másik Eturuh (Ettre) nevű fia is volt. Ezen Eturuh ugyanis szintén egy Györgynek volt fia, kinek életkora teljesen összevág a Györkei ágazat törzsatyjájával. Eturuh 1276-ban végrendelkezett, Csákány és Bööd (Bewd) falvakat és szinai (Zyna) részeit nejére és leányára hagyományozta.

IV. László király — tekintetbe vévén a végrendelkező érdemeit s királyi atyja V. Istvánnak tett hű szolgálatait — ezen végrendeletet helybenhagyta.³ György fia Eturuh és György fia Bodun kortársak, amannak Csákány és Bööd falvai, emennek Györke és Györgyi

¹ F. C. D. VIII/1. 442, 445. VIII 2. 52. VIII/6. 19.

² Pór: Csák. 145—146.

³ Wenzel: Arp. IX. 149.

faluival szomszédosak, megyések voltak. Ezen okokból nagyon valószínű, hogy Eturuh és Bodun egy és ugyanazon Györgynek voltak fiai s egy osztályrészt birtak.

Bodun Abaujmegyében Györkét, Györgyit s Nádasd egy részét birta, Sárosban Buki (Böki), Ján és Fencu-zege volt az övé s Zemplénben Kachun (Kohány?) s a helmeczi uradalom, mely utóbbi Herrius bán fiai tulajdonában volt, ki azonban László király elfogatása miatt felségsértés bűnébe esvén, nótáztatott s Helmech királyi engedéllyel jutott Bodun birtokába.¹ Nyolcz fia volt: Dénes, Donch, János, György, Máté, Mihály, Miklós, László.

E nyolcz fiu, az Árpádház kihalását követő villongós időkben, Csák Máté hive volt s midőn Róbert Károly 1312. évi hadjáratát megindította, az Omode fiak oldalánál állottak. A rozgonyi sikon vívott véres csatát megelőző napok egyikén a Károly-párti Kompolthi László mester -- Pál fia -- haladt Györke, a Bodun fiak fészke felé, kit a király az előkészületek megtétele végett előre küldött. Bodun fiai észrevették a közeledőt, megtámadták s Kelemen (hospes) — Eykes fia — nyilával lelőtte.

Azután a nyolcz fiu végig küzdötte a király ellen a rozgonyi gyászos ütközetet, egy sem esett el közülök. De a megtorlás idejében ők is nótáztattak. Főbűnök, miként ezt a boszuálló király több oklevelében felemlíti, kedvencz hívének Kompolthi László mesternek meggyilkoltatása volt s azért mintegy kárpótlásul, a Bodun fiak összes birtokait s vele Helmechet is 1323-ban a meggyilkolt testvérének Kompolthi Imrének adományozta.²

¹ Anj. II. 98. C. D. VIII II. 470.

² I. II. jegyz.

A király kegyelmére, mely évek multával egykori ellenei irányában nem ritkán elkobzott vagyonaik visszaadásában nyilatkozott, Bodun fiai hasztalan várakoztak. 1332-ben a budai országgyűlésen tiltakoztak is az ellen, hogy birtokaikat Kompolthi Imre és ennek sógora Michk, Szlavonia bánja tartják elfoglalva¹, de hasztalan, ezt többet vissza nem nyerhették.

E népes törzs tagjairól ezentul hallgatnak okleveleink, elvesztvén ősi birtokaikat, valószínűleg új nevek alatt új családokat alkottak.

E rövid családfa következő:

Györkei ágazat.

György
az Aba nemből

Bodun
1288

Dénes	Donch	János	György	Máté	Mihály	Miklós	László	leány
								(László a
								Boxa nemből)
	János	Miklós						
	1338	1351						

III. Marhard ágazata.

Az Aba nemzetség oldalhajtásai között egészen külön ágazatot képez az, melynek törzse Marhard comes. Ágazata a többi leszármazókkal össze nem köthető, birtokviszonyai sem teszik azt lehetővé, mert birtokai részben a Kanyaptavölgyben, részben a vármegye déli részében terültek el. Ugy látszik elég híres ember volt arra, hogy utódai csak tőle származtassák magukat.

¹ Anj. II. 577.

Egyik kutfőnk¹ 1246-ban mint Abauj vármegye főispánját említi, 1255-ben mint királyi tiszttartó említetik² s 1271-ben az országnagyok sorában áll.³

Utódairól az okleveles adatok kizárólag ezeknek birtokviszonyaival foglalkoznak. Ezek között különösen megemlítendő azon pereskedés, melyet Marhard fiai, a buzitai Kardosokkal folytattak Buzitha, Rechita (Reste), Kathun, Chyp, Kaan és Lyuba nevű hat faluért és praediumért. A dolog annyira elmérgesedett, hogy talán 1318-ban Mihály mester Marhard fia, Simon és László, János fiai, János Pál fia, ki Mihálynak testvére, megtámadták buzitai Kardos Jánosnak, Miklós fiának buzitai házát, azt szétrombolták, őt és szüleit bántalmazták, kincseit 4000 márka értékben elvették, szolgáját Mihályt, Lukács testvérét, Hektor fiát megölték. A székesfehérvári kanonokokból álló békebiróság ez elmérgesedett ügyet következőleg intézte el békés uton. János lemondott minden kártérítésről, melyet háza lerombolásáért, kincsei elrablásáért és szolgája meggyilkolásáért követelt, viszont Mihály szintén lemondott a maga s testvérei nevében minden bármelyik királytól adományozott jogokról és igényekről a buzitai Kardos János hat falujára nézve s hogy ezen esküvel s békecsókkal pecsételt egyesség maradandóbb legyen közöttük, elhatározták, hogy Péter Hemyricus (Imre) fia néhai Marhard unokája, vegye feleségül Buzitai János unokatestvérét Anythot, — Endre leányát — azon kikötéssel, hogy a hat falu egyikét Kaánt, János Anythnak adja. Ha ezen házasság Mihály rokonai vagy Péter miatt elmulnék, akkor a falu Jánosé maradjon, de ha Jánosék részéről találna akadályra,

¹ F. C. D. IV/1. 407.

² Wenzel: Árp. O. XI. 410. F. Cod. D. IV/2. 318.

³ F. C. D. V/1. 155.

akkor Mihály és rokonaira szálljon. Ha a házasság nem consummáltatik vagy magtalan marad, Mihályés rokonainak fizetendő összeg mellett Kaán falu Jánosé maradjon.¹

Marhard fia Mihály s még inkább ennek unoka-öcscse Pál abauji főispán fia János, ki Gömörben volt főispán, néhol Aszalai (de Azalou), legtöbbször Szikszai (de Zikzou) névvel neveztetnek. Ezen János 1334-ben elcserélte Fonyi Balázsszal Miklós fiával s ennek testvérével a Zonknak nevezett Jánossal, ezeknek Ujfalu, Ida és Lytery nevű birtokaikat, az ő Kesztetum (Kesznyéten) nevű zemplénmegyei birtokáért. Mivel azonban amazok többet értek, megtoldta 128 márkával, márkáját 48 garassal számítva.² Ezen csere a következő 1335. évben újabb cserét vont maga után, midőn ő és fia Miklós elcserélik Lytery falu őket illető két részét Imre és István János fiai, Márton unokáival az Aba nemből ezeknek öröklött birtokukért Kemeychért (Lytery és Nagy-Ida között) ez utóbbiak megtoldván azt 110 kassai sulyu márkával.³

Ez utóbbi adat az Aba nemzetségnek egy újabb ösmeretlen töredékével ismertet meg:

Márton		
az Aba nemből.		
János		
(Erzse 1335 özvegy)		
Imre	István	Sebe
1335	1335	leány 1335

Marhard comesnek öt fia mellett egy leánya is volt, ki Kendi Pousnak volt felesége. Péter János fia, Marhard unokája Drugeth Vilmos nádornak, borsodi főispánja

¹ Anj. I. 493.

² Anj. III. 76.

³ Anj. III. 237.

volt.¹ Leányát Annát, ki Zudar Simonnak volt felesége, 1353-ban fiusították.² Ezen Péter már 1342-ben kielégítette János borsodi főesperes és püspöki vikárius előtt, Kendi Pous fiait és unokáit a leánynegyed felére nézve 60 márkával,³ de János Pál fia, Marhard másik unokája, kinek a második felét kellett volna fizetni, azt tenni még 1351-ben is vonakodott. Ezért Miklós egri püspök nevében excommunicáltatott, családja, jobbágysai főképen Szikszón minden vallásos gyakorlattól eltiltattak, ő maga a püspök színe elé idéztetett.⁴

Az adatok ez ágazatra itt megszakadnak.

Leszármazásuk ez :

Marhard

1246—1271.

János		Péter	Imre	Mihály	Pál	leány
		1295. 1308			1307	(Kendi Pous)
Simon	László	(felesége Tamás		„Szikszai“	1318	
1319	1319	bán nővére)		1299. 1319		
Gude vagy Sudle				János	Kulchey	
1294. 1308				„Aszalai“, „Szikszai“	1307	
				1307. 1351		
Péter		Miklós		Miklós		
1319. 1342				1335		
(Kardos Anyth)		leány				
		(András a Hanva				
		nemzetségből)				

IV. Gereven ágazata.

Volt végül az Aba nemzetségnek egy ágazata, melynek törzse Gereven comes volt. Hogy honnan ágazott el? Biztosan el nem dönthetjük, de ha tekintetbe vesszük azon osztályt, mely 1327-ben Gereven comes

¹ Z. II. 18—19.

² A. VI. 100.

³ U. o. IV. 276.

⁴ U. o. V. 432.

fiai és Nádasdi Domokos között történt,¹ melyben a nevezettek Enyiczke s a két Szemere falvakon, mint ősi javaikon békésen megosztóztak, nagyon valószínű a feltevés, hogy Gereven comes Aba fia Miklósnak fia és Lachknak testvérje volt.

Ez osztályban Gereven fiainak a két Szemere falu jutott.

Olyan oklevél, mely közvetlenül Gereven comes személyéről szólna, nem ösmeretes, öt későbbi oklevelek csak mint fiainak apját vagy unokáinak nagyapját emlegetik s mindezekben a leszármazás az ő személyével megszakad. Ennek valószínű, ma már közvetlen azon korból származó oklevelekkel be nem bizonyítható oka az volt, hogy ő szerezte Gagy földét és tartozékait 1280. év táján. Ezt későbbi korból származó oklevelek, kezdve a XVI. század elején, többszörösen igazolják. Mivel utódai, az ősi két Szemere falu mellett csakis az általa szerzett gagyai uradalmat birták, utódainak származásuk nyilvántartását főképen birtokügyekben csakis az ő személyéig volt szükséges felvezetni.

Ezen állítólag Gereven comes szerzette uradalom egy elég nagy, de kevésbé termékeny nagyobbbrészt erdőborította területet képezett, mely magába foglalta Felső- és Alsó-Gagy, Apáthi, Velehenye (Apáthtól nyugatra), Ujlak, Vendégi és Bátor falukat s praediumokat.

Gereven comes Gagyban lakott, ez képezte uradalmának központját, székhelyét, ide építtetett magának a falu déli végén, a Patraczból és a faluból lefolyó vizek között kőházat, mely utódai által tovább építve, nagyítva, mint erősített kastély (*castellum ad modum fortalitii erectum*) a későbbi századok folyamán is fennállott s a XVI. században várnagya is volt. Azonban 1745-ben ezen vár-

¹ F. C. D. VIII V. 180.

kastély már csak rom volt, a boltozatok beszakadoztak, a belső épületek elpusztultak s csak puszta külső kőfalai állottak fel.¹

Gereven comes uradalma területén a régi nagy urak módjára apátság is állott. Valószínűleg neki köszönheti alapítását a gagyi benezés apátság, mely már 1334-ben fennállott.² Messze kilátszó domb tetején ma is álló, Szűz Mária tiszteletére emelt templom, a régi apátsági templom romjain és romjaiból épült, a régi multat szentélye evangéliumi oldalára befalazott XIV. sz.-beli sirkő hirdeti az Aba nemzetség czimerével s a török harczokba esett Gagyi László emlékével.

Már Gereven comesnek is több fia lévén, gondoskodni kellett egy másik otthonról is, hova a megszaprodott család a zavaros idők folyamán meghúzódhatott. E másik otthont az uradalom másik szélén, Bátorban, a falu északkeleti sarkán emelték. Erődített kastély volt ez is, ellátva, mint a felsőgagyi, azon kor szokásaihoz mértén halastavakkal is.

E várkastély még 1567-ben teljes épségben fennállott. Hasszán a János Zsigmond választott király segítségére jött temesvári basa ez év ápr. 2-án Borsodmegyébe tört s ott miután Dédes várát légberöpitette, Putnokot elfoglalta, az őrségektől otthagytott Finke, Gálfalva s az abauji Gagyi-Bátor várakat saját hadnépével rakta meg.³

A bátori birtokoknak egy 1703. évből származó összeírásából, ezen várkastélyra a következő sorok vonatkoznak: „A napkeleti soron vajda felől, vagyon a falu végén, egy leomladozott, némely részén fennálló kőfal,

¹ Csoma Itár.

² Kassai püspökmegyei névtár.

³ Korponay: Abauj vm. mon. I. 23.

mely is azelőtt két contignatioju kastély volt.“ Ezen elpusztult kastély kövein Mocsári Kata és Borbála, Mocsári János leányai, anyjuknak Báthory Annának elhunytá után megosztottak.

Ez lett vége a bátori várnak.

A gagyai uradalom a két Szemere faluval elég tekintélyes birtoktestet képezett, míg egészben, egy kézben volt, de idővel a család tagjai elszaporodtak, a birtoktest feloszlott, mi azt eredményezte, hogy tulajdonosai megszűntek gazdagok, hatalmasak és befolyásosak lenni. Előkelő származás mellett is — szerény anyagi körülmények között — országos hírnévre egy sem tett szert közülök, befolyásukat és munkásságukat csakis megyéjük szűk határai között érvényesíthették, adván azoknak táblabirákat, szolgabirákat, követeket s több ízben alispánokat.

Gereven comesnek négy fia és két lánya volt. Az egyik leány Kynge: nagysemjéni Ubulfia Mihály fiának Péternek volt felesége¹ s 1325-ben már özvegye; a másik: Jolenth, Laádi Domokosné volt.² A fiuk közül legidősebb volt Lőrincz, kinek fiai István és László 1347-ben Keresztéte falut is birták.³ E két testvér közül István 1351-ben nővérének Erzsébetnek, ki Benedeknek, Simon fiának volt felesége — leánynegyedi illetőségébe kiadott a bátori határban, ennek a Szászfa felé vezető uttól a vendégi határig terjedő részében 10 jobbágytelket.⁴

Két évvel később 1353-ban, egy a jászói konvent által kiállított nyilatkozatban, a másik testvér László is jóváhagyta bátyja intézkedését.⁵

¹ Anj. II. 213.

² Anj. VI. 79.

³ Kubinyi monum. II. 148. 149.

⁴ H. másolat Csoma lt.

⁵ U. o.

Simon fia Demeter, a sógor, 1359-ben már „Báthorinak“ írja magát, de valószínűleg utódok nélkül halt el. A két Gagy testvérnek Istvánnak és Lászlónak utódairól, valamint Gereven comes másik fiának Istvánnak leszármazóiról sem szólnak okleveleink. A negyedik fiúnak, Mihálynak ágazata is csak pár izen él. A török harczokban 1382-ben elesett unokájának Lászlónak emlékét a felsőgagy templomba befalazott sírkő őrzi.

A családot Gereven comes harmadik fia Miklós terjesztette tovább, kinek hasonnevű fia „Bakosnak“ is neveztetett. Ennek leányát Erzsébetet János, Kaki Domokos fia vette el, ki nejével leánynegyedben Szemere falu napnyugati részét kapta természetben. Ettől származott a ma is élő szemerei Szemere-család. Szemere falu többi része, Bakos Erzsébet testvéreié Antal, Pál és Jánosé maradt. De a sógorok nem éltek jó egyetértésben, az örökös perpatvar úgy elmérgesedett, hogy egy alkalommal, midőn Szemerei Lőrincz, fiával Györggyel a garadnai vármegyegyülésre ment, a Keechi „Pokoltónak“ nevezett erdőben Bakos Antal és Pál megtámadta őket és agyonvagdalta. A gyilkosságnak újabb per lett a következménye, melynek vége az lett, hogy Antal és Pál vérdíjban kénytelen volt átengedni Szemerei Lőrincz utódainak, összes, még birt szemerei részüket.

A család ez uton Szemere falu birtokától elesett. Hasonló veszedelem fenyegette a XV-ik század második felében, midőn Gagy Balázs, László unokája magtalanul elhalt s birtokait, Felső-Gagy felét, az egész A.-Gagyot, Ujlakot, Keresztétét, Perecsét és Litkát, Apáti és Velehenye praediumot Abaujban, ugyszintén a szentkereszti és hrabkói birtokokat Sárosmegyében Deési Péter, kir. kamarásmester és Ficza Demeter királyi ember kérték s nyerték királyi adományba I. Mátyás ki-

rálytól. A jászói convent kiküldöttei előtt azonban az elhunytnak rokonai: Gagyi László fia János, Gagyi András, Vendégghi Miklós, Mihály és Tamás és Gagyi Gergely, az iktatásnak ellent mondtak. Az ellentmondás után, az adományozottak s a rokonok között 1472-ben egy egyesség jött létre, mely szerint Deési Péter és Ficza Demeter, meghagyta a rokonoknál az adományozott birtokok nagyrészét, de viszont ezek átengedték nekik Keresztéte és Perecse falukat.¹

A család ez időtájban három ágra oszlott. A legidősebb megtartotta a Gagyi nevet, a középső a Báthori, a legijabb a Vendégi nevet vette fel.

A Gagyiak ezután nem soká éltek.

A táblázaton álló Gagyi Miklósnak Somossy Annától hét leánya és két fia volt, egyik Mihály, kinek fia Lázár megöletett s vele ága kihalt, a másik Demeter, ki 1512-1517-ig volt Abaujmegye alispánja. Fia János még atyja előtt elhalt, leányát Annát Fülpessy Albert birta nőül. Velük családjuk kihalt.

A Gagyi ágazat czimerét a felsőgagyi templomba befalazott sírkő tartotta fenn 1382-től. A paizs tizenegyszer osztott reá illesztett keskeny bal haránt pólyával, sisakdisz: növekvő sas csőrében koszorut tart, jobb szárnyára leveles korona van illesztve.

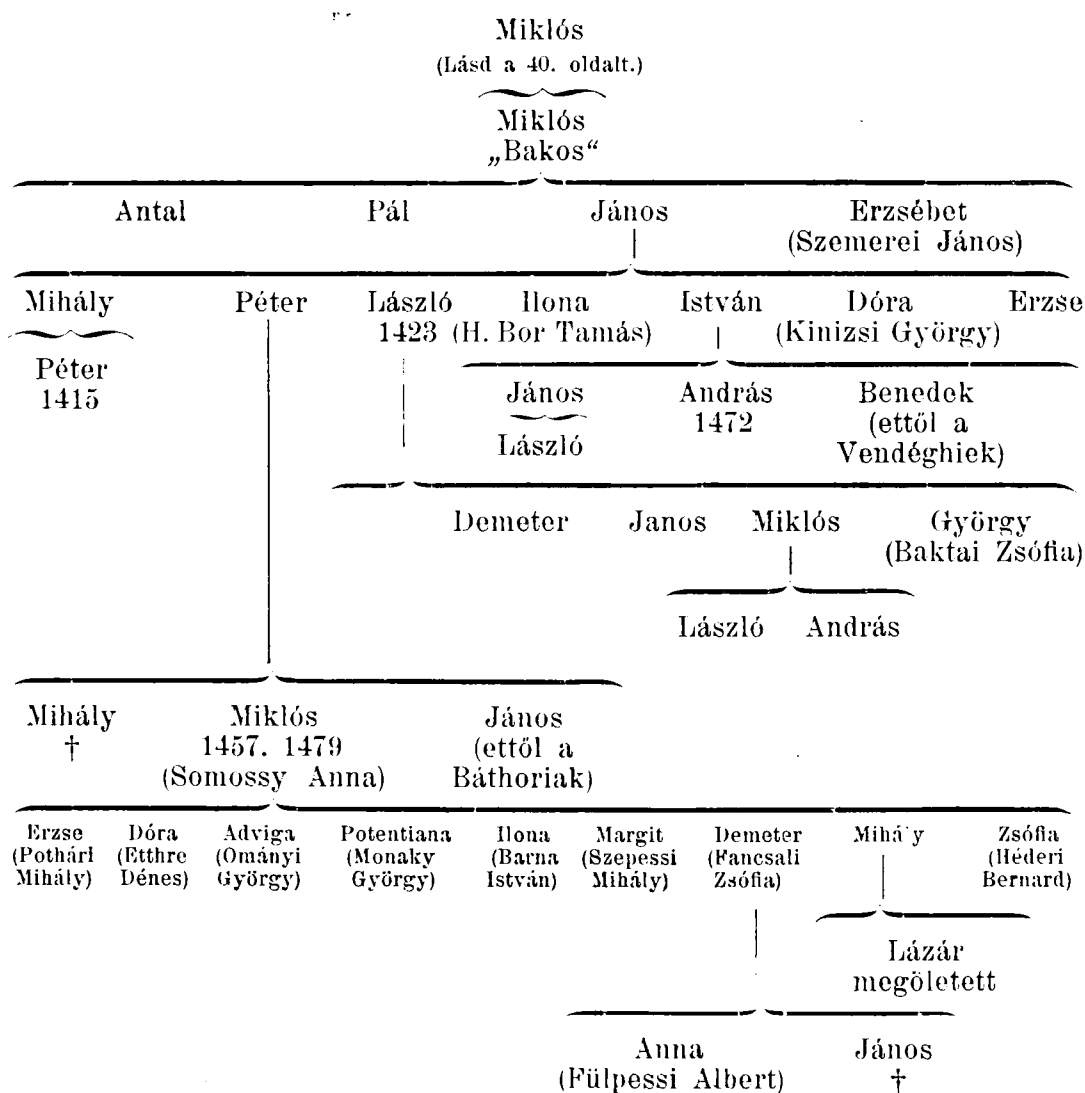
Leszármazása következő:

Gereven comes

1280 körül

Lőrincz 1327	István 1327	Miklós 1327	Kynge (Kallai Péter) 1325	Jolenth (Laádi Domokos)	Mihály 1327
István 1351. 1353	László 1347. 1353	Erzse (Demeter Simon fia)	(Lásd a 41. old.)		Péter 1353
					László † 1382

¹ J. C. kiadványa 1715 Csoma lt.

b) Báthori-ág.

A táblázat élén álló Jánosnak fia László volt, ki a f.-gagyai kastélyt felső- és a.-gagyai, apáthi és Velehenye ősi birtokait Horváth János mármarosai főispánnak 300 arany forintért 1479-ben zálogba adta. Dédunokája János ezt 1588-ban váltotta vissza.¹ Fiai nem követték őt a birtokelidegenítés terén. Ferencz 1511-ben vissza akarta szerezni az elzálogosított javakat, de a zálogbirtokosok ellentmondottak. Testvérje János — literatus — 1504-ben a Gagyai Benedek gagy-bátori birtokába, 1508-ban a

¹ Szk. lt. XVII. 1197.

buzitai birtokba iktattatta magát ellenmondás nélkül. Ugyanezen évben zálogjog czimén egész Csanáros zemplénmegyei faluba iktattatta magát, de tótselymesi Tarczai János ellentmondott.¹ 1511-ben az elhunyt Somossy György, Elek fiának Sárosmegyében fekvő komlós-keresztesi, karácsonmezei és bábapataki birtokaiba iktatták be. Ennek Semsei Ferencz mondott ellent.²

János utódok nélkül halt el, valamint György és Demeter testvérei is, Ferencz ága, unokájában fogyott ki. A legidősebb testvér Miklós Szapolyai János király pártján küzdött s a tokaji csatában 1527-ben elesett. Monoki Dórától származott idősebb fia László 1555-ben Abauj vármegye alispánja volt. Özvegye Tholdi Anna jóval túlélte férjét s már 1574-ben tiltakozott az ellen, hogy Balassa András a felsőgagyi erőditett kastélyon, melyet elfoglalva tartott, valamit építtessen vagy javíttasson.³ 1582-ben Rákóczi Zsigmond szendrői főkapitánynak — tekintetbe véve a birtokai s különösen a gagybátori erősség védelésénél tanusított hű szolgálatait — eladta ptügyi birtokát 1000 forintért, a felső- és kistokajit 1000 frtért, a lenkeit Borsodmegyében 100 frtért azon birtokokat, melyeket Balassy András elfoglalva tart 600 frtért, átadta azon feltétellel, hogy azokat Rákóczi foglalja vissza, végül átadta sárosmegyei Rabóczon levő köházát is, melyet elhunyt férje adósságba kapott ifj. Serédi Gáspártól s melyet Balassa szintén elfoglalt.⁴

Unokaöcscse Báthori János s ennek testvére Dóra — Végh Jánosné — tiltakozott ezen örökbevallás ellen, a jászói konvent előtt okul hozván fel azt, hogy Toldi Anna annak megkötésekor már annyira öreg, tehetetlen

¹ Jakabfalvai lt.

² U. o.

³ Elench. Gagy-Bathoriana.

⁴ Jak. lt.

asszony volt, hogy maga eszével élni sem tudott. De úgy látszik ezen tiltakozásnak nem sok foganatja volt, mert ezen elidegenített birtokok többet nem kerültek vissza a család birtokába.

Említett Báthori János, Izabella és János választott király hive volt. E miatt 1557-ben nótába került s Miksa 1567-ben péderi, korlátfalvi, tengerfalvi, felső diczházai, nyomári és zombori javait, Vizkeleti Jakabnak, Verantius Jánosnak és osgyáni Modra Tamásnak adományozta.¹

Jánosnak idősebb fiát Zsigmondot az 1626. évi országgyűlésre Abauj vármegye követül küldötte, ifjabbik fiát Miklóst atyjának ezen vagyoni vesztesége nem tartotta vissza, hogy ő is a hazafias mozgalmakhoz csatlakozzék. I. Rákóczi Györgynek kedvelt hive volt, ki 1644-ben védlevelet adott ki részére, melyben gagybátori házát, faluját, majorságát és minden lábas jószágát a megye oltalmába helyezte.²

A család még két nemzedéken élt. Az utolsó ezen Báthori-családnál is Gábor volt, kivel az 1689-ben halt ki.

Ezen ágazat czimerére vonatkozó legrégibb adat szintén az elébb említett felsőgagyi sírkő 1382-ből. Ujabbak: Báthori László alispán pecsétje 1555-ből.³ Sas, melynek jobb szárnyára korona van illesztve, Báthori Miklós pecsétje 1632. sas, csőrében gyűrűvel, sisakdisz növekvőn. Ugyanezt mutatja Báthori László pecsétje 1658-ból, Báthori Zsigmond 1636. évi pecsétjén hiányzik a sas csőréből a gyűrű. A Siebmacherben, 44. l. 35. táblán közölt négyelt paizsu, gagyi Báthori czimer apokrif — nem ezen családot illeti.

A Báthoriak családfája a következő:

¹ Szath. Kir. lt. A. No. 259.

² Datum in castris nostris ad possessionem Telkibánya. Jakabfalvi lt.

³ Csoma lt.

Báthori.

János de Gagy-Báthor				
László 1474. 1479				
Ferencz † 1511 (Puthnoki Zsófia)		Miklós 1469 (Monaki Dóra)	János literatus 1491. 1510 (Zsófia)	2-től György Demeter
János 1541. 1552 Miklós	Anna (1. Geszthi Péter)	Borbála 1552. 1524 (Fanesali Tamás)		
András 1543. 1552 (Megyeri Kata)		László (Tholdi Anna) 1556 alispán		
		Margit 1565. 1576 (1. Horváthi András) (2. Peykess Péter)		
Dóra (1. Ományi Tamás) (2. Végh Péter)	István 1583	György (Kozárdi Zsuzsanna) István 1567	János 1548. 1588	Miklós 1583
Zsuzsanna 1609 (Soldos Ferencz)	Borbála 1609 (1. Palágyi György) (2. bibareczfalvi Székely Péter)	Anna (1. Attfi György) (2. Trombitás János)	János † (Lorántffy László) (Megyeri István)	Kata (1. Mocsári János) (2. Uza Mihály)
1-től Kata (Monaki Ferencz)		2-től László (Gocsith-Károlyi Bora) 1613 Gábor † 1689		János 1613
				Gábor barát

c) Vendégiek.

Gereven comes törzsének legifjabb hajtása a Vendégiek voltak. Fészkük Vendéghe falu volt, hol azonban nem volt erődített kastélyuk, mint a Gagyiaknak Gagyban, a Báthoriaknak Gagy-Bátorban, ilyenről ok-

leveleink nem emlékeznek. Egyszerű udvarházak fogadták be szerény vagyonú birtokosaikat, a hol az évszázadok lassan multak el az ősök s unokák felett a nélkül, hogy egy-egy esemény nagyobb hullámot vetett volna a család nyugalmas történetében.

Ilyen nagyobb esemény volt azon évtizedekig tartó viszály, mely Vendéghi Benedek és Fülpeesi Albert között - ki az utolsó Gagyi leányt Annát birta nőül — fennállott. Ez házat akart építeni, de a telekhez amaz is igényt tartott, majd amaz nem akarta azon egyességet megtartani, melyet az elhunyt Gagyi Miklós javaira nézve a jászói convent előtt kötöttek. 1549-ben kölcsönösen vádolták egymást a megye színe előtt, mely küldöttséget nevezett ki az ügy elintézésére.

Ennek daczára a gyűlölség a két család között olyan fokra hágott, hogy midőn 1568-ban Vendéghi Benedek a vámosnémeti megyegyűlésre mentében F.-Gagy falun áthaladt, Fülpeesi Albert őt nyílt utczán megtámadta és meggyilkolta.

Ezen gyilkosságért Fülpeesit Miksa 1569-ben proscríbálta, de 1589-ben a proscríbált fia Ferencz a meggyilkolt leányával Euprosinával 200 frt vérdíjban kiegyezett.¹

Ezen időtájban, 1580-ban Vendéghi György, Tamás és Miklós czélszerűnek látták, hogy a Vendégi, Gagybátor és Ujlak falvakban levő birtokaikra új adományt kérjenek, miután irataik a háborús, zavargós időkben elvesztek. Rudolf 1580 febr. 24-én ki is állította Prágában az új adománylevelet részükre, melynek alapján az adományba kért ősi javakba, 1581-ben ellenmondás nélkül beiktattattak.²

¹ Ezen oklevelek a jászói konventben.

² Ered. Vendéghi ltár.

A következő időkből származó családi adatok, egyes birtokrészek elidegenítéséről, zálogbaadásáról, vagy azok visszaváltásáról szólnak. A XVII. század végén a család úgy kifogyott, hogy csak egy tagja élt: György. Györgynek Miskolezi Zsuzsannától ismét csak egy fia volt: András, ki 1717-ben mostoha apjával a Tarczalon lakó krasznai Borbély Ádámmal a következő egyességre lépett. Egyrésztől Borbély Ádám öt fiává fogadja, több tarczali szőlőjét, földjét, szabad házát, Krasznamegyében, Kraszna városában levő jussát és jószágát neki és anyjának adja; másrészt Vendégghi András, ki árván maradván s kinek a háborus időkben megfogyatkozott birtokainak visszaszerzésében mostoha atyja fáradozik, öt atyjává fogadja s halála esetére összes javait neki hagyományozza.¹ Ezek voltak Vendégiben egy házhely és 16 telek, Bátorban egy kuria félházhellyel s két jobbágy.

Ez időtől a család ismét felszaporodott, de lassanként ismét kifogyott. Az ezredik évet, mely a Vendégghi-családnak is ezer éves fennállását jelentette, a családnak utolsó s kiváló tagja Gábor érte meg, ki megyéjének alispánja, járásának képviselője volt. Kezeiben együtt volt az egész Vendégi falu osztatlanul. Utána uratlanul marad a czimerpaizs, a csőrében koszorut tartó sas az Aba nemzetség ősi czimere.

A leszármazás következő:

Benedek

1450 (l. a Gagyí családfáján).

Miklós	Mihály 1477 (Folyt. 47. oldalon.)	Tamás 1477 Vendégghi másként Gagyí (Kovácsi Ilona) (2-or Bakó Tóbiásné)		
		István 1485 Cherubin † János Orsolya		
		<table><tr><td>Péter Sori másként Vendégghi</td><td>György Tamás</td></tr></table>	Péter Sori másként Vendégghi	György Tamás
Péter Sori másként Vendégghi	György Tamás			

¹ Vendégghi lt.

¹ Vendégghi lt.

Mihály (Lásd a 46. oldalt.)									
Péter	László	András	Dóra	Sofia	Bora	Orsolya	Veron	Ilona	Pál
Mihály	Péter	Margit							
(Ernei Bálint)									
Ferencz (Adviga)		Erzsébet (Balajthi Mihály)						Mihály	
Pál	Benedek 1552 (Makoniecz Margit)	István †	Kata (Bozinkai Máté)	Lukács	Lénárt †	Anna (Sárvári Albert) (Koezi Pál)	Zsófia (1. Bazai János) (2. Szászfai András)		
		Anna							
Magdolna		Kata (Kozárdi Ferencz)	Péter	Euphrosina 1600 (Literati Ambrus)					
Tamás 1588		György 1588				Miklós 1588 (Olesvári Orsolya)		Anna	
János (Borsvai Anna)		Péter	Ilona (Szobonya István)						
		Márton 1614							
		Bálint Zsigmond Ferencz Zemplénbe költöztek							
Tamás 1686 szolgabíró (1. Bornemisza Anna) (2. Kékedi Kata)		Anna 1652 (1. Zsóri Ferencz) (2. Szentpéteri János)				Dóra (Czeke Miklós)		János Kata (Alpári István)	
György (Miskolezi Zsuzsanna)		Borbála (Baranyi András)							
András 1746 (Árokszállási Kelleő Erzse) (2. Gellei Krisztina)									
Pál 1746. 1767 (Szentimrei Anna) (Polyt. 48. old.)		György		Borbála (Óvári András)			Klára (Garas Ádám)		
		Julia (Papp Sámuel)		József (Horváth Erzse)		László †	Dániel (Szánki Kata)		
		József (Bernáth Terézia)		Lajos (Hidegkövi Vilma)		Dániel (Halmi Zsuzsanna)	János (Vécsei Zsuzsa)	Erzsébet (Kallós Pál)	
		Petronella (Sárközi Sándor)				György			

Pál (Lásd a 47. old.)			
Zsuzsanna (Zsarnai Mihály) (2. Szepessi Ferencz)	Erzse (Miklós Ferencz)	Pál (Nikházi Borbála) (Horváth Erzse)	Sámuel (Onodi Johanna)
Gábor (Tassi Paulina) 1815		Ágnes (Básti József)	Borbála (Gellei Antal)

Ajtai. Egy 1741. évi megyei nyomozat a következő családfát adja:

Balázs

1682

(Bosa Erzse)
nemességszerző

András
(Hodossi Judit)

Gábor
1741

A nemességszerző Balázs 1682-ben szolgabíró volt a megyében,¹ unokája Gábor 1741-ben Rác-Fehértóra költözött.²

Alexius. I. Leopold Bécsben okt. 8. 1669. czimerlevelet adományoz Alexius Dávidnak, nejének Ekker Rebekának s testvérének Mihálynak s ennek gyermekének Mihálynak.³

Publikáltatott Gönczön 1669 dec. 16.

Czimere: kékben, zöld alapon nyugvó, vasgolyón álló strucz, csőrében patkót, jobbjában görbe kardot tart. Sisakdisz a strucz; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Almási I. A XVII-ik században Szászfán birtokos nemes család, melynek leszármazása három izen következő:

¹ Láczy lt.

² A. V. lt. I. fe.

³ Eredetije Jászón.

I. tábla.

Aba nemzetség:

1

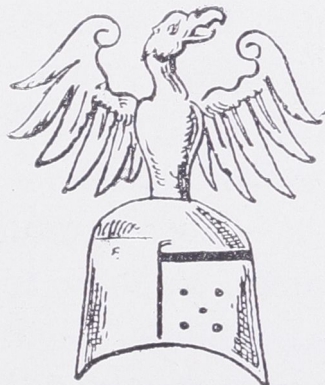
Omode nádor
1299

2

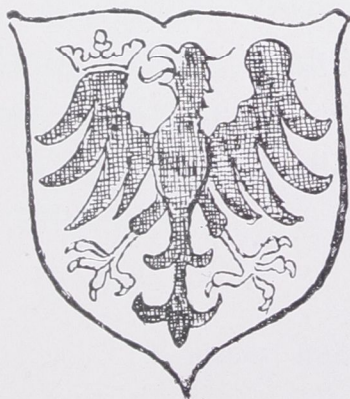
Gagy László
1382

3

Chyrke
1373

4

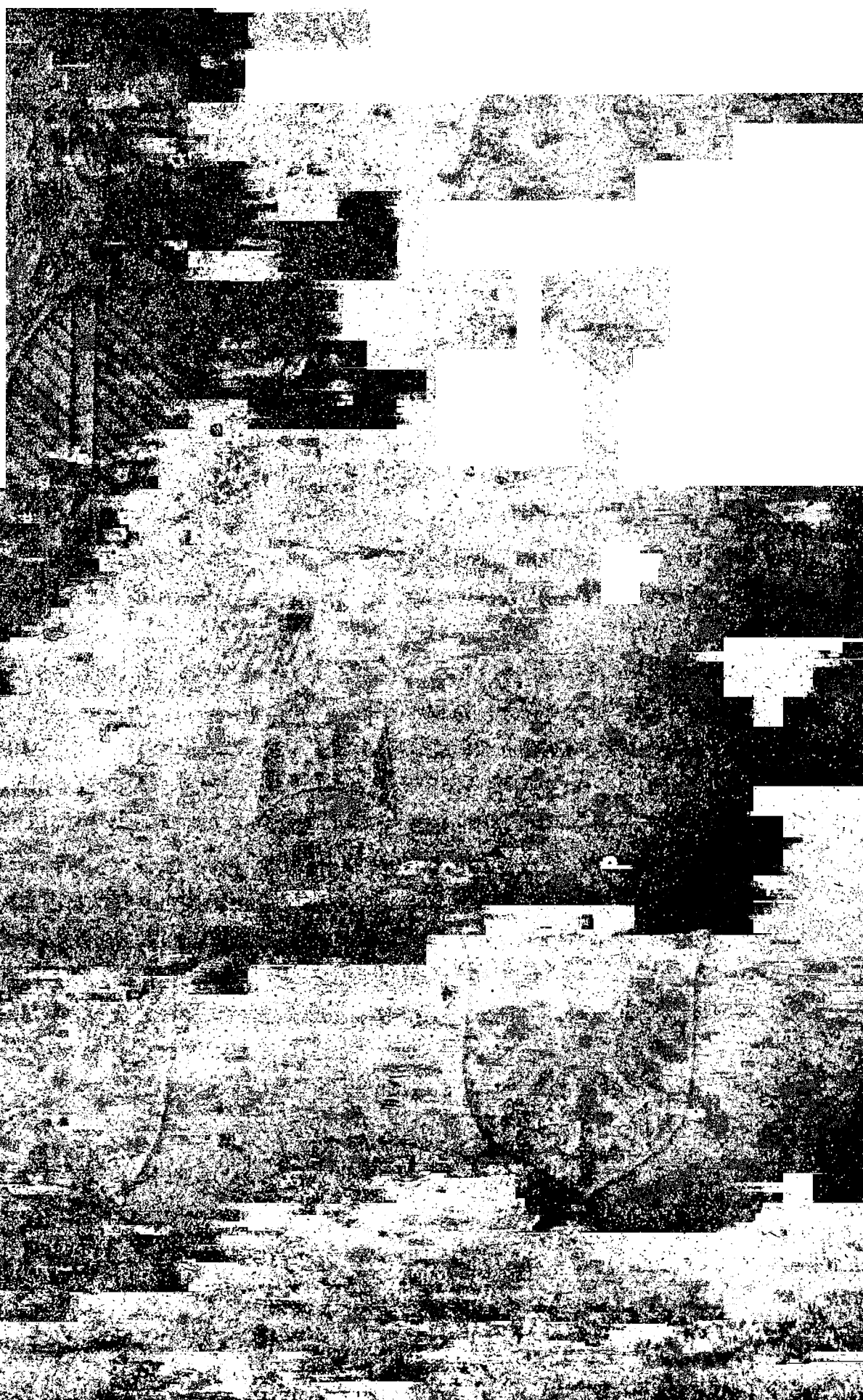

Báthori
1555

5

Vendéghegy
1820

István

András 1653—1660 (Vadas Anna)		Zsuzsanna (Csehi György)		
Erzsébet	Ilona	István (Attfi Klára) 1671	Klára	Zsigmond

A. András 1660-ban szolgabíró volt Abaujban. Gyermekei 1671-ben Csehi Györgynétől örökölt szászfai részüket 25 mforintért eladják Uza Mihálynak és nejének Báthori Annának.¹

A család czimere: Almási András szolgabírónak egy 1661-ik évi — kezdőbetűjükkel ellátott — pecsége után: grif, jobb karmában kard.²

Valószínűleg ezen család őse volt azon Almási István kassai polgár, ki mint Kassa város összes jószágainak igazgatója II. Ferdinándtól Sopronban 1625 okt. 24-én czimerlevelet s nemességet kapott, mely nejére Nagy-Beszerményi Zsófiára s fiára Istvánra is kiterjedt, s melyet 1626 márcz. 19-én a vármegye Garadnán tartott közgyűlésén kihirdettek.

Almási II. Czimert Rudolf adományozott Bécsben 1603-ban Almási Péternek, nejének Lengyel Ilonának s fiainak: János és Istvánnak s testvéreinek: Pálnak és Benedeknek.

Ezen armalis 1604 ápr. 27. publikáltatott Zemplénben.

A czimer: veres paizsban zöld alapon zöld, aranygyümölcsös fa, sisakdisz a paizs alak; takarók: veres-ezüst, kék-arany.

Egy 1751-iki megyei inquisitio³ következő családfát tüntet fel:

¹ Jakabf. ltár.

² U. o.

³ A. V. lt. nemesi iratok I.

János		
(Szabó N.)		
Leány (Ladányi Albert)	György	Péter
	N. N. Alpáron	Péter 1751. böödi pap

Almási III. Nemességét A. János és Ferencz III. Ferdinándtól nyeri Bécsben 1648-ban kelt armalisában, mely 1648. Lőcsén publikáltatott.¹

Czimere fekete paizsban zöld alapon fehér, futó lovon ülő vitéz sárga csizmában, veres nadrágban, kék öltönyben, három darutollal ékitett füvegben, jobbjával görbe kardot tart, baljával a kantárszárat markolja. Sisakdisz: három keresztbe tett nyilvessző, közepén borostyán koszorútól övezve. A takarók: fekete-sárga, kék-ezüst.

Egy 1763-iki inquisitio² következő családfát adja:

András		
Onodból Bölesre		
+		
György		
Márton Novaj s Mérán	György ondi pap	
István hajdu	András Onod, Böcs	János 1760 Böcs
István 1760. Fancsal	György	

Alpári. Alpáriakról már a XIV-ik század folyamán megemlékeznek az oklevelek, a midőn 1370-ben Alpári

¹ Zeg. C. A. V. lt.

² A. V. Lt. nemesi iratok.

János és Miklós testvérek, Márk fiai élnek.¹ Ezután csak egy évszázad múlva van róluk emlékezet, amidőn 1486-ban Alpári Borbála, István leánya — Monaji Domokosné és Czeke János, eladták pusztá-gibárti és Tuza praediumban levő részeit Czéczei Máténak és Lőrincznek.²

Valószínűleg ezen Borbála volt a régi Alpári-család utolsó sarja.

A XVI-ik század elején tűnnek fel Alpári Mihály és Mátyás testvérek, kiknek atyjuk Somogyi Szabó Pál (Gallus Szabo de Simigio) volt. Valószínűleg már elébb adományba nyert alpári birtokuk után vették fel nevüket. 1509-ben adományba kapták II. Ulászló királytól Felső-Kinisi Gergelynek felső- és alsó-kinisi (abauji) és arndfalvi (borsodmegyei) birtokait, ki nejét s némely szolgálát megölvén, nótáztatott.³ Ezen Alpári Mihály Perényi Imre nádor szolgálatában állott, neki kedves embere volt. Az ő ajánlatára adományozta II. Ulászló neki s Mátyásnak 1512-ben Budán kelt armalisban a következő czimert. Kék paizsban világos-kék sziklából növekvő balra fordult koronás arany oroszlán, mindkét karmával egy hegyével a sziklára állított arany keresztmarkolatu egyenes pallos markolatát szorítja. Sisakdisz nincs. Takarók: kívül kék-arany, belül zöld.⁴ Ugyancsak Mihály és Mátyás testvérek királyi adományba nyerték az egész Jánosd birtokot és Kétynek felét,⁵ de ezeket még ugyanazon évben Perényi Péternek, Imre nádor fiának örök áron eladták.⁶

Rövid leszármazásukat a következő táblázat mutatja:

¹ Fáy ltár.

² Jászói lt. Pros. A. Fol. 65.

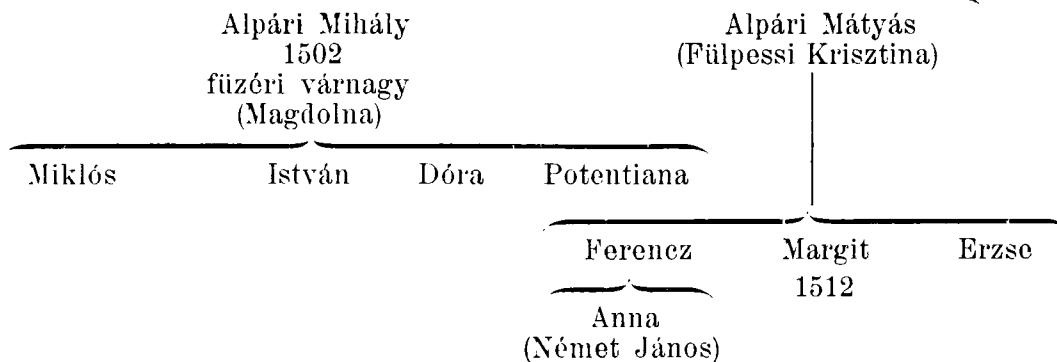
³ Kinizsi ltár.

⁴ Csoma ltár.

⁵ Jászói Convent.

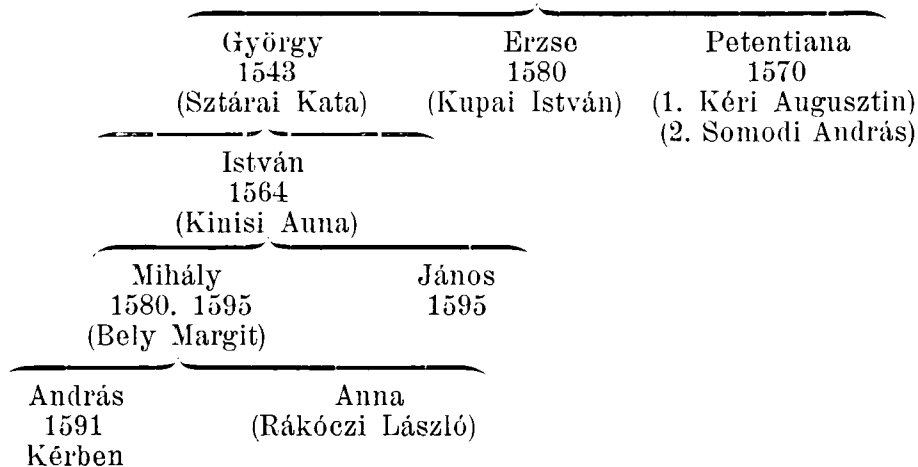
⁶ U. o. Stat. fe. No. 70.

Gallus Szabo de Simigio

Az adományos testvérek valamelyikének lehetett fia azon András is, kitől következőleg jött le a családfa:

András

Talán ezen családból származott azon bollyi Alpári Simon is, ki Zemplénmegyében Pálföldét és Bollyt birta. Kétszer volt Zemplén vármegyének követe, 1559-ben Eödönffi Ferenczczel, 1569-ben Bachkai Jánossal. A megyei felkelő sereget is kétszer vezette, 1561. és 1565-ben, midőn Báthori András, Balassa Menyhért s több más királypártival együtt Tokaj várát vették ostrom alá, melyet Némethi Ferencz, Szapolyai tábornoka védett. De ezt csak akkor voltak képesek az ostromlók elfoglalni, midőn Németi harczközben fején halálosan megsebesítve, összerogyott. 1570-ben Zemplénmegye nagy

lelkesedéssel alispánjának választotta s e tisztét 1574-ig viselte.¹ Ezentul nincs róla emlékezet.

Alth. Czimerlevelet Alth István és Zsigmond nyert II. Ferdinándtól 1623-ban. Zsigmondnak egyik fia Zsigmond Szepesváralján lakott, másik: Antal leszármazott Abauj-Szántóra.²

Czimere: Alth János abaujmegyei szolgabíró 1770-ik évi pecsége után: kékben zöld alapon pánczélos férfi-alak, struczollas forgóval, jobbjában buzogányt tart, balját csipejére támasztja. Sisakdisz: kar, buzogánynyal; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Ambrusházi. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Pozsonyban 1630 máj. 10-én Ambrusházi Pál és Mihály testvéreknek, melyet még ugyanazon évben Sajó-Vámoson kihirdettek. Az adományozott czimer: kék paizsban, zöld alapon, fehérruhás jobb kar, markában három száras és leveles liliumot tart. Sisakdisz: a paizs-alak; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Az armalis az adományos két testvért már úgy nemesíti meg, mint a kik már annakelőtte is nemesi előjogokat élveztek. Ez abban leli magyarázatát, hogy egyik ősök Ambrus Deák Perényi György abauji örökös főispánnak volt jobbágya Szikszón s ezt ő 1591-ben kivette a jobbági kötelezettségek alól s a praedialisták sorába emelte.

A család ma is él Szikszón s birtokában van Perényi ezen manumissiojának s az eredeti armalisnak is, melyben a czimer nincs kifestve.

Amesmayer. Nemességét A. Henrik 1712-ben nyeri nejével Éva-Rózával, gyermekeivel: Ferencz-Józseffel,

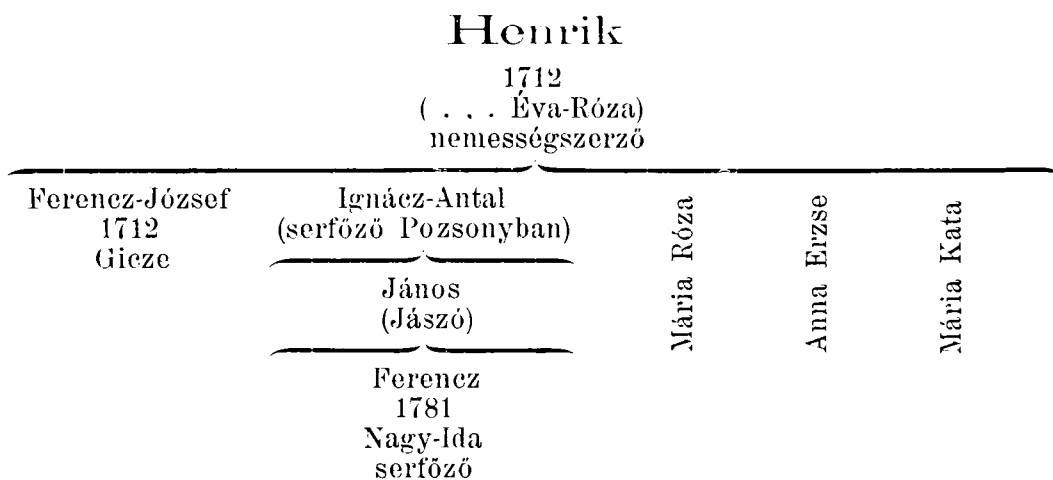
¹ Szirmai not. top. Zempl. 74, 87. Not. hist. templ. 285. 326. Báthly: Magyarok emléke 54. Nagy Iván I. 23.

² Ing. 1769-ből A. V. lt. Nemesi iratok I.

Ignác-Antallal, Mária-Rózával, Anna-Erzsébettel és Mária-Katával. Czimere: fekete paizsban, veres paizsfő alatt s két függő ék alatt — mely közül egyik fekete alapon arany keretű, másik kék, 3 aranyrózsával rakott — két vereskelyhű arany lilium s ugyanannyi arany bimbó, zöld száron s zöld levelekkel. A szárakat lebegő veres szalag veszi körül; sisakdisz: nyílt szárnyak, a jobboldali: fekete-kék-arany; a baloldali: veres-kék-fekete, melyeknek közép részei 3 (1—2) rózsával rakottak, melyek a jobbszárnynon fehérek, a balon veresek. A szárnyak között szerecsentörzs növekvőn, arany s feketén hasított öltözetben s két ágban balra lebegő homlokkötővel. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.¹

A család egy 1781-ben kelt nemesi inquisitio szerint² a mult század közepén költözött megyénkbe Ames-mayer János személyében, ki mint serfőző származott Pozsonyból Jászóra.

A leszármazás ez:

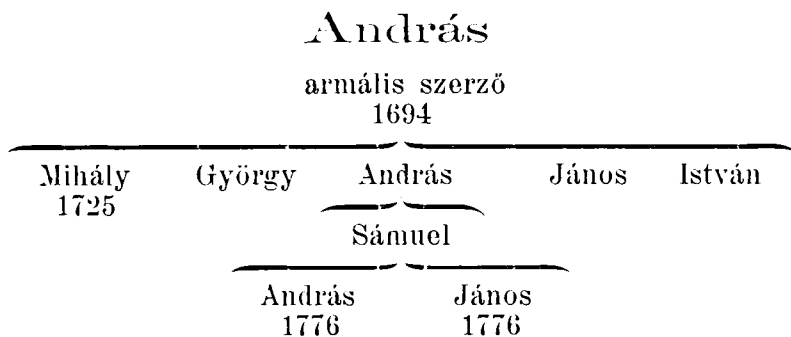

Apostol. I. Leopold királytól czimerlevelet nyert A. András, Bécsben 1694 nov. 19. Publikáltatott Kassán

¹ Liber. regius. Siebmacher. 11 tb.

² A. V. Itár. Nsi ir. I.

1695 jun. 30. ettől egy 1776-iki inquisitio¹ szerint néhány izen következőleg származnak le:

Ezen inquisitio tanuvallomásaiból kitűnik, hogy az Apostolok az armális impetrálása előtt is nemes emberek voltak, de „egykor valamelyik özvegye, László nevezetű jobbágyhoz menvén férjhez, első férjétől Apostoltól származott gyermekei úgy mentenek jobbágyi állapotra”.

E család most is él A.-Kázmárkon.

Apród (Szentandrás). Régi, rövid életű kihalt család. Első ősmert őse Szentandrás Lőrincz, ennek fia István, ki „Apród“-nak hivatott. Ezen Apród Istvánnak I. Károly király 1323-ban adományozta a koronára szállt Garadnát, melynek előbbi birtokosa Zsámboki János (J. de Sambuk) Cosma fia,² Cosma unokája, Trenesényi Csák Máté hive lévén s a rozgonyi csatában Károly király személyét támadta nyíllövéseivel, nótáztatott.³

Azonban az adomány után A. István csakhamar elhalt s Garadna birtokát, a Csák Máté hiveitől lefoglalt birtokokkal együtt — tévedésből — ismét confiskálták s azt Drugeth Villermus szepesi és ujvári főispán a király rendeletére Göncz vár tartozékaihoz csatolta. Apród István

¹ A. V. ltár. nemesi iratok.

² Ezen Cosma nyerte a garadnai birtokot 1259-ben IV. Bélától adományba. Kassai titk. ltár fe. K. Ne. 1.

³ U. o. No. 3.

árván maradt két fia: András és Péter, a királyhoz folyamodott, ki azt 1327 okt. 28-án kiadott rendeletében az árváknak visszaadani rendelte.¹

Az idősebb fiúnak Andrásnak, nem maradtak gyermekei, az ifjabbnak, Péternek két leánya közül az idősebb Anna 1405-ben Idai Chyrke Péterné, az ifjabb: Margit Szentandrásai Nagy Fülöpné volt. Ezek 1405-ben egyezkedtek Doby Péterrel Sz.-András, Garadna, Devecser, Ola, Navalyád, Bakta abaujvármegyei és Fejő, szabolcsvármegyei kirtokok felett s ez egyességben a két nőtestvérnek maradt: Szent-András, Devecser, Ola és Fejő.²

Velök a család kihalt. Rövid családfájuk ez:

Lőrincz		
de Szent-András		
István		
de Szent-András		
„Apródnak“ nevezett		
1323		
András	Péter	Kanycha
1327. 1351	1327. 1351	(Piskarkosi Pouch)
Zakalai várnagy		
Anna	Margit	
1405	1405	
(idai Chyrke Péter) (Szent-Andrásai Nagy Fülöp)		

Asszony. A mult században Nyiriben lakott.³

Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott 1642-ben Asszony Andrásnak mint mellékczimerszerzőnek. A fő szerző a „Terhes“-család volt. Az adományozott czimer: kék paizsban, zöld alapon férfiu, veres ruhában, arany övvel, magas csizmában, sastollas fekete kalpagban, jobb-

¹ Anjoukori ok. II. 330.

² Kassai titk. ltár fe. k. No 6. Dobi Péter fia László 1466-ban adta el Garadnát Kassa városának ezer aranyforintért.

³ A. V. lt. nemesi iratok 350.

jában görbe kardot tart, melyre vérző törökfő van tűzve, balját csipőjére támasztja. Sisakdisz nincs; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Attfi (szászfai). Ősrégi kihalt család, mely a Balog nemzetségből szakadt ki. A Balog nemzetség Kézai Simon krónikájának tanúsága szerint¹ Thüringiából származott. Friedburghból jött be Gejza vezér alatt Altmann pánczélos vitéz, e nemzetség ősatya s valószínűleg Gömörmegyében a mai Balog völgyön települt meg, mert ott terültek el az ősi birtokok, Balogvára, melytől a baloghiak és a völgy torkolatában Rimaszécs, melytől a híres Széchiek vették fel nevüket. Ezen nemzetségből származtak a szintén előkelő Derencsényiek és az Attfiak is, kik első ősmert ősoktól *Oth*-tól nyerték nevüket, ki után őket *Othfi*, *Athfi*, *Atthfi*, *Adffinak* nevezték.

Abaujmegyének is nagyonős birtokosai lehettek, mert midőn III. András király *Oth comes* fiának *Herricus* mesternek, az ilsvai birtokosok által, jószágain elkövetett hatalmaskodás kárpótlása fejében 300 márkát megítélt, *Herricus* birtokai a következők voltak: Kubyli, Pomlyn és Kereszthete.² Köbli, Pamlény és Keresztéte, mindhárom abaujmegyei falu, melyek közül az első vagy eltűnt, vagy ami valószínűbb, Borsodmegye eltűnt falui közé tartozik.

Ezen *Herricus* mester fia János több rokonaival együtt hűtlenséget követett el Róbert Károly ellen, mert birtokait a király 1323-ban rokonainak az elhunyt Miklós *comes* fiainak adományozta.³ De valószínűleg a király a hűtleneket újra kegyelmébe fogadta, javaikat visszaadta, mert a nótázást követő időkben a családot ismét

¹ Kézai Kron, Szabó K. fordításában 89 l.

² Fehér C. D. VII. III. 243

³ U. o. VIII. VI. 64.

birtokaiban találjuk, hol az egy oldal hajtást is hajtott, a „Szászfai” családot.

A család iratai elkallódván, történetében lépésről lépésre nem követhetjük. Ez első nyomok után a következő családfát állíthatjuk össze:

A XV-ik században ismét feltűnt egy *Ath*, kinek fiát Albertet 1438-ban Szászfai Imre fia Tamás, Gechey László abaujmegyei alispán színe elé idéztette, de ott meg nem jelenvén, elmarasztaltatott.¹ Ezen Athnak Alberten kívül még Domokos, Bernard és Balázs nevű fiai is voltak.

1469-ben zaszfai Adfy Imre és János, öröklött javaik felét Bozinkay Balázsnak adták, Kata, Anna és Dóra asszonyok nászhozományába.²

1494-ben thrayai Adffi Pál, zálogba adott egy telket Szászfán Adffi Imrének és anyjának Veronica asszonynak, ki már akkor Tomori Mártonnak volt felesége.³

1512-ben Attfi Imre és György megszerezték Apollonia asszonytól egész Méhész falut, melyet azonban még ugyanez évben örök áron eladtak 200 aranyért, Nádasdi Benedek és Ferencznek.⁴

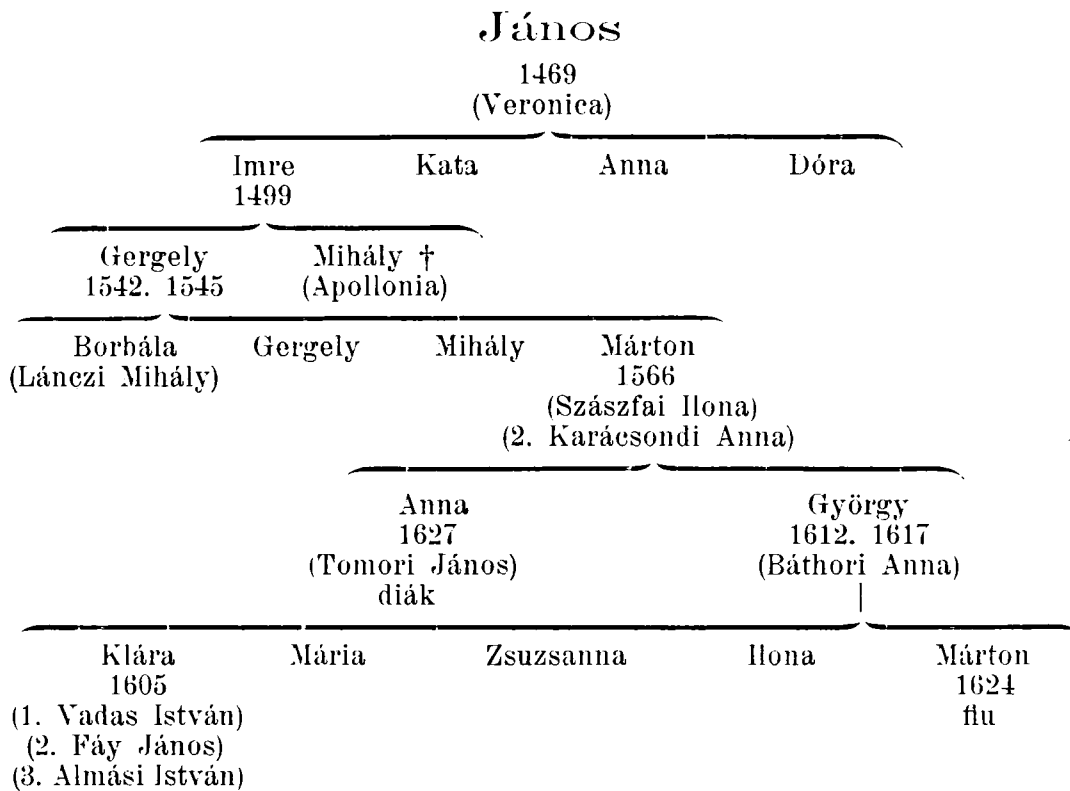
Ezen Imre atyjától a leszármazás következő:

¹ Orig. Csoma lt.

² Orig. Jakabfalvai lt.

³ Szatmári Károly lt. fe. X. No. 662.

⁴ Jász. C. fo. C. 5.

Ezen táblázatról több családtag hiányzik, melyet az összekötő adatok hiányában oda nem illeszthettünk. Ilyenek a XVI-ik század elején György és fiai: János, Tamás, István, ugyanakkor Miklós fia: Mihály és Imre fia: Miklós.

1540-ben Szászfai András és János, Attfi Gergelyt fegyverrel megtámadták és meg is sebeztek, ezért János király mindhármat nótázta s birtokaikat Lázai Jánosnak adományozta. De a nótázottak és Szászfai István, az iktatásnak ellentmondottak.¹

Gergely testvére Mihály, utódok nélkül halt el s birtokai 1569-ben, a már szintén elhunyt Gergely fiának Mártonnak kezében voltak, az atyai birtokokkal együtt. A miért ennek testvére Borbála, Lánczi Mihályné mind ezen ingó és ingatlan vagyonokra osztályt kért.

A származási táblán álló utolsó férfi tag, Attfi Márton, ki 1624-ben még mint „puer“ említették, 1636-ban

¹ Ered. Jakabf. ltár.

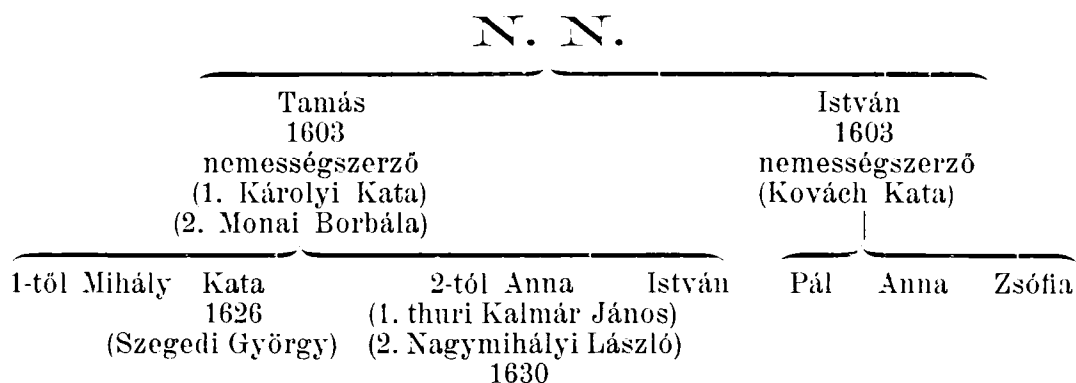
minden birtokát eladta sógorának Vadász Istvánnak és feleségének Attfi Klárának s 1638-ban a szendrői végvár őrségébe lépett.

A család czimere trayai Attfi Péternek az országos levéltárban levő 1482. évi pecsége után: kétfejű sas, felül hatágu csillagtól kísérve. A Balog nemzetség határozottan megállapított czimere: a kétfejű sas. Ezt használják a belőle leszármazott családok, a Baloghiak, Széchiek, Derenchényiek stb. kivétel nélkül. Ez az egyetlen kétfejű sasos czimer az összes régi magyar heraldikában, ámbár a Balog nemzetség beköltözött lévén, a czimer külföldi eredete is kétségtelen. Néhol mint a Széchiek, némely czimerén koronásan is előfordul a kétfejű sas, de legtöbbször a nélkül. Ha az Attfiak czimerében a sas fejei közt levő hatágu csillagot más, több e családra vonatkozó pecsétek is igazolnák, s ha ebből kitünnék az, hogy e csillagot öntudatosan általában viselték a család tagjai a fő czimeralak kíséreteül paizsaikban, akkor ez egy igen szép példája volna a czimertörésnek hazai heraldikánkban.

Azalos, Aszalós (gönczi). Czimerlevelet Rudolf adományozott Prágában 1603 ápr. 5-én gönczi Azalos Tamás és István testvéreknek s általuk Tamás nejének Károly Katának ezen Kata (mostoha) testvérének Paczali (Paczali) Péternek, Tamás gyermekeinek Mihálynak és Annának, végül fennevezett István nejének Kovách Katának s gyermekeinek: Pál, Anna és Zsófiának. Kihirdettetett Gönczön 1603. év július 28-án. Az adományozott czimer: kék paizsban, arany grif, mindkét első karmával arany markolatu egyenes pалlost tart, oldalt elől veres rózsától, hátul ezüst liliumtól kísérve. Sisakdisz a paizsalak növekvőn, takarók: kék-veres.¹

¹ Eredetije Csoma gyűjteményében.

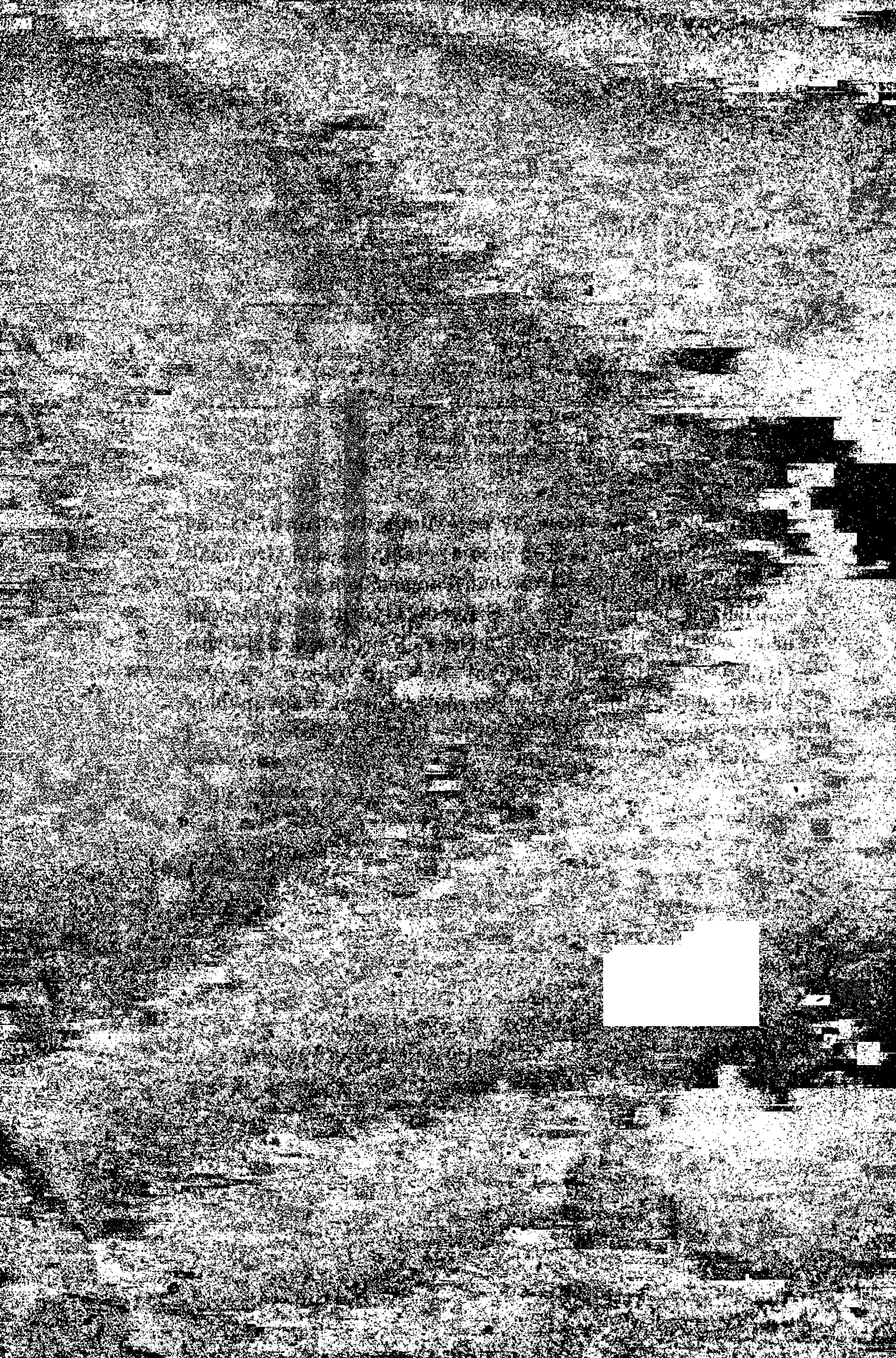
A rövid életű család leszármazása ez:

Aszalós Tamás második neje Monai Borbála 1624-ben alsó czéczei birtokát 102 frtéért eladta Monai Dórának és Péderi Miklósnak.¹ 1526-ban Tamásnak Károly Katától származott leánya: Kata, Szegedi Györgyné protestált azon osztály ellen, melyet a Szegedi örökösök a Kornis Györgytől vett göncz-ruszkai birtokra nézve egymás között tettek.² Birtak még Szurdok-Bényén, Radványban, Szemerén.

¹ Jász. C. fe. Q. 187.

² U. o. fe. Q. No. 219.

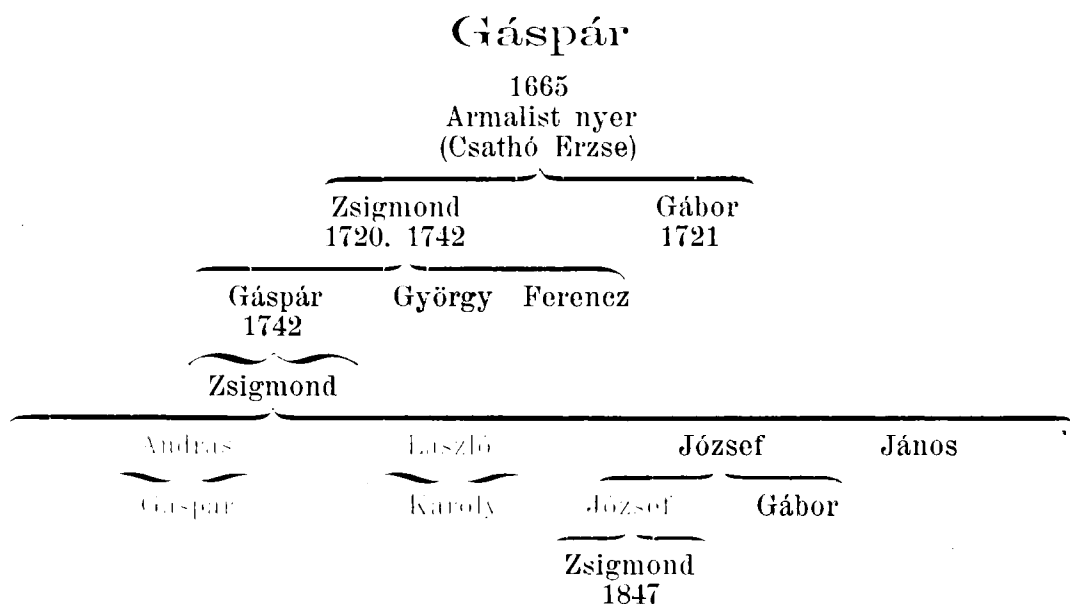

Bajusz másként Nagy.

 zimerlevelet I. Leopold adományozott Bécsben 1665-ben nov. 12. Bajusz, másként Nagy Gáspárnak, melyet ez következő év ápril 15-én Szendrőben hirdettetett ki.

A czimerszerzőtől a család következőleg származott le:

A nemességszerző Gáspár Szabolcsmegyében élt, de fia Zsigmond s ennek fia Gáspár, Szabolcsmegye bizonyítványával megyénkbe jöttek, hol utódaik részben Csenyétén, részben Bereten laktak. Ez utóbbi helyen a család most is él.

Bakó. Erdőhorváti nemes család. Bakó Mihály 1766-ban Kovácsvágáson lakott, ennek atyja János, nagyatyja Márton volt. Mártonnak még fiai János és István (1739). „Thököli idejében még armalisuk megvolt, a revolúcióban pusztult el.”¹

Valószínű, hogy ezen család azonos azon Bakó családdal, mely az 1725-ik évi nemesi összeíráskor Czekeházán élt s azon armalissal igazolta nemességét, melyet II. Mátyás adományozott Bécsben 1618 máj. 15-én Bakó Dániel és János testvéreknek s melyet 1620 márcz. 23-án a Gönczön tartott megyegyűlésen kihirdettek.²

Bakoss. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1655 ápr. 12-én Bakoss Andrásnak, nejének Simoni Annának, s Miklós és István testvéreinek. Kihirdettetett Gönczön 1656 ápr. 3-án.

Czimere: kék paizsban, zöld hármashalmon körtefa érett körtékkal, melyre fekete medve ágaskodik. Sisakdisz: a medve növekvőn, karmaiban körtefaágat tart, érett körtével. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család a múlt században Regéczkén lakott.

Baksai, Baxai (mérái). Régi abaujmegyei család, mely nevét a most is létező Koksó-Baksa falutól vette. Egy törzsből eredett a már kihalt felső-gecsei Gechei családdal s első ősök Doma volt, ki még a XIII-ik században élt.

¹ A. V. lt. nsi iratok I. 37.

² Investigatio. Nob. anno 1726.

1402-ben Mihály és Miklós Baxai László fiai osztottak Sebestyén és Lászlóval Gechei Péter fiaival Geche falun.¹ Ezen László neveztetik az oklevelekben először Baxainak (de Baxa, de Boxa).

Az 1427-ik év portalis összeíráskor, Baxay Miklós-nak A. Baxán egy, Baxay Lászlónak F.-Baxán tizenöt portája volt.²

1454-ben Palóczy László országbíró előtt gechei Baxai László, ennek fia János és Miklós, leányai Orsolya és Dóra, valamint gechei Baxai Benedek s gyermekei György és Zsófia nevében ellentmondottak azon adománynak, melyet László királytól Sárvári János és Kis Miklós, olnodi Czudar Simon familiárisai, az ő felső-mérai birtokukra álszin alatt kieszközöltek.³ Ugyanezen 1454-ik évben Palóczy László országbíró előtt gechei Baxai László, Mihály fia, Miklós nevében megjelenván, előadja, hogy Kázmyri Ákos, említett Baxay Miklós gecsei és baxai házát, hatalmasul elfoglalta és most is bitorolja, ennek az országbíró színe előtt ellentmondott.⁴

Baxai János szolgabíró volt Abaujban az 1476. évet megelőző időkben.⁵

1503-ban B. Miklós egész gecsei birtokát zálogba adta Gechei Lászlónak 12 arany forintért.⁶

¹ Csoma lt. Org.

² Thallóczy: A kamara haszna. Függelék.

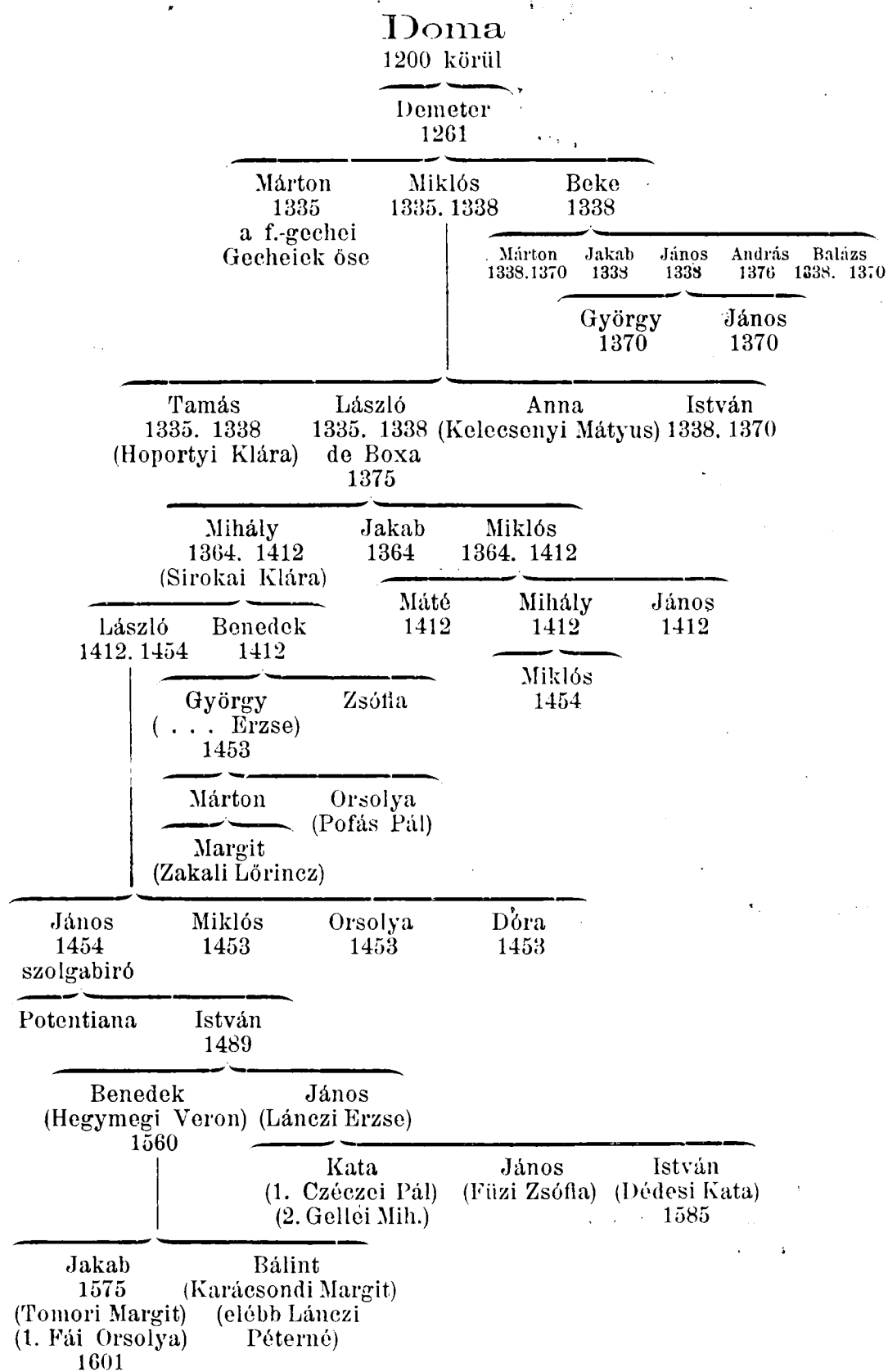
³ Csoma lt. C. 18.

⁴ U. o. C. 20.

⁵ Kinizsi ltár.

⁶ Csoma lt.

A család leszármazása következő:

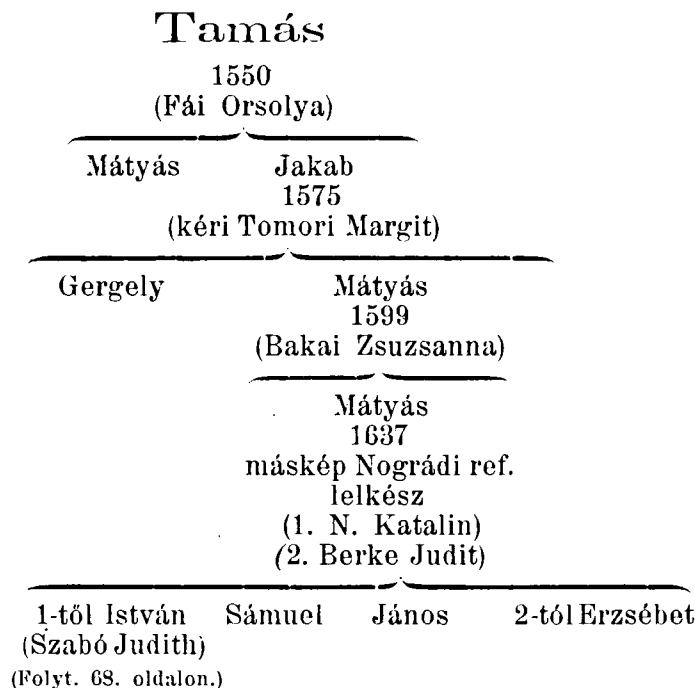

Baksi, Baxi (Szentistván-baksai). A vármegye másik Baksa nevű falujától Szent-István Baksától egy másik család vette nevét, mely régebben Baxinak, jelenleg Baksi és Baksainak írja magát.

A XVI-ik században élt a családból Baxi Tamás Alsó-Szent-István-baksai előnévvel, ki mint I. Ferdinánd hive 1550-ben szölleden egy jószágot nyert adományba. 1552-ben Eger vár védői között találjuk, mint szakaszvezetőt, ki a vár védelmében megsebesült.¹

Neje Fáy Orsolya volt, kitől Jakab nevű fia származott. Ezen Jakab atyjául némely kutfőink Mátét jelölik.² Jakabnak felesége kéri Tomori Margit volt, s két fia közül az idősebb Gergely, az ifjabbik Mátyás volt, ez utóbbi az 1599. és 1601. években mint a nógrádi vár alkapitánya emlittetik.³

Az említettektől a leszármazás következő:

¹ Szederkényi: Hevesm. története II. 157.

² A. V. nemesi iratok No. 63.

³ U. o. és Tomka lt.

Mátyás (Tolnai Mária) (Lásd a 67. oldalt).							
József	Zsigmond (Nagy Mária) (Gömörm. Nagy N.)	Sára (Tokaji Nagy N.)	Mátyás	Mária (Kereszturi István)	István (Tokajban Szatmár megyében)	Miklós	János
Zsuzsanna (1. Tomka György) (2. Miskolezi György)	Mihály (Básthi Borbála)	Mária (Tomka Miklós)	Zsigmond 1784	Dániel 1784			

A család ez ágazatának nemzedéke sem teljes, hiányzanak róla Baxi Mátyás első nejétől származott ifjabb fiainak, Jánosnak és Sámuelnek leszármazói.

Ez ág 1637 után származott el megyénkből, ekkor kért Baxi, másként Nógrádi Mátyás ref. pap, Abauj vármegyétől nemesi bizonyítványt.

A családnak egy másik ága folytonosan megyénkben élt s itt él jelenleg is „Baksinak“ írva magát. Ez ág törzse András, ki 1727-ben élt, az első táblára oda nem illeszthető.

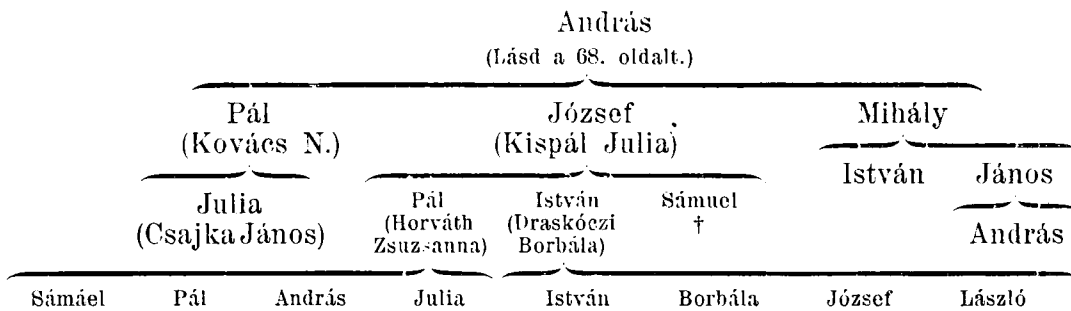
Utódai következőleg származtak le :

András

1727

Imre		András		Pál		György	
Imre	János	László	András	Imre			
	János	János 1809	János 1809	Sámuel 1809			
István 1809	Imre 1809						
József 1838	Sándor			Tamás	Balázs	Ferencz	
				László 1809		József	
	István 1838	Imre			György	Ferencz	
István	Imre	Amália (Szent-Miklósi N.)	Zsuzsanna (Kassai Sámuel)				

(Folyt. 69. oldalon).

Ezen leszármazás, a családnak az 1727., 1756., 1809. és 1838. évekből kelt nemesi bizonyítványokból volt összeállítható, melyekből az is kitűnik, hogy a „Szent-István-baksai” előnevet mindig használta. Czimere, családi pecsétek után: oroszlán, markában görbe karddal, sisakdisz ugyanaz. Talán egyike azon chablonezimereknek, melyeket egyes családok — valódi czimerüket nem ösmerve — önként vettek fel.

Bakthai. A XIII-ik század utófelében éltek Liese fia István és Benedek fia Chowka, kik kiváló érdemeiket szereztek V. István király személye körül, kivált Feketehalom vár megvívásánál, midőn ködobálások folytán mindketten erősen megsebesítettek. Ezen érdemeikért V. István király, a tornai várhoz tartozó Cheuz-Baktát kivette 1272-ben a vár kötelékéből, s nekik adományozta s Kerchhi György comes királyi emberével annak határát meg is járatta.¹

Ezen említett Bakthaiak valamelyikének volt fia Tamás, ennek fia János, unokája Imre. Imre anyja Nádasdi Lachk Erzsébet az Aba nemzetségből, másodszor Puthnoki Jánoshoz ment férjhez, s Imre, hogy anyjának 300 márka jegyajándékát kifizethesse, Puthnoki Jánossal Enyiczken egyenlő részben megosztózott.²

¹ Az 1272. évi oklevél 1449-iki átiratban Puky Andor gyűjteményében. Ugyanő közli Történelmi tár 1883. 209.

² Bizon-féle elenchus fe. III. No. 1.

Imre még 1353-ban is él s jelen volt Saápon mint szomszéd birtokos Poháros Péter iktatási perénél.¹

Imre fia volt azon László, ki Zsigmond király alatt a következő családot alkotta:²

Imre			
	Ádám 1419	László (Erzsébet)	
Zsigmond 1438	János 1419	Péter 1419	Dóra 1438
Erzse 1438	dictus fakó 1417 alispán		(Orbonáz András)
(Körösközi László)			

1438-ban Bakthai Zsigmond, János és Dóra, Abauj-megyével bizonyítványt állíttatnak ki arról, hogy Kassa város, Tökés-Ujfalut tőlük erőszakkal foglalta el.³

Egy másik — bár korra összefüggő — de összekötő adat hiányában össze nem kapcsolható leszármazás a következő:

Mátyás vagy Máté		
(Oros Borbála)		
	István 1494 alispán	Judit (Papi László)
György 1552 (Kyesi Kata)	Barnabás	
Anna (Fuló Antal) 1576	János	Orbán 1542
	Mihály 1576	

¹ Anj. okm. VI. 142.

² Tört. tár. 1883. 209. kassai titk. lt. M. 4. 5.

³ U. o.

Bakthai István 1494-ben Abaujmegye alispánja volt. Fia György 1552-ben zálogba vette 56 frtéért Senyei Andrásné ternyebaktai összes birtokát.¹

Balajthi. Régibb család, mely nevét s előnevét a borsodmegyei Balajt falutól vette. A XV-ik században tűnik fel. Balajthi Pál hű szolgálataiért 1453-ban Feledi Leustachtól s Loránttfi Györgytől adományt nyert Gesztéte helységben Gömörmegyében fekvő birtokrészre, s ez utóbbtól öt évvel később Kisfaludon levő birtokra, melyekbe öt Palóczi László országbíró parancsára, az egri káptalan ellentmondás nélkül beiktatta. Balajthi János II. Lajos király udvarában szolgált s 1526-ban 9000 arannyal küldötte őt Morvaországba, hogy azzal a pápa követe által fogadott zsoldosokat kifizesse.²

Megyénk kötelékébe a XVI-ik század közepén lépett, amidőn 1564-ben Balajthi Boldizsár — Pál fia — és testvérjei Zsófia, Czigérdi Jánosné adományba kapták az alsó- és felső-homrogdi birtokot,³ hová még ugyanezen évben beiktattattak.⁴ Ezen adomány alapját azon 1550-ben kötött egyesség képezi, melyben ezen adományozottak anyja Balajthi Pál felesége Juhos Anna felső-mérai és homrogdi birtokait 500 forintért férjére inscribálta.⁵

Balajthi Boldizsár, balajti, felső- és alsó-homrogdi részeit 1583-ban 200 magyar forintért eladta Mágocsi Gáspárnak visszavásárlási joggal s 1590-ben Rákóczi Zsigmondnak ugyanannyiért, szintén visszavásárlási joggal.⁶ Gyermekei: György és Anna, ezeket s arkai birtokukat 1611-ben 750 magyar forintért eladták Mágocsi

¹ Jász. C. f. D. No. 7.

² Nagy Iván I. 169. pótkötet 44. l.

³ Jász. Conv. Donatiok fe. 16.

⁴ Jász. Conv. Statutiones.

⁵ Jász. Conv.

⁶ Láncei levéltár.

Ferencznek és nejének Dersffi Orsolyának.¹ Ugyanezen György czeckei és köalljai birtokait (Erdélyben?), melyeket anyja kapott leánynegyedben iktari Bethlen Istvántól, 1615-ben ugyanannak 300 frtéért eladta.² Fia János 1635-ben zálogba adta I. Rákóczi György erdélyi fejedelemnek Lekeczen birtokot Biharmegyében 500 frtéért.³ Ennek egyik fia már Szatmár-Németiben lakott.

A család egy leszármazási töredéke következő:

Pál		
1550		
(Juhos Anna)		
Boldizsár		Zsófia
1564		1564
(iktari Betlen Magd.)		(Csigerdi János)
György		Anna
1619		1619
(Kramai Erse)		(1. Kendi János)
		(2. Czepáli vagy Harpai Tóth Pál)
János	Judith	Erse
1635		(Telegdi Csanádi István)
(1. Egri Erse)		
(2. Mezzey Zsuzsanna)		
Ferencz	Boldizsár	
†	(Szodrai Borbála)	
János	Erse	
†	(Borbély Szabó István)	
1734		

Ezen táblázatokon kívül vannak a családnak több olyan tagjai is, melyek az összekötő oklevelek hiányában abba belé nem illeszthetők, de mint a megye birtokosai említettnek. Ilyenek: Balajthi László, ki a Kapi-Bölzsei birtokot adományba nyeri 1588-ban Bölsei Deme-terrel.⁴ Ilyen B. Menyhért, kinek Kaszonyi Zsófiától szü-

¹ U. o.

² U. o.

³ Láncei Itár.

⁴ Jász Conv. Don.

letett fia Pál, 1604-ben zálogba adta alpári részbirtokát Láncki Jánosnak 200 frtéért, amiért ez őt a török rab-ságból kiszabadította.¹ Talán ezen Pálnak volt testvére János, kinek neje Láncki Anna, gyermekei Erzse, Katona Ambrusné, János és Margit Csobádi Gáspárné voltak.²

Ezen adatok a családnak csak abaujmegyei ágára szorítkoznak, voltak ezen kívül, borsodmegyei s gömöri ágazatai is. Ez utóbbi a Jászkun vidékre telepedett s leszármazása — a múlt század közepétől, napjainkig — Nagy Iván munkájának pótkötetében (45. l.) olvasható.

A család czimere: hasított paizs, elől ezüstben, zöld alapon, balra fordult férfi, kucsmában, övvel, magas eszmában, baljában felfeszített ijjat tart, jobbját csipő-jére támasztja, hátul kékben zöld dombon álló lombos fa tetején fekete holló áll, nyaka elülről nyíllal átlöve, csőrében köves gyűrűt tart. Sisakdisz: a holló. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Balogh (tolnai). Az 1725 évi nemesi nyomozat alkalmával e családból Balogh Zsigmond Szent-Andráson lakott s „tholnai“ előnevet használt. Nemességét II. Mátyás egy adománylevelével igazolta, melyről a szük-szavu nemesi nyomozat nem jegyezte fel sem az adományozott birtoknak, sem az adományosak neveit. Nemességük bizonyítására egy czimerlevelet is mutattak fel, melyet II. Ulászló király adományozott Budán 1499-ben malonyai Balogh Illésnek és feleségének Orsolyának, melyen az adományozott czimer: kék paizsban, sárga leveles koronából előtűnő, sisakos, pánczélos, teljesen borotvált arczu férfiú. Sisakdisz és takarók nincsenek.

A család valószínűleg kihalt s a czimerlevél Abauj vármegye levéltárába került.

¹ Csoma Itár.

² Láncki Itár.

Ezen czimerlevélről — mely az országos kiállításon is ki volt állítva — a tudományos nyomozás kisütötte, hogy az a XVI-ik század második feléből származó hamisítvány, mely szövegében Zsigmondkori formulát használt. E felfedezés által megszűnt ezen czimerlevél azon érdekessége, mely szerint ez valószínűleg az első volt, hol az adományosok között nő neve is előfordul.

Balogh (kis-kéri). Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott 1648-ban Márton és András testvéreknek, mely 1650-ben Biharmegyében hirdettetett ki.

Ezen armalis elveszett, de a czimer pecsétek után a következő: kék paizsban zöld hármashalom közepén álló repülésre kész fehér galamb, csőrében három, száraz, leveles, veres rózsát tart. Sisakdisz a paizsalak.

Balogh — másként lakóhelyéről Tályainak is nevezett. — Mihály 1750-ben feleségével Koczka Máriával királyi adományt nyert abauji, kis-kéri curiájára.

A leszármazás ez:

N. N.				
Márton 1648 Armalista		András 1648 armalista (ns. Disznós Zsófia)		
András 1648	Mihály 1648 tályai ref. lelk.		György 1648	Kata 1648
		János 1688	András 1688	István 1688
Mihály Alias Tályai (Koczka Mária)				
Sándor	Mihály	Zsigmond (1. Reeski Zsuzsanna) (2. Szemere Charitas)	Ábrahám (Vetéssi Klára)	
Károly	2-től Zsigmond (Folyt. 75. oldalon.)		Mihály (Bernáth B.)	N. N. (Ragályiné) (Maróthiné)
		N.	Judith Mayeros Mihály (Fay) Ábrahám	

2-től Zsigmond (Lásd a 72. oldalt.)		
Zsigmond (Hosszufalussi Julia)	Krisztina (Puki Antal)	Charitas (Domonkos Sámuel)
Boldizsár (Marossi Jozefa)		
Elemér (Hollán Zsófia)	Tihamér	

Balogh. Balogh István szepsi lakos 1725-ben nemes-ségét azon armalissal bizonyította, melyet I. Leopold Laxenburgban 1665. (vagy 1675?) évi apr. 29-én adományozott Balogh Lászlónak és feleségének Luchkai Zsuzsannának s melyet ugyanezen évben Gönczön kihir-dettek.

A czimer: kék paizsban, zöld alapon, fakó lovon ülő férfi, egész zöld ruhában, arany övvel, zöld, prémes, három fekete sastollal ékitett kucsmában, magas sárga, sarkantus csizmában. Oldaláról fekete kardtok lóg, jobb-jában kardot, baljában paizsot tart. Sisakdisz: a férfi növekvőn, takarók: kék-arany, veres-ezüst.¹

Balog. Czimerlevelet I. Leopold adományozott Bécs-ben 1761 okt. 15-én Balog Istvánnak, nejének Wattai Annának s gyermekeinek, Mihálynak, Istvánnak és Judit-nak. Kihirdettetett 1702 jul. 5-én Abauj vármegyének Kassán tartott közgyűlésén.

Czimere: kékben, zöld halmon álló grif, jobb kar-mában lángpengéjű pалlost, baljában szerecsenfőt tart. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn, takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A czimerszerzők egyike Balog István az 1725. évi nemesi nyomozatkor, mint szikszói lakos, ezen czimer-levéllel igazolta nemességét.²

¹ Nemesi nyomozat 1725. A czimerlevél eredetije Abaujm. levéltárában.

² 1725 nemesi nyomozat. Eredetije a megye levéltárában.

Bán, másként **Szabó**. Czimert és nemességet II. Ferdinand adományozott Bécsben 1629 febr. 10-én Bán, másként Szabó Andrásnak, feleségének, Király Zsófiának és Dóra nevű leányának. A czimerlevelet 1629-ben Losonczon Nógrádmegyében, 1630-ban márcz. 22-én Garadnán hirdették ki.

1736-ban Szent-Andráson élt e családból Bán Péter, kinek nejétől Kereki Annától, három fia volt: Istvánt János és Péter.¹

Bányai, másként **Kósa**. I. Leopold 1687 (Pozsony) nov. 10. Bányai, másként Kósa Andrást, András és Kata gyermekeivel, továbbá testvérét Mihályt s unokatestvérét Andrást czimerlevelével nemességre emelte.²

Publikáltatott Kassán Abaujmegye 1868 aug. 20-án tartott közgyűlésén.

Czimere: kék paizsban zöld halmon szőlőtökével befutott fehér oszlopon kiterjesztett szárnyu galamb ül. Sisakdisz: pánczélos kar, karddal. Takarók: k —a, v —e.

Az 1725-ik évi nemesi nyomozat alkalmával Bányai Gábor és Zsigmond Tornyos-Németibe laktak.

Baranyai. Ilyen nevű család élt Devecserben az 1725. évi nemesi összeírásakor, amidőn B. László II. Ferdinánd Bécsben 1634 ápr. 30-án kelt czimerlevelével igazolta nemességét, mely ugyanezen év szept. 25-én Gönczön kihirdettetett.³

A család egy másik ága Nyiriben lakott.⁴

Baranyai. Czimerlevelét Baranyai János nyerte III. Ferdinándtól Pozsonyban 1655 április 26-án, melyet előbb Nógrádmegyében Losonczon, majd 1656-ban Abaujmegyé-

¹ A. V. lt. nemesi iratok 517.

² L. C. A. V. lt. nemesi ir. I. 29. eredetije is az Abaujm. ltárban.

³ Rel. nob. ing. 1725.

⁴ Ab. lt. Nsi. ir. I. 33.

ben Gönczön publikáltak. Fia György Zsujtán telepedett meg, a Váratkai csatádtól kérvén 4 öl széles belhelyet házépítésre. Ezen Baranyai György unokáját — Mihálynak fiát — szintén György nevezetűt találta az 1726. évi nemesi összeírás Zsujtán.

Egy másik Baranyai-család is lakott Zsujtán a templom melletti kőházban, melyről már a XVI. században van emlékezet. 1586-ban Baranyai László nejével Czompor Borbálával élt itt, kitől Mihály, János és Pál fiai voltak. E családból volt László 1634-ben a megyénél esküdt. Utolsó tagja szintén László 1710-ben lováról leesvén, hirtelen halállal halt meg.¹

Bárczai (bárczai). Törzsökös abaujmegyei család, mely e megye Bárcza helységétől irta magát, mint annak már a XIII-ik században birtokosa.² Nevét előbb „de Barcha“ később „de Barca“ írták, de a XIV. század folyamán néha „nobiles de juxta Myzla“ néven is nevezik őket okirataink.

A XIII-ik században éltek Comes Inach de Barcha és Moyta, kiknek rokonsági fokát az oklevelek közelebbről meg nem határozzák. Moytát 1303-ban a sárosmegyei erdőségekben Beniczei utonálló bandája megtámadta és megölte, a miért a rablók elfogatván, felakasztattak.

Moytának két fia maradt: Edus és Moys Comesek, kik atyai örökségükön 1303-ban a jászói Convent előtt megosztottak. Edus comest Boleslaus fiai ölték meg, kik ellen pereskedett, a miért a gyikosok Edus fiainak 70 márka vérdíjt fizettek.

¹ Fáy Itár.

² E czikk Bárczai Oscárnak a Turul IX. köt. 85. és 146. lapon megjelent dolgozatának kivonata, melyben ő családja történetét, a családi levéltár adataiból irta meg.

Moyta ága 1380-ban halt ki, leszármazása következő:

Moyta

Edus 1280. 1303 (Leke N.)		Petinea (Jakab)	Gersina (Péter)	Moius v. Moys 1280. 1303	
András 1325 de Thwsa	Egyed de Pere			György 1334	Tamás 1337 (Baxai N.)
Fintha 1341	Demeter 1337	Márta	Sebestyén † 1380	János	György István

A család Inach Comestől származott le napjainkig s a leszármazásokat a következő táblázatok tüntetik fel:

Comes Inach

1225. 1276

Miklós 1270. 1305		Herrius		Helias	Inach	
Dyakus	Lachk	Mykow	Kelemen	János	Tamás 1320 de Thusa	Domokos vagy Donch
Klára (Dobó Pál)	Miklós	Tamás	Kelemen	István	László	Péter
	János	Edus 1409	László (Chebi Anna)		János	Mikow 1353
		János	Zsigmond 1404			Anna (belsei Bedew Sándor)
				Iván (János)	István 1321	
			Antal			
Miklós	István	Péter		Tamás de Pere † 1376 (Koksói Kata)		
Pál						
		István de Pere 1376	Péter (Kásai Sugh)	Máté (jekuli Fijas Zsófia)	Tamás	
Mihály	Miklós	János				
László (Chelei Veronica) (Polyt. 79. old.)	Gergely	István	Péter	János	Ilona (Jekuli Fijas István)	Eliás
					Miklós	János
		Ferencz 1492 egri kanonok	Eliás	Anna	Dorottya	Potentiana (Velezdi Kövér Mih.)
					Katalin (vörösmarti Chiko Dénes)	

László
(Chelei Veronika)
(lásd a 78. oldalt.)

András alispán (1. bajori Fehér Borbála (2. Hedri Julia)	Lukács	Eliás	Antal	Tamás	Péter	Orsolya (Ábrán Balázs)	István 1465
László 1522 (1. Semsei Borb.) (2. Lehngeld Krisztina)	János egri kan.	Péter, székesfehérvári kan.	Imre Zsófia 1500. 1522. (Kutassi Anna) (2. Vécsei Euphrosina)	Farkas	Szaniszló † 1584 (1. Czéczei Borbála) (2. Jánoki Anna) (3. Siger Dóra)	György bácsi kano- nok	János † 1526 Mohácsnál
György	Gábor	István (Bocskai Ilona)	Anna 1605	Klára			
Ferencz putnoki kapitány (Borzási Ilona)	László	Anna (Máriássi Ferencz)	Klára (Nagymihályi Miklós)	Péter (ronályi Kun Anna)	István (Bochkai Ilona)		
		Anna (Thernyei N.)	Péter	György	János		
Ferencz (Kállai Borbála) † 1656					István (Orossi Zsuzsanna)		
Ilona (Szinyei M. Kristóf)	Ferencz † 1669 alispán követ (Hanyi Klára)	Borbála (1. Bessenyei Boldizsár) (2. Fuló Istv.)	György (Szinyei M. Maria)	István (Szentmiklósi Klára)	Zsigmond (Irinyi Anna) (Kubinyi Julia)	György	Sámuel
	János (1. N Szepessi. Erzse) (1. Hoporsorom Erzse)		György alezredes kövári kapit.	Sándor (Fáy Klára)	Ferencz	Zsigmond	
				Farkas (1. Bonis Natália) (2. Okolicsányi Kata)			
2-től János (b. Kemény Erse)	László követ (Szemere Klára) (Folyt. 80. oldalon).						
Erzsébet (Fáy György)	Julia (Lónyai Gábor)	Mária (P. Horváth György)	János	József (Szepessi Zsuzsanna)	Simon kapitány	Mihály	András (Fáy Kata)
	Kata (Uzai N.)	Zsuzsanna (Soldos N.)	Borbála (Bárczai László)	János † 1823	György kapitány (Borbély Julia) (Folyt. 80. old.		

György (Lásd 79. oldalt)					
György † 1831 (Szemere Zsófia)		Johanna (Mariássi Jób)		Gábor (peéli Nagy Judit)	
Gyula (b. Kemény Ida)		Erzsébet (Gulácsi Imre)		Klementina (1. Kazinczi N.) (2. Comáromi József)	
György † 1831		Albert abauji főispán (Okolicsányi Ludovika)		Róza (Comáromi László)	
		Ilona (Berzeviczi Egyed)			
Elemér (Cannstatti b. Schilling Ilona)		Borbála (Karácsonyi Jenő)		Sarlotta (Bolyovszki János)	
				Gyula (1. Domonkos Julia) (2. Örlei Margit)	
				1-től Huba	
László (Lásd a 79. oldalt.)					
Pál (Fáy Kata)		László (Lónyai Klára)		Borbála (Szerencsi Ferencz)	
Klára (Szepessi Zsigm.)		Kata (Bernáth József)		Kata (Kácsándi József)	
Fál (Vay Zsuzs.)				Ferencz 1726—1801 (Desewffi Kata)	
László (1. Rágályi Teréz) (2. gr. Vass Klára)		Pál Pestm. alispán (Bay Judit)		Zsuzsa (Patay Sámuel)	
Miklós 1792 (Szénássi Högen Zsuzs.)		Gábor		László insurr. főhadnagy	
Anna (Beck Pál)		Károly		Zsuzsanna	
László (Bárczai Mária)		Borbála (Komáromi István)		Teréz (Bárczai Ferencz)	
		Katalin (Péchy Tamás)		Dániel 1808. 1889 (Bernáth Amália)	
		Ödön (1. Patai Etelka) (2. Glösz Valeria)		Etelka (Patai György)	
		1-től Pál			
Klára (Losonezi András)		Miklós (b. Vay Etelka)		Mária (Somossi Ignác)	
		Albertina (Péchi László)		Iréne (Losonezi Jenő)	
(Folyt. 81. old.)					

Miklós (b. Vay Etelka) (Lásd a 80. oldalt.)					Ferencz 1726—1801 (Desewffi Kata) (Lásd a 80. oldalt.)
Ilona (Onodi Géza)	István (Kendeffi Erzse) Arvéd	Blanka (1. Sziráki Árpád) (2. Szentpáli István)	László, Zoltán, Béla, Lajos (gr. Waldeck N.)		
Sámuel † 1814	Tamás	Ferencz (Bernáth Klára)	László	Krisztina	István 1762. 1829 (Vattai Erzsébet)
			Ferencz (Bárczai Teréz)	Katalin (Mudrány János)	Frzsébet (Boronkai Ferencz)
			Karolin (Radvánszki Albert)	Ferencz † 1849	Borbála (b. Seeberg Mihály)
					Tamás 1801—1852
József 1799—1859 (Lónyai Piroska)	Mihály követ 1806. 18	Mária (Bárczai László)	András (1. Sombori Anna) (2. Soós Natália)	János (1. Szathmári-Király Anna) (2. Morovics Natália)	
József (Lónyai Ottília)	Anna (gr. Rádai Gedeon)	Vilma (Szirmai Gyula)	1-től Oszkár es. kir. kamarás (kérdi- lemhényi Bartha Julia)	1-től Anna (ögr. Pa'lavicini Adolf)	2. Ferencz Klára †
Sándor	Gábor				

Az elő ismert ősnak Inach comesnek négy fia volt, kik közül a leigdősebb: Miklós s a legifjabb: Inach, a család legidősebb és legifjabb ágazatának lettek törzsatyjai, de ágazataik részben már a XIV-ik században, részben a XV-ik század elején kihaltak. A középső ágazat törzsatyja Helias — Illés, — Inach comes harmadik fia volt, kinek ágazata s vele a család most is él.

Zsigmond király 1421-ben Felsőbárczai Lászlónak — Máté fiának — testvérének Illésnek, valamint Alsó-bárczai Lászlónak — Kelemen fiának — február 10-én Mysán czimert adományozott. E ezimer kék paizsban,

arany-leveles koronából növekvő ifju, nyitott nyakkal, veres ruhában, fején kerek fekete sapkával, emelt baljával feje felett azon hétágu agancsot markolja, mely jobb vállából karja helyén nőtt ki. Sisakdisz a paizsalak; takarók: kék-veres.

Ugyanezen László, testvérével Illéssel 1430-ban új adományt nyert, Bárcza, Haradieska, Kisfalud és Tisza abaujmegyei birtokaira.

Bárczai Lászlónak Chelei Veronikától származott fia András, 1461-ben abauji alispán, beregi várnagy és Ónodi kapitány volt. Fiai közül László 1520-ban széplaki jószágát, lelki váltságáért azon feltétellel vallotta örökbe az egri káptalannak, hogy minden meghalt, élő és születendő Bárczaiért Egerben, a Sz.-János-templomban minden héten mise szolgáltatassék. E hitbuzgó férfiú egyik testvére Péter, székesfehérvári, másik testvére János, egri kanonok, ítélő mester és Mátyás király jegyzője volt. Ez ágazat a testvérekben kihalt.

István ágazata 1484-ben I. Mátyás királytól pallosjogot kapott, s ugyanezen évben, Miklós, András és István Koksó helységeire és Tusa pusztára kir. adományt, mely birtokok részben ma is a család tulajdonában vannak.

Jeles férfiú volt a családból István dédunokája János, 1593-ban az Eger alatti táborban török fogságba esett és Belgrádba a Nyebójsza toronyba záratott, melynek ablakából leereszkedvén, haza szökött. 1605-ben Bocskay István követül küldte Budára. Valószínűleg ő volt Karánsebes és Lugos várnak kapitánya.

Egy másik jeles tagja volt ez időben a családnak Ferencz, putnoki kapitány, ki az 1588-ban vívott Szikszói éjjeli csatában magát kitüntette, utóbb 1594-ben valamely Mátyás főherczeg vezérlete alatt vívott csatában esett el.

1570-ben Bárczai György és Szaniszló testvérek, a református hitre tértek át. Az elébbi magtalanul halt el s utána testvére Szaniszló örökölt, ki már meglevő birtokaihoz, Csány és Keme pusztákat, Abaujban, szinpetri, csabai, mihályi, jenkei, geleji, papi és szirmai részbirtokokat szerezte Torna és Borsod vármegyékben.

Fiának Ferencznek unokája György, pártütés és felségsértés miatt nótáztatván, Lengyelországba menekült, de 1673-ban kegyelmet kapott s Szin-Petrit kivéve, minden birtokait visszakapta. Ezt utódai jóval később szerezték vissza a gr. Csáki-családtól 4000 forintért. Több fia volt, kik közül három hazatért, a többi Lengyelországban a Barcsanszki családot alapította, mely még ott a mult században élt.

György egyik unokája György, kövári kapitány, „magnificus“ s II. Rákóczi Ferencz hive és tisztje volt.

Az újabb nemzedék e században szintén előkelő szerepet játszott megyéje történetében.

József udvari tanácsos, Mihály követ, Ödön szintén több ízben volt képviselője a kassai járásnak. Bárczai Albert elébb főispáni helytartó, majd haláláig főispánja volt Abauj vármegyének. János, Torna vármegyének volt főispánja a megyének Abaujjal történt egyesítése előtt. Testvérjének Andrásnak, Sombori Annától született fia Oszkár elébb katonai pályán haladt, majd azt otthagya, az irodalomnak él. Czikkei a „Turul“ s „Archaeologiai Értesítő“ s más egyéb folyóiratokban jelentek meg. A „Hadviselés történetéről“ írott kétkötetes nagy munkáját s „Czimertanát“ a m. tud. akadémia adta ki.

A család, mely megyénkben ma is számos tagjában él, birtokos Bárczán, a család ősi fészkeben, továbbá Kassán, F.-Hutkán, Szkároson, F.-Dobszán, Kérben, Perén és Pólyin.

Barkaszi, másként **Kisvárdai**. A családot Apafi Mihály erdélyi fejedelem nemesítette meg Fogaras várában 1677 jan. 22-én, midőn B. Istvánnak, nejének Tolnai Erzsének s fiainak Ferencz, András, Péter és Jánosnak a következő czimert adományozta: kék paizsban, két fekete sasszárny között pánczélos kar, karddal, melyre borostyánkoszoru van tűzve. Sisakdisz: a paizsalak, a szárnyak nélkül.

Kisvárdai István 1745-ben F.-Mérán lakott.¹

Barta. Czimerlevelet I. Leopold adományozott Bécs 1686-ban okt. 5-én B. Mihálynak, János és Ádám testvéreinek s Barta Istvánnak. Kihirdettetett 1687-ben Uj-Galgóczon Nyitra megyében, 1732-ben Görgön.

A család 1783-ban Almáson lakott.

Básti (egyház-as-básti). Három család ösmeretes e néven. Egyik az, melynek II. Lajos 1522-ben czimert adományozott, másik az, melyet I. Leopold 1700. évben nemesített meg s a harmadik, mely az egyház-asbásti előnevet használva a XVII. században egy ágával vármegyénk kötelékébe lépett.

A Básti-család őseiről már a XIII-ik században van okleveles emlékezet, a midőn 1266-ban Simarch és Hamud, kik Bástról eredtek, hadi érdemeikért a bolondóczi várjobbágyságból nemességre emeltettek.²

Hogy ezen okleveles adalék valóban az egyház-asbásti Básti-család őseire vonatkozik-e? a további kutatás dönti el, mert itt az összefüggés a család későbbi történetével megszakad s csakis a XVI. század végével vehető fel újra, a midőn a család tagjai Gömör és Nógrád-megyében éltek.

¹ A. V. lt. 706.

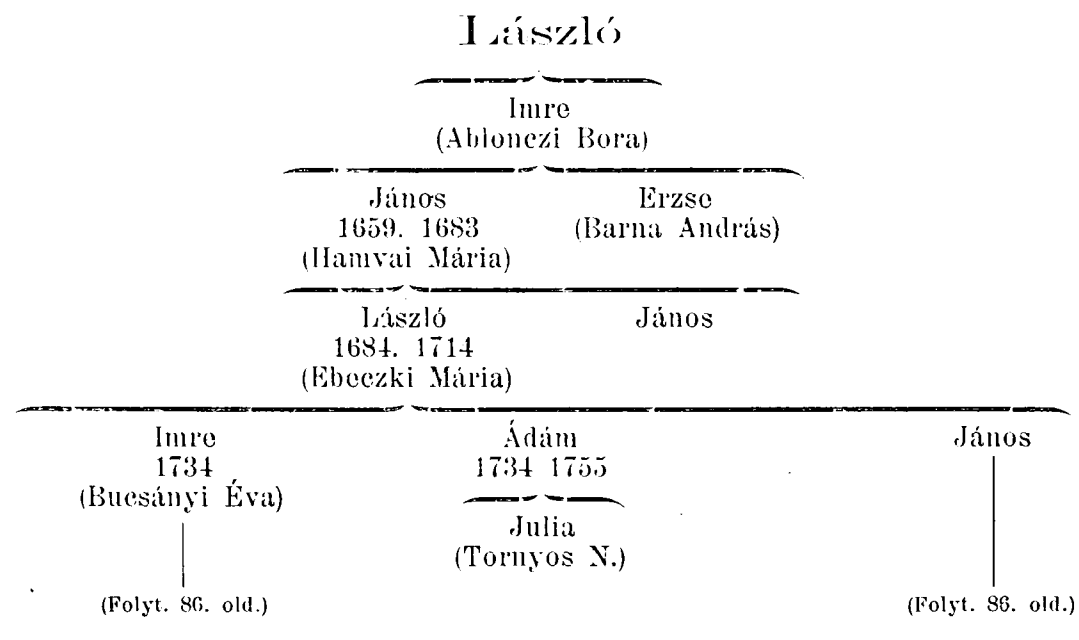
² Nagy Iván. Pótkötet 107.

Básthi János 1653-ban Nógrádmegye táblabirája, részt vett az 1663-ik évi nemesi felkelésben, fia László elébb Rákóczi Ferencz hive, 1710-ben nov. 9-én a császár pártjára állt s 1711–1714-ig Nógrádmegye helyettesített alispánja volt.¹

A megye kötelékébe a család öröklött javak révén jut, a Marczali-család után, mely Szászfán a XV. század óta birtokos volt. Hamvai János a XVII. század elején nőül vette Marczali Miklós leányát Zsófiát s ennek leánya Hamvai Mária a XVII. század közepe táján Básthi János neje lett, kivel az egykori Marczali javakat is örökölte Szászfán. Ezen Básthi János unokái: Imre és János a szászfai birtokra 1744-ben nádori adományt nyertek, de az iktatáson Jakabfalvai György ellent mondott.²

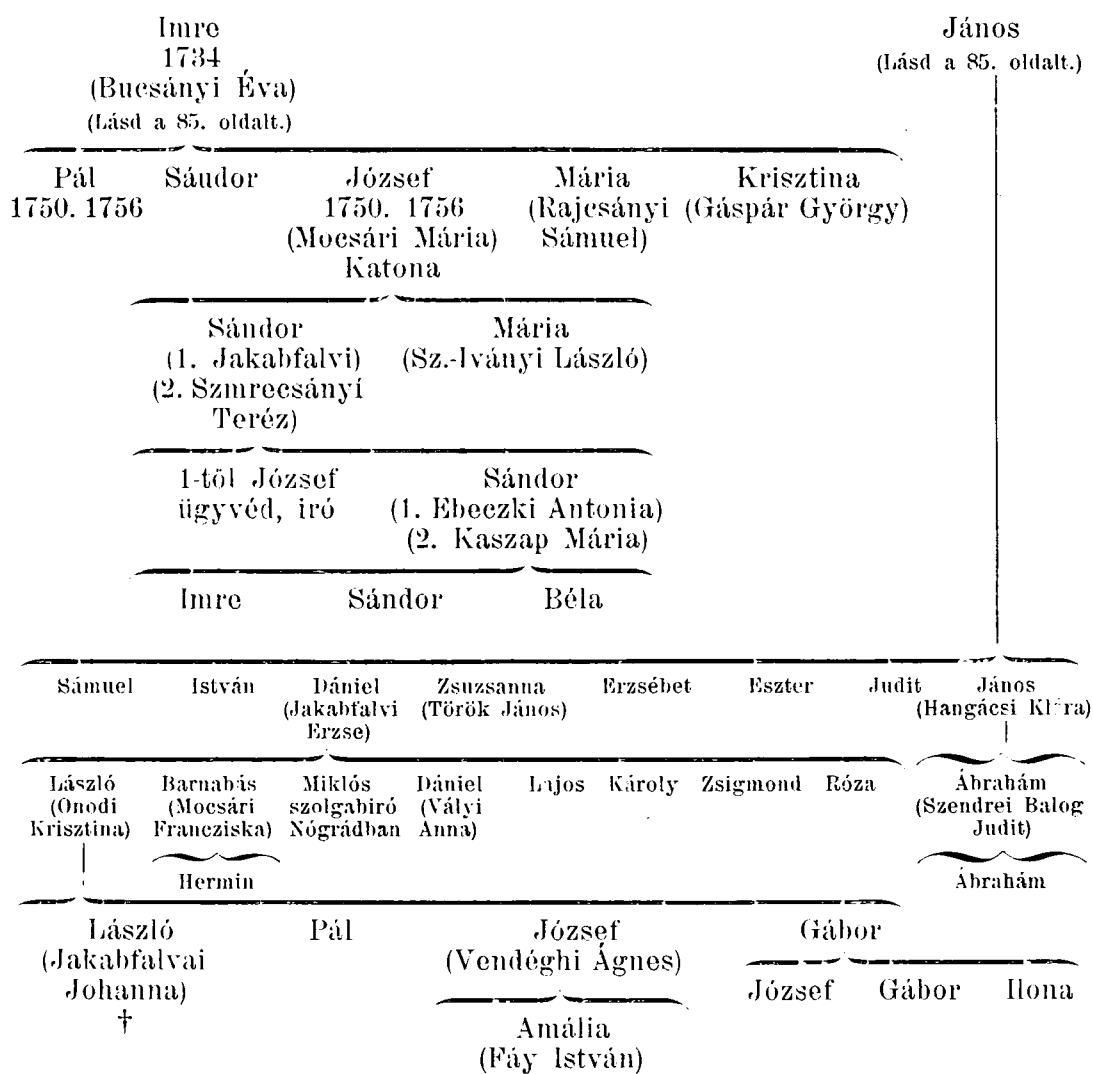
A család ma is él megyénk területén. Básthi József – Gábor fia — utbiztos a cseréháti járásban, B. Ábrahám birtokos Alsó-Vadászon.

A család leszármazása:

¹ Nagy I. pótkötet I. 215. 216.

² Jakabf. Itár.

Báthori (l. Aba nemzetség).

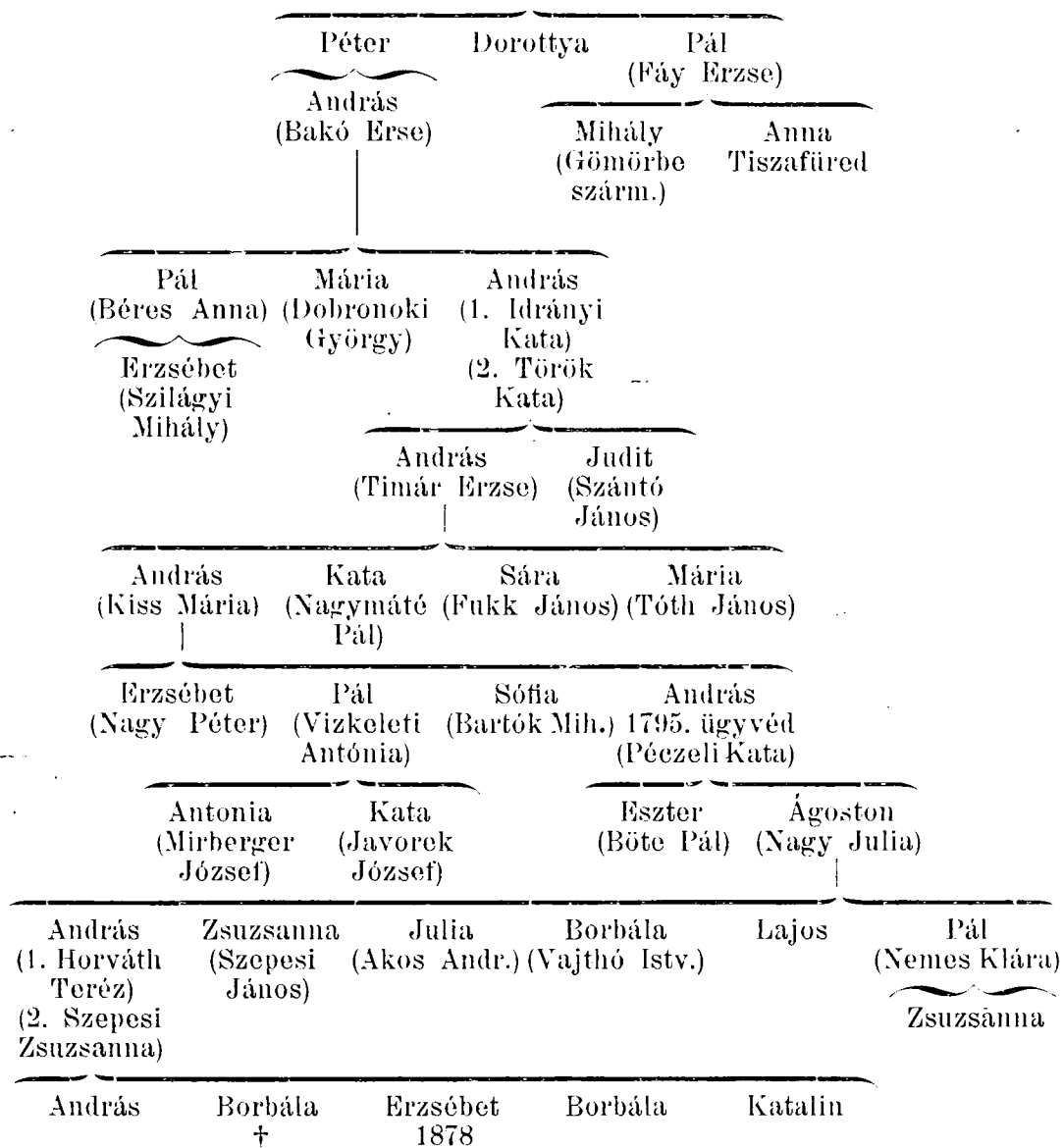
Bazsó. Czimerlevelet a családnak Rudolf király adományozott (az évszám nem olvasható). Kihirdettetett az 1597. évben tartott megyegyűlésen.

Az 1725-ik évi nemesi nyomozat alkalmával Bazsó Pál és András Szalán laktak.

A czimerszerző Bazsó Andrástól a leszármazás napjainkig következő:

András

1580

Basó. Czimerlevet és nemességet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1629. ápr. 10-én Basó Péternek s általa testvéreinek, Mátyás, János, István és Balázsnak. Kihirdették Sárosmegyében: Eperjesen 1630 aug. 7-én. A czimer: kékben, hármassziklaesueson kápolna áll, előtte sisakos, veres ruhás férfi, jobbjában kulcsot tart, balját csipejére támasztja. Sisakdisz: férfi sisakosan, veres ruhában, sárga csizmában, oldalán karddal, jobbjában

kulesot, baljában buzogányt tart, lábaival egy farkason tapos.¹ Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család Sárosmegyéből a borsodmegyei lakra költözött, honnan annak egyik ága a mult század közepén megyénkbe Baktára származott, hol a család még ma is birtokos.

Leszármazása családi iratokból következő:

N. N.

Péter		Mátyás		János		István		Balázs	
István 1673		Ilona		Kata (Veres Péter)		Margit (Kupai Mikl.)			
Mihály (Agyagos Anna)		Zsófia							
János (Czikó Erzse)		Mihály (Vatai Erzse) (Lásd 89. oldalt.)							
János Baktán						Mihály		Kata (Vitarius Ferencz)	
Péter		János		Mária		Anna		Erzse	
Miklós						István		Kata (Tóbiás Mih.) (Pap László) (Debreczeni Mihály)	
Péter									
János		József		István		Sámuel		József	
Imre								Klára	
József (Jászai Ilona)								Bertalan (Szalay Mária)	
Margit		Ilona		József		Ilona (Horváth György)		Mária	
								Imre	

¹ Eredetije a családnál, hol a ezimer nincs kifestve csak leírva.

Mihály (Vatai Erzse)									
Péter 1759		Mihály		Mátyás		János		Erzse (Boldizsár János)	
István (Kis Zsuzs.)				Mária (Pál István Rásony)		Zsuzsanna (Horkai Mih.)		Erzse (P. Nagy Ist.)	
Péter	Judit (Téglási János)	Sára	Zsófia	József		János		Borbála (Nagy József) Kásmárk	
				József				Sára (Deák Imre)	
Gábor		Zsigmond		Péter		Ádám		Éva (Oresi Fer.)	
Sándor	Gábor	Julia	Borbála	Péter	Rachel (Nagy Fer.)	Zsuzsanna (Vince Ján.)	Mária (Adorján Sándor)	Rebeka	Erzse
								Miklós	

Becskeházi. Beeskeháza falu Tornamegyében fekszik. A XV-ik században az Orros-család irta e helységtől magát, melynek tagjai 1468-ban horváthit (Torna- és Abauj-megyékben a Teresztenyeiektől, 1469-ben Köbli Viszló, Debrete borsodmegyei s kápolna, Tornamegyében fekvő falukban levő birtokokat a Tornayaktól megvették.¹

Ezen aquisitorok egyike volt beeskeházi Orros János, ki 1473-ban Gagybátori Lászlótól nyolez jobbágytelket vett zálogba Gagy-Bátorban 20 arany forintért.² Ugyan-ezen időben élt beeskeházi Orros István, kinek neje Sárvári Dóra volt.

Az Orros név még a XVI-ik században is fentartotta magát, Orros János himi birtokát 1544-ben zálogba adta 100 frtért Serédi Benedeknek³ s Orros Kelemen 1548. barakonyi részét elcserélte Barakonyi Jánossal, ennek beeskeházai birtokaért.⁴

¹ Csánki I. 244.

² Jász. Conv. Pr. A. No. 10.

³ U. o. pr. C. f. 106.

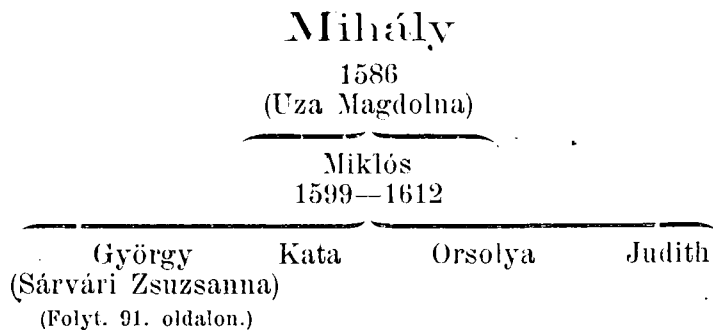
⁴ U. o. pr. C. f. 119.

A birtokviszonyok bizonyossá teszik azt, hogy a család a XVI-ik század közepe táján elhagyta az Orros nevet s az ezután magát Becskeházinak nevezett család az Orros-család utódainak tekintendő. Ezt bizonyítja azon nádori adomány is, melyet 1560-ban Nádasdi Tamás nádor, Barakonyi Dénes és Pálnak, *Becskeházi* Antalnak s Balajthi Györgynek, adományozta becskeházai, barakonyi (Torna) és nagydamaki birtokait Borsodmegyében, melyeket már őseik is birtak, de ezekről szóló leveleik a zavaros időkben elvesztek¹

A család tovább terjeszkedett Abaujmegyében 15...² kir. adományt nyert Becskeházi Orbán, egyházas-baktai, dudva-bereti, goth-bereti, ternye-baktai és Kelecseny praediumi birtokokra.³ Fia Kelemen ezen Kelechen praediumi részét 1594-ben elzálogosította Putnoki Bálintnak 200 magyar forintért.⁴

Egy 1700. évi nemesi nyomozat szerint⁵ Becskeházi György, ki 1621-ben becskeházi részét elzálogosította Péderi Zsigmondnak, ugyanez évben felesége Sárvári Zsuzsanna után földesur volt Sárvár faluban.⁵

E nyomozat a következő töredékes családfát tünteti fel:

¹ Abaujmegyei nsi ir. 64. sz.

² Évszám nem olvasható. Jász C.

³ Ez a Kelecseny, néhol Kerecsen praedium. (L. Wenzel?) F.-Fügel és Enes között.

⁴ Bizon Elenchus.

⁵ A m. lt. nemesi iratok 64. sz.

György
 (Sárvári Zsuzsanna)
 (Lásd a 90. oldalt.)

 Miklós
 (Bakó Judith)

 Gábor

István 1760	György 1700
----------------	----------------

1720-ban Zsigmond élt, kinek nejétől Döri Erzsébettől 3 leánya maradt: Anna Usz Gáborné, Mária Fekete Istvánné és Borbála Madarassi Györgyné, kik Borsodmegyében Vadna és Iván faluban fekvő birtokaikat 1720-ban zálogba adták 396 mforintért Döri Zsuzsannának, Szepessi Jánosnénak.¹

Bécz (buzitai). Rövid életű család a megyében, mely a XVI. század közepén tűnik fel s egy század múlva kihal.

Hogy Erdélyből származott-e hozzánk vagy Pest- és Hevesmegyéből? Nem tudjuk. Erdélyben régen élt egy Bécz nevű család, mely Csik-Szent-Mártonról írta magát s V. László királytól nyerte 1456-ban czimerlevelét, több rokoncsaládokkal, de az adományozott czimer nem egyezik azzal, melyet a buzitai Bécz-család tagjai pecségeiken használnak. Ez kettős farku oroszlán, jobbjában görbe kardot tart, sisakdisz: a paizsalak növekvőn.

A megye kötelékébe Bech György fia Ferencz lép, ki elvevén kéri Járai Jánosnak, Rákóczi Katalintól származott leányát Annát, a megye birtokosainak sorába lépett.

Fia Miklós a szikszói csatában 1588-ban mint lovas százados vett részt s török fogságba került, amelyből neje Habordanczki Anna szabadította ki, zálogba adván

¹ Jakabfalvi Itár.

1590-ben Balázs deák István egri vezekapitánynak 2000 frtba Isaak, Reh, Alattyán, Keér és Duka, pest- és heves-megyei falvakban fekvő részbirtokait.¹

Miklós fia: Ferencz, a császáriak rendületlen hive, 1601 decz. 29-én mint lovaskapitány a nemzeti mozgalmak ellen elkövetett fáradozásaiért Basta Györgytől adományba nyerte Borbély György és Radvánczi István hűtlenek Tordamegyében Zengiel (?) faluban levő birtokaikat.² 1610-ben Thurzó György nádor adományozott neki négy nemesi kuriát, egyet Tomoron, másikat Diezházán, harmadikat Hangácsen, negyediket Nyomár-Kércsen --- 32 jobbágytelekig --- melyeknek már elődei is békés birtokában voltak.³

Kétszer nősült. Első neje kéri Járai Erzsébet --- Horváth János özvegye --- második Varsádi Klára volt. Meghalt 1612-ben Buzitán, a táblázaton feltüntetett gyermekeket s unokákat hagyván hátra, kik között fia: Miklós --- az utolsó --- tartá fent legtovább a család nevét. Ez követte atyja nyomdokait a dynastia iránti hűségben annyira, hogy még a titkos feladásoktól sem irtódzott.⁴

Magtalanul halt el 1679-ben. Ugyanezen év marc. 4-én kelt végrendeletében, minden javait feleségére Szathmári-Király Katára hagyta, úgy hogy azt csak 2000 tallér lefizetése után vehetik az örökösök kezeikhez.

A leszármazás következő :

¹ Szathm. kir. lt. fc. XVIII. No. 1248.

² U. o. V. kt. 234. sz.

³ U. o. V. kt. 240. sz.

⁴ U. o. 1670. évből.

György

1549

<div> <div>Ferencz 1580 (kéri Járai Anna)</div> <div>Adviga (gochit Károlyi László)</div> </div>	
<div> <div>Miklós 1588 (Habordanczki Anna)</div> <div>Farkas (Lánczi Kata)</div> </div>	
<div> <div>Ferencz 1601. 1611 (1. Kéri Járai Erzsébet) (2. Varsádi Klára)</div> </div>	
<div> <div>Miklós az utolsó † 1679 (Szathmári Király Kata)</div> </div>	<div> <div>György †</div> <div>Anna 1634 (Lenkei György)</div> </div>

Bécsi. Szántón lakó nemes család.

Egy 1770. évi nemesi nyomozat a következő családfát adja :

Márton

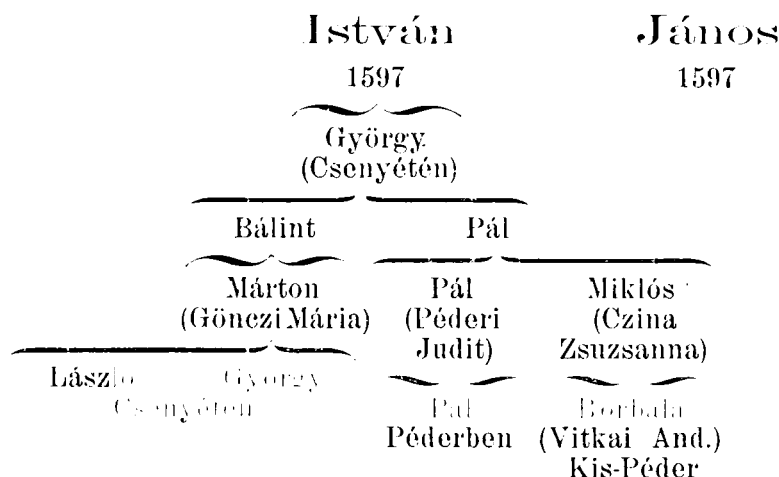
többnyire nemesek hadnagya

Márton	István	Mihály
	Tallyán	
<div> <div>Márton Tarezal</div> <div>István</div> </div>	<div> <div>Mária (Kövér János)</div> </div>	

Beke I. Csenyétén lakó nemes család, mely adományos volt.

Beke István és János, felső-vaali Vincze Miklóssal a felső-vaali és bicszegi részeikre Gömörmegyében, Kuthassy János esztergomi érsektől nyertek 1597-ben adományt. A családnak, az adományoktól való leszármazását a mult századig a következő táblázat mutatja. ¹

¹ Abaujm. lt. nsi iratok 61.

Beke II. Egy másik Beke családot Bocskay István fejedelem nemesített meg 1605 vagy 1606-ban.¹ A midőn Beke Márton nejének Faggyas Annának, fiának Istvánnak, fia nejének Gieörffy Dórának, testvéreinek Tamásnak és Bálintnak, végül másik Beke Tamásnak ezimerlevelet adományozott. Kihirdették 1606 márcz. 22-én Borsodmegyének Miskolczon tartott közgyűlésén. A ezimer : kék paizsban pánczélos kar, markában görbe karddal. Sisakdisz ugyanaz, a kardon zöld koszoru van áthuzva ; takarók : kék-arany, veres-ezüst.

A család ma is él s ivadéakai Bereten földbirtokosok.

Belsei, Beőlsei. A család multja visszavezet II. András királyig és az 1232-ik évig, midőn András, Cunnak fia élt. Ezen András megszerezte Belsa nevű földet negyven ezüst márkáért Pétertől Kayl fiától, Dunska préposttól és Kamin comestől. E vételbe az eladók többi rokonai és testvérei, János és Wrhon, Bodon comes fiai, továbbá Ábrahám fiai és Serechnur fiai, szintén belényugodtak. Mivel András, Cunnak fia, kedvelt embere volt a királynak, hasznos szolgálatokat tett kül- és bel-földi követségeivel, a király e szolgálatait megjutalma-

¹ A családnál levő armalishban a dátum teljesen elmosódott, nem olvasható.

zandó, a vett birtokot még megtoldotta két ekényivel a belsai, kecenceni és scinai földekből s annak határait is megjáratta.¹

IV. László király alatt Péter, György fia, adományba kérte a királytól Belse földét mint üreset, de Mikulat és András, s ennek testvérei, Mihály és Arthäus és Adorján Belsei nemesek bebizonyították, hogy Belse nekik öröklött birtokuk s a király azt kezükben hagyta.²

Alig pár évvel később 1289-ben új nevek merülnek fel a Belsey-család tagjai között. Ekkor ugyanis Belsei Eliás és János testvérek István fiai, ki Domo-kosnak volt fia, elcserélték belsei öröklött birtokukat Heym comessel s ennek fiával Jánossal.³

Beölsei Jordán és Máté az 1319. évben mint megyések említettnek, testvérek lehettek, mert utódaik fele részben birták a bölsei udvarhelyet.

1357-ben Belsei Bedew comes, Máté fia, Mihályt és Lászlót, Jordán fiait és Kelement, tiltja, belsei kuriája felének elfoglalásától.⁴

1389-ben B. Illés és János belsei birtokrészüket Hym comessel elcserélték.⁵

N. N.			
Máté 1319	Jordán 1319		
Bedew Comes 1357	Mihály 1346. 1357	László 1357	István 1346
		Illés 1389	János 1389

¹ Melezer okmtr 1 l.

² U. o. 3. l.

³ F. C. D. V/III 474.

⁴ Anj. okm. VI. 602.

⁵ Fejér (?). Barna jegyz.

E leszármazási töredéken kívül, 1384. és 1393-ban a család egy másik ágának következő tagjai éltek, Miklós, Lőrincz fia, Antal Balázs fia, és András, Miklós fia. Az előbbi Miklósnak, Lőrincz fiának egy leánya volt Margit, ki 1396-ban ellentmondás nélkül iktattatott Bel-sén azon részbirtokba, mely reá atyja után maradt.¹

A család még a XVI. század utófelében is több tagjaiban élt, s birtokos volt Sándor, Sziget, és Kápol-nás Bölzsén, az alsó bölzsei praediumban és Csontos-falván.

Bende (bessenicói). II. Mátyás, Pozsonyban 1613 márcz. 10-én kelt armálisában megnemesítette Bende Bálintot, nejét Német Borbálát, gyermekeit Mártont, Gergelyt, Ilonát, Zsófiát és Katát és testvéreit: Pált és Mihályt. Publikáltatott 1613-ban Szendrőben Borsod-megyében és 1742-ben Gönezön.²

Czimere: kék paizsban, zöld alapon medve áll, első lábaival szöllőtökét tart. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn, takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Benyéki. Régi kihalt család, mely nevét e megyében fekvő Benyék falutól vette. Az 1423. évi portális összeíráskor Benyéki László Benyéken 8 portát birt.

Utódait a következő táblázat mutatja.

László	
1423	
Lőrincz (Nátafalvi Ilona)	Miklós † 1450 (Fizi Ilona)
László (Kozmai Scolastica)	Bora
Kata (Kendi László)	Margit 1523 (Baxai Bálint)

¹ J. C. prot. N. fol. 131.

² A. V. lt. nsi ir. 736.

Benyék Miklós (1450 körül) volt a családból utolsó. Birtoka Benyék, 1473-ban királyi collatióval Zbugyay Istvánra és Olesváry Andrásnéra szállott.¹ Belőle Benyék László özvegyét kozmafalvi kozmai Scolasticát kielégítették, Benyék falut élethosszig átengedvén neki.²

Benyo másként **Szabó**. Az armalisra nézve „Szabó Mihály sirva panaszkodott, hogy az említett Rabutin járásakor ugyan Kocsis János kuruczok hadnagya ezribe levő hajduk, házát feltörvén, ládáját összehasogatták és abból minden levelét nemeslevelével együtt elvitték, a melyek között nemeslevelét legjobban sajnálta és azon leveleinek elvitele iránt azonnal ment Gönczre Kocsis János nevű hadnagyához, panaszolva, hogy minden leveleit elvitték, a minthogy azonnal kerestette és ha kézbe akadt volna azon katona, fel is akasztatta volna azon cselekedeteért.”³

Korláti nemesek. Egy 1752. inquisitio a következő családfát tünteti fel:

Imre		
K.-Vágáson		
Mihály		
Korláthon		
szabómester lévén.		
„Szabó Mihálynak” hívták		
Imre	György	Mihály
Emődre költ.	Papiba	Fony
	(Borsodm.)	

Valószínűleg ezen Benyo-családból való volt Benyo János, 1725-ben pányi lakos és szolgabíró, ki nemes-ségét III. Ferdinánd Bécsben 1651 július 29-én adományozott ezimerlevelével igazolta, melyet ugyanazon év

¹ J. C. prot. A. fol. 7.

² U. o. prot. A. fol. 8.

³ Abauj lt. Nemesi iratok 59.

szept. 5-én hirdettek ki, a megye Gönczön tartott gyűlésében.

Czimere: kék paizsban, zöld alapon, fekete, ágaskodó lovon ülő, kalpagos, veres ruhás, sárga csizmás férfi, jobbjaiban görbe kardot, baljában a kantárszárat tartja, sisakdisz: czölöpösen álló hajlitott pánczélos kar, markában vízszintesen, kettősfarkú veres zászlót tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Berczik. Az 1725-ik évi nemesi nyomozat alkalmával B. István és János jászói lakosok felmutatták Abaujmegye hiteles bizonyítványát czimerlevelük kihirdetéséről s a jászói konvent manumissióját. Ennek daczára Cserniczky Sándor a konvent ügyvédje Tesch János Károly prépost nevében a kihirdetésnek ellentmondott.

Az ügy a competens forumot megjárván, onnan visszavetített s a nyomozat deputatusai a családot nemességében megerősítette.

Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott 1640-ben ápr. 24-én Deitei Györgynek, mint főczimerszerzőnek és Berczik Jánosnak, mint mellékczimerszerzőnek. Kihirdették még ugyanez évben, Szendrőn Borsod- és Gönczön Abaujmegyében.

Az adományozott czimer a következő: kék paizsban, zöld hármás halomból öt fehér száras leveles lilium nő ki, sisakdisz: növekvő arany grif, takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Berenesi. Kihalt család, mely a XVI. század folyamán Berencs, Hym, Buzita és Reste falvakban volt birtokos. A XIV. században élt Vid (Vitus), kinek fia Osvald volt s unokái: István, Benedek, János, továbbá Bereneci Szilveszter, 1447-ben Kebli és Péderben voltak birtokosok.¹ Az említett Bereneci Jánosnak maradt fenn

¹ Leleszi lt. B. No. 52.

6

Alpéri
1512

8

Bárczai
1421

7

Attfi
1501

9

Bejezi
1520

10

Berenesi
1429

föld, azon öt ekényi részébe, melyben Poth várjobbágy lakik, iktassa be.

Ezen birtokra nézve 1278-ban, tehát négy évvel később Baktai Heismius fia Simon és Simon fia Demeter és Baktai János, igénypert támasztottak Teodor fia Péter ellen, de IV. László ítéletlevelében a pereskedőket silentiumban marasztalta.

1284-ben Péter, az adományban birt bereti földjét, mely a Wassoncza pataktól nyugatra terült el, elcserélte Péter fiával Salamonnal, annak szintén Bereten a Wassoncztól keletre fekvő földjeiért.

1366-ban a családból László élt, ki Imrének volt fia, kinek atyja János volt. Az ő kérére iratta át I. Lajos király a jászói conventtel a fentebbi három oklevelet.

A család utolsó sarja Bereti János volt, ki már a XV. század közepe előtt meghalt, mert 1450-ben V. László király a Watha-bereti birtokra, mely egykor Watha-Bereti Jánosé, Miklós fiáé volt, de megszakadtán a koronára szállt, kétharmadrészben Zakai Lászlónak, egyharmadrészben Baktai Jánosnak adományozta.¹

Bereznai. Az 1725-ik évi nemesi nyomozat alkalmával, Szepsiben lakó Bereznai Mihály, Torna vármegye bizonyítványával igazolta nemességét, mely szerint czimerlevele ugyanott 1630-ik évben tartott megyegyűlésen kihirdettetett.²

Bernárd. Bernárd András és István szepsi lakosok az 1725-ik évi nemesi nyomozat alkalmával czimerlevelükkel igazolták nemességüket.

Ezen czimerlevelet I. Leopold Bécsben aug. 1-én adományozta Bernárd Gáspárnak s általa Márton, András,

¹ Az oklevelek a jászói convent levéltárában.

² Rel. inq. nob. 1725.

Ambrus és István fiainak, valamint Bernárd Gergely fiának : Györgynek.

Kihirdettetett 1659 márcz. 27. Zemplénben. A czimer: kék paizsban, zöld alapra illesztett arany koronából prémes veres kalpagos, veres ruhás, növekvő férfiú, arany övéről, fekete kardtok lóg, jobbában görbe kardot, baljában vas harapófogót tart. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-arany veres-ezüst.¹

Bernáth (bernátfalvi). Régi törzsökös abaujmegei család, melynek eredete ösmeretlen. Hogy eredetét kutassuk, a feltevések terére kell lépnünk.

A család legrégibb neve: Bernaldfalusi, tehát oly faluról irta magát, melynek viszont nevet egy Bernáld nevű egyén adott. Hogy ki volt ezen Bernáld? Melyik családból származott? Ezt kideríteni későbbi kutatásoknak van fentartva. Némi utbaigazítást ad azon osztály, melyben egyrésről, Urozlanus (Gál fia, Marczel unokája) s fiai László, János, Lukács, másrésről Bálint, György, Péter, Leustachius fiai, ki szintén Gál fia volt, mindannyian gechei nemesek (nobiles de Geche) 1326-ban az egri káptalan előtt osztoztak Geche faluban fekvő birtokukon, olyképen, hogy ezen birtok északi fele Oroszlán, déli fele Leustachius fiainak jutott.²

Az ősrégi Gechei család, — mely a XVII. századig élt — Domától származott (l. ott), ki Marczelnek volt kortársa. Marczel hat dédunokájáról, kik 1326-ban Gechén osztoznak, többé nincs szó okleveleinkben. Valószínű, hogy néhányat a háborus kor pusztított el közülök, a többiek egynémelyikének birtokaiból keletkezhettek a mostani apró faluknak egyik vagy másika. Valószínű, hogy Urozlán fiai közül, valamelyiknek Bernald nevű

¹ Eredetije Abaujm. Itarában.

² Ered. perg. Csoma lt. sok XV—XVIII. századbéli másolat is.

utóda volt, ki birtokának a Bernaldfalu s viszont ez utódainak a Bernaldfalusi nevet adta.

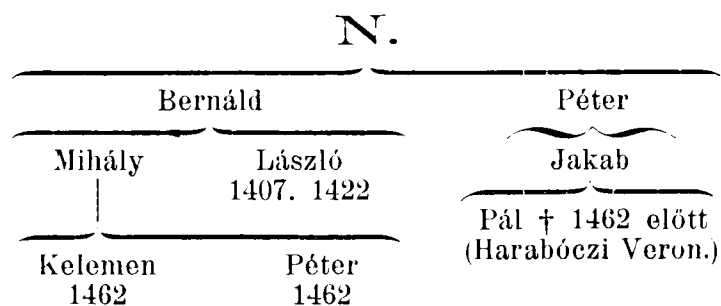
A kétségtelen okleveles adatok e családra vonatkozólag a XV. században kezdődnek.

A XIV. század végén él Bernaldfalusi Bernáld, kinek fiát Lászlót, valamint Komjáthy Antalt, Nádasdy Benedeket és Mihályt vádolta Katalin asszony, Komjáthy Tamás özvegye, most Fancsali Miklósné egy tornamegyei komjáti faluban lakó jobbágyának megölésével.¹

Ugyanezen László 1422-ben mint királyi ember emlittetik Vilmányi László és Buzlai Elek szalánczi iktatásánál.²

1462-ben Bernátfalusi Kelemen zálogba adta rokona Pál bernátfalusi részét 41 arany forintért Baxai Lászlónak, hogy annak özvegyét Harabóczi Veronika asszonyt, ki másodszor Hymi Jakabhoz ment nőül, nászajándékára nézve kielégítse.³ Bernaldfalvi Bernáld András 1509-ben abauji szolgabíró volt, ugyanekkor élt e családból Péter és Ambrus.⁴

Ezekből a következő családfa állitható össze.

A következő nyomok Ungmegyébe vezetnek bennünket, hol 1512-ben Csicseri Zsigmond Budaveskóczi

¹ Jászói konvent. K. K. K. No. 30.

² Csoma lt.

³ U. o.

⁴ Csoma lt. D. 20., 33.

Magdolna fia, ungmegyei veskóczyi egész birtokát örök áron eladta Bernátfalusi Jakabnak és nejének Klárának Budaházi Miklós leányának 100 tiszta arany forintért.¹ 1523-ban Schelpári Benedek neje Potentiana Schikat János leánya feleszi lakos, összes koresvai, bozósőri és Schikat praediumi részbirtokait Ungmegyében eladta ugyanannak 200 tiszta magyar forintért.² Ennek rokona vagy unokatestvére lehetett, Bernáth János — Antal fia — ki 1549-ben Veskóczon lakott.

Igy a család egyik ága már elköltözött vármegyénkből s csak ősi bernaldfalusi birtokukat tartották meg, melynek a család napjainkig folyvást birtokában volt.

Az 1563-ik esztendőben Bernáth András fiai: Bereczk János, István és Lukács, új adományt nyertek Bernátfalvára, melynek már őseik is békés birtokában voltak s új czimert, mely kék paizsban emberi láb veres nadrágban, rövid sárga lehajtott száru csizmában, elülről térden felül, aranymarkolatu görbe karddal átütve. Sisakdisz veres mezű czölöpösen helyezett hajlott kar, markában rövid egyenes pалlost tart. Takarók: veres-ezüst, kék-arany.

Az adományozottak atyja Bernáth Andrástól és testvérje Ferencztől származott és szaporodott el a család Bereg, Bihar, Borsod, Heves, Nyitra, Pest, Szaboles, Szathmár, Ung, Vas, Zemplén és Zalamegyékbe, hol annak egyik-másik tagja előkelő állást vivott ki magának. Vármegyénkbe csak a legidősebb ág, a Bereczk ágának egy töredéke maradt, melyből 1700-ban Bernáth János és László, Divinyi Ferencz, Péter és András új adományt nyertek gecsei birtokukra s abba be is iktattattak.³

¹ Csoma lt.

² Csoma lt.

³ Csoma lt.

Ez ág a mult század elején kihalván, birtokait leányágon a csáthi Gábrriel család örökölte.

A család férfi tagjai közül vármegyénk területén Bernáth Elemér, a kassai királyi tábla tanácselnöke és Bernáth József m. árvaszéki ülnök élnek.

A leszármazást egész teljességében a következő táblázatok mutatják.

I. tábla.

Péter

(Láncezi Magdolna)

Ferencz 1560. 1573	Bernárd Bernátffi (1. N. N.) (2. Tetétlen Anna)	Erzse (Sempteczki Ferenc)	Gábor (Boglyos Dóra)	Margit (Ispán Ambrus)	Dóra (Csányi literáti András)
Ilona (péderi Szalai Gergely)	Farkas	Péter	Erzse (Zeke János)	Zsófia (Tomori Mihály)	Margit
Farkas 1560	István (Biki Anna)	2-től György (Bokri Anna)	Zsófia (Földvári Mihály)	Borbála †	
		István † (Vámossi Erzse)	Zsófia †		
Borbála (Bernátffi) 1597. 1626	Kata (Lévai János)				

II. tábla.

András

1520

Bereczk (1. Palágyi Erzse) (2. Vigyes Anna) 1550. 60. 63. 52. 61	János	István (Németi Ilona) 1563. 1586 (Lásd III. tábla.)	Lukács (Nováki Dóra)	Pál Donatio előtt †
	András (Péderi Dóra)	András 1575. szül.		
	András (Biky)	János	Erzse (Bajnai Pál)	

(Folyt. 105. old.)

Bereczk
(1. Palágyi Erzse)
(2. Vigyes Anna)
1550. 60. 63. 52. 61
(Lásd a 104. oldalt.)

László (Anaresi Anna) (2. Kornis Kata) 1560. 1590 (3. Burian Anna) (ungi arch. 1586)	János	István	
Pál † 1590. 1616. 1651	János 1603 (Zákány Kata) 1643 (Ujfalussi Kata ?)	Kata (Ujfalussi András)	2-tól Borbála (Tybai Márton)
Bereczk 1651 (gibarti Farkas Anna)	László (Basó Anna)	Borbála (1. Gyöngyösi Mih.) (2. Girinesi László)	
László †	János (Hamvay Klára)	Kata (Nagym. Pongrácz László)	Éva (Márczi István)
Anna (Gábel György)	László (Kácsándi Sónia)		

III. tábla.

István

(Németi Ilona)
1563—1586

János (Plágai Borbála)	Kata (Nyomárkai Zsigm.)	Zsófia (Bessenyei János)	István (Pelejte Zsófia) 1610—16	Erzse
György	András 1626. 1669 (Pilisi Sára)	Judit (Hatvani János)	Borbála	
János	Zsigmond 1669. 1701 (Dancs Éva)	István (1. Tunyogi Sára) (2. Gellei Judit) magtalan		
Zsigmond		Éva (1. Érsek János) (2. Lencsés György)		
Tamás				
Anna (Deli Mihály)				
Borbála (Sztárnai Pál)				
Zsófia (Csieseri literati István)				

Zsigmond (Danes Éva) 1669. 1701 (Lásd a 105. oldalt.)			
János 1672—1723 (Keresztes Zsófia)	Zsigmond 1715 Anna (Kövér Péter)	István (1. Somogyi Julia) (2. Fráter Éva) Kata (Szunyoghi Fer.)	
János 1744 (Peeli Nagy Judith) (Lásd VII. táblát.)	Zsigmond (Kandó Anna) (Lásd a VIII. táblát.)	Sámuel (1. Isak Erzse) (2. Hangács Klára) Éva (Szentmihályi Pál)	István (Fekete Julia) (Lásd a IV. táblát.)
Imre (Nyárádi Rosalia) (Lásd a VI. táblát.)	László (1. Olesvári Erzse) (2. Bónis Zsófia) (Lásd az V. táblát.)	Anna (Csuzi Ábrahám)	Sára (Halmági Fer.)
Julia (Mokesai Istv.)	Sándor (Reczenyédi Donáth Krist.) Erdélybe költözött		
Borbála (Farkas János)	Sámuel (Balogh Ágnes) (2. Tóth Borb.)	Zsófia (Terbócs István)	
Terézia (Berzeviczi György) (Lánczi N.)	2-től Ágnes (Szepessi Károly)		

IV. tábla.

István

(Fekete Julia)

(Lásd a III. táblán.)

Menyhért (Lipthai Anna) gárdista	Tamás (Lónyai Eszter)	Anna (Pilisi Ferencz)	Antal (Morgai Julia)	István katona	Mihály táblai ügyv. Tiszafüreden (Kubinyi Mária)
	Tamás †	Klára (Réthi Gazda József)		Eszter (Uketyevics Mih.)	
			Mária †	Simon 1812 † 1877	
	Zoltán	Margit (Csoma József)	Irén (Bernáth Géza)		
Ferencz (Pilisi Klára) (Folyt. 107. old.)	Johanna (Bárczi István)	Mária (Balajthi János)	József (Vida Polixena)		

Ferencz (Pilisi Klára) (Lásd a 106. oldalt.)				
Ferencz	Boldizsár (Bernáth Róza)	Tamás veres sipkás † 1848-ban Fehér-templomnál	Bertalan	Menyhért 1848 százados

V. tábla.

László

(1. Olesvári Erzse)
(2. Bónis Zsófia)
(Lásd a III. táblán.)

Pál (Szinyei Merse Mária)	László (Peli Nagy Sára)	Zsigmond (Bárczai Sára) (Lásd a IX. táblát.)	Gedeon (Boronkai Mária) (Lásd a X. tábl.)	Gábor Erdélyben (Kémeri Borbála)
	Sára (Borbély Sándor)	Ferencz	Borbála (Balogh Mikl.)	Johanna (Sárközi Mihály.)
Dániel (Bónis Julia)	László (Pósa Mária)	Zsuzsanna (Gálocsi István)	Erzsébet (Kükümezei Sándor)	
Amália (Bárczai Dániel)	László (P. Róth Róza)	Dániel (Boronkai)	Lőrincz † 1839 esküdt	István (Cselei Katalin)
Győző	Elemér (1. Dókus Margit) (2. Szmrecsányi Márta)	Ilona (1. Pilisi Ferd.) (2. Füzi Kálmán) (3. Klein Tivad.)	Bertalan †	Ida (Puki Ist.)
			József (Fay Kata)	
Aladár (Meczner Sarolta)	Béla	2-tól Margit	László	József Gyula András István † †

VI. tábla.

Imre

(Nyárádi Rozália) Jesztreb
(Lásd a III. táblán.)

Zsófia (Szemere György)	Róza (Pika Gáspár)	Kata (Kossuth László)	Erzse (Palóczy Horv. Pál)	András (Stépan Erzse)	Károly (Nagy Mária)	Terézia (Sárközi György)
János szbiró Zemplm. (Rédei Kata)	Erzse (Fuló László)	Imre	Klára (Iekesei Sulyok)	András (Mokesai Erzse)		

VII. tábla.

János

(Peeli Nagy Judith)

(Lásd a III. táblán.)

József (Szentpéteri Klára) Septemvir	Ferencz zempl. alispán 1795 (Szirmai Zsuzs.) lak. Miglészen	Mária (Plathi András)	Judith (Boronkai Andr.)
	Klára (Bárczai Fer.)	Zsuzsanna (Kandó Gábor)	Anna (Fáy Ferencz)
Zsuzsanna (Ragályi József)	András (Derbai Anna) Hevesmegye	Borbála (Bonis Ferencz)	Sámuel (Patai Erzse) Kata (Darvas József)
		Miksa †	
Amália (Thassi Dániel)	Albert (b. Radák Mária)	Klára (Darvas Józsefné v. Papszászné)	Teréz (Vendégli József) Judith (Brezovai László)

VIII. tábla.

Zsigmond

(Kandó Anna)

(Lásd a III. táblán.)

Borbála (Szenyiezei Gáspár Sándor)	Anna (Bonis László)	Klára (palágyi Karner György)	János (Szemere Klára) (2. Kazinczi Terézia)	György (Vladár Terézia)
	József 1859 †	János (Tussai N.)	Julianna (Urai Tamás)	
Miklós ezredes †	Terézia (Bern. Föld- vári Pál)	György † (Borbély Karolin)	Kata (Halász Jusztina)	Róza Borbála †
		Ida (Szentiványi N.)	Gyula (Szentiványi N.)	Géza † Jusztina (Bernáth István)

IX. tábla.

Zsigmond

ungi alispán

(Bárczai Sára)

(Lásd a V. táblán.)

	Anna (Lónyai Péter)	Zsigmond (Bay Kata)			
Ilona (Budai Miklós)	Sára (1. Fáy Gyula) (2. Pilisi Lajos)	Kálmán (Gräfl Berta)	Szerafin	Eugenia (Lónyai Fer.)	Dezső (Patai Mária)
			Zsigmond	Magdolna (Csuha István)	

X. tábla.

Gedeon

(Boronkai Mária)

(lásd az V. táblán.)

Lajos Hosszupoly		Terézia (Vay István)		József alispán és követ Biharban (1. Halmágyi Karolin) (2. Kurányi Zsófia)	Gedeon (Bónis Karolin) Szaboles	Amália	Vineze N. N. (Fráter Vineze)
Ida (Fráter Ignác)	Mária (Bernáth Gyula)	N. N. (Bay Ferenc)	István (Bernáth Juszti.)		Gyula (Bernáth Mária)	Béla (Komáromi N.)	
Kálmán (Komáromi Jozefa)		2-től Jozefa			Karolin		
Etelka							
					Ilona		

Biró. I. Leopold Biró Györgyöt, általa Márton és István fiait s Márton feleségét Tusiri Dórát 1663 jan. 3-án Bécsben kelt czimerlevélben megnemesítette.¹

E család Szikszón és Felső-Mérán volt honos.

Bodgál. Dobszán honos nemes család. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1632 decz. 10-én Bodgál Jánosnak, nejének Szabó Dórának, fiainak Miklósnak és Jánosnak s testvérének Györgynek. Ez armalist az 1636 okt. 25-én Gönczön tartott megyegyűlésen hirdették ki.

A XVII. század végén István, ki Miklósnak volt fia, Miskolcra Szántóra költözött. Az 1726. évi nemesi összeíráskor ennek két fia János és István, Dobszán laktak.²

Bodnár. 1. Bodnár nevű család 1743. és 1745-ben Jászón lakott. Czimerlevelét I. Leopold adományozta Bécsben 1660 okt. 31-én Golpekher Andrásnak, mint főczimerszerzőnek s fiának Istvánnak, továbbá Kulger Mihálynak Bodnár János, Albert, Mihály, Tamás és Jakabnak. Kihirdettetett 1661 jan. 21-én Sajó-Gömörön.

¹ A. V. lt. nsi iratok I. 53.

² A. V. lt. nsi ir. 739.

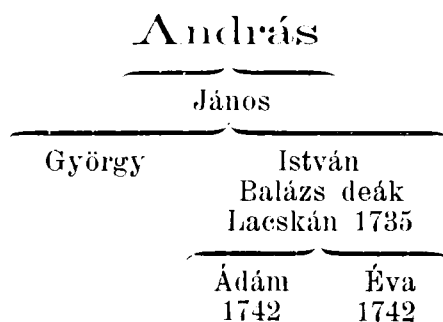
A czimer: kékben, zöld hármashalmon kettősfarku arany oroszlán jobb karmában kardot tart. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn, takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Bodnár. 2. 1725-ben Bodnár Miklós, István és János Vágási lakosok produkálták II. Ferdinándnak Bécsben 1631 okt. 10-én adományozott czimerlevelét, melyet 1632-ben Gömörön kihirdettek.

Bodnár alias **Balázsdeák.** Balázsdeák Jakab, Erzse felesége, István, András fiai részére II. Ferdinándtól (Bécs 1633 aug. 20.) czimerlevelet nyert.¹

Publikáltatott Tornán 1634 máj. 3.

Egy leszármazás töredék:

Bodó. II. Ferdinánd Neostadtban 1625 aug. 12. (agilis) Kerekes-Liszkai Bálintot, ki Bethlen Gábor kuriájában számtartó volt s általa unokatestvéreit Bodó Györgyöt Jánost és Istvánt czimerlevéllel nem nemes állapothól, megnemesítette.²

Kihirdettetett Zemplénben 1627-ben és Jászón 1744.

Czimere: veres paizsban zöld halmon daru áll, emelt jobb lábában kövecset tartva. Sisakdisz: növekvő farkas, jobb karmában görbe kardot tartva; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

¹ A. V. lt. nsi iratok I. 48.

² A v. lt. uti iratok I. 49.

E család Idrányban lakott. De ugyanezen család tagjai 1745-ben Szepsiben is éltek.

Bogoly. Armálisát II. Ferdinánd adományozta Bécs-ujhely 1625 szept. 26. Publikáltatott 1626. Eperjes és 1632. Nagy-Idán. Czimerszerzők: Pál és György s János és András a Pál fiai.

Bereten s Rásonyban most is élő nemes család.

Czimere egy pecsét szerint: egyszarvu, sisakdisze, a paizsalak növekvőn.

Bogoly Pál 1834-ben zsarnói pap volt.

Boldizsár. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Pozsonyban 1649 márcz. 16-án Boldizsár Dánielnek, feleségének Kardos Zsófiának és fiainak: János és Istvánnak. Kihirdettetett Gönczön 1653-ban. A czimer kék paizsban zöld alapon, jobbról elhelyezett köválu, mely előtt egy természetes szarvas áll, felül jobbról hatágu arany csillagtól, balra befelé fordult holdsarlótól kísérve. Sisakdisz: daru, mely emelt jobb karmában kövecset tart; takarók kék-arany, veres-ezüst.

Szikszón lakó nemes család, melynek leszármazói ott most is élnek. Ezek egyike őrzi az eredeti czimerlevelet.

Az 1725-ik évben Boldizsár János a város birája volt, ekkor építtette a ma is fennálló városház épületet.

Bónis (tolcsvai), zemplénmegyei eredetű család. Czimerlevelet és nemességet II. Ferdinand adományozott Bónis Györgynek s általa fiainak: Ferencz, György, András, István és Mihálynak Bécsben, 1615 jan. 24-én. Kihirdettetett a következő 1616. évben a Zemplén városban tartott megyei közgyűlésben. A czimer: kék paizsban, zöld alapon, két szembe ágaskodó arany oroszlán, közösen zöld koszorut tart. Sisakdisz: növekvő arany oroszlán

jobb karmában görbe kardot tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család már a czimerszerző György unokájával Ferenczczel vármegyénk kötelékébe lépett. Bónis Ferencz nagy vagyonával, előkelő összeköttetéseivel kiváló állást és befolyást vivott ki magának Zemplénmegyében fekvő főképen szőlőkből álló nagy kiterjedésű vagyonaihoz. Kibérelte Nádasdy Ferencz országbirótól a füzéri várat 3500 frtért s Kassán is házat tartott, melynek kilencz szobája arany, ezüst serlegek, drága művű fegyverek s felszerelésekkel volt rakva. Könyvtárának lajstroma is fenmaradt.¹ A Wesselényi összeesküvésnek a felvidéken ő volt a lelke s miután annak vezére Bocskai István zempléni alispán gyáván erdélybe szökött — vezére is. Azonban az ő órája is ütött. Midőn drágaságait nagyobb biztonság okáért Füzérből a sztropkói várba akarta szállítani, mely mostoha apósáé gersei Pethő Jánosé volt, Polyánka mellett Fodor Ádám e felkelés leghitványabb jelleme s négy Viczmándi testvér elfogta s míg amaz vasra verve Homonnára Sporkhoz vezette, ezek a rablot kincsekben megosztottak.² A fogoly Bónist Pozsonyba vitték, hol Zrinyi Péter és Frangepán Ferenczczel egy napon, 1671 ápr. 30. lefejeztetett. Bátran nézett szembe a halállal s mintha nyugodt, bátor viseletével csak ismételte volna szavait: „Ügyünk igaz! megsegít az Isten”.³ Vagyonát elkoboztatott. Az özvegy könnyen vigasztalta magát, mert alig egy évre a vértanu halála után, usz-falvi Usz István vette feleségül.

Egyetlen fia Zsigmond terjeszté tovább a családot, kinek Váradi Máriától tizenkét gyermeke volt. Ezeknek

¹ Tört. tár. 1886. 162.

² U. o. 151.

³ U. o. 150. 1.

egyrésze korán elhalt, de öt fia öt ágra osztotta családját. Az abauji ág törzse Bónis György lett, ki a nagy Váradi vagyonból e megye területén a zsadányi, szkárosi, nádasi és szinai részeket örökölte. Fiutódai napjainkban a szomszéd Borsod- s a távolabbi Szabolcsmegyébe költöztek s a család által e megyében birt birtokoknak csak kisebb része maradt meg a leányági leszármazóknál.

A teljes nemzedékrend a következő:

I. tábla.

György

1615

(1. beregszászi Lantos Zsófia)

(2. Somodi Anna)

1-től Ferencz (Gomba Zsófia)	György (1. Györi Kata) (2. Horváth Judith)	András †	István †	2-től Mihály (Debreczeni Kata)
	1-től András †	Anna	2-től György (Nadányi Mária)	Ferencz †
	Anna (Veres András)	Éva (Elek György)	Mária (Mokesai István)	Mihály †
Anna (héczei Baxai István)	Ferencz 1627—1671 lefejeztetett (Máriássy Anna)			
	Zsigmond (Váradi Mária)			
Anna †	Ferencz (Draveczki Zsuzs.)	András (Pongrácz Borbála) (lásd IV. táblát.)	János †	György (Vahl Kata) (lásd V. táblát.)
Erzse †	Mihály (Szunyoghi Erse) (lásd II. táblát.)	Mária (Bekény István)	László †	Anna (1. Horváth János) (2. Beniczki György) (3. Hollósi János)
	István (1. Rácz Mária) (2. Széll Judith) (lásd III. táblát.)		Julia †	
	András (Pongrácz Borbála) (lásd IV. táblát.)			
	Anna †			
Borbála (Jármí Fer.)	Ferencz †	Zsófia (Bernáth László)	László (Bernáth Anna) (Folyt. 114. oldalon.)	Zsuzsanna (Fekete Zsigmond)
	Mária (Bárczai Farkas)			
	Judith (Komáromi Imre)			

<p>László (Bernáth Anna) (Lásd a 113. oldalt.)</p>		
<p>Ferencz (1. Bernáth Borbála) (2. Papszász N.)</p>		<p>László †</p>
<p>1-től Johanna (Beniczki)</p>		<p>2-től László (1. Okolicsányi) (2. Elek Kata) (3. Okolicsányi Sarolta)</p>
<p>Szeréna</p>		<p>Etelka</p>
		<p>Elemér</p>

II. tábla.

Mihály			
(Szunyoghi Erse)			
Mihály			
(Jármí Klára)			
Jozefa	Johanna	Franciska	Menyhért
(nagysenyei	(Majos Péter)		(Ragályi Terézia)
Majos Dániel)			Lajos
			(Szent-Miklósi Irma)
			Lajos
			(Bonis Margit)
		Irma	Elemér

III. tábla.

István										
(1. borosjenői Rácz Mária)										
(2. Szél Judit)										
László (Losonczy Teréz)		Krisztina (Sebess Ferencz)		Klára (Madarassy Sándor)		Zsuzsanna (Vetössi Ferencz)		Sára (Péli Nagy István)		
József		Sámuel (S. Dániel Borbála)								
Teréz (Lányai László)	Mária (Máriási István)	Borbála +	Borbála +	Karolina (Bernáth Ged.)	Károly +	Sámuel (Darvas Erzse)	Pál +	Polexina +	Barnabásy (1. Pogán Karolin) (2. Gy. Gaál Lujza)	Ábrahám
							Zsigmond		Lujza	Eugenia
Malvin (Korányi Frigyes)		Sámuel (SzepeSSI Ilona)		Mária (Korányi Adolf)						
(Polytatás 115. oldalon.)										

Sámuel (Szepessi Ilona)						
Sándor (Szepessi)	Sámuel (Bernát Karolin)	Margit (1. Bónis Lajos) (2. Bónis András)	Kata (Genesi György)	Sarolta (Ferenzei Sándor)	Malvin (Fráter N.)	László Béla † Anna † Erzse † István † Iloná †

IV. tábla.

András

(Pongrácz Borbála)

István (Máriássi Erzse)		Zsigmond †	Julia (Óvári István)
István (Szepessi Johanna)	József †	Erzsébet (Máriássi Zsigm.)	Zsuzsanna (tunyogi Korda László)
Zsigmond	Lajos	Kata	Károly

V. tábla.

György

(Vahl Kata)

András (eesedi Csapó Julia)		György †	Ferencz (Kolozsi Borb.)	Mária (Görgei Gergely)	Kata (Guthi György)
András (Szánki Apollonia)		Erzsébet (Csoma Sámuel)			
			Kata (Bay István)	Julia (Bernáth Dániel)	Borbála (Genesi Sámuel)
Bertalan (Ragályi Anna)		József (Mudrány Katalin)			
		József			
Borbála (Kun Zoltán)	Bertalan (Lakatos Erzse)	György (Vadnai Róza)	Etelka (1. Várnai Bertalan) (2. Vathai Barnabás)		András (Bónis Margit)
Bertalan †		Aladár	Anna	György	Ferencz

Legkimagaslóbb alakja volt e században a családnak, a szabolcsi ágból származó Sámuel, Bónis Sámuel szabolcsi alispánnak fia. Született 1810-ben Nagyfaluban. Jogot Sárospatakon, a politechnikumot Bécsben végezte.

1839-től megyéje követje, 1848-ban Deák F. miniszteriumában osztályfőnök volt. Ő szállította el Windischgrätz elől Budáról a koronát. A függetlenségi nyilatkozat után igazságügyi államtitkár lett, majd a függetlenségi harc végén kormánybiztos Görgei táborában. Világos után a hazában bujdosott, de elfogták s halálra ítélték. Az ítéletet 10 évi várfogságra változtatták, honnan Olmüzből 1856-ban szabadult ki. 1869-ben a kuriához nevezték ki bírónak s mint annak tanácselnöke s a Szent-István-rend lovagja halt meg 1879 nov. 22-én.

Testvére Barnabás, előbb alispán, később főispánja volt Szabolcs vármegyének. Meghalt 1888 okt. 19-én.

Bor (halmaji és gibárti). Ősrégi, törzsökös, abauj-megyei család, melynek eredete a XIII. század elejéig oklevelileg kinyomozható. 1406-ban Garai Miklós nádor Kassa mellett, Abauj- és Sárosmegye nemeseivel nádori gyűlést tartott, melynek 28-ik napján, okt. 26-án „Bor“-nak nevezett Halmaji Mihály, Halmaj falut sajátjának vallotta, melyből azonban egy részletet Bolcsárdi István és Bálint — Péternek fiai — ki Bálintnak s ez Bodyzlónak volt fia, birtokolnak. Előadása szerint, ezen birtokrész is őt illeti s annak visszaitélését kérte.

Ennek ellenében Bolcsárdi István, testvére Bálint nevében is, az egri káptalannak egy 1292. évből származó kiadványával igazolta, hogy a peres birtokrészlet őket jogosan megilleti. Ebben ugyanis Halmaji László — Jakab fia — ki Halmaji Bothnak volt fia és Halmaji Lőrincz, Belud fia egyrésről, másrésről Halmaji Bálint, Bodyzló fia, amazok atyjafia az egri káptalan előtt egyezkedtek s az egyesség szerint az említett Lőrincz részének fele, Halmaj faluban, a Hernád mellett, igaz rokoni szeretetből és atyafiságból, a fentnevezett Bálintnak engedtetett. A nádori gyűlés, továbbra is meghagyta

Bálint utódait a Lőrincz illetősége fele részének birto-
kában.¹

Ez oklevél a családot felvezeti Halmaji Both és
Bodyzló személyében a XIII. század első éveibe.

Később a család elzüllött s ennek következtében
elkallódtak, elvesztek régi okleveleik is. A fennmara-
dott gyér adatokból hosszabb összefüggő családfát össze-
állítani nem volt lehetséges.

A második ösmert legrégibb oklevél a család mult-
jára azon czimerlevél, melyet Zsigmond király adományoz-
zott Constanzbán 1415 júl. 2-án Halmai Mihály fiának,
a „Bor“-nak nevezett Mihálynak, allovázmesterének s
általa testvéreinek s unokatestvéreinek a bosnyákok s
Velence elleni hadjáratokban szerzett érdemeiért s
hüségese kitartásáért, melylyel őt a római császári korona
és méltóság elnyerése végett Lombardiában és Német-
országban tett utjaiban követte.²

Az adományozott czimer: kékben, fekete s arany-
ban hasított fél grif, karmaiban, hosszú nyelvű, sárga
szinű, kerek pávatollas legyezőt tart. Sisakdisz: a paizs-
alak; takarók: kék-arany.

A czimerlevél a következő családfa töredékeket
tünteti fel:

Halmai Mihály

Mihály „dictus Bor“ allovázmester 1415	Jakab	Miklós	László	János	András	Tamás	Benedek	Zsigmond	Péter
H. Tamás			Zsigmond			Jakab			
István 1415			Osváld 1415			István Péter 1415			

¹ W. XII. 533.

² E czimerlevél eredetije Bor Istvánnál Szikszón. Hiteles másolata
Abauji lt. Nsi. iratok 43. Közölve általam: Turul. 1895. II. füz.

A czimerlevél ezen kifejezése: „a Bornak nevezett Mihály, az elhunyt Halmaji Mihály fia”, mutatja azt, hogy Mihály, Zsigmond király allovázmestere volt az első, kit a „Bor” ragadmánynévvel illettek, mely aztán a család maradandó nevévé változott.

A Bor-család hanyatlását már a czimerlevél szövegében feltüntetett családfából érezhetjük. Bor Mihály kilencz férfitestvérével s négy unokatestvérével együtt nyeri a czimert s ezenkívül lehettek nőtestvérek is, kiknek nevei az armálisokban a mohácsi vész előtti időkben sohasem fordulnak elő, de azért a leánynegyedre azok is igényt tartottak. A nem nagy ősi vagyon ily sokfelé oszlása s az ebből következő elszegényedés volt oka a család gyors hanyatlásának.

A jászói conventnek, a Bor-családra vonatkozó legrégibb oklevele 1481-ben kelt, melyben gibárti Bor György, Leonárd és Kelemen fiaival kércsi birtokát elzálogosítja 50 magyar forintért szentmihályfalvi Pelbárt Mihálynak.¹

A XV-ik században a család több ágra oszlott. Egyik a család ősi fészkeben maradt s „halmaji” előnévvel élt, másik Gibártra származott s innen írta magát, sőt némelyek Zsarnóról is írták magukat. Az e századból származó okleveles adatok, elzálogosítások s eladások sorozata. Így Bor Pál 1553-ban eladja bolcsárdi portióját Mindszenti Imrének 50 frtért;² Bor János 1554-ben vécsei birtokát Predéni Bertalaunnénak és Kornis Jánosnénak 150 frtért;³ ennek fiai: György és Ferencz, gibárti, büdi, papi birtokaikat 1578-ban Járai Jánosnak;⁴ ugyanezek összeveszván, összevagdalták egymást, minek folytán

¹ I. C. fe. A. No. 94.

² U. o. F. D. No. 135.

³ U. o. F. D. No. 148.

⁴ U. o. Prot. H. fol. 74.

nótáztatván, gibárti, büdi és fancesali összes javaikat 1588-ban Feyn Lukács harminczados kapja a királyi helytartótól adományba;¹ Halmaji Bor Simon, hogy Miklós fiát a török fogságból kiszabadítsa, elzálogosítja fia összes halmaji, balajti és nádudvari birtokait (1561) 300 tallérért Devinyi Andrásnak és Tornallyai Pálnak;² Bor Sára 1595-ben papi birtokrészét Fáy Istvánnak;³ Bor Anna legyesbényei, fügedi, fancesali, fulókéresi és gibárti részeit 1603-ban férjének, Török Mihálynak⁴; Bor Istvánné páni Chehi Sónia, halmaji és nagykinyisi részeit 1612-ben Szuhai Gáspárnak.⁵

A XVI-ik század végeig következő töredékes családfák voltak összeállíthatók:

Bor György

(de Gibárt)

1481. 1484

(Ilona, előbb Zsujtai Andrásné)

Osvald	Leonard	Kelemen	István
1484	1484	1484	1484

Pál

1553

(Sarnai Sónia)

Márton
Bor de Sarno

Ilona
(Balajthi György)

¹ U. o. Pr. F. fe. No. 49.

² U. o. Pr. E. fol. 112.

³ U. o. Pr. N. fol. 11.

⁴ I. C. Pr. N. fol. 420.

⁵ U. o. Pr. O. fol. 92.

Pál

(Fügedi Dóra)

Ferencz 1577	János (Fancsali Éva)	Anna (Fancsali Tamás)	Kristina (1. Fügedi Péter) (2. ptügyi Farkas Demeter)
György 1561. 1582	Ferencz 1561. 1582	Leonard 1582	Kata Anna (Török Miklós)

Simon1561. 1564
(Hamvai Erzse)

Mihály (Nádasdi Anna)	Miklós 1561 török fogoly	János (Teresztenyei Dóra)	György	Kata (Balai Fer.)	Dóra (1. Balai Ferencz) (2. Ludnai János)
István † 1582. 1599 (páni Chehi Sofia)	Ilona (Balog Gásp.) 1573. 1586	Ferencz 1590 †	György †	Anna	
Anna 1599					

A XVII. század elején eltűnt a család a megyei urak sorából. Bor György és Ferencz ága 1590-ben, Istváné 1599-ben kihalt, az életben maradottak elvonultak Szikszó mezővárosba, hol a Sz.-Miklós- és Sz.-János-utczákban több mint harmadfél századon át szőlőműveléssel és kézművességből tartották fenn magukat s lassanként úgy elfeledték őket, hogy az 1725-ik évi nemesi nyomozat alkalmávali ősi nemességüket be kellett bizonyítaniok s a már ekkor több mint 300 éves czimerlevelüket a Kassán tartott vármegyegyűlésen újra kihirdették.¹

A család szegény sorsban Szikszón ma is él.

Borsfalvi. Régi kihalt család, melynek törzsöse egy Bors nevű egyén volt. Birtoka — mint azt a jászói

¹ A. V. lt. Nsi iratok. I. 43.

convent egy 1414. évben kiadott határjárási oklevél bizonyítja¹ — Rásony mai határától keletre terjedt a ma u. n. Czankó völgyön. Ezen birtokon egy falu keletkezett, melyet tulajdonosától Borsfalvának neveztek el s ez egyike teljesen elpusztult falvainknak, mely ma csak okleveleinkben él, de még a XVI–XVII. században is van róla emlékezet, mint olyanról, mely Csobád falu szomszédságában feküdt.

Bors utódai az alakult faluról Borsfalviaknak nevezték magukat, de már a XIV-ik század vége felé magvuk szakadt, mert 1391-ben Zsigmond király Borsfalvát, mely hajdan Borsfalvi Lászlóé, Miklós fiáé volt, ki Tamásnak volt fia — miután fiágon magvaszakadt, — hűségét megjutalmazandó, literatus Saásai Jakabnak — Máté fiának — és unokatestvérének, Pálnak, István fiának adományozta.²

Borsvai. A vörösvári Rákóczi-Aspermont-Erdődi levéltárban van egy oklevél 1264-ből,³ mely szerint IV. Béla király a lengyelországból származott Csizkerei comesnek, Bogomér fiának adományozta az Abauj vármegyében fekvő Borsva (ma Nagy- és Kis-Borsva) helységet, melynek határait is leírja.⁴

¹ Eredetije Csoma István.

² Szathm. Kir. lt. fe. XII. No. 814.

³ Hazai okmtr. VI. 121.

⁴ A fentnevezett levéltárat elhunyt alapos tudósunk Szabó Károly ösmertette a századok 1870. évi folyamának 605—608. lapjain. Az idézett oklevélnél a Csizkerei comes neve után ritkított betűkkel zárjel közé oda tette: „A Rákócziak őse“, a mely megjegyzés hasonló alapos történetbuvárnál, csakis a gyors levéltári kutatásnak rövható fel, összetévesztvén azt „Csiz“-zel, ki valóban a Bogát-Radván nemzetségből származott Rákócziak őse volt. Mivel azonban ezen odavetett megjegyzés Szabó Károlytól már félreértésekre adott alkalmat, tény gyanánt fogadván el azt egyik-másik geneologusunk, itt tartozunk kijelenteni, hogy legjobb tudomásunk szerint a Rákócziak ősei Borsvát sohasem bírták.

Ezen Csizkerei comest kell a Borsvai-család őseinek tartanunk, kinek utódai a nevek állandóvá válása idejében magukat az adományozott birtok után Borsvaiaknak nevezték. Birtokában maradt a család az ősi javaknak századokon át. Az 1427. évi portális összeíráskor Borsvay Illés két, István hat, Miklós öt portát birt Borsván s bár a család egyes tagjai részint házasság, részint szerzemények útján más falvakba költöztek, az ősi Borsvát csak 1601-ben cserélte el Borsvai Menyhért Báthori Istvánnak, ennek más (?) birtokáért.¹

A család további életéről nem sokat tudunk. 1511-ben B. Péter és Mátyás II. Ulászlótól királyi adományban nyerte egész Alsó- és F.-Lánczot, de a még ezen esztendőben eszközölt iktatás alkalmával, Láncki Mihály ellentmondott.² Az így nem sikerült iktatás 1519-ben megismételték, de akkor is többen, közöttük Láncki Osváld ellentmondott.³ 1513-ban B. András, János és Pál, kishaludi másként kis-vilmányi összes javaikra királyi adományt nyertek II. Ulászlótól, melybe ugyanezen évben ellentmondás nélkül beiktattattak.⁴

A család történetére hiányozván a részletes adatok teljes leszármazását sem adhatjuk. Élt még a XVII. században is. Borsvai Pálnak F.-Mérán volt birtoka, már 1570-ben nem élt, birtokán Mérái Demeter, Kéthely Ferencz és Modra Miklós gyermekei osztozkodtak.⁵ B. Bálint 1575-ben Borsván, Hymben és Tót-Lánczon birt, a hymi előnevet használta. Leánya Kata Azary Már-

¹ Jász. Conv. No. 331.

² U. o. B. fe. 20 No. 80

³ U. o. B. fe. No. 14.

⁴ U. o. Stat. No. 80.

⁵ Jász. Conv. Prot. G. F. 22.

tonné volt. Menyhértnek, ki borsvai birtokát Báthori Istvánnal elcsereélte, leányát Czeke János birta nőül.

Adatok hiányában nem tudjuk meghatározni, hogy a Nagy Iván által említett¹ B. Miklós, ki ellen 1492-ben mint a Polócziak hive ellen hatalmaskodási vád emeltetett s Benedek ki 1487-ben királyi ügyek igazgatója volt, ezen családból származott-e?

Botka. Botka György az 1725-ik évi összeíráskor Vágáson lakott s felmutatta armalisát, melyet II. Mátyás Prágában 1617 szept. 10-én adományozott Botka Imrénnek és általa János, Miklós, András és Györgynek. Kihirdettetett Gönczön 1618 decz. 10.

A czimer: Fekete balharánt pólyával rakott, arany paizsban, zöld halmon álló ezüst oroszlán, emelt jobb karmában hatágu arany csillagot tart. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Botka. Czimerlevelet I. Leopold adományozott Bécsben 1659 márcz. 8-án Botka Ferencz, Péter, Mihály és István testvéreknek és ez utóbbi fiának Andrásnak.²

Adatok hiányában nem tudjuk a kettő közül melyiknek leszarmazója a megyénkben most is élő Botka-család, melynek tagjai az utóbbi évtizedekben megyei közhivatalokat viseltek.

Bozinkai. Sárosmegyei ősrégi család, mely a roskoványi Csana, Dobai, harsági Farkas, gombosfalvi Gombos, delnei Kakas, Komlósi, Mocsolyai, Roskoványi, Strás vagy Balpataki, Tamásfalvi, Ternyei, Usz, dobai Vincze stb. részben élő, részben kihalt családokkal együtt a Tekule nemzetségből származott. Nevét az abaujme gyei Buzinka falutól vette, azon 1337. évi osztály alapján, a midőn a Tekule nemzetség megosztozván, az Ida

¹ Nagy Iván II. 203.

² A. V. Itár. nemesi iratok. I. 39.

melletti birtok, a mai Buzinka, fele részben északról Chana comesnek, fele részben délről Gergely és társainak jutott, kiről aztán ezen földet Gergely-Idának is nevezték.¹

1469-ben a család a Dobai-családdal együtt beiktattatott az abaujmegyei buzinkai és az annak határában fekvő Kocsik nevű jószág rész birtokába, s a következő 1470-ik évben valószínűleg zálog czimen csécsi és deteki birtokokba.²

A család tagjai többnyire a megye táblabírói voltak, közülök Tamás 1570-ben szolgabíró.

Leszármazását a jászóvári káptalan levéltár adatai után csak töredékekben adhatjuk :

Balázs

Miklós 1466. 1473 (Zbugyai Julia)	Erzse Chirke István	László 1467	Péter (Raszlaviezi Ilona)
György 1473	Zsófia 1473	Ilona 1473	Dóra

Miklós

Benedek	János			Dóra apáca
	Máté (Vendégghi Kata) (2. Damaki Magd.)	György	János	
	1-től János 1580	András 1596	2-től György 1596	
Péter	Márton	Kristóf	Ilona	Zsófia Sz. Ferencz-rendi priorné Jászberény- ben 1519.
				Máté

¹ Wagner Dipl. Sáros. 336.

² Jász. Conv. Stat. Tomka ltár.

Egy harmadik rövid töredék a következő:

Tamás

1570 szolgabíró
(Kékedi Margit)

Ferencz
1578

Dóra
(pányi Horváth-Csehi
István)

A család tagjai a XVII-ik század közepén tul többé nem birtokosok megyénkben.

Buda. I. Leopold Bécs 1690 jun. 10. kiadott armálisában Nagy Mihályt s általa Buda Gergelyt nem nemes állapothól megnemesítette.

Publikáltatott 1691 márcz. 6. Nagy-Idán. Czimerük : kék paizsban zöld alapon, két fehér galamb, egyik békés, másik harcziás helyzetben kiterjesztett szárnyal egymás ellen küzd, a baloldali jobb, a jobboldali ballábával viaskodván. Sisakdisz : nincs. Takarók : kék-arany, veres-ezüst.¹

A nemességszerző Gergely az 1725. évi nemesi nyomozatkor Alsó-Mérán, utódai Gönczön és Ujváron laktak.

Budai. Armálisát III. Ferdinánd adományozta Pozsonyban 1649 máj. 16-án Budai Istvánnak s testvéreinek Gergely, János és Péternek. Publikáltatott Tornán. Az 1726. és 1782-ik évi nemesi összeírás e családot Hejczén és Vilmányban találta.

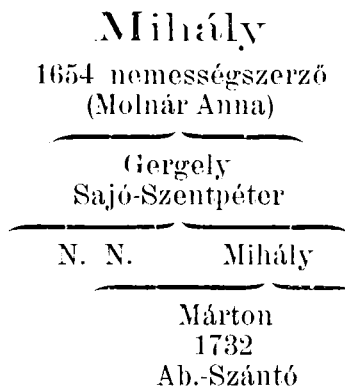
Buttykai másként Buttikai. III. Ferdinánd (Bécs, 1654 nov. 24.) Kottscsák Mártont (mint főszerzöt) Derecskei Mártont, Szalai Mihályt családjaikkal, Halas Gergelyt s végre Buttikai Mihályt, feleségét Molnár Annát, fiát Gergelyt armálisban megnemesítette.²

¹ L. C. A. V. lt. nsi iratok I. 38.

² A. V. lt. nsi iratok I. 36.

Kihirdettetett Miskolczon 1655-ben.

Egy 1732. évi inquisitio után a leszármazás következő:

Búza. E család eredetéről és czimeréről a Kolbán-család leírásánál van szó, melylyel a Búza-család első őse mint mellékczimerszerző egy armálisban nemesített meg.

A család Bereten telepedett meg, hol annak egyik ága még most is él, a másik ágból a mult század végső éveiben Búza László Szent-István-Baksára költözött. Ott élt fia János is, kinek fia szintén János a sárospataki főiskolában a természettudományok tanára, tankönyv-író, az országos középiskolai tanáregyesület választmányi tagja. „Növényeink betegségei“ czimű művét a természettudományi társulat pályadíjjal tüntette ki.

Buzlai. A Buzlai-család tulajdonképen a Kováchi és Sárvári családokból származott.

A Beék nemzetségből származott Macrabäusnak, ki a XIII. században élt, négy fia volt: János comes, Márk, Elefánt és Effrem.¹ E két utóbbi közül az ifjabb úgy látszik mag nélkül halt el, mert utódjairól okleveleink nem emlékeznek, Elefántnak unokájánál szakadnak meg okleveles bizonyítékaink. János comes, a varjufalvi Varju-család ősapja lett, Márknak fia Dénes (1317—1381) vette fel a Buzlai nevet (de Buchulo, de Buzló). Két

¹ Mindezen családtörténeti okiratok a Csoma Itárban vannak letéve eredetiben.

leánya maradt. Az ifjabbik: Erzsébet, Nádasdi István fiához Lukácshoz ment férjhez, az idősebbik Ilona, elsőben Kováchi Tamásnak, utóbb Sárvári Eleknek neje lett, s már ezen két férje is egymás után felvette a Buzlai nevet s ezen két férjétől származott fiai az elsőtől Balázs, az utóbbtól Miklós és András tovább folytatták a családot Buzlai néven.

A fent érintett Buzlai Balázs, Zsigmond királynak udvari emberei közé tartozott, s hűségesen kitartott mellette évekig tartó külföldi útjaiban. Követte őt Bosniába, Istriába, Lombardiába, Német- és Franciaországba, Arragoniába. 1415-ben sz. Mihály napján ezimert adományozott neki Perpinianóban s az adományt családjára is kiterjesztette. Ezek: mostoha atyja eredetileg Sárvári Elek; testvére György, mostoha testvérei: Miklós, András, Benedek, Péter (kik azonban Miklós és András kivételével elhaltak) továbbá Nádasdi Lukács, ki anyja testvérének Erzsébetnek volt férje.¹ Ezen ezimer rajzát Fejérvári őrizte meg részünkre, ki azt az eredetiről másolta,² e szerint a ezimer: kékben, arany leveles koronából növekvő, balra fordult, aranynyal fegyverzett, veres-fehéren sakkozott grif. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-ezüst.

Buzlai Miklós abaujvármegyei alispán pecsétén (1471) már a grif szárnyai hiányzanak.

Buzlai Dénes elhalván -- fiutód nélkül -- birtokain leányai osztoztak. Ez öröklést 1406-ban megtámadták a varjufalvi Varjuk: Miklós és Pál Buchulo (Buzló) és Keéch sárosmegyei falvakra nézve, de az oklevél, mely a Garai Miklós nádor által összehívott nádori gyűlés előtt folytatott per iratait tartalmazza -- hol a felek

¹ Ezimerlevél szövegét l. Wágner Dipl. Sáros. 372.

² Fejérvári Carol. ezimerkézirata: Nzeti Muz. T. III. tb. 13.

még IV. László korabeli oklevelekkel (1283) is bizonyítanak – csak fele részben van meg,¹ alsó része elveszett, mely a nádor ítéletét tartalmazta. De a következés mutatta, hogy a leányág birtokban maradt, s a családját sirba vivő Dénes vejei megalapították az új Buzlai-családot, mely a XVI. századig virágzott.

Buzlai Ilona két férjétől származott fiai mintegy megosztották a családot. Az idősb ág Abaujmegyében maradt, hol előkelő állást foglalt el a megye nemesei között. Balázs felesége az Aba nemzetségből származott pólyi Chyurke Anna volt;² fia Miklós a megye alispánja a Balog nemzetségből származott, rimaszécsi Széchi Katát vette el s unokájának Baláznak felesége butkai Butthkai Kata, a Gutkeled nemzetség egyik sarja volt.

Ez utóbbinak egy leánya maradt: Dóra, kivel ezen ágazat valószínűleg kihalt. Buzlai Miklós alispán több szerzeményekkel gyarapította a birtokát s 1469-ben ináncsi, f.-kékedi, encsi, csányi, zakai birtokokra és a szinai malomrészre, 1472-ben füzi, f.-kékedi, másként Laczfalvi³ 1496-ban gönyüi, csányi, papi, fügedi és csenyétéi birtokokra⁴ nyert királyi adományt.

A másik ága Sáros vármegyébe költözött s ott egyes tagjai hol Buzlóról, hol Rechkeről irták magokat s azt hiszem Gergellakáról is. Mert én a gergellaki Buzlaiakat sem tartom más családnak, Gergellakát vagy vétel, vagy házasság útján szerezték.

Ezen ág megalapítója András, 1443-ban makoviczai várnagy volt.⁵ Fiai 1477-ben Kis-Szalánczon osztoztak.⁶

¹ Csoma lt. Fe. B. . .

² Nem Podmaniczki Anna mint Nagy Ivánban áll II. . .

³ J. C. fer. 4.

⁴ U. o.

⁵ Wagner Dipl. 5. 93.

⁶ Csoma lt. C. 110.

A leszármazás következő:

Macrabäus

1250

János comes de Zadelei 1283 (A Varju-esalád őse) 1317	Márk 1317	Elefánt 1317	Effrem †		
	Dénes de Buchulo 1317 ifju 1347	Bálint 1317. 1347	Imre Dezső		
		Bálint 1317			
Hona 1381 (1. Kováchi Tamás) (2. Sárvári Elek)	Erzsébet (Nádasdi Lukács)				
Balázs 1415. 1417 (pólyi Chyrke Anna) de Buchulo 1430	György 1415 †	Miklós szolgabíró Sárosban 1437	András (Baxai Afra) 1430. 1454	Benedek 1415 †	Péter 1415 †
		Antal Buzlai de Rechk	László 1454. 1473. 82 (Bánó Dóra)	Mihály 1473 (Varju Anna)	Balázs 1473. 1477
Miklós de Buzló 1465. 1471 (1. Széchi Kata) (2. N . . . Orsolya)	Leonard 1482	Bereczk 1482	László	Zsófia	
Balázs Buzlai de Enyzke 1471. 1474. 1477 (Buthkai Kata)					
Dóra 1497					

A Nagy Iván adta táblázat:

László

1459. 1476

főpohárnok és főlovászmester

Miklós 1462			Mózes 1506. 1518 főajtónálló	
Farkas 1519 hunyadi főesp.	János	István 1495	László 1506	Katalin (Báthori György)

E két leszármazásra nézve hiányzik az összekötő oklevél, de az utóbbi tábla élén álló Lászlót, a főlovászmestert, bizvást azonosíthatjuk az első táblán levő Lászlóval, András fiával, Bánó Dóra férjével. Ok ellene nem szól, a kor teljesen összevág, s mivel okleveleink más Buzlai-családról nem szólnak, ezen család tagjául kell tekintenünk. László fia Mózes, főajtónálló 1513—1517 olyan czimmerrel pecsétel, melynek paizsalakja sas, de ha tekintetbe vesszük, hogy a középkori heraldikában mily gyakran összetévesztették a griffet a sassal, ezen czimerkülönbözet sem képez akadályt.

Ezután a Buzlai-család teljes leszármazását birnánk, kezdetétől haláláig.

Még néhány adat a család történetéhez.

1437. Buzlai Miklós Sárosmegyében szolgabíró.¹

1452. Buzlai Miklós alispán Abaujmegyében.²

1471—1476—80-ig másik Buzlai Miklós szintén.³

1483—85-ig másik Buzlai Miklós szintén.⁴

1483. Buzlai Miklós Mátyás királytól adományba nyerte a hűtlenség bűnébe esett bánfalvi Barius László A.-Zsolczai birtokát, de midőn őt a jászói konvent beiktatni akarta, Barius László ellent mondott⁵ s az iktatás csak 1485-ben történt meg.⁶

1502. Az anyós B. Miklósné s a meny B. Balázsné pereskedtek, mindkettő özvegy. Az anyós a menyét több rendbeli ruhanemű, ékszer, ló és hintó elvivésével vádolta. Az 1502-ben három plébános által eszközölt tanuvallomás a vádakát igazolta.⁷

¹ Csoma It. B . . .

² Orsz. It. pecsétlajstrom.

³ Csoma It. C . . .

⁴ Orsz. pecsétlajstrom.

⁵ Csoma It. C. 145.

⁶ U. o. C. 149.

⁷ U. o. D. 7.

Buzlai László az ország zászlósai közé emelte magát, V. László alatt főpohárnokmester, 1459-ben főlovászmester. Mátyás király megengedte neki, hogy maga s utódai számára a székesfehérvári b. sz. Mária templomában sirboltot emeltessen.¹ Fia Mózes, főajtónállómester és udvari kapitány, jelen volt 1505-ben a rákosi országgyűlésen,² 1506-ban Miksa császárhoz volt követ-ségben.

Buzlai Mózes fia László, családját sirba vitte.

Büdi. Régi kihalt család, mely nevét megyénk Hernád-Büd falujától vette. Az egri káptalan egyik kiadványa szerint, a család őseit az Árpádok koráig viszik fel, amikor Bydi Bachond élt. Ennek fia Pethew volt, kinek utódai rövid ideig a Pethewfi nevet viselték, melyet azonban mihamar a Büdivel váltottak fel, mely aztán a család állandó nevévé lett.

Pethewnek három fia volt: Miklós, ki hamar elhalt, András és János. E két utóbbit Nagy Lajos király nótáz-tatta 1348-ban. E nótázás okát nem tudjuk, de nagy lehetett az, mert ennek következtében minden abauj- és biharmegyei birtokaikat elvesztették.³ Sándor is utódok nélkül halt el, a családot András, illetve ennek Tolesvai Orsolyától született fia Miklós tartá fenn. Ennek neje Alsó-bárczai Klára volt, kinek nagy vagyonu anyja Katalin asszony, 360 márka aranyon és ezüstön vissza-váltotta az elkobzott abauj- és biharmegyei birtokokat s azon kikötéssel hagyta unokájára Lászlóra, Büdi Miklós fiára, hogy ha az magtalanul találna elhalni, ezen jószágok fele a kassai Domonkos szerzetre szálljon.

De ez nem következett be, mert Lászlónak két

¹ Wagner Dipl. Sáros. 393.

² Nagy Iv. II. 279.

³ Wagner Collectanea III. 2

gyermeke maradt: Margit, Szalkai Balázs felesége és Gergely.

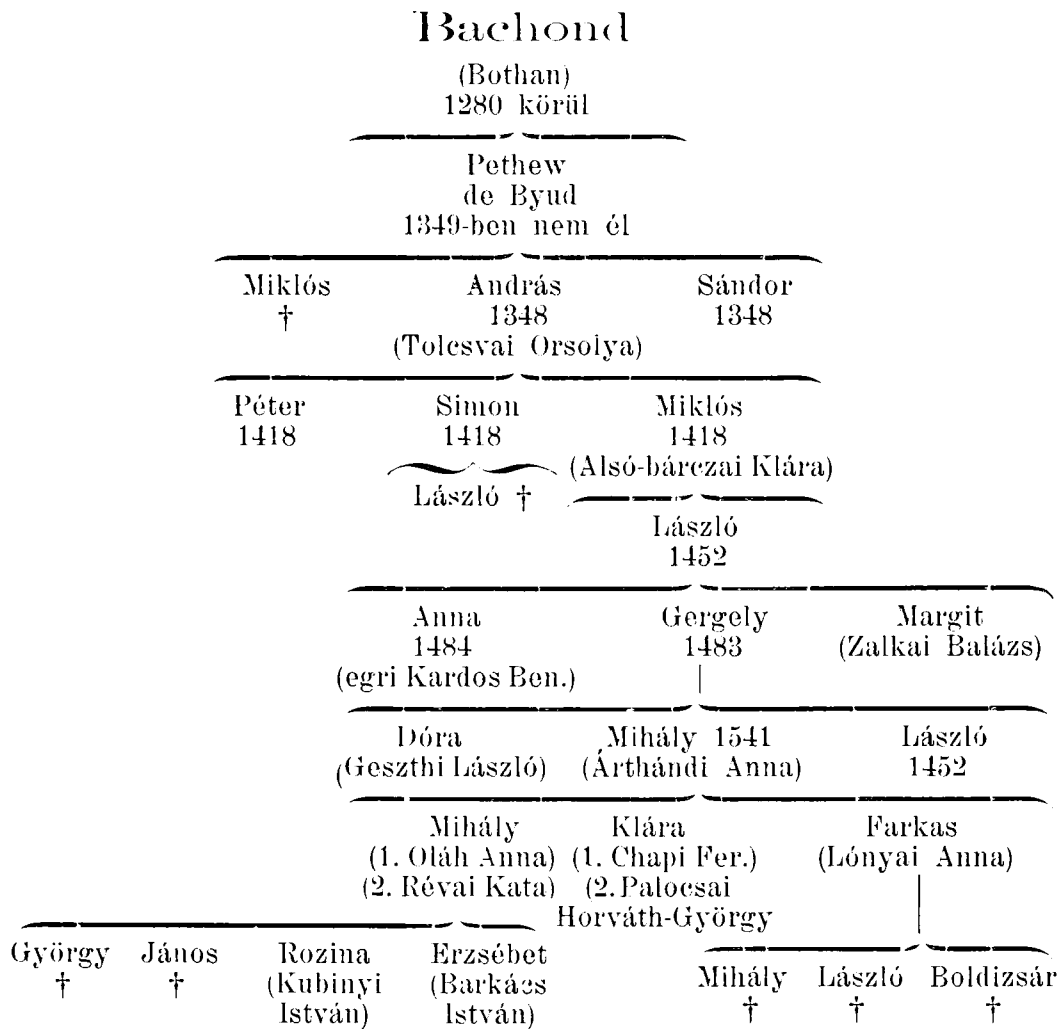
A vagyonos család tekintélyének emelkedése Gergely fiával, Mihálylyal kezdődött, ki II. Lajos király özvegyének Mária királynénak kedvelt embere volt. Ennek gondviselésére bizta Munkács várát, elhunyt férje jegyajándékát s I. Ferdinánd Bereg vármegye főispánjává nevezte ki.

Két fia közül az ifjabb Farkas, Bécsben tanult s az esztergomi érsekké emelt Oláh Miklóst Bécsbe érkeztekor latin versekkel üdvözölte. Maximilián öt testvérével Mihálylyal együtt az ország nagyjai közé emelte, amely kitüntetés viszonzásául Vári és Bereg városokat átengedte Maximiliánnak Munkács vára tartozékaul, ki viszont a magtalanul elhalt Országh Kristóf beregmegyei jószágait adományozta neki. Lónyai Annától származott három fia kiskorában elhalt.

Bátyja Mihály beregi főispán volt. Valószínűleg részt vett a smalkaldi háboruban is, mert atyját helyettesítő főispáni kinevezése I. Ferdinándnak Wittemberg alatti táborában kelt 1547-ben. Midőn János Zsigmond 1564-ben Tokajnál a Tiszán átkelvén, Kovászó várát elfoglalta, onnan Atya vár ostromlására ment, melyben akkor Büdi Mihály lakott. A vár az ostromló sereggel szemben nem soká tarthatta magát s Büdi annak feladására ajánlkozott oly feltétel alatt, hogy őt s az őrséget minden javaival együtt békésen kibocsátja. Az előbb vonakodó János Zsigmond Báthori István kérésére s Oláh Miklós érsekre való tekintetből ebbe belenyugodott s a várát csak Büdiék elvonulása után vette hatalmába. Talán ezen vár elvesztése volt oka, hogy Büdi az 1567-ik évi pozsonyi országgyűlésen Bereget

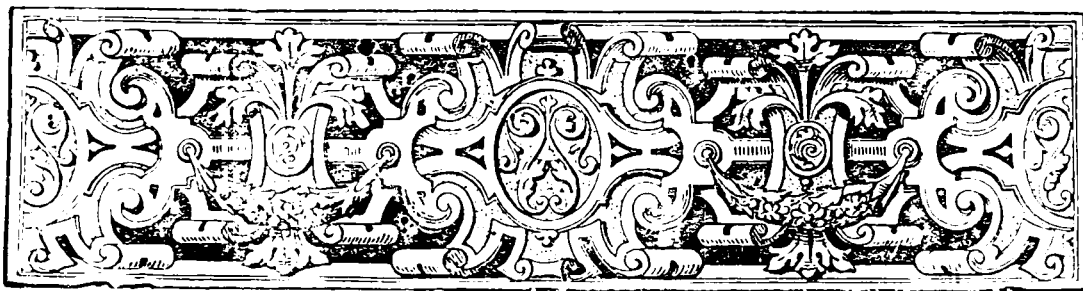
és Várit Miksától visszakérte. Élt még 1589-ben is. Vele családja kihalt.¹

A család leszármazása következő:

A család ezimerét a munkácsi róm. kath. templom déli bejárata feletti ablak felé vésette ki Büdi Mihály, ki azt 1567-ben ujittatta. E szerint az: koronából növekvő egyszarvu.

¹ Mind ezen adatokat Wagner, Collectanea. gen. III. Decas 3 s köv. l. Nagy Iván Mr. csal. II. 279. és Budai F. polg. lex. I. 280. és Lehoczki, Beregmegye Monographiája III. kötet egybevágó adatai alapján közöltük, melyek a család teljes multját felölelik. Közvetlen eredeti okleveles adatok nem állottak rendelkezésünkre.

Carove. Olasz eredetű, Carove Jakab kassai polgárt I. Leopold nemesítette meg (1690 ?) s armalisa 1690 szept. 12-én Nagy-Idán kihirdettetett.¹

1769-ben Carove János és fiai Kristóf, János és András, Alsó-Czéczen laktak, hová János atyja Antal, a gömörmegyei Kövi helységből származott.

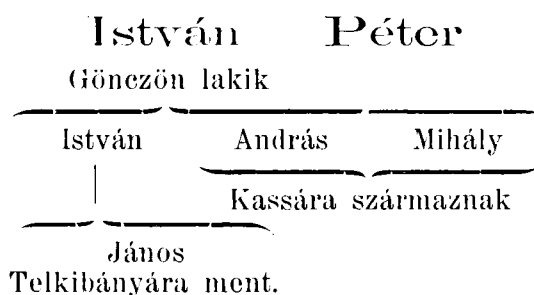
Christan. Czimerlevelet Pozsonyban 1659 szeptember 2-án nyert Leopoldtól Christon Péter és István, kihirdették Petneházán (Szaboles) 1660 ápril 2-án.

E czimer kék paizsban, zöld alapon, fehér lovon ülő sastollas kalpagos, veres ruhás, sárga csizmás vitéz, jobbában görbe kardot, baljában a kantárszárat tartva; sisakdisz: veres ruhás kar, markában egyenes pallos; takarók: kék-arany, veres-ezüst.²

¹ A. V. lt. nemesi iratok 75. sz.

² Ered. kassai muzeum.

A czimerszerzők leszármazása 1744-ig következő:¹

A nemességszerző István felesége másodszor Bányi István jobbágyhoz ment nőül.

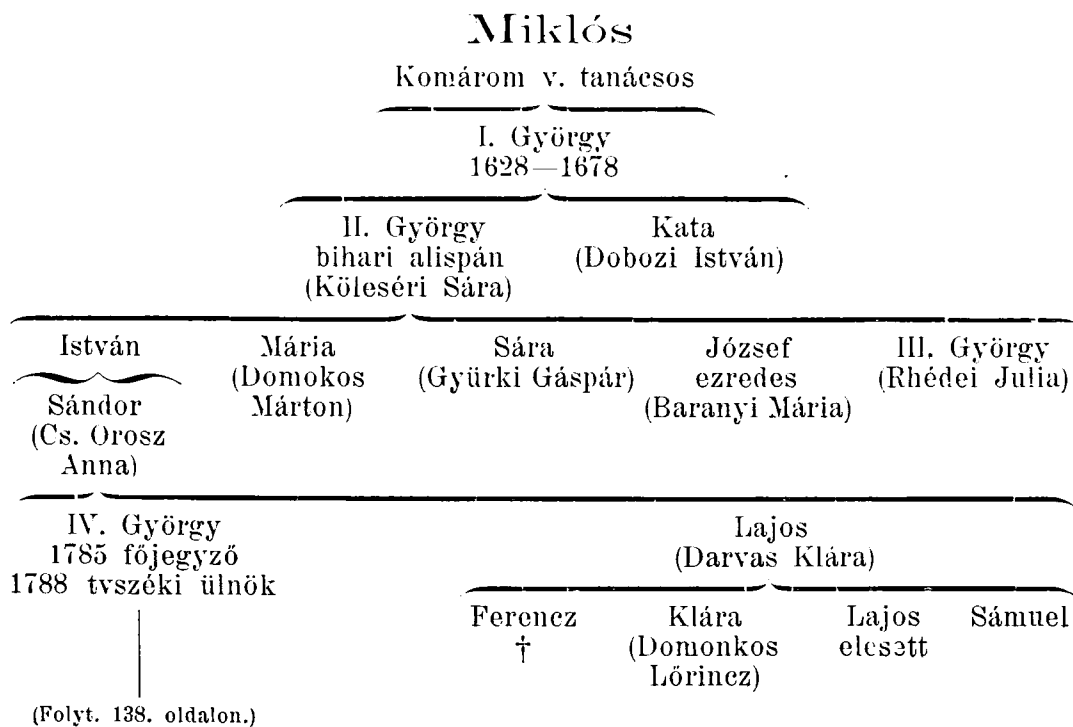
Comáromi (kóji). A család multjára vonatkozó részletesebb adatok a szabadságharc után bekövetkezett muszkadulás áldozataivá lettek. Az ekkor élő három testvér, József, István és László, még a szent ügyért küzdött, midőn 1849 június 29-én — miként azt e család mos élő utolsó sarja, Comáromi László előadja — Péchi Imre kormánybiztos rendeletére 200 gyalogos és 100 lovas kozák jelent meg Mikóházán, kik a birtokban levő élő állatokat, lovakat, ökröket, teheneket az orosz táborba hajtották, a régi csinált borokkal, élelmi cikkekkel, háztartási eszközökkel 16 szekeret raktak meg. A rablás után nagy lakomát csaptak, hol a bortól felhevülve, a romboláshoz fogtak. Egyik szobában állott az erős zárral ellátott két fényezett ládában a levéltár, telve a család multjára vonatkozó és más közérdekű okiratokkal. Az ittas csapat a zárat felnyitni nem tudván, a ládákat fejszékkel verte szét s az okiratokat az udvaron széjjelhányta és megsemmisítette. A dúlásnak a parancsnokoló főtszt vetett véget, ki a főczinkosokat 50—50 kancsuka-ütéssel büntette.

A családi levéltár megsemmisülvén, a máshonnan összeszedett adatok a család multjára a következők.

¹ A. V. lt. nsi iratok 70. sz.

A család régi neve „Csipkés“ s eredetileg Komáromban lakott, hol Csipkés Miklós 1628-ban városi tanácsos volt.¹ Itt s ez évben született György nevű fia, ki mint a theologia doctora, tanár és hittani író, kiváló nevet szerzett magának az irodalomtörténetben. Iskoláit végezvén, s az utrechti egyetemről megtérve, Debreczenbe költözött. Fia György, előbb debreczeni bíró, majd bihari alispán, közbenjáró volt Pállfi János és Károlyi Sándor között. Ezen közbenjárásáért kapta adományba a „kóji“ pusztát, mely a családnak előnevet adott.

A család más megyékbe is elterjedt, Bereg, Bihar, Borsod, Heves, Mármaros, Ugocsa, Zemplén és Nógrád megye is nemesei közé sorolja. Kellő adatok hiányában itt csak az abaujmegyei ágra terjeszkedünk ki, melynek leszármazása ez:

¹ Szinyei: Magyar írók I. 380.

IV. György
1785 főjegyző
1788 tvszéki ülnök
(Lásd a 137. oldalt.)

István 1833—37 l. alisp. 1838 főisp. hely. (Bárczai Bora)	V. György (Gr. Beleznai) Kata (Péchi István)	Mária (Sárközi N.)	Anna (Menszáros László)	Zsuzsanna (Ragályi János)
József (Bárczai Klementina)	István	László (Bárczai Róza)		
Blanka (Matuska Péter)	VI. György †	István † 1892		

Comáromi Sándor, felesége csicserei Orosz Anna után lett birtokos Abauj, Borsod és Zemplén megyékben. Unokája István királyi tanácsos, elébb alispán, majd 1838-ban főispáni helyettes volt Abauj vármegyében. Bárczai Borbálától született három fia közül József 1846-ban Abauj vármegye főszolgabírája, 1848-ban ugyanott főispán és kormánybiztos volt. A szabadságharcz után halálra ítélték, de kegyelem útján hosszas fogságot szenvedett, honnan kiszabadulva, az alkotmány helyreálltával Zemplénmegye alispánjának választotta s a sárospataki főiskolának is segédgondnoka volt. Testvére István egyike volt azon huszártiszteknek, kik 1848-ban ezer veszély között haza szöktek századaikkal, hogy itthon a magyar seregekhez csatlakozva a szabadságharcz ügyét védelmezzék. Ő is halálra ítéltetett, de a halálos ítéletet hosszas fogsággal váltotta meg, melyből szabadulva magányba vonult s mint a kassai ev. ref. egyház köztisztjeletben álló főgondnoka 1897-ben halt el 78 éves korában. A legifjabb testvér László, szintén részt vett a szabadságharczban s annak leveretése után a három testvér birtokai Tornyos-Németiben, Mikóházán, Pelejtén

felségsértés czimén elkoboztattak, nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbe adattak. A legtöbbet ígérő a legifjabb testvér László volt, ki mint saját birtokának bérelője tartotta fenn magát a válságos időkben. 1865-ben az alkotmány helyreálltával a gönczi járás főszolgabírája lett, majd alispána, mely tisztet 1890-ig viselte, a midőn nyugalomba vonult. Két fia ifju korában elhalt.

A család czimere: kék paizsban, zöld hármashalom középsőjére illesztett leveles koronán könyöklő pánczélos kar, markában három nyilat tart. Sisakdisz: növekvő egyszarvu, szarvára huzott arany gyűrűvel (helyesebben zöld koszorúval); takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Csanyi. Csany falu adományozásáról már az 1270-ik évről van emlékezet, midőn V-ik István király Felső-Kassáért cserébe adta s Abaujvár kötelékéből kivette Chon és Fel-Gyno (Fel-Gönyü) falvakat, András fia Gálnak és Mikola fia Lodomérnak, mely birtokokba 1270-ben beiktattattak.¹

Nem tudjuk, ezekben kell-e a család őseit keresnünk, de már 1411-ben hat ágra oszolva találjuk Csanyban a Csanyiakat, mint osztályos atyafiakat.² Miklóst — István fiát, Pétert — Tamás fiát (ki Jakownak volt fia). Bálintot, másik Tamás fiát, Gált, Pál fiát s ennek fiait Andrást és Jánost és ezen András fiát Miklóst, Kelement. Domokos fiát, János unokáját és Andrást, Jakab fiát, Péter unokáját, kiknek összesen 30 portájuk volt Csanyban.³

A XV-ik század végén élt Csanyi Antal, kinek egy leánya volt: Zsófia, Temesvári Jánosné és egy fia Márton, ki már 1510-ben nem élt, mert felesége, Erzsébet asszony, ekkor már mint özvegy emlittetik. Ő volt

¹ H. O. VI. 172.

² Csoma lt. fe. B.

³ Hallóczy: Kamara haszna.

ezen az ágon az utolsó. Fia nem volt, három leánya közül a legidősebb, Erzsébet, mint hajadon halt el, Zsófia, Szendi Ambrus; Ágnes, Szakács Miklós felesége volt. Ezek 1516-ban eladták csanyi birtokukat Gechei László özvegyének 16 aranyforintért.¹

1595-ben Csanyi Márton és Miklós hűtlenség bűnébe estek s nótáztatván, csanyi birtokukat Monacius Simon nyerte adományba.²

A család még a XVII. században is élt, a midőn Csanyi Annáról, mint Fekete Péter feleségéről van emlékezet.

Csathó (figei). A régi gömörmegyei fügei Csathó-család egy ága a XVII. században megyénkbe költözött³ s 1694—96-ban Csathó Ferencz annak egyik szolgabírája s ugyanakkor Cs. Mihály esküdtje volt.

1712-ben Cs. Mihály, Péter és Zsigmond birtokosok voltak Tengerfalván, Detken és Bereten.

Ezen abauji ág leszármazása következő:

Imre					
(Szemere Erzsébet)					
István		Ferencz 1694		Mihály 1694. 1712	
Zsigmond 1712 (Torjai Anna)				Zsuzsanna (Papszász István)	Zsófia (Labancz István) 1778
Klára (Abádi János) 1778 özv.	Zsuzsanna (Törös Ferencz)	István Deteken	Zsigmond Deteken		
		György		Péter 1712	
		Ferencz 1778	Gáspár 1778	Mihály	
		Klára (Simon Istv.) Beret 1780		Mária (Kovács Mátyás) 1780	

¹ Csoma lt. fe. D.

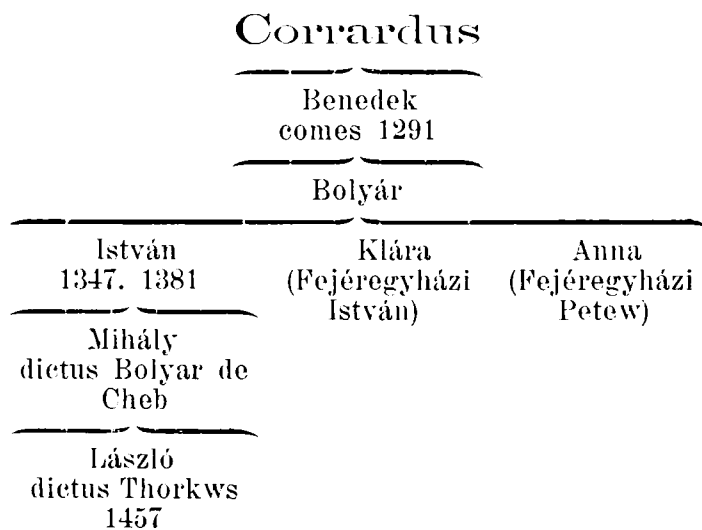
² I. C. Donacionales.

³ Gazdag levéltárát egy Szent-Andráson élő leányági leszármazója fűtötte fel kenyérsütő kemencéjében.

Csebi (kéri, marczipalfalvai). Régi család, melynek első nyomait Borsodmegyében találjuk. Itt élt a XIII. század elején Csebi Konrád (Corradus de Cheb), mint Cheb birtokosa, kinek fia Benedek comes és unokája Chebi Bolyár volt. Ezen Bolyárnak István nevű fia volt, kiről 1347 és 1381 között emlékeznek okleveleink s két leánya, Klára és Anna. Istvánt atyjáról „dictus Bolyárnak” nevezték, e néven említik fiát Mihályt is (1381), de már unokája László, a „Thorkws” melléknévre tett szert. Ezen László 1457-ben eladta csebi, berentei, hadház-praediumi, Zywlew-végházi (Szabolcsm.) s minden más Abauj- és Borsodmegyében fekvő birtokait 150 aranyforintért Hangácsi Albertnek és Sebestyénnek.¹

Ezen örökbevallással Chebi Konrád egyenes férfi-leszármazóinak nyomát s a Chebi nevet a leányági utódok tartották fenn.

A leszármazás Lászlóig a következő:

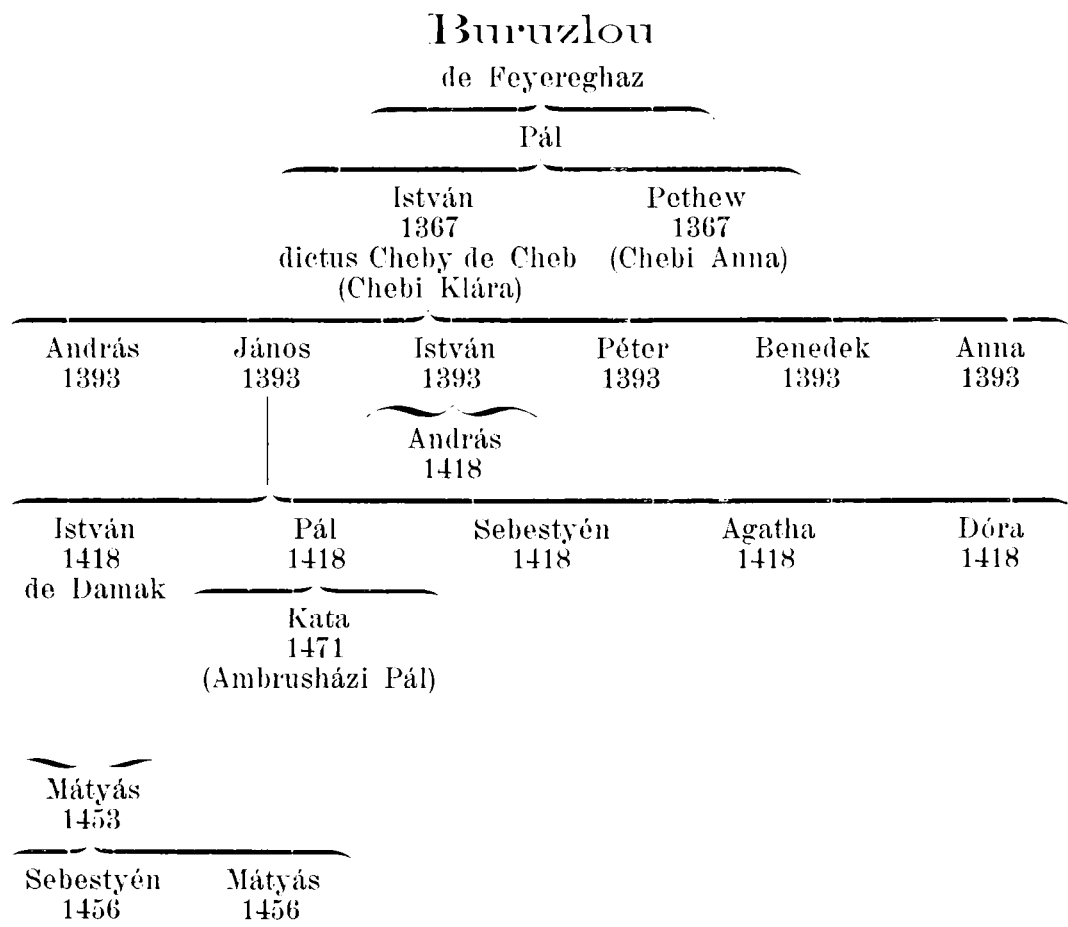

Bolyárnak két leánya, Klára és Anna, két Somogy-megyei ifjuhoz ment férjhez, kik szintén testvérek voltak. Amazt Fejéregyházi István, ezt Pető, Pál fiai, Borozlow

¹ Szatmári kir. ltár fe. XII. No. 805. 1459. átirat, pergamen.

unokái vették nőül. Az idősebb testvér István, neje birtokán alapított családot, mert már őt is „dictus Cheby de Cheb“ nevezték s fiai az 1381-ben Garai Miklós. 1391-ben Ilsvai Leustach nádorok alatt, a borsodmegyei Kaza mellett tartott nádori gyűléseken osztozkodtak csebi birtokukon Borsodmegyében.¹

E másik ág leszármazása ez:

Hangácsi Albert pécsi prépost, Hangácsi Jakab fiának Sebestyénnek, damaki Chebi István fiának Mátyásnak 1453-ban Alsó-Bárcza abaujmegyei falut adományozta, mely előbb Alsó-Bárczai Jánosé, László fiáé volt, de ennek megszakadtán a koronára szállott.²

¹ Szathm. kir. lt. fe. XII. No. 803.
² U. o. I. kt. I z.

A XV. század közepén házag támad a családfán, összekötő okirat hiányában, s csak a XVI. század első felében állítható ismét, bár házagosan, egybe, midőn a család súlypontja már megyénkbe esett.

1517-ben élt Chebi István, kinek neje Orsolya volt, leánya, szintén Orsolya 1551-ben zálogba adta balajti, csebi birtokait Borsodban és a legényeit Zemplénben Csebi Györgynek 200 forintért.¹ Ezen György a nevezett helyeken már elébb is birtokos volt. 1550-ben Cseben és Balajton Czéczei Jánossal és Balajthi Lászlóval együtt részbirtokokba iktattattak.²

De Abaujmegyében is igyekezett magának biztos alapot szerezni. 1564-ben kelecsenyi másként kis rakatzai birtokát elcserélte Rakatzai István devecseri birtokával,³ 1568-ban ezen devecseri, továbbá, kéri és czekeházai birtokaiba örökbevallás alapján iktattatott,⁴ s Czekeházán még 1578-ban is több vételekkel szaporította birtokát. Abaujmegyének az 1571., 1580., 1581. évben alispánja volt, 1583. a megye országgyűlési követül küldötte el. Háromszor nősült. Első neje Gönyüi Zsófia, a második Marczinfalusi Zsófia volt, a harmadik Járai Margit, özvegyen maradt utána.

Rokonaival nem élt jó viszonyban, mert 1583-ban kééri Járai Jánossal, Monoki Mihálylyal, Monoki — literatus — Pállal, legyesbényei Nagy Györggyel és több szolgákkal, fegyveres kézzel rárontottak Csebi István kéri házára, őt gyalázó szavakkal illették s Kisserjéni Mihály és Gábor Bodokew nevű várába vitték s itt börtönbe taszítva egy teljes hétig fogságban tartották.⁵

¹ J. C. D. 21.

² U. o. Stát. fe. 84.

³ J. C. F. No. 17.

⁴ U. o. fe. 3. No. 67.

⁵ Láncei Itár.

Ez az utolsó adat róla. Unokaöcsese Lőrincz, testvérjével Zsófiával és Hegymegi Istvánval új adomány czimén iktattatta magát felsőkéri, tuzsai és tuzsafalvi birtokaiba.¹ Ugyanő 1586-ban kéri nemesi kuriáját 200 forintért eladta Rákóczi Katának, kéri Járai János özvegyének.²

A család ez ágát ezután négy izen egy-egy fiú tartotta fenn, csak Györgynek Czikó Máriától lett ismét kilencz gyermeke. E testvérek körül szintén György nevű 1742-ben végrendekezett s ebben Marczinfalván, Günyön, Felső-Kérben, Szolnokon, Cseben, Senyén, Ujfaluban, Homrogon, Balajton, Borsodon levő birtokairól rendelkezett. 1756-ban testvére Zsigmond és ifj. Csebi András és Erzsébet örökösen eladták tornamegyei Lazopusztabeli birtokrészeiket 1800 forintért Ragályi Zsigmondnak. Egy évvel később 1757-ben Zsigmond, György és István, az apa, fiú és unoka eladták borsodmegyei Csebi pusztájukat Szentpéteri Sámuelnek és Ragályi Ferencznek 1063 forintért.³

A család leszármazását a következő táblázat mutatja:

N. N.

(Széki Judith)

Mihály (Czéezei Ilona)	György (1. Günyői Zsófia) (2. Marczinfalusi Zsófia) (3. Kéri Járai Margit)
(Folyt. 145. oldalon.)	(Folyt. 145. oldalon.)

¹ J. C. C. fe. 3. No. 83.

² U. o. fe. K. No. 255.

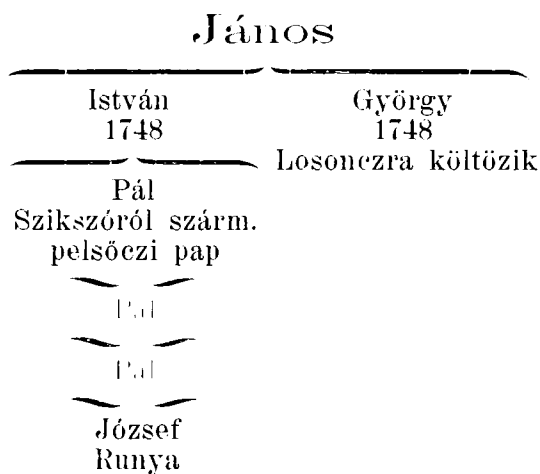
³ Mindkét adat Láncei Itár.

mint Kakas Ilona (András leánya) férje, mint mellék-szerző áll az oklevélen.

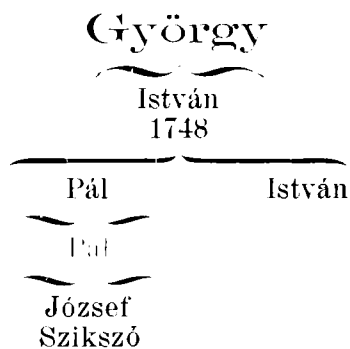
Czimer: veres paizsban, zöld alapon, koronából növekvő kettős-farku oroszlán, jobb karmában egyenes pallost függélyesen tart, jobbról naptól, balra félholdtól kísérve. Sisakdisz: növekvő pánczélos férfi, jobbjaiban függélyesen pallost tart.¹

Kihirdettetett Zemplénben 1647 jan. 15.

A Csengeri-családot Szikszón érte a nemesítés, két töredékes leszármazás² a következő:

A másik ág Szikszón maradt.

¹ Hit. másolat abauji nsi iratok 72.

² U. o.

Csengeri. Erdélyből származott. Czimerlevelet I. Rákóczi György adományozott Segesváron 1639 január 20-án Literati, másként Csengeri Tamásnak, melyet ugyanott 1639 ápr. 10-én hirdettek ki.

A czimer: kék paizsban, fehér lovon ülő férfi, jobb-jában kardot tart.

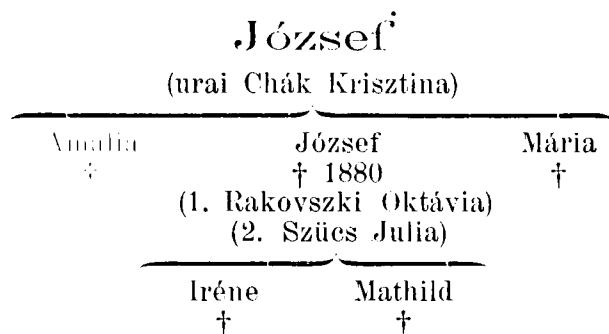
Megyénkbe Csengeri Mihály, János fia költözött Sz.-Lélekről s Mihály fiát Andrást, az 1743. évi nemesi összeírás Jászón találta.¹

Csergheő (nemes-tacskándi.) Régi család, melynek egyik tagja Benedek, ki 1458—1490 között élt, már mint ősi birtokot birta Nemes-Tacskándot Vasme-gyében. Valószínű, hogy a család régi neve Tacskándi volt s a fentemlitett Benedek volt az első, ki a Csergheő nevet felvette. Az előbbi nevet még később is hasz-nálták. Így a család egyik tagja András 1543-ban Thas-kándi, másként Cheorggeő-nek írta magát.²

A következő századokban a család más megyékbe is kiterjedt, így Nyitra, Bars, Trencsén, Heves, Mosony s a múlt században Abaujmegyébe.

Ezen abauji ág Himben lakott s napjainkban 1883. halt ki.

Leszármazása néhány izen következő:

¹ Abauji lt. nsi iratok 751.

² Szombathelyi Kápt. ltár 74. 79. sz.

A család czimere : Kék paizsban, zöld hármashalomra illesztett koronára könyöklő pánczélos kar, markában törökfőt, üstökénél fogva tart, jobbról felül befelé fordult holdsarlótól, balra hatágu arany csillagtól kísérve. Sisakdisz : nyitott fekete sasszárny között, melyek közül a jobbikra ezüst félhold, a baloldalira hatágu csillag van illesztve, a pánczélos kar, markában görbe kardot tartva, melyre levágott törökfő van szurva. Takarók : kék-arany.

Csetneki. Czimerlevelet I. Leopold adományozott Bécsben 1659 márcz. 20-án Gedeon Andrásnak s általa *Csetneki* Tamásnak és Morvai Jánosnak. Kihirdették 1660 jan. 2-án Borsodon, Borsodmegyében.

Az adományozott czimer : kék paizsban, zöld alapon (kettős farku) arany oroszlán jobb karmában egyenes pallost tart. Sisakdisz : kiterjesztett szárnyu veressel fegyverzett fehér galamb, csőrében borostyánágot tart. Takarók : kék-arany, veres-ezüst.

Az 1726-ik évi összeírás Csetneki Istvánt, már mint Rásonyi lakost találja s utódai ma is ott élnek.

Csibi. Fonyba telepedett nemes család. Eredetileg a vasmegyei Szent-Lorántról eredt. Czimerlevelet Csibi István nyert III. Károlytól 1712 jul. 17-én unokatestvéreivel Ferencz, György és Zsigmonddal együtt.

A nemességszerző István unokája József (szintén István fia) költözött Fonyba.¹

Csirke (l. Aba-nemzetség).

Csobádi. Törzsökös abaujmegyei család, mely nevét ezen megye Csobád falujától vette. Már 1323-ban Apród Istvánnak Garadna faluba iktatásánál jelen volt Chabadi Crispus István, mint királyi ember.² A XIV. század

¹ A. V. lt. nemesi iratok 77.

² Anj. okm. II. 64.

második felében élt Chobádi András, kinek fia Péter 1414-ben az egri káptalan küldöttei előtt Rásonyi Istvánnal megosztozott Rásony faluján, azt két egyenlő részre osztván egymásközött, a déli fele Csobádi Péternek, az északi Rásonyi Istvánnak jutott.¹

A család, a megye előkelőbbjei közét artozott. Az 1427-ik évi portalis összeíráskor. Csobád faluban 11 portája volt.² Közülök Tamás 1430-ban Abaujmegyének alispána s 1447-ben országgyűlési követe volt. 1457-ben ismét egy Chobádi ült a megye alispáni székében : Gergely személyében.

Csobádi Simon 1482. évben hűtlenségbe esvén, csobádi, dobszai és kinisi birtokai székelyfalvi Zepwsi (Szepesi) Mihálynak adományoztattak.

Csobádi László 1499-ben egri egyházmegyei pap volt, Szapolyai István nádor udvarnoka, kinek az említett évben kelt végrendeletét mint tanu írta alá. 1505-ben Szapolyai István özvegye — Hedvig tescheni hercegnő — a szepesi káptalan kérelmére szepesi préposttá nevezte ki s ez állásában meghalt 1510-ben.

1592-ben Csobádi Miklós hasonlóan hűtlenség bűnébe esvén, büdi, felső-dobszai, csobádi és sz.-györgy-kinisi birtokai Sági Jánosnak, Molnár Péternek és Gombos Jánosnak adományoztattak.

E kihalt család iratai elkallódván, csak egyes adatok maradtak arról reánk. Ezekből kitűnik, hogy egyes tagjai birtokosok voltak : Csobád (1323), Rásony (1414), Ond (1435), F.-Kinis (1447), F.-Dobsza (1447), Fűzi (1472), Láncz (1482), Jánosd (1572), Kér, Cseb (1604), Radvány (1607), Kis-Szakaly (1615) és Sárvár (1659) falvakban.

¹ Orig. perg. Csoma lt.

² Thallóczy k. h. függ.

A család utolsó tagjának: Máriának, Vendéghi Mátyásnének, kiről még 1708-ban is mint élőről van emlékezet, leszármazása, néhány izen következő:

Antal		
Gáspár 1598. 1615 (Balajthi Margit)		Anna (Keresztes András)
Gáspár 1629. 1659 (1. Segnyei Frusina) (2. dési Borbély Ilona)	Anna (Abonyi István)	László 1640
Mária 1678. 1708 (Vendéghi Mátyás)		

Csoma (ragyolczi). Nagy Iván szerint a régibb nemes családok egyike.¹ Erdély-Háromszékből származott, hol a család még most is él. Magyarországra kiszármazva a család birtokában levő legrégibb pergamén okirat 1544-ről szólt, melyben „tolcsvai“ Csoma Imre, Tolcsva határában egy kutpatka nevű szőlőt acquirált.² A családi leveles láda egy másik adata szerint 1565 körül Miksa király, Mágocsi Gáspár egri kapitánynak elrendeli, hogy a keszi, szárdi és dersi birtokokat vegye el Kazai Ferencztől, Fügedi Istvántól és Csoma Ferencztől s adja vissza jogos tulajdonosának Pribék Ilonának Tornallyai Pál feleségének, kiktől ezek hatalmasul vették el. Ez időtájtól kezdve több mint száz évig az adatok nagyon hézagosak, mert az 1697. évi Tokaji Ferencz-féle támadáskor, mint azt több rendbeli nyomozat mutatja, az akkor Tokaj várában vagy városiban tartózkodó Csoma Pétert a támadók megtámadták s ő félig öltözötten menekült a bodrogi közti rét-ségre. Ez alkalommal „minden belső értékétől, arany,

¹ Nagy Iván III. 174.

² A családi ltárban.

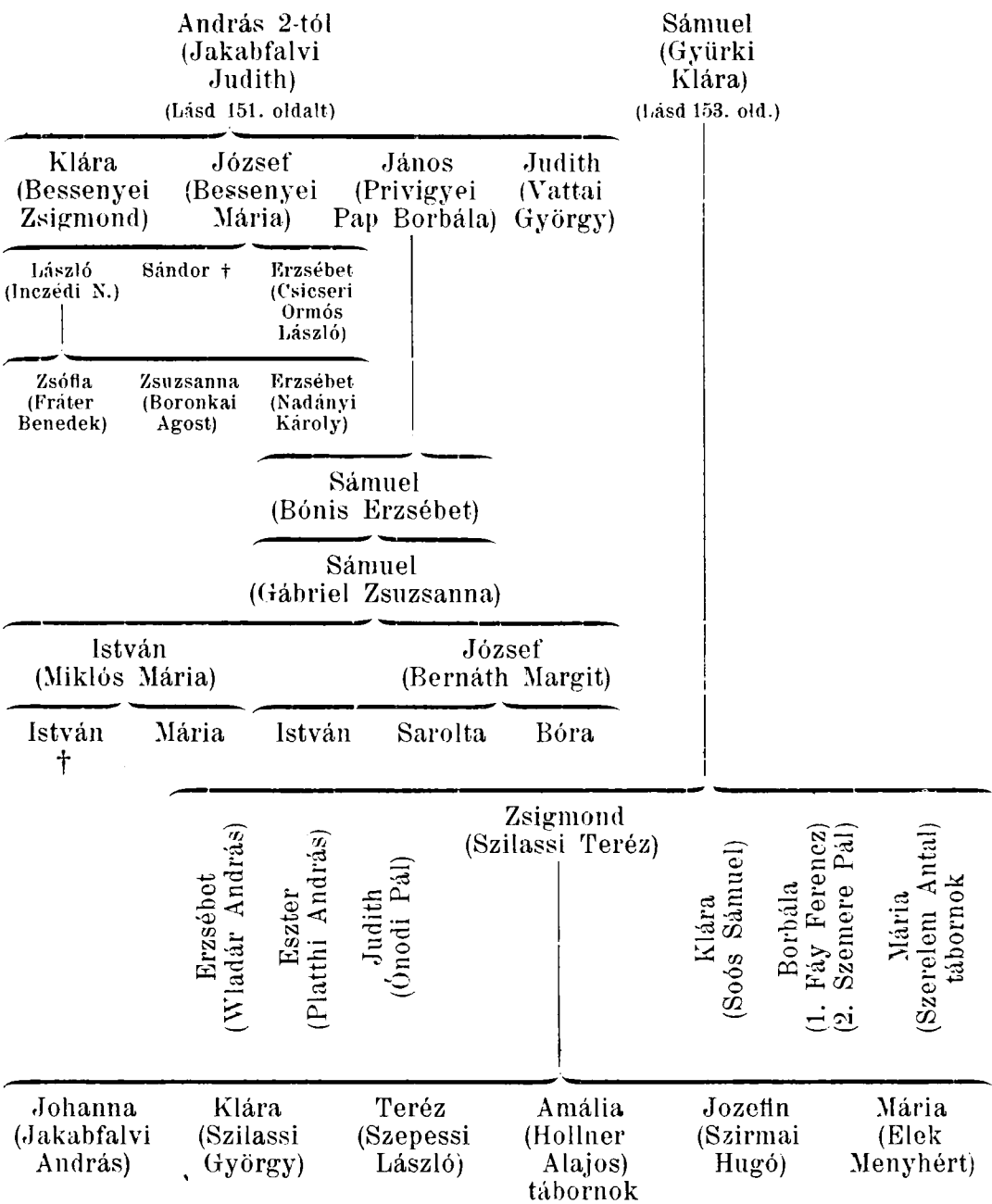
ezüst, marháitól megfosztatott, kuriáiról, szabad szőlői-ről való donatiói, armalisa, ugy más jószágiról való levelek, egészen felprédáltattak. Kit elvittek, kit össze szaggattak, kit tüzre vetettek, kit sárba keverték“ stb. stb.¹

Ez okból a család nemességének határozott korá-ról sincs biztos adatunk, csak a Csoma András részére 1723-ban Zemplén vármegye részéről kiállított nemesi testimonialis eme szavai bizonyítanak régibb nemessége mellett „quibus constaret ejusdem a praedecessoribus suis, cum ex parte patris, tum etiam matris, longa serie ducta vera, indubitataque nobilitas ex continuo esse roborata.“

A család leszármazását a következő táblázat mu-tatja :

Imre 1544						
Ferencz 1570			András			
Márton	Imre †	Mihály (Apród Kata) 1650 özvegy	Zsófia †	Erzsébet		
	János	Ferencz	Mihály	Zsófia	Judith	Kata
András † 1667 (Böszörményi Erzse)		György †	Mária (Koós N.)			
Péter (1. Patai Klára) (2. Szentimrei Judit)						
Péter †	Zsigmond	János †	András (Jakabfalvi Judith)	2-től Sámuel (Szakolyi Erzse)	Zsuzsanna †	Anna (Hevesi N.)
						Péter (Uza Julia)
						Zsigmond (Ragályi Zsófia)
						Sámuel (Gyürki Klára) (Folyt. 152. old.)
						Erzsébet (1. Pankotai Józsa István) (2. Kálnási Ádám)
						Zsófia (Máriási István)

¹ Inquisitiók az 1726-ik évből.

A táblázat élén álló Imre nőtlenül halt el és 100 imperiális tallért hagyományozott a kassai eklézsiának, a miért őt a nagytemplom sirboltjába temették el.

Márton fiai közül György 1660-ban Ónodi vicze-kapitány volt.¹ Testvérje tolcsvai Csoma András, elébb Lorántffi Zsuzsanna fejedelem asszony titkára, majd Bereg vár-

¹ Századok 1872. Gr. Csáki Itár.

megye jegyzője, végül Zemplénben szolgabíró volt, s mint ilyen halt meg 1667-ben. Unokája Zsigmond 1757-ben szerez nádori adományt a nógrádmegyei Ragyoleczra s azóta a család elhagyva a régibb „tolcsvai“ előnevet, Ragyoleczról írja magát. Másik unokája András mint fiatal ember 1723. Szabocsmegye aljegyzője, majd 1729. ügyésze, 1744-ben követe volt. 1734-ben szerzé Rásonyi birtokát özv. Szemere Mihálynétól s azóta a család ezen idősebb ága, mely Csoma Péter első neje Patay Klárától származott, állandóan Abaujmegyében élt s él ma is, birtokosa lévén itt és Szabocsmegyében.

Az ifjabb ág mely Csoma Péter, második nejétől Szentimrei Judittól származott, előbb Nógrád- s Gömör-megyében élt, s Zsigmondban illetve ennek leányaiban halt ki Tenken Hevesmegyében.

A család czimere, tolcsvai Csoma András 1667. évi s más újabb pecsétek után összeállítva következő: Veres paizsban arany grif, jobb első karmában pengéjével lefelé álló tört tart. Sisakdisz a grif növekvőn, hol a tört pengéjével felfelé, czölöpösen tartja. Takarók kék-arany, veres-ezüst.

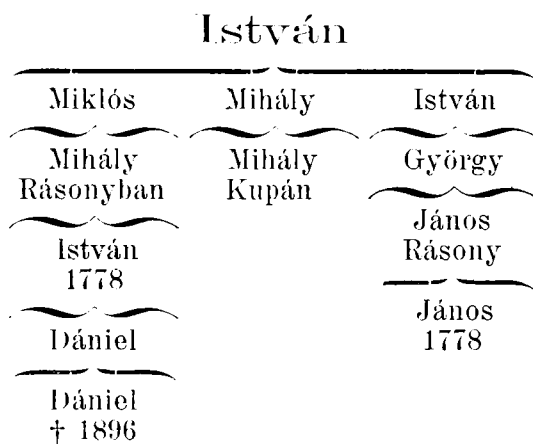
Csorba. Czimerlevelet s véle nemességet Csorba György és felesége Kata, unokatestvére György, ennek testvére Dóra s rokona Sys Bálint nyert II. Ferdinándtól (Bécs) jul. 3. 1631.

E czimer: kék paizsban veres ruhás kar, görbe kardot tart. Sisakdisz ugyanaz; takarók: kék-arany, veres-ezüst.¹

Kihirdettetett Tornán 1632-ben.

Egy 1778-iki inquisitio következő családfát mutatja:

¹ L. C. abauji lt. nsi iratok 71. sz.

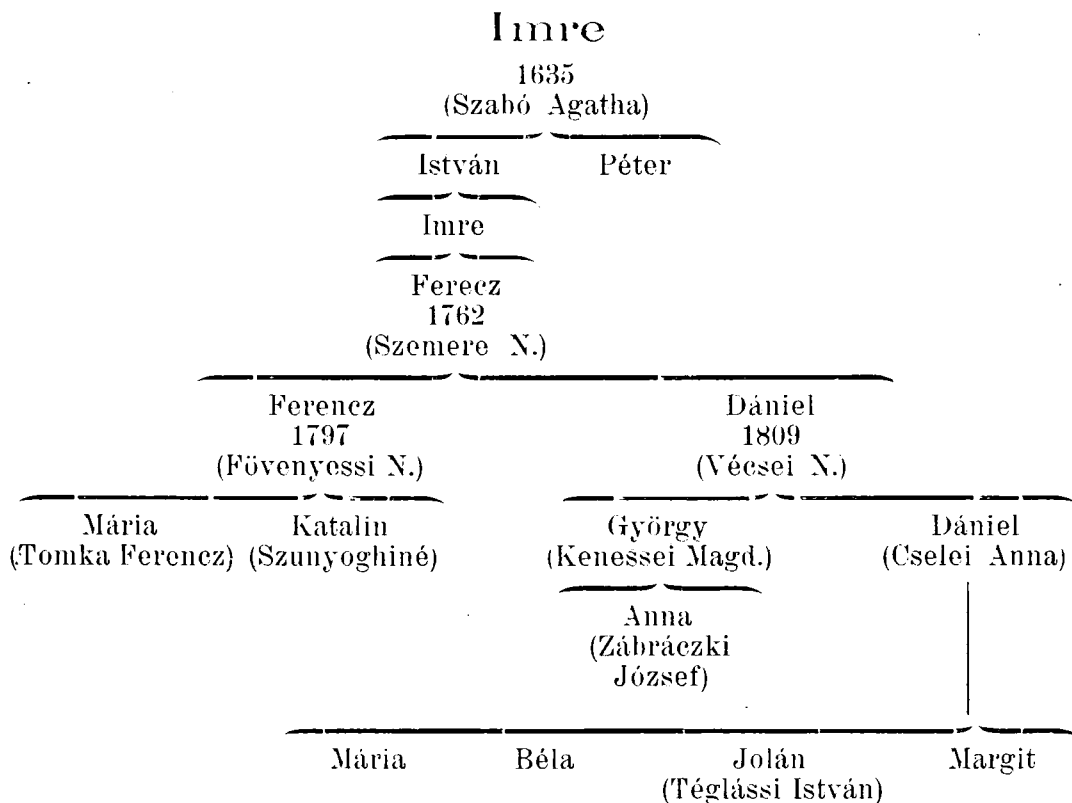

„Ha a nemeseknek fel kellett ülni, ők is mindig felültek.“ János 1778-ban Rásonyban nemesek hadnagya.

Csuka, Czuka. E családot Hontmegyében érte a nemesítés, a midőn II. Ferdinánd Bécsben 1635 szept. 28-án Czuka Imrének, nejének, Szabó Agathának s fiainak Istvánnak és Péternek a következő czimert adományozta: Kék paizsban, zöld alapon, arany grif, első karmaival czölöpösen, hegyével felfelé álló ércszinű, veres tollu nyilat tart. Sisakdisz: veres mezű kar, markában gömbös, czikkelyes buzogánynyal. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.¹ Kihirdettetett 1634 nov. 8-án Bozokon, Hontmegyében.

A nemességszerzőtől a leszármazás ez:

¹ Az armalis Csuka Bélánál, a család egyik leszármazójánál van. De meg van hamisítva. Mert e mondatban: *Eundem itaque Emericum Czuka ac per ipsum consortem Agatham Szabó, filiosque Stephanum et Petrum Suos*“ e szavak helyett: *e Statu et Conditione ignobili*“ ezek kivakartatván, „item fratres carnales Georgium et Mathiam“ iratott s ezután következik értelmetlenül „in qua haecenus perstitisse dicuntur.“ Másik rendkívüliség ezen oklevélen az, hogy az 1635 szept. 28-án adományozott armalis a hátára rávezetett hirdetési jegyzőkönyv tanúsága szerint már 1634 nov. 8-án kihirdettetett.

Anemességszerző Czuka Imrének dédunokája Ferencz, Miskolczra költözött, hol Borsodmegyének 1762 márcz. 23-án Miskolczon tartott közgyűlésén az eredeti armálist kihirdettette. Azonban ugyanő 1778-ban már Szikszón lakó birtokos volt. Fiai voltak: Ferencz, ki 1797-ben az abaujmegyei felkelő seregben lovashadnagy volt és Dániel, ki viszont az 1809. évi megyei felkelő sereg szikszói gyalog századának volt tisztje. Az idősebb testvérnek, Ferencznek csak leányai maradtak, az ifjabbnak, Dánielnek két fia volt: György, ki 1861-ben s folytatólag a provisoriumban is, a szikszói járás főszolgabírója volt, nejétől Kenessei Magdolnától származott leánya Anna, Zábráczki József felesége. A másik fiú Dániel, Cselei Annát nőül vevén Zemplénmegyébe költözött, kinek gyermekeiben, a család most is él.

Cympó. Ezen család leginkább topographiai tekintetben érdemes említésre. Rövid életü volt, már a XIV.

század közepén kihalt Miklósban, Domokos fiában. Neje Homrogdi Kata, férje magtalan halála után Sasai Döm-jénhez ment férjhez. Birtoka a mai Sáp falu volt, melyet e család után Cympóházának is neveztek.

A koronára szállt falut, a Cympó család kihalása után Poháros Péter a megye főispánja nyerte királyi adományba 1353-ban.¹

Czéczei. Törzsökös abaujmegyei család, melynek eredete még nincs kiderítve. A legrégibb adat a család multjára az egri káptalan egy határjárasi oklevele, mely 1358-ban János fővétele napján költ, melyben egyrészt-ről Kissudkuni (?) Gergely, Aba fia, Alczéczei György, Miklós fia, Alczéczei Imre, László fia és Antal, János fia, a fennevezett Abának unokái, másrészt-ről Középczéczei János Mihály fia és Ivánka, mint közel rokonok, Alsó- és Középczécze között határt járatnak.²

Ezen első ismert ősökkel a további leszármazók össze nem köthetők, de mint az 1427. évi portalis összeírás bizonyítja az ősi javaknak a család folytonosan birtokában volt.³

¹ Anj. VI. 107.

² Másolat a Puki ltárban. Ezen határjárás a megye topographiájára nézve nemcsak azért fontos, mert ebből kitetszik, hogy a XIV. század közepén három Czécze falu volt egymás mellett. Felső-Czécze, ott, ahol ma van, Közép-Czécze, a mai Alsó-Czécze helyén, s Alsó-Czécze ott, hol ma az Aba pusztája van, mely hihetőleg ezen oklevélben említett törzsöstől Abától vette nevét. De fontos ez oklevélben a határ leírása is. A határjárást keletről „Zerench“ (Szerencs) falutól kezdték. E falu kétségtelenül ott terült el, hol ma a Pukkancz nevű pusztája van, egyike elpusztult falvainknak, melynek nevét egyedül a Szerencs patak tartotta fenn, mely e völgyön végig folyik, s melyet ma is e néven neveznek. A határjárás további leírásában a Hernád, *Tharizha* (Tárca) néven említetik, amely viszont bizonyosság arra, hogy még a XIV. században e folyót a Hernád és Tárca összefolyásától, nem nevezték kizárólagosan Hernádnak. Ezt több ezen korból fenmaradt határjárást tartalmazó oklevél is bizonyítja.

³ Csánki, Magyarország földrajz a Hunyadyak korában I. 224.

11

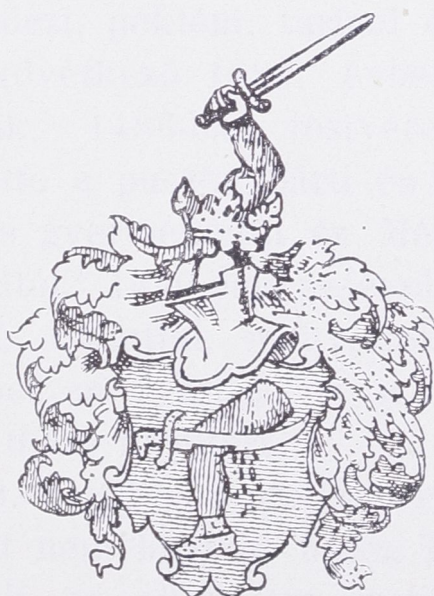
Bor
1415

12

Buzlai
1415

13

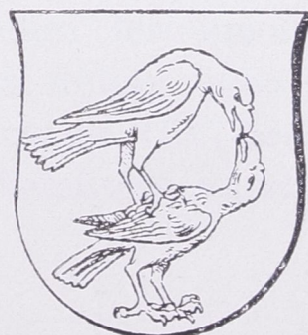
Bernáth
1563

14

Büdi
XVI. sz.

15

Czéczei
1407

A XV. század közepe táján élt Czéczei Tamás, kinek két fia volt, Máté és Lőrincz.

Ezen Czéczei Lőrincznek egy pecsétjét találtuk a kassai városi levéltárban 1487-ből. E pecsét után a család czimere, két egymáson álló ragadozó madár, melyek csőreikkel egymást vagdalni látszanak. (Hasonlít a Csanád nembeli Thelegdiek czimeréhez.)

Máté az idősbik, kit „parvusnak“ is neveztek, kiváló férfiu, 1482-ben liptói főispán, 1484-ben ungi főispán, 1486-tól Liptó és Sárosmegyék főispánja volt. Testvérével Lőrinczel, nagy vagyont szereztek össze.

1482-ben visszakövetelte a király Máté részére a Zbugyai-családtól, az általa zálogjogon birt, vörösvágási, bonyitai, lipóczi, pekléni, turinai és opinai részeket, s ezekbe a következő 1483. évben őt és családját be is iktatták.¹ 1486-ban testvérével Lőrinczczel örök áron megvette a pusztagibárti és tuzsai birtokokat Czeke Jánostól és gyermekeitől és Mérai Domokosné-tól Alpári Borbálától.² 1490-ben nejével, testvérével és rokonával Korom Bálinttal, megvettek Corvin János hercegtől Mossócz m. várost és a stubnyai vámot Turóczmegyében 8000 forintért.

Mátéról 1493. évről van utoljára emlékezet, s noha nős volt, utódokat nem hagyott hátra. Testvére Lőrincz 1489-ben birtokait az alvidéken szaporította, zálogba vevén sz. demeteri Bessenyei Istvántól Csanádmegyében Kovácsháza m. város felét és Bekényfalva helységet, továbbá a hodosi, bodszegi és sz. demeteri birtokokat Aradmegyében. 1496-ban a visolyi, jánosdi, deteki, kércsi birtokokba, 1503-ban Czéczébe iktattatta magát. 1517-ben van róla utolszor emlékezet, a midőn Balakicza várat,

¹ U. o.

² Jász. Conv. pros. A. fol. 65.

Jahádnicz és Terbosló egész falvakkal a Szapolyai-családnak eladta.¹

Lőrincznek egy fia volt: István, kinek utódait a mellékelt táblázat mutatja.

Tárnás							
1450 körül							
Máté 1482. 1493 liptói, sárosi főisp. (Chulay Margit)		Lőrincz 1486. 1517 István 1516. 1539		Hedvig (Papi Kelemen)			
Fruzsina (Szakolyi János) a „Czéczei nevet veszi fel				Lénárt † 1551			
Mihály (Chapi Anna)	Péter 1566. alisp (Bán Anna)	Ilona (Chebi Mih.)	Dóra (Kinizsi Ambrus)	Zsófia (Bornemisza Jakab)	Petentiana (Gechei András)	Magda (Czeke János)	Jusztina (Szendi Lőr.)
Sára (Forgács Gergely)							
János 1587 (Komjáthi Anna)	Euphrosina (Beniczki Márt.)	Ilona (1. Horv. Dras- kovics János) (2. Jánoki Gásp.)	Kata (Lomniczai Horvát Péter)		Sára †		
Dóra 1650. 1675 (Barna Ferencz)	Erzsébet (1. Bégányi Ferencz) (2. Baranyai Gáspár)						

Czéczei Istvánnak egy fia volt: *Lénárt*, elébb tályai, majd kassai kapitány, János király tántorithatatlan hive. Midőn 1536-ban Gechei Márton és Lónyai Gergely a Serédi Gáspár parancsnoksága alatt álló Kassát, János király kezére játszották, ez oda kapitánynak Czéczei Lénártot nevezte ki. Czéczei okulván Serédi kudarczán, oly lelkiösmeretesen őrizte a várost, hogy azon 15 évig

¹ J. C. pot. C. fol. 26.

mig kapitánya volt, falain kívül nem hált. Tinódi Sebestyén így énekel róla:

„Város kívül tizenöt esztendeig nem hált
Az ő szükségeért ő kívül nem kószált,
Kassára ki támadt, az mind gonoszul járt.“

János király halála után, Izabella özvegy királyné hűségében is megmaradt s midőn ez 1551-ben Oppelnbe költözött, el akarta őt magával vinni, de készülődése közben megbetegedett s hirtelen meghalt 50 éves korában.

„Ő esze, elméje bölcsességgel vala
Hogy vig ember vala, mindenki szereti vala.“

Czéczei Lénárt vagyoniilag is emelte családját. 1543. Nádasdot, Zsadányt, Szkárost Athynai Simonné, Roskoványi Anna elhunytával, adományba nyerte Izabella királynétól¹ 1544-ben ugyancsak Izabella parancsára beiktatták: Vizsoly, Ujfalu, nagy- és kis-szakolyi, saczai, pólyi, sz. lőrinczi, roszpachi, hotkóczi, semsei és pusztá-gárdi birtokokba. 1550-ben megvette Tarczai Györgytől² 2500 forintért Szakoly egész falut s ennek makranczi és esécsi birtokait. Ugyanez évben a Zbugyai Annától örökáron megvett Nádasd, Szkáros, Zsadány, Felső-Csáj és Bogdány egész helységekbe Izabella királyné adománya folytán beiktattatott³ s Péter és Mihály öcsceivel Szölledi György kihalása czimén ennek szölledi birtokába.³

1551-ben meghalván, véle családja is kihalt. Nőtestvére Fruzsina Szakolyi Jánoshoz ment férjhez s ez felvevén a Czéczei nevet, utódaiban még három izen keresztül fentartotta a család nevét.

Szakolyi Czéczei Jánosnak két fia és hat leánya volt. Péter az ifjabb 1560-ban valószínűleg Rákóczi

¹ Jász. C. Stat. fe. 32 No 15.

² U. o. fe. 71.

³ U. o.

Mihály elhalálása után Abauj vármegyének alispánja volt, de azután hamar elhalt, mert az idősebb fitestvér Mihály, a maga számára lefoglalta az összes Czéczei birtokokat s a család minden arany és ezüst ingóságait. Leánytestvérei egyenlő osztályt kértek, s 1563-ban Báthori András országbíró azt el is rendelte. Az ügy 1574-ben nyert befejezést, a midőn a testvérek méltányos egyességre léptek.¹

Azonban a családnak ezen zavaros időkben sok baja volt terjedelmes birtokaival. 1565-ben a Wernher- és gyalui Torda-családok iktattattak Nádasd, Szkáros, Zsadány, Bogdán, Lengyelfalva, Felső- és A.-Csáj és Széplak birtokába; 1567-ben gersei Pethő János és ghimesi Forgách Simon. A család mindkét izben ellentmondott. 1570-ben Czéczei Mihály és Bán Anna Péter özvegye, most Zaberдини Horváth Jánosné, pert indítottak Nagymihályi György, Sandrin fia ellen pólyi, sz.-lőrinczi, makranczi, csécsi, szakolyi, nádasdi, zsadányi, szkárosi, f.-csáji, bogdányi birtokok s az azokban levő 76 egész, 55 fél, 66 népes és 41 pusztá telek iránt.² Bán Anna s leánya Czéczei Sára a nádasdi, zsadányi, szkárosi, felső-csáji s bogdányi részeket, első férje nőtestvéreitől 2200 forintért örökáron megvette, de ezen vétel ellen sógora Czéczei Mihály 1573-ban óvást emelt.³

Miként említettük, Czéczei Péter halála után, felesége Bán Anna, Zaberдини Horváth Jánoshoz ment férjhez, leányát Sárát Ghimesi Forgách Gergely vette nőül. Sára rövid időn magtalanul halt el s férje másodszor Perényi Margitot vette el s vitte azt első neje után birt nádasdi erőditett kastélyába. Azonban itt nem soká élhet-

¹ Láncezy Itár.

² Thomka Itár.

³ Thomka Itár.

tek békességben, mert Czéczei Mihály és Horváth János reájuk rontott, a kastélyt elfoglalták, a benne levő ingóságokat zsákmányul ejtették s Forgách Gergelynek több szolgáját meggyilkolták. A király parancsára Ernő főherczeg visszahelyezte Forgách Gergelyt a kastély birtokába s most ő lépett fel támadólag támadói ellen, kiket Abauj vármegye színe előtt gyilkossággal vádolt. A per soká húzódott. Időközben Czéczei Mihály is, Horváth János is elhalt s Forgách Gergely a két özvegygel a következő egyességre lépett 1578-ban. Forgách Gergely elengedi a két özvegynek azon 5000 frtot, melyre az elhunyt férjeik által okozott károk becsültettek s nem háborgatja őket csáji és bogdányi összes birtokait békés élvezetében, viszont Forgách Gergely kapja a nádasdi kastélyt s birtokot s a szkárosi birtokot a zsadányi vámmal s kezénél marad első neje összes nászhozománya, diszruhái, arany s ezüst marhái, azon 120 aranyat nyomó nyakláncz kivételével, melyet Sára nagyanyjától kapott. Ezért tartozik Forgách Gergely 100 aranyat fizetni s visszaadni egy főkötőt s egy veres fátyolkát, ha megtalálják, mint kedves emlékeket s Czéczei Péter pecsétnyomó gyűrűjét.¹

Ezen egyességet Czéczei Mihály gyermekei: János, Fruzsina, Ilona, Kata 1587-ben Forgách Gergelylyel s nejével Perényi Margittal újra megerősítik, a midőn ezek átengedik amazoknak a Czéczei családot illető zsadányi birtokot is azért, mert jogosan támasztható igényeikkel őket nem háborgatták.

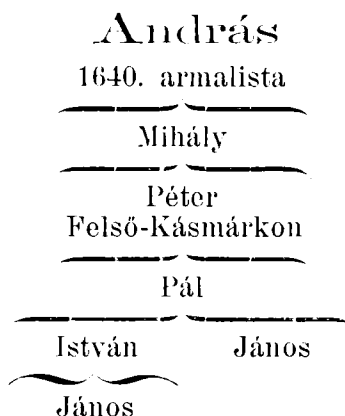
Czéczei János volt a felujított család utolsó férfsarja, nejétől Komjáthi Annától két leánya volt: Dóra — Barna Ferenczné — és Erzsébet, elébb Bégányi Ferenczné, utóbb Baranyai Gáspárné. Ezek 1643-ban

¹ Egyesség Czobor Imre nádori helytartó előtt. Másolat Csoma Itár.

osztottak a felső- és alsó-czéczei, szakolyi, pólyi, makranczi, lőrinczkei, p.-gönyüi, boldogköváraaljai, arkai és osztropataki birtokaikon. Dóra 1653-ban török rabságba esett, de abból kiszabadulván, még 22 évig élt s 1675-ben halt el.

Czeglédi. Czimerlevelét III. Ferdinánd adományozta 1640 nov. 30-án Czeglédi Andrásnak, mely 1641-ben Gönczön kihirdettetett. A czimer: osztott paizs, fehér s kékben, benne róka, jobb karmában kardot tart. Sisakdisz a paizsalak növekvőn; takarók: veres-ezüst, kék-ezüst.

A család Felső-Kásmárkon honos, leszármazása következő:

Czeke (Czekeházi, Alpári). Eredete ösmereetlen. Oklevélileg a XV. század elején tűnik fel, a midőn Czeke Gergely élt, kinek leánya Agatha, Porkoláb Imrénnek volt felesége. Birtokos volt Czekeházán, Alsó- és Felső-Kérben, Alpáron, Gibárton, Felső-Czéczén és Tuzsán. Ugyanezen korban élt Czeke Dávid, kinek fia Vincze 1453-ban I. Ulászló királytól új adomány czimén nyerte Czekeháza felét.¹ Leánya Erzse 1494-ben Bodóházi Osvaldnak volt felesége. A család számos tagjáról

¹ F. C. Cfc. 3. No. 75.

fenmaradt okleveles adatok, ezen birtokoknál előforduló zálogba-adások, vevések, cserék és örökeladások egyes eseteit tárgyalják, anélkül, hogy azokból a család teljes leszármazását összeállíthatnánk.

1486-ban Czeke János Monai Domokosnéval eladta pusztá-gibárti és tuzsai portióit Czéczei Máté és Lőrincznek 40 aranyforintért.¹ Ezen eladásban részt vettek Czeke János gyermekei is u. m. Benedek, Lőrincz, Mihály, Margit, Kata.

Ugyanekkor 1486-ban éltek Czeke Barnabásnak thusai Zaáz Veronikától származott gyermekei: Tobiás, Ferencz, Angléta, Ilona, Dóra, Kata.

1507-ben Czeke Tamás, Albert, Péter, Fülöp, Márk és Mátyás Czekeházán, Czekeházi Ambrus deák leányainak, Kristina és Borbálának nemesi curiájukba vétel czimén beiktattattak, de az iktatásnak czekeházai Záz Ferencz és Kupai Albert ellentmondottak.

1598-ban Czeke János és utódai, czekeházai, alsó- és felső-kéri birtokba három nemesi curiával és egy felső-czéczei nemesi curiába új adomány czimmal és királyi joggal iktattattak.²

Az 1630. éven túl a család neve többé nem fordul elő az oklevelekben.

N. N.

Tamás 1507	Albert 1507	Péter 1507. 1512 (Jusztina)	Fülöp 1507	Márk v. Márton 1507	Mátyás
Ferencz 1554	Anna (Musai Ján.)	Margit (Somodi Ján.)			
János (Dobai Borb.)	Mihály (Czéczei Magdolna) (Folyt. 164. old.)	Ferencz	Zsófia	Kata 1574 (Lipolth Fer.)	Orsolya (Hegymegi Benedek)
					Julia (Horváth Mátyás)

¹ Jászói C. prot. A. fol. 65.

² U. o. fe. 21.

Mihály (Czéczei Magdolna) (lásd a 163. old.)						
Márton	Zsófia (Hegyessi Gáspár)	János 1573. 1581 (1. Bernát Erse) (2. Borsvai Borbála)	Anna (Thernei Péter)		Pál 1582. 1622 (Csebi Orsolya)	
			János	György	Márton (Baksai Iona)	Ferencz 1581
					Kargit (1. Oughai Benedek) (2. Horváth András)	Anna (1. Szuhai István) (2. Alsó-baksai Józsa Mátyás)
1-től György 1611. 1632 (Hubai Kata) (Dobai Zsófia)	János 1611. 28	2. Péter 1625. 69	Zsófia (Raszlaviezi Ferencz)	Borbála (gib. Farkas János)	Margit (Tivadar András)	Anna (Raszlaviezi Ferencz)
Erzse (Zsarnai Ferencz)		Anna (1. Deli András) (2. Lakatos György)		Kata (Bakó Tamás)		Zsófia (Istenes Mátyás)

Töredék :

Miklós			Menyhért			Imre		
† 1571 előtt			1597			† 1571 előtt		
			(Bor Sára)					
Lajos	Pál	Erzse	István	Klára	Zsuzsanna	Margit		
(Torna- házi Anna)					(Figedi Pál)	1575		
						(Kéri Bely Gáspár)		
János								
1575								

Cziáki. E családot Bethlen Gábor nemesítette meg Nagy-Szebenben 1625 ápr. 18. kelt armálisában, Cziáki András és három fia István, Tamás és Miklós személyében.

Publikáltatott Gönczön 1625-ben.¹

E család Szent-Andráson most is él.

¹ A. V. lt. nemesi iratok 76.

Darvas (nagyréti). A XVII. század első tizede óta a mult század végeig Nógrád vármegyében tűnnek fel tagjai, nagyobb részben mint főbb megyei hivatalnokok. Nógrádme-
gyébe, úgy látszik, Darvas János költözött 1614. év előtt, nőül vevén a már kihalt Kürtössi-családból Borbálát, ki utóbb Szudi Mihály neje lön.¹

Nagy Iván az idézett munkájában a család teljes történetét és leszármazását megírta, e helyen csak az Abaujba költözött ág történetét és leszármazását adjuk, mely az első ismert östől a következő:

János

1614

(Kürtössi Bora)

Mihály
(Ujvári Erzse)

Zsuzsanna
(Liberezei Mihály)

Anna
(Ebeczki Ferencz)

János
(Rádai Ilona)

Mihály Sándor János

Ferencz
(Mocsári Borbála)
(Folytatás 166. oldalon.)

¹ Nagy Iván III. 243.

Ferencz (Mocsári Borbála) (Lásd a 165. oldal't.)						
Zsuzsanna (Szemere László)		Ferencz (Ujhelyi Éva)			Ferencz (Szirmai Zsuzsanna)	
Anna (Puki László)		Klára (Kántor József)	Mária-Magdolna (Máriássi)	Zsuzsanna (Gyürki Pál)		
		József (1. Várad Veres Kata) (2. Plathi Mária) (3. Gerleni Anna)		Bora (Patai József)	Ferencz (1. Vattai Krisztina) (2. Fáy Erzsébet)	
Kata (Gyürki István)		Anna (Puki István)				
József (Mocsári Johanna)	Zsuzsa (Puki Ferencz)	János (1. Fáy Zsuzsanna) (2. Cserniczki N.)	Mária (Mocsári Antal)	Ferencz (Batik Klára)	Erzse (Fáy Mózes)	Antal (Karpé Erzse)
		József (Bernáth . . .)				
Borbála (Ónodi Pál)		János (Darvas Petronella)	József	András	Albert (Bay Erzse)	Katalin (Darvas Pál)
		István †		Béla Gabriella		
Zsuzsanna (Fáy Károly)		Mihály (Téglássi Erzse)		Borbála (Jakabfalvi Antal)		Teréz
		József †				
Antal (Péchi Katalin)		Zsuzsanna †	Erzsébet (Bonis Sámuel)		Ágnes (Szontagh Fer.)	Imre (1. Szepessi Málv.) (2. Soós Nathalie)
		Malvin (Lichtenstein Józs.)		Antal †		Róza (Kócsán Miklós)
Ferencz (Szentimrei Emma)		Tamás † (Szontagh Mária)		Ilona (Papszász Károly)		Béla (Péchi Berta)
Margit		Emma		Antal		Imre Tamás

A táblázat élén álló Jánosnak unokája szintén János, 1652—1654. Nógrádmegye szolgabírája volt. Három fia három ágazatra osztotta családját. A legifjabbtól Ferencztől származott le azon ág, mely a múlt század végén vármegyénk kötelékébe lépett. Ezen Ferencz 1693-ban szolgabíró, majd 1706–1707-ben Nógrádmegye első alispánja volt, II. Rákóczi Ferencz fejedelem hive, meghalt 1711 előtt. Fia József 1744-ben jegyző, 1751-ben követ, 1756-ban másod alispán volt Nógrádmegyében s végül királyi tanácsos. Ennek fia Ferencz szül. 1740-ben, 1773–1783-ig Nógrádmegyének első alispánja volt, 1784-ben helytartó tanácsos lett, arany sarkantyus vitéz s a Szt.-István-rend tulajdonosa volt. Az irodalmi téren is működött s „Magyar világ“, „A jó magyarhoz“, „Egy jó hazafiutól származott intés“, „Post nubila Phoebus“ stb. czimű műveket írt.¹ Meghalt 1810-ben. Fia János, ki Alpáron lakott s szolgabíró volt, lefordította Schiller „Haramiáit“ a „Hegyi tolvajok, velpocius latrok“ czim alatt.²

Darvas Antalnak Karpé Erzsébettől származott fia Antal, 1838-ban Abauj vármegye alszolgabírája volt s az 1861. és 1867. országgyűléseken e megye szikszói járását képviselte. Legidősebb fia Ferencz az 1875. évi fusio után vasuti tanácsos s az 1887. évi országgyűlésen a csereháti járás képviselője volt.

Darvas Antalnak Karpé Erzsébettől származott ifjabbik fia Imre, 1846–1849. a szikszói járás alszolgabírája volt. 1867-ben főszolgabíróvá választották. 1870-ben első alispán, 1875—77. a füzéri járás képviselője volt. 1877-ben Abauj-Tornamégye s Kassa város főispánjává nevezte-tett ki, mely állásából 1890. évben vonult nyugalomba.

¹ Szinyei: Magyar írók élete II. 639., 640.

² U. o.

A család czimere: kék paizsban, zöld halmon álló daru (vagy strucz), mely csőrében arany patkót, emelt jobb karmában kövecset tart. Sisakdisz a paizsalak, takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Debreczeni. Czimerlevelet I. Leopold adományozott Bécsben 1657 máj. 31-én Debreczeni Mihálynak s testvéreinek István, Márton és Györgynek s mostoha testvérjének *Horváth* Lászlónak. Kihirdették 1659 jan. 15-én Szendrőben. A czimer: veres paizsban hármasközlán, kettős farku arany oroszlán jobb karmában kardot tart. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn. Takarók: fekete-veres, kék-fekete.

Az 1743. évi nemesi nyomozatok alkalmával a család Szikszón lakott.

1754-ben Debreczeni András és István testvérek, az Ujfaluban lakó István fiai s a Barkón lakó Mihály unokái Hernád-Büdön laktak, de a vallomások szerint armálisuk elégett.¹

Demeczki. A család Abauj vármegyébe a XVII. század végén költözött Erdélyből s Demeczki Mihály 1699-ben Gyergyó-Szt.-Miklós polgáraitól kiállított nemesi bizonylattal igazolta magát a megye közgyűlésén.² E bizonylat már két nemes őst tüntet fel, az előmutató apjában és nagyapjában, kitől a család napjainkig a következőleg származik le:

Pál

András

Mihály

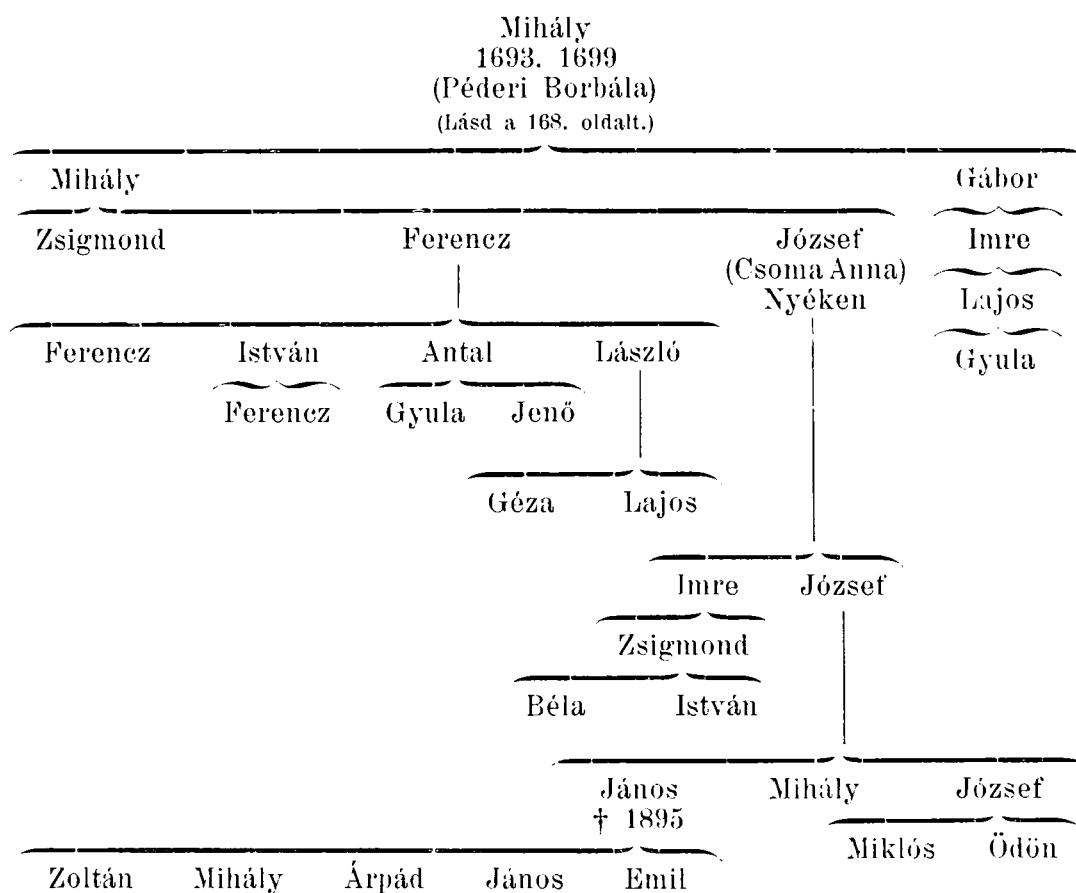
1693. 1699

(Péderi Borbála)

(Folyt. 169. oldalon.)

¹ A. v. lt. nsi. ir. 100., 776.

² A. V. lt. nsi. iratok 102.

Demeczki Mihály neje Péderi Borbála volt, ez uton birtokos lett alsó- és felső-füzi praediumokban 1686-88. Kassa város főbirája volt. Fia Mihály ügyvéd, unokája Zsigmond, a mult század közepe táján a megye tisztifőügyésze.

Ezen Mihály ügyvéd másik fia Ferencz szintén ügyvéd, 1780-ban helytartósági titkár volt. Ennek fia István, abaujmegyének táblabirája, tisztifőügyésze és alperceptor volt.

Demeczki Lajos 1840-ben Kassa város követe, majd helytartósági titkár, 1848-ban miniszteri titkár, 1850-ben Nagyváradon urbéri törvényszéki elnök, 1861-ben helytartósági tanácsos s 1867-ben mint miniszteri tanácsos halt meg.

A mostan élők közül Demeczki Mihály egyetemi

magántanár, jeles matematikus, a Ferencz-József-intézet kormányzója.

A megyében jelenben is többen birtokosok. Demeczki Ferencz birtokos Bernátfalván, Buzafalván, Füzi pusztán, Széplakon, Radványban és Kassán. Antal Felső-Kemen-
czen bir.

Deseő. Bethlen Gábor teski Deseő Mihályt, nagyváradí miles stipendioriusát a III. Ferdinánd elleni hadjáratokban szerzett érdemeiért, egy Nagy-Szombathban 1621 márcz. 21-én kelt armalisában megnemesítette István és János fiaival s Czijékei Margittal együtt.¹

Kihirdettetett Borosjenőn (Zaránd) 1622.

Czimer: kék paizsban pánczélos sárgacsizmás lovas jobbjában lobogós landsát, baljában kardot tart. Sisakdisz: pánczélos kar, karddal. Takarók: különböző színűek.

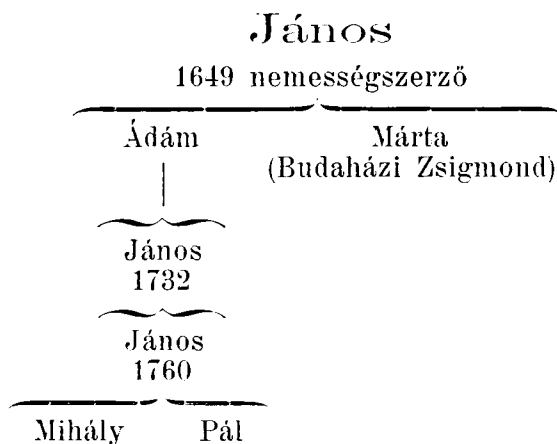
Mihálynak, a nemességszerzőnek unokája Márton, Szent Jakabi pap volt, ennek négy fia közül a legidősebb szintén Márton-Szesztára költözött, a másik három Mihály, János és András Himben telepedtek meg.

Rövid leszármazásuk ez:

Dési. A család alapítója Dési János volt, ki armalisát III. Ferdinándtól Pozsonyban 1649 ápr. 10-én nyerte, tőle a család néhány igen következőleg származott le:

¹ Ab. m. lt. nsi iratok 106.

A nemességszerző János czimerlevelét 1649-ben decz. 15-én Eperjesen hirdettette ki, de onnan mihamar Mádra költözködött. Fia Ádám már Szent-István-Baksán lakott s az 1732. évi nemesi nyomozat unokáját Jánost is ott találta.¹ Ennek fia szintén János 1755-ben Szántón lakott, innen költözött át 1760-ban Dadára s ezzel Szabolcs vármegye kötelékébe lépett.²

Dethki. Rövid emlékezetű régi család, mely a XV. század első felében kihalt. Első ősei: János, a Kenéz fia és Pál Gergely fia voltak, IV. László király hű és vitéz emberei, kik különösen Csehországban Lóna váránál és Hathalom (Hotholm) mellett a lakosság védelmében tüntették ki magukat, midőn a csehek Győr vára elfoglalása után a vidéket pusztították. Ezen szolgálataik jutalmazására adományozta nekik 1274. évben az Abauj vármegyében fekvő Detknek nevezett földet.³

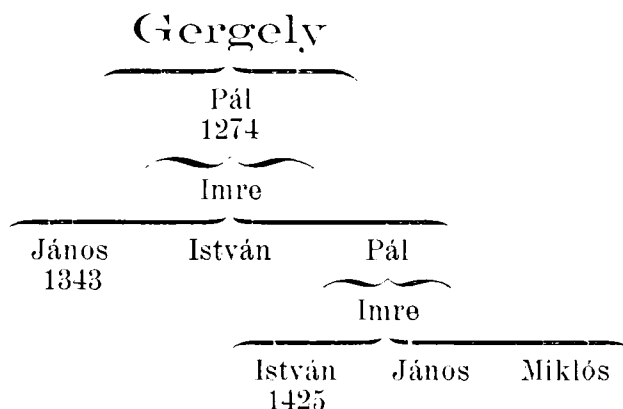
Az adományozottak egyikétől következőleg jö le a leszármazás a XV. század első negyedéig.⁴

¹ Abaujm. lt. nemesi iratok 93. sz.

² U. o. 103.

³ Ered. Szinyei-Merse ltár. Hazai okmtr. VIII. 167.

⁴ Fejér C. D. IX/1. 141. IX. 6. 753—756.

E táblázaton nincs jelezve Dethki Domokos, Márk fia, ki 1353-ban mint szomszéd, jelen volt Poháros Péter iktatási perénél Saápon.³ Ennek fia László volt.

Dienes. Czimert és nemességet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1619 jun. 23-án Dienes Mihálynak és Andrásnak. Az armálist az 1622. évi máj. 19. megyegyűlésen kihirdették Gönczön.

Czimerük: arany (?) paizsban ágaskodó farkas, első karmában tollas buzogányt tart; sisakdisz növekvő vadászebnyakán karikás nyak-örvvel. (Több családi pecsét után.)

Az 1626-ik évben három Dienes élt Korláton: Mihály, János, kinek felesége Hunyor Anna volt és András. Kétségtelenül ezek voltak az armalis szerzők is. Andrásnak két felesége volt. Az első nevét nem ösmerjük, a második Szabó Erzsébet volt, ő terjeszté tovább a családot; fia György 1688-ban Abaujmegye szolgabirája volt, azonban már unokájával Ádámmal kilépett a megye kötelékéből, Ugocsamegyébe Sárvára költözött, hol 1709-ben megyei főjegyző volt.¹

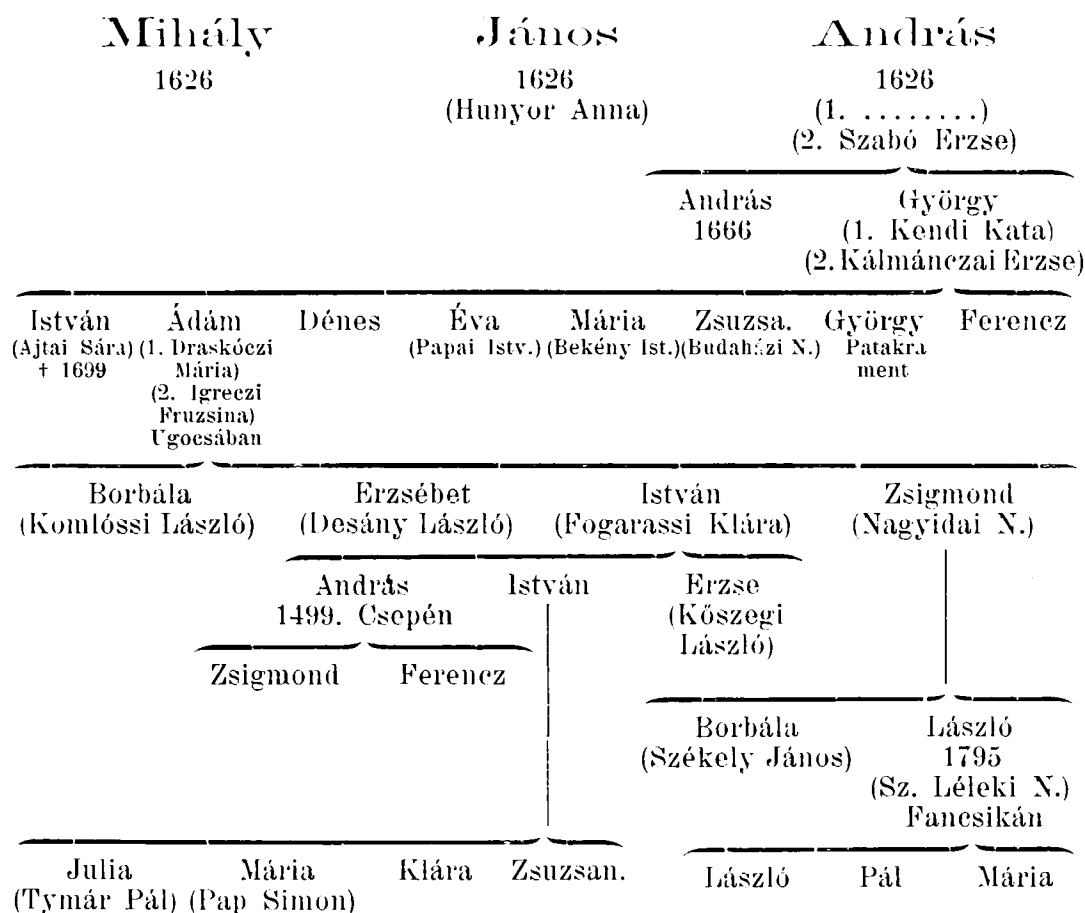
Ezen Ádám unokája András ugyanott birtokos, Hetényben, Csepefalván, Batháron és Csedreghen.²

A leszármazás³ következő:

¹ Szirmay: Not. Ugochiens p. 57.

² U. o.

³ Hunyor leveles ládából összeállítva.

Dienes. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Dienes Jánosnak, nejének Maczi Erzsének s testvérjének Mihálynak 1623 jun. 10-én, melyet még ugyanazon évben Aszalón kihirdettek. Czimere: arany s ezüstben osztott paizsban, zöld halmon fekete kalapban, kék öltönyü veres nadrágos és sárga sarus férfiú áll, oldalán kék övön görbe kardtok függ, jobbában egyenes pалlost, baljában üstökénél fogva levágott törökfőt tart. Sisakdisz: növekvő kettősfarku arany oroszlán, jobb karmában zöld koszorut tart; takarók: kék-ezüst, veres-ezüst.

A család jelenleg is birtokos Felső-Mérán. Ujabb leszármazása ez:

János				
(Korócz Klára)				
Zsigmond				
(Elek Zsuzsanna)				
László	Zsuzsanna	Antal		Erzsébet
	(Szabó László)	(Vécsei Erzsébet)		(Horváth György)
Barna	Luiza	Béla	Dezső	Géza
(Matusz Róza)				

Dióssi. II. Ferdinánd Sopron 1634 decz. 19-én czimerlevelet adományozott Dióssi Mihálynak, atyjának: Imrének, fiának: Ferencznek, testvéreinek: Tamásnak, Jánosnak és Erzsének, unokatestvéreinek: Máténak és Mihálynak.

Czimer: osztott paizs, felül ezüstben az osztó vonalból növekvő három fekete tollal ékitett kalpagos, veres ruhás, arany öves ifju, jobbjaiban irótoll, baljában pallos, alul kékben zöld hármashalmon lombos fa. Sisakdisz: a fa; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Kihirdettetett: 1635 Apr. 14-én Gönczön.¹

A czimerszerző ős Dióssi Mihály, Eszterházi Pálnádortól nádori adományt nyert györkei birtokára. Utódai a XVIII. század folyamán beházasodván a Gombos, Nováki, Füzi, Hedri, Berthóti, Szemere, Okolicsányi stb. családokba; birtokosok lettek: Bogdány, Koksó-Baksa, K.-Mindszent, Bernáthfalva és Buzafalva községekben. Ezen birtokok most Bogdány és K.-Mindszent kivételével a család egyik ivadékaának Dióssi Miklósnak kezén vannak, kinek szívesességéből az alábbi családfát közlöm a család most is élő leszármazóival:

¹ Abaujm. nsi iratok 101.

István							
1691 † 1789							
István							
1751—1827							
Tamás				Miklós			
Pál				Miklós			
Kálmán	Aladár	Tamás	Béla	László	Antal	János	József

Diviki. Czimerlevelet a családnak III. Ferdinánd adományozott Regensburgban 1653 decz. 18. Diviki Albert, Kovách Pál és Kormos Mihály testvérek részére, melyet 1658 febr. 28. Kassán publikáltak.¹

Czimer: kékben oroszlán, sisakdisz növekvőn, takarók: kék-arany, veres-ezüst.

1742-ben Szikszón laktak.²

Dobos. III. Ferdinánd Bécsben 1653 jul. 12-én czimerlevelet adományozott Sarúdi Jakabnak, mint főczimerszerzőnek s Dobos Mihálynak, mint mellékczimerszerzőnek. Az armalis 1654 máj. 8-án Ungváron s 1747 jan. 28-án Zemplénben kihirdettetett.

A czimer: haránt osztott paizs, elől zöldben fekete hármashalom, rajta horgony reá tűzött arany koronával, hátul kékben az osztási vonalon egymás után három daru áll, melyeknek mindenike emelt jobb karmában arany golyót tart; sisakdisz: növekvő arany oroszlán, mely emelt jobb karmában kardot tart.

A czimerszerző Dobos Mihály Ungmegyéből Marczinfalvára költözött s ott czéczei Fekete Erzsébetet vette nőül, ki atyja Zsigmond után, a marczinfalusi, alsó- és felsőczéczei, visolyi és szentandrásai birtokokat részben örökölte, részben testvérjével Fekete Jánossal zemplén-

¹ Ab. m. lt. nsi iratok 347. sz.

² U. o. 777. sz.

megyeiekkal cserélte fel. Száz éves korában halt el, fiával egy napon 1715-ben. Egy másik Mihály — ki a czimerszerzőnek dédunokája lehetett — neje (Lasztóczi) Trombitás Sára birtokába Lasztóczra költözött; ez időtől a család kilépett a megye kötelékéből.

Az utóbbi években a család egyes tagjai a katonai pályán tűnnek ki. D. Miklós 1895-ben mint ny. ezredes halt meg, D. Kálmán jelenben is tényleges honvédtörzstiszt. 1883-ban I. Ferencz József Dobos Miklós gyalogszázadosnak, testvérének István, domoszlói papnak, unoka-testvérének Dobos Kálmán honvédszázadosnak s testvérének Imrének, tiszalöki szolgabírónak, régibb nemességét megerősítette s a „Marczinfalusi“ előnévvel következő új czimert adományozta: kékben arany oroslán, jobb karmában kardot tart, előtte veres pólya, három hatágu arany csillaggal rakva, Sisakdisz: arannyal fegyverzett fekete sas; takarók: kék-arany, veres-arany.

Dobronoki. 1725-ben Dobronoki György, György és István fiaival, nemességét egy 1719-ben a jászói konvent által eszközölt iktatással bizonyította, melyet Torna-Ujfaluban fekvő, örök áron megvett két zsellérbirtokába iktattattak.

A Láczy levéltár okleveleiből következő családfa volt összeállítható:

György		
1630		
(Kéri Magdolna)		
Miklós	Erzse	Veronika
(Fügedi Margit)	(1. Kormos István)	
	(2. Reeski György)	
Pál		
1658		
(Nagy Mária)		
(Folytatás 177. oldalon.)		

Pál 1658 (Nagy Mária) (Lásd a 177. oldalt.)				
György 1692. 1725 (1. Szöcs Kata) (Röma Erzsébet)				
Kata (Tolnai Istv.)	István (Boska Mária)	György (Magyar Erzse)	Mihály	Anna (Zitály Mih.)

A Dobronoky-család Zemplénmegye czimerleveles családainak sorában is említi Szirmay.¹

Dohos. Mint egy 1725-iki inquisitio megjegyzi² „Dohos Mihály és István egyidőben hozattak armalist az Ujlaki familiával néhai t. Baxi István uram által.”

Ezen armalist III. Ferdinánd adományozta Bécsben 1637 nov. 13-án Dohos István s unokatestvérje Mihály, másik Mihály, továbbá Nagy Gergely, Simon és János testvérek részére. Publikáltatott 1638 ápr. 14. a Tornán tartott megyegyűlésen.

Azonban „Dohos Mihály és István kamarájukat felverték, az tolvajok oldalát kihányván, és akkoron minden ruhájukat, ládabeli portékáikat s leveleket elvitték.” „Ugyanekkor lopták el az armálisokat is.”

Egy töredékes családfa a következő:

Mihály					
Imre			János		
György 1725 Nagy-Azar			György 1725 Kovács-Vágás		
József 1760	Sándor	István	Zsigmond 1760	György	András

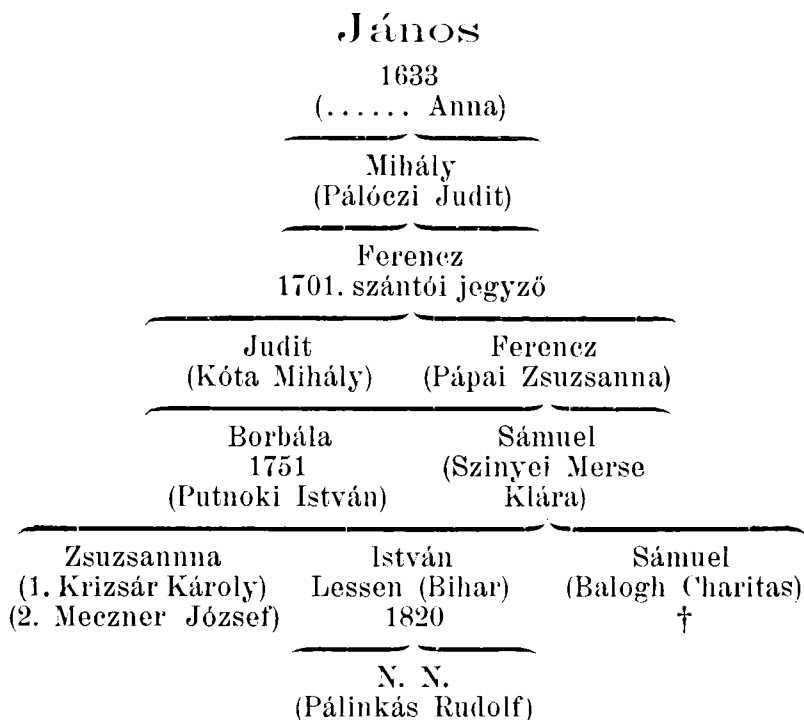
¹ Szirmay not. topogr. com. Zempl. pg. 111.

² Abauj. lt. nemesi iratok 94.

Domonkos. 1570 körül élt Domonkos Imre Fonyban, de egyuttal szőlősgazda is volt Tállyán. Három fia volt: András, János, Mihály. János 1632-ben szept. 6-án Bécsben kelt ezimerlevelet nyert II. Ferdinándtól, mely 1633-ban kihirdettetett Abauj vármegye gyűlésén.

Ez armalisban a ezimer: kék paizsban, zöld alapon grif, jobb karmában három buzakalászt tar, sisakdisz a paizsalak növekvőn, takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A nemességszerzőtől a család leszármazása következő:

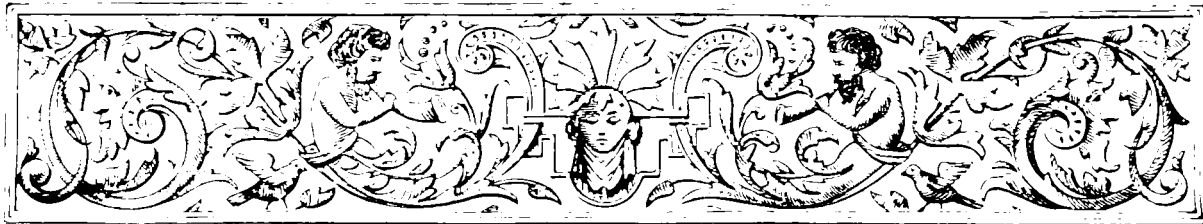
Id. Sámuel az 1-ső insurrectióban való részvétele után megyei ügyész lett, mely hivatalát 20 évig viselvén, hanyatló korában a megye táblabiráinak sorába lépett. Fia István szintén részt vett az insurrectióban, hol az utóbbiban másodkapitány lett. 1820-ban a megye aljegyzője volt. Testvére Sámuel 1818-ban al-, majd 1836-ban főszolgabíró lett. Halálával családját is sirba vitte.

Donáth. E családot III. Ferdinánd nemesítette meg Bécsben 1651 okt. 2-án kelt czimerlevelével. Az adományozottak nevei: Donáth György, testvérei: Gáspár, Márton, István és Konya András.¹

Egy 1750-iki inquisitio szerint két testvér: György Korláthon, István Bodrog-Kereszturban lakott.

¹ Abaujm. lt. nsi iratok 107.

Egri (széchi). Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1631 jun. 1. György, János, Mihály testvéreknek, mely 1636 máj. 14-én Gönczön kihirdettetett. A czimer: kék paizsban, zöld alapon róka ágaskodik, jobb karmában három száras, fehér lilomot tartva. Sisakdisz a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

1744-ben a család Szikszón lakott, de ott Széninek hivattak.¹

Élesréti. Czimerlevelet I. Leopold adományozott Bécsben 1661 jun. 12-én Szarvas Györgynek, általa Élesréti Jánosnak, Hársfalvai Mátyásnak és Bányai Mátyásnak, melyet 1663 febr. 1-én Gönczön kihirdettek. Élesréti János Szikszói lakos 1725-ben már nem tudta nemességét armálisával bizonyítani, mert az időközben elégett. A vármegye régibb nemesi lajstroma után igazolták.

¹ A. V. lt. nemesi iratok 800. sz.

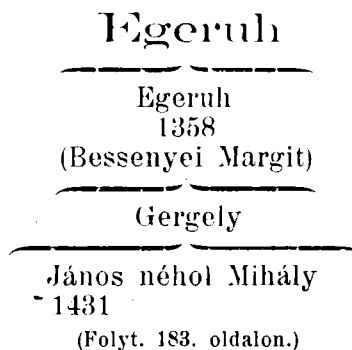
Esztár, Esztári. I. Leopold Bécs 1668 jun. 30-án kelt czimerlevelében Bartha Pált, feleségét Oláh Margitot, fiait: Györgyöt, Pétert, Istvánt, Pált és Jánost; testvéreit: Tamást, Jánost, Lászlót, és sógorát: Esztár Istvánt feleségével Bartha Katával megnemesítette.¹

Kihirdettetett Gönczön 1669.

A család eredetileg Szent-István-Baksán lakott, onnan költözött Aszalóra. Egy 1764-ik évi nemesi inquisitio következő családfát adja:

Etthre (kálnói). Nógrádmegyei család. Törzsöse kálnói Egeruh mester, ki a XIV. század elején élt, fia szintén Egeruh 1358-ban esküdt volt Nógrád vármegyében.² Ezen Egeruh mestert a XV. századbéli oklevelek, melyek már unokáiról s dédunokáiról beszélnek, Etthrének említik s ez lett később a család állandó neve is. A családnak leszármazása néhány izen következő:

¹ A. V. lt. nemesi iratok 116. sz.

² Kubinyi Monum. II. 207.

János néhol Mihály 1437 (Lásd a 182. oldalt.)			
István 1431	János 1431	Dénes 1483 (Gagyí Dóra)	Benedek 1431
Pál 1494	Antal 1494	István 1494	Orsolya (Csapi Albert)

Etthre Mihály négy fiával új adományba nyerte Zsigmond királytól 1431-ben a Bessenyőiekkel, Gecheiekkel és Balaikkal Bessenyőt Borsodmegyében és Devecser Abaujban.

Bessenyői Zolardnak egyik leányát Finkei László — Jakab fia — vette nőül. Ezen László és testvére Benedek 1483-ban az adományba nyert Bessenyő és Devecser egyharmadára igényt tartván, abba magukat be akarták iktattatni, de Etthre Dénes és Kelemen ellentmondottak.¹ Tizenegy évvel később 1494-ben Finkei Benedek már nem élt, de fia Gábor ismét iktattatni akarta magát II. Ulászló király iktatási parancsával a nevezett birtokoknak most már fele részébe, de Etthre Dénesnek a táblázaton látható gyermekei, továbbá Etthre Margit, Kelemen testvére, Putnoki György felesége és Kata Korláth Lászlóné ismét ellentmondottak.²

Etthre Kelemen, Dénes egyik testvérének volt fia, anyja vagy felesége Gechei leány volt. 1491-ben mind Gechei birtokokat birt Gecsén, Bakóczon, Hilyón, Henningen s Szent-Andráson. Ez utóbbiról írta is magát. Az említett évben II. Ulászló király az említett birtokokon és szentandrási nemesi kuriáján a lengyelek pusztításai és gyújtogatásai folytán szenvedett károkért, tíz évre az összes királyi taxákat és contributiókat elengedte.³

¹ Dobai ltár fe. 38.

² U. o.

³ Ered. Csoma ltár. f. F.

A XVI. század kezdetén a geneologiai összefüggés megszakad. Csak gyanítjuk, hogy Kelemen fia Jakab s ennek neje Fuló Veronika volt (1504). De a család még tovább is élt s birtokos volt Devecserben, mert 1586-ban Etthre Mihály devecseri curiáját Csebi Györgynek elzálogosította 65 frtéért. 1602-ben Etthre Boldizsár, kinek neje Péderi Anna volt, vejével Turkai Mihálylyal török fogságba került. Gyermekai Kelemen, István és Borbála Turkai Mihályné, hogy őket onnan kiszabadithassák, egy devecseri puszta telket 150 forintért elzálogosítottak.¹

A család egyik ágazata Nógrádmegyében még e század elején is élt.

¹ Bizon. Elenchus.

Fábián. Czimerlevelet Miksa adományozott Bécsben 1569 márcz. 22-én Fábián Andrásnak s fiainak Jakab és Mihálynak, továbbá Varga Andrásnak. Czimer: kéken keresztyén lovas sisakkal, zászlós kopjával az előtte fehér lovon futó s hátranéző ellenség hátába döf. Sisakdisz czölöpösen állított pánczélos kar, markában veres zászlóval ellátott kopját tart, a zászlóra egyenszáru arany kereszt van illesztve.

A család 1744-ben Gönczön lakott.¹

Fancsali (lásd Joób).

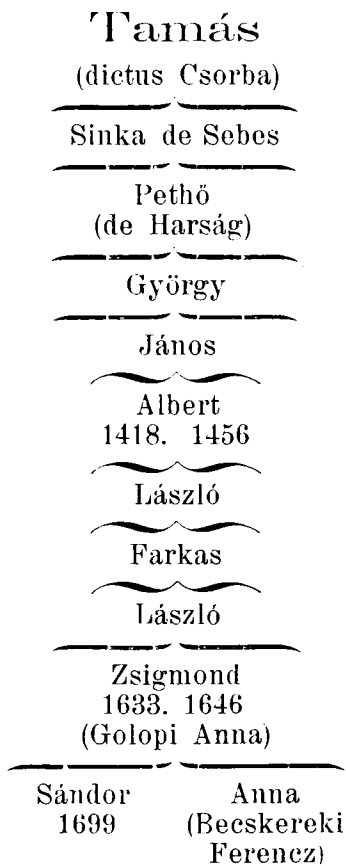
Farkas (harsági). Ősrégi sárosmegyei kihalt család a Tekule nemzetségből, mely a kihalt delnei Kakas, Nyomárkai, Strás, Komlósi, Mocsolyai, Szent-Györgyi, Tamásfalvi, Ternyei, Buzinkai s a még élő nagydobai Dobai, gombosfalvi Gombos, roskoványi Roskoványi, Balpataki, uszfalvi Usz stb. családokkal egy törzsből eredt.

¹ A. V. lt. nemesi iratok. 820.

A család tulajdonképeni méltatása Sáros vármegye monográfusát illeti, itt e helyen csak annyiból érintjük, a mennyiben annak egyik tagja — Zsigmond 1633. évben — vármegyénk kötelékébe tartozott, Kér-faluban lakott s neje Golopi Anna után birtokos volt Kérben, Czekeházán és Fancsalban.¹

Ezen Zsigmond leszármazását az egri káptalan egyik oklevele² sorolja fel, melyben ennek fia Sándor ellentmondott 1699-ben a gr. Szentiványi László és gr. Forgách Simon között a sebesi birtokra vonatkozó öröklési szerződésnek.

E szerint a leszármazás következő:

¹ Csoma lt. és abauji ltár 109—111.

² Egr. kápt. Prot. I. No. 375.

A Tekula nemzettség ősi czimere valószínűleg szarvas volt, a szarv motívum minden régibb pecsétjükön előjön. 1418-ban Zsigmond király Constanzban a nemzetség némely ágazatának, mint a delnei Kakasoknak, Mocholaiaknak, Komlósiaknak, Uszfalviaknak s mint fő czimerszerzőnek, a harsági Farkasoknak, kik valószínűleg fényes kíséretében voltak, új czimert adományozott, mely kék paizsban, zöld alapon álló, aczél-szinű sövényből növekvő természetes színű medve, nyakán arany korona, elülről torkán keresztül nyíllal átlöve, első mancsában zöld száras és leveles veres rózsát tart. Sisakdisz a paizsalak. Takarók: zöld, sárga.

Ezen érdekes czimerlevél eredetijét a Jászóvári levéltár őrzi.

Farkas (gibárti). Rövid életű család.¹ Megalapítója Mihály, ki 1609-ben nádori adományba kapta Thurzó Györgytől a Panka Péter — István fia — magva szakadtán, a koronára szállott gibárti birtokot (32 jobbágyszelek erejéig).² 1611-ben kihirdették az ugyanezen évben Bécsben kelt az ő s két fia János és György részére kiállított czimerlevelet.³ Hogy már elébb — talán erdélyi — nemes volt, a fennebbi adományt tekintve kétségtelen.

1613-ban Rákóczi György onódi főkapitány és étkefogó, valamint Rákóczi Zsigmond, öcsesük Pál nevében is, Farkas Mihály, atyjuk s irántuk tanusított hűségét megjutalmazandó, inscribáltak Szerencsen részére egy házat, hozzá tartozó földjeivel s rétjeivel és egy szőlőt 700 frtba.⁴ Ezen Farkas Mihály tokaji alkapitány volt 1626-ban.⁵ Ezt megelőzőleg 1621-ben Betlen Gábor lovas-

¹ Némelyek szerint a kistokaji Farkas-család egyik ágazata.

² Csoma Itár.

³ Korponai Mon. II. 101.

⁴ Naményi Konecz levelesláda.

⁵ Abaujm. mon. II. 143.

kapitánya volt s a fejedelem a borsodmegyei bábolnai részét, mely elébb az egri püspökséghez tartozott, a haza s a vallás védelmében tanusított hű szolgálataiért 300 frtba adományozta neki, oly kikötéssel, hogyha annak birtokában ő vagy utódai megháboríttatnának vagy más competensek miatt attól elesnének, tartoznak Bethlen Gábor vagy utódai a fent kitett összeget megtéríteni.¹ Két felesége volt. Az elsőnek — kitől gyermekei származtak — neve ösmeretlen, a második Helsei Anna volt. Gyermekei: János, György, Judith.

János, ki nem sokkal élte túl atyját, 1630-ban meghitelt táblabíró volt Abaujmegyében,² felesége Czeke Borbálától három gyermeke maradt: Mihály, Anna, Ilona. két leány hihetőleg kiskorában halt el, mert midőn a fiu Mihály 1656-ban egy véletlen lövés következtében kapott sebében meghalt, javain nagybátyja Farkas György s anyja testvérei Czeke Zsófia (Raszlaviczai Ferenczné) s Margit (Tivadar Andrásné) osztzkodtak.³

A második fiu György leányaival Annával s Máriával 1655-ben Wesselényi Ferencztől, őseitől öröklött gibárti curiájára s birtokára nádori adományt nyert⁴ s abba ellentmondás nélkül beiktattatott. Felesége az ösrégi családból származott Gechei Anna volt, kitől két leánya maradt, kikkel a család kihalt.

¹ Orig. Csoma Itár.

² Korponai II. 184.

³ Csoma Itár.

⁴ Csoma Itár.

Mihály				
1609				
(1. N. N.)				
(2. Helsei Anna)				
János (Czeke Borbála)			György (Gechei Anna)	Judith (Madár István)
Mihály	Anna	Ilona	Anna	Mária
†	†	†	(Bernáth Bereczk)	(N. Konez Péter)

A család czimere egy 1646. évből származó nem teljes hitelű pecsét után: koronából növekvő kettősfarku oroszlán; sisakdisze: a paizsalak. Ezen czimer hitelesége még újabb bizonyítékokra vár.

Farkas. Armálist II. Ferdinánd adományozott Sopronban 1622 aug. 2-án Farkas Pálnak s fiának Tamásnak, melyet 1623-ban máj. 11-én Gömörben kihirdettek.

Czimere: kék paizsban, zöld alapon, fekete kalpagos, veres ruhás, sárga csizmás férfiú, jobbában kardot tart, melyre törökfő van tűzve. Sisakdisz: növekvő természetes farkas tört tart, melynek hegyére törökfő van illesztve. Takarók: fekete-ezüst, kék-arany.¹ Az 1742. évi nemesi nyomozat Alsó-Vadászon találta a családot.

Farkas. Az 1725. évi nemesi nyomozat alkalmával az akkor Szepsiben lakozó Farkas István III. Ferdinándnak egy Pozsonyban 1638 jan. 21-én kelt armalisával akarta bizonyítani nemességét, melyet ez Szinyei Farkas Istvánnak, fiainak Istvánnak s testvérének Mihálynak — már elébb is nemeseknek — adományozott. Ez armalis ugyanez év jun. 21-én hirdettetett ki a megyénél. Azonban a nyomozat alatt gyanusnak tűnt fel az, hogy a nemességét bizonyító szülei a verbélyi előnevet használták, mire ő származását bizonyította a czimerszerzőtől kezdve, mely a következő családfát tünteti fel:

¹ A. V. lt. nsi iratok 816.

István

1638

István

Miklós

István

1725

S ezen alapon az 1725 febr. 26-án Gönczön tartott megyegyűlésen bevették a megye kétségtelen nemeseinek sorába.¹

Fazekas. Az armalist I. Leopold adományozta Bécsben 1650 ápr. 25-én Lipczen Istvánnak, mint fő ezimerszerzőnek. Mellékeezimerszerzők testvérei Lipczen György és Jakab, továbbá Fazekas István és János, végül Nagy Mihály voltak. Kihirdettetett Ónodban, Borsodmegyében 1660 máj. 21.

A ezimer: kék paizsban, zöld alapon medve, farkassal szemben ágaskodik, nyakuk közösen nyíllal van átlöve. Sisakdisz: növekvő egyszarvu. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.²

Az 1742. évi nemesi nyomozat a családot Szikszón találta.

Fáy (fáji). Törzsökös abaujmegyei család, melynek első ismert őse Rugach, a XIII. század elején élt. Fiai Don és Barnabás ott voltak a gyászos emlékű mohi csatában, azon vitéz urak sorában, kiknek önfeláldozó hősiességükkel sikerült a csata hevéből IV. Béla király személyét kimenteni, a midőn előbb Ernye az Ákos nemzetségből, majd András a Huntpázmán nemzetségből, végre Don és Barnabás Rugach fiai adták át lovaiakat a menekülő királynak. A vészes tatárjárás elmúltával IV. Béla király visszatért puszta országába s

¹ Rel. inq. nob. 1725.

² A. V. lt. nsi ir. 817.

némileg helyreállítván a rendet, önfeláldozó hiveinek megjutalmazásához fogott.

Don és Barnabás 1243-ban „Fáy“ földét (terram „Fay“) kapta adományba, melytől később utódaik a Fáy nevet vették fel, kiterjedt, most is virágzó nemzetség törzsatyái lettek s később talán a XV—XVI. században czimerükbe is egy ágaskodó fehér lovat vettek fel, melyet piros ruhás, sárga eszímás vitéz tart féken, emléket állítva ezzel is őseik amaz érdemeiknek, melyeket azok a Mohi sikon „vérök hullásával“ szereztek.¹

Barnabásnak nem voltak maradékai. Donnak három fia volt: Detre, Kozma és György. Detre ága fiában Jánosban kihalt, György ága a XVI. századig élt, Kozma ága volt az, mely a családot napjainkig fentartotta. Utódai közül Ferencz, ki a XV. század közepén élt, kassai kapitány volt. György és Benedek fiai utódok nélkül haltak el. Idősebb testvére Sebestyén volt a családfentartó, ő volt tulajdonképeni törzsatyja a ma is élő kiterjedt családnak. Fia Benedek után hézag áll be a családi leszármazásban, melyet kitölteni a család szétszórt oklevelei kutatójának lesz feladata. A most teljesnek publikált leszármazási táblák² önkényesen lettek összeállítva, ami abból is kitűnik, hogy Benedekről 1504-ben tesznek említést az okiratok s fia István már 1584-ben követte Abauj vármegyének s unokája szintén István 1654-ben, tehát másfélszáz évvel később alispán.

Ezen elébb említett István, kiváló tehetségű férfiú volt. 1584-ben Abauj vármegye az országgyűlésre követül választotta s később II. Mátyás a portára küldte el követi megbizással.

¹ Ez esemény oly élénken él az utódok emlékezetében, hogy egy némelyike azt is tudni véli, hogy a királynak felajánlott szürke ló neve „Daru“ volt.

² Nagy Ivánnál IV. köt. s nyomtatásban a családnál.

A család számos tagjáról külön megemlékezni részben a tér, részben az adatok hiánya gátol. Előkelő állást foglaltak el a megye közéletében úgy szülőmegyékben, mint ott, hová — elszaporodván — költözködtek. Főispánok, követek, alispánok, szolgabírák, táblabírák kerültek ki soraikból. A magyar ügyet karddal is védelmezték úgy a török, mint az osztrák ellen. Fáy Péter Konstantinápolyban lefejeztetett a XVI. század végén, testvére Gábor 18,000 forintot váltotta meg magát a török fogságból. Fáy István egy századdal később részt vett a Wesselényi-összeesküvésben s fia szintén István, murányvári főkapitány (1706-1709) II. Rákóczi Ferencz hive volt.

Az 1848-49. évi szabadságharcban is sok fia harczolt a nemzeti ügy mellett mint honvéd. Közülök Móricz és Albert honvédtörzsnagyok, Dániel kapitány 1849-ben Szőnynél esett el. Mihály mint főhadnagy, Tamás mint hadnagy, ifjan küzdötték át a szabadságharcot.

Habár a béke mezején, legnépszerűbbé s országosan ösmertté tette a család nevét Fáti András, a gombai ágból — a haza mindenese — a magyar reformkorszak irodalmi és társadalmi mozgalmainak egyik legmunkásabb tagja. Szül. Kohányban 1786 máj. 30-án. Köz pályáját 1810-ben mint a pesti, 1812-ben mint a váci járás szolgabírája kezdette meg. 1818-ban visszavonult a nyilvános szolgálattól, bár mint táblabíró élénk részt vett a megyei ügyekben, mégis leginkább az irodalommal foglalkozott s pesti háza gyűlhelye lett az ezen kori kiválóbb íróknak. Mint az ország első megyéjének tekintélyes vezérférfia politikai és társadalmi téren is országos jelentőségű tevékenységet fejtett ki s az 1825-ik évi követi utasítások tárgyalásánál sok olyan reform,

eszmét pendített meg, melyek később megvalósultak, de még akkor senki reá sem gondolt, minők: a színészet állandósítása, a közigazgatás, igazságügy javítása, szabad ipar, javítóház, takarékpénztár stb. Széchenyinek barátságát érdemelte ki, kinek valóságos jobb keze lett. Az 1832—36. országgyűlésen Pestmegyét képviselte. Az akadémia ügyeiben is intéző részt vett s ez az első nagygyűlésén (1831) tiszteleti taggá választotta.

Irodalmi téren is maradandó alkotásokat tett. Versírással kezdte, majd a meseíráshoz fogott, melyben kiválóan jeles volt. Meséit lefordították német s angol nyelvre is. Ő írta meg az első magyar társadalmi regényt a „Bélteki házat“, melyet több más követett, színművei, elbeszélései, társadalmi, vallási és politikai irányu művei egész kis könyvtárt képeznek. Ezeken kívül az egykoru időszak iratokban nagyszámu irányczikke jelent meg, melyek a magyar cultura történetének megannyi értékes emlékei.¹ Meghalt 1864 jul. 26-án.

A vallásharczok korában teljesen protestáns családnak egyik tagja: Gábor a XVII. század végén, de valószínűbb a XVIII. század elején katholizált. Ezen Gábor elébb Abaujmegye alispánja, majd országgyűlési követe, utóbb a tiszántuli kerületi tábla elnöke volt. Három unokája volt főispán, Bertalan Tornában, Barnabás Ungban, Ágoston Ugocsában. Ez utóbbi elébb Abaujmegye alispánja volt, majd Beregmegye administratora, ugocsai főispán és valóságos belső titkos tanácsos lett. 1809-ben grófi rangra emeltetett, de ágazata már unokájában Istvánban kihalt, ki máltai lovag volt.

A Fáy-családnak jelenleg is több ágazata él vármegyénkben. Fáy József és Mihály családja Fügeden

¹ Kivonva Pallas lexicon VI. 755.

és Devecserben, Istváné és Béláé ugyanott, Györgyé Jánosdon, Péteré Bodolón élnek és birtokosok.

A család czimere: Kék paizsban, zöld alapon ágaskodó fehér ló, melynek kantárszárát egy előtte álló, balra fordult, veres ruhás és kalpagos sárga csizmás férfi bal kezében tartja, jobbját csipőjére támasztja. Sisakdisz: növekvő fehér ló. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A grófi czimer: négyelt paizs, arany középpaizssal, melyben horgony áll első és negyedik. Veresben férfi alak veres ruhában a második és harmadik kék mezőben ágaskodó fehér ló kantárszárát tartja. Két sisak. I. növekvő férfi, veres ruhában, jobbját csipőjére támasztja, kinyújtott baljában kantárszárát tart, takarók: kék-arany, II. növekvő fehér ló, melynek kantárszárát az első sisakból növő férfi tartja; takarók: veres-ezüst.

A család leszármazási táblázatai a következők:

István 1654 alispán, csapatvezér (ecsédi Röthi Kata) (Lásd a 195. oldalt.)									
László 1667 (Monaki Kata) (Lásd a II. táblát.)					István (1. Garai Anna) (2. Szinyei Bora) (3. Soldos Zsuzs.)				
1-től György (Szepeessi Judith)	András (Putnoki Klára) (Lásd a III. tábl.)	2-től István (1. Desewffi Kata) (2. Giczei Bora) (Lásd a IV. tábl.)	Borbála (Kajali Pál)	Ilona (Tornallyai Ferencz)	3-tól Gábor (Diószei Zsuzsanna) (Lásd VII. tábl.)	Klára (Bárczai Sándor)			
Imre N. N. (Kiszelyné)			Pál		György †	Mária (Ragályi Zsigm.)			
N. N. (Farkasné)			Mihály (Fáy Mihály)	Borbála					
Sámuel			Pál	Gedeon	György	Gábor	Judith (Vörösmarti N.)		

II. tábla.

László
(Monaki Kata)

Ferencz (Deli Sára)	László	Anna (Matolesi György)	Kata (Girinesi Ferencz)	Zsófia (1. Gönczi Andr.) (2. Nagym. Pongrácz Mihály) (3. Szirmai Péter)	Mihály (Ilosvai Mária)	István (Dőri Kata)
László (Szentpéteri Krisztina)	Kata (Puki Andr.)	Julia (Szunyoghi Ferencz)	Zsuzsanna (Farkas N.)	György (Bárczai Erzse) (1. VIII. tb.)	Gábor (Szunyoghi Éva) (1. IX. tb.)	László Erzse (Katona János)
Krisztina (Darvas Jób)	Ferencz †	Kata (1. Máriási István) (2. Patai Ferencz)	András (Gyűrűi Erzse)	Bora	Judith (Komáromi György)	
Kata	Judit	Klára	István (Csoma Borbála)	József Béla	Ferencz Ferencz	Pál
			Béla (Halász Ida)			
			Béla Gedeon			

(Folyt. 197. oldalon.)

Péter
(Szathm. Király
Anna)

(lásd a 198. oldalt.)

András alezredes (1. Campanella Erse) (2. Lisznyai Dánó Erzsé)	István kapitány (Szathm. Király Apollonia)	Ferencz tornai főszolgabíró (Gyöngyös- patai Kriszt.)	Péter kapitány (gr. Beleznai Zsuzsanna)	János + Veronánál	Mihály + Mária (Battik Fer.)
János Gedeon Tamás Zsuzs. Piroska			Móricz honv. őrn. (Stauth Anna)	Albert honv. őrn. (Fáy Dániel) honv. kapit. + Ácsnál	
Miklós (Sz. Miklósi Ludovica)	Eszter (Faygel Pál)				
Barnabás (Fáy Albina)	Anna (Szentimrei Bertalan) Luiza (Koós Pál) Borbála (Faygel Gyula)				
István (Sz. Miklósi Klemen.)	Antal				
Sándor (1. Vattai Teréz) (2. Csillom Mária)		Péter (Véesei Mária) (Losonczy Ábrahám)	Anna (Losonczy Ábrahám)	Apollonia	
Ferencz Emma Eldóra Ernő					
Ilona (Halni Károly)	András	Irma	Jolán (Galanbos Fer.)		

IV. tábla.

István

(1. Desewff Káta)
(2. Giezei Bora)

	István (Szentpéteri Mária)	
József +	István 1730 (Tussai Anna)(2. Nébeszt György) (Folyt. 199. old.) (3. Ragályi László)	Borbála (1. Róth Antal) (lásd V. tábl.) Zsigmond (Szilassi Mária) (Folyt. 199. old.)

István 1730 (Tussai Anna) (Lásd 198. oldalon)				Zsigmond (Szilassi Mária) (Lásd 198. oldalon)			
Dániel (Redei Krisztina)				Sámuel (Ján Klára) (Lásd VI. tábl.)	Judit (Isaák László)	Klára (Kántor Fer.)	
Rudolf 1807 (Vattai Krisztina)				Mózes (Darvas Erzse)	Károly (Darvas Zsuzs.)		
József (Darvas Janka)	Krisztina	Franciska	Ignác (1. Kenessi Francziska) (2. Konkoly Thege Apol.)	György Ida (Fáy Béla)	Amália	Krisztina	Dániel + 1849 Szónynél
Béla	Jolán				Mária	Károly (Losonezi Luiza)	Luiza (Fáy Józs.)
Mária				Irén			
				Géza †			
				Julia			

V. tábla.

József

(Ragályi Zsuzsanna)

(Lásd a IV. táblán.)

Benedek (Draskóczy Klára)		Antal ny. őrnagy		Zsuzsanna (Kolosi Pál)	
István (Kubinyi Teréz)		Gizella		Albina (Fáy Barnabás)	
Pál (Prónai Borbála)					
Gusztáv gömöri alispán később főispán		Kálmán (Szentmiklósi Klementina)		Albert gömöri szolgabíró (Szilvai Hermin)	
		Mária		Viktor	
		Árpád Sándor		Hermin Eleonora	
László		Béla		Gyula	
		Róza			

VI. tábla

Sámuel

(Jaán Klára)

József nógrádi főszolgabíró	Mária (Dapsi N.)	Sámuel (Papszász N.)	Menyhért (Darvas Judith)
--------------------------------	---------------------	-------------------------	-----------------------------

VII. tábla.

Gábor

(Lásd I. táblán.)

(1. Koós Mária)

(2. Diószeghi Zsuzsanna)

abauji alispán és kir. tanácsos
1680. 1729.

László (Borsi Kata)		János		Antal		Kristóf		Ferencz kanonok		Dávid jezsuita		Erzsébet (Foglár Imre)		Klára (Zathurecki N.)		Ilona (Jábrecki N.)	
Bertalan 1787 tornai alisp.		Ágost ngocsai főis. 1809. gróf		Ferencz Albert													
		János (gr. Schmidegg Mária)				Barnabás ungi főispán † 1829		Ignác		Anna		Kunigunda					
		István máltai lov. (Mesko Jak.)		Mária													
Bertalan		Antal		László		Gábor		József		Alajos (B. Splényi Sarolta)							
Ignác						Antal											
Gyula		Kálmán		Konstanezia (1. Gombos György) (2. Berzeviczi Irnák)													
Sándor		Lajos		Pál		Mihály		János									

VIII. tábla.

György

(Bárczai Erzse)

Ábrahám (Szemere Erzse) kir. tanácsos		Erzse (1. Szabó János) (2. Darvas Ferencz)		Anna (Kandó Gábor)		Zsuzsanna (Rádai Gedeon)	
Lajos (Szepessi Erzse)	Ferencz (Bernáth Anna)	Zsuzsanna (Ragályi György)	Erzse (Fáy Pál)	Róza			
Ábrahám (Balogh Judit)		György					
György (Nemes Ida)	Ferencz (Sóhalmi Irma)	Barnabás					
Árpád (Frideczki Józsa)							
Elemér							

IX. tábla.

Gábor

(Szunyoghi Éva)
(Lásd a II. táblán.)

Klára (Márkus N.)	Julia (Sisári Andr.)	Kata (Nagy Sámuel)	Sára (Szemere Ferencz)	Károly (Kornis Teréz)
	Mária (Lánczi János)		Károly (Gaál N.)	N. N. leány (Kaeskovics N.)
			István Mérán	

X. tábla.

Pál

(Csebi Julianna)
(Lásd a III. táblán.)

András (Puki Katalin)					Zsigmond (Kovács Borbála)
János (Karsa Borbála)	Anna (1. Szobonya Antal) (2. Barthus József)	András †	Pál (1. Ternyei Zsuzsanna) (2. Kurecska Teréz)	Ferencz (Nikházi Zsuzsanna)	
	István (Básthi Amália)		Ilona (Karsa Árpád)		
	András	Jolán	István	Zoltán	
	Mária (Törös Istv.)	Piroska (Inczédi Ferencz)	Borbála (Putnoki Barna)	Zsuzsa +	Berta +
				András +	Karolin +
	Eszter (Otrokocsi Józs.)	Erzsébet (Soldos László)	Anna (Soldos János)	György (1. Szentimrei Mária) (2. Borbély Róza)	
	1-től Béla (1. Szobonya Mária) (2. Horváth Ilona)	Borbála (Soldos Kálmán)	2-től Róza (Maczki Emil) *		
	Anna †	Bertalan †	Béla †		

(Folyt. 202. old.)

éjjeli kalandon. 1666-ban murányi alkapitány volt s részt vett a Wesselényi-féle összeesküvésben. A nádor halála után is az összeesküvők között maradt, ott volt az 1667 aug. 18. szendrői gyűlésben. De mindjárt a gyűlés után árulója lett az ügynek, felfedezvén azt Szelepcsényi György primásnak, ki viszont a bécsi udvarnak tett jelentést, hol a részletek felől Feketét is többször kihallgatták.¹

Abaujmegyébe Fekete Zsigmond útján jutott a család egyik ága, ki nőül vevén tolesvai Bonis Zsuzsannát, véle a szkárosi birtokot kapta, melyben a család ma is birtokos.

Czimere: kék paizsban, arany leveles koronából növekvő kettősfarku arany oroszlán. Sisakdisz: a paizs-alak; takarók: a kék-arany, veres-ezüst.

A leszármazás a következő:

Péter					
(Tarjáni Dóra)					
Nagy István másként Fekete „Iván“ mellék- névvel (Tibai Dóra)			Albert		
			János	Péter 1598. 1619 (Henzelőczy vagy Bajánházi Dóra)	
István (Bertóti Judit)	Miklós	László	Kristóf	János (Pálházi N.)	
			Zsigmond 1703 (Keresztes Éva)		
László (1. Izdenczi Éva) (2. Botka Erzse) (Folyt. 204. oldalon.)		Zsófia 1732 (Payzsos János)		János (gálanthai Balogh Éva) (Folyt. 204. oldalon.)	

¹ Pauler; Wesselényi és társainak összeesküvése I, 86. 205.

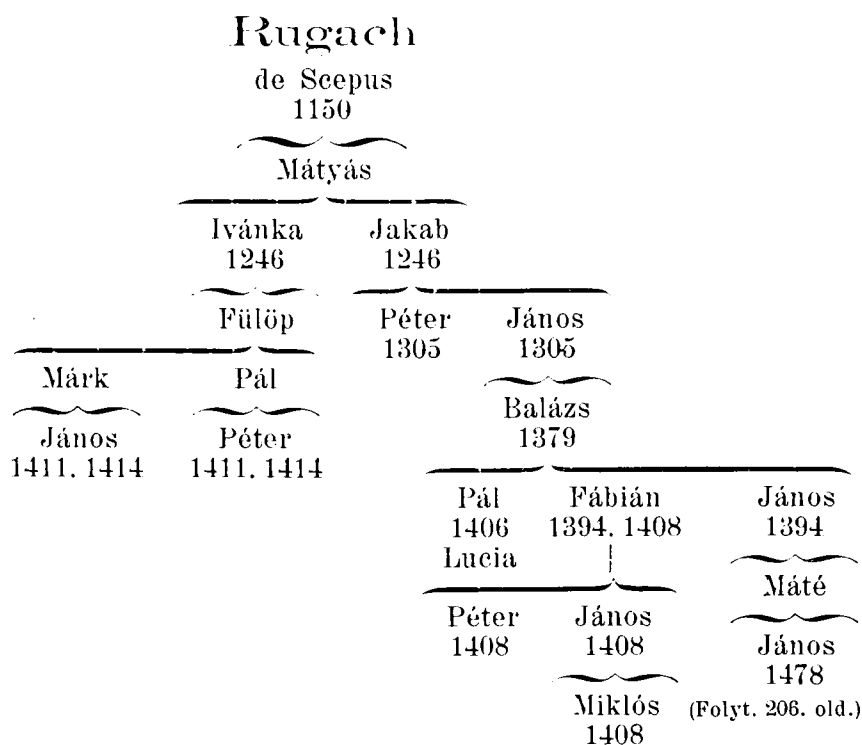
László (1. Izdenczi Éva) (2. Botka Erzse) (Lásd 203. old.)				János (gálanthai Balogh Éva) (Lásd a 203. old.)			
Gábor (1. Tahi Mária) (2. Lövei Zsuzsanna) (3. Szomodi Klára) (4. Füzeséri Klára)		Zsuzsanna (Izsák András) László (Gedeon) Borbála (Izsépi Fer.)		László (Görgei Julia)			
1-től	1-től	2-től	3-tól	3-tól	3-tól	4-től	
Mária (Sárosi Tam.)	Borbála (Tahi András)	Zsuzsanna	István	Péter	Kata	János	
Zsigmond (Bónis Zsuzs.)		László (Guthi N.)		Anna (Lacsni N.)		Ádám (Szomolyai Szilágyi Klára) (2. Tahi Anna)	
Imre (Nadányi Róza)		Ferencz (Rácz Eszter)		Zsuzsanna (Klobusiczki László)		Julia (Sárosi József)	
Ferencz Ödön (Mariási N.)		István		Sándor		Krisztina Lajos (Küke- mezei Klára)	
Magdolna		Olga		János		József	
György		Lajos (Szilágyi Borbála)		Zsuzsanna (Bodnár Pál)		Róza	
		Albert (Hámos Ilona)					
Sára		Miklós		Lajos		Anna †	

Ferdinándi. Czimerlevelet Ferencz király adományozott Cateanban 1794 máj. 12-én Ferdinándi Mihálynak és Györgynek, Mihály feleségének Szalai Krisztinának és gyermekeinek, Mihály, Ignác, Katalin, Francziska és Krisztinának.¹ Az adományozott czimer: ezüst és veresben négyelt paizs, első és negyedik fekete sas, második és harmadik zöld halmon kerek ágyu megett veres ruhás férfi áll, jobbjaiban kardot tart, balját csipőjére támasztja. Sisakdisz: nyitott szárny között, mely jobbról ezüst-feketében, balról veres-aranyban osztott, a paizsbeli férfi áll, növekvőn. Takarók: fekete-ezüst, veres-arany,

¹ Lib. reg. XVIII. 160,

A család tagjai közül, Mihály 1838-ban Abaujmegyében aladószedő volt.¹ Bertalan 1846-ban alszolgabíró, 1860-ban a kassai járás főszolgabírája, 1861-ben első alispán, utóbb Kassa városa főispánja. Testvére István 1860-ban a kassai, 1861-ben a csereháti járásban esküdt, majd az előbbiben alszolgabíró s az 1883. országgyűlésen ugyanezen járás képviselője volt.

Figedi. Ősrégi család, melynek első ismert őse Szepesi Rugach a XII. század közepe táján élt. 1246-ban Jakab és Ivánka, Mátyás fiai, szepesi Rugach unokái megvették Figud nevű földet, mely 4 ekényi volt, Kinizsi Chasartól és ennek fiától Istvántól, nyolcz finom ezüst márkaért. E birtok a Chasar atyjának Istvánnak szintén vett birtoka volt.² E vétellel Jakab és Ivánka a megyénkben több századig élő Figedi család törzs-atyai lettek, tőlük a leszármazás a következő:

¹ Nagy I. IV. 152.

² Kassai titk. lt. 1414. évi átiratban.

				János 1478 (Lásd a 205. oldalt.)	
András (?)		Benedek 1500. 1519			
Máté 1571	Péter 1571	Dóra (Bor Pál)		Péter 1545 (Fáy Erzse)	András 1563. 1580 (1. Bodonyi Borbála) (2. Fáy Dóra)
István 1593					Sára Fruzsina
István 1593 (Sebessi Borbála)		Pál 1593 Fájban (Czeke Zsuzsa)		Boldizár 1593	János 1545. 1587 Fájban
Gáspár (1. N. N.) (2. gerincezi Horváth Éva)		János 1603	Mihály 1603	István	Borbála 1597 (Rác Farkas)
1. István 1686.	Borbála 1686 (Batha Pál)				

Ezen táblázat nem teljes, hiányzik arról Fígedi György, kinek az 1427. évi portális összeíráskor Beledenichén 4 portája volt; Fígedi Benedek, ki 1481-ben fiával, Gergely presbyterrel eladta Sisár nevű birtokának felét Zemplénmegyében Koromzói Gergelynek,¹ továbbá Mihály, ki az 1476. évet megelőző időkben szolgabíró volt Abaujban s Lőrincz nevű fia volt,² végül István, kinek leánya, Agatha, 1526-ban Keécsi Máténak volt felesége.

A táblázaton álló Pál és Fábián. Balázs fiai 1406-ban a Rásonyiakkal, Vilmányiakkal, Szendiekkal és Hegyaljaikkal együtt perlették Kércset, Gibártot, Migléczet, leányági örökösödés czimén a fiscustól, 1409-ben a pert megnyerve, az említett birtokokon megosztóztak.³

¹ J. C. A. 26.
² Kinizsi lt. Orig.
³ Ered. perg. Basó iratok.

1587-ben Figedi János panaszt emelt, Losonczy Anna, báró Ungnad Kristóf özvegye ellen, hogy ez az ő távollétében szalánczváraljai nemesi udvarházát fegyveres csapattal vette körül s kiskorú gyermekeit, Istvánt, Borbálát és Klárát szekérre ültetvén, fogságba hurcolta s ezen felül szalánczváraljai, ujjvárosi, ujlaki és kásói (e két utóbbi zempléni) birtokait elfoglalta. Mivel azonban az özvegy gyermekeit és birtokait keze alól kibocsájtotta, panaszát ő is visszavonta.¹

A család idősebb ága a XVI. század végén Istvánban kihalt. 1593-ban birtokait Közép-Fügeden, hol nemesi laka és malma is volt, továbbá Alsó-Fügeden, Fuló-Kércsen, Felső-Büdön, Papin és a pusztakelecseni praediumban, magszakadtán Kapi Zsigmond nyerte adományba a királyi helytartótól.²

Az ifjabb ág még egy századig élt. A családfán 1686-ban István és Borbála testvérek állanak mint utolsók, ez időtájra esik a család kihalása is.

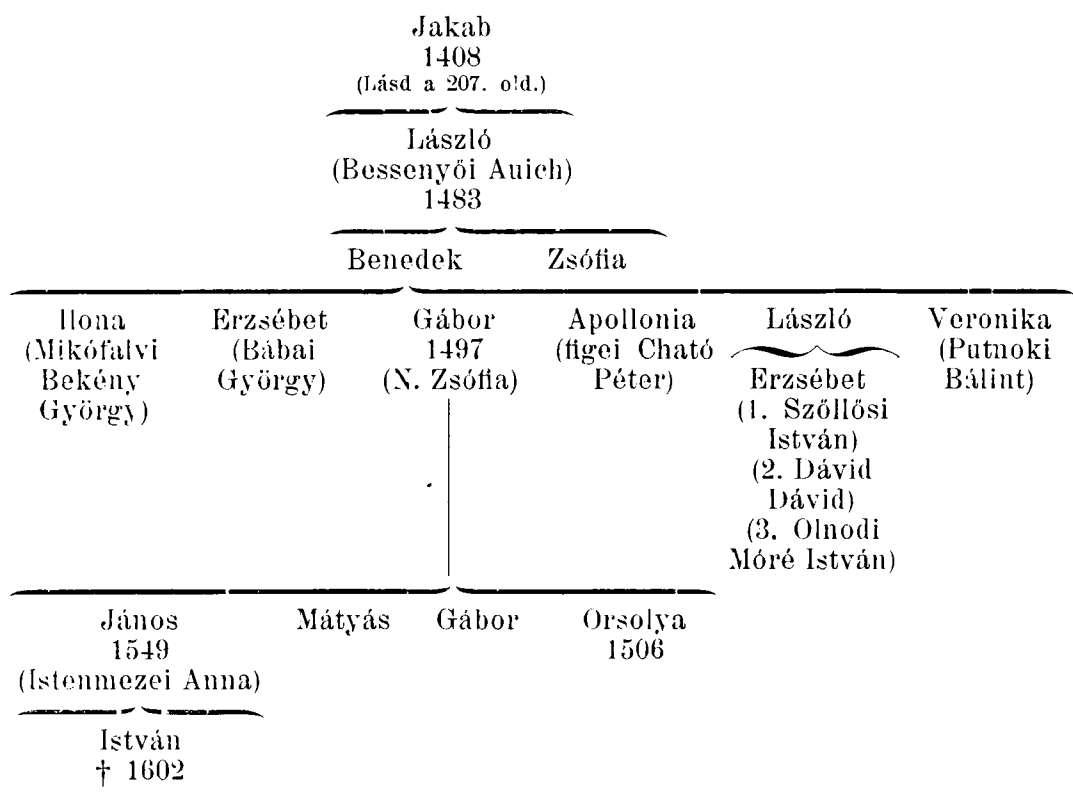
Finkei. Régi borsodmegyei család, mely a XV. században Abaujmegye birtokosai között emlittetik s tagjai a megye területén éltek. Leszármazása következő:

Heem	
Pethew de Nagyfinke	Donch
Jakab 1353 (Laádi Constantia Theodor leánya)	Paulus Magnus † 1379
László	
Jakab 1408	

(Folyt. 208. oldalon.)

¹ J. C. prot. L. No. 79., 80.

² J. C. Sub. lit. K. fol. 2.

Abauj vármegye kötelékébe Finkei Jakab lépett, ki 1408-ban a bodolói birtokot nyerte, melybe midőn Széchényi Frank országbíró parancsára a jászói convent beigtatni akarta, Jánoki Miklós, István fia és Péderi Benedek ellentmondottak.¹ De azért ugylátszik, e birtok mégis tulajdonuk lett, mert az 1427. évi portális összeíráskor Finkei Jakabnak Bodolón tizenegy portája volt² és 1548-ban Finkei János evocáltatta Putnoki Bálintot Kis-Bodoló erőszakos elfoglalásáért.³

1494-ben II. Ulászló király Besenyőt, Borsodmegyében és az abaujmegyei Devecser felét Finkei Gábornak Benedek fiának adományozta,⁴ de az iktatásnál Putnoki Györgyné, Ettre Pál, Antal, István, Dénes fiai

¹ Dobai ltár fe. 41.
² Thallóczy: A kamara haszna. Függelék.
³ Dobai ltár.
⁴ Jászói Conv, f. 16. Donationales.

és Orsolya Csapi Albertné, Korlát László és felesége: Kato, ellentmondottak.¹

Forrai. Rövid életü régi család, melynek első ismert őse Chete comes volt.² Fia Aladár, V. István király nejének tárnokmestere volt, ki, midőn a királynak megvitte első szülött fiának László herczeg születésének hírét, a király örömeiben öt falut adományozott neki. 1262-ben. E faluk voltak: Forró, elébb a megye székhelye, Devecser, Fancsal, Euzd és Gutha.³

Időközben V. István király 1271-ben Forrót és Ináncsot, Hevessel, Jolsvával és Murányvárral együtt, Miklós országbirónak és somogyi főispánnak adományozta, ki atyja alatt szerémi gróf volt, de áttérve a még ekkor ifjabb király, István hűségére, drávamenti jószágai elpusztítottak s így ez adomány mintegy kárpótlásul szolgált,⁴ azonban utóda IV. László király 1273-ban megerősítette atyja 1262. évi adományát Aladár részére.⁵ Aladár 1279-ben, midőn a királyné főétekfogója volt, okozója lett Kéchi Detre fia Mikov meggyilkoltatásának. A meggyilkolt testvéreinek, Dethbor, Simon, Herbord, Deth és Langueusnak vérdíjba 40 márkát fizetett s 15 márkába átengedte nekik Fáy földe nevű birtokát.⁶

Aladárnak fia Jakab, unokája János volt, ki 1333-ban, mostoha testvérének Apród Kanichának s férjének Piskarkosi Pouchnak (a fancesali Joóbok őseinek) azon segélyekért, melyekkel őt anyja, utóbb Apród Istvánné segítette, adta Fonchol (Fancsal) falut s egy malmot a Hornád vizén.⁷

¹ Dobai lt. fe. 38.

² Wenzel: Á. O. IX. 10. 257.

³ U. o. VIII. 33.

⁴ U. o. VIII. 334.

⁵ U. o. IX. 10.

⁶ U. o. IX. 257.

⁷ Anj. Okm. III. 55.

1349-ben a Közép-Németi mellett tartott nádori gyűlésen Miklós nádor előtt, Poháros Péter, a megye főispánja bevádolta Forrói Jánost, hogy ez Büdi Petheő özvegyét éjnek idején kirabolta és 100 márka érőt vitt el tőle. Azonban midőn a nádor, a megye esküdt biráit ez ügyben megkérdezte, ezek a vádat alaptalannak s őt ártatlannak nyilvánították.¹

1356-ban örökölt birtokát Euzedet a Hernád mellett, hol malma is volt három köre, szükségei miatt s mivel a király hadaiba indulnia kellett, eladta nejének Erzsébetnek, Imbregi András leányának, 60 márka budai garasért.²

Ez az utolsó adat a Forraiakról. Jánosban családja kihalt, Forró visszaszállt a koronára s nem sokkal utóbb a tótselymesi Tarczai-család birtokába ment át.

Fövenyessi. Czimerlevelet és nemességet a családnak Rudolf adományozott Pozsonyban 1578 ápr. 13-án. A főczimerszerző Galamboki Máté csornai prépost volt, a mellékczimsszerzők: Dak Imre, Máté és Ferencz, Beer Bálint, Chapi Péter és Fövenyessi Gáspár (de Hevi).

Ez armalist 1580-ban hirdették ki Győr- és Sopron-megyékben. A czimer: veresben, zöld halmon, fekete csuhás szerzetes, emelt baljában egy keresztet tart, a megváltóval, lecsüngő jobbában olvasó van kis kereszttel. Felül jobbról repülő fehér galamb. Sisakdisz: fehér ruhás angyal; takarók: veres-ezüst, fekete-arany.

A mult század legelején Fövenyessi György nőül vette Bodor Annát, kinek anyja, Farkas Erzsébet, Fáy jogon birt Kinyisen és Kéresen. A Fáy-család örökösödés útján birt ott Kinyisi birtokot s ily jogon birtokosok Kinyisen ma is a Fövenyessiek.

¹ Anj. okm. V. 310. VI. 141,

² U. o. VI. 483.

Fuló (kércsi, felsőszendi). Régi család, melynek okleveles nyomai a XIV. század elejéig felnyulnak, a midőn nevük még Hegyallyai (de Hegalia, de Heghaal) volt. A „Fuló” ragadmánynév, ugyanezen század végéről származik s ez időtől kezdve állandóvá válik, csak az előnév különböző az egyes ágaknál, azon falu után írva magukat, melyben laktak, vagy birtokosok voltak: Kércsről, Felső-Szendről, Korláthról, Fájrról, Radványról.

A családi levéltár hihetőleg a még most is élő, de megyénkből elszármazott családtagoknál lévén, multjának képét nem adhatjuk, adatainkat egyes levéltárakban eszközölt kutatásokból meritettük.

Az okleveles adatok leginkább a XV. században kezdődnek, a midőn a családot a megye kötelékében találjuk.

1406-ban Zsigmond király Radvány falut Bálintnak Keéri Imre fiának s általa Dejsének Saali Péter fiának, Miklós és Jánosnak Hegyaljai Fulo fiainak új adomány czimén adományozta.¹ De már György, Heeghalyai vagyis Kechi „Fulow”-nak nevezett Lászlónak fia. 1440-ben ezen radványi birtokrészt, Radványi István fiainak: Benedeknek, Jánosnak és Imrének 70 frton s 33 új dénáron eladta.² Ezen Györgynek fia, szintén György, 1464-ben Alsó- és Felső-Füzi abaujmegyei falvakat Mátyás királytól adományba nyerte.³ Ezen két falu Füzi Istváné volt s ennek magvaszakadtán szállt a koronára.

1493-ban kécsi Fuló András Vajkócz, abaujmegyei birtokba zálogjogon iktattatott.⁴

¹ Jászói Conv. ltára.

² Ered. perg. Láncezi ltár.

³ Jászói ltár.

⁴ U. o. F. fasc. I. No 27.

1549-ben Csontos Demjén magvaszakadtán Korlátfalva és Fuló György magvaszakadtán Gibárt, F.-Szendi Fuló Mihályra szállt a királyi curia ítéletével.¹

1570-ben szendi Füló Máté és korlátfalvi Fuló Mihály, F. Anna Gortvai Mihályné és Magdolna Szemerei Györgyné, baktai, czéczei, szalai és bakóházi összes portiokat, Lánecz praediumot, Sarnoi portiót és Bájt Szabolcsban uj adományban nyerték és abba ellentmondás nélkül beiktattattak.²

Rudolf 1582-ben Fuló Mátyásnak, Antal fiának és Szemerei Albertnek, Gergely fiának, adományozta, szalai Bakó Benedek, András és Imre, szalai összes portióikat s a három nemesi curiára kiterjedő bakóházi praediumot, melyeket már őseik is békésen birtak, de melyet a zavaros időkben elvesztettek. Az iktatás még ez évben ellentmondás nélkül megtörtént.³

1584-ben osztozott Fuló Mátyásné, Mondolai Zsuzsanna, Mondolai Pállal, a midőn az előbbinek a felsőgagyi birtok jutott. Innen neveztetett később a felsőgagyi erődített kastély Fuló-kastélynak.⁴

1594-ben Füló György, hethesi Pethe Márton nagyváradai püspök ellen, gyilkossági kísérletet követett el, a miért neje Fekésházi Dóra fejváltságba, a püspök testvéreinek inscribálta kéresi és Radvány praediumi birtokait.⁵

Kovácsi Priscát, Fuló Pál özvegyét, midőn (1598-ban) a tatárok Felső-Magyarországot pusztították, mindenéből kipusztították, javait felprédálták, őt magát is összevagdalták s fogságba hurezolták s csak nagy pénz-

¹ Jász. C. fase. I. No. 18.

² U. o. F. fase. I. No 7.

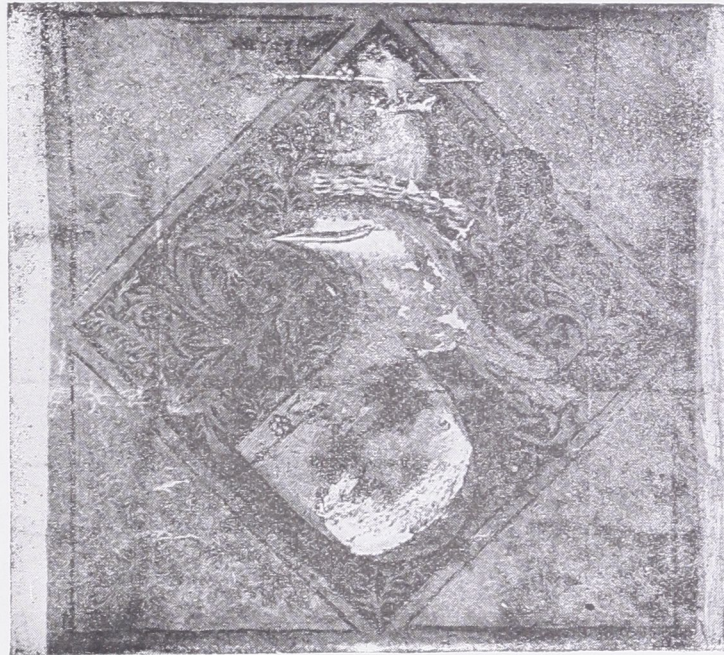
³ Abaujm. lt. nsi. ir. 928.

⁴ Szathm. kir. lt. XVII. 1191.

⁵ U. o. F. I. No. 20.

IV. tábla.

16

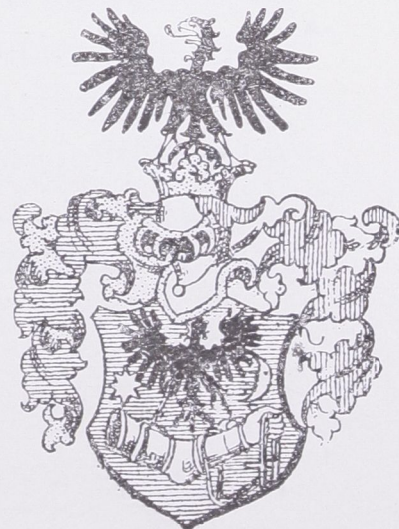
Farkas
1418

17

Fáy

18

Fuló
XVI. sz.

összeg ígérete mellett bocsájtották szabadon. Ezen pénzösszeg előállítása végett eladta fulókércsi némely földet 100 frtéért, Bécz Ferencznek s feleségének Járai Erzsébetnek.¹

1599-ben Fuló György és Beke Tamás, hogy a török rabságban levő Fuló Ilonát kiválthassák, összes baktai portiójukat és egy szőlőt a baktai hegyen, felerészben zálogba, felerészben örökjogon adták Iklódi Miklós tályai papnak 225 magyar forintért.

A XVI. századon túl az oklevelek leginkább birtokokra vonatkoznak, eladások, vételek és zálogokra. Az alább látható négy családfa-táblázatot, ezen s az előbb közölt oklevelek alapján állítottuk össze, a nélkül, hogy ezen egyes táblázatokat egymással összekötni képesek lettünk volna. Ezek összeállításánál is, különösen annak XVI. századi részénél, részint az oklevelek hiányossága, részint a gyakran ismétlődő keresztnevek miatt csuszhattak be tévedések.

A Fuló-család előkelő helyet foglalt el a megyében, úgy is mint birtokosok, úgy is mint tisztviselők. Fuló Miklós 1626-ban Abaujmegyének alispánja volt. Fuló János 1630-ban Láncki Györggyel, 1634-ben Szemerei Pállal, a megye országgyűlési követe s 1641-ben alispánja volt.²

Egyik Fuló Miklós részt vett a Wesselényi-féle összeesküvésben, melynek leveretése után többekkel, köztük a szintén abaujmegyei Székely Andrással, Niklázi Istvánnal együtt Pozsonyban halálra ítéltetett. A halálos ítéletet 1671 nov. 6-án hirdették ki, végre ugyan nem hajtották, de Pozsonyban fogva tartották, honnan 1673 júliusban szabadult ki.³

¹ Szat'í. kir. lt. V. 246.

² Nagy Iván: IV. 287.

³ Pauler; Wesselényi. II. 410., 40.

Utolsó tagja a családnak e megye területén, Fuló Julianna, özv. Karsa Simonné volt, ki 1878. évben, életének 99. évében halt el Hernád-Büdön.

A család tagjai pecsétjeiken czimerül, koronán álló sast használtak. Hitelesebbnek kell azonban azon czimert tartanunk, mely Fuló Mátyásnak, a felső szendi csucsives templom falába befalazott veres márvány sírkövén látható. E czimer: balra fordult, pánczélos balkaron, mely markában kantárt tart, könyökhajlásra vetett szárakkal, sas áll, jobbra hatágu csillagtól, balra befelé fordult holdsarlótól kísérve. Sisakdisz: a sas.

I. tábla.

István				
1342. 1370				
dict. Fwlou de Heghalia.				
Bálint	Miklós 1343. 1362		Mihály	György
	János 1406 (Czéklás Klára)	László 1406 dict. Fulow de Hegalia sen de Keech		
György 1440	János	Péter	Ilona	
László	György 1453. 1464 (..... Kata)	Anna (Baxai István)	János	Imre
György 1504	Margit (Vathai Péter)	Erzse (Keczer László)	Ilona (Chabai Péter)	Veronika (Szendi Ernei Jakab)

II. tábla.

Imre

1516

(..... Borbála)

Balázs 1549 (Papi Zsófia) (Fáy Potentiana)	Pál 1549 (Kovácsi Prisca)	Márton 1549	János (Fancsali Éva)	Mátyás (Mondolai Zsuzsanna)	Farkas
György 1580 (Fekésházi Dóra)	Kata (Szabó Máté)	Margit (Farkas Balázs)	Ilona (Meleghegyi Lőrincz) török fogoly	Borbála (Korponai Péter)	
György 1590	Margit 1632 (Buzai Mihály) (Erdős János) (Nagy másként Apáczai Balázs)	Kata 1627 (Kántor Istv.)	László 1627		
István 1589 (Zákány Kata)	Miklós 1626		Borbála		
László	Miklós (Hartyáni Borbála)	Mátyás (Bodor Judit)			
Zsófia (Olesvári Ferencz)	Mária 1679 (1. Pelsőczy Mikl.) (2. Koós István)	Zsuzsanna (Szkárosi Nagy János)	László 1677		
Miklós alispán (Kézsmárki Thököli Zsuzsanna)	János (Sélyi Zsuzsanna)		Zsuzsanna (1. Girinési István) (2. Lenkei Miklós)		
Miklós	Mátyás †	Erzse	Márton	Pál (Petneházi Anna)	
				László (Kulin Éva)	
			János (1. Ormos Erzse) (2. Budai -Éva)	László	
			Mihály (Papp Lydia)		

III. tábla.

András

1480
Fuló de Kécs

Imre
(Ernei Erzse)

Máté (Németi Sára)		Mihály (1. Korláth, helyesebben Klokocsi Porkoláb Margit) (2. Parlaghi Erzse)			Antal 1552 (Bakthai Anna)	Bálint 1575 <div>Anna (Zoltán Péter)</div>
1-től Dóra 1560. 84 (R. Kornis Ferencz Kata (Kamuthi István)	2-től Mihály 1585. 1590 (1. Kamuthi Margit) (2. Gyulai Zsófia)		Margit (Monoki alias P. Horváth István)	Borbála (Raszlaviezi János)	Judita Petneházi Dávid)	
1-től Borbála 1639. 1642 (Balogh István)		2-től István 1690. 1695 (Bárczai Borbála) 1650 szolgabíró		Zsuzsanna (Komjáthi Zsigm.) 1639. 1675		
		Lajos † 1688 előtt fiatalon				
Mátyás 1576 (Putnoki Kata)		Anna (1. Meleghegyi Pál) (2. Gortvai Mihály)		Magdolna (Szemerei Gergely)	Erzse (M. Barna Farkas)	
Miklós 1601	János 1601 (Barkács Kata)	Anna (Horváth Gáspár)	István	Borbála		
Pál 1652	Zsuzsanna 1662 (Sáji István)					

IV. tábla.

IV. tábla.

Péter

János 1575 (Pilisi Ilona)		Kata (1. Láncai Ferencz) (2. Kun Máté)		
István 1589	Miklós 1589	Borbála 1589	János	
			János	Kata 1602 (Fekete Mihály)

FülpeSSI. Szathmármegyei régi s már kihalt család, mely Szirmai szerint,¹ nevét azon Filpes vagy Fülpös falutól nyerte, melyet viszont a család első őse, a XIII. sz. utófelében élt Fülöp comes után neveztek el. A család szülő megyéjében előkelő állást foglalt el. István 1384-ben macsói bán, Mihály 1444-ben Szathmármegye követe, János 1464—1468-ig alispánja volt.²

Megyénkbe a XVI. század első felében költözött FülpeSSI Albert, kir. kanczelláriai jegyző, ki Báthori Ferencznek Putnoki Zsófiától született leányát nőül vevén, neje hozományára az alsó- és felsőgagy, vendégi, bátori, ujlaki, Abaujmegyében fekvő s a rabkői és szentkereszti sárosmegyei birtokokra, előbb 1524-ben II. Lajostól³ majd 1531-ben I. Ferdinándtól⁴ adományt nyert, ide jött lakni s Abaujmegyében új családot alkotott. Ezen hozományba kapott birtokrészekhez járult, Gagy Mihály megszakadtán, annak vagyona is és 1552-ben Révai Ferencz kir. helytartó elrendelte, hogy ezen öröklött vendégi, gagy, ujlaki birtokok, az osztályt kérő FülpeSSI Albert és Vendégghi Lénárt és Benedek között osztassanak fel.⁵ A következő évben ugyancsak Révai Ferencz kir. helytartó a curia elé idéztette Galgóczi Ferencz s Bebek György több szolgálait, kik FülpeSSI Alberttől 150 darab marhát elhajtottak.⁶

FülpeSSI Albert, az adományba nyert birtokokban Bátorban vagy Vendégiben már előzőleg 1539-ben kőházat akart építtetni, de a telekhez, melyen építeni akart Vendégghi Benedek is igényt tartott s az építkezés ellen

¹ Szirmai: Szathmár m. ismert. II. 225.

² Nagy I. IV. 176.

³ Szathm. kir. ltár.

⁴ Csoma lt.

⁵ Szathm. kir. ltár.

⁶ U. o.

a Garadnán tartott megyegyűlésen is tiltakozott. Ehez járult az, hogy viszont Vendégi Benedek nem akarta azon egyességet megtartani, melyet az elhunyt Gagyi Mihály javait illetőleg a jászói convent előtt kötöttek s 1549-ben kölcsönösen vádolták egymást a megye színe előtt, mely küldöttséget nevezett ki az ügy elintézésére. Mint fentebb láttuk, ez osztályügy 1552 a kir. helytartó színe elé került, de ez sem szüntette meg a két család között a rossz viszonyt, mely annyira elmérgesedett, hogy midőn 1568-ban (?) Vendéghi Benedek a vámosnémeti megyegyűlésre ment, Fülpeessi Ferencz — Albert fia — őt Felső-Gagy utczáján megtámadta és meggyilkolta.

Ezen gyilkosságért őt Miksa 1569-ben proscribálta, de 1589-ben Ferencz, a meggyilkolt leányával, Euphrosinával 200 frt vérdíjban kiegyezett.¹

Ferencznek két fia maradt: Kristóf és Ferencz. Ezek 1611-ben osztoztak. Kristófnak Fülpesen és Nagy-, másként Fülpes-Daróczon jutott ki osztályrésze, a másik testvér: Ferencz, felső- és alsógagyi, ujlaki, bátori és kázmárki birtokokat kapott.²

Nem tudjuk, ezen Kristóf egy és ugyanazon személy-e azon Kristóffal, ki 1650. év táján török rabságba esvén, onnan Kardos András váltotta ki, a miért ez 1658-ban zálogba adta neki Lyuba és Velehenye őseitől örökölt praediumait.³

A családnak megyénkben élő — nem egész teljes — leszármazása következő:

¹ Mind az erre vonatkozó oklevelek a jászói conventben,

² Jakabfalvi lt.

³ U. o.

Péter

Ferencz 1499. 1524	Bernard	Gergely	Máté	Ambrus	Erzso (Azari Miklós)	Krisztina (Alpári Máté.)	Jusztina (Ladmóczy Miklós)	Ursula (Mikulai Ferencz)
Albert (gagyai Bátori Anna)								
Ferencz 1574. 1585 (Kubinyi Margit)		Luczia (palocsai Horváth János)		János				
Kristóf 1611	Ferencz 1611. 1640							
Zsigmond	Albert							
Anna (Boros Istv.)	Miklós							
	Zsigmond † 1745 (Orbán Judit)	Ferencz 1753						

A táblázat végén álló Zsigmond és Ferencz testvérek 1745-ben az egri káptalan előtt az I. Ferdinánd donatiójával megerősített felső- és alsógagyai, apáthi és ujlaki birtokrészeiket 100 magyar frtért eladták Fáy Gábornak¹ s ugyanez évben a testvérek közül Zsigmond meghalt. Ferencz 1749-ben a velehenyei, lyubai s a Sárosmegyében fekvő hrabkói és szentkereszti részeket 100 frtért, majd 1753-ban a bátori, vendégi s mindazon abauji és sárosmegyei birtokokat, melyeket Gagyi János² után birt, szintén 100 frtért ugyancsak Fáy Gábornak örökáron eladta.³

Ezzel a család a megyében megszűnt birtokos lenni.

A család czimere kezdőbetűkkel ellátott pecsét után: osztott, felül hasított paizs. 1. 2. egy-egy befelé fordult fejű sas; alul grif, első jobb karmában égő szí-

¹ Szathmári kir. lt.

² Tollhiba lehet az oklevélben Gagyi Mihály helyett,

³ Szathmári kir. lt.

vet tart. Sisakdisz: növekvő oroszlán, mely jobb karmában egyenes pallost tart.¹

Füstös. I. Leopold Bécsben 1668 jun. 20. adományozott czimerlevelében Füstös Miklóst és Istvánt, továbbá Kövesdi másként Kelemen Mihály és István testvéreket megnemesítette. E czimerlevél Tornán 1669-ben kihirdettetett.

Czimere: kék paizsban tölgy, széles ágakkal, tetején kiterjesztett szárnyu fehér galamb áll, csőrében olajágot tartva. Sisakdisz: pelikán, három fiával. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

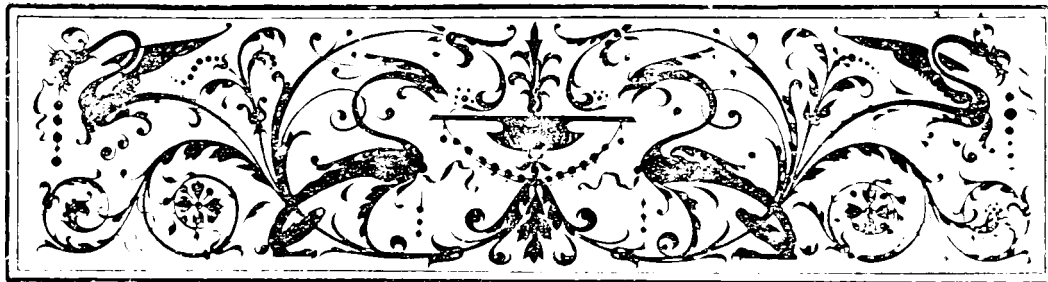
A család 1725. és 1748-ban Szikszón élt.

Füzi. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1643 junius 3-án Göres Pálnak s általa Füzi György és Szynnyei Mihály (mostoha) testvéreinek. Kihirdették Gönczön 1646-ban. A czimer: kékben két szembe fordult grif, közösen szőlőfürtöt tart. Sisakdisz: növekvő grif, szőlőfürtöt tart; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család 1660–70 táján származott Gönczre, onnét Göncz-Ruszkára (1751). Egy 1742. évi nemesi nyomozat szerint Szikszón is éltek e családból Füzi István és János.

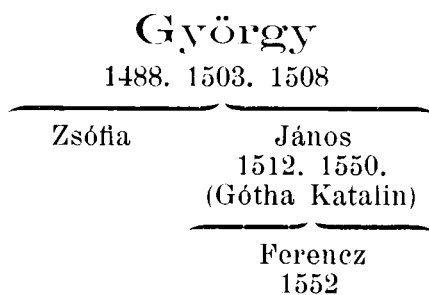
¹ Sienbemacher Suppl. 50. 32.

Gábriel (csáthi). Régi kassai patricius család, melynek egyik tagja G. György 1488-ban megvette Keczer Imre, László fiának, Peklén, Opina, Patacsko, Veresvágás, sárosmegyei; Szundok, abaujmegyei; Radván, Ujlakcsa, baranyamegyei; Matha, Teknőlvár, Kuthas, zarándmegyei és Marczelháza szepesmegyei birtokait, melyekbe királyi parancs mellett ugyanezen évben beiktattatott.¹

Ezen G. György az 1503., 1507. és 1508. években Kassa város főbirája volt.²

Utódait a jászói convent oklevelei alapján a következő családfa mutatja:

¹ J. C. G. fe. I. No. 15.

² Tutko 198. I. C. GG. fe. I. No. 21.

Hogy ez időben a család birt-e nemesi ranggal? adatok hiányában el nem dönthetjük. Gábrriel Jánosnak egy 1512. évi pecsétén¹ a paizsban egy felhőkből növekvő állat alakja látható.

--Az 1552. évtől számítva, több mint egy évszázadig a családról nincs tudomásunk, ez idő alatt, a zavaros multu Kassa városából leköltöztek Miskolczra s itt tűnik fel újra 1662-ben Gábrriel Mátyás, ki családjának czimerlevelet szerzett.

E czimerlevél Bécsben 1662-ben kelt s I. Leopold adományozta Gábrriel Mátyásnak, ki azt 1663-ban Ónodban, Borsodmegyében kihirdetteté. A czimer kékben, kettősfarku arany oroszlán, jobb karmában kardot tart. Sisakdisz: növekvő veres ruhás, veres kalpagos férfi, balját csipőjére támasztja, jobbában buzogányt tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.²

A család tagjai új otthonukban is csakhamar tekintélyes állást foglaltak el. Gábrriel Györgyöt, a czimer-szerző unokáját 1741-ben Miskolcz város a jun. 29-én tartott közgyűlésen, a pozsonyi országgyűlésre követnek választotta.³ Ugyanő 1743—1751-ig Miskolcz város főbirája volt. Bernátfalvi Bernáth Annától származott fia: Miklós, — talán halála után — ugyanez évben követte őt a főbirói tisztségben, honnan 1733-ban a város követnek küldte fel.

Ez időtől a család tagjai leléptek a közpályáról, elvonultak falusi birtokaikra: Gibártra, Kérbe, Devecserbe, csak e században, 1847-ben, lép ismét nyilvánosságra Gábrriel Istvánval, kit ez évben Abauj vármegye

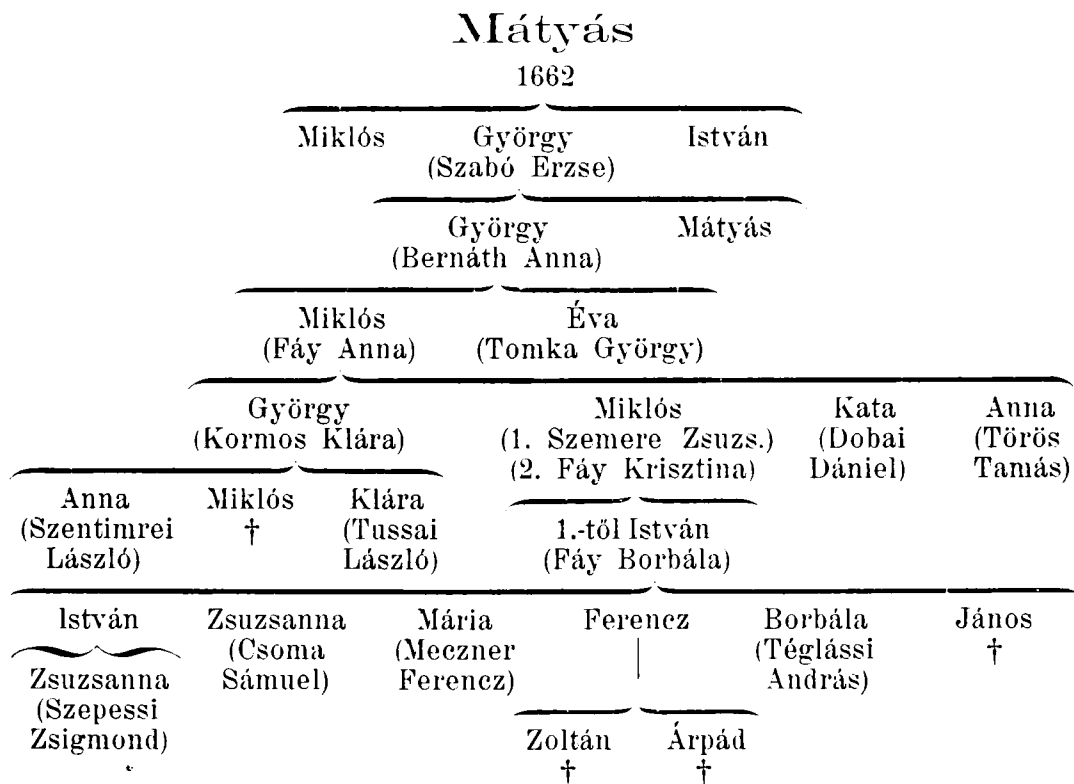
¹ Kassai ltár.

² Eredetije a családnál.

³ Családi levéltár.

követnek választott el s ki a gönczi járást az 1848., 1861., 1865., és 1868. országgyűléseken képviselte.

A kihalófélben levő család leszármazása a következő:

Gáchi. Czimerlevelet I. Leopold adományozott Bécsben 1662 május 13-án Gáchi Mártonnak, továbbá Györgynek, Péternek s másik Györgynek, mely 1663 január 31-én Nagy-Sárosban kihirdettetett.

A czimer: kékben, zöld alapon ugró szarvas; sisakdisz: pánczélos kar karddal.

Az 1725. évi nemesi nyomozatkor Gáchi György felsőfügedi lakos ezen czimerlevéllel — melynek eredetije Abaujmegye levéltárában őriztetik — igazolta nemességét.

A család e század elején halt ki Gáchi Görgyben, ki szintén F.-Fügeden lakott.

Gadnai. Régi s valószínűleg kihalt családja megyénknek. Első nyomai a XIV. század végére felnyulnak, a midőn Ilsvai Leustach nádor Jakabot, Gadnai Péter fiát, a gadnai határban „Zaharénak“ nevezett egy ekényi birtokrészbe Wadaz (ma Felső-Vadász) mellett beiktatta.¹

1399-ben Nádaszi János fia, Imre, ellentmondott Gadnai Péter fia Jakabnak és Gadnai Loránt fiainak Lászlónak és Keresztélynek, kik egy bizonyos — Fel-Nádashoz tartozó — birtokrészt Gadnához akartak esatolni.²

Az 1427. évi portális összeíráskor Gadnai Pálnak és Istvánnak 4—4 portájuk volt Gadnában. Ezeknek utódai Mihály, Mátyás és Benedek 1479-ben újra beiktattatták magukat gadnai birtokukba.³

Gadnai István 1499-ben szolgabíró volt Abaujmegyében.⁴

A XVI. században 1573-ban a család egyik tagja, Gadnai Péter, török fogságba esett s e fogságából csak akkor tudott menekülni, mikor bátyja Márton őt 100 forinttal és egy jó paripával kisegítette. A miért ő aztán átadta neki minden Alsó- és Felső-Gadnán levő birtokát.⁵

A család úgy látszik, a török dúlások alatt lassanként elpusztult. Birtokuk a török hódoltság területére esett, s Márton és György, mivel javaikat a török elpusztította, házukat felégette, apránként zálogba adták birtokaikat.

1588-ban Gadnai Benedek fiának, Benedeknek magvaszakadtán, Szálkai György és Szuhai Gáspár

¹ Z. IV. 621.

² Hazai okmánytár.

³ Jakabfalvi lt.

⁴ U. o.

⁵ U. o.

nyerték meg Fejérkövi István nyitrai püspök, kir. helytartó adományával annak összes gadnai részeit, nemesi curiájával együtt.¹

E töredékes adatokból családfát összeállítani nem lehetett.² Az utolsó pár iz ez:

Simon				
(Rác Sára)				
Margit (Pogonyi János)	Ilona (1. Lenesés János) (2. Lueza Márton)	Erzse (Kovács János)	István (Kupai Margit)	János
N. N. (Chobádi András) 1638	Márton 1638. 1643	György 1643	Péter 1643	

Gagy (l. Aba nemzetség).

Gáll. Ezen család tagjai közül Gáll János az 1725. évi nemesi összeíráskor Csécsben lakott s II. Ferdinándnak Bécsben 1627 szept. 6-án kelt armálisával igazolta nemességét, mely Abaujmegyében 1627-ben, Tornamegyében 1650-ben hirdettetett ki.

Más azon Gáll, másként Szoboszlai nevű család, mely III. Ferdinándtól Bécsben 1651 febr. 12-én nyert armalist. Ennek tagjai 1785-ben Makranczon laktak.

Gáros. Komárommegyei eredetű család, mely mint mellékczimerszerző a Chernák családdal — mint főczi-

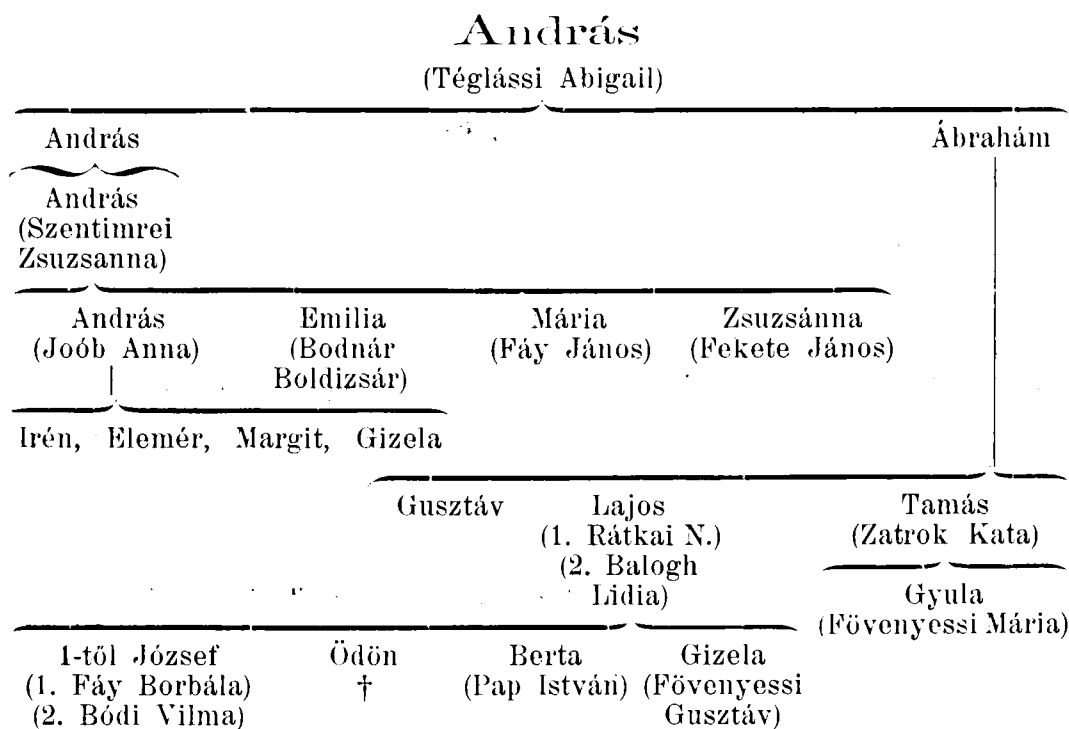
¹ Jakabfalvi lt.

² A kassai titk. ltár adatai után egy XV. századbéli töredék ez:

András		
Miklós 1410		
Pál 1412	Mihály 1412	
Jakab 1430	Simon 1430	Balázs 1430
András 1485		

merszerzővel -- III. Ferdinándtól Pozsonyban 1659 márcz. 14-én nyerte armalisát, mely ugyanazon évben Komáromban kihirdettetett.¹ A czimer, az erősen rongált armális után vett másolatban csak töredékes szavakban van leírva. Ágaskodó állatot ábrázol, mely a család egyes tagjaitól fenmaradt pecsétek után oroszlán, jobb karmában görbe kardot tartva.

1811-ben Gálos Ábrahám zsujtai lakos, ezen armalist produkálta nemessége igazolására, ennek atyja András tekinthető a Gálos-család azon ágazatának törzseül, mely megyénkben e században Zsujtán, Tornyos-Némétiben, Radványban, Tengerfalván stb. birtokos volt. Tőle a leszármazás a következő:

Gechei (felsőgechei). Régi kihalt, törzsökös abauj-megyei család, mely oklevelileg ösmert első őseit a XIII. század első éveig felviszi, mely a birtokolt, ma is létező Gecse falujától vette nevét.

¹ Leleszi lt. L. C.

A család multjára vonatkozó legrégibb oklevél István királynak egy 1261. évből származó kiadványa, melyben egyrészről a jászói keresztelő szent Jánosról nevezett convent, másrészről Sepus Jacinta fia, Demeter Doma fia és Gál, Marcel fia közötti perpatvart úgy intézte el, hogy a perpatvarkodás alapját képező Supch földét (Zsup-Apáti) a káptalannak ítélte.¹

Ezen Sepus, Doma és Gál a Gechei-család ősei voltak. Ez kitűnik IV. Bélának egy 1263. évből származó királyi leiratából, melyben meghagyta, hogy az István király által, a prépostságtól csereadomány czimen elvett Perecse helységnek, valamint Kerch (ma Kércs) Isaak, az Aba nemből származott Ábrahám fia által ajándékozott Mézluk és Supsch helység határait írja le.² Ez oklevélben Sepus Jácint fia, Demetrius, Doma fia, Galus Marcell fia — de Geche — említettnek.

Jacinta utódairól nem emlékeznek többé okleveleink. Marcellnek fia, Gál a XIII. század közepén élt. Két fia volt Uroslanus és Leustachius. 1326-ban Uroslanus, fiaival László, János és Lukács csal, másrészből, Leustachius, szintén három fiával Bálint, György és Péterrel mind „nobiles de Geche“ az egri káptalan előtt osztozkodtak az Abauj vármegyében, Miszla folyó mentén fekvő Geche birtokukon, még pedig úgy, hogy annak északi fele Urozlán, déli fele Leustach fiainak jutott.³

Ezen hat fiuról sincs tovább említés az oklevelekben, hogy mind kihaltak volna a háborús időkben, alig képzelhető. Valószínűbb, hogy új néven, új csalá-

¹ Fejér C. D. IV/3 51.

² U. o. pg. 146.

³ Ez, valamint a következő adatok a Csoma Itárban levő mind mennyi eredeti oklevelek alapján állítottak egybe. E levéltár a Gechei családnak teljes fennmaradt levéltárát magában foglalja.

dokat alkottak s bennök talán a Mindszenti, bernátfalvi Bernáth s Csanyi-családok ősei lappanganak s talán csak egy-egy összekötő oklevél feltalálása szükséges, hogy a feltevés bizonyosságra emelkedjék.

Doma ivadékai terjesztették tovább a családot. Fiának Demeternek három utóda maradt. Márton, ki az 1689. évig élő Gechei-családnak lett törzsatyja, Miklós a koksó-baksai, később mérai Baxai-család őse, és Beke, kinek ága már valószínűleg unokáiban kihalt. Mártonnak fia Péter, unokái Sebestyén és László voltak. Sebestyén a harczmezőn tüntette ki magát, s Zsigmond király hűségeért, érdemeiért, de leginkább a bosnyák ország elleni hadjáratban tanúsított vitézségeért, — hol férfiasan, a veszélynek kitéve magát, vére hullásával harczolt — új adomány czimén adományozta neki, a Tarkői (sántának nevezett) Tamás magvaszakadtán a koronára szállt, Sárosmegyében fekvő Henning falut, belé foglalván ez adományba László testvérét és utódait is.

Gechei Sebestyén megyéjének is lehetősebb birtokei közé tartozott. Az 1427. évi portalis összeíráskor¹ Hilyón 28, Bukolezon 15 portája volt. A szerényebb ősi vagyont úgy látszik testvére László birta, kinek ugyanakkor Gechén 4 portája volt.

Sebestyénnek négy fia volt, György, János, István, Miklós. A legidősebb : György, atyja nyomdokait követte, állandóan a király udvarában tartózkodott, annak udvari embere volt s egyike azoknak, kik őt külföldi útjában kísérték. Midőn Zsigmond király 1433-ban IV. Eugén pápával Rómában, császárrá koronáztatta magát, négyszáz — legnagyobbára magyar urakból álló fényes kíséretével — máj. 21-től aug. 1-ig időzött az örök város-

¹ Thall. a kamara haszna.

ban. Kiséretében volt Gechei György is, ki a kegyurasa alatt álló Bakolezi (Bakoch) sz. Péter és Pál egyházra a pápától kedvezményt kért.¹

Ugy látszik e hosszas távollétet a kassai polgárok felhasználták s a hilyói és bakóczyi birtokokat elfoglalták. Erre mutat az 1446. évben Pesten tartott generális gyűlés ama határozata, melyet a két birtokot Gechei Sebestyén fiainak visszaitélte s eltiltotta Kassa város polgárait ezek letartóztatásától és használatától.²

György, Zsigmond király halála után is a felszínen tartotta magát, a későbbi királyi utódokkal szemben is tudott érdemeket szerezni s ezen érdemeket ezek meg is jutalmazták. Így 1453-ban V. László, adományozta neki és István testvérének Dwnaharazthya (Duna harasztja) pestmegyei falut, melybe őket a budai káptalan, még ugyanezen évben ellentmondás nélkül beiktatta. 1466-ban Mátyás király ugyancsak neki s János öcsésének adományozta Tornay Osvald hűtlensége folytán a koronára szállt Ináncs község felét, melynek birtokába a következő 1467. évben ellentmondás nélkül beiktattak.

Ugyanezen György 1476-ban Dorogmai (Borsod) cserneközi és apaszentmiklósi (Heves) birtokait 100 aranyforintért gyarmati Balassa Lászlónak elzálogosította, 1477-ben a Felső-Magyarországon garázdálkodó csehek miatt, a Borsodmegyében fekvő Besenyőt, a pestmegyei Harasztit, továbbá Devecsert, Sz. Andrást, Ináncsot, Bakólezot, Hilyót és a nyavalyádi praediumot Abaujmegyében zálogba adta nejének Abádi Borbálának 330 tiszta, igaz és jó súlyu magyar aranyforintért.

Sebestyén három fiának csak leányai maradtak, a

¹ Turul XI. 5.

² A Melczer-család ltárából 77. l.

negyediknek Kelemen fia szintén korán elhalt, velök a Gechei-család idősb ága kihalt.

Az ifjabb ág törzse: Sebestyénnek öccse László, ki Zsigmond királynak a sárosmegyei Henningre szóló 1410. évi adományában szintén részes volt. A következő 1411. évben őt és Sebestyén testvérjét Zsigmond király parancsára a jászói convent az abaujmegyei Enezke (Enyiczke) birtokba zálogjogon beiktatta. 1437. évben Abaujmegyének alispánja volt.

Ennek fia Mihály a tornamegyei származásu, de Sárosmegyébe költözött ősrégi Varju család leányát, Annát vette el s ezen házassága által sárosmegyei birtokait szaporította. Mihály fia, László, szintén vagyonszerző volt s a káptalani s alispáni kiadványok egész sora fennmaradt azon részbirtokokról, melyeket Csanyban, Felső-Gechén, Baxán a Csanyiaiktól, Temesváriaiktól, Kakiaktól és mérái Baxaiaktól örök- és zálogjogon szerzett, sőt e szerzeményeket László holta után felesége perkupai Zyni Zsófia is folytatta.

Nevezetesebb férfiú volt a családban László fia: Márton, ki 1536-ban a János király és Ferdinánd közötti villongások idejében, Ferdinánd egyik alvezére volt s Lónyai Gergelyvel a Ferdinándpárti Kassa védelmével volt megbizva. Ez év decz. 4-én, mialatt Serédi Gáspár főkapitány, Nagy-Idán, családja körében időzött, a város előtt táborozó János király hada előtt a város déli kapuját megnyitván, a várost az ellenség kezére játszották s magok is János király pártjára állottak.

Ez átpártolás a jutalmak egész sorát vont maga után János királytól Gechei Márton részére. Mindjárt a következő 1637. évben neki adományozza Pénzverő János, kassai polgár közházát, ki a Ferdinánd-féle mozgalmakban, annak pártjára állván, hűtlenség bűnébe

esett. Majd 1639-ben, Budán kelt adománylevelében János király a Gechei Márton és elődei által birt Felső- és Alsó-Geche egész birtokokat, továbbá Csselfalva, Varjufalva, Rechke és Buzló falvakban birt részbirtokokat, miután arról szóló levelei Kassán — mely akkor Ferdinánd cseh király pártján állott — elvesztek, vagy másoktól eltulajdonítottak, új adomány czimén Gechei Mártonnak adományozta.

Azonban a legnagyobb jutalom az 1540. év folytán következett, a mikor is János király, a mint azt egy eredeti, saját aláírásával és pecsétjével ellátott donatiójából olvassuk, a Ferdinándpárti Tharczai Ferencz és János nótázásuk folytán a koronára szállt összes birtokaikat u. m. a Sárosmegyében fekvő Budamér, Kőszeg, Therebe, Zubócz, Peklén, Bogdán, Erdöske, Ábrán, Szinye, Lemes, Abos, Bolyár, Kemencze falukat az összes wargoni és dethkei praediumokat Gechei Mártonnak és Lónyai Gergelynek adományozta, kik ezen birtokokba még ugyanazon évben beiktattattak, mint azt a leleszi convent egy eredeti pura statutiója bizonyítja.

Gechei Márton, Lónyai Gergelylyel együtt, János király halála után is hű embere maradt Izabella királynénak és fiának János Zsigmondnak. Az adományozások sorát ő is folytatja 1543. évben az Abaujmegyében fekvő Széplak birtokkal, mely Kereszturi Gergely és Boldizsár halálos sebekben történt kimulásuk következtében a koronára szállt. Ezen birtokba Gechei Mártont és Lónyai Gergelyt a jászói convent még ugyanazon évben ellentmondás nélkül beiktatta. Gechei Márton meghalt 1551-ben.

Fia Pál szintén a kard embere volt, erről tanuskodik 1588-ban kelt végrendelete, melyben árváinak főtü-

torul Rákóczi Zsigmondot, Monoki Mihályt és Rákóczi Ferenczet nevezi meg s a hagyatékban felemlíti „katona rendet illető ezüst marháit, katona szerszámait, pánczélderekait, pánczél ujjait, egész temérdek pánczélját, sisakját, aranyos pallosát, demeczki ezüstös szablyáját“.

Kiskoru fia Ferencz, veje Szuhai Gáspár gyámsága alatt maradt, ki őt gyermekéveiben szülőkhöz hasonló gonddal ápolta, később a tudományokban oktattatta, felserdülvén előkelő udvarokba adta, a zavaros idők daczára birtokait jó rendben tartotta, sőt — mint a Beregmegyében fekvő Mocholát — nevelte is, arany, ezüst marháira, családi leveleire gondot viselt s azt kezeihez szolgáltatatta. Ezekért elismerésül Gechei Ferencz 1611-ben Forgách Zsigmond felsőmagyarországi főkapitány előtt átengedte neki Nagy-Kinis, másként Szent-György-Kinis faluban fekvő összes birtokait s nemesi curiáját, azon kikötéssel, hogy ha Szuhai Gáspárnak vagy testvérének Mártonnak magva szakad, azon esetben az a Gechei Ferencz maradékira szálljon vissza.

Ferencz után még két nemzedéken keresztül élt a család, fiában Ferenczben, ki 1660 körül Abauj vármegyének szolgabirája volt s unokájában Györgyben, ki 1689 októberben bekövetkezett halálával családját is sirba vitte.

A család czimere — Gechei Andrásnak egy 1567-ből származó pecsété után — koronából növekvő Grif, nyakán előlről vízszintesen egy szárnyas nyiltól átlöve.

A leszármazás következő:

Ferencz (Pándi Anna) (Lásd 233. old.)					
Ferencz 1660 (Strás Zsuzsanna)	Pál †	György †	Borbála †	Anna (gibárti Farkas György)	Kata (Putnoki János)
György utolsó † 1689	Mária (Stenzel István)	Zsuzsanna (Hosszufalusi másként Major Márton)	Kata (Kecskeméti Nagy György)		

Gedeon. Mária Terézia nemesítette meg a családot, midőn Bécsben 1749 május 14-én Gedeon Kelemennek s utódainak, a következő czimert adományozta : A paizs oldalából középen alól kiinduló s a felső kari- máig érő fehér befelé hajló oldalu ezüsték által hasított paizsban, elől veresben balra fordult pánczélos kar, markában pallost tart, hátul kékben három középen egymást keresztező arany buzakalász. Az ékben zöld alapon, egy barna ruhás bányász áll fekete főveg és köténynyel, emelt jobbjaiban bányász csákányt tart, balját csipőjére támasztja. Sisakdisz ; váltakozó kék-ezüsttel osztott nyitott szárny között, a bányász ; takarók : veres-ezüst, kék-arany.

A leszármazás a czimerszerzőtől napjainkig ez :

Kelemen

† 1750
(Vizi Ágnes)

I. János (Jekelfalusi Borbála)					
Mária (Szedlmayer Antal)	Anna (Ragályi László)	Klára (Szányi József)	II. János (b. Fischer Antónia)	I. Ferencz (Szlávi Julia) (Folyt. 233. oldalon.)	Borbála (Jábroczki Mihály)
Lajos (Gedeon Karolin)			III. János (Antoni Borb.) (Folyt. 235. old.)		
Imre (Reviczki Anna)		Kelemen (Matyasovszki Mária) (Folyt. 235. old.)			
Kornélia	Ida				

Kelemen (Matyasovszki Mária) (Láse 234. old.)				III. János (Antoni Borb.) (lásd 234. old.)		I. Ferencz (Szlávi Julia) (Lásd 334. o.)	
Aladár (Koós Mária)		Jenő (Ragályi Anna)		István †		Dezső (Szontagh Éva)	
Mária †		Anna Elemér		Ferencz †		Rózsa)	
Anna (Földesi György)		Laura (Dobai Ágost)		IV. János +		Luiza (Schmidt Antal)	
						Lajos (Mauks Ilona)	
						Mária (Gedeon Gáspár)	
						Mihály †	
György (Ormós Terézia)		Franecziska (Berzeviezi Ferencz)		Karolin (Gedeon Lajos)		Miklós (Berzeviezi Apollonia)	
István (Földessi Józefa)		Nepomucena (Orosz Tamás)		Mária		Sándor	
Emilia (Kende Pál)		István †		Gellért		Anna †	
						Zoltán	
						Margit (Kálmán Béla)	

A czimerszerző Kelemen csak egy évig élt az armalis megszerzése után. Meghalt 1750-ben. Fia I. János (1732. † 1790) a szádvári Eszterházi-féle uradalomban jószágigazgató volt s Torna vármegye követe. Ennek fia II. János, elébb Tornamegye alügyésze, majd főszolgabirája és alispánja lett. 1813-ban királyi tanácsossá neveztetett ki, neje b. Fischer Antónia volt, ki után nyerték utódai a varbóczi, lászói és nagykövesdi birtokokat.

Két fia maradt: egyik Lajos, a megyénél egymásután tiszti ügyész, főszolgabíró, majd főjegyző volt, ez utóbbi állásból 1839-ben a megye az országgyűlésre követül küldte fel. 1841-ben az eperjesi kerületi táblához, innen a királyi táblához ülnöknek neveztetett ki.

1848 után mint eperjesi főtörvényszéki tanácsos működött s ezen állásából nyugdíjaztatott. Másik fia III. János Tornamegyének elébb al-, majd főszolgabirája és 1848. követe volt.

Az ifjabb ágból Ferencz (I. János fia) szintén a megyét szolgálta, elébb mint al-, később mint főszolgabíró, fia Miklós, katonai nevelésben részesült, elébb királyi testőr, majd kapitány, s végül a szabadságharcban honvédezredes volt, testvére László szintén katona, főhadnagy volt a b. Wernhardt lovasezredben.

A most élő nemzedékből Gedeon Aladár a tornai járás főszolgabirája, az ősi birtokon Hidvég-Ardón él, testvérjei: Jenő, Szinben, Dezső Varbóczon földbirtokok. — Az ifjabb ágból István járásbíró volt Zsápanyban, meghalt 1894-ben, fia Gellért ugyanott szolgabíró.

Gellei. A család tulajdonképeni neve a jászói convent tanúsága szerint: Gelei, másként Katona s így azonos azon borsodmegyei Geleji-Katona családdal, melyből a XVI. század végén István (1589—1649) ref. superintendens származott, ki mint író kiváló helyet foglalt el a régibb magyar irodalom történetben.

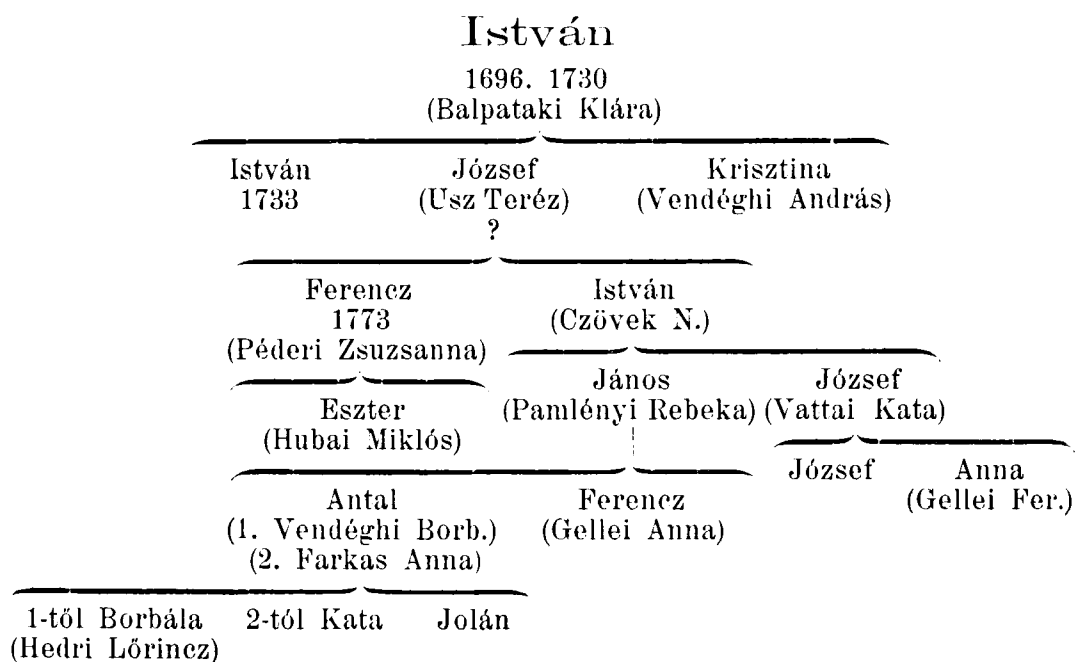
A család megyénkben a XVII. század végén tűnik fel, a midőn Gellei, másként Katona István élt Nagy-Péderben, kinek felesége Balpataki Klára, mint Réghi Kelemensuccessora örökösödött Nagy-Péderben, Csobádon, Tomoron és Korlátfalván.¹ Ezen Gellei István ugyanakkor birtokos volt Borsodmegyében Senyén, Cseben és Szakácsiban, a mi viszont arra enged következtetnünk, hogy e család egyazon szakácsi Gellei-családdal, mely Borsodmegyében már a XV. században is élt. Közülök Lőrincz 1450 körül megyénkben is zálogbirtokos volt Csenyétén s feleségétől Margit asszonytól két leánya

¹ J. C. Prot. V. fol. 179. fe. 2. BB. No. 57.

származott, Margit, ki elébb Marczali Miklósnak, utóbb 1492-ben Hollóházi Péternek és Jusztina, ki ugyanakkor Zamolyai Osvaldnak volt felesége.¹

A fennemlitett István, Balpataki Klára férje, az 1725. évi nemesi nyomozat alkalmával nemességét Zólyommegyének egy kiadványával bizonyította, mely a már elhunyt Gellei János armalisának kihirdetését igazolta, de ezen Jánostól való leszármazását bizonyítani nem tudván, a kétséges nemesek közé soroztatott.²

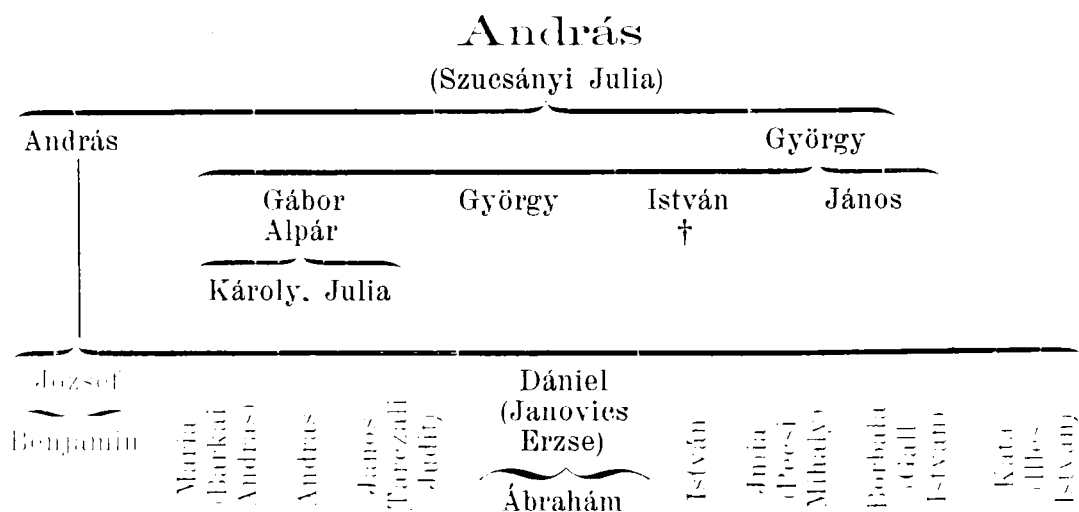
Tőle a leszármazás a következő:

Gönczi másként **Csizmadia**. A család nemességét Rudolftól nyerte Prágában 1580 febr. 26-án. Armálisát 1583-ban Eperjesen kihirdették. Azonban az 1725. évi összeírás Abaujban Boldogkő-Ujfaluban találta a családot, ki András személyében a következő családfát alkotta:

¹ U. o. prot. A. fol. 20 és 1/4.

² A. V. lt. nemesi iratok.

A táblázat élén álló Szucsányi Julia szülei Sz. György és Kereszturi Rebeka, Uza Mihály özvegye voltak, ez utóbbinak már Szucsányi György harmadik férje volt. Utána örökölték Gönczi András utódai Ujlakon, Kereszt-tétén, Pamlényban, Kr.-Vajdán, H.-Büdön, Szászfán, de ezen részbirtokokat Jakabfalvi György örököseinek a Básthi, Mocsári, Csoma, Szemere, Elek, Lónyai, Besse-nyei, Vathai, Tornallyai ágon a jászói convent előtt 1220 rforintért örök áron eladták 1810-ben.¹

Gönczi. E családot I. Leopold nemesítette meg Bécsben 1666. évi jul. 20-án kelt czimerlevelével, a melyben Gönczi Istvánnak, nejének Kovács Annának, fiainak: Mihály és Jánosnak a következő czimert ado-mányozta: Kék paizsban, zöld alapon ágaskodó leopard, jobb karmában görbe kardot tart; sisakdisz: a paizs-alak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.²

Ezen armalist a következő 1667-ben a vármegye Gönczön tartott gyűlésében kihirdették.

A nemességszerzőktől a család következőleg ága-zott le.³

¹ Jakabf. lt.

² Hiteles másolat. A. V. lt. nemesi iratok 116. sz.

³ U. o.

István					
1666 armalisszerző (Kovács Anna)					
Mihály 1666			János 1666		
Zsigmond			György 1725		István 1713
Mihály 1725		János 1725	Mihály	György	
Zsigmond Bistén	János		György 1725 Bistén	István	István
János Bistén 1725	Gábor Ujhely	László Biste	István Ujhely 1725	András Kolbása	György Kolbása

Gönyüi. E család története visszamegy a XIII. század végére, a midőn 1290-ben László, Máté, Miklós és Márk, Simon fiai gönyüi nemesek, valamint András Iwahun fia, Pál és Lukács, István fiai, végül testvéreik Tamás és János osztoztak és határt járattak azon gönyüi birtokukon, mely Miklósnak, Elsvai Aba fiának, az Aba nemből, elhunytával tőlük elidegenítettett.¹

E népesnek induló nemzetségnek a következő egyes szórványos tagjaival találkozunk.

Gönyüi Péter a XIV. század második felében Papi Margitot vette nőül s felesége után birtokos lett Papiban, de ezen birtokot dédunokája Demjén (Damianus) 1492-ben részben zálogba adta Tomori Pálnak 16 arany forintért, 1500-ban ugyancsak neki és Tomori István fiainak: Lőrincznek és Lajosnak örök áron eladta.² Ugy látszik ezen Demjén eladta csanyi és gönyüi birtokrészeit is, mert 1495-ben Buzlai Miklós kapott azokra adományt.³

¹ Nedeczki örökösök ltára. Hazai okm. VIII. 288.

² Szathm. kir. ltár.

³ Jász. Conv. Dom.

Megmaradt papi birtokát 1502-ben zálogosította el japprechai Horváth Gergelynek 32 aranyforintért.¹

Leszármazásuk következő :

Péter			A. gönyüi Lénárt			
Miklós 1402			Farkas 1541	István 1541		
Miklós						
Damián 1495.	Mihály 1502	János	Dóra (Zsegyei Bálint)	Fülöp 1489	Kata 1489	Zsófia 1489
	Kata 1563	Zsófia 1563				
Antal	Miklós	János 1567 (Libercei Kata)	Margit (Borsvai Menyh.)	Zsófia (?) (Csebi György) 1567		

Mihály János s Dóra s Mihály két leánya 1563-ban új adományt nyertek csányi és gönyüi birtokaikra.²

Görgei. Gönczön lakó, ma is virágzó nemes család. Czimere : egy inquisitio (1749) nyomán.³ Szöllő gerezd. Sisakdisz : kar, karddal, melyre török fő van szurva.

Ugyanezen inquisitio következő családfát mutatja :

G. János
léhi pap
Sámuel
Substitutus szolgb.
Ferencz
1749

Győri. Nemeslevelet Győri Mihály nyert III. Károlytól Bécsben 1714 jan. 12-én.

¹ Szathm. kir. lt. fe. XIV. No. 1023.

² Jász. Conv.

³ Nsi. iratok 173. sz.

E czimer: Kékben, zöld alapon szüz, fehér alsó és arany felső ruhában, emelt jobbában koszorút, baljában veres kötésű könyvet, oldalához szorítva tart; sisakdisz: a paizsalak, fehér alsó ruha nélkül, itt emelt baljában veres fátyolt tart, mely teste közepén feje felé ér. Takarók: veres-ezüst, kék-arany.

Kihirdették Losonczon (Nógrádm.) 1714 ápr. 9.¹

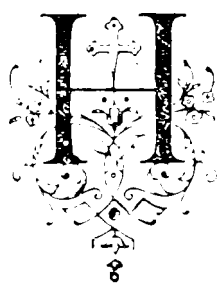
1725-ben az adományos Győri Mihály Alsó-Olesváron élt.

Győri. Egy másik Győri-család lakott Makranczon. Ezek közül Gy. István az 1726. nemesi összeíráskor, Rudolfnak egy Pozsonyban 1600 máj. 25-én kelt iktatási parancsával igazolta nemességét, mely ellentmondás nélkül megtörtént.

Györkei (l. Aba nemzetség).

¹ Abauj lt. nsi. ir. 179.

Halmi. Az 1725. évi nemesi nyomozat Halmi Jánost és Istvánt Szepsiben találta. Mesterségük után amazt Szabónak, emezt Csizmadának nevezték. Nemességüket Ungmegyének 1636. évben Nagy-Kaposon tartott gyűlésében kiállított bizonyítvánnyal igazolták.

Hangácsi. Ezen család tulajdonképen borsodmegyei s csak azért tárgyaljuk bővebben, mert nagy kiterjedésű birtokaik megyénk területére is benyultak, s ezen jelentékeny család története geneologusaink előtt még ösmeretlen.

Ezen régi kihalt család levéltárát, a Szathmári-Király-család levéltára foglalja magában, abból merítettük az alábbi adatokat.

Ősi székhelye Hangács falu volt. Ettől vették nevüket, itt állott erődített kastélyuk, melyről később a család kihaltával a Rákóczi-Régghi örökösödési villongások alkalmával az oklevelekben gyakran van emlékezet.

Hangácsi néven már a XIV. század végén feltűnik, midőn Tamás és Márk éltek. Ezeknek fiai Jakab

és János 1411-ben határt járattak Hangácsoson és Nyomáron.¹

1429-ben Hangácsi Pál borsodmegye alispána volt.

A fentebb említett Jakabnak, Tamás fiának négy fia volt: Albert, János, Sebestyén és Lőrincz. E négy testvér I. Ulászló király oldalánál élt a királyi várlakban, őt minden útjában, minden hadjáratában hűségesen kísérték. Ott voltak a zalamegyei lázongók elleni hadban, segítették őt Pozsony megvédelmezésében, s kísérték a Ráczországban és Bulgáriában viselt török elleni hadjáratban.

Ezért 1443-ban Hangácsi Albert és Thesai Balázs adományba kapták Budafalvát² Zalában. Majd 1444-ben a négy testvér Alsó-Bárczát Abaujmegyében, mely egykor Alsóbárczai Lászlóé volt, de ennek megszakadtán a koronára szállt,³ s ugyancsak neki és Kerecsényi Lászlónak és Radi Jánosnak, Szajk, Fintafalva, Jakabfalva, Budafalva, Mersölcz, Mersek falukat Zalában, melyek elébb Széchy Balázséi voltak, ki az özvegy Erzsébet királyné pártfogása miatt nótáztatott. A négy testvér között legfényesebb pályát futott meg a papi pályán haladó Albert, ki már 1443-ban királyi kancelláriai jegyző volt.

I. Ulászló királynak gyászos eleste után a várnai csatamezőn, Hangácsi Albert egyike volt azoknak, kik a gyermek V. László királyt nevelték. Az ifjú királynak nagyon kedvelt hive lehetett, mert gyorsan emelkedett a papi méltóságokban. 1453-ban pécsi püspök, 1456-ban pécsi prépost és alkancellár, 1457-ben egri prépost és kancellár, 1457 –1466-ig csanádi püs-

¹ Szatm.-Kir. lt. 299. sz.

² Sztm.-Kir. lt. XVIII. 1255.

³ Sztm.-Kir. lt. II. kt. 31.

pök volt. Ez állásában hathatós előmozdítója volt a békének V. László király és Hunyadi János özvegye között,¹ Mátyás király alatt a mantuai gyűlésbe követül küldetett,² csanádi székesegyházát, a törököktől megőrzendő, megerősítette.³

A fényes papi állás mellett, a birtokadományok hosszú sorában is részesült királyi pártfogójától.

1453-ban damaki Chebi István fiával, Mátyással v. Mátéval együtt, az Albert király és Erzsébet királyné alatt tanusított hű szolgálataik jutalmául, adományba nyerte Alsó-Bárcza abaujmegyei falut, mely elébb Alsó bárczai Jánosé, László fiáé volt, de ennek megszakadtán, a koronára szállt.⁴ — Ugyanezeknek 1456-ban Twsát (Tuzsa) és Perét Abaujban.⁵ Még ez évben Sebestyén testvérével, Pál unokatestvérével, valamint Barius Miklós pécsi püspök, s ennek testvérével Lászlóval együtt királyi adományba nyerték Stári (de Star) Albert bárhol található összes birtokait, melyek tőle, hamis oklevelek gyártása miatt elkoboztattak. Végül ő maga Erwenicza, Kysfalud, Wárad, Gaad, Zwinarecz, Gurbesincz, Syskolcz és Jaromnev-Szent-Miklós birtokokat, melyek elébb Gaadi Demeteré voltak, de megszakadt, valamint Walkóvárat és Pálfalvát Baranyamegyében nyerte királyi adományba, melyek ez idő szerint Thallóczy Ferencz és Péter bánok és kusali nemesek birtokában voltak.⁶

A következő 1457-ik év ismét új királyi adományokat hozott. Így nyerte felében Sebestyén test-

¹ Teleki: Hunyadiak kora. II. 534.

² U. o. III. 159.

³ Schematism. Csanádiensis.

⁴ Szathm.-Kir. lt. I. kt. 1. sz.

⁵ Szathm.-Kir. lt. XVIII. 1232.

⁶ Szathm.-Kir. lt. XVIII. 1224,

vérével, felében Nagyvölgyi (Naghwelghy) László főpohárnokmesterrel Feyer Osvald magszakadtán Borgyás falut Torontálban, s minden egyéb birtokait,¹ továbbá Morand és Szöllös birtokokat, melyek a magvaszakadt Swsman Császár Fruzin fiáé volt.²

Mátyás királyunk is járult ezen adományokhoz, midőn 1459-ben neki és két unokaöccsének Istvánnak és Jeromosnak adományozta Syldewegháza és Prodeg-háza praediumokat Debreczen és Böszörmény között, melyek e két városnak semmi tributiót nem fizetnek.³ Meghalt 1466-ban.

Testvérjének Sebestyénnek két fia és négy leánya maradt, de csak az egyik fiu, István alkotott családot, kinek ismét négy fia volt. Ezek egyike, a legidősebb: Mihály, ismét fényre emelte családját: 1492-ben alnádor volt.

Ugy látszik, daczára a négy testvér férfi sarjnak, a családnak bennök magva szakadt. Talán a mohácsi ütközetben lelték sirjokat, mert a gazdátlan Hangácsi-javakat 1536-ban I. Ferdinánd Tomori Lőrincznek és bodrogi Bessenyei Istvánnak adományozta.⁴ Az iktatásnál Kérchi Pál, Kövér György és Alacsikai Pál ellentmondottak.

Az ifjabb ág még korábban kifogyott. Hangácsi Gergelynek csak egy leánya maradt, Prisca, ki egy Balajthihoz ment nőül. 1508. évben királyi adományt kért fia, Balajthi István részére, Hangács falu felére. Az adományt meg is nyerte, s Szentgyörgyi Péter országblró rendeletére az iktatás megtörtént, de a még ekkor élő három Hangácsi testvér: Bálint, Benedek,

¹ Szk. lt. XVIII. 1254.

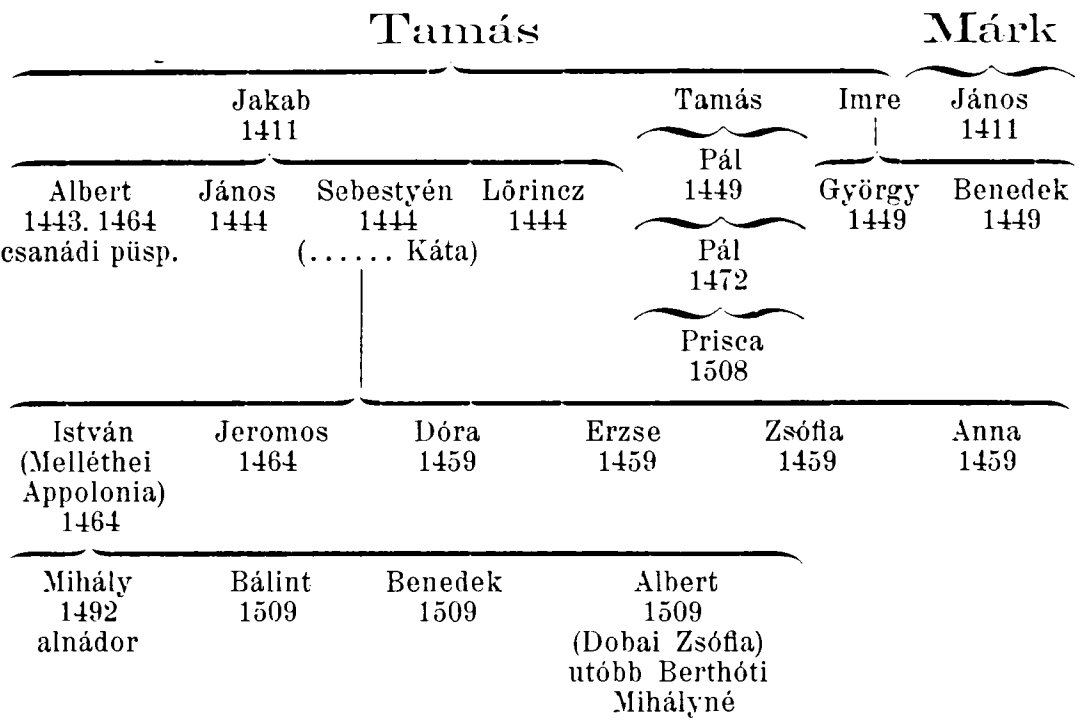
² Szk. lt. XVIII. 1246.

³ Szk. lt. XVIII. 1223.

⁴ Szk. lt. A. No. 10.

Albert, Hangácsi István fiai ellentmondottak. Hangácsi Mihály, az alnádor, ekkor már valószínűleg nem élt.

A leszármazás következő:

II. Ulászló király 1496 jul. 10-én Hangácsi Mihály alnádorának, s véle atyjának Istvánnak, Elek (?) és Bálint testvéreinek, továbbá Roskoványi Ferencz, János, István, Mihály és Tamásnak, s végül rásonyi Ende Mihály és Gergelynek armalist adományozott, melyben a czímer: kék paizsban arany oroszlán.¹

Hangácsi II. Az elébb tárgyalt Hangácsi családon kívül élt a megye területén egy másik hasonló nevű család is. Ennek I. Leopold Bécsben 1693 márcz. 3-án kiállított czimerlevelében ujítja meg nemességét, a midőn a kérelmező Hangácsi Mihálynak s általa fiainak: Zsigmondnak, Istvánnak, Györgynek és Lászlónak, a követ-

¹ Szathm.-Kir. lt. elenchesében, hol valószínűleg az eredeti armalis is megvolt,

kező czimert adományozta: Négyelt paizs, első és negyedik veresben arany grif, jobb karmában görbe kardot tart; második és harmadik kékben, két nyillal keresztben átlőtt, égő veres sziv. Sisakdisz: a grif; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Kihirdettetett még ugyanazon évben Sárosmegyében, Eperjesen.

Az armalisban is befoglalt Hangácsi Zsigmond az 1725. évi nemesi összeíráskor Kenyheczen lakott, 1732-ben Szászfán is birtokos s ott a Tarcsei Zsófia örököseitől, a Pogonyiaktól egy házhelyet zálogba vett.

A család utolsó női tagja, Hubai Pál felesége, az 1875. évben halt el.

Hanyi. Ezen család czimerlevele okleveles ujjmutatások szerint a Bárczai-család levéltárában van letéve. A czimer eddig nincs kiadva s kétségtelen bizonyítékokkal nem állapítható meg.

Hanyi Péter 1617. évben kelt végrendeletét következő czimeres pecséttel pecsételte meg: A paizsban oroszlán, jobbjában tört vagy rövid pallost tart; sisakdisz: két elefánt ormány.¹

Ha a czimerszerző családjának egyszersmind a nemességet is szerezte — a mi Habsburg uralkodóinknál csaknem kivétel nélkül történt — úgy a család első őse Hanyi, másként Lesztár János volt, kinek felesége Margit özvegyen maradván, másodszor Kocza Gáspár agilishez ment férjhez.

János unokája, Péter, sok évig Mágocsi Ferencz szolgálatában állott, vagyis ennek udvarához tartozott, a miért Eszterházi Miklós és neje, Dersffy Orsolya, (Mágocsi Ferencz özvegye) neki adományozták a hom-

¹ Láncozi levéltár,

rogdi két rész birtokot, melynek nagyobb részét Hanyi Péter saját pénzén megvette 1612-ben.¹

Ugyanezen évben Jánosi Katától, Zeldner Márton özvegyétől, akkor Horváth, másként Brazanovics Ádám nejétől zálogba vette összes jánosdi birtokát, melyet előzőleg szintén zálogon birt Mágocsi Ferencz és neje Dersffi Orsolya, feleségével Puthnoki Erzsével együtt 2000 magyar forintért.²

1617-ben Marczinfalván lakott, hol 1617-ben végrendelkezett.

Fia György még fiatalabb korában török rabságba esett. Egerbe hurczoltatva ott hosszabb ideig raboskodott. Keserves rabságából Szikszó városában lakozó Laskai János mentette meg, ki sokat fáradozott szabaddulásán, kezes lett érte, „lévén nagy esmeretsége és hitele Egerben ő kegyelmének“. Háromezer forintot s több ajándékot fizetett hadi sarczképen, a miért zálogba adta Laskai Jánosnak jánosdi földjeit és homorogdi rétjeit 1641-ben.³

Kiszabadulván a török rabságból már 1641-ben Abauj vármegye alispáni székében ült.

Három neje volt: első: Bégányi Kata, második: Máriássi Erzse, harmadik: Fáy Anna. Mint vagyonos ember halt el. Gyermekei Péter, Klára, György, Mária s harmadik neje, halála után következő részbirtokokkal osztottak: Zsarnó (Torna), Luzsanka (Sáros), Gégény (Szabolcs), Gatály, (Zemplén), Nagy-Bégány, Kászony, Karta, Bonczás, Barabás, Ugornya, Gergely (Bereg), Mocsárfalva, Nagy- és Kis-Almás, Krajna, Gathál, Ibram, Mikóháza, Redmecz, Marczinfalva, Homrogd, Jánosd,

¹ Láncai lvtár.

² Egri Cpt. prot. P. No. 189,

³ Láncai levéltár,

Kisfalu, Kéres, Sz.-András, Gibárt, Nyavalyád, Devecser, Szászfa, Kemencze, Vajda, Thusa, Thákos, Ócsa, Pöstén.¹

Hanyi György fia, Péter, részt vett a Wesselényi összeesküvésben s midőn az elégületlenek 1670 jan. 24-én összegyültek, hogy ott a beszterczebányai gyűlésre követeket válasszanak, a megválasztott követek között: Barkóczi Isván, Szemere László zempléni alispán, Bonis Ferencz s két városi ember között ott volt Hanyi Péter is, ki midőn ápr. 11-én a követek a gönczi templomban küldetésükről beszámoltak, határozott szavakban sürgette a töröknek való meghódolást.²

Az összeesküvés elnyomatása után jöttek az elfogatások, a midőn őt is a királyi fiscus elé idézték, dolgát inquirálták s 1671 jul. közepén megjött a rendelet, hogy a többi felkelőkével a Hányi Péter javai is elkoboztassanak.³

Birtokait a szepesi káptalan konfiscálta is, de később „bizonyos alku szerint“ gyermekeinek visszaadták.⁴

A család leszármazása következő:

János Péter 1551 armálist nyernek.

(..... Margit)

Mátyás
1598

Orsolya
1598

Péter
(Puthnoki Erzse)
1611., 1612. 1617

Kata

György
alispán

N.
(Baxi Mihály)

(1. Bégányi Kata)
(2. Máriási Zsuzsanna)
(3. Fáy Anna)

(Folyt. 251. oldalon.)

¹ Egri Cpt. prot. P. No. 189.

² Pauler: Wesselényi és társai összeesküvése. I. 308. 342 II. 12. 161.

³ U. o. és egri Cpt. Prot. M. No. 44; Prot. P. No. 196, 226. 274, 284,

⁴ Láncezi ltár,

György alispán (1. Bégányi Kata) (2. Máriási Zsuzsanna) (3. Fáy Anna) (Lásd a 250. oldalt.)					
1-től Péter 1670 (Czéczei Fekete Erzse)		Klára (Bárczai Ferencz)		2-től György	3-tól Mária (Fekete Zsigmond)
László 1702	János †	György 1702 (Berthóti Kata)	Kata 1702 (Lánczi Istv.)	Magdolna †	Klára 1702 (1. Hatvani Ferencz) (2. Farkas Kristóf)

Hanyi Klára első férjét, Hatvani Ferenczet, ki Szendrőn lakott, szalonnai pusztafundusán, melyre akkor építkezett, orvul agyonlőtték.¹

Harangozó. A nemességet Harangozó Miklós nyerte I. Leopoldtól azon Bécsben ápr. 11-én 1660-ban kelt armálisban, mely a főczimerszerzőnek Soltész Ferencznek, s ezeken kívül még a Katona, Juhász, Potincza, Kozma családoknak is adományoztatott.

E czimer: kékben zöld alapon grif, karddal; sisakdisz: növekvőn. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.²

Kihirdettetett Tornán 1661 máj. 1.

A család elébb G.-Bátorban, később Csécsen lakott.

Harcsár. II. Ferdinánd Bécsben 1629 jun. 21-én kelt czimerlevelében Harcsár Tamást, nejét Ilonát, gyermekeit: Györgyöt, Istvánt, Tamást és Zsófiát, testvérét Lukácsot, nejével Dórával és fiával Istvánnal megnemesítette.³ Az armálisban adományozott czimer: veres paizsban zöld halmon arany oroszlán áll, jobb-jában görbe karddal; sisakdisz növekvőn; takarók: kék-arany.

Publikálták szept. 26-án, 1629. Eperjesen.

¹ Deák F.: Magyar hölgynek levelei. 432,

² A. V. lt. nsi. ir. 189.

³ A. V, lt. nemesi iratok 138,

Egy 1769-iki inquisitio következő családfát adja :¹

István			
† 1739 száz éven túl			
János		György	
Haresár másként			
Fazekas		Ádám	István
		1769	1769
János		mészáros	György
1769		Szántón	1769

Hatházi. Hadházzról vette nevét. A nemességet Mihály szerezte a XVII. század folyamán egyik Ferdinándtól.² — A nemességszerző egyik unokája költözött Baktára, hol — vagy a szomszéd Bereten utódai most is élnek.

Egy 1771-ik évi nemesi inquisitio a következő családfát mutatja :

Mihály	
armalis szerző	
János	Ferencz
István	János
(Székely-Udvarhelyi	
Mária)	
Baktára költözött	
Mihály	
Ferencz	Mihály
1771-ben Baktán laktak	

Hegyi. Hegyi Ferencz 1726-ban Korláthon lakott. Elődjei valószínűleg Vas vármegyéből származtak át. Hegyi György II. Ulászló királytól nyert ezimerlevelet, melyet Eszterházi Miklós nádor egy 1633. évi jul. 18-án Lakompak várában kelt oklevél bizonyított. I. Fer-

¹ A. V. lt. nmsi iratok. 138.

² A, V. lt. nsi, ir, 184,

dinánd ugyancsak ezen Györgynek (Vas vármegyében?) birtokot adományozott, a melybe ellentmondás nélkül beiktattatott, melyről Vas vármegye hiteles bizonyítványt adott ki. Az 1726. évi nemesi nyomozatkor ezen oklevelekkel igazolta nemességét.

Felső- és Alsó-Őr helység birtokosai Vas vármegyében már IV. Béla, V. István és IV. László idejében Németujvár és Borostyánkő várak között mint örök szolgáltak, a miért különböző szabadalmakkal éltek, s egy kapitányságot képeztek. I. Károly 1327-ben a királyi nemes szolgák (nobiles servientes regales) sorába emelte őket. Ezen örök utódai voltak a felső-óri nemesek, kiknek száma a XVI. század végén 65-re szaporodott. Köztük volt a *Hegyi*-család is.¹

Hegymegi. Ősrégi borsodmegyei család, Hegymeg faluból származva. IV. László király, Mihályt Fyoch fiát és Turnát, Zepus fiát, kik nagyatyját, IV. Bélát és atyját V. Istvánt hűségesen szolgálták, „Hygmuguy“ (Hegymeg) földükkel együtt a várjobbágyság alól kivette s királyi szolgáltnak sorába emelte.²

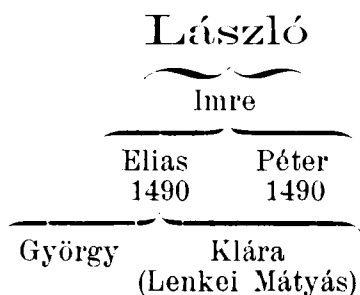
Az ősi birtoknak az utódok sokáig birtokában maradtak, sőt azt más birtokokkal is gyarapították s bár némely ágak, mint Éliás és Péter testvérek 1490-ben eladták hegymegi birtokukat Geleji Lőrincznek,³ más ágak még a XVI. század végén is birtokosai maradtak. Így 1592-ben Fejérvövi nádori helytartó, Hegymegi Boldizsárt, Lászlót, Lukácsot és Gergelyt, továbbá Katát, Szendi János feleségét, az egri káptalannal beiktatta hegymegi összes portióikba, melyeknek őseik is békés birtokában voltak.

¹ Nagy Iván. XII. 302.

² Hazai okmánytár III. 32.

³ Kassai titk. lt. M. M.

Egy régibb leszármazási töredék a következő:

A XVII. század elején már mint szemerei, felső-monaji, szent István-baksai és radványi birtokosokat találjuk megyénkben. Azonban Hegymegi Benedek 1619-ben nótáztatván, alsó, vagyis szent-istván-baksai birtokába nádori adomány alapján az egri káptalan Perényi (Literáti) Andrást iktatta be.¹

A Lukács ága (l. a táblázatot) izről-izre hanyatlott. Egy 1717. évből származó inquisitio szerint Hegymegi István a XVII. század utófelében Debreczenbe ment mesterséget tanulni. Onnan származott vissza Szakolyba és Csécsbe, hol fia János a zavaros, háborus időkben vagyonának csekély maradványát is elvesztvén, egy jobbágyleányt vett nőül s maga is a Csécsben birtokos Szirmai Istvánhoz állt be jobbágynak.

Az 1725. évi nemesi nyomozáskor ezen János, testvérei nevében is produkálta a fentebb érintett 1717. évi megyei bizonyítványt, melyből az is kitűnt, hogy ősei Borsodmegyében adományos nemesek voltak. Ennek daczára, nemességi igazolásának Bárczai János, mint Szirmai István meghatalmazottja ellentmondott, mivel a producensék apja a Szirmai csécsi birtokában jobbágynak volt. A megye Szirmait a törvény rendes útjára utasította, a Hegymegieket pedig nemességükben megerősítette.

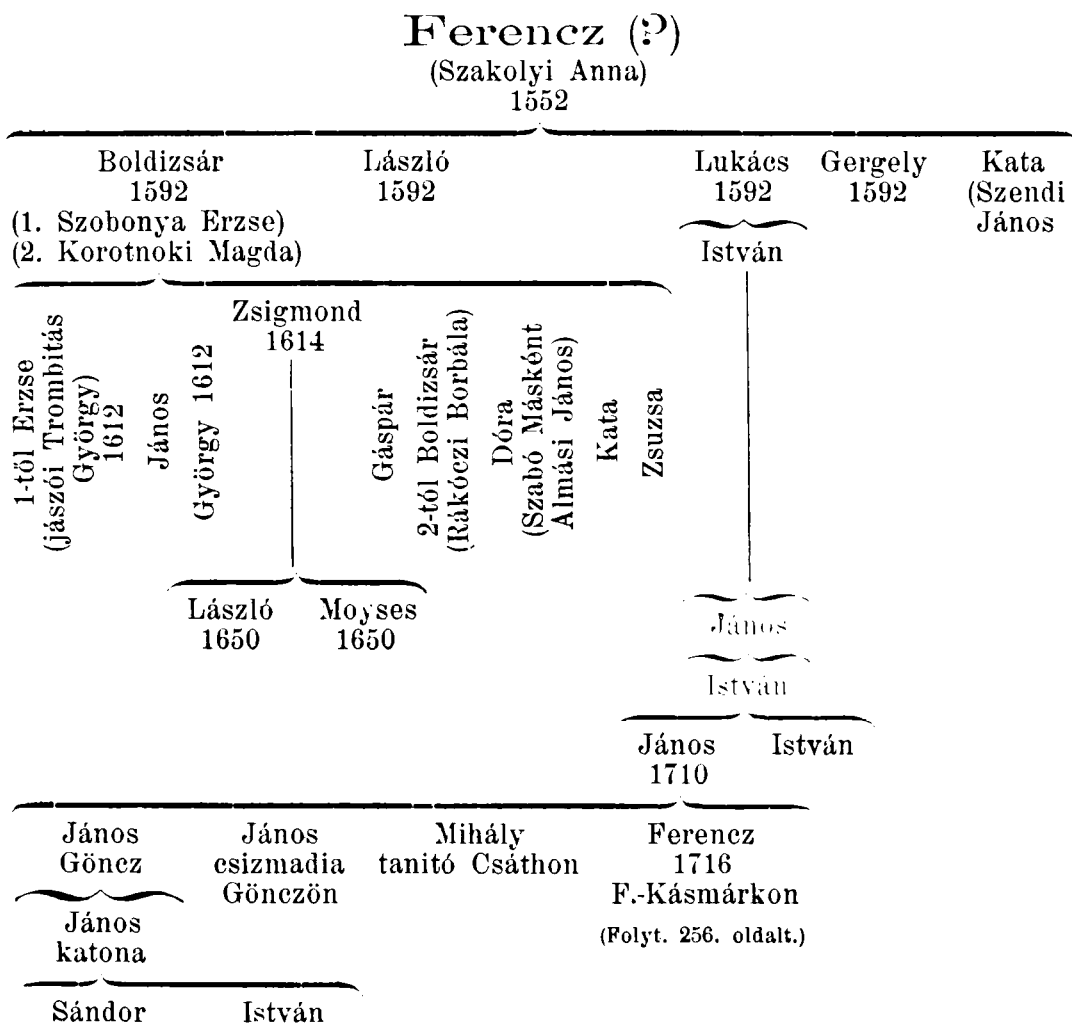
¹ Dobai Itár.

Ezzel egyidejűleg a család második ágából Hegymegi Borbála a később bárói rangra emelkedett Mesko Jakab (l. Mesko-cs.) felesége s ezután a megyénk területén élt gr. Péchi s ma is élő gr. Zichi családbeliek ősanya volt.

A család tagjai ma is élnek megyénkben. Egyik ág Komárommegyébe költözött, hol Hegymegi László törvényszéki bíró.

Czimer: kék paizsban, fehér lovon ülő férfiú, jobb-jában kard, reá tűzött törökfejjel; sisakdisz: növekvő oroszlán, jobb karmában kardot tart, melyre törökfő van szurva.

Egy leszármazási töredék a következő:

nyerte Nagy Lajos királytól adományba, Homrogdi Péter mint királyi ember volt jelen.¹ Egy évvel később 1354-ben a magvaszakadt Cympo Miklós özvegye Kata asszony, Homrogdi Márk leánya Saápból eső hitbérét ugyancsak Poháros Péternek négy márkáért eladta.²

Homrogdi András 1460. évben a megyének alispánja volt.

Az utolsó adat a családról az 1544. évből származik, a midőn Homrogdi Kristóf felső homrogdi birtokát Szöllösi Mihálynak és Györgynek örök áron eladta.³

Hoporsorom abusive **Gönczi**. Czimerlevelet a családnak II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1623 jun. 16-án, mely ugyanez évben a vármegyében kihirdettetett. E czimer kékben, koronás hármashalmon álló madár, jobb emelt karmai között egyenes pалlost tart, a paizs felső balsarkában egy hatágu csillagtól kísérve. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-ezüst, veres-ezüst.

Kihalt család, mely az armalista állapotból felküzdötte magát.

H. Mihály, — talán a czímerszerzők egyike — 1626—30-ban harminczados volt Homonnán, András 1636. és 1641-ben mint Abaujmegye táblabirája és előkelőbb birtokosa emlittetik, 1631-ben Dóczi Mártontól és neje Kovács Katalintól megvette Göncz-Ruszkán azon birtokot, melyet elébb a pálosok, s utána Panka Péter birt, kiről vétel útján a Dócziakra szállott.⁴ Valószínűleg ezen András leánya volt Éva, g.-ruszkai birto-

¹ Anj. VI. 139.

² U. o. VI. 237.

³ Jász. C.

⁴ Tomka ltár. T. Mór szíves közlése után.

kosnő, ki állítólag kedvese volt a híres kurucz vezér, Józsa páternek, kit 1678. évben a Hoporsorom Éva göncz-ruszkai házában fogtak el a császáriak.¹

A családnak utolsó sarja H. Erzsébet Bárczai Jánosné volt, ki után a Bárczaiak Göncz-Ruszkán örökösdtek.

Horkovics. Tornamegyei család. Czimerlevelet Horkovicz András és György szerzett II. Ferdinándtól Bécsben 1620-ban.

Czimere egy arany balharánt pólyával ezüst és veresben osztott paizs, felül veres rózsza, alól ezüst lilium. Sisakdisz: növekvő arany oroszlán, jobb karmában három száraz, leveles veres rózsát tart. Takarók: veres-ezüst, kék-arany.

A család Tornamegyében honos, de el van terjedve Gömör- és Nógrádmegyékben is.

Horváth (gagyí). Dralepszikai Horváth János az 1472—1493. években mint mármarosí főispán és királyi sókamara gróf emlittetik, a nélkül azonban, hogy ugyan-ezen években Mármarosmegye birtokosa is lett volna.² 1479-ben feleségével, Zsófia asszonnyal zálogba vette gagyí Báthori László f.-gagyí köházát, alsó- és felső-gagyí, velehenyei és apáthii ősi birtokát 300 aranyforintért, s az 1493—1499. évek közötti időszakban megyénk lakosa lett, mert már az utóbbi évben, mint Abauj vármegye alispánja emlittetik,³ s a „gagyí“ előnevet használta. Tőle a leszármazás következő:

¹ Fessler: Gesch. d. Ungarn.

² Csánky: Magy. földr. I.

³ Jakabfalvi ltár.

János

1473. 1499

(Zsófia)

Margit 1493 (Putnoki János)	Mihály 1506. 1533 (Putnoki Zsófia)
János 1533 (Lázai Anna) (2. Mondolai Anna)	

A táblázat élén álló Jánosnak két gyermeke maradt, Margit, kit Putnoki János vett nőül és Mihály, kinek felesége szintén Putnoki leány volt. Ez utóbbi, János fiával együtt simonlakai részét (melyet azelőtt Dudvás-Baktának hívtak) 1533-ban Bakthai Jakabnak örökáron eladta.¹ Mihály 1539-ben már nem élt.

Fia János, a Zapolyai János-Zsigmond király párt-hive volt, velük szövetkezve megrohanta a törteli Kunokat és Lánctiakat. Ezért I. Ferdinánd nótáztatta, s nagyobb hatalmaskodás bűnébe esett, melynek következményei alól, a jegyesétől Lázai Annától kölcsönvett 1050 frt kifizetésével menekült.²

1588-ben, midőn Báthori János, a szépapja Lászlótól elzálogosított birtokokat ki akarta váltani, a jászói convent az egykor Horváth Jánosnak elzálogosított birtokrészek visszaadására Mondolai Pált intette meg. A gagy Horváthok ekkor már vagy kihaltak, vagy elköltöztek.

Horváth (pálóczi). A pálóczi Horváth család a Horváth Sztancsicsokkal egy törzsből ered. Első őse, Miklós, a XVI. század második felében Horvátországból jött hazánkba, s 1586-ban ruszkai Dobó Ferencz Léváról

¹ Szathmári-Királyi lt. IV. 172. V. 49.

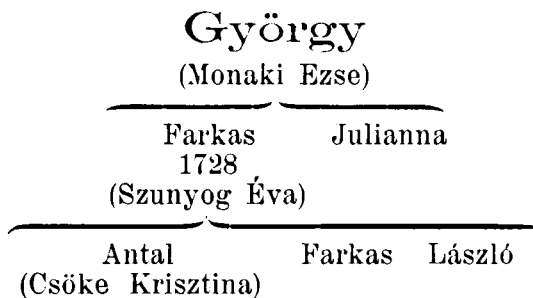
² Elench. Gagy-Bathor. et Conv. Jaszo.

Ungmegyébe hívta, s Palóczon neki curiát adományozott. Miklós fia, György, aztán Ungmegyében végképen megtelepedett.¹

A család e megye közéletében kiváló szerepet vitt, s ha egyes tagjai más megyékbe átszármaztak is, zöme mindig Ungmegyében maradt, s ott van napjainkban is.

Egyik sarja a mult század elején költözött megyénkbe, p. Horváth György személyében, ki Monaki Ferencznek Bodó Máriától származott leányát, Erzsébetet nőül vevén, véle az Abauj-, Borsod- és Gömör-megyékben fekvő Bodó jószágoknak is birtokába jutott, melyekre III. Károlytól Pozsonyban 1712 jun. 24-én királyi adományt nyert.²

Az abauji javakba való iktatásról a jászói convent 1720-ban referált. E szerint a karácsondi praediumba történt iktatásnál B. Vécsei László a maga és családja nevében és Muraközi Márton, a Horváth Jánosné sz. Bodó Mária nevében ellentmondottak; az Alsó- és Felső-Homrogdba való iktatásnál Janka Péter contradikált. Csak a léhi, másként karácsonföldi iktatás volt tiszta.³ A család e megyében élt rövid multja alatt itt is lakott. György 1728-ban megöletett. Homrogdi, jánosdi, léhi birtokait fia, Farkas örökölte, ki szolgabíró volt járásában. Ennek fiaiban az abauji ág megszűnt. Leszármazásuk ez:

¹ Nagy Imre, a p. Horváth-család levéltáráról. Századok 1871. 671—672.

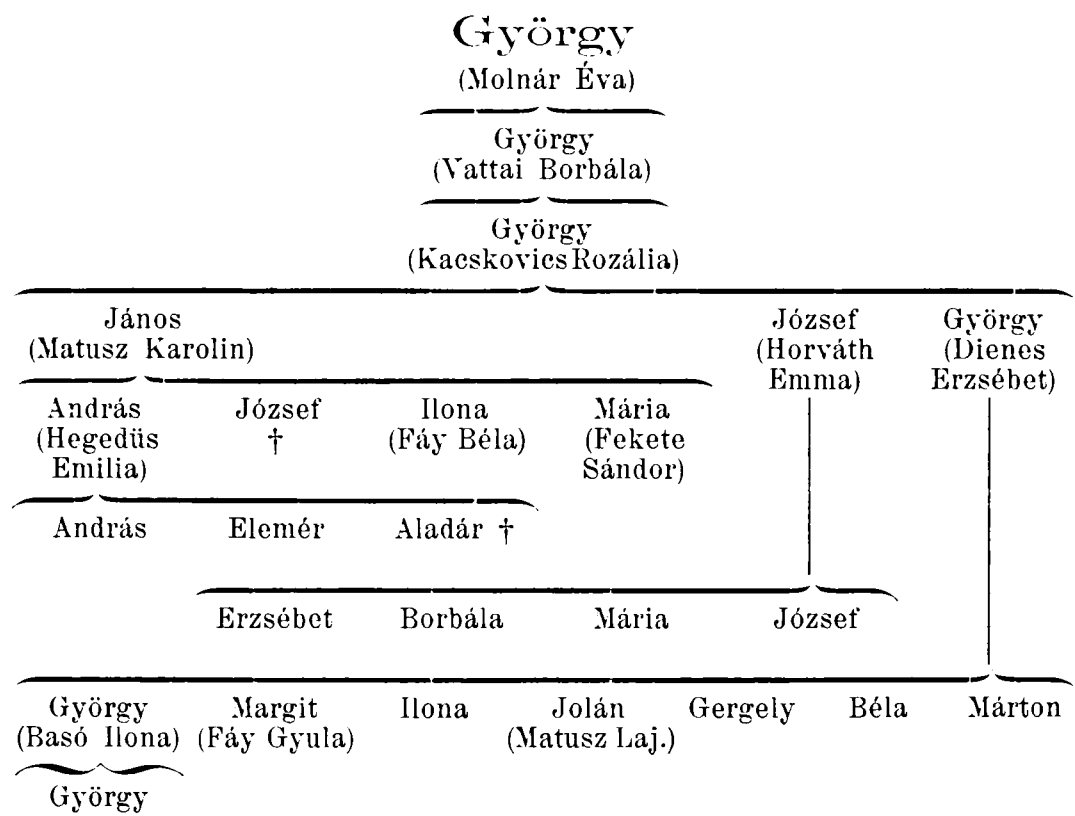
² Szathm.-Kir. lt. fe. I. No. 42.

³ U. o.

1770 táján e három testvér zálogba vetette hom-
rogdi illetőségét 800 frtért Szathmári-Király Györgynek.

Horváth (Ostorharics). A család első nyomát a
XVI-ik század második felében találjuk, a midőn Ostor-
harics Horvát István nőül vevén Mérái Miklós leányát,
Zsófiát, ezután Mérán birtokos lett.¹ Ezen idő óta a
család folytonosan birtokos F.-Mérán, közülük István
1634-ben, Ferencz 1638-ban szolgabírák voltak Abauj-
megyében.

A család később két ágra oszlott, egyik elszegé-
nyedett, de jelenleg is él, a másik ág, mely e megye
Méra, Devecser és Kenyhecz községeiben birtokos,
következőleg ágazik el:

¹ Jászói Conv. lt. E. fe. 123,

A család czimere: kék paizsban természetes vizen fehér hattyu; sisakdisz: a hattyu; takarók: veres-ezüst, kék-arany.

Horváth. A tárgyalt Horváth-családokon kívül még több más ily nevű adományos családok is voltak, kik megyénk területén hosszabb vagy rövidebb ideig éltek, s birtokadományokban részesültek.

Csalaffi Horváth György 1511-ben Buzita, Reste, s Zemplénmegyében fekvő Zombor községben kapott kir. adományt, részbirtokokra.¹

Titriminai Horváth György 1554-ben pusztalyubai, 1555-ben buzitai, restei, kányi, csebi, kácsiki és kálnási részbirtokokra nyert adományt.²

1556-ban Boynichych Horváth György Enyiczkén, Litkán, Berencsen és Himben lett birtokos.³

Makranczon 1557-ben Horváth Ferencz gyulai kapitány és 1566-ban Györgyiben Dolepizkai Horváth Boldizsár.

Horváth, másként Berkovics Márk 1572-ben II. Miklóstól adományba kapta A.-Gagyban, Ujlakon és Vendégiben azon részeket, melyeket előzőleg Fülpassi Ferencz birt, de ez Vendégghi Benedek megölése miatt fő- és jószágvesztésre ítéltetett.⁴

1574-ben Zaberдини Horváth János, Zsadányi 1584-ben Horváth Boynichych János kenyhecz-németi és buzitai részbirtokokra kaptak adományt.⁵

1607. és 1608-ban Mladosevics Horváth Péter, Melith Vid alispánnal, 1609. és 1613. években Belléni Zsigmonddal a megye részéről követül küldetett.

¹ J. C. Liber. Donat.

² U. o.

³ U. o.

⁴ Jakabfalvi ltár.

⁵ J. C. U. o.

1611-ben Brezoviczai Horváth Boldizsár, Buzitán, Kupán, Balajton birtokos.

Ugyanezen időtájt Sztransikovies Horváth György vajdai birtokos lett felesége, Baxi Zsófia után, kinek anyja Jánoki leány volt. Györgynek Szemere Erzsétől származott leányát, Zsuzsannát, Szentimrei András vette el, s ez uton jutott a Szentimrei-család Vajda birtokába.

1672-ben Zsadányban éltek Kissevics Horváth János és Sámuel, ez utóbbi Homonnán harminczados volt, Zsadányban egy kuriát birt, János hat telket.¹

Horváth. Milojkovies, másként brezoviczai Horváth Bugarin Boldizsár 1726-ban Csécsben lakott, s III. Ferdinándnak egy 1638 január 27-én kelt adománylevelével igazolta nemességét. Az igazoló comissio ezen adománylevelet bővebben nem határozza meg.

Horváth. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Pozsonyban 1638 február 11-én Horváth Jánosnak, anyjának Ilonának és unokatestvérének Györgynek. Kihirdették Petneházán 1638 jun. 10-én.

A czimer: kék paizsban, zöld alapon, veres ruhás, sárga csizmás, fekete prémes kalpagos férfi, jobbjaiban paltost tart, balját egy arany övvel oldalára csatolt görbe kard markolatján nyugtatja. Sisakdisz: veres mezű kar, markában görbe karddal; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

1750-ben Horváth János Szántón lakott s a tanuvallomásokból kitünt, hogy ősei Ináneson jószágot birtak.

A többi armalista Horváth-családok a függelékben vannak felsorolva.

Hunyor (vizensolyi). A Hunyor-család három ízben, három különböző czimerlevéllel nemesített meg. Ezek elsőjét Bethlen Gábor, Magyarország fejedelme adomá-

¹ Láncei ltár.

nyozta visolyi Hunyor Tamásnak s általa fiainak: Istvánnak és Jánosnak, Váradon, 1625 nov. 16-án.¹ Ezen czimerlevelet Buzitán 1626 febr. 16-án kihirdették, de a benne adományozott czimert nem ösmerjük.

A második czimerlevelet II. Ferdinánd adományozta két évvel később Bécsben 1627 szeptember 11-én ugyan-csak Hunyor Tamásnak s két fiának: Istvánnak és Jánosnak. Ezt 1627 szept. 20-án hirdették ki Gönczön.² Ebben a czimer: kékben zöld hármass halomra illesztett arany koronán könyöklő veres ruhás kar, markában három arany buzakalászt tart. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: veres-ezüst, kék-arany.³

A harmadik czimerlevelet I. Leopold Bécsben 1698 aug. 3-án adományozta Hunyor Andrásnak (Tamás déd-unokájának), mely 1699 jan. 12-én Gönczön kihirdettetett.⁴ A czimer: kékben, zöld alapon, veres ruhás, sárga csizmás férfiú áll, balját csipőjére támasztva, jobbjaiban szőlőfürtöt tart. Sisakdisz: három arany buzakalász; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család leszármazása — a levelesláda adataiból összeállítva — a czimerszerző ősapjától napjainkig a következő:

Hunior György

1607

Anna (Paplmre)	Zsófia (Basa János)	Borbála (Tóth Péter)	Anna (Boda István)	Tamás czimerszerző 1625—1627 (Lajos Kata)	János pap	István
			István 1625—27	János 1625—1627		
				(Folyt. 265. oldalon.)		

¹ Korponai II. 141.

² U. o. II. 150.

³ Hunyor levelesláda,

⁴ Orig. u. o,

<div> <div>János</div> <div>1625—1627</div> <div>(Lásd a 264. oldalt.)</div> </div> <div> <div>Mihály</div> <div>(Eötvös Zsófia)</div> </div> <div> <div>András</div> <div>1698</div> <div>(1. Diósi Anna)</div> <div>(2. Bekény Erzse)</div> </div>					
1-től András	Sára		János	István	
1728	(Szendi János)		1728	(Péchi Éva)	
(Vadasfalvi Xtina)			(Dienes Julia)		
János	Erzse	Kata	Zsuzsanna	Julia	
(Gosztonyi	(Csáthi	(Vizkeleti	(Béki Sándor)	(Ternyei	
Borbála)	Kovács Istv.)	Pál)		László)	
Mihály	József	János	Mária	Julia	Kata
		(Füzesséri		(Wagner	
		Karolin)		Mihály)	
		Sándor			
		(Horn Mária)			
Béla	Ödön	László	Sándor	Ilona	Anna
				(Hornyai Béla)	Margit
		István	Krisztina	Bozália	
		1797. felkelésben	(Nagy József)	(Horvát Márton)	
		strázsamester		(Nagy István)	
		(1. Kósa Éva)			
		(2. Milete Teréz)			
1-től István	Sámuel	Éva	Ferencz	Sándor	
	(Téglássi	(Kulesár	†		
	Anna)	József)			
Klára	Zsuzsanna	Sámuel			
(Okruczki László)	(Puki Ignác)	(Szalai Ilona)			
István	László	Anna	Borbála		

János ága Zemplénmegyébe költözött s ott katho-
lizált, fiai közül: Mihály homonnai plébános a szabad-
ságharczbani részvéteért, midőn kereszttel kezében tüzelte
a felkelőket, halálra ítéltetett, de később büntetését
Kufsteinban 4 évi börtönnel tudta le, Meghalt mint vchéczi

plébános 1873-ban. Unokaöccse Sándor S.-A.-Ujhelyben törvényszéki ülnök, 1889 óta törvényszéki elnök Heves-megyében.

Hutka. A mult században Bistén lakó armalista család, melynek leszármazása néhány izen következő:

János ..
 (Ungvári Zsuzsanna)
 —————
 János
 (Erdélyi Erzse)
 —————
 István
 (Urbán Mária)
 —————
 István
 1820

Eredetileg sárosmegyei család. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1636 ápr. 27-én Hutka Jánosnak és Antalnak, a mely még ugyanazon év jun. 25-én Eperjesen kihirdettetett.

Idrányi (idrányfalvi). A régibb adományos megyei családok közé tartozik. A családra vonatkozó legrégibb adat az 1515. évből való, a midőn Idrán Jakab és fia Mihály idrányi Bakó Péter özvegyétől ennek idrányi birtokát 40 aranyforintért megvette.¹ Ezen szerzeményeket Idrányi Mihály fiai András és János 1572-ben ujabakkal gyarapították, a mennyiben a Lasztóczi Lászlónénak és Hegymegi Tamásnének valószínűleg leánynegyedben kiadott idrányfalvi részeit ezek fiaitól: Hegymegi Tamástól 16 frtért, Lasztóczi Gergelytől 20 forintért megvették, s mindezen birtokokra adományt kérve, 1573-ban ellentmondás nélkül beiktattattak.²

1590-ben Melléthy Zsigmond, Kormos Gáspár, G. Balázs és Simándi János Perényi György abauji főispán emberei Idrányi Andrásnak idrányi curiájára rontottak,

¹ Jász. Convent.

² U. o. Családi iratok.

s onnan Radványi Agatha (Szabó Márton, majd Fuló György özvegyének) leányát, Katát, ki a főispán szolgálatából éjnek idején, titokban megszökött, — elhurczolták. Idrányi az erőszak miatt a főispánt perbe fogatta, melynek vége egy egyesség lett. Perényi a leányt hazabocsájtotta, Idrányi viszont a főispán és szolgálai ellen tett panasztól elállott.¹

A család a XVII. század elején mindinkább kezdett kiszorulni az ősi birtokból. András legidősebb fia: Ferencz magtalanul halt el, s 1616-ban összes idrányi birtokát nejének, Aranyossi Zsuzsannának adta 300 magyar forintért, mint ki mindenkor hű segitőtársa és gondozója volt. A családfentartó András második fia Gábor volt, kinek Ferencz fiától származott a családnak megyénkben most is élő ágazata.

De Ferencznek is ott kellett hagyni az ősi birtokot. Fiát, — neve nincs említve, — valószínűleg Jánost — még gyermekkorában elrabolták a törökök, s hogy őt onnan kiszabadithassa, zálogba adta idrányfalvi birtokát Sóvári Jánosnak.²

Unokája már Berencsen lakott, s az 1738., 1742., 1746. évi nemesi nyomozatok a családot két ágra oszolva, Berencsen és Novajban találták.³ Az utóbbi ágazat nincsen a családfán feltüntetve, az elébbi ágazat számos tagjában most is él megyénkben, közülök Ferencz büdi ev. lelkész, a tiszáninneni egyházkerület tanácsbirája és országos gyámintézeti pénztárnok.

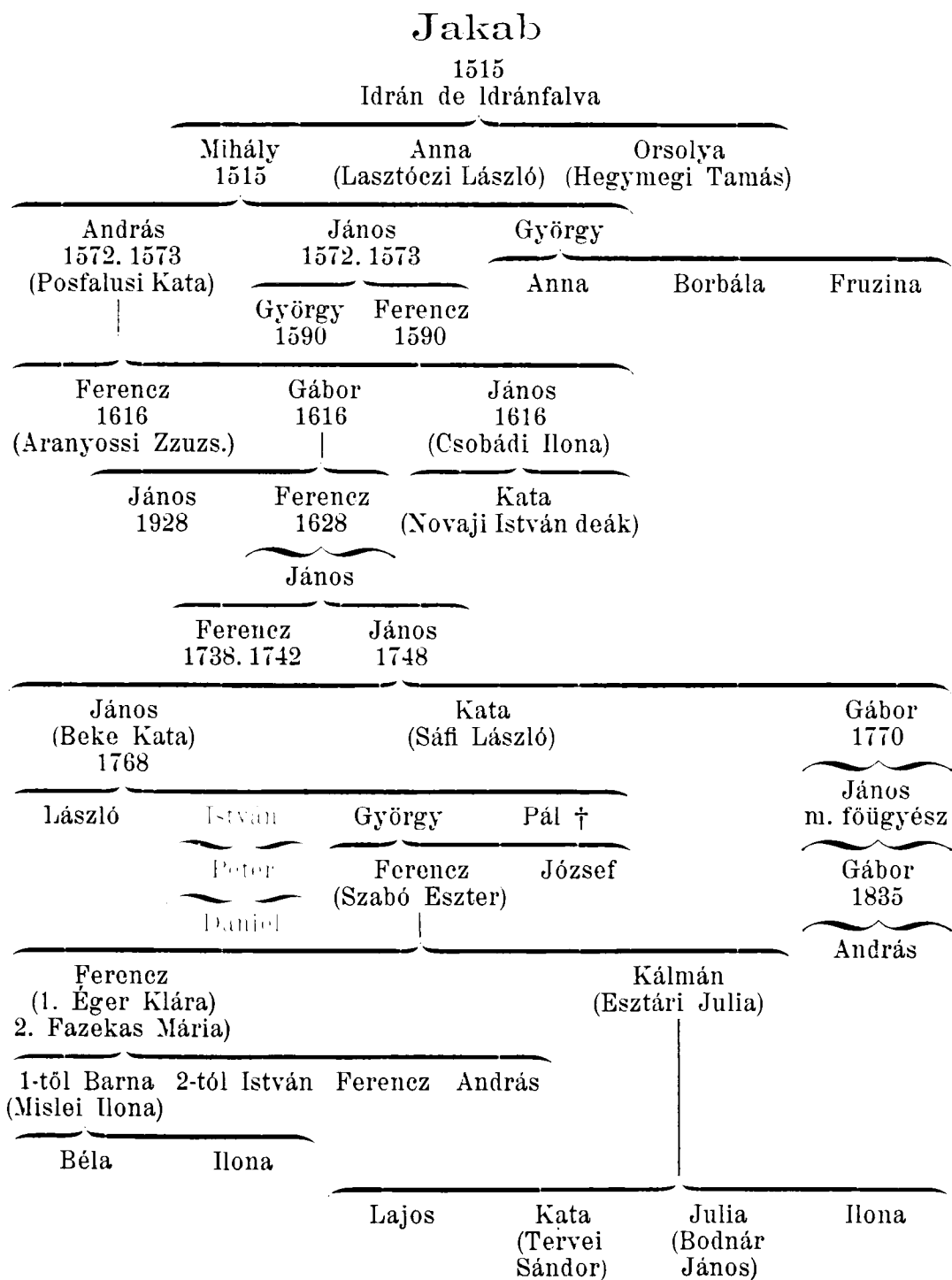
A család most használt czimere — valószínűleg chablon czimer — oroszlán, karddal, sisakdisz: növekvőn.

A leszármazás ez :

¹ Jász. Convent.

² U. o.

³ A, V. lt. nemesi iratok 229,

Imre. Armalisa költ I. Leopoldtól Bécsben 1663 márcz. 9-én,¹ melyben Imre Jánost, fiait: Jánost, Györgyöt, Mihályt, Bálintot, ifj. János fiait: Jánost és Pált, meg-

¹ A. V. lt. nsi iratok.

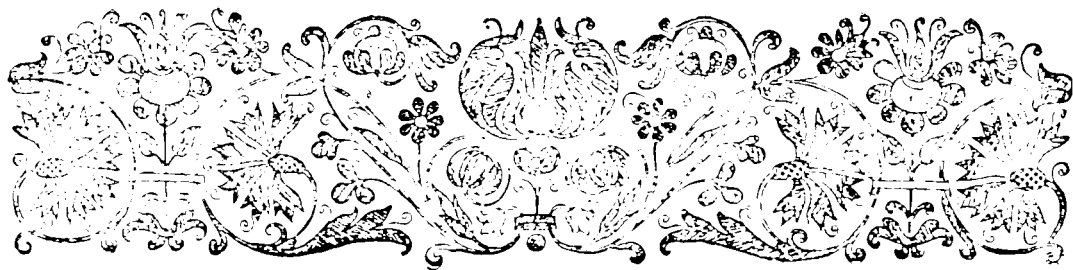
nemesítette s nekik a következő czimert adta: kékben, zöld alapon, fehér lovon ülő férfi, baljában a kantárszárat, jobbában véres kardot tart. Sisakdisz: növekvő veres ruhás férfi, balját csipőjére teszi, jobbában kard, rajta törökfő; takarók: kék-arany, veres-ezüst. Kihirdették Gönczön 1669-ben.

Az 1732. évi nemesi inquisitio e család tagjait Szepsiben és Jászón találta.

Illési. Czimerlevelet III. Károly adományozott Bécsben 1720 nov. 10-én Illési Pál, Gáspár és Zsigmond testvérek részére, mely 1721 máj. 1-én Kassán kihirdettetett.

Az adományozott czimer: Kék és aranyban hasított paizsban kék szárnyu, veres mezű kar, markában görbe kardot tart, jobbról felül, hatágu arany csillagtól kísérve. Sisakdisz: elől arany csillaggal rakott veres félszárny, mellette a paizsalak. Takarók: veres-ezüst, kék-arany.

Jábróczki. A család nemességét a szepesi káptalan egy 1632. évi kiadványában hitelesítette meg, a midőn ez oklevél szavai szerint kőmárk-várallyai Jábróczki Jób, régi osztálylevelekkel kétségtelenül bebizonyította — visszamenőleg az 1340. évig — leszármazását és nemességét. Bebizonyította, hogy régi dalmáciai nemes család, Jábródról származva, hol Lajos élt, kinek fia Benedek, ezé Gotthard, ezé Kálmán, ezé Zoránd, ezé Tamás, ezé Demeter, ezé Osvald, ezé Sandrin, ezé Ádám volt, ki neki (Jóbnak) és Dániel s Ádám testvéreinek atyja volt.

A bizonyítékokhoz mellékeltek Zsigmond királynak 1411. évben Pozsonyban kelt armálisát is Jábróczki Benedek s ennek fiai: Albert és Lajos részére, melyben ezeknek érdemei és vitézi tettei is fel vannak sorolva.

Ezen armális kétségtelenül hamisítvány a XVI. század végéről vagy a XVII. század elejéről. Kétségtelenné teszi ezt nemcsak az oklevélnek, a Zsigmond korától elütő s a jelzett korra valló stylusa, különösen

a czimerleírásnál, hanem azon heraldikai baklövés is, a midőn 1411-ben két sisakot adományoztat a czimerpaizsra, holott ez, ezen időszakban egyáltalán meg nem történhetett.

Ezen kétségtelenül hamis oklevél kétségessé teszi a többi, csak a szepesi káptalanban látott bizonyítékok hitelességét és a család régi multjára vonatkozó összes adatokat is, melyek az armalis mintájára, mind megannyi hamisítványok lehettek.

A család hiteles történetét csakis ezen 1632. éven kezdhethjük, midőn a fentemlitett három testvér: Jób, Dániel és Ádám Kézsmárkon élt, honnan irta is magát. A testvérek Szepesmegyének 1653-ban kiállított bizonyítványával Abaujmegyébe, Nagy-Idára költöztek, kik közül Ádám a Tököli fejedelem támadása idejében szomorú véget ért. Mint erős császárpártit Tököli kuruczai 1681-ben elfogták, Tepliczére hurczolták, hol elébb összeverve és kinezve, végül fejét vették.¹

Fia, szintén Ádám 1717-ben már Nagy-Idán lakott s a jászói konventnek felesküdt jegyzője volt.²

I. Leopold Bécsben 1700 márcz. 12-én czimerlevelet adományozott Jábróczki Dánielnek és Ádámnak, továbbá a lefejezett Ádámnak a táblázaton felsorolt fiainak, mely 1700 ápr. 17-én Lőcsén kihirdettetett. Ezen oklevél szövegében említés tétetik a Zsigmond királytól adományozott armalistról is. Az adományozott czimer: négyelt paizs, koronás középpaizsszal, melyben kékben ezüst pólya van, felül két, alul egy arany csillagtól kísérvé, 1. kékben arany grif, jobbjában karddal, 2. és 3. veresben, zöld alapon, két szemben álló kiter-

¹ Gr. Csáki István szepesi főispánnak illésfalvi várában 1693-ban kelt nyilatkozata.

² A. V. lt.

jesztett szárnyu fehér galamb, zöld ágat tart, 4. (kékben?) veres ruhában, veres tollakkal ékitett kalpagban férfi, vágató fehér lovon ülve, jobbában a kantárszárat tartva. Sisakdisz: nyitott arany sasszárny között, melynek egyikén L betű, másikon I római számjegy látható, az előbbeni növekvő férfi jobbában kardot tart, balját csipőjére támasztja. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család azonban ezután is használta a kétes eredetű Zsigmond-féle czimert, mert Jábroczki János pecséte, ki 1744-ben Abaujmegye szolgabirája volt, ezen czimert ábrázolja.¹

A töredékes leszármazás következő:

I. tábla

Ádám				
Ádám 1632 1653		Dániel 1632 1653		Jób 1632 1653
Gábor (Kapi Erzse) 1700	József 1700	István 1700	Mihály 1709	Ádám 1700 1717 (Jászi conv. jegyző)

Ezen öt testvér egyikének, valószínűleg Ádámnak fia volt Norbert, kitől a leszármazás, a család kihaltáig következő:

II. tábla.

Norbert (Semsei Kata)		
Erzse (tótvaradjai Kornis Antal)	Gábor	Borbála (Püspöki István)
Gusztáv †	Mária (Dombai János)	Aloisia (Püspöki István)

¹ A. V. lt. nemesi iratok 219. sz.

Norbert a gr. Csáky Antal elnöklete alatt működő neoaquistica comissio alügyésze volt, Mesko Jakab, a későbbi báró főügyészsége mellett. Az igaztalanul elkobzott javakból könnyű szerrel ő is szerzett magának, még pedig Nagy-Idának felét, Buzafalva és Lemes nagyrésztét, Migléczen, Tornyos-Németiben, Szántón kisebb birtokokat.¹

Családja unokájában kihalt.

Jakabfalvai. II. Ferdinánd literatus Jakabfalvai Györgynek, s általa gyermekeinek Miklósnak és Erzsébetnek Bécsben 1630 ápr. 10-én czimerlevelet és nemességet adományozott. E czimer: kék paizsban zöld alapon egyszarvu lépdél, hármasszikla mellett, sisakdisz: növekvő egyszarvu; takarók: kék-arany, veresezüst. Kihirdették 1631-ben Samarja városában, Pozsonymegye közgyűlésén.

A leszármazást napjainkig a következő táblák mutatják:

I. tábla.

György			
czimerszerző 1630 (Mednyánszki Kata)			
Miklós (Bogoly Anna)	Erzse	András (1. Szilágyi Mária) (2. Dalmadi Zsófia)	János
	1-től György 1671 † 1736 (Janka Erzsébet)	2-től Borbála (Gyöngyösi István)	
Borbála (Szemere Zsigm.)	Zsuzsanna (1. Bay László) (2. Elek Salamon)	Judith (Csoma András)	Miklós (1. Szunyoghi Mária) (2. Nagy Borbála) (Polyt. 275. oldalon.)

¹ Jábroczi iratok. Teleki Péter birtokában.

II. tábla.

(Szilassi Johanna)
(Lásd az 1. tbl.)

A családfa élén álló Jakabfalvi György a nemesítés alkalmával Pozsonymegyében, malaczkai kuriájában lakott. Ezen megyében is hirdettette ki 1631-ben arma-

lisát. Leánya hihetőleg korán elhalt, három fia közül kettő Zemplén vármegyébe költözködött, a legifjabb: János Malaczkán maradt, hol 1701-ben magtalannl halt el. A pusztán maradt curiát a gróf Pálffiak foglalták el, s az utódok által többször felujított tiltakozások dacára sem engedték ki kezeikből, s nálok is veszett. A legidősebb testvér, Miklós, I. Rákóczi György s neje Lórántffi Zsuzsanna fejedelemasszonynak volt kedvelt, bizalmas udvari embere (*intimus aulae familiaris*), kit fejedelmi pártfogói bizalma, diplomatai kiküldetéseiben többek között a svéd királyhoz is követül küldötte. Mint ilyennek adományozott a vár belterületén a paplak és Hegymegi Ferencz háza között egy köházat, mely elébb a Röthi Orbáné volt, két más házat Tolcsván s több szöllőt a sárospataki és tolcsvai szőlőhegyeken. Ezen adományt Báthori Zsófia özveggy fejedelemasszony és fia I. Rákóczi Ferencz megujították. Gyermekai nem voltak és 1657-ben nejével, Bagoly Annával a leleszi convent előtt kölcsönös örökösödési szerződésre léptek, mely szerint egyikök elhunytával az életben maradt házaspár örökösödik az elhunyt birtokában. A férj halt el elébb, de azért az özveggy elhunytával a férj testvére András kiegyezett az oldalági örökösökkel s a hagyaték birtokában maradt.

András szintén Sárospatakon lakott, s 1678 és 1682-ben mint Zemplénmegye szolgabirája emlittetik. Fia, György tartotta fenn tovább a családot, ki elvette a vagyonos Janka Erzsébetet, Abaujmegyébe telepedett, hol már meglevő javait újabb szerzeményekkel szaporította. Így 1720-ban nejével megszerezte 400 frtért Uza Zsigmond és Mihály összes szászfai birtokát, s erre III. Károlytól 1722-ben királyi adományt kértek és nyertek. A birtokba iktatás 1723 okt. 8-án történt, hol annak

Mocsári Borbála, az iktatandók anyja és annyoka mondott ellent, ki ezen birtokot 395 frtban zálogba birta. 1726-ban megvették Karácsondi János és Ferencztől 200 rfrtért az egész karácsondi praediumot, s Szászfán másoknál zálogban levő részbirtokaikat. 1736-ban bekövetkezett halála után fia és három leánya (l. a családfát) a következő birtokokon osztozott; az anyai részeken kívül: tizenegy darab szőlőn, a tolesvai, szögi, liszkai és bényei határban, szepsi, büdi malomrészeken, s a g.-bátori malmon, tolesvai, lácza, liszkai kuriákon, sárospataki, detki, rakatzai, sz.-istváni, kelecsenyi, büdi, vajdai, vendégi, alsó- és felső-gagyi, lyubai, keresztétei, pamlényi, felső-kásmárki, szászfai, bátori, ujlaki, s karácsondi részjószágozon.

György fia: Miklós, kétszer házasodott, s több fiai után a család idők multával más megyékbe is elszármazott, mint Nógrádba és Szabolcsba. Többen a család tagjai közül hivatalokat viseltek. Jakabfalvi Dániel (Miklós fia) 1809-ben főszolgabíró volt Abaujban; András 1810-ben kir. helytartósági titkár, 1833-ban Abaujmegye főjegyzője. Fia: szintén András Abaujmegyének követe s tornai alispán volt. Az újabb nemzedékből J. Gyula, mint nyugalmazott kurai bíró halt meg 1894-ben. A családnak jelenben is két ágazata él megyénkben, egyik Bátorban, másik Felső-Kékeden.

Janka. Rövid életű család, mely czimerlevelét III. Ferdinándtól nyerte Bécsben 1652 márcz. 14-én, s ezt ugyanez évben Szendrőben és Csongrádon is publikálták.¹

Czimere, pecsétek után, daru; sisakdisz: ugyanaz.

A nemességszerző Janka Mártontól a család rövid leszármazása kihalásáig következő:

¹ Abaujm. lt. nsi. iratok.

Márton

1652
(Szász Zsófia)

Péter (Mocsári Borbála)	Erzsébet † 1727	Judit (Szentandrás Török N.)
Erzsébet (Jakabfalvi György)		

Janka Péter, Usz Ferenczczel 1691-ben Jászi János magszakadtán, nádori adományban nyert Szikszón egy nemesi kuriát, Varbón, Visnyón, Berentén és Bábonyban részbirtokokat.¹ 1692-ben zálogba vette gr. Csáki Istvántól ennek csereháti birtokait 1000 forintért.

Felesége, Mocsári Borbála, Mocsári János és Bátor Anna leánya volt, ki után Felső-Gagyban, Bátorban, Apátiban és Felső-Kázsmárkon is földesur lett. 1697-ben feleségével együtt adományt nyert I. Leopoldtól, Gadnai Péter magszakadtán, ennek alsó- és felső-gadnai birtokára, melybe ellentmondás nélkül beiktattattak,² ezenkívül más szerzeményekkel is gyarapította birtokait. Gadnai Istvántól 1699-ben Gadnán,³ Vendéghi Györgytől 1699-ben G.-Bátorban,⁴ Szálkai Jánostól 1698-ban Berencsen, Karácsondon és Felső-Gadnán⁵ szerzett birtokokat.

Janka Péter erős labanczérzelmű volt. A Tököli fejedelem támadása idejében Szendrőben élt „eő felsége hűsége alatt“. Egy fegyverszünet alkalmával a szendrői várkapitány utlevele mellett és pénzével, néhány szerkérrel és nyolcz katona fedezete alatt elindult a Hegyaljára bort venni. Léhre érvén, ott találta Hatvani Györgyöt, Tököli kapitányát, ki őt elfogta és kísére-

¹ J. C. U. fe. I. No. 7.

² U. o. I. fe. I. No. 6.

³ U. o. I. I. No. 3.

⁴ U. o. I. I. No. 4.

⁵ U. o. I. I. No. 26.

téből hat katonával együtt „maga szállására üstökön fogva, meztelen fegyverrel vitette“. Ez utóbbiakat, fegyverszünet lévén, elbocsájtotta, de Janka Pétert rabul tartotta, sok hetekig magával hurezolta és 3000 frt váltságdíjat követelt érte.¹

Később Borsod vármegyének jegyzője, majd 1696. és 1697. években alispánja lett. A XVII. század végső éveiben Abaujmegyébe költözött. Itt csakhamar a megye táblabiráinak sorába lépett és 1710-ben annak substitutus alispánja lett. Labanczérzelmeit itt sem tagadhatta meg, mit azon három bizonyítvány bizonyít, melynek egyikét de Viard, a császári hadak főkapitánya állított ki 1710-ben részére, másikat 1725-ben b. Fischer Mihály szepesi kamara tanácsos, melyben elismeréssel emlékezik meg Janka Péternek, mint a megye alispánjának buzgóságáról, melyet az ő parancsnoksága alatt levő császári csapatoknak Királynépét és Benyéket rendelte ki téli szállásul. Harmadik a megye bizonyítványa 1727-ből, annak egyik Fájban tartott particularis gyűléséből, melyben a jelenlevők elismerik, hogy 1710-ben „a veszedelmes Rákóczi-mozgalmak alatt, mikor a császári sereg Löffelholz generalis vezérlete alatt a hűtlen Rákóczi-lázadók által birt Kassát körülzárva tartotta, Janka Péter assessor az alispáni teendőket, a császári seregek érdekében hűen és dicséretesen végezte“.²

Janka Pétert Abaujmegye az 1722. évi országgyűlésre követül küldötte fel.³

Ő volt családjának utolsó férfi tagja, terjedelmes birtokát egyetlen leánya, Erzsébet örökölte, ki Jakabfalvi Györgynek volt felesége.

¹ Jakabf. It. 1725. No. 208.

² Mind a három bizonyítvány a Jakabfalvi levéltárban.

³ U. o.

Ugyanezen időtájban élt Janka István, ki a megyében szolgabíró és pénztárnok volt. Távolabbi rokonságban állhatott Péterhez és mint megyei tisztviselő Felső-Gagyban lakott. Később Szederkénybe költözött és gyermekeiben családja kihalt.

Jánoki (jánoki és nagyszuhai). Ősrégi kihalt család a Hunt-Pázmán nemzetségből, melynek két egytestvér öse: Hunt és Pázmán sváb lovagok Gejza vezér alatt jöttek hazánkba, hol szent István királyt a Garam vizében német módra vitézi karddal övezték.¹

E nemzetség később terjedelmes birtokok urává lett s elszaporodván, a családok egész raját bocsájtotta ki kebeléből. Ezek következők: † Osgyáni Bakos, Bucsányi, † Csalomjai, Cseri, petri Ders, Fancsikai, † Födémesi, Forgách, rákói és suhai Jákóffi, † Jánoki, Keszi, † bucsányi Korláthkői, † Kóvári, fancsikai Lázár, † Szentgyörgyi és Bazini grófok, Ujhelyi, † Vajdai, † Zorándffi és † Zsaluzsányi családok.

A Jánoki-család egyenes öse Lampert, ki a XIII. század közepén élt. Unokája id. Ders, Csábrág vár ura, kit testvérei ifj. Ders és Demeter 1276 előtt megtámadtak, várát elfoglalták s őt egész családjával fogságba hurczolták s 3000 márkát érő ingóságait elrabolták. Ezért őket IV. László király birtokaiktól megfosztotta s azokat id. Dersnek adományozta.² Azonban ugylátszik a király ezen ítélete nem lett végrehajtva, mert már az 1284. évben ismét a király kegyeiben állottak, sőt új adományokkal is jutalmazta őket³ és a testvérüktől erőszakosan elfoglalt birtokokban is benmaradtak. Köztük a jánoki uradalomban is, mely Jánok, Papoles,

¹ Kézai krónikája.

² Kubinyi mon. II. 17. l.

³ U. o. 25.

Rakson, Parlag, Vajda, Büttös és Krasznok abaujvármegyei falvakból állott. Ezen falukat csakis az öreg Ders unokája: Demeter veszprémi püspök több mint 100 év után 1398-ban hosszas pereskedések és Isten-ítéletek közbejöttével¹ volt képes családja részére visszaszerezni, melynek egyik ága itt megtelepedvén, alakította a már kihalt Jánoki és Vajdai családokat.

Demeter 1359-ben barsi főesperes, 1381-ben esztergomi főesperes, 1385-ben csázmái prépost és esztergomi kanonok, 1389—1391-ig veszprémi püspök volt. Veszprémi püspök korából maradt fenn egy mandula alakú pecsége, mely a sárkányölő Mihály arkangyal alakja alatt, két kis háromszögpaizsban a Hunt-Pázmán nemzetség ősi czimerét tünteti fel: a felfelé irányult holdsarlót, felette hatágu csillaggal.

Demeter püspök testvérje: István alapította a Jánoki és Vajdai testvércsaládokat, melyeknek leszármazását az alábbiakban együttesen adjuk.

1431-ben nov. 1-én Feldkirchben Zsigmond király az ősi czimertől eltérő új czimert adományozott Vajdai Györgynek s általa László testvérének, Jánoki Lászlónak, Mihálynak, Dersnek: a nevezett László fiának, valamint Jánoki Tamásnak és Pálnak, Vajdai György unokatestvéreinek és osztályos atyja fiainak. E czimer: Kékben, arany leveles koronából, két -- könyökükkel kifelé fordult, hajlott -- fehér mezbe öltözött (egykor talán pánczélos) kar nyulik ki, markaikban három-három veres rózsát tartva, melyeknek leveles szárai, a koronán áthuzva a felett egymást keresztezik. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-ezüst.

Ettől kezdve a család elhagyta ősi nemzetségi czimerét

¹ U. o. először s 371. s köv. lapok.

s kihalásáig következetesen ezen Zsigmond királytól adományozott czimert használta.

A család tagjai közül azok, kik a Vajdai nevet használták, a XV. század végén haltak ki. Ez időn tul kizárólag a Jánoki névvel találkozunk. Ujabb történetük megyéjük szük határaitra szoritkoznak, melynek közéletében mindig előkelő állást foglaltak el. Birtokaik Abauj, Gömör, Heves és Kis-Hontra terjedtek ki s a család tagjai ezen megyékben elszórva laktak.

Kitünt közülök Jánoki Gáspárnak Szentiványi Juliától származott két fia, az idősebb Farkas, ki 1693-ban Hontmegyének alispánja, később II. Rákóczi Ferencznek ezreskapitánya; az ifjabb, Zsigmond, 1698-ban szintén II. Rákóczi Ferencznek elébb alkanczellárja, utóbb kanczelláriai igazgatója s senatora volt.

A család utolsó férfi sarja Jánoki László volt, ki 1740. év táján halhatott el; nyolcz leányát a táblázat mutatja.

Az abaujmegyei birtokokat Jánoki Osvaldnak leányai és leányági leszármazói örökölték, Krasznyikot, Jánokot és Vajdát elébb a Baxiak, a Baxiak után a Transikovies-Horváthok s Horváth Györgynek, Szemere Erzsébettől származott leányát Zsuzsannát, Szentimrei Szabó András nőül vevén, a Szentimreiek birták.

I. tábla.

Lampert

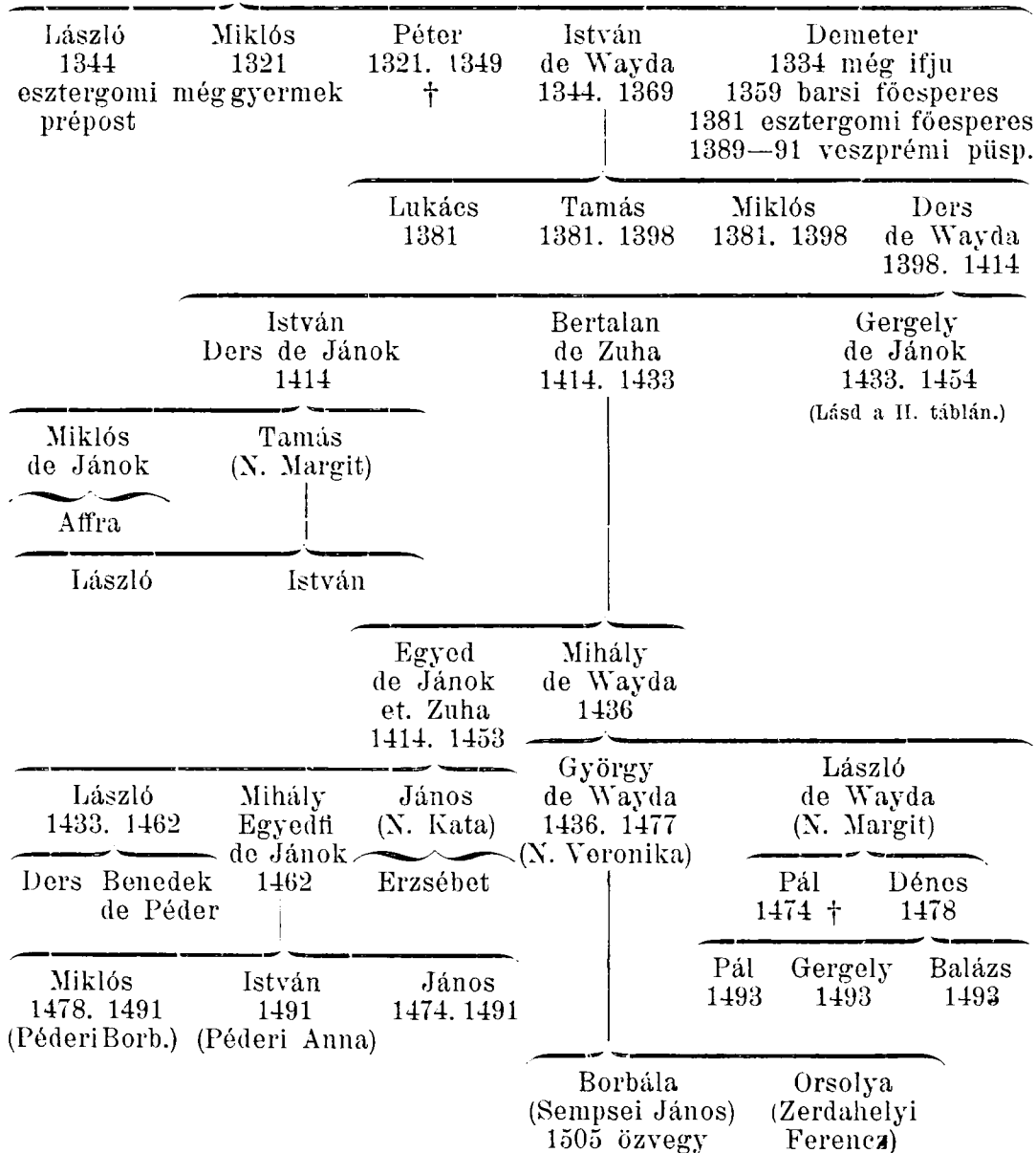
a Hunt-Pázmán nemből

Hunth

Péter † 1266	Ders az idősebb 1266. 1272	Ders az ifjabb	Demeter 1280 barsi főispán
Tamás de Januk 1317. 1320. 1331	Miklós 1317		

Folyt. 283. oldalon.)

Tamás
de Januk
1317. 1320. 1331
(Lásd a 282. old.)

II. tábla.

Gergely

de Janok
1433. 1454
(Lásd I. tbl.)

Tamás
Jánoki de Zuha másként
Pázmán
1454. 1478
(Folyt. 284. oldalon.)

Tamás
Jánoki de Zuha másként
Pázmán
1454. 1478

(Lásd a 283. old.)

Pál 1474. 1492 (Vithán Anna)		Tóbiás † (kázméri Akus Julia)	Tamás Pázmánnak nevezett Erzsébet (Varjufalvi János) 1491		György 1474	Anna (Lénártfalvi Lénártfi Mih.)	Gergely 1474. 1498
						István Jánoki vagy Szuhai 1503. 1548 (Gesztli Kata)	
György		Osvald 1503. 1549 (Varjassi Kata)	Anna (ruszkai Kornis Boldizsár)		Gáspár 1576. 1611 (Zsóri Sára előbb Omány Jánosné)	Zsigmond 1543. 1593 a megyei hadak állandó kapitánya Szendrőben (Gyulai Krisztina)	
Margit (Stritemlei Máté) 1554		Orsolya (Füzi János)	Anna (1. Tokus György) (2. Bárczai Szan.)		István 1611 (meszesi Borbély Anna)		Dóra (Szirmai Mih.)
			Borbála (Szomolyai Füzi Ambr.)		Zsuzsanna (1. Baxi Mih.) (2. Uza Mih.)		Kata (Végh Andr.)
			Erzsébet (Baxai János)		Judit 1628 (Horváth György)		András Anna
Gáspár (1. Jákóffi Kata) (2. Czécei Ilona ?)		Zsuzsanna (Baxai Mihály)		Péter (Ablonezi Euphr.)		Mihály 1671 (Bernáth Borbála előbb Girinési Lászlóné)	
Borbála (Palágyi István)		Gáspár 1652 (Szentiványi Julia)					
Farkas 1680. 1693 (Máriási Klára)		Zsigmond (Bartakovics Kata)		Anna-Mária (Görgei Ján.)		Gáspár 1682 (Szathmári Zsuzsanna)	
Anna Mária		László (Okolicsányi Anna-Mária) † 1740 körül utolsó		Zsuzsanna (Tornalyai Zsigmond)		László (Zábreczki Zsuzsanna)	
						Zsuzsanna (Uz György)	
Julia (Mocsári László)		Zsuzsanna (1. Sz. Miklósi N.) (2. B. Eötvös N.)		Rózsa (Sz.-Iványi Mikl.)		Borbála (Csatári Gábor)	
		Anna (B. Heltenbach Károly)		Klára (1. Jób András) (2. Sz.-Iványi Márton)		Zsuzsanna Anna Ilona	
				Kata (Sréter György)		Sára (Battik Jerenez)	
						Magda (Draveczki Gáspár)	

Jánossi. Rövid életü család a megyében.

Lázai György más birtokaival együtt, lázói, torna-megyei és jánosdi részeit is eladta Jánossi Jánosnak, ki vele valószínűleg atyafiságban állott, mert az ő anyja is Jánossi Adviga volt, Ferencz leánya. Jánossi János, a vett birtokokra adományt kért Abstemius Pál kir. helytartótól 1571-ben.¹

Ugyancsak ezen Jánosi János, Kristóf fia 1575-ben adományt nyert Radéczi István kir. helytartótól, Jánosd egész praedium egész felerészére, mely a Chobádi János magvaszakadtán szállott a koronára.² Egy leánya maradt: Kata, ki 1606-ban ezen jánosdi birtokot 600 frtéért elzárgosította Mágócsi Ferencznek, 1609-ben auctiót kért reá 400 forintot.³

A rövid családja ez:

Kristóf
—————
János 1572 1575 (Bori Anna 2-or Bajori Jánosné)
—————
Kata 1595 1609 (1 Zeldner Márton) (2 Branovics Horváth Ádám)

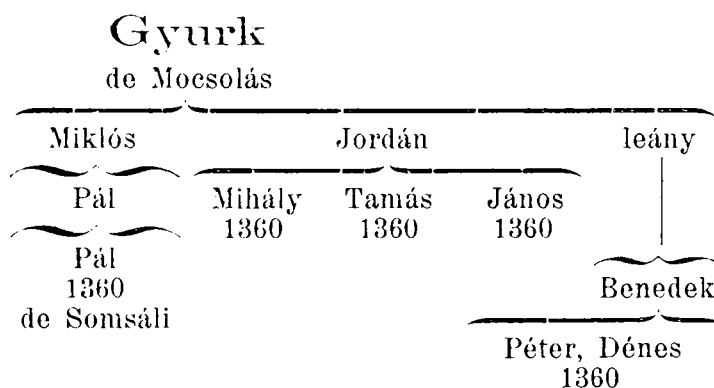
Járdánházi. Régi gömörmegyei család, melyből Mihály, János, András és Ferencz, gömörmegyei, felsőszuhai lakosok és István és Péter, kik Sajó-Vámosra költözködtek ez utóbbiak nemességének igazolására 1756-ban Borsodmegye közgyűlésén I. Lajos királynak egy 1360 pünkösdi hetében kelt határjárás parancsát

¹ Láncezi lt.

² U. o.

³ U. o.

mutatták fel, melyet a király leánynegyed kiadatása végett az egri káptalanhoz intézett. Ez oklevél szerint I. Lajos király, az egri káptalannal határt járat (hol?) egyrésről Somsáli Pál részére, ki Pálnak, — ki Miklósnak, — ki Gyurknak volt fia; Mihály, Tamás és János részére, kik Jordánnak voltak fiai, ki viszont Mocsolási Gyurknak volt fia; másrésről Péter és Dénes Benedek fiai részére, kik ezen Gyurknak másod unokái voltak s női ágon származott le. Ezen oklevél a következő leszármazást tünteti fel:

Ezen Jordán ivadéakai a Járdánháziak.

1481-ben a jászói convent Járdánházi Jánost és fiait : Lajost, Menyhértet, Boldizsárt, Sebestyént és Tamást, borsodmegyei Galgócz községben lévő két jobbágytelekbe ellentmondás nélkül beiktatta.

Az 1815. évi Borsodmegye közönségétől kiállított bizonyítvány szerint „megyebeli régi birtokos családból származott donatarius nemesek s eleiknek négy századokat meghaladó donataria nemességét folytató igaz és törvényes ivadékok voltak“. Ezen bizonyítvánnyal igazolták nemesi voltukat, midőn nagyon elszaporodván, egyes tagjai Zemplén, Abauj s más megyékbe költöztek.

Ivadéakai szerény sorsban Szikszón most is élnek.

Jászai I. E néven három család ösmeretes megyénkben. Egyiknek törzsatyja literatus Jászai Tamás, kit nejével, Koza, másként Chorba Zsófiával, gyermekeikkel Gergely, Tamás, Pál, István és Zsuzsannával s mostohatestvérével, Jászai Lénárttal együtt Rudolf nemesített meg, már mint elébb is nemeseket. Pozsonyban 1587 decz. 2-án kelt czimerlevelével, mely 1588 ápr. 13-án Lőcsén kihirdettetett.

A czimer: veresben és kékben, balharánt osztott paizs, melyben sziklaalapon egy természetes színű bakkecske egy zöld lombos fára ágaskodik. Sisakdisz: a bakkecske növekvőn; takarók: kék-ezüst, veres-ezüst.

Ezen családról, mint megyénkben előről, nincsenek adataink, az eredeti armalist a megye levéltára őrzi.

Jászai II. Czimerlevelet II. Mátyás adományozott Pozsonyban 1613 márcz. 31. Jászai Tamásnak, nejének Sirokai Ágnesnek s gyermekeinek: György, Mátyás, Bálint, Pál, János, Dóra és Erzsének. Kihirdettetett az 1613 ápr. 29-én Gönczön tartott megyei közgyűlésen.

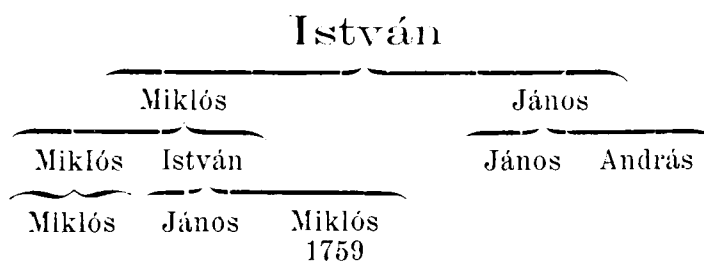
Jászai III. Czimerlevelet I. Leopold adományozott Bécsben 1668 jul. 20-án Jászai Mátyás és Mihály testvéreknek, mint főczimszerzőknek és Chernei Györgynek, mint mellékczimszerzőknek, mely 1669-ben decz. 4-én Gönczön kihirdettetett. Az adományozott czimer: kékben, zöld alapon fehér lovon ülő férfi veres ruhában, fehér nadrágban, magas, sárga csizmában, három sastollal ékitett prémes kucsmában, jobbjában kardot markol, melyre törökfő van tűzve, baljával a kantárszárat tartja, előtte a nyeregben, tokban, pisztoly van. Sisakdisz: a férfiú növekvőn, jobbjában kard, baljában törökfő; takarók: kék-arany, veres-ezüst.¹

¹ Eredetije a család birtokában.

Egyik nevesebb tagja volt a családnak Pál (1809-1853), ki Bécsben az udvari cancelláriánál fogalmazó, utóbb titkár volt. Ez állásában sok, a magyar nemzet történetére vonatkozó eredeti okiratot lemásolt a császári titkos levéltárból. A szabadságharc kiütésével gr. Battyányi Lajos miniszterelnök titkára lett. Noha ez állásában nagyon kétes szerepet játszott a bécsi kamarilla érdekében, mégis mint nyelvbuvár és történelmi adatkutató, irodalomtörténeti nevet szerzett magának. Több értekezése s két önálló történeti műve is megjelent, melynek egyike a magyar nemzet történetét a legrégibb időktől az aranybulláig, a másik János király és Ferdinánd korát tárgyalja. Meghalt 1853-ban. Testvérbátyja Sámuel elébb a gr. Schönborn-család uradalmi igazgatója volt, mely állásában nyugdíjaztatván, mint az Abaújszántói takarékpénztár igazgatója 1890-ben halt meg 84 éves korában.

A család megyénkben ma is kiterjedt, tagjai közhivatalokat viselnek, közülök István a kassai járás főszolgabírája.

Jenei. Az 1757. évi nemesi nyomozat Szent-István-Baksán találta a családot mint birtokosokat és ez alkalmalmmal eszközölt tanuvallomások alapján a következő családfát állíthatjuk össze:¹

A család megyénkben most is él.

¹ A. V. lt. nemesi iratok 683. sz.

V. tábla.

19

Forrai
1277

20

Gecsei
1567

21

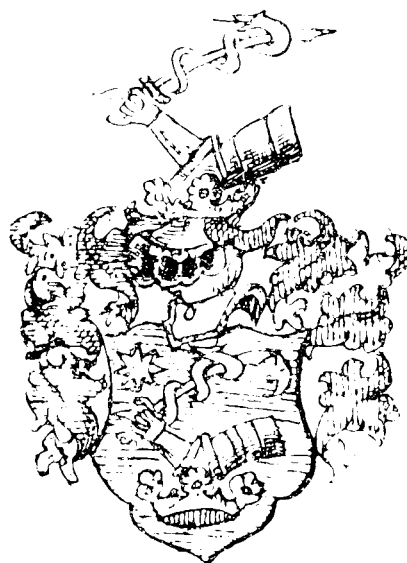
Hangácsi
1499

22

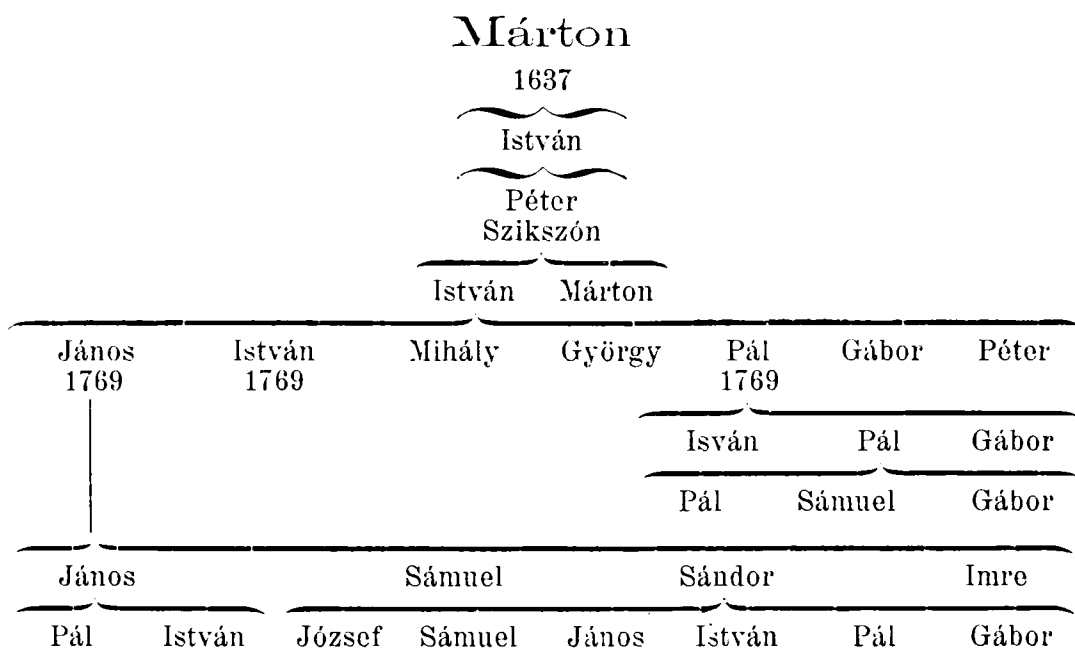
Jánoki
1431

23

Joób

Jóczik. Armálisát a család III. Ferdinándtól nyerte, ki 1637 nov. 20-án Bécsben Turkoly Györgynek mint főczimerszerzőnek és általa Jóczik János, István, Márton, András, Mihály és Boldizsárnak, mint mellékczimerszerzőknek czimert és nemességet adományozott, mely 1638 jun. 21-én Abauj vármegyének Gönczön tartott gyűlésén kihirdettetett. A czimerszerzők egyike: Márton a következő családfát alkotta, mely azonban csak a férfitagokat tünteti fel:

A család napjainkban birtokos Rásonyban, Szent-Andráson és Szikszón.¹

Joób (Fancsali). Ezen család őse azon Elekws de Pyscarkos volt, kinek fia György, unokája Pouch, Zakalai várnagy volt 1333-ban.² Ez elvette Apród István leányát, Kanichát, kinek mostohatestvére Forrai János, tekintetbe vevén azon sok segélyt, a melyben őt közös

¹ A családnál levő levelekből.

² Anj. okm. III. 55.

anyjuk részesítette, adományozta nekik Fonchol falut, s a Hornád vizén egy három köre járó malmot.¹

Az említett Pouch vagy Poochnak fia András, unokája: László volt. Ezen fanchali Pooch András fia László 1418-ban Dobszai Miklós fiával Jánossal és Liptowi Mihály fiával Lászlóval együtt adományt nyert Zsigmond királytól a fancsali és kázsmárki birtokokra és a kázsmárki vámra, melyeknek már őseik is békés birtokában voltak, s melyekbe Rassoni (Rásonyi) István királyi ember jelenlétében még ugyanazon évben ellentmondás nélkül beiktattattak.²

Ezen Fancsali László fia Mihály volt. Unokái: Péter, László, Miklós és Jób II. Ulászló királytól 1499-ben ismét új adományt nyertek összes fancsali és kázsmárki birtokaikra,³ és abba ugyanez évben beiktattattak.

Ezt megelőzőleg 1497-ben Fancsali László és Péter, Felső-Monaj fele részét is adományba nyerték, de az iktatásnak Gadnai András, István és László, valamint felsőmonaji Literatus Barnabás ellentmondottak.⁴

Fancsali László az 1503—1510. években Abauj vármegyének alispánja volt és 1505-ben bethlenfalvi Thurzó Péterrel együtt a vármegye részéről követ.⁵

A leszármazás, az első östől kezdve, következő:

¹ Anj. okm. III. 55.

² Ered. pergamen. Csoma gy.

³ Joób iratok u. o.

⁴ U. o.

⁵ Korponai II. 40.

I. tábla

Elekws
de Pikarkos

György

Pooch
1333

Zakalai várnagy

András

László
1418 1426Mihály
1486Péter
1499László
1499 1510Miklós
1499Jób
1499Ferencz
1523Zsófia
1523János
I. II. tábla(buzitai
Kardos Borbála)(1. Gagyí Demeter)
(2. Bajori Tamás)Bertalan
1523Balázs
1523Orsolya
1523(Erdődi
Sebestyén)Anna
1573
(Gyönyösi
Pál)Fruzina
1573
(Kinizsi
János)

II. tábla.

János

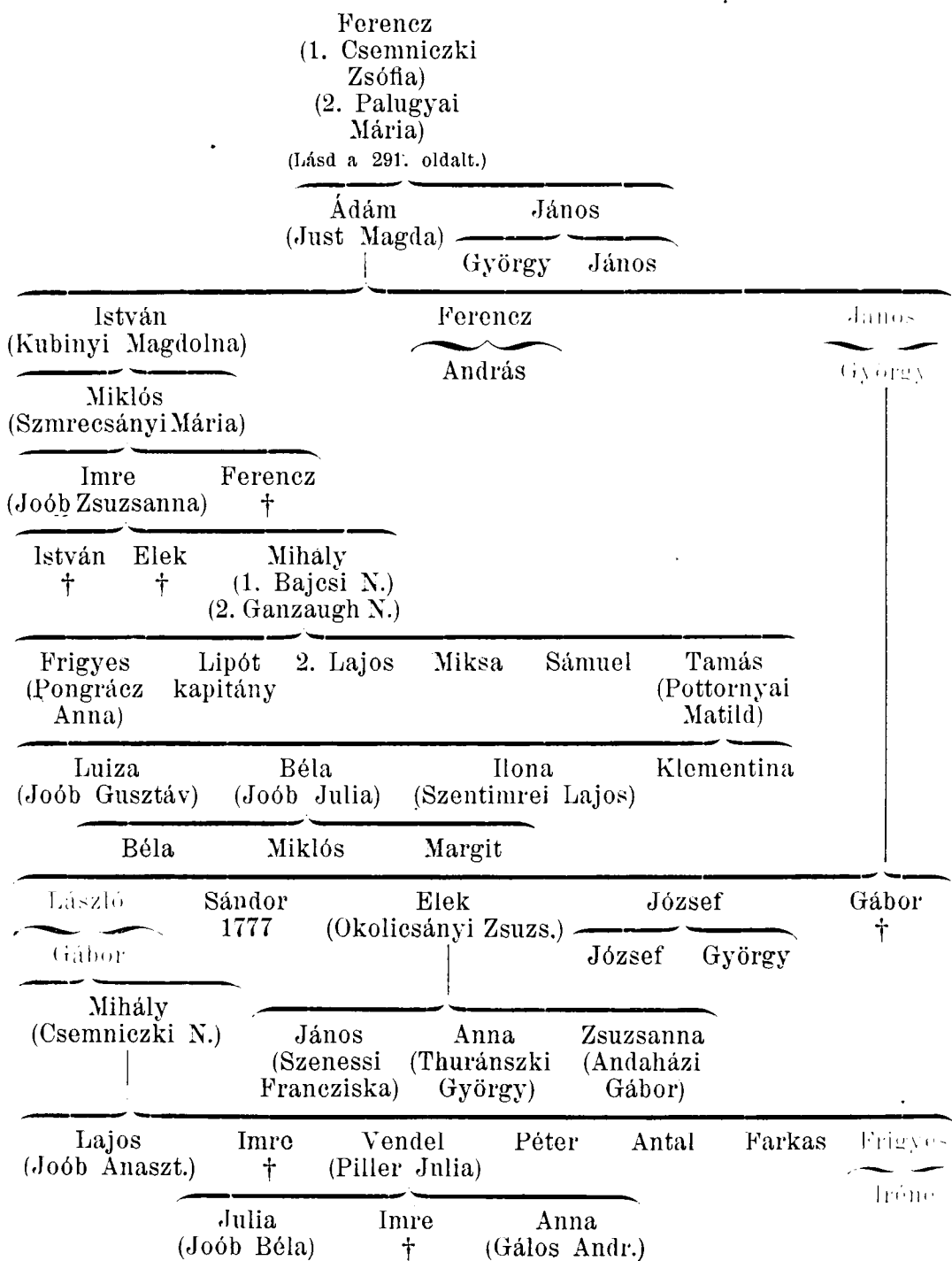
(Lásd az I. tbl.)

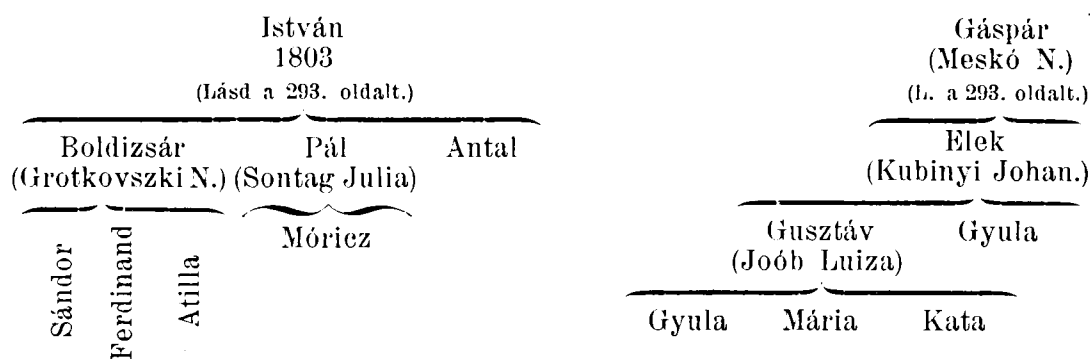
Mátyás
1523az első Jób-
FancsaliJános
(Trombitás,
másként
Bornemisza
Margit)István
(Platthi
Anna)

Péter

Jób
(Lásd a III. tbl.)Ferencz
(1. Csemniczki
Zsófia)
(2. Palugyai
Mária)

(Folyt. 292. oldalon.)

A XVI. század elején a család két ágra szakadt. Egyik ág, ősi birtokán Fancsalban és Kázsmárkon élt. megtartotta a Fancsali nevet is. Másik megtartotta ugyan jogát az abaujmegyei birtokokhoz, de átköltözött Liptó-megyébe, Prószékre, mely falut a prószéki Mikuss-család után örökölte,¹ s magát Jóbfancsalinak nevezte egészen e század elejéig, a midőn a fancsali nevet praedicatumul használta és neve „Joób“ lett.

Első volt közöttük, ki a Jób-Fancsali nevet felvette: János fia, Mátyás, 1520 körül,² kitől a leszármazást napjainkig a két utolsó táblázat mutatja.

1559-ben a család ismét új adományt nyert I. Ferdinándtól Fancsalra és Kázsmárkra. Az adományozottak Fancsali István, János, András, Tamás és Balázs is prószéki Fancsali Joób, tehát úgy az abauji, mint a liptói ág. Ezen adománynak a női leszármazók ellentmondtak.³

Az abauji ág – a Fancsaliak – az egész XVI. század alatt fentartották magukat, de lassan elfogytak. Örökükbe és a megye kötelékébe a liptómegeyi Joób-Fancsaliak léptek, kik az ősi Fancsal falut napjainkig birták. Kázsmárk e század első, Fancsal a második felében jutott leányágra.

¹ Családi közlés. Nagy Iván V. 350.

² Joób irományok.

³ Joób irományok.

A család czimere, pecsétek után, kék paizsban aranykorona, melyre pánczélos kar könyököl, markában pallost tartva, melyre kigyó tekeredik felül, jobbról hatágu csillagtól, balra befelé fordult holdsarlótól kísérve. Sisakdisz: a paizsalak kíséret nélkül. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Juhász. Czimerlevelet II. Ferdinánd Bécsben ápr. 23-án 1635-ben adományozott Juhász Istvánnak s általa fiainak: István, Mihály és Jánosnak, valamint testvéreinek: Pál, Benedek és Györgynek, kik már elébb is nemesi szabadságban éltek. Kihirdették Csengerben 1638 ápr. 22-én.¹

A czimer: kékben, zöld alapon kettős farku oroszlán, jobbjaiban kard. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család 1772-ben az abaujmegyei Zsadány községben lakott, de a család egynémely tagjai e megyéből el akarván költözni, attól ugyanezen évben nemesi bizonyítványt kértek.

¹ A. V. lt. N. 1. 930¹/₂.

Kádár másként **Somodi**. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Budán 1635 jun. 5-én Mihály és Márton testvéreknek és unokatestvérüknek Mihálynak. Kihirdették 1636-ban Zemplénben (Zemplén). Czimere: kék paizsban, zöld alapon, kettős farku arany oroszlán, jobb karmában kard. Sisakdisz: veres kar, markában három nyilvesszőt tart; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Kádár. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1639 ápr. 10-én Kádár Miklósnak és általa István, János és György testvéreknek, mely 1640-ben Zemplénben, 1649-ben Gönczön hirdettetett ki.

A czimer: kék paizsban, zöld alapon, ifju, fekete tollas kalpagban, zöld öltönyben, övvel, fehér nadrágban, sárga csizmában, jobbjában kard, balját csipőjére támasztja. Sisakdisz: veres kar, markában 3 nyilvessző; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család a mult században Gönczön lakott.

Kádas. Ezen családból Ferencz, József és Miklós testvérek az 1722. évi nemesi nyomozat alkalmával Szent-István-Baksán laktak. Nemességüket Zemplén és Nógrád vármegyék bizonyítványaival igazolták, melyekben említés történik armalisuk elvesztéről is.

Kádas Károly 1846-ban alszolgabíró volt.

A család megyénkben most is él.

Kajtor. Czimerlevelet a családnak III. Ferdinánd adott Bécsben 1653 jun. 9-én Tarczai Mihály és János testvéreknek mint főczimerszerzőknek, továbbá Kajtor Istvánnak, felesége Szabó Annának s három leányának: Erzse, Dóra és Katának. Czimere: kékben, zöld alapon, veres ruhás, fehér nadrágos, sárga csizmás és öves, fekete sapkás vitéz, jobbában balját csipőjén nyugtatja, kard. Sisakdisz: pánczélos kar, karddal; sisakdisz: kék-arany, veres-ezüst. Kihirdették 1652 okt. 14-én Sáros-megye közgyűlésén Eperjesen.¹

A család a Thököli mozgalmak idejében származott Alsó-Novajba.

Kalas. Kalas Pál katona és testvére Sándor borsodmegyei sajókereszturi lakosok 1748 máj. 5-én a megyétől nemesi bizonyítványt kaptak, melyből kitűnik, hogy Kalas Sándor, a Márton fia, a gömörmegyei Alsó-Válból költözött Sajó-Kereszturra s ez alkalommal Gömör-megyétől mint adományos nemes nyert bizonyítványt.

Szikszón a család Borsodmegye bizonyítványával telepedett le, hol utódai most is élnek.

Kállai (Simándi). Simándi Kállai János, ki másként Eötvös Jánosnak is neveztetett, Bocskai István fejedelemnek a haza szabadságának kivívásánál viselt hadjárataiban hűségesen küzdött. Ezen érdemeiért Kassán 1606 márcz. 8-án armalist nyert a fejedelemtől, melyben az ado-

¹ A. V. lt. nsi ir. 309.

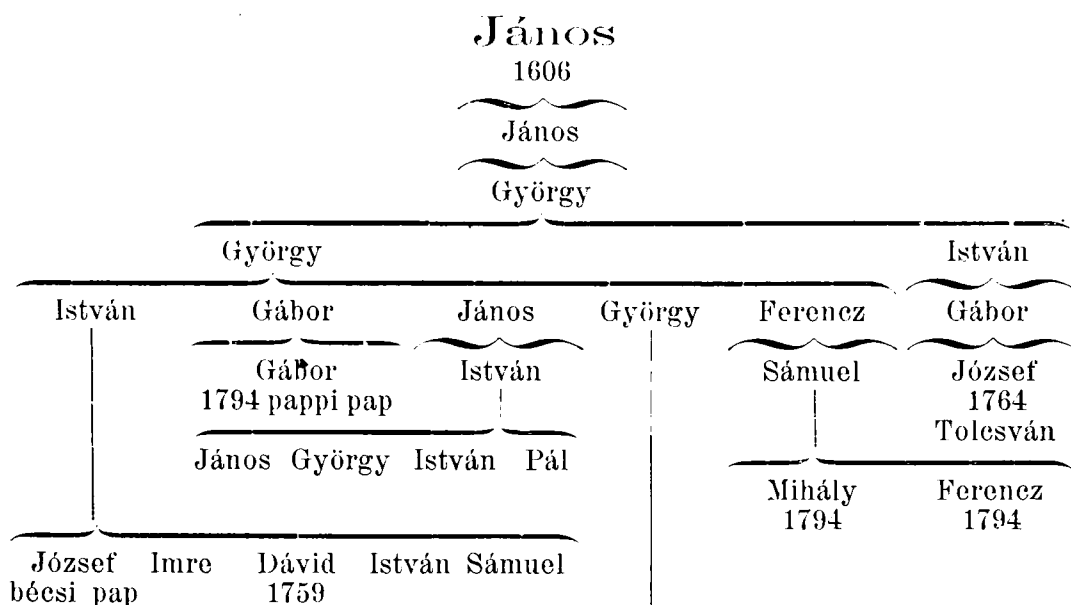
mányozott czimer a következő : Kék paizsban, harszi mezbe öltözött lovas, jobbában véres kardot tart; sisakdisz: növekvő egyszarvu; takarók: mindakét oldalon kék-arany.

A fejedelem halála után az adományos elmulasztotta kihirdetni armalisát, a miért utódai 4 forint birságra ítéltettek.

Először Kállai István, az armalisszerző dédunokája mutatta fel azt Bihar vármegye közgyűlésén, majd 1759 márcz. 2-án Kállai Dávid S.-A.-Ujhelyben Zemplén vármegye közgyűlésén. Ez alkalommal a vármegye az armalist a kir. helytartósághoz küldötte fel, hol a Bocskai István fejedelemtől nemesített utódok, királyi kegyelem útján nemeseknek ösmertettek el s erről Zemplén vármegye 1764-ben bizonyítványt állított ki.

Vármegyénk kötelékébe a mult század végén lépett Kállai István, ki Ongán ref. lelkész volt; unokája Miklós szintén vármegyénk fia, bereti ref. lelkész és abauji egyházmegye tanácsbírája.

A család leszármazása következő:

(Folyt. 300. oldalon.)

György (Lásd a 299. oldalt.)			
István		Ferencz	
József 1794	György 1794	Dávid 1794	Gábor 1794
Miklós bereti ref. lelkész			
Miklós	Julia		

Kállai. Az elébb tárgyalt családon kívül e néven még több család lakott megyénkben.

Egyiknek III. Ferdinánd Bécsben 1655 aug. 22-én adományozott czimerlevelet, mely elsőben Zemplén vármegyében, Zemplén városban lett kihirdetve. E családból az 1774. évi nemesi nyomozat idejében Kállai János Kovács-Vágáson lakott.

Másik család e néven Szepsiben volt honos. Itt élt 1744-ben Kállai István, kinek atyja Mihály, nagyatya György volt.

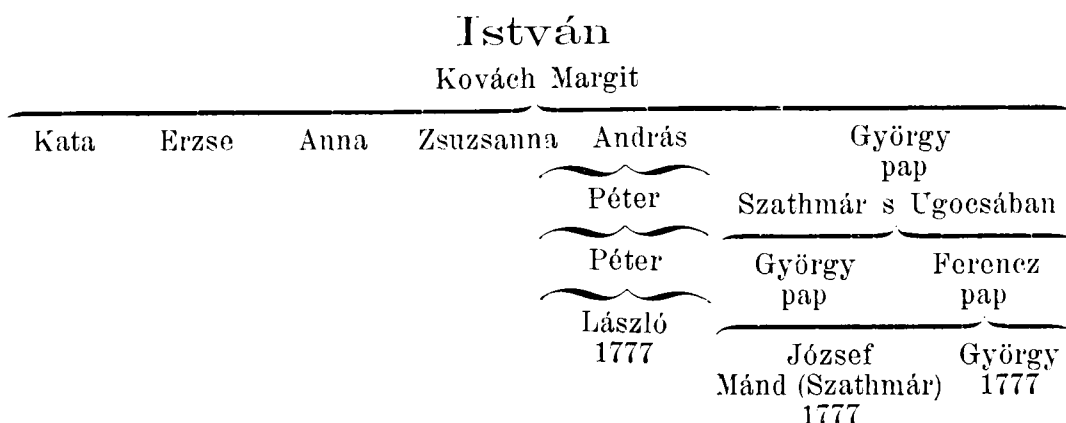
A harmadik család az 1725. évi nemesi összeíráskor Gönczön lakott. E családból Kállai János és Mihály, s ez utóbbinak fia, Sámuel, I. Leopoldtól Bécsben 1674 decz. 29-én nyerték czimerlevelüket, melyet 1675 aug. 1-én Abauj vármegyének Kassán tartott közgyűlésén kihirdettek.

Kálmán. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1642 febr. 21-én Kálmán Istvánnak, nejének Kovács Margitnak és leányainak: Kata, Erzse, Anna és Zsuzsannának.¹ Fiai ugy látszik az armalis elnyerése után születtek.

Czimerlevelüket Zemplénben (Zeplénm.) publikálták 1642 decz. 16-án.

¹ A. V. lt. nsi. ir. 325.

Leszármazása a mult század végéig a következő:

1777-ben a család egyes tagjai Alpáron laktak.

Czimere : kékben, zöld alapon, ágaskodó fehér farkas, baljában török főt, jobbjaiban kardot tartva. Sisakdisz: pánczélos kar, nyilat tart; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Káni. Régi, kihalt család, mely a megye Kán nevű falujától irta magát, hol birtokos volt. Családfája, néhány izen lehozva, következő:

Kaprányi. Kaprányi József 1725-ben Szinán lakott, az ez évi márcz. 20-iki Kassán tartott megyegyűlésen czimerlevelét előmutatta és szülei érdemeiért bevették a nemesek sorába, ámbár a megye főbbjei megfontolandónak vélték, hogy szülei olaszok voltak és indigenatusok nincsen.

Eredetileg Caprani vagy Caprianinak hivhatták.

Karácsondi (karácsondi). Régi család, melynek emlékezete a XIV. század elejéig felvihető, a mikor Dávid élt, kinek két unokáját, Andrást, János fiát és Miklóst, Jakab fiát, 1373-ban az egri káptalan és ennek képviselője: Mérai Lőrincz, Pető fia, a nádor parancsára megosztottatta karácsondi birtokukon két egyenlő részben.¹

1391-ben Katalin asszony Karácsondi Jánosnak, Miklós fiának felesége protestált az egri káptalan előtt Péter, Mikots fia ellen, ki házába erőszakkal berontott, s onnan javait és leveleit elvitte.² Ezen János másik két testvére Péter és Pál 1416-ban Felső-Gadnán a Felsőgadnai Miklós földjeit zálogba vették.³

Ezen adatokból a következő töredék állitható össze:

Dávid			
1300			
János		Jakab	
András		Miklós	
1373—1376		1373	
(Radványi Klára)		János	Péter
		1391	1416
			Pál
			1416

Utódaikról csak szórványos adatok maradtak fenn, minők:

Karácsondi András 1499-ben Szalontai Anna és Zsófiától, Miklós leányaitól összes berencsi birtokaikat 200 magyar forintért megvette.⁴

¹ Orig. Jászón, a Jakabfalvi-levéltárban 1726-ból átírva Karácsondi János és Ferencz kérésére. Az oklevél a határjárást is leírja, melynél az egyik megye „egy bizonyos kápolna szentélyét érinti“. Ezen kápolna kulesa a XIV. századból gyűjteményemben van.

² Sziráki lt. Bizon elench. fe. XL. III. 13.

³ Kassai titk. lt. fe. T. Sub. Karácsondi.

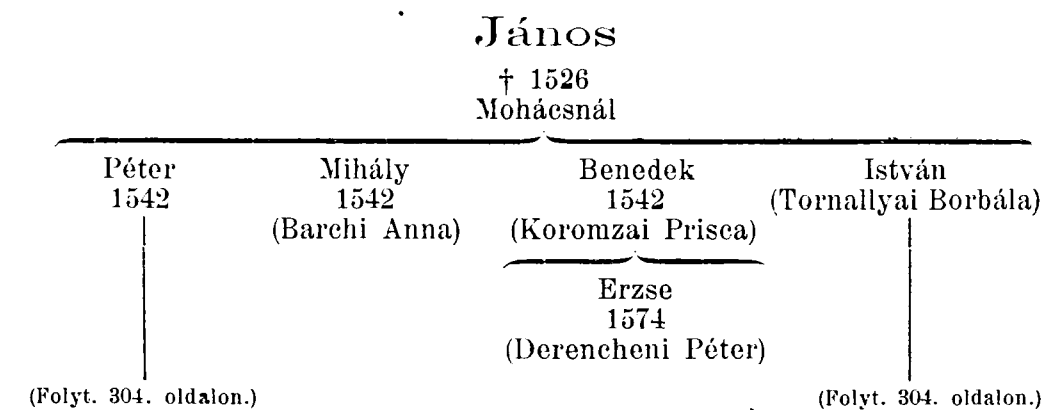
⁴ Jakabfalvi ltár.

Ugyanezen András, ki „gadnai“ előnévvel élt, 1509-ben elcserélte összes karácsondi, gadnai, ambrusházai, bátori, P.-Berencs praediumi, kovácsi (tornamegyei) javait, gadnai curialis házát zywghi Orbonáz András és Györggyel, ezeknek Zywgh, hontmegyei községbeli birtokukért.¹ Azonban ezen Andrásnak György nevű fia 1517-ben már ismét királyi adományba kapta II. Lajostól gadnai, karácsondi birtokát és az egész berencsi praediumot, mely birtokait már ősei is békésen birták.²

Karácsondi György 1513-ban Leleszen praemontrei pap volt és tiltotta Karácsondi Andrást a p.-berencsi praedium elidegenítésétől.³ Karácsondi Gergely 1521-ben mint jászói prépost emlittetik.⁴

A család 1520-ban Szászfán is birtokos lett, a midőn Karácsondi Lőrincz megszerezte néhai Uza Miklósnak, Bernard fiának birtokát, melybe őt a jászói convent ellentmondás nélkül beiktatta.⁵

Összefüggőbbek a családtörténeti adatok azon Karácsondi Jánostól kezdve, ki 1526-ban a mohácsi ütközetben elesett, kitől a leszármazás következő :

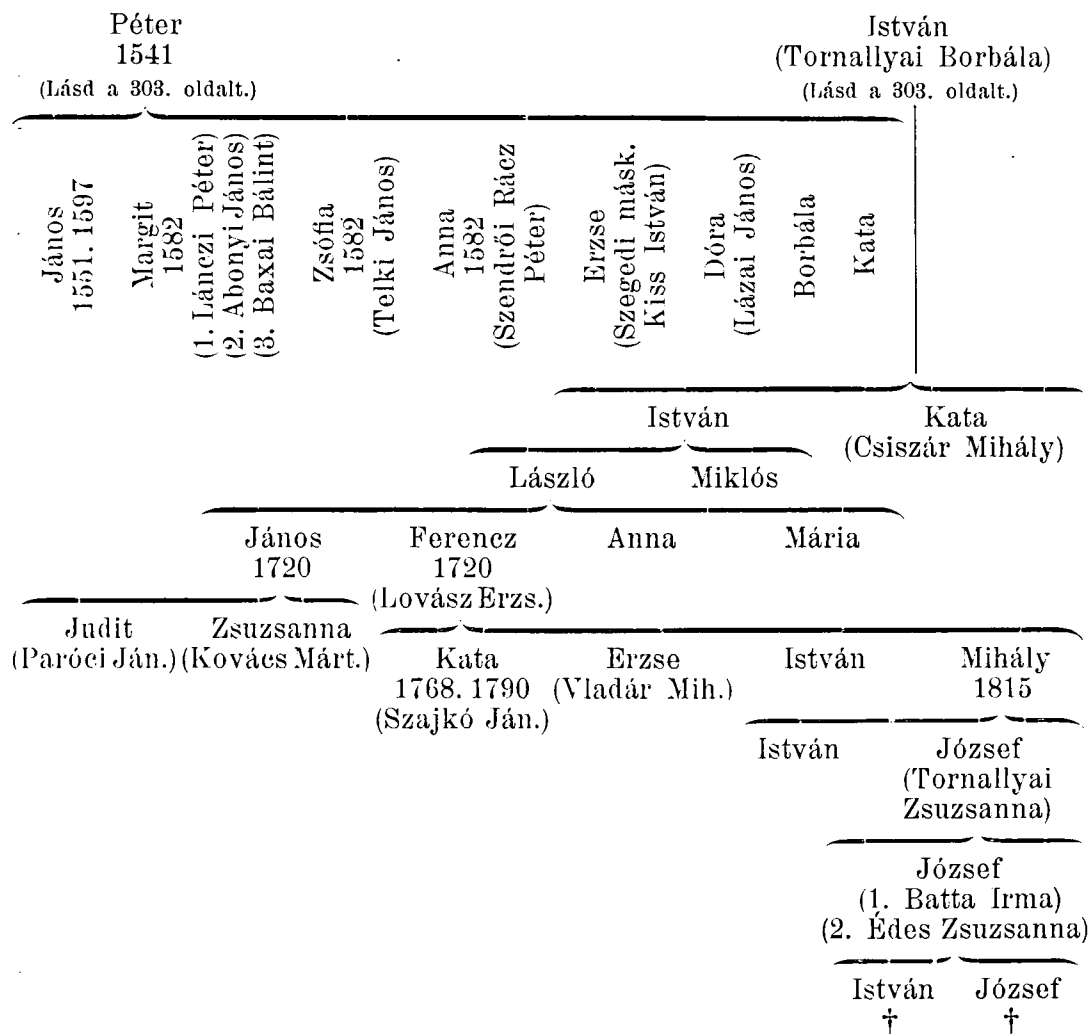
¹ Kassai titk. lt. U. o.

² U. o.

³ Lelesz. prot. k. No. 217.

⁴ Láncezi lt. F. A. No. 5. Nem egy személy-e Györggyel?

⁵ Jakabfalvi lt.

Karácsondi Benedek testvére nevében 1542-ben panaszt emelt a megye alispánja Szendi Pál és bírótársai előtt Attfi Mihály ellen, hogy az, midőn atyja, Karácsondi János, a mohácsi ütközetben elesett, birta Ágoston Ambrus jobbágyot Szászfán, de halála után Attfi Mihály és Szászfai Uza Péter elfoglalták. A bíróság az elfoglalt jobbágyot nekik visszaitélte.¹ Ugyanezen Benedek 1546-ban a jászói convent előtt megvette Geszti Gergelytől 100 magyar forintért, annak Zyni Rafaeltől cserélt meszesi részeit Borsodmegyében.²

¹ Jakabf. Itár.

² U. o.

K. Péter fia, János, török fogságba esett, melyből sógora, Rácz Péter szabadította ki, 1000 magyar frtot fizetvén érte váltságdíjul. Kiszabadultával sógora neki az összeg felét elengedte, másik feléért átadta néhai atyjának, Péternek összes karácsondi, szászfai és felsőhomrogi birtokait, tehát azon részeket is, melyek leánytestvéreit is illették volna.¹

1597-ben Karácsondi János, Rácz Farkassal elcserélte birtokait, amaz a cserébe gadnai ősi házáat és birtokát adta, ez, Borsod faluban fekvő birtokát. Ezen borsodi birtokát K. János 1603-ban sógorának, Szegedi, másként Kis Istvánnak 200 magyar frtért örökáron eladta.²

Vele megszűnt a család idősebb ága.

Az ifjabb ág még egy századig élt ősi birtokain, a midőn Karácsondi János és Ferencz testvérek 1706-ban Osvárth István és Péternek zálogba adták karácsondi praediumokat 900 forintért, kikről 1726-ban Salamon Máriára, gönczi Hoporsorom Istvánnéra és mostohatestvérjére mérai Horváth Gáborra szállott. Ez utóbbi szegény levén, az őt illető felerészt általadta Jakabfalvai Györgynek és feleségének Janka Erzsébetnek. A másik felét holtáig Salamon Mária birta, akkor szállott az is Jakabfalviéokra, kik a közben a két Karácsondinak a birtokra 200 frt auctiót fizettek.³ 1769-ben a Jakabfalvi örökösök ismét 1000 frt auctiót fizettek és a zálogos per a birtokért még 1815-ben is folyt, a zálogbirtokok, s a már ekkor Tisza-Keszire telepedett Karácsondiak között.

A család most is él és Tisza-Kesziben, Borsodmegyében birtokos. Czimere, pecsétek után: daru;

¹ Jakabf. ltár.

² U. o.

³ Jakabf. ltár.

sisakdisz: ugyanaz. 1776-ban Karácsondi István következő pecsétet használ: hasított paizs, elől egymás mellett két ezölöpösen állított hal, egyik fejjel fölfelé, másik lefelé, hátul oroszlán, jobb karmában pallost tart. Sisakdisz: nyitott szárny között, az oroszlán növekvőn.

Kardos (buzitai). Abaujmegye ősrégi kihalt családja, melynek dictus Cordus (Kardos) mellékneve, mely később a család állandó nevévé lett, már 1319-ben előfordul, amikor Cordusnak nevezett János, Miklós fia, Lampert országbíró előtt panaszt emelt, hogy Mihály, Marhard fia, Simon és László, János fiai s Pál, az előbbi Mihály testvére: Aba nemzetségbeliek, megtámadták őt buzitai curiájában, hol őt és szüleit bántalmazták, 4000 márka értékű kincseket elraboltak s egy szolgájukat is legyilkolták. A panaszt egyesség követte, melyben az Abák lemondanak Buzita, Rechita, Kathun, Chyp, Kaan és Lyuba falvakról, feltételül kötvén ki, hogy Marhard unokája (Hemyricus fia) Péter, nőül vegye Kardos János testvérének Endrének leányát Anythot s hogy az átengedett hat falu közül Kaant örökre Anythnak adományozta.¹

1329-ben Bozitai, Cordusnak nevezett, Miklós, István és Miklós fiával határt járatott a Püspökföldiek ellen, Bozita és Pezpek földje között.² Ezen határjárásból kitűnik, hogy a Bozitaiak s Püspökföldiek osztályos atyafiak is voltak, mert a határjárás osztályegységet is képez, melynél a keleti rész a buzitaiaknak, a nyugati a Püspökföldieknek jutott.

Miklósnak fiai: István és Miklós 1342-ben Lőrincz mesternek Mathyus (Mátyus) fiának, ki a családnak hű barátja volt, szolgálatai jutalmául egy ekényi földet

¹ Anj. okm. I. 493.

² Ered perg. Láncezi lt. A határjárás után ítélve Püspökfölde Buzita és Csécs között feküdt.

adományoztak, melyet az Buzita kivételével bármelyik birtokukból kihasíthatott.¹ Az ezen adományozást tartalmazó okirat felsorolja az adományozás érdemeit is, a többek között azt, hogy Idai Pál fia János mester és ennek fia a „Mynernek“ nevezett Miklós mester ellenében, Kardos István fiát Miklóst fegyverrel megvédelmezte s életét megmentette. Máskor mint nevelője és oktatója őt az égő házból kiragadva ismét megmentette a haláltól. Az elébb adományozott egy ekényi földet Cheb (Cseb) határából hasították ki részére 1342 Kardos Miklós fiai: Miklós és István, István fia: Miklós 1353-ban kiegészítette ezt összes Csebi birtokának felére, oda adván neki annak keleti részét Radván felől Lánicz határáig.²

¹ Semsei Itár.

² Ezen Chebi Lőrincz volt a zempléni megyei Pazdiesi-család egyik ágazatának törzsatyja. Ezen ágazat leszármazása kihalásaig ez:

Mathyus			
Lőrincz			
1342 1453			
literatus de „Cheb“			
Miklós			
1399			
„Rufus de Pazdies„			
(Polyánkai Margit)			
Krisztina	Dóra	Ilona	Erzse
1402 1448	1402	1420	1420
(1. Semsei István)		(Semsei	†
(2. Cholnok Péter)		László)	
(3. Zerethvai János)			

A család egyik leszármazási töredéke ez:

I. Miklós				
János 1318 (Chyrke Ilona)	Endre Anyth 1318	I. István 1342	II. Miklós 1342	
Nesztha 1400 (Kanyói Magnus Lőrincz)		III. Miklós 1342 1353	II. István 1342	
		János 1358 1367	IV. Miklós 1367	N. N (Kelecsényi Egyed)
			V. Miklós 1367	
			III. István 1399 1428	

Kardos II. Istvánnak leányát, Kelecsényi Egyed, Miklós fia vette el s a zemplénavármegyei Pazdicsi-család másik ágzatának megalapítója lett.¹ Nejével 15 jobbágytelket kapott Cseben leánynegyedbe 1367-ben.² E táblázat végén álló beretkei Kardos István, kinek

¹ Leszármazása ez:

Kelecsényi Miklós	
Egyed (Kardos N.) 1367	
Miklós 1402	
Mátyás 1403 dictus „Fogos“ de Pazdych	
Miklós 1423 1446 de Pazdych	István 1423
Benedek 1469	Mátyás 1469

² Semsei lt.

Buzitán 19 portája volt, 1399-ben összes Chebi portióját zálogba adta 50 magyar forintért pazdiesi Veres (Rufus) Miklósnak, Chebi Lőrincz fiának.¹

A XV. század végén élt Pál, kitől a család, annak kihalásáig következőleg származott le:

Pál (N. Borbála)				
Cherubin vagy Rubinth 1485 1523 (Dóra)				
Ferencz 1523 1543	István (Borsvai Anna)	András	Borbála (Fanesali Ferencz)	Anna (Nagy István)
Erzse (Kovácsi János) † 1610				

A mohácsi vészt követő zavaros időkben ősi javaikat részben idegenek foglalták le, részben el is adták. Kardos Cherubin három gyermeke: István, András és Borbála 1532-ben restei birtokukat Nádasdi Jánosnak adták el 300 forintért.² A család utolsó sarja, Erzse, Kovácsi Jánosné, 1592-ben törvény útján követelte vissza Bojnicsics Horváth János özvegyétől, Kéri Erzsébettől és gyermekeitől a mohácsi vész után jogtalanul elfoglalt buzitai birtokát, s Berencsi Imre, Miklós és Katától buzitai portióját, Cseb praediumot és kacsiki birtokát.³ 1610-ben végrendelkezett, vagyonát a bozítai, restei, szemerei, csebi, kacsiki birtokait és a buzitai vámot Kovácsi Jánostól származott fiaira és leányaira hagyta.⁴

¹ Semsei lt.

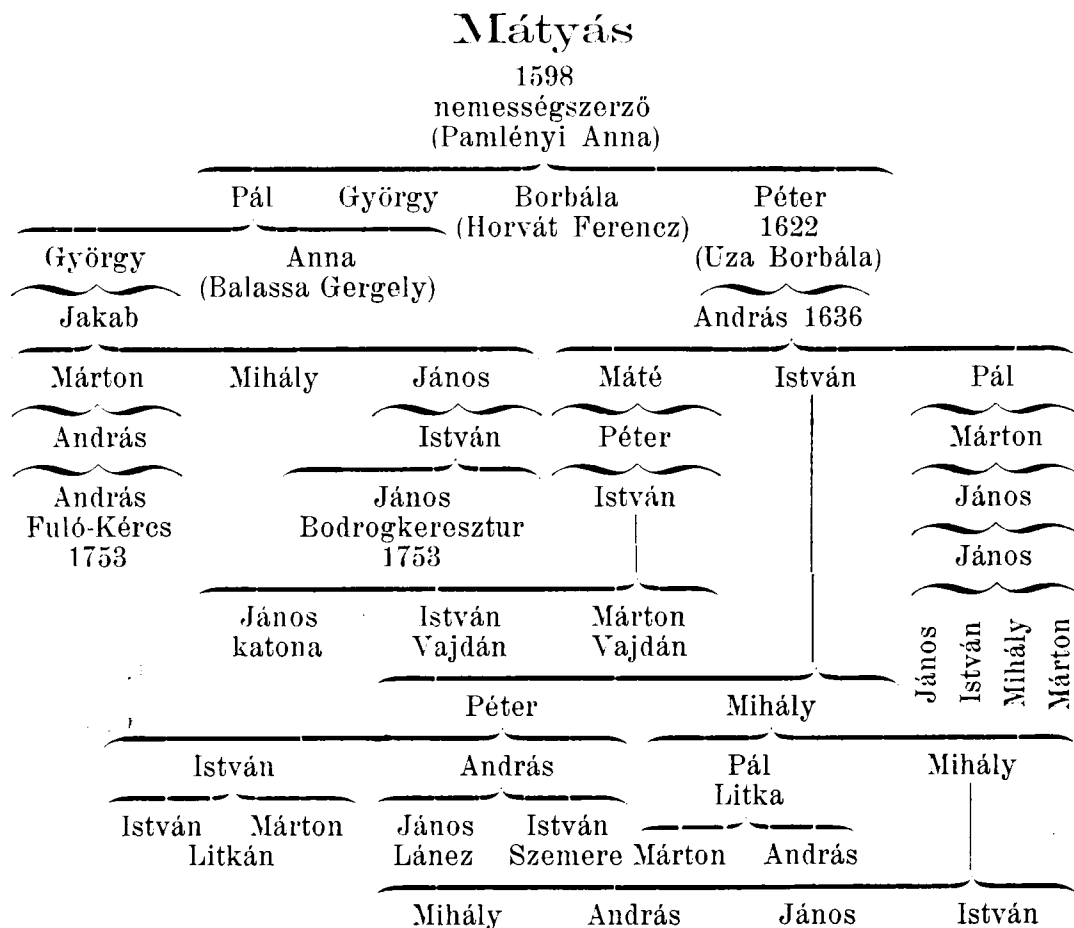
² Szemere ltár. fe. 51. No. 45.

³ Abaujm. lt. fol. 247. 257.

⁴ J. C. prot. K.

Kardos. Czimerlevelet és nemességet Rudolf király adományozott a családnak Prágában 1598 márcz. 12-én, a midőn Kardos Pált, általa nejét Cheger Katát és testvéreit, Mátyást, Györgyöt, Pált, Annát megnemesítette.¹ Publikáltatott ugyanez évben Gönczön. A czimer: kék paizsban, zöld alapon, felül sisakot (mellvértet), alól veres ruhát és sárga csizmát viselő férfi, egy kék ruhás fejetlen török holttesten áll, oldalán kardhüvely, jobb-jában egyenes, rövid pallos, reá szurt török turbános fejjel, baljában hatágu arany csillag. Sisakdisz: a paizs-alak növekvőn; takarók: veres-ezüst, kék-arany.

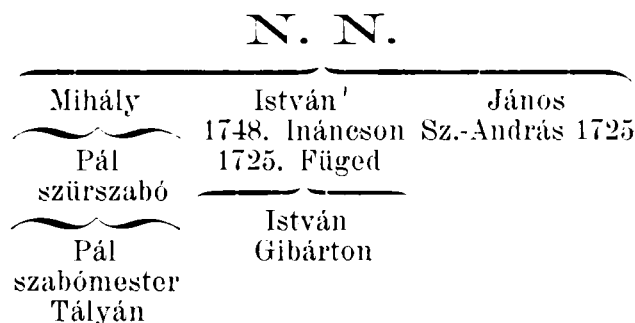
A családnak abauji ága következőleg származik le:

¹ A. V. lt. nsi iratok. 340. U. o. ered. czimerlevél.

Fülpessi Kristóf 1650 táján török rabságba esvén, abból Kardos András litkai birtokos váltotta ki 500 v. forint árán. Ez összegért Fülpessi Kristóf zálogba adta neki őseitől birt Lyuba és Velhenye praediumokat.¹

Kardos (Váradi). Armalista család, mely az 1748. évi nemzeti mozgalomkor a következő családfát mutatta fel:

Czimerlevelöket I. Leopold adományozta Bécsben 1659 márcz. 1-én, melyet ugyanezen évben Tornán kihirdettek.

Karnai másként **Szadáni**. Tornamegyei nemes család, melyből István a mult század elején Kérbe költözött. E családból József e század elején berczeli lelkész. Czimerlevelet a családnak I. Leopold adományozott Bécsben 1665 jan. 10-én Karnai, másként Szadáni Simon és András részére, melyben a czimer: kék paizsban, zöld alapon, veres ruhás, sárga nadrágos és csizmás férfi, jobbában kardot (?) tart, reá tűzött török fejjel. Sisakdisz: veres ruhás kar, markában kard, török fejjel; takarók: kék-arany, veres-ezüst.²

Kihirdettetett Tornán 1665 jun. 5-én.

Károly. A családot Bocskai István fejedelem nemesítette meg Kassán 1606 jun. 20-án kelt czimer-

¹ Jakabfalvi lt.

² A V. lt. nsi. l. 244.

levelével, a melyben Károly Mihály és Miklós testvéreknek következő czimert adományozott: kékben, pánczélos kar, markában karddal.¹

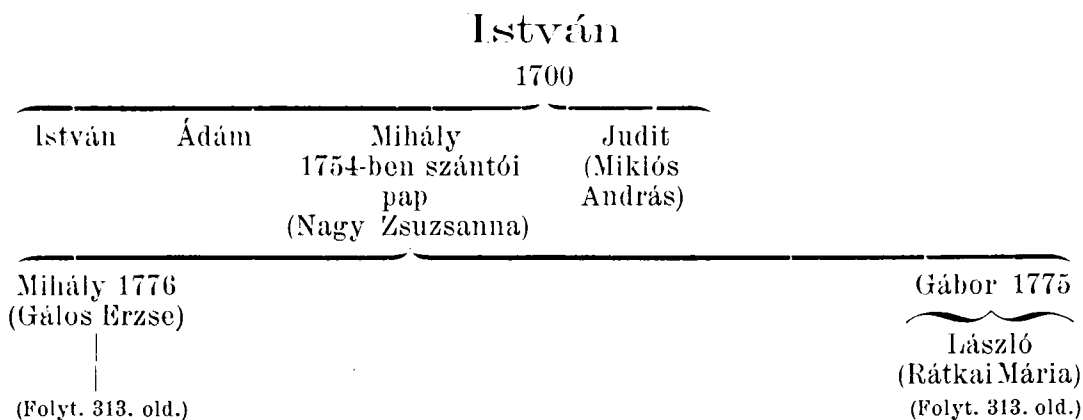
Publikáltatott Nagy-Váradon 1607-ben.

Az 1729. nemesi összeírás Szepsiben és Martoniban találta a családot, 1743-ban Károly Ádám Sz.-Andráson lakott, kinek atyja: János, a megyénél esküdt volt.

Karsa (szentkirály-szabadjai). Veszprém vármegye Szentkirály-Szabadjáról származnak, hol III. Károlytól ottani részbirtokaikra, több más családokkal együtt, királyi adományt nyertek. A mult század első felében élt Karsa István, kinek három fia volt (l. a leszármazást). Ezek közül: Mihály eladta szentkirály-szabadjai illetőségét testvéreinek, átköltözött a család régi fészkeből Abaujmegyébe és itt, Szántón mint ref. lelkész letelepedett.

A család czimere: oroszlán, jobbjában görbe kard; sisakdisz: a paizsalak növekvőn.

A leszármazást a fentebb említett Istvántól napjainkig a következő leszármazás mutatja:

¹ A. V. lt. nsi. ir. 371.

Mihály 1776
(Gálos Erzse)
(Lásd 212. old.)

László
(Rátkai Mária)
(Lásd 212. oldalt.)

Mihály (Szöke Kata)	Simon (Fuló Julia)	Dániel (Galambos Johanna)	Sára (Szöke József)	Eszter (Sz.-Miklósi Ádám)	Erzse (Rátkai József)
Borbála (Fáy János)					
Tamás (Vékei Apollonia)	Julia (Putnoki Ákos)	Pál (Vékei Ilona)	Zsuzsanna (Vékei N.)	Johanna (Pap Mihály)	
		Jolán (Puki Bertalan)			
Bertalan (Kenyeres Karolin)	Ignác (Kosztner Eugenia)	István			
	Eugenia (Tallós Jenő)				
Ilona (Matolai Béla)	Emma (Rácz Kálmán)	Elemér			
András (Terhes Mária)	Ferencz (Izsépi Ilon)	János †	Árpád (1. Fáy Terézia) (2. Fáy Ilona)	György (Dési Ilona)	Kálmán 1848-ban elveszett
Jetti (Matyasovszki József)	László	Anna (Kolosz Manó)	Irina (Mericzai József)	Bulcsu (Császár Borb.)	Éva (Matyasovszki József)
Jelma					
Kálmán †	Kata †	Ferencz	Teréz	Ilona	Kálmán

A család több tagja megyei közpályán működött.

Karsa Tamás a függetlenségi harcot végig szolgálta. Az absolutismus alatt magányba vonult s csakis 1860-ban lépett ismét rövid időre közpályára, mint a vármegye első aljegyzője. A provisorium alatt ismét elvonult 1867-ig, a midőn őt a vármegye közbizalma a főjegyzői székbe ülteté, a mely tisztséget, köztisztelettől

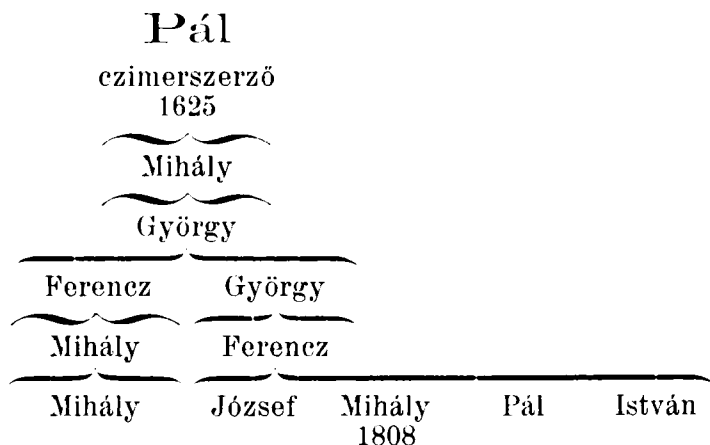
környezve, csaknem 1894-ben bekövetkezett haláláig viselte. Fia : István, a vármegye másodaljegyzője.

Kató. Eredetileg abaujmegyei armalista család. Előbb Vitányban volt honos, később innen költözött Sárospatakra és Toronyára.¹ Armalist Bethlen Gábor fejedelem adományozott Gyulafehérváron 1625 jun. 20-án Mihályi Szabó Andrásnak (főczimerszerző) és Istvánnak, Kató Pálnak és Mihályi Löke Györgynek.

Kihirdették 1626-ban Gönczön.

A czimer: kékben, kettős halmon természetes leopárd áll egy földön fekvő kard felett. Első karmaiban viritó, arany cseppekkel ékes olajágot tart; sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: különböző színűek.

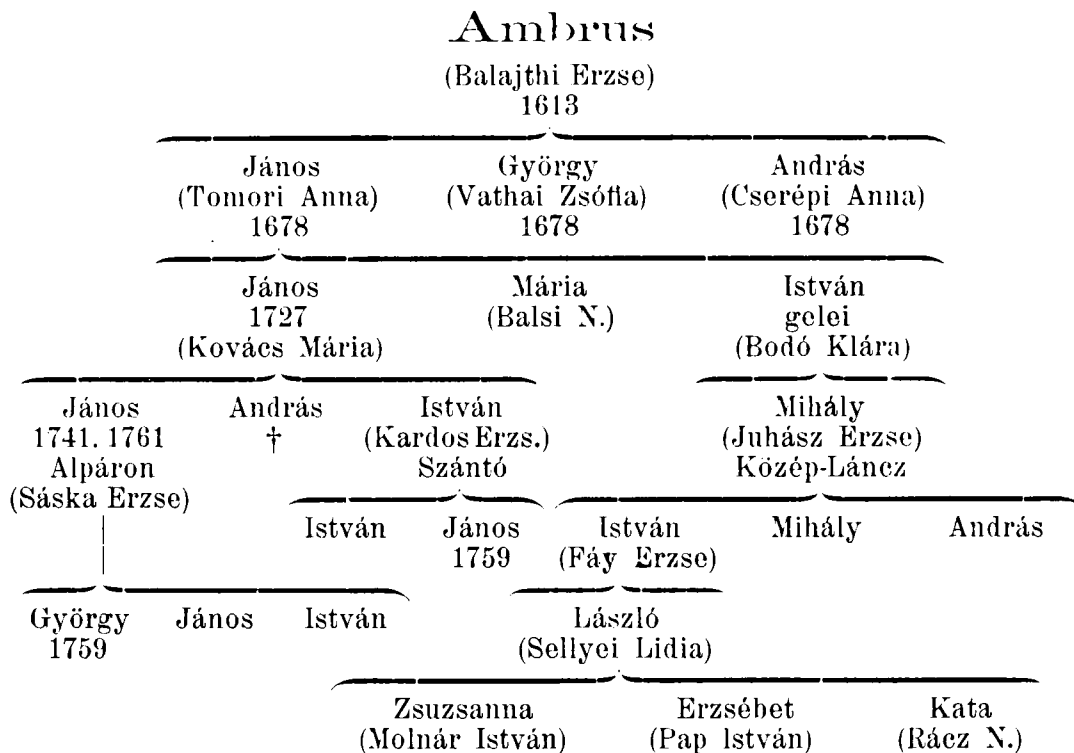
A család leszármazása e század elejéig következő:

Katona. Ezen családról már a XVI. században van emlékezet, midőn Katona János élt, kinek 1570-ben neje, czikóházi Modra Miklós özvegye, Dóra asszony volt.² Valószínűleg ennek fia volt Ambrus, kitől a leszármazás következő:

¹ A. V. lt. nsi. ir. 236.

² J. C. pr. G. fol. 22.

Az 1726. évi nemesi nyomozat szerint¹ „Katona János 1726-ban Közép-Lánczon lakik, atyja János, nagyatyja Ambrus, ő és több elei is ittvaló ősfiai voltak, s maguk örökös jószágán laktak, anyja volt rásonyi örökös compessessor, néhai Tomori László uram leánya (Anna), ki ez időben Himnek felét birta.“ „Mind Felső- és Közép-Lánczon, ugy Rásonyon is örökös szép jószágot, szabad curialis helyeket birtak, régi elei is, mindenkor, emberek emlékezetétől fogva igaz nemes emberek voltak.“

A család czimere — Katona Erzsébet 1796. évi pecsége után — haránt osztott paizs, felül, az osztáson lépő oroslán jobb karmában öt buzakalászt tart, alól három csillag. Sisakdisz: oroslán növekvőn; jobb karmában öt buzakalászszal.

Más azon Katona-család, mely a Jóhész, Potincza, Juhász, Kozma stb. családdal 1660. évben ápr. 11-én

¹ A. V. lt. nemesi iratok 254. sz.

közösen nyert armalist és mely ugyanezen év május 1-én Tornán kihirdettetett.¹

Kazai. 1699-ben Felső-Kásmárkon volt honos. Czimerlevele, melyet III. Ferdinánd Bécsben 1654 okt. 14-én adományozott, egyike azon tömeges nemesítéseknek, melyben a főczimerszerző mellett több más, talán véle rokonságban sem álló egyének és családok nemesítették meg.

E czimerlevél Kazai Lukács, István, Péter, Bálint testvérek, Palóczy András, Kovács Mihály, István és Péter, s végül Sulyok István és János nevére szól. Kihirdették 1657 jun. 1-én Ónodon, Borsodmegyében.²

A czimer: kék paizsban, zöld alapra illesztett arany koronából növekvő ifju, kalpagja nyest, fekete tollakkal, veres ruhában, jobbjában görbe kard. Sisakdisz: pánczélos kar, karddal. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Keczer (l. Aba nemzetiség).

Kékedi (alsó- és felső kékedi). Régi, kihalt abauj-megyei család, mely nevét a birtokában levő két Kéked nevű falutól vette és a szerint nevezték magukat. alsó- vagy felső-kékedinek, a mint a család egyes tagjai egyik vagy másik faluban birtak. Idők multával az alsó-kékediek előkelőbb állást vívtak ki maguknak és így hívták a család utolsó sarját is.

Már a XIII. század végén van róluk emlékezet, midőn 1297-ben Kékedi Ithe, Matk és János, Ithe fia: Pous, azon nemesek között soroltattak fel, kik előtt Hangonyi Máté, a Bolughi Miklós elleni hatalmaskodás miatti perében az esküt letette.³

¹ Siebm. Supplement. 134 l.

² A. V. lt. nsi. ir. 700.

³ Tomka Itár és Tomka Mór ur szivességéből, kinek az alábbi adatok egy részét köszönhetem.

Ezen Kékedi (de Kekwd) Ithe másik fia: Domonkos, mint királyi ember volt jelen azon határjárásnál, melyet a jászói convent I. Károly király parancsára Mihály fia, János részére 1317-ben járatott, Felnémeti falu (a mai Kenyhecz) határát igazítván ki a Szinával szomszédos oldalról.¹

A további adatok leginkább a család birtokügyeire vonatkoznak, s szórványosak levén, sok a hézag is a család történetében és leszármazásában.

A XVI. században a közpályán is feltűntek a család némely tagjai. Kékedi László János király hive volt, Czéczei Lénárt alatt szolgált, ki 1535-ben a kassai véghegyeket őrizte. Midőn Gechei Márton és Lónyai Gergely, Serédi Gáspár felsőmagyarországi főkapitány alvezérei, ennek távollétében Kassát a János király kezére játszották (l. Gechei alatt) és Czéczei Lénárt az Eperjes felé nyíló kapun bevonult, míg ő az őrség lefegyverzésével volt elfoglalva, a kaput Kékedi László őrizte.² Ugyanekkor egy másik Kékedi is János király zászlója alatt küzdött: János, Perényi Péter kapitánya, ki 1537-ben Tokaj várnál a Tiszába fult.³

Kékedi Gáspár, az előbbiek kortársa, a mohácsi ütközetben elesett Tarczai Miklós sárosi főispán, lindvai Bánffi Dórától származott leányát, Zsófiát birta nőül, fia szintén Gáspár volt, kinek nagynénje, Tarczai Anna, e néven utolsó, Homonnai Drugeth György özvegye 1566-ban őt Ádámfölde, Szilva és Ilosva birtokába helyezte.⁴ Végrendeletében ismét neki és nejének Szinyei Magdolnának a pusztamezői pusztát hagyomá-

¹ Anj. okm. I. 421.

² Istvánffi História. 235.

³ Nagy Iván. VI, 163.

⁴ Berzeviczi E. A Tarköiek. Századok. 1894. 803.

nyozta hitbére felével, kocsijával és négy lóval.¹ Kékedi Gáspár el is foglalta a neki adott és hagyományozott birtokokat, de Bornemisza György ez ellen a leleszi konventben óvást emelt és 1568-ban Miksától rendeletet eszközölt ki, melyben az elfoglalt javak zár alá vételét rendelte el Sárosmegyének. A per folyt, míg 1572-ben Bornemisza javára dőlt el. A végrehajtás ellen 1573-ban Kékedi repulsióval élt, 1574-ben szintén, míg végre 1575-ben Rueber János parancsára, ki akkor Sárosmegyének főispánja is volt, Kughler Sebestyén kassai várnagy, többekkel Ádámföldét elfoglalta és Kékedi Gáspárt onnan kimozdította.

A család ezen ágazatának leszármazása ez:

András						
alsó-kékedi						
János				Zsigmond (Tharnok Kata) 1560 özvegy		
Gáspár (Tarczai Zsófia)				János (Parlagi Erzse)		
Gáspár (Szinyei Merse Magdolna) 1563	Klára (Szemerei Pál) 1563	János 1563	1609	Margit (Polyánkai Ferencz) 1563	György 1603 orsz. főpénzt. (Andrássi Kata)	
János 1573	Margit (Buzinkai Tamás)	Zsófia (Budaházi István)	Magdolna (Vendéghegyi György)			
Balázs 1611. 1657 (Fekete Kata)	Zsigmond (1. Losonczy Bánffy Margit) (2. Barkári Anna)	Péter	János	György	Zsuzsanna	Anna
Kata (Melczér Ján.)						

Kékedi György 1603-ban országos pénztárnok, 1605-ben Nógrádmegye (némely források szerint Abauj-

¹ Berzeviczi E. A. Tarköiek. Századok. 1894. 804 l.

megye) főispánja volt, Bocskai István fejedelem hive s egyik biztosa a portánál s mint ilyen hozta 1605 okt. 28-án a fejedelmi athnamét a szultántól. A fejedelem halála után 1607-ben Forgách Zsigmond és Dóczi András felsőmagyarországi királyi biztosok követül küldötték a hajdukhoz, azoknak lecsendesítése végett, 1608-ban Abauj vármegye követe volt a kassai országgyűlésen, a midőn őt II. Mátyás aranysarkantyus vitézzé üttötte. Egyike volt azon főuraknak, kik 1610 aug. 15-én a Báthori Gábor erdélyi fejedelem és II. Mátyás között létrejött szerződést aláírták. Gyermekai — anyjok, Andrássi Kata és két nagyanyjok Parlagi Erzse és Becz Zsófia után, birtokosok voltak Szabolcs- és Biharmegyében Monostor, Zelemér, Angyalháza, Geszteréd, Csege, Martonfalva, Nádudvar, Ladány, Acsád, Parlag, Tisza-Bő és Sámson falukban.

Legidősebb fia Balázs 1630-ban Alaghi Menyhért kassai tábornokhoz, 1633-ban János testvérével együtt Forgách Miklós tábornokhoz, 1636-ban homonnai Drugeth János kassai tábornokhoz, Abaujmegye részéről követül küldetett. Ez évben a megye részéről a gonosztevők üldözésére szervezett csapat kapitányául is megválasztották. Testvérét Zsigmondot, Bethlen Gábor fejedelem neveltette s 1619-ben a fejedelem bejárója, 1621 után asztalnoka s 1625-ben főlovászmestere volt. 1621-ben adományba nyerte fejedelmétől a hütlen Friderikus Hermannus összes borait és javait, melyek saját házában (Pozsonyban) vagy másutt találtattak s ezek átadásával Peck Lipótot, pozsonyi kincsesházának felügyelőjét bizta meg.¹ I. Rákóczi György uralkodása kezdetétől főudvarmester s 1632-ben belső Szolnokmegye főispánja volt, a midőn is neki a fejedelem, Haller Zsigmond mag-

¹ Tört.-tár. 1885. 669.

szakadtán a betleni várat adományozta. Vajda-Szentiványon lakott, hol 1638-ban halt meg. Végrendeletében a kékedi kastélyt nejének, Barkóczi, Annának hagyományozta.¹

A család kihalt. Czimere, Kékedi Balázsnak az orsz. ltárban őrzött 1649. évi pecsége után, hármashalmon álló daru, csőrében szőlőfürtöt, jobb karmában golyót tart. Sisakdisz: a paizsalak.

Kelcz (fületinczi): Ezen család a XVIII. században tűnt fel Abauj-, Vas- és Ungmegyében. Családi hagyományok szerint a család magát Németföldről származtatja. Németföldön több Kheltz, Kelz, Käls, Chelz nevű család élt, ezeknek azonban ösmert czimerei teljesen eltérők a fületinczi Kelcz család czimerétől, mely veres és kékből négyelt. 1. rostos sisak, három (fehér) strucz-tollal, 2. pánczélos kar, markában görbe kardot tart, melyre fehér turbános törökfő van tűzve, 3. befelé fordult evet (mókus) első karmaiban tartott diót rágva, 4. arany oroszlán, jobb karmában görbe kardot tart. Sisakdisz: nyitott szárny, jobbról kék és aranyban, balról ezüst és veresben osztott. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A németországi hasonló nevű családoktól való leszármazás tisztázása, további oklevél kutatásoknak van fentartva.

Megyénk kötelékébe elsőben Kelcz Zsigmond lépett, ki a dúsgazdag Váradi család egyik női sarját Rozáliát vevén nőül, vele a következő családfát alkotta:²

¹ Gr. Lázár Miklós: Erdély főispánjai. Századok 1888. 922. l.

² A Thomka levéltárból összeállítva.

Antal a főherczeg Ferdinánd II. gyalogezredében kapitány volt, csatában kapott sebeiben meghalt 1799-ben Heidelbergben.

Zsigmond második fiának, Péternek ágát is a közpályán találjuk. Péter fia, János a megyénél 1801-ben aljegyző és ugyanakkor ennek fia, Vincze alszolgabiró volt. Vincze fia, Gyula 1867-ben a füzéri járás főszolgabirája volt. Gyermekai közül Jenő, mint a szikszói járás főszolgabirája, fiatalon halt el 1890-ben, testvére: Vincze, huszártiszt.

Zsigmond harmadik fia szintén Zsigmond volt. Ennek legidősebb fia Vendel, mint nyugalmazott kapitány halt el 1876-ban, másik fia István 1831-ben első aljegyző, 1832-ben főszolgabiró és 1838-ban főjegyző volt Abaujmegyében.

A család számos tagjaiban most is él és bírja az elődeitől örökölt birtokokat.

Kenyheczi másként **Csikovics**. A legrövidebb életű család a megyében. Armalist Kenyheczi, másként Csikovics János, czekeházai lakos szerzett I. Leopoldtól Bécsben 1689 jan. 28-án, melyet a vármegyének az 1690. évben Szinán tartott gyűlésén kihirdettek.

Az 1726. évi nemesi nyomozat alkalmával az említett János még élt, bár már előregedve. Fiutódjai nem voltak s családja véle kihalt.

Czimere: veresben és kékben négyelt paizs. 1. és 4. befelé fordult, törzseiről leszakított, fehér turbános, bajuszos törökfő; 2. és 3. befelé fordult, veres mezű hajlott kar, markában kardot tartva. Sisakdisz: fekete félszárny mellett veres mezű kar balra fordulva, markában czölöpösen helyezett pалlost tart, melyre fehér turbános törökfő van tűzve. Takarók kék-arany, veres-ezüst.

Képes. II. Ferdinánd, Prágában 1628 febr. 19-én czimerlevelet adományozott Képes Andrásnak, nejének Amruzi Margitnak, testvéreinek Máténak és Istvánnak, melyet 1628 jun. 30-án Gönczön kihirdettek.¹

A czimer sárga paizsban, zöld alapon, repülésre kész galamb, a mellébe lőtt nyilat kihuzni akarja. Sisakdisz: nyitott szárny; takarók: veres-ezüst, fekete-sárga.

A családot az 1792. évi nemesi nyomozat Szepsiben találta.

Kércsi (hernád-kércsi). Régi család. Első nyoma a XIII. századig felnyulik, midőn Konrád, a család első ismert őse élt, kinek fia András Nyavalyádi Erzsét, László leányát és János unokáját vette nőül, ki apósától, annak összes kércsi birtokát, úgy az öröklötteket, mint a vetteket 1316-ban az egri káptalan előtt nejével együtt adományba kapta.²

1411-ben kércsi Benkes Jakab, János fia, Kinizsi Péterrel, Kéres birtokba törvényesen bevezették.³ Ugyanekkor élt Kércsi Péter, kinek atyjától, Mihálytól következőleg jön a leszármazás:

I. Mátyás király ellen úgy látszik nagy bünt követett el a család, mert a halálos ítélettel sujtott Kércsi

¹ A. V. lt. nsi ir. 352.

² Fövenyessi ltr. másolat.

³ U. o.

Bálint javait Kinizsi Pálnak adományozta¹ 1466-ban és ugyancsak Kérchi Albert, György és Istvánt, Miklósnak fiait, Mátyás király parancsára Szapolyai Imre elfogatta, s bilincsekben fogva tartotta és, mint az oklevél megjegyzi, talán ott is haltak volna el, ha Rakottyási Miklós fiai: Mihály és Pál a fejkáltságra 400 aranyforintot nem adnak nekik. Ez összegben a fennevezett Kérchiek összes kércsi birtokukat, mely eredetileg a fennevezett Rakottyásiaknak és rakottyási Góbis Mihály fiának: Miklósnak birtokából hasítottatott ki osztályban, örökre átadták 1477-ben.²

Kereskényi. Zemplén vármegyében e néven egy adományos és egy armalista család is fordul elő.³ Ezek egyikéből származott Kereskényi Pál, csanálcsi provisor, ki 1680. és 1681-ben Miskolczon főbíró volt. Ennek fia: István Szikszóra költözött és az 1762. évi nemesi összeírás ott találta három fiát: Istvánt, Józsefet és Györgyöt. Utódaik Szikszón most is élnek.

Kérészi. Czimerlevelet és nemességet Rudolf király adományozott Prágában 1591 decz. 23-án Kérészi Mihálynak s általa Pálnak, Jánosnak és Péternek. Czimere: kékben, virágokkal hintett zöld alapon, kiterjesztett szárnyu angyal áll fehér ruhában, balját keblén nyugtatja, jobbjaiban három arany liliummal ékitett zöld gallyat tart. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst. Kihirdették 1592-ben Gönczön.

A család a múlt században Szepsiben és Nagy-Bodolón élt, napjainkban Kérészi Mihály alsóvadászi ref. lelkész, két fia közül: István a sárospataki gimnázium tanára, Barna, tiszánánai ref. lelkész.

¹ Fövenyessi ltr. másolat.

² U. o.

³ Szirmai Notitia top. com. Zempléniensis 107. 113.

Kéri. Ezen név alatt több különböző család élt, egymást felváltva megyénkben. Emlékezete már a XIV. századba felnyulik, midőn Kéri Imre élt, kinek fia, Bálint 1406-ban Zsigmond királytól adományt nyert Saali Péter fiával Dejsével és hegyallyai Fuló László és Jánossal, rokonaival az abaujradványi részbirtokra.¹

Az 1423. évi portalis összeíráskor a családnak Kérben 21 portája volt.

1505-ben Kéri Pál, fia Ferencz nevében is, a váczi káptalan előtt örökbe vallotta, kéri, ezéczei, zombori, olaszii, tornai birtokainak felét Sarallyáni Simon részére, 300 arany forintba s ezen örökbevallása II. Ulászlótól királyi jóváhagyást kért.²

A XVI. században a család következőleg származott le:

László		
Albert		
Farkas (Berethi másként Kékedi Agatha)		
János 1585	Mihály 1585	Pál 1585

Kéri Farkas özvegye, Agatha asszony, 1585-ben három fiával együtt protestált özvegy Járai Jánosné ellen, ki az ő kéri birtokaikon foglalásokat tett.³

A Járaiak szintén felvették a Kéri nevet s Kéri, másként Járaiaknak irattak. Kérben voltak birtokosok s a család egyik tagjának, Jánosnak Rákóczi Kata volt felesége. Két gyermeke maradt: István, ki magtalanul halt el s Erzse, kit Boynichich Horváth János vett nőül.⁴

¹ Jász. Conv.

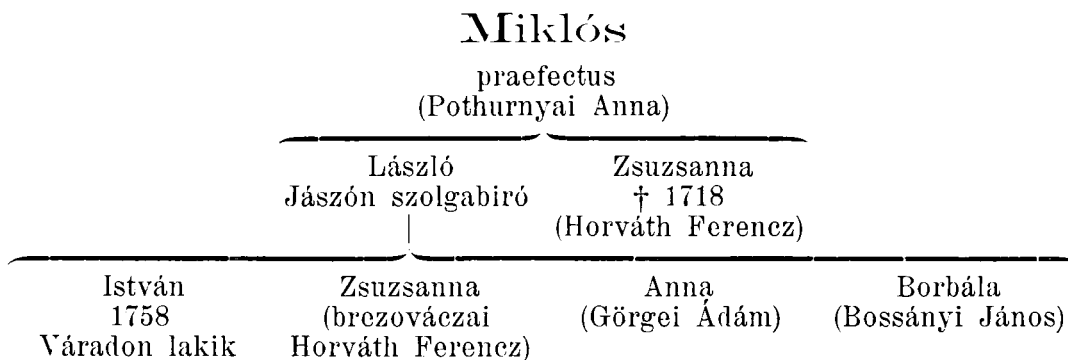
² U. o.

³ U. o. K. fol. 191.

⁴ Láncezi ltár.

Ismét más családból származott azon Kéri László, ki a XVII. század végén Jászón lakott s a megyében szolgabíró volt. Ennek családja Erdélyből származott, atyja Miklós, Lorántffi Zsuzsanna fejedelemasszonynak volt praefektusa. Bethlen Gábor fejedelem erősítette meg nemességüket, ki 1630-ban Kolozsváron Kéri Istvánnak a következő czimert adományozta: kék paizsban jobbról török férfiú áll, vele szemben férfikar karddal s reá tűzött török fejjel.¹

Rövid leszámazásuk ez:

Kéri másként **Czéczei**. Az 1725. évben tartott nemesi nyomozat alkalmával, Kéri másként Czéczei Péter és fia István és másik Péter, Bornemisza Abstemius Pál, erdélyi püspök, kir. helytartó, Pozsony 1569 máj. 31-én kelt adománylevelével igazolták magukat, melyben a nevezett őseiknek 16 telket (Szent-Andráson?) adományozott, melyek azonban már nincsenek meg.

Kertész. Czimerlevelet a családnak III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1655 febr. 15-én, mely Kassán 1656 jan. 5-én kihirdettetett. A fő czimerszerző Medve György volt, kinek fiai s neje is megneemesítették. Kertész András nejével Sámoly Zsófiával s fiával Jánossal,

¹ Meczner Itár.

mint mellékezmerszerzők foglaltattak az armalis szövegébe.¹

Az adományozott czimer: kék paizsban, zöld alapon természetes színű medve, jobb karmában leveles fehér szőlőfürtöt tart. Sisakdisz: növekvő, természetes leopard, jobb karmában görbe karddal; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család megyénk Szászfa községében s Borsod-megyében Rakacza-Szenden honos. A czimerszerző unokája György, kinek neje Giczei leány volt, elébb Bihar-megyében Berettyó-Ujfaluban lakott, de tartván a tatároktól, Csenyetére költözött. Költözködése alkalmával Marczinfalva mellett a német katonák rakott szekereit utközben megtámadták, ládáit kifosztották s armalisát is elvitték. Később a II. Rákóczi Ferencz szabadságharca alatt, a Nikházi György ezredében zászlótartó volt s mint ilyen a locsmányi ütközetben elesett.

A család most is él. Egyik ivadéka Kertész Gyula (sz. 1851.) elébb főispáni titkár, a polgári házasság behozatalával anyakönyvi felügyelővé neveztetett ki.

Leszármazása következő:

András

1655
nemességszerző
(Samoly Zsófia)

János
1655

György
elesett Loesmáynál
(Giczei N.)
(Polyt. 323. oldalon.)

¹ Az eredeti armalis Abaujmegye levéltárában őriztetik, mely a XVIII. század utófelében meghamisított, ki levén belőle a Kertész-család neve törölve s helyette a másik mellékezmerszerzők Kerekes András és fia János neve mellé még Galgóczy, Mészáros és Fárán családok is be vannak csempészve.

György
elesett Loesmánynál
(Giczei N.)
(L. 327. oldalt.)

László			István	
János	István	György	István 1765	György 1765
Mihály	József (Recki Kata)	János		
	József (Balla Julia)			
	Ferencz (Simon Judit)			
	Gyula			
	Emma (Márfi Géza)			

Kertvélyessi. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1625. évi ápr. 11-én a családnak, melyben János, Jakab, István, Miklós testvéreket és János négy leányát: Annát, Borbálát, Erzsébetet és Juditot megnemesítette. Kihirdették Aszalón, Borsodmegyében 1626-ban.¹ Czimere: kékben, zöld halmon, arany oroszlán, jobbjában kardot, baljában három: fehér, veres és sárga rózsát tart. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család Szikszón volt honos, közülök János 1794-ben sz.-jakabi pap volt.

Kinizsi. Régi abaujmegyei család. Okleveles nyomai a XIII. századig visszavezethetők. Ugyanis 1246-ban Kinizsi István fia Chazar, István nevű fia nevében is, rokonai Orod, András és Gyula beleegyezésükkel az egri káptalan előtt eladta Fygged nevű szerzett földjét Szepesi Rugach unokáinak, Jakabnak és Ivánkanak.²

¹ Nsi iratok 336. sz.

² Wenzel. VII. 212.

Ezen Gyula, Mátyás fia, volt az, kitől a mai kis Kinyis akkori nevét: „Gyulatelkét“ vette. 1270-ben Ő és András, Kinizsi János fia, Moys nádor előtt Kurdon kibékülvén, ez lemondott, egy cseh fogolyhoz, egy zsákmány útján szerzett loért kapott három márka és nyolecz nehezékhez, s Farkasius nevű szolgájához való jogáról Gyula javára, Gyula viszont átengedte neki az elhunyt Mixától, Cybrianus fiától, részben ajándékba kapott, részben szerzett Kérchföldi birtokrészét.¹

Andrásnak hasonnevű unokája 1318-ban Apród Istvánnak Baksa (a mai Szent-István-Baksa) birtokba való beiktatásának ellentmondott. Ennek fia: János az 1352. éy előtt elhalt és véle ágazata is kihalt, mert ez évben Orod és Chazar utódai, még pedig egyrésről Imre, István fia, Gergely nevű fia nevében is, másrésről Mihály, Péter fia, Jakab, Márk és György, Pál fiai, birtokain a jászói convent előtt megosztottak. E birtokok voltak: a mai Nagy-Kinyis, akkor Gergertelke (Gergelytelke), a mai Kis-Kinyis, akkor Gyulatelke, a Hernád- és Zugó folyón levő malmok és a Takta-közben, Szabolcsmegyében fekvő részbirtok (valószínűleg Takta-Kenéz).²

Orodról és fiáról: Güntherről IV. László királynak egy 1282. évi eredetiben fennmaradt oklevele emlékezik,³ mely ezen Günther hőstetteit beszéli el, hogy miként kísérte ő IV. László királyt számos hadjárataiban, miként tüntette ki magát Patak és Szaláncz várak megvívásánál, mely utóbbi helyen a ledobált kövek megsebesítették. Mindezen érdemeiért a tornai

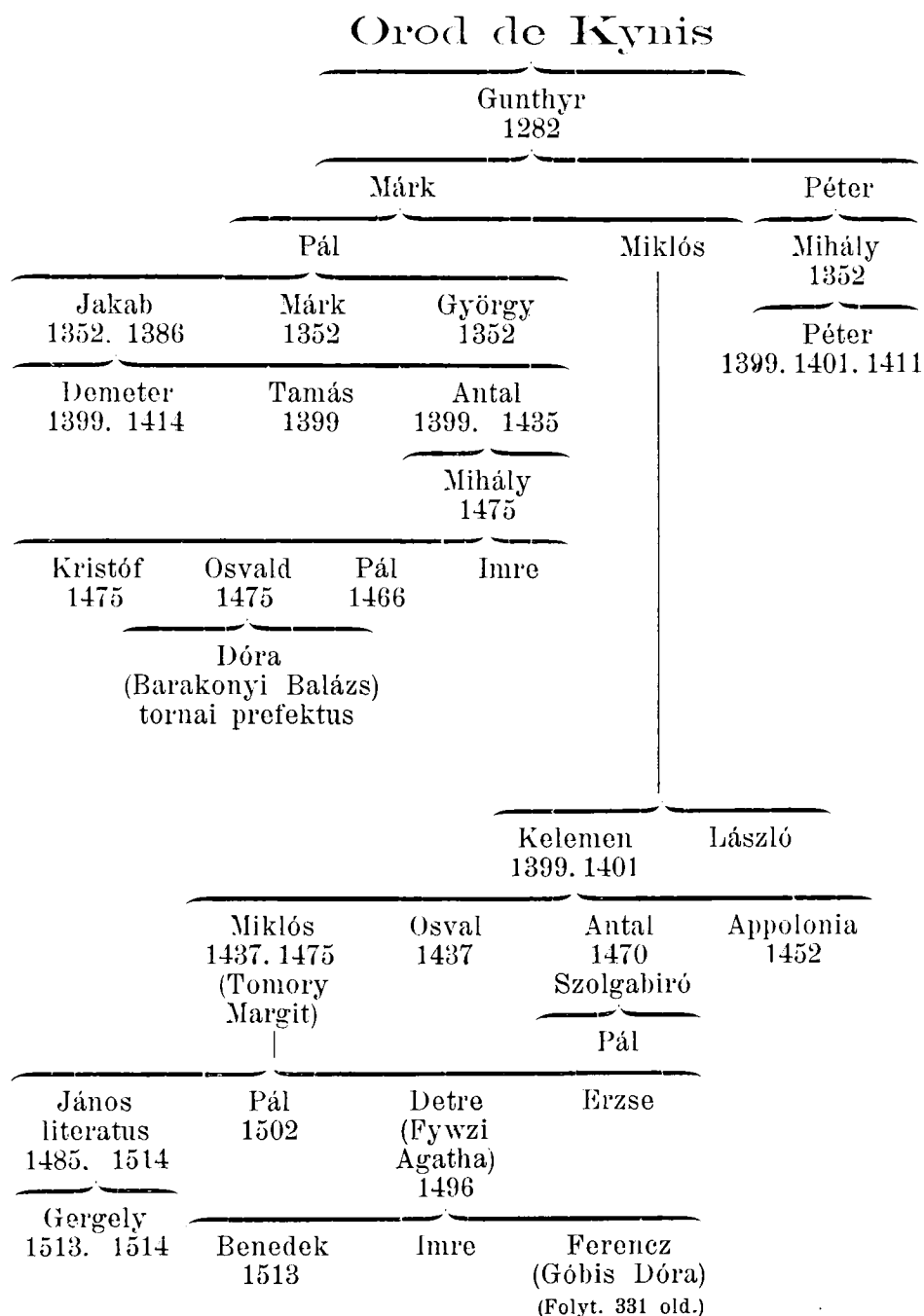
¹ H. O. VIII. 126.

² XV. századi másolata a Fövenyessi ltárban, továbbá: Puki Andor: Az abauj- és biharmegyei Kinizsiek Turul IX. 88—92.

³ Csoma lt. fe. A. 2.

várjobbágysághoz tartozó Léh földet kapta királyától adományba.

Ezen Günther utódai tartották fenn a családot, melynek leszármazását peres irományokból, zálog- és osztálylevelekből, s Puki Andor fennemlített czikke alapján következőleg állítottuk össze:

Ferencz (Góbis Dóra) (Lásd 330. oldalt).							
Benedek (Czéczei Dóra) 1582 n. él		Pál (Szilassi Dóra ut. Móré Andrásné)		Prisca (Szobonya László)			
Pál 1570. 1610	Dóra (Fáy István)	Mihály 1582. 1615	Ferencz 1596	János	Zsuzsanna (Szemerei Albert) 1615	Dóra (Kinizsi György)	

Az előbbi családfához összekötő oklevél hiányában nem ragasztható a következő ágazat:

Sebestyén			
(Karácsondi Anna)			
Ambrus		Dóra	Péter
(Czéczei Dóra)		1550	1550 1552
1550		(Mezőgyáni	
		István)	
János			
szolgabíró			
1574			
(Péderi			
Margit)			
György			
1615			
szolgabíró			
(Kinizsi Dóra)			
Erzse	András	János	Borbála
(Jászói Horváth			
András)			

Ezen táblázatokból hiányzanak : Domokos és László, István fiai és Barnabás, András fia, kiket Jakab, Pál fia és Miklós, Márk fia, 1385-ben az egri káptalan elé idéztettek, mivel azok nővérei Margit és Kata, Tomori Jakab és András feleségei, leánynegyed czimén nagyobb területet birtak, mint a minő őket illette volna.¹

¹ Fövenyessi lt.

Hiányzik azon Kelemen is, kinek özvegye Margit asszony, másodszor Debreczeni Jánoshoz ment férjhez, s kinek gyermekei: Péter és Anna 1478-ban említettnek.

A családfentartó Orod ágazatát fentebb Pál három fiáig: Jakab, Márk és Györgyig követtük, kik, András fia, János, magszakadtán 1352-ben történt osztályban, annak geregelytelki (Nagy-Kinizsi) birtokának a Sz.-János tiszteletére emelt egyházszentélyétől délre eső felerészét kapták. Ezen örökségükben részes volt Kinizsi Péter fia, Mihály is, kinek fia Péter 1399-ben a jászói convent előtt tiltakozott Jakab fiai: Demeter, Tamás és Antal, valamint Miklós fiai: Kelemen és László ellen, kik az ő gyulatelki (Kis-Kinizs) birtokrészét hatalmasul elfoglalták.¹ A perlekedő felek 1401-ben kibékültek. Péterrel ágazata kihalt.

Kelemennek második nejétől, Lucia asszonytól született fia 1453-ban a török háboruban volt távol s ezalatt mostoha testvére, Kelemennek első nejétől származott fia, Kinizsi Miklós, birtokait elfoglalta. A már ekkor özvegy Lucia asszony ezért őt beperelte s a megye alispánjai bírótársaikkal úgy ítélkeztek, hogy ha Antal Törökországból visszatér, tartozik Miklós neki birtokait visszaereszteni s testvérének Apolloniának a leánynegyedet s az özvegynek az özvegyi járandóságot kiadni.²

Az idősebb ágazatban Kinizsi Pál 1466-ban Mátyás királytól adományba nyerte a halálos ítélettel sújtott Kérechí Bálintnak bárhol található javait.³

Hogy ezen Kinizsi Pál egy személy volt-e a történelmi alakká emelkedett törökverő Kinizsi Pállal? Azt

¹ Puki: i. cz. Turul IX. 90.

² U. o.

³ Fövenyessi Itár.

e család történetének fenmaradt szórványos adataiból ki nem bizonyíthatjuk. Ellene nem szólt érv, mert utódaikról ezen Pálnak sincs emlékezet, malma is volt atyjának Kinisen, melyben mint ifju gyakran megfordulhatott, melyből azon alaptalan monda keletkezett, hogy Kinizsi Pál mint molnárlegény kezdette pályáját s a porból emelkedett hirneves hőssé s hatalma magas polczára. Való, hogy fényes pályáján, mint a király kegyeltje, nagy vagyonok birtokosa nem sokat gondolhatott aránylag csekély ősi jussával, de viszont kéteessé teszi e családból való származását az, hogy e családból egy olyan Kinizsi Pál, ki mint hős és hadvezér, országos hirre tett szert, sem e család levéltári maradványaiban, sem a megye történetére vonatkozó összes kútfőkben nincsen semmi emlékezet.

1475-ben Kinyisi Antal, volt abauji szolgabíró és fia: Pál, 16 aranyforintért, továbbá Miklós, János, Pál, Detre és Erzse nevű gyermekeivel szintén 16 frtért, végül Mihály, fiaival: Kristóffal, Osvalddal, Pállal és Imrével 8 aranyforintért elzálogosították Sz. János kinyisi malmukat, Pohárnok István tályai várnagy nejének, Rásonyi Margitnak.¹

E család történetében nem hiányoznak a szomszédok és atyafiak villongásai. 1485-ben Szikszó város akkori birája: Czykó Pál, Leber Benedek társával fegyveres kézzel rontott Kinizsi János s Detre és kéri Ramocha Péter, kinizsi nemesi kuriájokra, hol mindent elpusztítva és felégetve, nagy fenyegetések között támadtak rájuk. A megtámadottak egy házba menekültek, hol sikerült magukat megvédelmezniök.² 1496-ban ugyancsak Kinizsi Detrét, góbisházi Góbis Miklós és

¹ Fövenyessi lt. orig.

² Turul. i. h.

kéresi Benkes Sebestyén vette üzőbe a kinizsi gyepen és egész hazáig kergették, hová ha be nem menekülhet, megölték volna.¹ 1521-ben Kinizsi Imrét, Detre fiát, Hegymegi Imre és kinizsi Szabó Szaniszló és Pál, kinizsi házában, fegyveres kézzel megrohanták, gyalázó szavakkal illették és néhány hü embere segítségével nélkül meg is ölték volna.²

A későbbi időkből csak szórványos, össze nem függő adatok állanak rendelkezésünkre, minők egy osztály 1550. évből, midőn Kinizsi Ambrus, Dóra és Péter, Sebestyén gyermekei, felsőmérái anyai örökségükön megosztóztak.³ s egy másik, midőn Kinizsi János, Barabás fia, 1581-ben zálogba adta Kinizsi Benedeknek, Gyula, vagy szentgyörgy-kinizsi, borsfalvi, kéresi, hangácsi, hegymegi, diczházai birtokait 100 magyar forintért.⁴

A család a XVII. század elején halt ki. Az utolsó sarjakat nehéz feltüntetni a gyér adatok miatt. Egyes Szabó, Nagy stb. nevű kinizsi nemes birtokosok elébb előnevül vették fel a Kinizsi nevet, később valódi nevüket elhagyva, csak a Kinizsi nevet használták.

Király I. E néven több család élt megyénkben. Legrégibb közülök az, mely 1587 ápr. 30-án II. Rudolftól Prágában kapta czimerlevelét s 1588-ban Abaujban, 1611-ben Sárosban hirdettetett ki. Ezen armalisban a Sóvári-család a főczimerszerző (l. ott). Mellékczimerszerzők, Király Ambrus, neje Czobi Kata s fia István. Az adományozott czimer: kék paizsban, zöld alapon arany

¹ Mérai Botos János és mérai Barakonyi János szolgabírák nyomoztak, gagyi Horváth János és Kápolnai Zsigmond alispánok rendeletére. Fővenyessi lt.

² II. Lajos király ez ügyben nyomozatot rendel. Fővenyessi lt. eredeti

³ U. o.

⁴ U. o.

oroszlán, első karmaiban ijjat tart. Sisakdisz: ezölöpösen állított veres mezű kar, markában három nyilvesszővel; takarók: kék-arany, veres-ezüst.¹

Az armalisban említett Király Istvánnak, Király László és Mihálylyal, kik az armalis impetrálása után született testvérei lehettek, közös kuriájuk volt Tornyos-Németiben. Ez utánok Perényi Ferencz tulajdonába került, ki azonban beleegyezett abba, hogy ezt Király Mátyás adománynyal felkérhesse. II. Ferdinánd 1629-ben kelt adománylevelében ezen kuriát a hozzátartozó földekkel együtt neki adományozta s az iktatás 1630-ban ellentmondás nélkül megtörtént.

Király II. (dadaí). Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1626 jul. 13-án Király Bálintnak, feleségének Christoph Zsófiának s testvérének Pálnak, mely ugyan ezen évben Abaujban s 1647-ben Szabolcsban kihirdettetett. Az adományozott czimer: arany paizsban egy hétküllös világos-barna kerekből növekvő férfialak, fedetlen fővel, fekete ruhában, jobbjában görbe kardot, baljában egy vállára támasztott kettősfarku veres zászlót tart, melyen egy egyenszáru fehér kereszt látható. Sisakdisz: a paizsbeli férfiú; takarók: kék-arany, veres-ezüst.²

Az 1647. évi kihirdetés s a család „dadaí“ előneve is mutatja a Szabolcsmegyével való összeköttetést, azonban az 1725. évi nemesi nyomozat Király Pált, Szent-István-Baksán, az 1726. a család más tagjait Csobádon találja, hol ezeknek egyik utódja, Gábor napjainkban földbirtokos. Egy másik tagja, Király Pál, kiváló földrajzi és nyelvtudományi író, szül.: Csobádon 1841-ben, tanulmányait itthon s külföldön végezte, elébb Nagy-

¹ Erdélyi Sóvári Kálmán birtokában. A.-Szántón.

² Eredetije Király Pál birtokában.

Körösön volt tanár, jelenleg a budapesti állami paedagogium jeles tanára.

Király III. Az 1725. évi nemesi összeíráskor Rozgonyban volt honos, közülök Király Sámuel II. Ferdinánd Bécs 1632 márcz. 6-án kiadott czimerlevelével igazolta magát, melyet 1633-ban Gönczön hirdettek ki.

Kis, Kiss. Több ily nevű család lakott és lakik a megye területén.

1773-ban Kis János Vata-Bereten, kinek armalisát I. Leopold adományozta Bécsben 1696 jun. 1-én, Kiss István, neje Ujlaki Márta és gyermekei: István, Pál, Mátyás, Erzse, Kata, valamint István neje: Bene Erzse, s Pál neje: Mészáros Judith részére. Kihirdették 1696 okt. 1-én Kassán tartott megyegyűlésen.¹

A czimer: kékben, hármass zöld halomra illesztett arany koronán, pánczélos kar, markában zöld szőlőgerezdet tart. Sisakdisz: pánczélos kar, markában három buzakalászt tart; takarók: kék-arany, veres-ezüst. E család ma is él Bereten.

II. Egy másik *Kis*-családot az 1767. nemesi összeírás Alsó-Vadászon talált. Ennek III. Ferdinánd adományozott czimert Bécsben 1651 márcz. 15-én Pál, Miklós és György testvérek részére. E czimer: kékben, zöld alapon természetes színű oroszlán jobb első karmában kardot tart; sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Kihirdettetett Tornán 1651.

III. **Kiss** (aszalói). Czimerlevelet Rudolf adományozott Prágában 1599. ápr. 1-én Kiss Jánosnak, melyet 1602-ben a borsodmegyei Aszalón kihirdettek.

Czimere: Veres paizsban hármass halomból növekvő

¹ A. V. lt. nsi iratok. 238.

grif, karmában szöllőtövet tart, zöld fürtökkel. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: veres-ezüst, kék-arany.

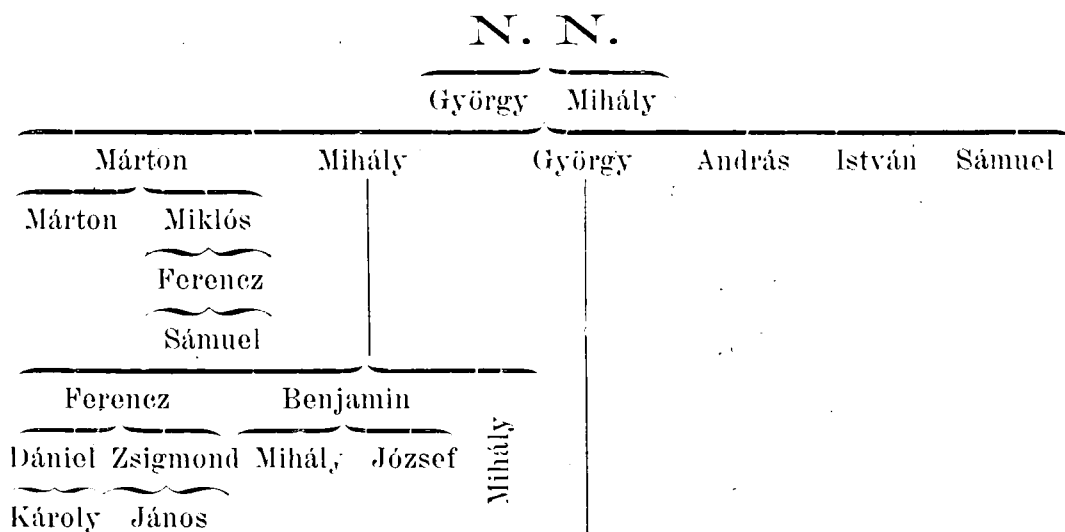
A családból Kis János 1748-ban Aszalón lakott.¹

Kysmester. Szikszón lakó nemes család, mely armalisát II. Ferdinándtól nyerte Bécsben 1628 július 10-én, amikor is K. István s testvérei Mihály, Márton, György, János és Pál megnemesítették. Kihirdették 1629 márcz. 25-én Aszalón, Borsodmegyében.

Czimer: kékben, zöld halmon fehér galamb, csőrében három buzakalászt tart. Sisakdisz: növekvő grif, jobb karmában kard; takarók: mindkét oldalt kék-arany.

Kispál. Rásonyban és Bereten honos armalista-család, 1727-ben nemessége bizonyítására eredeti czimerlevelét mutatta be,² melyet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1625 márcz. 8-án Kispál Jánosnak s általa testvéreinek: Balázs, Márton és Istvánnak.

A család leszármazása ez:

György (Lásd 337. oldalt.)					
János			István		Zsigmond
Sámuel	Dániel	Gábor			Zsigmond
Tamás	Lajos	Dániel	Gábor	János	
István		József	László	Miklós	
András	Miklós	László			
		Jusztina			
		1835			
		(Baksi József)			

Kolbán. Ily nevezetű család élt Szepsiben.¹ Czimert II. Ferdinánd Bécsben 1638 decz. 17-én adományozott Kolbán Andrásnak, a főczimerszerzőnek : Buza Istvánnak, Zabari Péternek, nejének : Kalmár Borbálának és az asszony (talán törvénytelen) fiainak : Kalmár Péter, János és Istvánnak.

A czimerlevelet Gönczön hirdették ki 1639 jul. 4-én.

Komjáthi. Tornamegyei régi nemes család, mely a Kőszeghiekkel, Nenkei- (később Lenkei)-ekkel egy törzsből ered. Első ősmert őse Vid, kinek fia : Sengve IV. László királyt az Ottokár elleni harcokban követte, sőt ezen hadjáratok egyik csatájában súlyosan megsebesült. Ezen és más hűséges szolgálataiért kapta 1283-ban adományban Komjáthi Mikefalva, Milee és Kupa, borsodi és ujbári birtokokat.²

Az első biztos ősnék : Fertesnek fiait, Jánost, Pétert és Lukácsot 1329-ben a Vizsolyban tartott nádori gyűlésen bevádolta Domokos, Halyagosi (Halagus) Jakab fia, hogy ezeknek atyja Fertes az ő testvérét, Baccaszt halyagosi birtokán megölte. János, Fertes fia, az atyja ellen eme vádat tagadta, s a saját és testvérei

¹ A. V. lt. nsi. ir. 235.

² Jász. Conv. Prot. X. fol. 164.

nevében Domokost perdöntő bajvivásra hívta fel, ki azt el is fogadta. Miklós alnádor és a nádori gyűlés a perlekedők között lovas bajvivást rendelt el olyképpen, hogy 62 nap múlva, az az szent Lucza szűz napján Domokos egy harczban már gyakorolt bajvivót, János egy harczban nem gyakorolt bajvivót hozzon magával, ez utóbbi maga is harcolhatott, s a kitűzött napon lovon és fegyverekkel Visolyban a nádor előtt megvivjanak.¹

A bajvivás eredményét nem tudatják velünk az oklevelek, de ugyanezen ellenfelek, egyrészt: Fertes fiai: János, Péter és Lukács, másrészt: Domokos comes, Jakab fia, 1333-ban egyességet kötöttek bizonyos tornamegyei Rakottyás földre nézve, Halyagos, Nenkefalva és Szent-András határai között, mely eddig közöttük perlekedés tárgyát képezte.²

1347-ben Nagy Lajos, 1415-ben Zsigmond király új adományokkal erősítették meg a rokon családokat, ősi javaikban, Kösztögh, Nenke, Komjáthi, Mile és Sertés³ Kupa⁴ birtokában.

Ugyancsak 1415-ben Constanzban márcz. 27-én ezimert adományozott Kösztögh László aulicusának és általa vele egy törzsből származott rokonainak, a többi Kösztögieknek, Nenkeieknek, *Komjáthiaknak* és *Thokaiaknak*.⁵

E ezimer: fekete paizsláb felett, melyre alól középen, mankós nyujtványnyal ellátott veres pólya van

¹ Fejer. C. D. VIII/III. 391.

² Szkl. Lit. Z. No. 70.

³ A másolatban mindenütt „Sertés-Kupa“ van írva, én ezt hajlandó vagyok „Fertes Kupának“ tartani, így nevezve azt a Komjáthi-család egyenes őseitől: Fertestől.

⁴ Jász. Conv. Prot. 7. pag. 725.

⁵ Eredetije Komjáthy Béla képviselőnél. Csoma: Kösztögi László ezimerlevele. Turul X. 72.

illetve, kékben, lebegő arany leveles koronából két, ezölöpösen egymás mellé állított, könyökükkel befelé irányult veres mezű kar emelkedik ki, egyike markában balharánt helyezett egyenes pалlost tart, másik haránt helyzetben buzakalász köteget. Sisakdisz: a paizsalak; takarók; kék-arany.

A rendelkezésünkre álló oklevelek nem mondják ugyan, de a családi összeköttetések és birtokviszonyok kimutatják, hogy a fentebb említett Sengvének egyik fia: Fertes, a Komjáthiak egyenes őse volt, kitől a leszármazást napjainkig a következő táblázat mutatja:

000000	000001	000002	000003	000004	000005	000006	000007	000008	000009	000010	000011	000012	000013	000014	000015	000016	000017	000018	000019	000020	000021	000022	000023	000024	000025	000026	000027	000028	000029	000030	000031	000032	000033	000034	000035	000036	000037	000038	000039	000040	000041	000042	000043	000044	000045	000046	000047	000048	000049	000050	000051	000052	000053	000054	000055	000056	000057	000058	000059	000060	000061	000062	000063	000064	000065	000066	000067	000068	000069	000070	000071	000072	000073	000074	000075	000076	000077	000078	000079	000080	000081	000082	000083	000084	000085	000086	000087	000088	000089	000090	000091	000092	000093	000094	000095	000096	000097	000098	000099	000100	000101	000102	000103	000104	000105	000106	000107	000108	000109	000110	000111	000112	000113	000114	000115	000116	000117	000118	000119	000120	000121	000122	000123	000124	000125	000126	000127	000128	000129	000130	000131	000132	000133	000134	000135	000136	000137	000138	000139	000140	000141	000142	000143	000144	000145	000146	000147	000148	000149	000150	000151	000152	000153	000154	000155	000156	000157	000158	000159	000160	000161	000162	000163	000164	000165	000166	000167	000168	000169	000170	000171	000172	000173	000174	000175	000176	000177	000178	000179	000180	000181	000182	000183	000184	000185	000186	000187	000188	000189	000190	000191	000192	000193	000194	000195	000196	000197	000198	000199	000200	000201	000202	000203	000204	000205	000206	000207	000208	000209	000210	000211	000212	000213	000214	000215	000216	000217	000218	000219	000220	000221	000222	000223	000224	000225	000226	000227	000228	000229	000230	000231	000232	000233	000234	000235	000236	000237	000238	000239	000240	000241	000242	000243	000244	000245	000246	000247	000248	000249	000250	000251	000252	000253	000254	000255	000256	000257	000258	000259	000260	000261	000262	000263	000264	000265	000266	000267	000268	000269	000270	000271	000272	000273	000274	000275	000276	000277	000278	000279	000280	000281	000282	000283	000284	000285	000286	000287	000288	000289	000290	000291	000292	000293	000294	000295	000296	000297	000298	000299	000300	000301	000302	000303	000304	000305	000306	000307	000308	000309	000310	000311	000312	000313	000314	000315	000316	000317	000318	000319	000320	000321	000322	000323	000324	000325	000326	000327	000328	000329	000330	000331	000332	000333	000334	000335	000336	000337	000338	000339	000340	000341	000342	000343	000344	000345	000346	000347	000348	000349	000350	000351	000352	000353	000354	000355	000356	000357	000358	000359	000360	000361	000362	000363	000364	000365	000366	000367	000368	000369	000370	000371	000372	000373	000374	000375	000376	000377	000378	000379	000380	000381	000382	000383	000384	000385	000386	000387	000388	000389	000390	000391	000392	000393	000394	000395	000396	000397	000398	000399	000400	000401	000402	000403	000404	000405	000406	000407	000408	000409	000410	000411	000412	000413	000414	000415	000416	000417	000418	000419	000420	000421	000422	000423	000424	000425	000426	000427	000428	000429	000430	000431	000432	000433	000434	000435	000436	000437	000438	000439	000440	000441	000442	000443	000444	000445	000446	000447	000448	000449	000450	000451	000452	000453	000454	000455	000456	000457	000458	000459	000460	000461	000462	000463	000464	000465	000466	000467	000468	000469	000470	000471	000472	000473	000474	000475	000476	000477	000478	000479	000480	000481	000482	000483	000484	000485	000486	000487	000488	000489	000490	000491	000492	000493	000494	000495	000496	000497	000498	000499	000500	000501	000502	000503	000504	000505	000506	000507	000508	000509	000510	000511	000512	000513	000514	000515	000516	000517	000518	000519	000520	000521	000522	000523	000524	000525	000526	000527	000528	000529	000530	000531	000532	000533	000534	000535	000536	000537	000538	000539	000540	000541	000542	000543	000544	000545	000546	000547	000548	000549	000550	000551	000552	000553	000554	000555	000556	000557	000558	000559	000560	000561	000562	000563	000564	000565	000566	000567	000568	000569	000570	000571	000572	000573	000574	000575	000576	000577	000578	000579	000580	000581	000582	000583	000584	000585	000586	000587	000588	000589	000590	000591	000592	000593	000594	000595	000596	000597	000598	000599	000600	000601	000602	000603	000604	000605	000606	000607	000608	000609	000610	000611	000612	000613	000614	000615	000616	000617	000618	000619	000620	000621	000622	000623	000624	000625	000626	000627	000628	000629	000630	000631	000632	000633	000634	000635	000636	000637	000638	000639	000640	000641	000642	000643	000644	000645	000646	000647	000648	000649	000650	000651	000652	000653	000654	000655	000656	000657	000658	000659	000660	000661	000662	000663	000664	000665	000666	000667	000668	000669	000670	000671	000672	000673	000674	000675	000676	000677	000678	000679	000680	000681	000682	000683	000684	000685	000686	000687	000688	000689	000690	000691	000692	000693	000694	000695	000696	000697	000698	000699	000700	000701	000702	000703	000704	000705	000706	000707	000708	000709	000710	000711	000712	000713	000714	000715	000716	000717	000718	000719	000720	000721	000722	000723	000724	000725	000726	000727	000728	000729	000730	000731	000732	000733	000734	000735	000736	000737	000738	000739	000740	000741	000742	000743	000744	000745	000746	000747	000748	000749	000750	000751	000752	000753	000754	000755	000756	000757	000758	000759	000760	000761	000762	000763	000764	000765	000766	000767	000768	000769	000770	000771	000772	000773	000774	000775	000776	000777	000778	000779	000780	000781	000782	000783	000784	000785	000786	000787	000788	000789	000790	000791	000792	000793	000794	000795	000796	000797	000798	000799	000800	000801	000802	000803	000804	000805	000806	000807	000808	000809	000810	000811	000812	000813	000814	000815	000816	000817	000818	000819	000820	000821	000822	000823	000824	000825	000826	000827	000828	000829	000830	000831	000832	000833	000834	000835	000836	000837	000838	000839	000840	000841	000842	000843	000844	000845	000846	000847	000848	000849	000850	000851	000852	000853	000854	000855	000856	000857	000858	000859	000860	000861	000862	000863	000864	000865	000866	000867	000868	000869	000870	000871	000872	000873	000874	000875	000876	000877	000878	000879	000880	000881	000882	000883	000884	000885	000886	000887	000888	000889	000890	000891	000892	000893	000894	000895	000896	000897	000898	000899	000900	000901	000902	000903	000904	000905	000906	000907	000908	000909	000910	000911	000912	000913	000914	000915	000916	000917	000918	000919	000920	000921	000922	000923	000924	000925	000926	000927	000928	000929	000930	000931	000932	000933	000934	000935	000936	000937	000938	000939	000940	000941	000942	000943	000944	000945	000946	000947	000948	000949	000950	000951	000952	000953	000954	000955	000956	000957	000958	000959	000960	000961	000962	000963	000964	000965	000966	000967	000968	000969	000970	000971	000972	000973	000974	000975	000976	000977	000978	000979	000980	000981	000982	000983	000984	000985	000986	000987	000988	000989	000990	000991	000992	000993	000994	000995	000996	000997	000998	000999	001000	001001	001002	001003	001004	001005	001006	001007	001008	001009	001010	001011	001012	001013	001014	001015	00
--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	----

I. tábla

Fertes

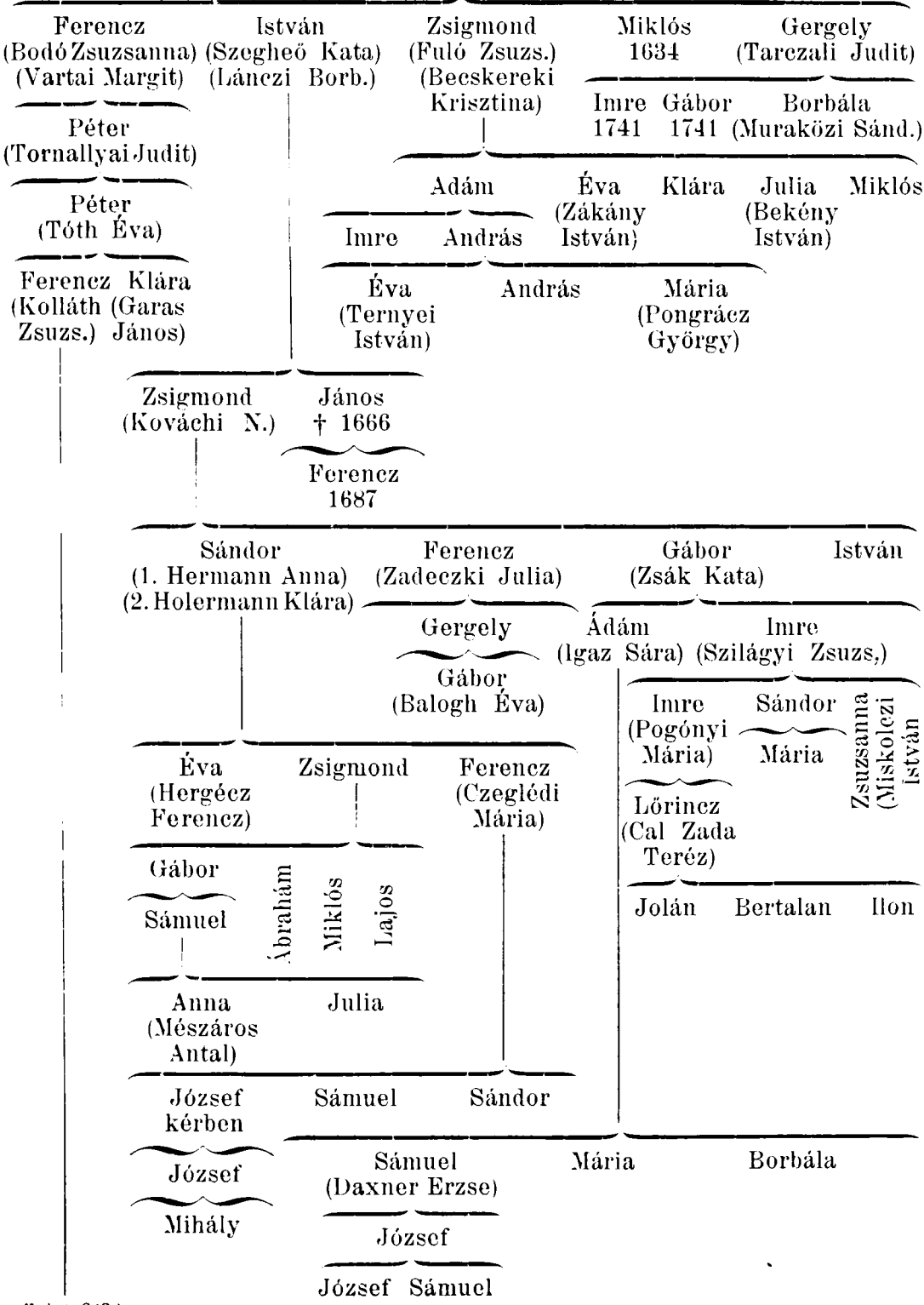
de Komjáth
1329

					Péter		Lukács		János 1329		László		
					András		János 1415		Péter		Jakab		
					István 1415				Domokos		István		
Kelemen		Gergely		Imre		Benedek							
		Péter de Zelmanecz 1522		János		Antal		János					
		Tamás 1533						Zsigmond 1522 (Parlagi Zsófia)					
								István				Antal	
Miklós 1574		László (Budaházi Anna)										Borbála (Váradi András)	
												Zsófia (V. Lőrincz)	
Tamás		Mihály		János (Baranyai Erzse)				György 1579		Pál (Nadányi Anna)		Miklós	
Kristina (Palágyi István)		Pál (Budaházi Erzse)						János				Gergely	
Erzse (Posfai Andor)		Gáspár										Gábor (Makai Borb.) (Lásd II. tábl.)	
Anna (Cs. Orosz János)		István (Fekete Éva)		Pál 1634									
		Miklós 1679		Anna (Bégányi Ferencz)									
Éva (Hegyi Istv.)		Bora 1713											
		István								Miklós		Pál	
Zsigmond 1601		Miklós		György		Sándor		Erzse		Sándor		Miklós szolgabíró	
										János			
										Ferencz			
												János	
												Márton	
												László	
												(Imolai Ilona)	

II. tábla.

Gábor

(Makai Borbála)
(Lásd I. táblán.)

(Folyt. 343.)

Ferencz
(Kolláth Zsuzsanna)
(Láse a 342. oldalt.)

Julia	Klára	Ferencz	Sándor	Imre	Péter	Mária
Mátyás	Ferencz	Bálint Simon	(Verebélyi Erzsébet)			(Szabó N.)
Pál (Rózan Erzse)						Sándor † 1844 (Apagyi Borbála)
István † 1832	Pál (Kállai Eulalia)	Teréz (Farkas Imre)	Károly (Majos Klára)			
László (Szanka Emma)	István	Piroska	Mária	Dezső	Kata	Vilma (Körmös Ferdinánd)
Mária (Kovács Béla)	Béla (Freyseisen Mária)	Ödön † 1876	Kálmán (1. Szinai Jozefa) (2. Benkő Erzse)	Erzse (Vass György)		
Pál	Zoltán	Klementine	Dóra	Irén	Sándor	Pál Erzse Margit
~ Jékay Izabella						

1415-ben Komjáthi János, Benedek fia, literatus Monyoróssi János által ellentmondott Nenkei Miklós, Miklós fiának, Komját, Halyagos, Mile és Sertés-Kupa birtokokba történt iktatásának. Perényi Péter országbíró Komjáthi Jánost összes bizonyító irataival a következő Szent-Mihály napja octávjára magához idézte.¹ Az országbíró színe előtt jogait bebizonyítván, 1425-ben őt iktatták a fennevezett birtokokba, melynek ekkor viszont Nenkei Miklós mondott ellent, de ellentmondását okiratokkal bizonyítani nem tudván, az iktatás megtörtént.³

1579-ben Komjáthi János, György fia, mint török fogoly, hogy fogságából szabaduljon, zálogba adta komjáti és milei birtokát Rákóczi Zsigmondnak 225 magyar forintért.³

¹ Szathm.-Kir. lt. V. kt. et. 237.

² U. o. L. B. No. 15.

³ Jászói Conv. Prot. I. fől. 21.

A család idővel elhagyta ősi otthonát Tornamegyét, s Kassa felé költözött, hol egyik ágát ott hagyva, délnek huzódott, Abauj-Szántóra. Az Abauj-Szántóra leköltözött ivadékok egy része innen ismét tovább vonult Szaboles vármegyébe, hol magának új hazát talált. Megyénk területén a család jelenben Kassán és Abauj-Szántón él.

Kónya. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Regensburghban 1653 máj. 12-én Kónya Györgynek, nejének Vágási Dórának s fiainak Andrásnak és Mihálynak. Kihirdették 1654. Sároson.

A czimer kék paizsban, zöld alapon, férfi, prémes, veres kalpagban, veres ruhában, sárga csizmában, jobb-jában kard, baljában három buzakalász. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany veres-ezüst.

A család 1751-ben Bereten volt honos.

Koós. Czimerlevelet és nemességet III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1657 jan. 20-án Koós Pálnak, mint főczimerszerzőnek. Vele együtt megnemesítették fia György és ennek neje Molnár Kata s fia György, továbbá Koós István fiával Istvánval, Leők János fiával Andrással és Molnár Mihály.

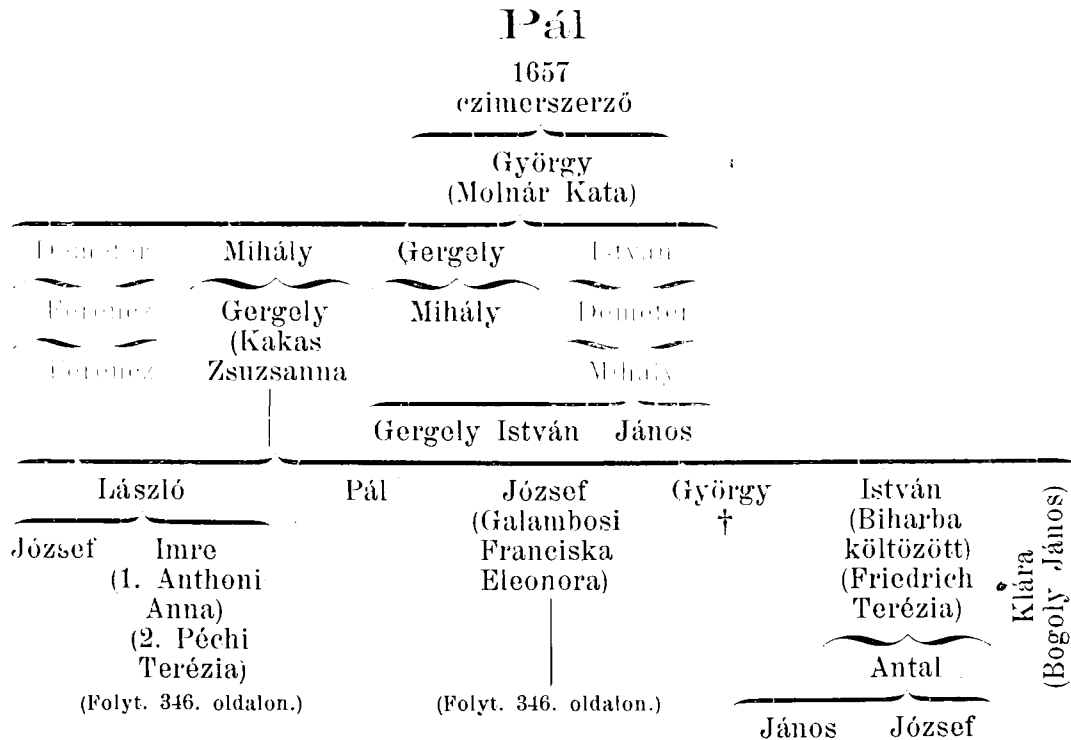
Az adományozott czimer: ezüst és veresben osztott paizs, felül egy arany alma után ágaskodó arany oroszlánnal rakott kék harántpólya, mindkét oldalról ötszirmu veres rózsától kísérve, alól hármasszikla, középső legmagasabb csucsán természetes színű sólyom áll, elől-hátul hatágu arany csillagtól kísérve. Sisakdisz: növekvő természetes farkas, emelt jobb karmában hegyével felfelé álló nyilat tart; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Ezen czimerlevelet 1657 jun. 12-én Pelsőczön, Gömörmegyében hirdették ki, de a család egyik ága később Abauj- és Tornamegyék kötelékébe lépett, bir-

tokos volt Jánokon és Csécsben, tagjai mint ezen két megye tisztviselői tűntek ki. Az idősebb ágazatból Imre Abaujban főszolgabíró s később főügyész volt, ennek fia Kálmán jelenben megyei levéltárnok s ennek fia Béla szolgabíró.

Az ifjabb ágazatból Koós Károly huszonkilencz évig volt köztisztviselő, ebből 1837—1847-ig Tormamegye alispánja, a midőn érdemei elismeréseül V. Ferdinánd őt királyi tanácsossá nevezte ki. Két fia maradt: az idősebb Pál, ki az egyesült Abauj-Torna vármegye főpénztárnoka s az ifjabb: József, ki a két vármegye egyesülése előtt Tormamegye kiváló alispánja volt. Jelenleg megye nagybirtokosainak egyike, Zsarnón lakik.

A család leszármazása következő:

Imre (1. Anthoni Anna) (2. Péchi Terézia) (Lásd a 245. oldalt.)			József (Galambosi Franciska Eleonora) (Lásd a 245. oldalt.)		
1-től Viktor	Bertalan (Francsek Irma)	Kálmán (Melezer Róza)	+	Ilka (Vass Sándor)	
Gizela (Gerő N.)	Gyula				
Béla	Anna	Emma	Róza	Klára	
Mária 1785		Kata 1790	Károly 1796 (Ragályi Mária)	Jozefa 1863	
Mária (Bélik Miksa)	Pál (Fáy Luiza)	József (1.) (2. Reviczki Anna)			
Hona †	Mária (Gedeon Aladár)	Pál †	Miklós	Károly	József

Korláth (korlátfalvi). Két Korláth nevű régi család élt egyidejűleg Abauj- és Gömörmegyékben. Ez az alsókálosai előnevet használta, amaz Korlátfalváról írta magát. A két család között az összekötő kapcsolatot, az együvé tartozandóságot nem tudtuk felfedezni és így mindkettőt külön családnak kell tartanunk.

A korlátfalvi Korlát-család tagjai a XIV. században mint egyik Lánecz falu birtokosai tűnnek fel és róluk ezt még a későbbi századokban is sokáig Korlát-Lánecznak nevezték. Itt éltek 1373-ban, 1389. és 1391-ben Korlát László fia, Miklós, Lőrincz fiai: Domokos és Lőrincz, s László fia: László.¹

Ez utóbbi tartotta fenn a családot. Fia: Egyed, János fia nevében is, lemondott radványi birtokáról

¹ Bizon-féle Elenchus, ered. Jász. Conv. (?).

1415-ben a Radványi Benedek, János és Imre javára.¹ Valószínűleg Radványi leány volt a felesége és a testvérektől a leánynegyedre nézve kielégítettetett.

A XV. század folyamán a családot Korlátfalván (a mai Korláton) találjuk, a nélkül azonban, hogy Lánczon megszűntek volna birtokosok lenni, mert az 1427. évi portális összeíráskor Korlátfalvi Lászlónak ott öt portája volt,² mint ősi birtokukon, melynek elébb talán a család adott nevet, s utóbb azt ő vette fel előnévül. Erről tanuskodik V. László királynak egy 1456-ból származó eredeti pergamen adománylevele,³ melyben ő néhai korlátfalvi Korláth János fiainak: Miklósnak és Lőrincznek adományozta Korlátfalvát, Izbeg-Fonyt és Zsidmárkföldét (mind Abaujban), melynek már a nevezettek ősei is békés birtokában voltak. A következő 1457. évben ugyancsak Miklós és Lőrincz testvérek ezen birtokaira a király pallosjogot adományozott.⁴

Ezután a család, Miklós fiában: Jánosban fiágon 1480. táján kihalt, s 1495-ben klokoesi Porkoláb Fülöp és Bárczai János, az elhunyt két sógora királyi consensust és donatiót nyertek II. Ulászlótól, az elhunyt Korláth János korláti curiájára és birtokára fele-fele részben. Az iktatásnál bernátfalvi Bernáth László volt a királyi ember,⁵ s ekkor egyrésről Porkoláb Fülöp, másrésről özv. Korláth Jánosné (Bárczai Potentiána) két leányával: Margittal és Krisztinával kölcsönös egyezségekre léptek az elhunyt korláti javai felett, úgy, hogy magszakadás esetén egyik ág örökli a másik részét.⁶

¹ Lánczi ltár. ered. perg.

² Thallóczy: A kamara haszna 172. l.

³ Meczner ltár. ered. perg. fe. XXX. No. 1.

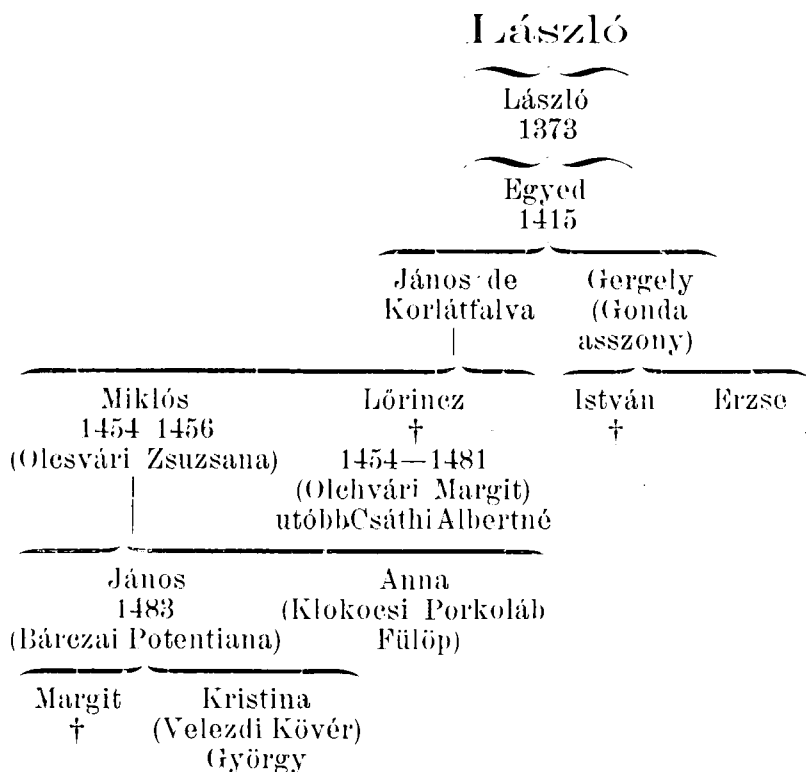
⁴ Nagy I. VIII. 328.

⁵ Ered. perg. Meczner lt.

⁶ Ered. perg. u. o. fe. XXX. No. 6.

A család nevét még Porkoláb Mihály, Fülöpnek, Korláth Annától származott fia tartotta fenn egy izben, ki szintén felvette a Korláth nevet, de leányában: Korláth Margitban, ki Füló Mihálynak volt neje, az ő családja is kihalt.

A leszármazás következő:

Kormos (gyandai). A régibb adományos családok egyike.

Czimere: vágatató lovas, jobbjában kantárszárat, baljában egy hátrafelé tartott lándzsát tart, kettős farku zászlóval; sisakdisz: három strucz toll.¹

A család a XVII. század elején lett Abaujmegyében honos. Korábbi nyomok Heves vármegyébe vezetnek, hol Kormos Fülöp Füzes faluban fekvő összes birtokát az egri Sz.-Ágoston-rend szerzeteseinek ajándékozta

¹ Siebm. 326. l. 246. tbla. 1654. 1827. pecsétek után.

1506-ban, II. Ulászló megegyezésével.¹ Hogy azonban e Fülöp nem más Kormos nevű család tagja-e, nem tudjuk.

E családra vonatkozó biztos adatok Gáspárral kezdődnek, kinek neje Láncei Erzse volt és a XVI. század végén, s a XVII. század elején élt és 1595-ben Babi, másként Szabó Lukács szilvás-szakolyi összes portióit, s nemesi kuriáját zálogba vette 300 frtért.² Fiai: Ferencz és István impetrálták 1611. és 1616-ban Gyandát és Lakot. Az előbbiről vették előnevüket is. Ugyanezen két testvér 1630-ban nádori adományt kapott Kis-Szakalyra, hová 1631-ben ellentmondás nélkül be is iktattattak.³ 1641-ben Közép-Lánczon is osztoztak.⁴ István két gyermeke: István és Borbála 1666-ban öröklött birtokaikon megosztottak, mely osztályban Istvánnak Szakolyban, Tornyos-Németiben, Szikszón, Zsujtán, Szesztán, Kérben és Visolyban; Borbálának Kérben, Ujfaluban és Visolyban jutottak apróbb részbirtokok, a többi ősi jószág Gyandán, Lakon, Homorogdon, Jánosdon, Tornaházán, Lánczon, Radványban, Fancsalban, Deveserben, Büdön, Gibárton, Felső-Mérán, Czéczen s Lád-Besenyőn osztatlan maradtak.

A család czimere, pecsétek után, vágatató lovon ülő férfi, jobbjaiban kantárszárat, baljában kopjás, kettős farku zászlót tart; sisakdisz: három strucz toll.

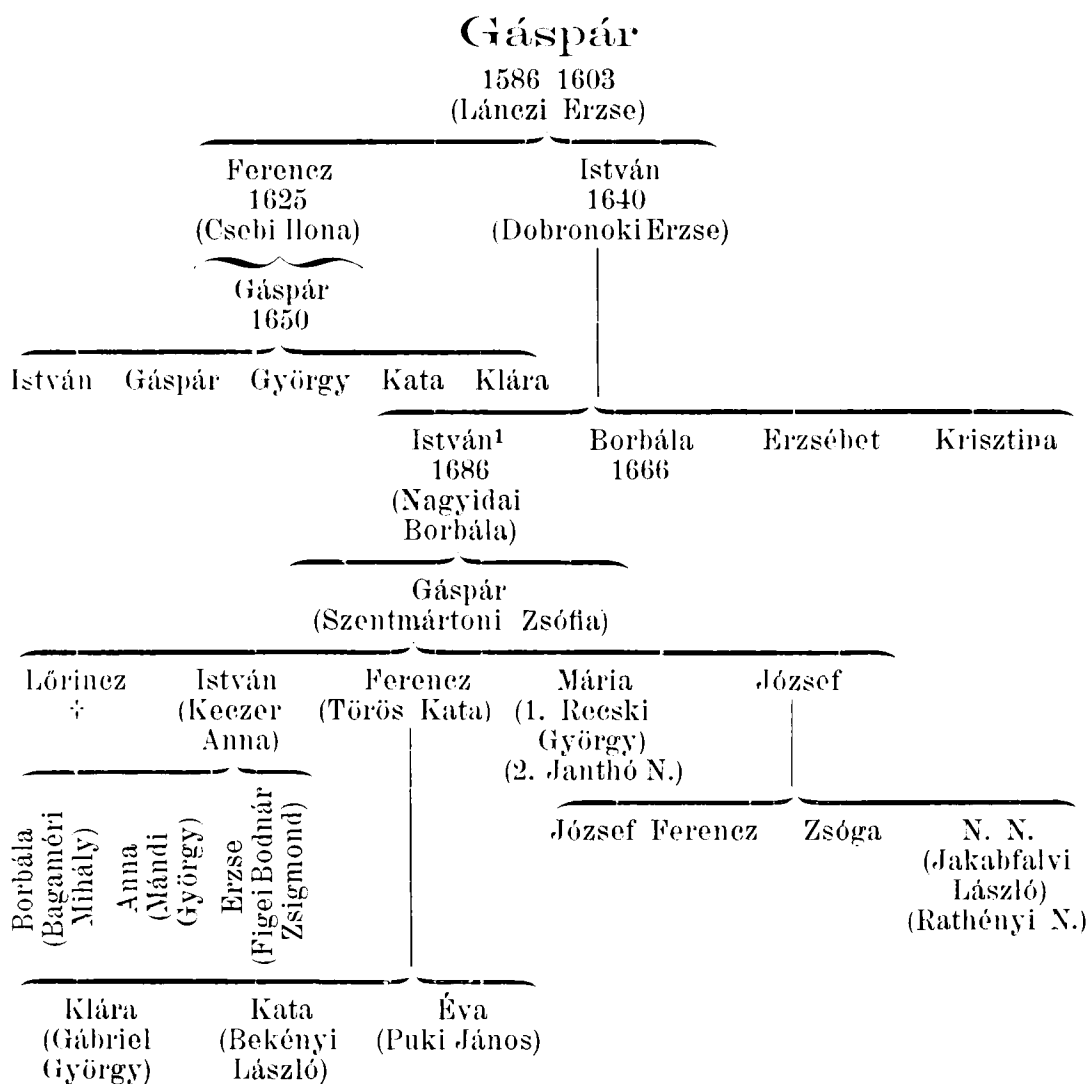
A leszármazás következő:

¹ Budai Fer. 2-ik k. II. 314.

² Csoma lt.

³ Láncei ltár.

⁴ U. o.

Kornalehotai másként **Hegedüs**. Czimerlevelet II. Ferdinánd Bécs ápr. 20-án 1662. adományozott Kornalehotai másként Hegedüs Jakabnak.²

Czimere: kékben, zöld alapon, természetes színű leopárd, szájában meztelen kardot tart. Sisakdisz: fekete nyitott szárny között arany csillag. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

1633 jan. 19-én Szendrőn, Borsodmegyében kihirdették.

¹ Tokaji Ferenczék megölték.

² Abaujm. lt. nsi iratok 199. sz.

Az 1768. nemesi összeíráskor id. Hegedüs Márton Szikszón, ifj. Hegedüs Márton Aszalón, Hegedüs István Felső-Kásmárkon lakott. Mind ugyanezen család ivadékaik voltak.

Kornis (ruszkai). Első ismert őse Tabajdi János, kit némely oklevelek¹ Kalondainak neveznek. Három fia között a legidősebb: Bertalan, Perényi Péternek, Zsigmond király főpinczemeszterének volt fegyvertársa. Midőn Ruszkai Péter, családjában az utolsó, Zsigmond király rendeletére Ruszkát ezen Tabajdi Bertalanra és testvéreire: Antal és Cornisra hagyományozta (l. Ruszkai alatt), s ezen adományt a király 1403-ban kelt kiváltságlevelében megerősítette,² a három testvér a Ruszkai nevet vette fel és vármegyénk kötelékébe lépett.

Bertalan és Antal ága kihalt, a „Kornis“ nevet a három testvér közül Kornisnak életben maradt leszármazói vették fel.

A család abauji ágának leszármazása következő: kihagyván ebből az Erdélybe származott ágazatot, mely Erdély történetében fényes szerepet játszott és grófi rangban most is él.

Tobajdi János

másként Kalandai

Bertalan de Ruzka 1403	Antal 1403 de Ruzka	Cornis (Cornelius) de Ruzka 1403
Vinceze		I. János (Monoki Katalin)
László 1486		I. Miklós Margit Pál 1480
Zsófia Kata		

(Folyt. 352. oldalon.)

¹ Semsei lt.

² F. C. D. X/IV. 205.

I. Miklós 1480 (lásd a 351. oldalt.)					
Dávid 1480. 1494	Péter 1480 (Gagyi Anna) Lajos (Feledi Anna)	Benedek 1494. 1516 drivasti püspök leleszi prépost	Mihály Miklós (Bikli Borbála) Erdélyi ágazat	II. János György (Fanesi Zsófia)	II. Miklós Krisztina (góbisfalvi Góbis Mikl.)
	János kk. 1570	István kk. 1570	Sófia (Monaki Gáspár)	Margit 1580 (Vécsei Sandrin)	
	Mihály †	György †	Dóra (golopi Pohárnok Gáspár)		
János 1494	Tóbiás 1494	Mihály 1494	György 1494		
	Boldizsár 1564 (Panka Ilona)	Gáspár	Ferencz (Fuló Dóra)	János 1574 (Harsághi Anna) (2. Komornik Pálné)	
Péter 1579 fia (Mondolai Klára)	Anna 1586 (Pogány Menyhért)	Zsófia 1579. 1584			

A táblázat élén álló három testvér legidősebbje Bertalan volt. Ágazata nem soká élt. Unokája, László, Vinceze fia, 1486-ban Ruszkán, a Hernádon levő malom negyedrészt a paulinusok ruszkai, sz. Katalinról nevezett zárdájának örök alamizsnaképen adományozta.¹ Két leánya maradt, Zsófia és Kata.

A másik testvérnek, Antalnak utódai nem maradtak.

A harmadik: Kornis (Cornelius) tartotta fenn a családot, s utódai róla a Kornis nevet vették fel. Fia: János 1445-ben az abauji nemesség követe volt.²

¹ Jász. C. pr. A. No. 77.

² Nagy I. VI. 357.

János fiai: I. Miklós és Pál 1484-ben Dobó földét, azon csinált utig, mely Szurdoktól Garadnára vezet, eladták Zoor Györgynek.¹

I. Miklósnak hat fia volt. Közülök Mihály eltökélt, előre megfontolt szándékkal meggyilkolta Nagy (Magnus) Lőrinczet, II. Ulászló király udvari emberét. A gyilkosságban részes volt testvére, Dávid is, mert 1494-ben együtt estek hűtlenség bűnébe és a király mindkettőnek elkoboztatván ruszkai birtokát, azt Kassa városának adományozta.²

A két nótázott fiuról többé nincs emlékezet. Atyjok: Miklós, a király haragjától félve, szintén elmenekült, sokáig bujdokolt ide-oda az országban, míg végre Semsei László és fia: Ferencz, a király kedvelt hive, s 1513-ban kamarásmestere, vették oltalmukba. Az öreg Kornis Miklós 1497-ben testben, lélekben megtörve, elaggva, megemlékezett a jótéteményekről és hálából a ruszkai határban fekvő Chyrke-utca vagy Malom-utczának nevezett összes területet, mely terület nyugatra véggel, a Hernád-folyóhoz nyulik, mely egykor alattyáni Chyrka Péteré volt, s reá és gyermekeire örökség utján háramlott, minden hasznaival és jogaival együtt Semsei Lászlónak és fiának: Ferencznek adta és adományozta.³

Harmadik fia Benedek, elébb (1497) váczi kanokok, 1500-ban leleszi prépost, driveszti püspök és a váradi püspök helytartója volt.

A mohácsi vészt követő időkben az ötödik tesvér János, Szapolyai János király feltétlen hive lett, a miért I. Ferdinánd ellenkirály az ő hat jobbágyságokból

¹ Krajnik Itár.

² Kassai titk. Itár. P. I.

³ Semsei Itár.

álló birtokát Kassa városnak adományozta. 1537-ben, midőn Fels Lénárt, Ferdinánd hadvezére, a sárosi vár megvétele után, Tokaj ellen indult, egy ütközetben a Fels seregei őt a Tiszába szorították s ott bele is fult. Az ő idősebb fiától, III. Miklóstól származott le a ruszkai Kornis-család erdélyi ágazata.

I. Miklós legifjabb fia: II. Miklós szintén már Erdélyben szerepelt, egyetlen leánya Krisztina, góbisfalvi Góbis Miklós neje volt, kire ruszkai birtokát átruházta.

Abaujmegyében csak I. Miklós második fiának: Péternek Gagyi Annától származott utódai és II. János kisebbik fiának: Györgynek, Fanchi Zsófiától származott ivadéakai maradtak. Ezek a leszármazási táblán láthatók.

Kornis Ferencz és unokaöcsese, Péter, atyafi vérontás miatt nótáztattak, annak ruszkai birtokát 1590-ben Mladosevics Horváth Péter, ezét Kékedi György kapta adományba, de később azt mindketten visszaváltották.

Nincsen a táblázaton azon Kornis Mihály, ki 1564-ben Abaujmegyének alispánja volt.

A család abauji ága lassanként kifogyott. Utolsó tagja Dóra volt, golopi Pohárnok Gáspárné, kinek örökösei birják jelenleg is Ruszkának egy részét, a többi rész zálogos birtokosok kezei között van.

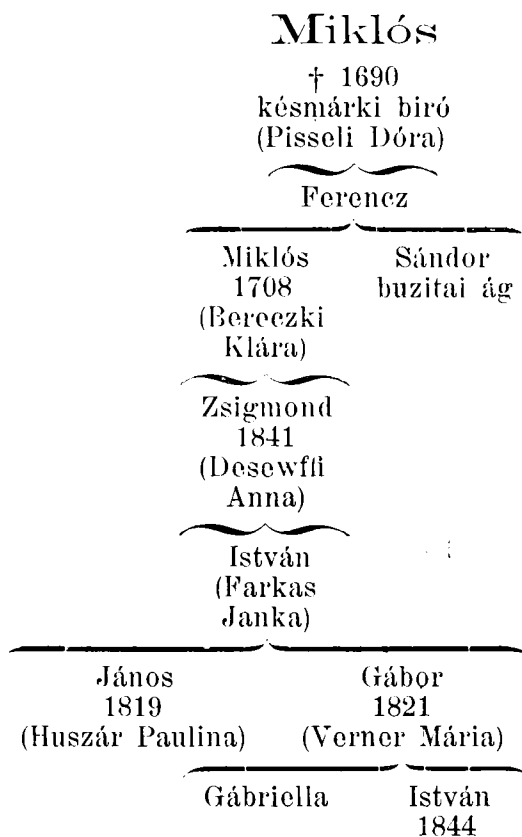
Czimer: kék paizsban, hármass halomra illesztett koronából növekvő egyszarvu, szájában buzogányt tart, sisakdisz: a paizsalak.¹ A most használt czimer s talán ez a helyesebb: kékben, zöld hármass halmon, arany-szarvu, ezüst egyszarvu; sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Korponai (komonkai). Hontmegyei család, melynek egyik ágazata Szepes- és Abaujmegyébe költözött.

¹ Nagy I. Pót kötet. 320.

Első ösmert őse István, ki mint már előbb is nemes, 1610 máj. 8-án II. Mátyástól armalist nyert, melyben a czimer következő: kékben, zöld alapon, két egymás ellen ágaskodó oroszlán között arany koronából négy (fekete, vörös, kék, ezüst) strucz toll nyulik fel, melyre vörös mezű kar könyököl, markában görbe kardot tartva, s mindez felül jobbról ezüst félholdtól, balról arany csillagtól kísérve. Sisakdisz: a strucz tollak a karral. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Az abauji-ág leszármazása ez:

A család tagjai közül kitűnt: Korponai János, 1848. szabadságharcban ezredes, a m. tud. akad. tagja, ki hadtörténelmi művek mellett terjedelmes „Abauj vármegye monografiáját“ tárgyzó művéből is kiadott két kötetet, melynek egyike a megye általános ismer-

tetését tárgyalja, a másik a megyei jegyzőkönyveket tartalmazza 1564—1644-ig.

Kos. Az 1725. évi nemesi nyomozat alkalmával Kos Pál bemutatja II. Mátyás armálisát, melyet az a családnak a prágai várban 1617 szept. 21-én adományozott s melyet 1620 máj. 20-án Zemplénben kihirdettek.

Az 1790. évben nemesi bizonylatot kértek Mihály és József testvérek Abaujmegyétől, kik Kos Istvánnak Szentpéterei Sárától származott fiai voltak. Ezen Istvánnak atyja szintén István volt. A család Szikszón most is él.

Kósa. Czimerlevelet I. Leopold adományozott a családnak 1666 máj. 28-án Kósa János s általa Ferencz, Mihály s Péter testvérei részére.

Czimere: kékben virágokkal himzett zöld alap, a paizs balsarkából kar ereszkedik korsót tartva, a virágokat öntözi. Sisakdisz: három sárga lilium, melyeken lepkék ülnek; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Kihirdették 1666 szept. 3-án Abauj vármegyének Kassán tartott gyűlésén.

A család az 1766. évi nemesi összeíráskor Tornyos-németiben lakott,¹ a midőn a nemesi nyomozat alkalmával kisült, hogy eleik a Perényi-család jobbágysai voltak s tőlük szöktek meg.²

Kóta. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1655. febr. 19-én Kóta Ambrusnak és testvérének Györgynek, mely 1655 szept. 15-én Eperjesen kihirdettetett. Az adományozott czimer: veres paizsban zöld alapon vadgalamb áll, csőrében olajágot tartva. Sisakdisz: növekvő kettősfarkú arany oroszlán, jobb karmában kardot tart; takarók: kék-arany, veres-ezüst.³

¹ A. V. lt. nsi ir. 278. sz.

² U. o. 835.

³ Eredetije a családnál.

A család napjainkban is mint birtokos él megyénkben.

Kovács másként Selyebi. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1649 márcz. 3-án Kovács, másként Selyebi Péternek, nejének Erzébetnek s fiainak Istvánnak, Jánosnak és Andrásnak. Kihirdettetett Füleken (Pestmegyében!) 1651 aug. 31-én. Az adományozott czimer: kék paizsban, zöld dombon könyöklő, hajlott pánczélos kar, markában aranyhegyü dárdát tart (a czimerkérő levélben kardot). Sisakdisz: a kar, markában három zöld, száras, természetes lilomot tartva; takarók: kék-arany, veres-ezüst.¹

A család nemesítése után a Selyebi nevet előnévül használta s birtokos lett a Csereháton Szászfán, majd Gagy-Bátorban s összeházasodás útján az ottan birtokos családokkal atyafiságba lépett. Kovács Dóra, Uza Bernát abauji szolgabírónak volt a felesége.

Selyebi Kovács Ferencz 1668-ban Gagy-Bátorban lakott s a falu határában fekvő „Tanordok“ nevű földjét zálogba adta 100 magyar forintért Uza Mihálynak és feleségének Gagybátori Annának.²

A család napjainkban nincsen ugyan a megye birtokosainak sorában, de még most is él.

Kovács. I. Vilyben lakó nemes család 1726-ban. Armálisát I. Leopold adományozta Bécsben 1666 jul. 20-án K. Gergelynek, feleségének Bottka Fruzinának és fiának: Imrének. Czimere: kékben, zöld alapon, veres köpenyes, sárga csizmás, sastollas kalpagos férfiú, hosszú löfegyverre támaszkodva halad. Sisakdisz: pánczélos kar, karddal reátüzött törökfejjel; takarók: kék-arany, veres-ezüst.³

¹ Pestm. ltára. A czimerkérőlevél a családnál.

² Jakabfalvi ltár.

³ A. V. lt. nsi iratok. 255.

Publikáltatott 1666-ban Gönczön.

II. Egy másik *Kovács*-család az 1732. évi nemesi összeíráskor Léhen lakott. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Regensburgban 1641 ápr. 20-án Mihálynak s általa testvéreinek: Pál, Mátyás s Imrének. Czimere: kékben, arany koronán álló kettős farku koronás veres oroszlán, jobbjában három nyilat, baljában ijjat tart. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Kihird. 1641 aug. 26. Gönczön. 1725-ben ifj. és id. Kovács János és István Nyiriben laktak.

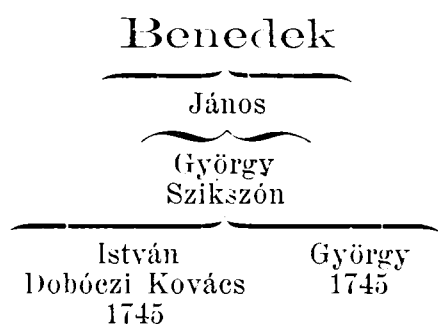
III. Egy *Kovács* nevű családnak II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1624-ben okt. 6-án czimerlevelet. Tamásnak, nejének Molnár Annának, fiainak: János, István és Györgynek, testvérének Jánosnak és mostoha testvérének: Nagy Andrásnak. Kihirdették: 1625-ben Eperjesen.

A czimer: kék paizsban, hármassal halmon, kettős farku oroszlán, jobb karmában kardot tart. Sisakdisz: pánczélos kar, karddal. Takarók: veres-ezüst, kék-arany.

IV. *Kovács* (Dobóczy). Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1628 nov. 22-én Kovács Benedeknek, nejének Szabó Katának, testvéreinek: János, István és Mihálynak, valamint *Benkő* Máté, Péter és Mihálynak. Kihirdették: 1629-ben Aszalón, Borsod-megyében.

A czimer: kék paizsban, zöld alapon, fehér lovon ülő ifju, fekete sapkában, párduezbőrrel, jobbjában kettős farku zászlóval ellátott dárdát tart, baljával a kantárszárat fogja. Sisakdisz: növekvő hármassal farku arany oroszlán, jobb karmában kardot tart. Takarók: veres-arany, ezüst-arany.

Az 1745. évi nemesi összeíráskor a család Szikszón lakott.¹ Ugy látszik, hogy már ekkor inkább talán a több hasonló nevű családoktól való megkülönböztetés végett a Kovács helyett a Dobóczy nevet használták. Ezen nyomozat a következő családfát adja:

V. *Kovács*. Az 1725. évi nemesi nyomozat egy Juhász nevű családot talált Szikszón, s nemességét egy armalissal igazolta, melyet II. Ferdinánd Bécsben 1635 ápr. 26-án adományozott Kovács Mártonnak, testvérei s unokatestvéreinek: Péter, János, András, Miklós és Bálintnak, valamint Tóth Imre és Istvánnak. A nyomozóbizottság a családot Kovács név alatt igazolta.

VI. *Kovács*, az 1725. nemesi nyomozatkor Szikszón lakos K. György előmutatta II. Mátyás Prágában, 1617 okt. 22-én adományozott czimerlevelét, melyet 1618 jul. 16-án Gönczön kihirdettek.

A felsoroltakon kívül még körülbelől tíz Kovács nevű család élt megyénkben: Marczinfalván, K.-Vágáson, Czekeházán, Felső-Fügeden, Gönczön, G.-Ruszkán stb., ezeknek armalisai a függelékben olvashatók.

Kozma. Czimerlevelet a családnak III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1638 jun. 10-én K. Mátyás és hasonló nevű fia részére. Czimere: kékben zöld alapon, kettősfarkú oroszlán, jobbjában buzogányt tart, felül

¹ A. V. lt. nsi ir. 95. 767.

jobbról félholdtól, balról csillagtól kísérve. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn, takarók: kék arany, veres-ezüst.¹

A nemességszerző 1731. évi inquisitio szerint „hires hadakozó, nagyhirű vitéz ember volt a török ellen, míg Megyaszó városát az török el nem rablotta“. Ugyanezen nyomozat a következő három izet tünteti fel:

Mátyás

1638

Mátyás

Mátyás

1731

Kőszeghi. Régi tornamegyei család, mely miként a Komjáthi-család leírásánál említve volt, ezzel s a Lenkei-családdal egy törzsből ered. Ezen törzs Vid, kinek fia Sengve együtt harczolva IV. László királylyal Ottokár cseh király ellen, 1283-ban jutalmul kapta Komjáthi, Mikefalva, Milee és Kupa, borsod- és ujjvármegyei birtokokat.²

A család leszármazását a XV. század végeig a mellékelt leszármazás mutatja.

Legkimagaslóbb alakja volt a családnak Kőszeghi László, Jakab fia, ki Zsigmond királynak kedvelt udvari embere volt és egyike azoknak, kik őt a constanzi zsinatra kísérték. Itt adományozta neki s rokonainak 1415-ben a király azt a czimert, melyet mára a Komjáthi-család leírásánál ismertettünk (l. ott). Ezen czimerlevéllel egyidejűleg (1415 Constanz ápr. 24-én) adományozta a király neki és testvéreinek, továbbá Adalbertnek, Bedew fiának, Komjáthi Istvánnak és Jánosnak, Nenkei Miklósnak és Mátyásnak, osztályos atyafiainak új ado-

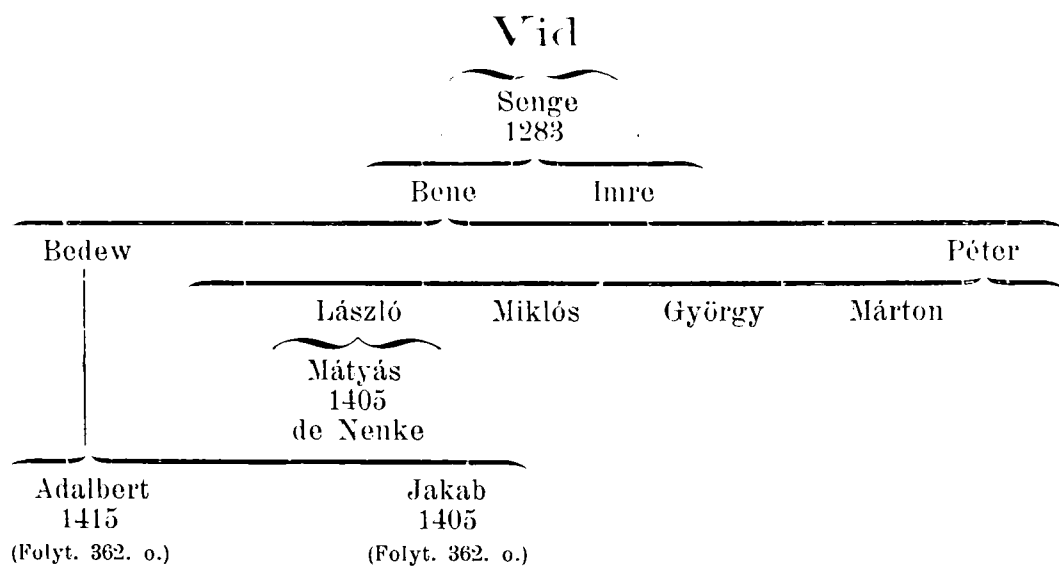
¹ A. V. lt. nsi l. 257.

² Jászói konv. prot. X, fol. 164.

mány czimén, Kőszeg, Nenke, Komjáth, Halyagos és Milyes falukat Tornában és Sertés-Kupát Abaujmegyében.¹ 1427-ben ugyanő és testvére János, a hamis pénzverésért és egyéb tilos cselekvésekért nótázott nenkei Macholla György, nenkei birtokát adományba nyerték.²

A XV. század végén élt Kőszeghi Domokos, kinek Kőszeghi curiáját nagyságos Szapolyai István Sz.-Andráson időző jobbágysai 1499-ben fegyveres kézzel megtámadták.³

A család a XVI. század hatodik tizedében halt ki. 1568-ban Lenkei Antal azon igyekszik, hogy Kőszeg a Kőszeghiek kihaltával a Lenkeiekre, mint vérszerinti atyafiakra szálljon, azonban 1569-ben Nádasdi Tamás nádori adományával, Kőszeget az ősi házzal s a felsőkálosai birtokot Gömörmegyében, melyek az elhalt Kőszegi Miklós tulajdonát képezték, Horváthi Ferencz, András és György Horváthi Albert fiai nyerték uj adományba.⁴

¹ Szathm.-Kir. lt. lit. C. No. 3. Kupa még 1298-ban Tornamegyéhez tartozott s várföld volt.

² U. o. lit. B. No. 2.

³ U. o. lt. R. No. 18.

⁴ U. o. Lit. B. No. 8.

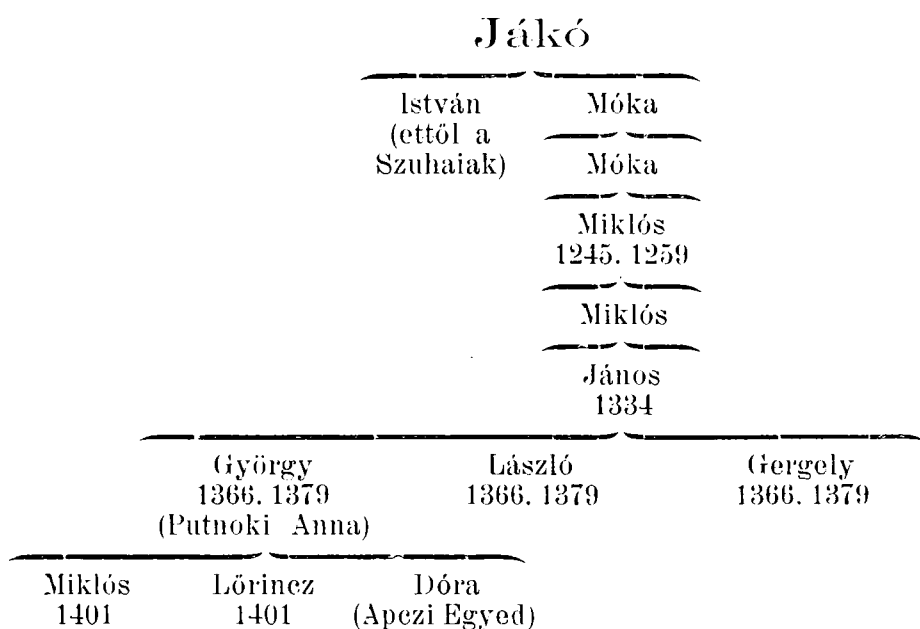
Adalbert 1415 (Lásd a 361. oldalt.)		Jakab 1405 (Lásd a 361. oldalt.)		
Máté 1485	Tamás 1485	Bereczk 1415	László 1415 (Sujthai Balog Anna)	János 1415
			László 1464. 1494	Antal 1464. 1493
			Miklós Zsófia (Fekésházi Török Jakab)	

Kövér (velezdi). A Hunt-Pázmán nemzetségből származott, egy törzsből, a már tárgyalt Jánoki és Vajdai családokkal, még pedig miként amazok, annak hontmegyei ágazatából.

Teljes történetét és leszármazását azon megye levéltárából, s az ott élő családok leveles ládáiból volna lehető megírni, mi ez alkalommal főképen megyénkhez való vonatkozásait fogjuk tárgyalni, s itt élő tagjairól teszünk emlékezést.

Leszármazása messze benyulik a XII. századba, a midőn Jákó élt. Jákónak két fia volt: István és Móra, az elsőtől származtak a Szuhaiak, a másodiktól a velezdi Kövérek. Így adja azt elő egy per, mely Kont Miklós nádor előtt, Hont- és Borsodmegye gyűlésein folyt 1366-ban, hol a felperes Szuhai Jákó, az alpereseknek ráhói Kövér Miklós unokáinak kezén levő birtokokból a közös leszármazás alapján részét ki akarta venni. Az alperesek tagadták a közös leszármazást, bizonyítékokat hoztak fel ellene. A per hosszan folyt, végre Garai Miklós nádor döntötte el 1379-ben, és daczára annak, hogy alperes mellett, már Kont Miklós nádor előtt többen és előkelőbbek tanuskodtak, de mivel az okleveles bizonyítékok egykori közös és egyenlő arányu birtoklásról tanuskodtak, a nádor ugy

intézkedett, hogy mindkét fél birtokai egyenlő osztály alá vétessenek. Ez osztályos birtokok voltak alperesek részéről: Velezd, Várallya Velezd pusztá várral (Borsod-megyében), Varbók, Ráho, Keczege, Zsaluzsány, Nagypatak és Dobrostya (Hont), Szuhai Jákó részéről: Szuha, Masoncz, Sztárnya és Parasza, mind Hontban.¹ Ezen Jákótól a leszármazás következő:

Abaujmegyébe a XVI. század elején származtak, a midőn 1516-ban II. Ulászló a nagypéderi, alsódiczházai és tengerfalvi praediumbeli részbirtokokat, a nagypéderi kuriát, velezdi Kövér György és János testvéreknek, s özvegy anyjuknak: Kövér Mihálynénak, Bárczai Potentiának adományozta.²

Ez adományt Szapolyai János király 1527-ben megtoldta, a midőn egész Korlátfalvát velezdi Kövér Györgynek és testvéreinek: Dórának és Margitnak ado-

¹ Kubinyi: M. tört. eml. II. kt. Előszó XVI—XVII. 111, 218, 223, 234, 280, 283, 287, 293, 382. l.

² Szathm.-Király Itár. XVIII. fe. No. 1249.

mányozta.¹ (L. e családról Rákóczi és Tomori nevek alatt is.)

Ezen abauji ág leszármazása ez:

Mihály				
(Bárczai Potentiana)				
György		János	Dóra	Margit
1516. 1527		1516. 1527	(G. Báthori	(1. Tomori Lőrincz)
(1. N. N.)			Miklós)	(2. Reéghi Kelemen)
(2. Soldos Borb.)				
2-től János	Mihály	Ferencz	Márton	
	1582	1560. 1584	1570 .	

Kövi. Az 1743-ik évi nemesi nyomazat e családot Kupán és szepsiben találta. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Sopronban 1634 decz. 23-án Kövi Lukácsnak, nejének Annának, gyermekeinek Mártonnak és Annának s testvérjének Györgynek. Kihirdettetett Szendrőben 1635 jul. 4-én. A czimer: kék paizsban zöld halmon, fehér bárány, kereszt és zászlóval, sisakdisz: pánczélos kar, veres-fehér zászlós dárdát tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

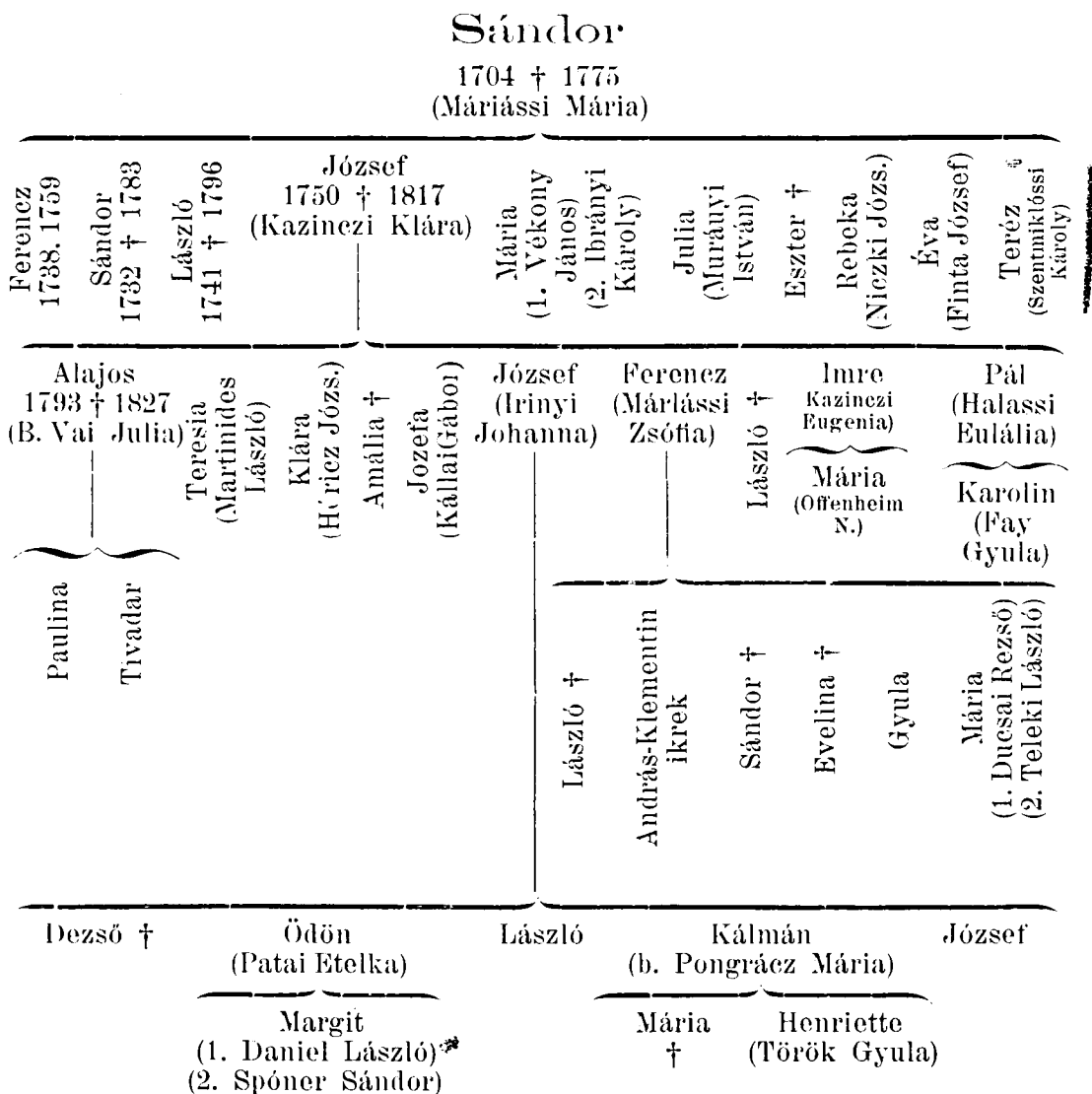
Krajnik (krajnikfalvi). Krajnik Sándor Mária-Teréziától nemesség- és czimerlevelet megerősítő oklevelet nyert Pozsonyban 1741 okt. 28-án. A czimer: kékben természetes habokon egy szirén, emelt jobbjaiban zöld koszorut tart, balját csipőjére támasztja. Sisakdisz: pánczélos férfi fekete tollas sisakban, jobbjaiban egyenes pallost tart, balját csipőjére támasztja, háta megett balra fordult zöld sárkány áll. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A táblázat élén álló Sándor elébb Kassa város birtokainak felügyelője, aztán Abaujmegye főpénztárnoka

¹ Meczner Itár. fc. XXX. No. 13.

és táblabírája volt, Fiai közül Ferencz a jászkun csapatban kapitány, elesett 1759-ben Waldaunál Drezda mellett, a porosz elleni hadjáratban; Sándor a megyénél főcomissárius; László elébb százados a Nádasdi ezrednél, utóbb ugyanott főstrázsamester; József elébb szolgabíró, utóbb táblabíró a megyénél, ő volt, ki családját továbbra fentartotta.

A család a biharmegyei Krajnikfalváról írja magát. Leszármazása következő :

Kun (törteli). A XVI. század közepén élt három testvér, Kun, Balázs, Máté és Bálint. Közülök Balázs

vitész katona volt, ki a törökök elleni hadakban s midőn gr. Salm 1548-ban Murány várát a Szapolyai János pártján álló Tornallyai Jakab kapitánya Basó Mátyás ellen ostromolta, magát kitüntette, mely alkalommal sebet is kapott. Ezen vitézségeiért I. Ferdinánd Prágában 1549 okt. 26-án őt s két testvérét nemesi rangra emelte és nekik a következő czimert adományozta: kék paizsban magyar vitéz áll, hosszú bokáig érő veres köntösben, nyakán arany hajtókával, arany gombokkal s rövid zsinórzattal, oldalán rövid, vágott végű, széles görbe kard, fekete bőrhüvelyben, három aranypánttal, fején csucsba végződő gömbölyű sisak fülvédőkkel, egy előtte ágaskodó oroszlán száját rántja szét két kezével. Ezüst-kék tekercsen a sisakdisz: három: vörös-fehér-vörös strucz toll; takarók: kék-arany.

Kun Balázs hadi pályáján később kassai vicekapitány (1559), majd szádvári főkapitány s 1560-ban gyulai várkapitány és Békés vármegye főispánja volt.¹ Talán neje után, kinek nevét nem ösmerjük, birtokos lett Szászfán s 1568-ban Reste és buzitai birtokokra új adományt nyert.² Fia Márton mint kányi és restei birtokos említettetik. A rövid családja következő:

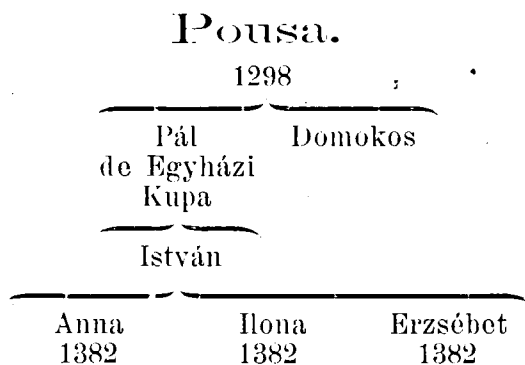
N.		
Balázs 1548	Máté 1548	Bálint 1548
Márton 1595 nem él (1. Füzi Anna (2. Andrászi Kata 2-or Semsei Györgyné)		
1-től György 1628	János	2-től Gáspár Pelényi Anna) 1601
		Anna 1601

¹ Századok I. 276.

² Jász. conv.

Kupai. Régi család, melynek emlékezete a XIII. század végéig felnyulik, a midőn 1298-ban Heym, Une fia, Jakab, Mihály fia, Domokos és Pál, Pousa fiai, Orbán, Okolus fia, Máté. Thyba fia és János, Urach fia „nobiles de Kupa“ éltek az Abauj vármegyéhez, de a tornai várhoz tartozó Kupán. Gaál comes Bolok fia kérte Kupát III. Andrástól adományba és midőn ez az egri káptalan, s Honovai János fia: Miklós királyi ember jelenlétében, abba magát iktattatni akarta, a fentebbiek ellentmondottak. A király színe elé kerülván a dolog, kiderült, hogy a Kupaiak az ország valódi nemesei közé tartoznak, kik a király zászlója alatt harcolnak, s Kupának örökség útján jogos birtokában vannak. Gaál comes silentiumban marasztaltatott.¹

E sok birtokos közül csak Pousa egyik fia hagyott utódokat, kinek leszármazói néhány izen következők:

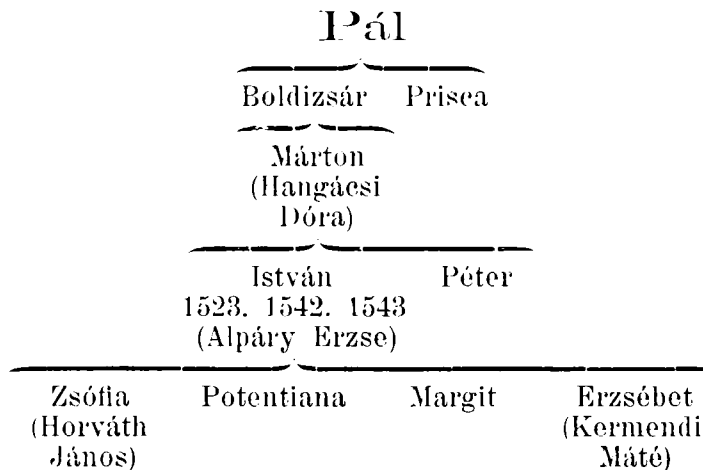

Mint e rövid leszármazásból látjuk, ez ág is fiágon hamar kifogyott, s I. Lajos király 1382-ben, mivel e három leány apjának negyedizen nincsenek firokonai, kikre ősi birtokát hagyhatná, ezen ősi birtokot, Egyházas-Kupát, a három leánynak és utódainak adományozta.²

¹ Eredetiben : Szathm.-Kir. Itár.

² Ered. perg. U. o. XVIII. 1231.

Leányágon, felvéve a Kupai nevet, még tovább élt a család, mint azt az alábbi leszármazás mutatja:

Kupai István, hogy a horváthi határban levő Tobolka nevű birtokot idegen kezekből kiváltsa, 1543-ban örökbe vallotta a Hangáesiaktól öröklött összes birtokait Réghi Kelemennek és Tomori Andrásnak 520 frtéért.¹

Hiányzik e leszármazásról Kupai László és János. Az előbbi 1484-ben királyi ember volt a Thomoriaknak Papi Benedek javaiba való iktatásánál² és Kupai Benedek (1486), kinek neje thusai Zaáz Péter leánya Lucia s fiai János és Albert voltak, kik puszta- másként Felső-Gibárt folytatólagos szomszédságában levő birtokukat 1486-ban Czéczei „parvus“ Máténak s testvérjének Lőrincznek örökösen eladták.³

Kupecz. I. Leopold nemesítette meg Kupecz Mihályt és Mátyást Bécsben 1692 ápr. hóban kiállított armálisában, midőn nekik a következő czimert adományozta: kék paizsban, zöld alapon harang, rajta repülésre kész galamb, csőrében zöld ágat tart. Sisakdisz: a galamb,

¹ I. C. C. fol. 99.

² Szathm.-Kir. lt. f. XIV.

³ J. C. fe. A. No. 91.

takarók: kék-arany, veres-ezüst. Kihirdették 1693-ban Liptó-Sz.-Miklóson és Rimaszombatban.¹

Sziksón volt honos.

Kura, másként **Feölnémethi**. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1651 jun. 29-én Kura Mártonnak, általa nejének Beke Ilonának s fiának Mártonnak, továbbá mostoha testvéreinek Tamássi Jánosnak és Mártonnak s Ágoston Andrásnak. A czimer: kék paizsban, zöld alapon fehér galamb, zárt szárnyakkal, esőrében olajágot tart; sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Kihirdettetett 1652 ápr. 18. Tornán és 1688 aug. 30-án Losonezon.²

¹ A. V. lt. nemesi iratok 790. sz.

² Abaujm. lt. nemesi iratok 952. sz.

Lakatos. I. Leopold Bécsben 1665 ápr. 22-én armálist adományozott Nagy Gacsalki Andrásnak, nejének: Képes Katának és gyermekeinek: András, György, Judit és Katának, továbbá *Jósvai* Györgynek s *Lakatos* Györgynek. Kihirdettetett 1666 decz. 13-án Gönczön.

A czimer: kék paizsban, kiterjesztett szárnyu fehér galamb, csőrében arany gyűrűt tart. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Az adományozottak közül Lakatos György utódai 1741-ben Szent-Andráson laktak.

Laki. III. Ferdinánd Bécsben 1652 febr. 21-én kelt armálisban megnemesítette Laki István és Péter testvéreket, s unokatestvérüket Jánost. Ez armálist 1652 jun. 4-én Gönczön kihirdették.

A czimer: kék paizsban, zöld alapon, kettős farku arany oroszlán, jobb karmában kardot tart. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család 1743-ban Golopon lakott.¹

¹ Abaujm. lt. nemesi iratok. 793. sz.

Lánczi (lánczi). Régi család, melyről okleveleink már a XIII. század végén emlékeznek. Azon kevés számu családok egyike, mely ősi birtokát napjainkig bírja.

1298-ban Lánczi Péter fiai: Jakab, János és Domokos örökre átengedték Lánczon azon félekényi földet, melyet apjuk, az egri káptalan bizonyága szerint rokonainak, Lánczi Herman fiainak, Péter papnak, Gergelynek és Tamásnak átadott. Ennek az átengedett földnek a jászói konvent, mely előtt az egyesség kötött, határait is megjárta.¹

Egy 1303. évi oklevél² megzavar bennünket a Láncziak őseinek meghatározásánál. Ez a bácsi káptalan előtt kelt, melyben Lőrincz és Péter, Mikolai File fiai, elcserélték Valkó megyében Theluki (Teleki) nevű ősi birtokuk felét Lánczi György fiának, Pálnak az abauj-megyei Lánczon levő birtokával, de úgy, hogy testvére Posa része, érintetlenül maradjon.

1340-ben Lánczi Jakab, Domokos és Lökös megjáratták lánczi birtokuk határát, bozítai Cordus Miklós fiai: Miklós és István ellenében, kik a régi mesgyéket nem tartották kellő figyelemben.³

A családot a három testvér közül Jakab tartá fenn és az ő ágán származott az le napjainkig. Teodor ága másodunokájában: Jakabban kihalt, javait 1398-ban Bebek Imre nádortól özvegye, Margit asszony nyerte adományba Demeterrel a Bessenyőnek nevezett István fiával és (második) férjével: Péterrel.⁴

A következő oklevelek is a család birtokviszonyaira vonatkoznak. Így 1360-ban L. István unokatestvérével:

¹ Wenzel. Árp. k. uj. okm. V. 198.

² Anj. okm. I. 68.

³ Lánczi lt. fe. I. A. No. 5.

⁴ U. o. fe. I. A. No. 9.

Miklóssal, András fiával, Láncon megosztottak.¹ Fia: Mátyás 1428-ban fiaival együtt tiltakozott Kányi László és Zebenyi István ellen, kik erőszakkal mentek láncai birtokára.²

Láncai Jánosnak 1500 körül felesége Radványi Szaniszló leánya Kata volt, ki után gyermekei részben a Radványi javakat is örökölték. Ennek folytán fia: Mihály, Péter, Mátyás és Balázs testvéreivel 1560-ban I. Ferdinándtól új adományt nyertek királyi joggal a radványi, láncai, szemerei, pólyi, kéri és szakolyi javakra.

1560-ban Láncai Mihályt, Pétert, Mátyást és Balázst gagy Horváth János többedmagával, fegyveres kézzel láncai nemesi kuriájukon megtámadta, minden klenodiumaikat és butoraikat elvitte, Mihályt és Pétert foglyul elhurcolta.³

1604-ben Láncai János, Balajthi Pált az egri török rabságból megszabadította, ezért a megszabadult Balajthi zálogba adta neki 200 frtba alpári birtokát. János ága ezen zálogos alpári birtokba költözött. Fia: Gergely 1612-ben Abaujmegye követe és unokája, szintén Gergely, 1634-ben alispánja volt.

Láncai István, Hanyi Kata férje, részt vett a Thököli Imre háborúiban, mely elnyomatván, csak nagy fáradtsággal és Bécsbe vitt nagy pénzüsszegek árán nyert bocsánatot.

Egyik kiváló férfia volt e családnak Láncai József, ki 1763-ban Láncon született. Előbb királyi tanácsos 1809-ben kir. táblai ülnök, utóbb hétszemélyes táblai bíró és Békés vármegye főispánja lett. s a Szent-István-rend középkeresztese és valóságos belső titkos tanácsos volt.

¹ Láncai lt. fe. I. A. No. 7.

² U. o. fe. I. A. 11.

³ Elench. G. Bathoriensis.

Az alig letűnt nemzedékből Láncezi József 1860-ban Abaujmegye I. alispánja, 1861-ben, a provizorium alatt, főispáni helyettes, 1864-ben főispánná neveztetett ki, mely hivatalától 1865-ben mentetett fel. Testvérje: Jakab, láncezi magányába vonulva, összetartotta és szaporította az ősi vagyont.

Ma a család nevét fiágon Láncezi Béla tartja fenn, ki Felső-Láncon lakik.

Czimere: kék paizsban, zöld alapon, sisakos vasinges vitéz, veres nadrágban és sárga csizmában, egy dárdával a vele szemben ágaskodó fekete medve nyakába döfi. Sisakdisz: a medve növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

I. tábla.

N. N.

Láncon birtokos

Péter 1290		István 1290	Theodor 1290
		Leucus 1340	János 1340
Jakab 1340	László	Domokos 1340	Péter 1361
Miklós		András	Jakab 1398
István		Miklós 1360	†
Mátyás 1428			
István 1428	Balázs 1423		
János 1447			
de Közép- Láncz			
Gergely (. . . . Dóra) 1484			

(Folyt. 375. oldalon.)

Gergely (. . . . Dóra) 1484 (Lásd a 374. oldalt.)									
Lőrincz 1470			János 1484		Mihály 1481. 1511				
Hedvig (Bratholovics Horváth János)					Apollonia (Balajthi Callixt)		Margit		
István	Péter	Osvald	János (Radványi Kata)		Ilona (Fáy Sebestyén)				
András Boldizsár † 1550	†	Péter (Karácsondi Margit)	Mihály (1. Balajthi Zsófia) (2. Attfi Borbála) (3. Korotnoki Marg.) 1560		Mátyás (1. Liberesei Kata) (2. Mérai Orsolya) (3. Wesselényi Zsuzsanna)		Balázs (Papócsi Zsófia)		
		Erzse	Anna (Bajlathi János)			János 1587	Kata (Gellei Mih.)	Péter 1600	
János 1592 (Bölzsei Kata) (Lásd II. tábla)			Balázs 1592 (Csebi Dóra) (Lásd IV. tábla)		Imre (Lásd III. tábla)				

II. tábla

János

1592
(Bölzsei Kata)

János (1. Uza Zsófia) (2. Bellényi Borbála) szolgabíró		István 1607	Magdolna (Bernáth Péter)
Gergely 1607 (Veres Kata) 1622 követ Sopronban és Hunao-Brodban		György	Kata (Gellei másk. Naki Mihály)
Zsófia (Püspöki István)	Gergely 1634 alispán (Bécsi Borbála)	Kata	
István 1642		Zsófia (Szenczi György)	

III. tábla

Imre

István (Nagy Anna)	Ferencz (Dési Ilona)	Márton	Judit	Kata	Anna	Borbála
György						
Mihály 1678	Ferencz 1678	György 1678	István 1678	Kata (Tállyai György)		

IV. tábla.

Balázs

1592
(Csebi Dóra)

Sebestyén 1599 Barkán pap	György 1627 (Olesvári Margit)	Erzse (Horváth Mihály)	Euphrosina (Dobronoki János)	Sófia (Vajda István)	Borbála (Komjáthi István)
Péter 1631	Sófia (Varjassi István)	Mihály (1. Harsági Anna) (2. Kovács Zsuzsanna)	Borbála (Abonyi Péter)	Erzse (Pamlényi Ferencz)	Anna
János 1659 (Zonk Kata)					
	István 1689 (Hanyi Kata)	Mária (1. Somlyó Mihály) (2. Horváth Márton)	Kata (1. Olesvári András) (2. Hegymegi Móz.)		
Ferencz 1712 (Gandel Julia)	István 1712 (Makai Anna)		Imre 1712 (Keczer Anna)	Klára 1724 (Csergheő Mihály)	
András füzéri plebános					
Mihály (Ipolykéri Kéri Anna)	András †	László †	Mária 1770 (Goldhuber Mátyás)		
Mária †	Róza (Berzenezei Károly)				
		Jakab (1. Bai Anna) (2. Zombori Teréz)	László jezsuita †	Zsigmond †	Zsuzsanna

(Folyt. 377. oldalon.)

Jakab (1. Bay Anna) (2. Zombori Teréz) (lásd a 376. oldalt.)						
József †	Ferencz (1. Péchi Mária) (2. Gajzler Teréz) ————— Mária (Péchi Benjamin)	Imre †	János	Borbála	Mária (1. Szentimrei József) (2. Keczer László)	Terezia
Jakab (Mariassi Sidonia)	József (1. Martinidesz Mária) (2. Kenessei Johanna) ————— Ilona (Tomka Mór)	Mária (1. Jabroczi György) (2. Grach Mihály) (3. Balázs Ágost)	Amália (Moys Imre)	Terezia (Ferdinandi Bertalan)		
Jolán †	Emilia (Elek László)	Ferencz †	Béla	Mária (Hedri József)	József (Puki Matild)	
					Etelka	Gizella

Léhi. E családra vonatkozólag okmányaink nagyon szűkszávuak. 1353-ban Lechi János, Demjén fia, mint szomszéd jelen volt Poháros Péter helyszini perénél Saápon.¹

1392-ben említést találunk Léhi Tamásról, Zonard fiáról, ki Bedecskei Poka unokái: Kata és Margit asszony részére az egri káptalannak Zsigmond király egy adománylevelét átiratta.²

Ezen Tamás már, úgy látszik, nem volt megyénk lakosa.

1455-ben élt Léhi István, kinek felesége Margit, damaki Török Pál leánya, birtokos volt Damakon.³

Lencsés. Rudolf Prágában 1580 nov. 6-án ezimerlevelet adományozott Lenchies Ambrusnak és test-

¹ Anj. VI. 142.

² Szathm.-Kir. Itár.

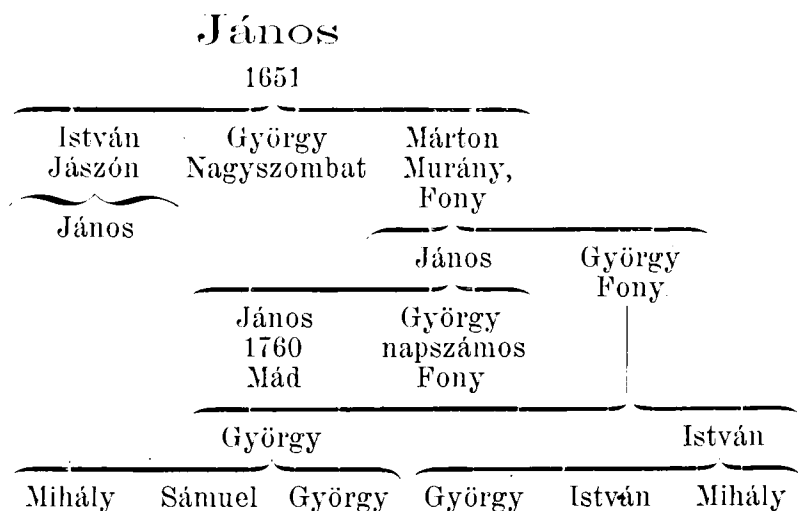
³ U. o. fe. XIV. No. 976.

vérének: Péternek, melyben a czimer: kék paizsban a paizs alsó karimájából növekvő, fekete kalpagos, biborszín ruhás férfi, jobbában kardot, baljában buzamarkot tart. Sisakdisz: fél sárkány tüzet okád; takarók: veres-arany, kék-arany.

A család 1709-ben és 1744-ben Felső-Mérán lakott. Egyik ivadéka, L. János, jelenleg felsőfügedi birtokos.

Lengyel. A családot III. Ferdinánd Bécsben 1651 máj. 15-én nemesítette meg, a midőn Lengyel Jánosnak, nejének Bartók Erzsének s fiainak: István és Györgynek a következő czimert adományozta: kékben, zöld hármashalmon galamb áll, felette három csillag. Sisakdisz: kék ruhás kar, mely markában zöld olajágot tart; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

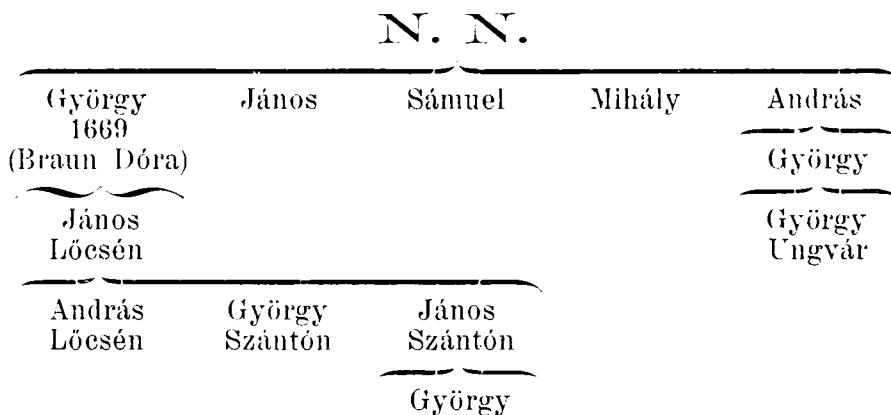
Leszármazása következő:

Lengyel másként **Eperjessi**. Czimerlevelet a családnak I. Leopold adományozott Bécsben 1669 nov. 9-én Lengyel, másként Eperjessi György és neje Braun Dóra, továbbá testvérei: János, Sámuel, Mihály és András részére. Kihirdették ugyanezen évben Gönczön. A czimer: kékben, két keresztbe tett, zöld pávatollakból

készült legyező, fehér nyéllal. Sisakdisz: fekete kakas-tollforgó; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A leszármazás a mult század végéig következő:

Leötseő. Czimerlevelet Leötseő Máté nyert I. Leopoldtól 1660-ban. A mult században Szikszón találta a családot a nemesi nyomozat.¹

Lenkei (nenkefalusi). Régi tornamegyei család, mely, miként már említve volt, a Komjáthi s Kőszeghi családokkal együtt azon Vidtől származott, kinek fia: Sengve IV. László királytól 1283-ban nyerte adományba Komjáth, Mikefalva, Mile és Kupa falvakat.

A Lenkei-család Sengvének, Mochola nevű fiától származott, s ezután a XIV. század közepéig Macsalla néven neveztettek. 1345-ben a rokoncsaládokkal megosztóznán,² az osztályrészbe jutott Nenkefalva után a Nenkei nevet vették fel. A XVI. században Nenkefalu nevét Lenkének kezdték nevezni és a falu nevével a család neve is lassanként Lenkeire változott.

A család korábbi története egybe van forrva a rokon Komjáthi és Kőszeghi családok történetével. Az

¹ A. V. lt. nemesi iratok 348. sz.

² Szathm.-Kir. lt. No. 14.

ott felsorolt adatok ezen családra is vonatkoznak.
Családfájuk néhány izen a következő:

Vid					
Sengre 1283					
Mochola					
János	György	Mihály	Péter	László	Miklós
Lőrincz 1415 de Nenke					Miklós 1415 György 1415

A XVI. századtól kezdve bővebben találjuk a már
ekkor teljesen különvált családra vonatkozó adatokat,
s ettől kezdve, a család kihaltáig, nemzedékrendre a
következő:

Antal			
1560. 1569 alispán			
András (Barakonyi Sófia)		Lőrincz †	Orsolya (Lóczy Albert)
Márton † (Ludnai Anna) 1617	Miklós 1617 † 1623 (Mondolai Klára)		
	Anna (gagyí Báthori Mikl.)	György 1628 † 1646 (1. Becz Anna) (2. Szegedi Anna)	Zsuzsanna †
	Mária 1674 (Soóri Tamás)	György (Monaki Zsófia)	
	Kata (Szathmári Király János)	Erzse †	Zsófia (váradí Fekete István)

Lenkei Antal 1569-ben alispán volt Tornamegyében,
gyermekei voltak: András, Lőrincz, Orsolya. Lőrincz

magtalanul halt el, Orsolyát Lóczi Albert vette feleségül. 1569-ben András a lenkei határban bizonyos föld szántásánál összeesapott két sógorával: Lóczi Alberttel és Benedekkel, melynek vége az lett, hogy a két Lóczi testvér a helyszínén halva maradt, s a férje segítségére siető testvérjét, Orsolyát is megsebezte. Ennek következtében András nótáztatott és 1570-ben Bornemisza Abstemius Pál erdélyi püspök és helytartó összes birtokait Lenkén, Barakonyban, Kőszegen (Tornában), Tőkeházán, Petheőházán (Borsodban) a nótázott sógorának, Barakonyi Dénesnek adományozta.¹

Lenkei Andrásnak fia: Miklós, unokája: György volt, ki 1646-ban csatában elesett, ennek fia: György szintén katona, 1659-ben Szendrő várában lovas főhadnagy volt. Feleségétől, Monaki Zsófiától származott három leányával a Lenkei-család kihalt.

Hogy csak ezen ág vagy az egész család kihalt-e, adatok alapján el nem dönthetjük. Nagy Iván szerint² egy Lenkei nevű család ma is él Gömör, Borsod és Bars vármegyékben, de ez valószínűleg más család. Ezt bizonyítja amazokétól teljesen elütő czimere.³

A Lenkei-család czimere azonos a Kőszeghi és Komjáthi családokéval: fekete paizsláb felett, melyre alól, középen mankós nyujtványnyal ellátott veres pólya van illesztve, kékben, lebegő arany leveles koronából, két czölöpösen egymás mellé állított, könyökükkel bal-felé irányult veres mezű kar emelkedik ki, egyike markában balharánt helyezett egyenes pallost tart, másika haránthelyzetben buzakalász köteget. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-arany.

¹ Szathm.-Kir. lt. fe. IX. No. 607. és 609.

² Magy. orsz. csal. VII. 93.

³ Siebmacher. 276. tb.

Lovász. Borsodmegyei család. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott István, Mihály és Balázs fivéreknél. A czimer¹ kék paizsban arany oroszlán, jobbjában görbe kardot, baljában koronát tart. Sisakdisz adva nincs; takarók: kék-arany, veres-ezüst. Székhelye Martoni, hol azon házhelyet, melyen laktak, tartozékaival Mladosevics Horváth István és neje Semsei Borbála örök birtokul adományozta nekik.²

A család egyik ága Aradmegyébe költözött, hol az ötvenes pusztát megszerezvén, arra adományt kért s innen irta előnevét, másik ága Tornamegyébe telepedett, hol többen megyei hivatalokat viseltek. Így Sámuel, ki esküdt és szolgabíró volt, továbbá Miklós, ki a szabadságharc előtt a megye másodalispánja volt, a szabadságharcban mint nemzetőri százados több csatában vett részt. 1860-ban az alkotmány helyreálltával Tornamegye első alispánja lett s az egyházi téren a tornai ref. egyházmegye segédgondnokának választották meg.

A leszármazás tőle napjainkig a következő:

Miklós

(1. Soltész Francisk.)

(2. Zsarnai N.)

Dezső	Gizela
(Sipos Mária)	(Putnoki Istv.)

Dezső stb.

Lükő. A nemességet a családnak Lükő János szerezte meg, kinek, valamint nejének Konez Katának, továbbá Ujházi Györgynek, Márton s György nevű fiainak, végül Kneybs, másként Liptai Mátyásnak I. Lipót Bécsben 1669 ápr. 15-én a következő czimert adományozta:

¹ Lendvai: Temesmegye családai.

² Nagy J. VII. 211.

kék paizsban, zöld alapon egy veres nyeregtakaróval felszerelt, fehér ugró lovon ülő férfi, prémes kalpagban, veres sujtásos fehér ruhában, lecsüngő kardtokkal, jobb-jában görbe kardot, baljában a kantárszárat tartja. Sisakdisz: pánczélos kar, markában görbe karddal; takarók: kék-arany, veres-ezüst.¹

Ezen armalist Tornán 1669 aug. 28-án hirdették ki.

Jeles tagja volt a családnak Lükő Géza, ki megyéjét 1867-től több országgyűlésen képviselte, majd a politikai élettől elvonulva, mint a tornai ev. ref. egyházmegye gondnoka halt el 1893-ban 72 éves korában. Öccse Kálmán Abaujnak-Torna vármegyével egyesítése óta az egyesült megyék alszámvevője volt. Meghalt 1896-ban.

¹ Eredetije a jászói levéltárban.

Major. E család egyik tagja: György, az 1726. évi nemesi nyomozatkor, tanukkal igazolta, hogy családját III. Ferdinánd nemesítette meg, egy armalisban, mely azonban a zavaros időkben megsemmisült. A tanuvallomások alapján a család az armalisták sorába felvétellett.

Ezen Major György a II. Rákóczi Ferencz szabadságharcza idejében, ennek zászlója alatt szolgált egész 1710-ig, de ekkor, midőn Rákóczi seregei Szathmár felé vonultak s Viard tábornok seregei Szendrőig előnyomultak, elhagyta a Rákóczi zászlóját s a császár hűségére esküdött, hol mint hadbiztos a császári hadak élelmezésénél, a halmai és nagykinisi hidak építésénél, a Kassa ostromzárolására kiküldött seregek elszállásolásánál Miskolczon, Sepsiben, Gönczön, Szendrőben s azoknak egyik helyről másik helyre való áthelyezésénél, sikeresen fáradozott. Helyre állván a béke 1737-ben bekövetkezett

haláláig csendbiztos volt a megyénél s Felső-Kásmárkon lakott. Tőle a leszármazás következő:

György				
(Pap Anna)				
József				
1771				
István	János	József	Sámuel	
(Szalai Zsuzs.)	1771	1771	1771	
1771				
József	Sámuel	Mária		
1830	1830	(Kos József)		
(1. Labancz Julia)				
István	(2. Kovács Rebeka)			
Mária	Julia	Zsuzsanna	János	Borbála
(Baksi János)	(Sebő István)	(Csetneki Károly)	† 1896	

A táblázaton álló Györgynek fia József. 1771-ben a maga és négy fia részére nemességi bizonyítványt kért Abaujmegyétől. Legidősebb fiának Istvánnak Szalai Zsuzsannától két fia volt, az idősebb: József ujhelyi predikátor volt s itt utódai most is élnek, ifjabbik fia: Sámuel részt vett az 1809. évi insurrectióban s nemesek hadnagya volt Berencsen, a hol lakott. Ennek fia János volt, ki mint honvédszázados végig küzdötte az 1848—49. évi függetlenségi harcot. Ennek leveretése után csekély apai örökségébe elvonult s itt tanulmányainak élve, letette az ügyvédi vizsgát s mint ügyes és lelkiösmeretes ügyvéd általános tisztelet és becsülés tárgya volt 1896-ban bekövetkezett haláláig.

Mint a táblázatból láthatjuk, a leszármazásnak — adatok hiányában — nincs minden ágazat levezetve. Hiányzik arról az is, mely jelenleg Csobádon él, hol Major István földbirtokos.

A család czimere Major János ügyvéd pecsétje után: oroszlán, karmában görbe kardot tart; sisakdisz: kar, markában görbe karddal.

Maklári. Czimerlevelet Maklári Istvánnak adományozott III. Ferdinánd Bécsben 1639 jun. 30-án, melyet 1639 decz. 7-én hirdettek ki Eperjesen.¹ Czimere: veresben, fehéres kösziklán pelikán áll, jobb lábát ragadásra nyujtva, felül jobbra csillagtól, balra félholdtól kísérve. Sisakdisz: a paizsalak, mely jobbájában félholdat tart.

A család tagjai az 1760. nemesi összeíráskor Vilmányban és Kis-Kinizsen laktak s molnárok voltak.

Mancsur másként **Pinyegei.** Szent-Andráson lakos armalista család, kikre a Pinyegei név egyik ősiükről ragadt, ki ott ref. lelkész volt.¹ Nemességet és armalist a családnak Bethlen Gábor adományozott.

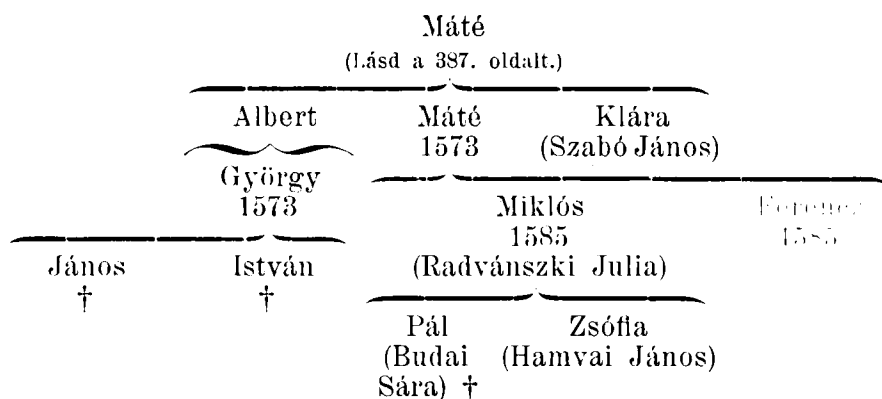
Marczali. A Pécz nemzetségből származott ősrégi kihalt Marczali-családon kívül Nógrádmegyében is élt egy hasonló nevű család, mely nevét valószínűleg az ezen megyében fekvő Marczal falutól vette.

Ezen család, mely Szászfán volt birtokos, sokáig a megye kötelékéhez tartozott, s leszármazását a szent-benedeki és váczy káptalanok kiadványai alapján összeállítva, a következőkben adjuk:

János				
Lőrincz 1446	Péter 1446	András 1446	István 1446	Bertalan 1446
Miklós 1479	András 1479	János 1479		
(Gelei Margit utóbb Hollóházi Péterné)	Bernald	Máté		
	György 1573			
		(Polyt. 388 old.Jon.)		

¹ A. V. lt. nsi ir. 391.

¹ A. V. lt. nsi ir. 401.

Marczali Péter 1459-ben atyja özvegyét, özvegyi jogára nézve Szászfából kielégítette, ugyanő Szászfán Uza Bereczknek 6 jobbágyot elzálogosított. Fiai Miklós, András és János 1490. és 1494-ben összes szászfai illetőségüket elzálogosították Varsándi Gábornak, radványi Ispán Mihálynak és Uza Bernátnak.

A megyében Miklós volt az utolsó, kinek leányát: Zsófiát, Hamvai János vette el. Hamvai János leánya: Mária, a szintén nógrád- vagy gömörmegyei Básthi János neje lett. Ez uton lépett a Básthi-család Abauj vármegye kötelékébe.¹

A család a XVII. század közepe táján kihalt. Zsófia testvérjének: Pálnak vagyonát a Dersffiek kapták adományba, György fiai után az Uzsovicsok örökölték.²

Márczi. Márczi László 1726-ban himi lakos volt, a nemességnyomozó-bizottság előtt egy 1632-ben kelt Rákóczi Pál országbíró aláírásával hitelesített osztálylevéllel igazolta nemességét, melyben elődei a Márczi-családot illető javak felett osztozkodtak.

A szüksézu nyomozat nem említi sem az osztozkodó családtagok neveit, sem az osztály alá került birtokokat.

¹ Ez adatokat a Jakabfalvai ltárból vettük.

² Nagy Iván. VII. 292.

A család eredetét nem ismerjük. Nagy Iván Trencsénmegyében ösmer egy családot e néven,¹ mások talán a czimer hasonlósága és a birtok szomszédsága folytán a felsőlánczi Lánczi-család egy elágazásának tartják.² Ismét más források szerint a családot nemessegre még IV. Béla emelte 1263-ban és ugyanő adományozta ennek Turóczban: Zábort, honnan a család előnevét írta.³

Márcki István építette a himi katolikus templomot, hol képmása egy fogadalmi képen látható.

Márcki Erzse († 1815. Himben), Márcki László és Gyárfás Borbála leánya, Csergheő Lászlóné volt.

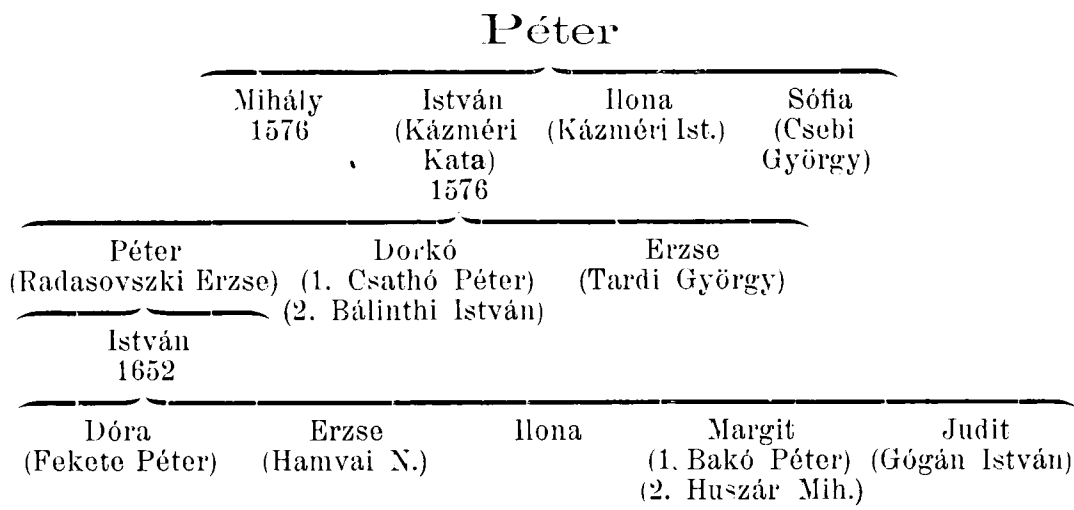
A család 1815-ben M. Jánossal kihalt. Czimere: kék paizsban, zöld alapon, pánczélos férfi, három strucz-tollal diszitett sisakkal, jobbjában egy, a földre állított torna lándzsát tart, balját csipőjére támasztja, mellette balra néző, ágaskodó fekete medve, karmaival szintén egy földre állított dárdát tart. Sisakdisz: nyitott fekete szárny között, hajlitott pánczélos kar, markában karddal, melyre törökfő van tűzve; takarók: kék-arany.

Marczinfalusi. Kihalt család, mely Marczinfalván, Kérben és Czekeházán volt birtokos. A XVI. század közepén élt Marczinfalusi Péter, kitől a család leszármazása annak kihaltáig következő:

¹ Magy. esal. VII. 300.

² Siebm. Ung. Adol. 396.

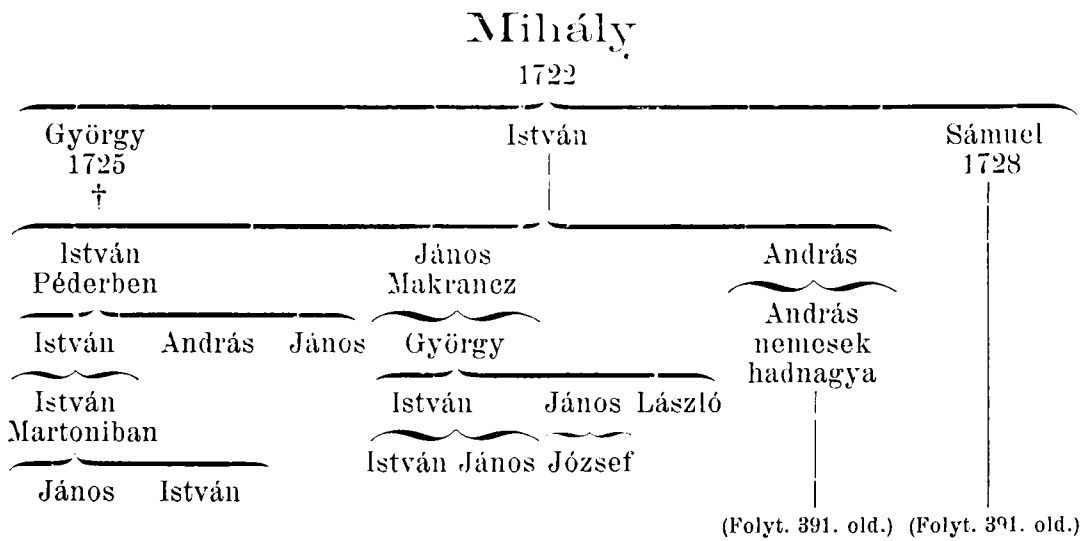
³ U. o.

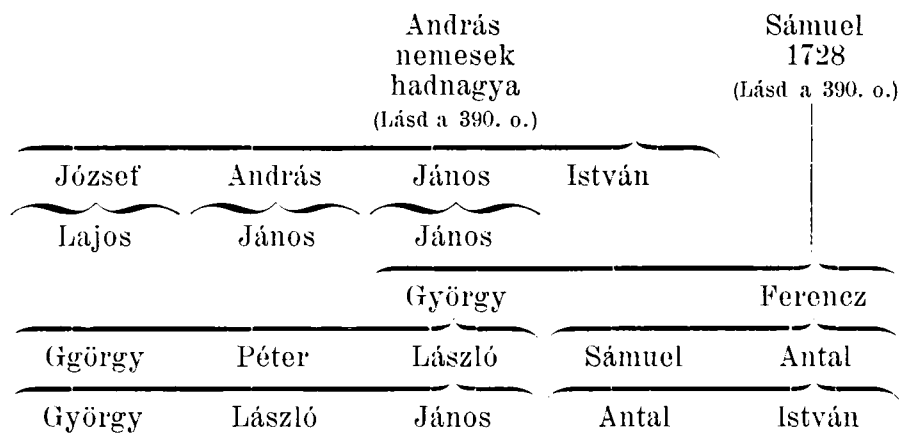

A tábla élén álló Péter gyermekei 1576-ban osztozkodtak a marczipfalusi curián. Valószínűleg ezek egyikének volt fia György, ki hűtlenségbe esvén, marczipfalusi curiájára 1600-ban Baksai Tamás és Sukán György kértek adományt.

Mártha. Csécsi lakos. Mártha György az 1725. évi nemesi nyomozatkor a vármegye egy 1722. évben kelt testimoniálisával bizonyította nemességét, melyet a vármegye ezen 1722. évben Szinán tartott gyűlésében, hiteles tanuvallomások alapján állított ki.

A leszármazás következő:

Meczner (deteki és tengerfalvai). Kisszebeni patri-
cius család, mely azonban már a XVII. század első
éveiben is nemes volt és nemesi előjogokkal élt, tagjai
a mellett, hogy Kis-Szeben városában többnyire sena-
torok voltak, Sárosmegye ügyeibe is befolytak mint
annak táblabírái.

A XVII. század elején éltek Meczner János és
Imre testvérek, kik Mecznerinek is irattak némely okle-
velekben. Jánosnak házát Szinyei István ternyei lakos
többedmagával megtámadta s ott nagy pusztításokat
tettek. Ezen sérelmet Meczner a megye színe előtt
bepanaszolván, ennek közbeléptére a felek egyességre
léptek, mely szerint Szinyei kárpótlásul 100 rénes forintot,
100 köből rozst és 100 köből zabot fizetett.¹

Testvérje Imre Sárosmegyétől az 1622. évben
Trencsénbe követül küldetett.²

A család ezen Imrétől származott le, kinek unokája
Mihály 1702-ben czimerlevelet nyert I. Leopoldtól, holott
őt ezen armalis kelte előtt már „egregiusnak“ nevezte
III. János lengyel király egyik oklevelében.³ Nem tudjuk,
ez armalis hatálya kiterjedt-e Mihály többi testvéreire

¹ Sárosm. It. Proth. pag. 208 és 364.
² U. o. sub. lra. G.
³ Sárosmegye nemesi bizonylata 1790-ből.

s így II. Imrére is, kitől az abauji ág származott s azon czimer, melyet a család ma is használ, ezen armalisban adományoztatott-e, vagy már elébb is használták? E czimer: kékben, három arany csillaggal rakott paizsláb felett,¹ kettősfarku arany oroslán, jobbjában görbe kardot, baljában bilincset tart; sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: veres-ezüst, kék-arany.

Meczner János-Sámuel 1808 június 11-én királyi adományt nyert Detken és Tengerfalván a Szuhaiak nótázása következtében a fiscusra szállott 6000 forintra becsült birtokokra fiúágra azon kikötéssel, hogyha a fiág kihalna, a nőág, ha birtokban akar maradni, 6000 frtot tartozik a kinestárnak fizetni. Az iktatás 1809 jun. 29-én történt meg, Domonkos Sámuel királyi ember jelenlétében. Azóta a család ez ága megyénk kötelékébe vétetett fel s ha az adományozott birtok idegen kezekbe ment is át, a család egyik tagja, Meczner József, jelenleg is birtokos Korláton, Felső-Czéczen és Alpáron.

A család ezen ágának leszármazása következő:

N. N.					
János 1605. 1621			Imre 1622		
Mihály szebeni senator 1617. 1637					
János	Imre 1648. 1710	Mihály 1658. 1709 senator czimerszerző	Sámuel 1685	Pál 1641	Esaiás 1651. 1705
Imre 1683	Israel 1697. 1760		Pál 1683		
			Imre 1709 Sárosm. assessor. (Polyt. 393. oldalon.)		

¹ Néhol három veres rózsával rakott paizsláb felett.

Imre 1709 Sárosm. assessor. (Lásd a 392. oldalt.)					
Imre 1743		Eliás		Sámuel senator, adományos	
Imre 1771 katona	Sámuel 1774	Sándor	István	Vilmos ügyv. Pesten 1784	Károly 1741
Eduard					
Pál orvos, táblabíró 1768. 1843		Sámuel zempléni tábla- bíró		József (1. Domokos Zsuzsanna) (2. Putnoki Zsuzsanna)	
Tamás (Szöke)			Rudolf (1. Bajusz Zsuzs.) (2. Mezösi Julia)		
Erzsébet	András (Dombrádi Lácza Sz. Gyula)	Zsuzsanna (Nemes Ferencz) (Árvai József)		
	Ilona (Bartos József)				
Rudolf (Lácza Sz.)	Gyula (Farkas Etelka)	Otil (Bartos Tivadar)	2-től Ida (Adriányi Gyula)	Berta (Velbavszki Gyula)	
Gyula		Mária	.		
		Ferencz (Gábrriel Mária)	Sándor †	Luiza (Keczer Bertalan)	Amália (1. Kükemezeiné) (2. Szentléleki Kálmán)
József (Horváth Ida)		Béla (Miklós Luiza)	Ödön †		
József †		Anna (Szepessi Kálmán)	Sarolta (Bernáth Aladár)	Ferencz	

Mérai. Kihalt család. Ősének azon Bugachi István mestert kell tartanunk, ki 1293-ban Méra nevű földet megvette Tekus comes fia, László mestertől, s kit ezen vette birtokba az egri káptalan ellentmondás nélkül

beiktatott.¹ Ő és utódai e szerzett birtok után felvették a Mérái nevet és 1319-ben már e néven említették, midőn Vajdai Benedek, Péter fia, Al-Szebenye birtok negyedrészt Mérái Péter fiának, Jánosnak adományozta, ezen birtok kikeresése körül tett fáradozásaiért.²

Ugyanezen időtájban, 1324-ben említettnek Jakab és Miklós magisterek, testvérek, Mérái András fiai, mint mérái birtokosok.³

Az 1423. évi portalis összeíráskor Mérái Istvánnak öt, Lászlónak, a Pethew fiának, tiz portája volt Mérán. Ezen Lászlónak fia, Miklós — literatus — egyike volt azoknak, kik Zsigmond királyt külföldi utazásaiban kísérték. Ezen útjában, Pármában, 1432-ben czimert adományozott neki és adományát kiterjesztette testvérjére: Lászlóra, valamint Fülöpre, Mihály fiára is. Az adományozott czimer: kék paizsban, balra fordult, veressel fegyverzett gólya, csőrében egy nyaka körül csavarodott kigyót tartva. Sisakdisz: a gólya, kigyó nélkül; takaró: kék.⁴

Miklós még 1447-ben is élt, a midőn a vármegye országgyűlési követe volt.⁵ Feleségétől, Kata asszonytól született leánya 1461-ben Budi András felesége volt.

A XVI. század közepén élt Mérái Demeter, kinek nejétől, Putnoki Katától két fia volt: Gáspár és Miklós. Ez utóbbinak leányát, Zsófiát, Ostorharics Horváth István vette el, kinek családja a Mérái-család jogutódja lett Felső-Mérán.

Mesko (enyiczkei és széplaki báró). Genealogusaink e családot többnyire egynek veszik a felső-

¹ W. X. 124.

² Bizon Elench. fe. 36. 5.

³ I. C.

⁴ Eredetije a jászói convent levéltárában.

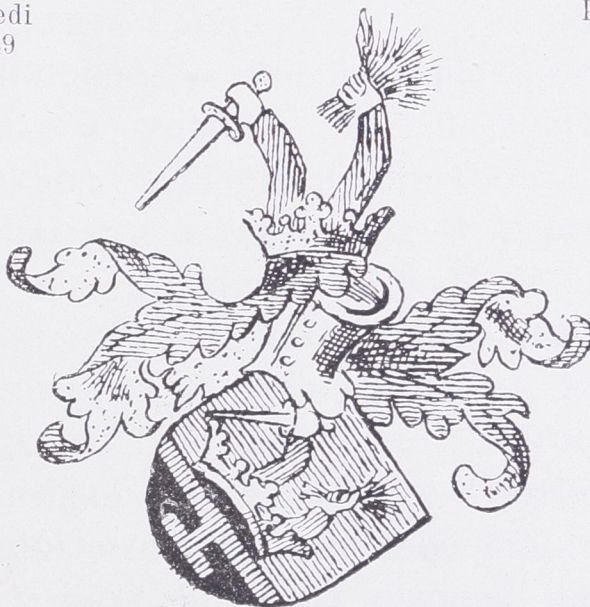
⁵ Korponai: Abaujm. mon. II. 40.

25

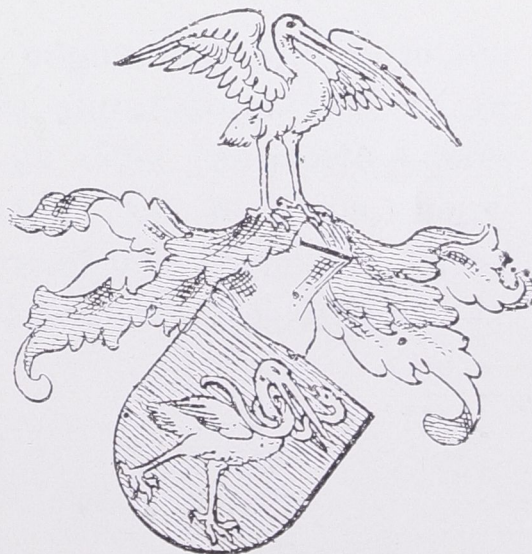
Kornis

26

Kőszeghi
1415

28

Mérai
1432

24

Kékedi
1649

27

Láncezi

kubini Mesko-családdal, s azok leszármazását ezekével, — talán keresztnév azonosság alapján — egy kis jóhiszeműséggel sikerül is összeköttetésbe hozni. Azonban ezen közös származásnak a heraldika ellentmond.

A felsőkubini Mesko-család czimere egy kék és veresben osztott paizs, mely felül az osztásból növekvő lombkoszorúval és övvel ékitett vadember, mely jobbját csipőjére támasztja, s emelt baljában gömböt tart. Alól arannyal fegyverzett fekete sas. Ezen czimert bővítette ki az adományozó Ferencz király 1802-ben, midőn Mesko József ezredest, mint a Mária Terézia-rend tulajdonosát bárói rangra emelte.

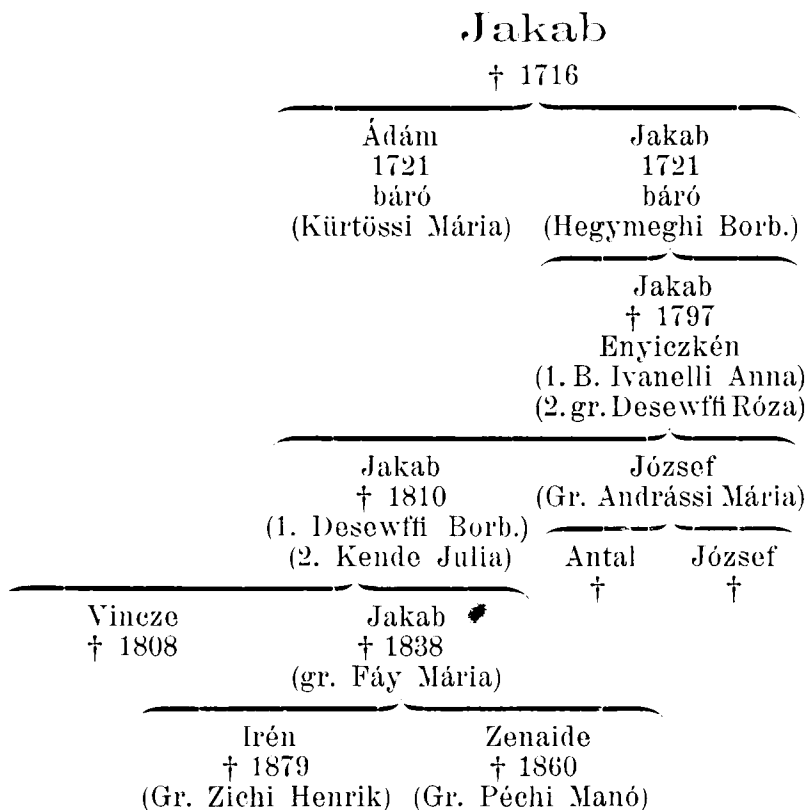
Teljesen különbözik ettől a széplaki és enyiczkei Mesko-családnak a czimere. Ennek nemesi czimere következő: kékben, felül egy lefelé fordult ezüst holdsarlótól, alól hat águ arany csillagtól kísért veres balharánt pólya, reá illesztett, balra lépő arany orosz-lánnal. Sisakdisz: növekvő kettős farku arany oroszlán, jobbában egyenes pалlost czölöpösen tart, melyre arany korona van tűzve.¹ Az 1721-ben III. Károlytól adományozott bárói czimer ennek bővítése. Hasított, elől az ősi czimer, hátul ezüst és veresben háromszor haránt osztott. A két sisak közül az elsőnek disze a régi; takarói: kék-arany, a második zöld pálmafa; takarója: veres-ezüst.

A család a XVII. század végén tűnt fel, a midőn Mesko Jakab a királyi kamara aligazgatója volt. Ő és két fia Ádám, aranysarkantyús vitéz, helytartó tanács tanácsosa és igazgatója és Jakab, kir. tanácsos, nagybirtokokat szereztek (a nes aquistica commissio útján) Abaujmegye területén, H.-Németiben, Felső-Vadászon.

¹ Mesko Jakab pecsége 1697-ből.

Ó-Gadnán, Perenyben, Széplakon és Enyiczkén, s a testvérpárt VI. Károly 1721-ben bárói rangra emelte.

A már kihalt család rövid leszármazása következő:

Mester. Czimerlevelet I. Leopold adományozott 1690 ápr. 12-én Mester Andrásnak, nejének Geczéni Annának, fiainak: Istvánnak és Miklósnak s unokáinak: Jánosnak és Annának. Kihirdették 1690 máj. 22-én Biharban.

Czimere: kék paizsban, hármasszikla, melynek középsőjén fehér galamb áll, kiterjesztett szárnyakkal, csőrében fehér liliomot tart. Sisakdisz: egymást keresztező két veres ruhás kar, egyik tollat, másik kardot tart, köztük arany nap. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Mindszenti. E család valószínű eredetéről a Gechei-családnál szóltunk. Kétségtelenül régi törzsökös

családja megyénknek, mely nevét a területen fekvő Koksó-Mindszent falutól vette. E faluban volt birtokos, hol már az 1427. évi portálisadó összeírása alkalmával a családnak 10 portája volt,¹ s a család tagjai közül Bertalan, László és Mihály vannak említve.

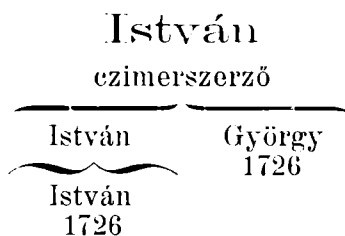
Ugyanezen időtájban élt Mindszenti Jakab is, kinek fia Péter 1470-ben zálogba vett bizonyos szántóföldeket Enizke és Geche között Baxai Lászlótól öt arany forintért és 12 dénárért.² Ezen birtokrészt 1508-ban Mindszenti Tamás ismét zálogba adta Gechei Lászlónak.³

A család történetéről hiányzanak részletes adataink. Mint megyénk birtokosai részt vettek a megye közéletében is, tagjai közül Imre az 1563., 1570., 1575. és 1576. években a megye alispánja volt.

Molnár. E néven több család élt a vármegye területén.

1. Molnár-család élt Vilmányban az 1732. évi összeíráskor.⁴

2. Egy másik 1726-ban Kovácsvágáson, melynek háromizen való leszármazása következő:⁵

Ennek armalisát II. Ferdinánd adományozta Bécsben 1635 aug. 13-án s 1636-ban Borsodban hirdették ki.

¹ Thallóczy: Kamara haszna 173. l.

² Csoma lt. fe. C. No. 56.

³ U. o. fe. D. No. 15.

⁴ A. V. lt. nsi iratok 404.

⁵ U. o. 405.

3. Molnár-család 1774-ben H.-Vécsén honos.

4. Molnár-család Fuló-Kércsen is lakott. Czimerlevelét III. Ferdinánd adományozta 1651-ben szept. 4-én fulókéresi lakos Molnár Tamásnak. Az adományozott czimer: szekér-kerék (malom-kerék?). Sisakdisz: hajlott kar kék mezben, markában három buzakalászt tart; takarók: kék-arany veres-ezüst.¹

5. *Molnár* másként *Rimaszécsi*.

E család 1753-ban Villyben lakott s Redmeczinek is hívták. Czimerlevelet I. Leopold adományozott, Miklós és Istvánnak Bécsben 1686 szept. 30-án. Kihirdettetett 1687 febr. 5-én Sátoralja-Ujhelyben. A czimer: kék paizsban, zöld alapon sisakos, pánczélos vitéz, jobbában kard, balját csipőjére támasztja; sisakdisz: pánczélos kar, karddal; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Monaki. Vármegyénk közéletében, annak földesurai között és a megyei családok geneológiájában többször találkozunk a Monaki-család nevével.

A Monakiak a Bogáth-Radván Csehországból hazánkba költözött idegen nemzetségből származtak egy törzsből, a kihalt Rákóczi, Cselei, Morvai, Hosszumezei, Körtvélyesi, Bekecsi, Dobi stb. családokkal. A megyénkben élő Monakiak ezen nemzetségnek csak női ágon való leszármazói voltak és tulajdonképen a pesthenyei Horváth-családból származtak, melynek korábbi története elvész a nagyszámu Horváth nevű családok zürzavarában.

A XV. század végén pesthenyei Horváth Tamás elvette Monaki Mihály leányát, Annát és utódai anyjok után a „Monaki” nevet vették fel.

Ezen Tamásnak négy fia és egy leánya volt, kik már mind a Monaki névvel éltek. Ezeknek adományozta

¹ Siebmacher: pótkötet 91. l. 62. tb.

II. Lajos király 1521-ben Monaki Ferencz összes felső-luczi birtokát, melybe azok ellentmondás nélkül beiktattattak.¹ Ezen négy fiu egyikének volt fia azon Monaki János, ki 1583-ban és 1586-ban Abauj vármegyének alispánja volt.

Utolsó férfi sarja Ferencz volt, halála már a XVIII. század elejére esik. Egyetlen leányát: Erzsébetet pálóczi Horváth György vette el.

A leszármazás következő:

Pesthenyei Horváth Tamás				
(Monaki Anna)				
Ferencz 1521 Monaki	Domokos 1521 Monaki	Péter 1521 Monaki	János 1521 Monaki	Kata 1521
István (Fuló Margit) (Orosz Potentiana)				
Ferencz (G. Báthori Anna)	Mihály	István		
Kata (Fáy László)	Zsófia (Lenkei György)	István 1666 Deveeser		
Ferencz (Bodó Mária)				
Erzsébet (pálóczi Horváth György)				

A család czimere: pánczélos férfi alak, jobbjában nyilvesszöt, baljában ijjat tart. Sisakdisz: álló pelikán, nyakán nyillal átlöve. Ezen czimert használták a család tagjai csekély változtatással. Monaki Mihály 1644-ben paizsába veszi a nyillal átlőtt pelikánt.

Monai. Ezen név alatt --- mint a fennmaradt homályos családtörténeti adatok után kitünik két

¹ Sz.-K. Itár.

egymást e néven követő családot kell értenünk. Egyik egy abaujmegyei törzsökös család, melyből Monai Bertalan mint királyi ember volt jelen 1353-ben Poháros Péter saápi iktatásánál.¹ János, Tamás fia és Pál, János fia, kik 1380-ban éltek, a Perényi Péterrel folytatott perben úgy egyeztek ki, hogy a monaji birtokot hitbér és hozomány ezimén megtartották.

De ezen család a XV. század közepén tul Monai Mihályban és fiában, Jánosban kihalt és felsőmonaji, gadnai, kinizsi és szónoki birtokaikra Ondi Pál két unokája: Gergely és a Syssárinak nevezett Domokos nyertek 1482-ben Mátyás királytól adományt.²

Ezen Gergely, Mátyás királynak kedvelt embere, váradi olvasó kanonok és kanczelláriájának jegyzője volt. 1480-ban (?) neki és Erzsébet testvérének, ki szinai Feyér Mihálynak volt felesége, az egész horváthi falut, mely elébb Mály, másként Horváthi Szaniszlóé volt és ennek megszakadtán szállt a koronára, mindkét nembeli ntódaikra kiterjeszkedőleg adományozta.³

A család, úgy látszik, Domokostól terjed tovább, kinek nejétől, Alpári Borbálától három fia: András, Bálint és János, és három leánya volt: Anna, Kata, Erzse, kik már 1486-ban mindannyian éltek, a midőn anyjuk, Czeke Jánossal közösen a pusztá, másként Felső-Gibárt és Thusa folytatólagos szomszédságában fekvő összes praedialis portióját eladta Czéczei Parvus Máté és Lőrincz testvéreknek 40 aranyforintért.⁴

Barna Mihály megszakítás nélkül, teljesen adja a Monakiak családfáját,⁵ de ezen összeállítás ellen két-

¹ Anj. okm. VI. 141.

² Nagy Iv. VII. 549.

³ Szatmári-Királyi ltár fe. X. No. 646.

⁴ Jász. C. pr. A. No. 90.

⁵ Nagy Iv. VII. 549.

ségünk támad mindjárt Domokos gyermekeinek elősorolásánál, egész más öt nevet állítván azon hat névvel szemben, mely a jászói conventben (l. 4. jegyz.) őrzött örökeladási szerződésben 1486-ról kétségbevonhatatlan hitelességgel elő van sorolva.

Az adatok megegyeznek abban, hogy ezen ifjabb ág utolsó férfi sarja János volt, kinek két leánya maradt: Klára, elébb Mondolai Péterné, majd (1566) Makó Istvánné és Kata, elébb Vesseny Gáspárné, majd gagyti Horváth Jánosné, végül (1589) melléthei Barna Pálné. Ezen két leány 1563-ban az alsómonaji birtokra nézve királyi adományt nyert, de ezen adománynak az idősebb ágból Monai Gáspár ellentmondott. De úgy látszik eredmény nélkül, mert 1595-ben az ifjabb testvértől: Katától, ki már akkor Barna Pálné volt, Monai Gáspár csak zálogba vette ennek alsómonaji részbirtokát. Ezen Monai Gáspár 1578-ban török fogoly volt, váltságába a megye segítséget ígért.¹

Az idősebb ágat Barna² bizonyos Laurenggustól (?) származtatja, ki a nagyvárad kanonok, Gergelynek volt testvérje. Ennek fia: Gál unokája István, dédunokája Gáspár volt, kitől a család, kihalásáig következőleg származott le:

¹ Korponai II. 58.

² Nagy I. i. h.

Gáspár					
1563. 1595 (Kornis Zsófia)					
Benedek (Szini Borb.)	Erzse (Vécsei Ambrus)	Kata (1. Váásrhelyi Literati Istv.) (2. Lónyai László)	Borbála (Fekete György)	András (Czéezei Margit)	Zsófia †
				Ferencz † (Olesvári Anna)	Dóra (Péderi Mikl.)
Gáspár 1651	Kata (1. Nábrádi János) (2. Miskolezi István)	Zsófia (Tahi N.)			
Éva (Soldos János)	Zsófia (Tomsics György)				

Mondolai (gagy). Eredete ösmeretlen. Abauj-megyébe ugylátszik a mohácsi vést követő években származtak, talán jogtalanul foglalt birtoklás alapján, mert 1582-ben Fuló Mátyás és Zakai György visszakövetelték a Mondolaiaktól Lyubapraediumban levő részeit, melyeket tőlök a mohácsi vész után erővel foglaltak el.¹ Az első ösmert ös: Kristóf, talán a XVI. század negyvenes éveiben nőül vevén Báthori Ferencz özvegyét, Putnoki Zsófiát s vele több abauji birtokok tulajdonosává lett Alsó- és Felső-Gagyon, Ujlakon, Felső-Kásmárkon stb.

Kristófnak három fia maradt: Péter, Mihály és Pál. Mihály korán elhalt. Péter felsőgagy kastélyában lakott, Bebek György gömöri főispán udvarához tartozott, ki őt 1560-ban meglátogatván, testvéreivel, barátaival embe-reivel együtt kastélyából kiüzte, arany, ezüst ingóságait, leveleit elvette, birtokait elfoglalta.²

A birtokaitól megfosztott M. Péter tiltakozott a pozsonyi káptalan előtt 1563-ban úgy a maga mint Mihály és Pál testvérei nevében³ és sérelmeire orvoslást keresett

¹ Abauji lt. fol. 216. 217.

² Szathmári-Király ltár XIV. 962.

³ U. o. fe. XIV. 963.

s a király (Ferdinánd) elrendelte a megyénél a károsult visszahelyezését (1563). Minek folytán 1564-ben a Garadnán tartott megyegyűléséből az alispán Kornis Mihály s Fáy János szolgabíró küldettek ki a visszahelyezés véghezvitelére, de Felső-Gagyba, a helyszínére kiérve a kastélytól Patócsi Zsófia, Bebek Györgyné emberei, őket kivont karddal visszaűzték. Patócsi Zsófia ezért a vármegye színe elé idéztetett, de ott meg nem jelenvén fél aranymárka megfizetésére ítélték. 1566-ban újra ismételték a fennebbiek a visszahelyezési kísérletet, a midőn Terchi Mihály gagyai várnagy bezárta a kastély kapuját s Jancsár Albert szolgáját kiküldte, hogy kivont karddal verje szélylyel Patócsi Zsófia nevében a küldöttséget. A küldöttség azonban a másodszori ellentállást figyelembe nem vette, Mondolai Pétert a kastély s az ahhoz tartozó birtokokba visszahelyezte.¹

A két testvér: Péter és Pál (Pozsony 1569 aug. 27-én) adományba nyerte Miksa királytól az alsó-kásmárki, felső- és alsógagyai, ujlaki részeket, az apáti, Velehenye, Lyuba praediumokat, melyekbe 1584-ben ellentmondás nélkül beiktattattak.²

1580-ban Miksa sövényházi Mórincz Lőrincznek és felsógagyai Mondolai Pálnak, hű szolgálataikért adományozta Ottochazi Perzovics Miklós magvaszakadtán a koronára szállt Zeör-Bénye, másként Szurdok-Bénye községet. Az iktatásnak Kornis Ferencz személyesen, Kamanczi Ambrus, Kornis Dóra, Golopi Gáspárné nevében ellentmondottak.³

Mondolai Péter, ki 1587-ben putnoki várkapitány volt, korábban elhalt mint testvére Pál, mert ez utóbbi

¹ Szathm.-Kir. ltár. XIV. 957.

² U. o. II. kt. 129. sz.

³ Csoma ltár.

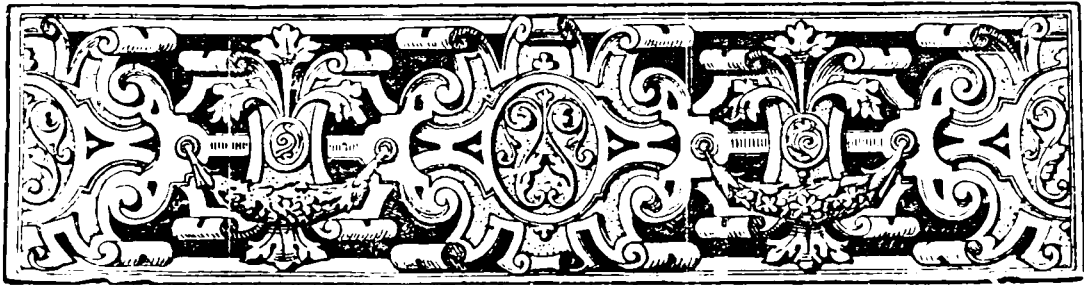
több hatalmaskodást követett el, Péter gyermekei - - különösen Anna - - Horváth Jánosné ellen.

A család leszármazása következő:

Kristóf				
(Putnoki Zsófia)				
Péter 1560 (Monai Klára)		Mihály †	Pál 1560 (Poturnyai Klára)	
Kristóf †	Anna (Gagy Horváth János)	Zsuzsanna (Fuló Mátyás) 1589	Klára (1. Kornis Péter) (2. Lenkei Mikl.)	Pál † (Fáy Borbála)

A család czimere Mondolai Gáspár 1547. évi pecséte után: pánczélos kar, markában két buzakalászt tart. Egy másik pecsét után: pánczélos kar, markában két száras lilomot tart.

Nádasdi (l. Aba-nemzetség).
Nádaskai. A nemességszerző András Gönczön lakott, hol armalisát 1757-ben a megye gyűlésén kihirdették. Ez armalist Mária Terézia adományozta 1756-ban az ő és négy fia részére, melyben a czimer következő: osztott, felül hasított; I. kékben három aranypólya, II. ezüstben három (2, 1) veres hatágu csillag, III. kékben nádból kiszökő (zöld gyepen) arany szarvas. Sisakdisz: szerecsen, balra lecsüngő, kétvégü homlokkötővel, jobbában nyilvesszót ezölöpösen tart, balját csipőjére támasztja.¹ A család tagjai, a nemességszerző fiai és unokái mind a ref. papi pályán működtek és szülőföldjükről elszármaznak. Egy családfa-töredék következő:²

András			
András kelecsenyi pap	Gergely aranyosi pap	János † Göncz-Ruszkán	Mihály jánosi pap
András tokaji pap	Sámuel kazai pap	Dániel ragályi pap	

¹ Siebm. 438. 325. tb. L. R. 44. 197.

² A. V. lt. nsi ir. 438.

Nádasi. III. Károly Bécsben 1715 febr. 28-án kiadott armalisban János, László, István, György, Ignác, Imre, Klára, Erzse testvéreket megnemesítette. Publ. Szempczen 1715 jul. 23-án.¹ A czimer: kékben, hármashalomra illesztett arany koronából kinyúló veres ruhás kar, markában kardot tart, melyre törökfő van szurva. A kíséret felül ezüst hold, alól arany csillag. Sisakdisz: növekvő kettős farku oroszlán, baljában zöld koszorút, jobbában kardot tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Nádassi János 1726-ban Nagy-Bodolón lakott.

Nagy. Nagy néven megyénk több armalista családot mutat fel.

1. *Nagy* másként *Borbély*. Czimerlevelét 1702 jul. 18-án Bécsben nyerte, a midőn Nagy, másként Borbély Ádám, neje Zemléni Anna, gyermekei: István, Ádám, Sámuel, János, Anna, megnemesítették. Publ. Rimaszombatban 1702. évi okt. 13-án.² A czimer: veresben, zöld alapon, kék ruhás, veres öves és kalpagos férfi, balját csipőjére támasztja, jobbában kardot tart. Sisakdisz: növekvő veres kalpagos, kékruhás férfi, jobbában vízszintesen félholdat tart, balját csipőjére támasztja, melyre három csillag van illesztve; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A nemességszerző Ádámnak két fia volt: János és István. Ez utóbbi pető-szinyei pap, mint ilyen igazolta megyénkben nemességét.

2. *Nagy*. Czimerlevelet I. Leopold adományozott Pozsonyban 1659 szept. 23-án: János, István, Péter testvérek részére, melyet 1660 ápr. 26-án a Gönczön tartott megyegyűlésen kihirdettek.³ A czimer: veresben

¹ A. V. lt. nsi ir. 446.

² A. V. nsi iratok. 431.

³ U. o. 445.

arany pólya, melyben természetes nyul szalad, a paizsban alól, felül egy-egy fehér lilium. Sisakdisz: növekvő arany oroszlán, jobbában karddal; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

1725-ben Csécsben. Abusive *Fodornak* is hivatott.

3. *Nagy*. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1635 okt. 20-án Nagy Mihálynak, nejének Dórának s gyermekeinek: István, Pál, Sebestyén, Gergely és Erzsének. Kihirdettetett Zemplénmegyében, Zemplén városában 1636-ban.

A czimer: kék paizsban, zöld alapon, kettősfarku arany oroszlán, jobb karmában kardot tart. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család 1717-ben Szikszón volt honos s ott élnek ivadéakai napjainkban is. Abusive Kulinnak is hívták.¹

4. *Nagy*, másként *Agyai*.

Bethlen Gábor nemesítette meg Kolozsváron 1609-ben okt. 12-én kiadott czimerlevelében Nagy, másként Agyai Jánost. Czimere: kék paizsban pánczélos kar, markában tör, reátüzött törökfejjel.

5. *Nagy* aliter *Polgár* (l. Polgár alatt).

6. *Nagy*. Czimerlevelét II. Ferdinánd adományozta Bécsben 1622 jul. 20-án Nagy Miklósnak, gyermekeinek: Mihály, Zsuzsanna, Erzsének, Mihály és István testvéreinek s ez utóbbi gyermekeinek: Osváld, János és Erzsének. Publikálták 1622 nov. 24-én Barsmegyében. A czimer: osztott paizs, felül kékben ágaskodó arany oroszlán, alul veresben fehér liliummal rakott fekete czölöp, két oldalt a mezőben egy-egy fehér rózsától kísérve. Sisakdisz: öt: fekete-arany-veres-fehér-kék strucztoll. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

1742-ben Szikszón honos.

¹ A. V. nsi iratok 869. sz.

7. *Nagy*. A családból Nagy György 1725-ben Gecsén lakott s nemességét II. Ferdinándnak Pozsonyban 1630 máj. 18-án adományozott czimerlevelével igazolta, melyet 1631-ben Abaujmegye közgyűlésén kihirdettek.

Nagy másként **Csontos**. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1650 febr. 15-én *Nagy* másként *Csontos* Mihálynak, melyet ugyanezen évben Kassán kihirdettek.

A czimer: kékben, zöld alapon grif, jobb karmában kard; sisakdisz: növekvő férfi, kalpagban, szürke öltözetben, arany övvel, jobbjában kardot tart, balját csipőjén nyugtatja. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.¹

Az 1743. évi nemesi lajstromozás a családot Jászáron találta.

Nagy másként **Vécsei** (l. Vécsei másként Nagy).

Nagymádi. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1654 júl. 8-án Kincses Andrásnak, nejének Onghi Katának, testvéreinek (mostoha) Nagymádi János, Pál, Lukács, Mihály, Ferencz és Istvánnak. Kihirdettetett 1655-ben Ónodon, Borsodmegye közgyűlésében.

Az armálisban említett Nagymádi Istvánnak fia: János, unokája: György volt, ki 1781-ben Zemplénmegyei Csanáloson lakott, s Borsodmegyétől nemesi bizonyítványt kérve, Szikszón telepedtek le, hol utódai most is élnek.

Nagytáallyai másként **Hidegh**. A család első őse Hidegh Pál, szederkényi tanító volt, kinek Zrinyi Ilona 1660 decz. 27-én Munkács várában manumissziót adott. 1725-ben Zemplénmegye nemességi bizonyítványt adott azon négy testvérnek, ki az alábbi családfa élén áll:

¹ Hiteles másolat A. V. lt. nemesi iratok No. 757.

N.

Mihály büdi pap (Nagy Mária)	Pál F.-Méra (Horváth N.)	István F.-Fügöd (Körtvélyessi N.)	János Miskolczon
	Pál	Gábor	János
			István
			Mihály
György	Sámuel	Éva	Mária
			Judit

Hihetőleg Istvánnak a Körtvélyessi leánytól származott az alábbi leszármazás.

Károly

(1. Tolnai.....)

(2. Teleki Kata)

Étel-katalin	Borbála	Zsuzsanna	János	László
(Namenyi)	(1. Putnoki Béla)	(Fay József)	(Fay János)	
Bertalan	(2. Fay József)		Marta	

A család Felső-Fügeden most is, s birtokos ott és Fuló Kéresen.

Nagymáté. Armalist a család, II. Ferdinándtól nyert Bécsben 1631 jun. 21-én, melyet 1632-ben Pelsőczön, Gömörmegyében publikáltak.¹

A család vagy annak egy ága Abaujmegyébe szakadt, hol egyik tagját az 1774. összeírás Zsujtán találta, hol a család ma is él.

A leszármazás néhány izen következő:²

Pál

Sámuel

Ferencz Fony	Sámuel Korlát
György 1763	Márton
Sámuel	István
Pál	András
	Pál Idrány

¹ A. V. lt. nsi ir. 872.

² U. o. 429.

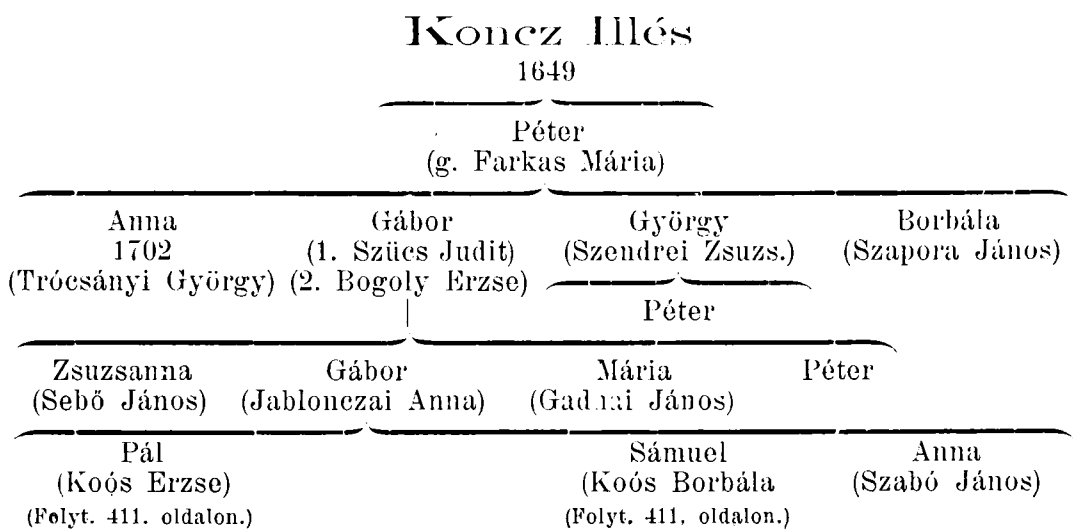
Naményi-Koncz. A Naményi-család tulajdonképeni neve Koncz. Abaujmegyétől 1722. évben kiadott nemesi bizonyítványban¹ erre vonatkozólag a következő megjegyzés áll: „Koncz Illés, Beregmegyében, Namény faluban lakott, de mivel fia Péter Wesselényi Ferencz palatinusnak secretariusus volt, csak a Naményi nevet használta“.

A nemességet s czimert Koncz Illés (Helias) szerezte, kinek III. Ferdinánd Pozsonyban 1649 máj. 18-án czimerlevelet adományozott,² melyet még ugyanazon év jul. 26-án Beregmegyében kihirdettek. Ez armalisban a czimer: kékben, zöld alapon, kiterjesztett szárnyu fehér galamb, csőrében pálmaágat tart. Sisakdisz: Nyitott fekete szárny között, czölöpösen markolatán álló pallos, rajta keresztülhuzott koronával; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A XVII. század végén a gibárti Farkas-család után gibárti földesurakká lettek és a család egyik ága most is birtokosa az ősi vagyonnak.

Mostan élő tagjai közül: Gyula, Abauj-Torna vármegye árvaszéki elnöke; József, kuriai bíró.

A családfa következő:

¹ Családi Itár.

² Eredetije a családnál.

Pál (Koós Erzse) (Lásd a 410. oldalt.)			Sámuel (Koós Borbála) (Lásó a 410. oldalt.)		
Pál (Görgei Anna) †	Erzse (Pilisi János)	Anna	Kata (Cserépi N.)	István (Dozler Paulina) †	
Mária (Fekete Pál)	Zsuzsanna (Terbócs István)	Sámuel (1. Cserépi Mária) (2. Váradi Fekete Mária)			András elesett a kassai csatában (Matusz Ágn.)
Bertalan (Hidegh Kata)	2-től Róza (Tarnóczy János)	Lajos (Szepessi Amália)	Gyula (Császár Mária)	Pál (Hoffori Antónia)	
Béla	Bertalan		Ilona	Gizela	
			Malvina Ilona Ervina Pál		
Borbála (Winkelhofer Kár.)	Antal (Lóga Mária)	Karolin (Nagy Péter)	István (Kisszeli Ilon)	József (Czibur N.)	
	Géza		István		

Nedeczei. Czimerlevelet I. Leopold adományozott Bécsben 1667 jan. 15-én Nedeczei Bálintnak, s általa Mártonnak és Lukácsnak. E czimer kékben, zöld alapon, három buzakéve; sisakdisz: ezüst,-veres és arany-kékben osztott nyitott szárny között koronás növekvő arany oroszlán.¹

A család valószínűleg Nedeczről (Szepes) származik, hol egyik tagja, János, a nemességszerző Márton, déd-unokája 1761-ben is élt. Nedeczei Péter a XVII. században Egerből Bodokő-Ujfaluba költözött, de unokája, György, ki Desewffi leányt vett el, már Sáros-Tarczán a nedeczi harminczad filialistája volt 1761-ben.²

Két töredék a következő leszármazást adja: .

¹ Siebm. 447. 329. tb.

² A. V. lt. nsi ir. 433.

Péter

Egerből

László	Lukács
György (Desewffi)	1761

Márton

János
István
János 1761 Nedeczen

Nekcsei (l. Aba-nemzetség).

Némethi. Borsodmegyei nemes család, melynek egyik tagja: Lajos, Vadnáról, hol e család honos volt, e század első éveiben Abauj-Szántóra költözött és megyénk kötelékébe lépett.

A beszármazott Lajos atyjától a leszármazás napjainkig következő:

István

(Barczikai Klára)

János (Vécsei Zsuzsanna)		Lajos (Molnár Erzse)		Zsófia	Mária (Marton József)
János	István (Czakó Mária)	Kiára (Puskás Sámuel)	Zsuzsanna	István (Kereszturi Lidia)	
		Gábor ügyvéd (Nagy Mária)			
Kálmán		András	Béla	Ilona	

Neumann. Czimerlevelét I. Leopold adományozta Bécsben 1672 jul. 1-én Ábrahám, Bertalan, Mátyás test-

vérek részére, melyben a czimer: kékben, zöld alapon két ekevas között álló, természetes színű strucz madár, csőrében patkót tartva; sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Kihirdették Kassán 1673 szept. 2-án.

A család Meczenzéken élt, hol az armalisszerző Bertalan, István nevű fia: Jakab, nemességét bizonyította.¹

Nevelős. Az 1746. évi nemesi összeírás Nagy-Idán találta a családot, hol ekkor András, István és János testvérek éltek.² Armalist a családnak III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1652 jan. 20-án Nevelős Mihály, felesége Navás Anna, gyermekei István, György és Anna, valamint a főczimerszerző mostoha testvére: Nadvavári János részére. E czimer: kékben, zöld alapon pelikán, vérével három fiat táplálva; sisakdisz: növekvő grif, jobb karmában kardot tartva; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Kihirdették Gönczön 1652 ápr. 9-én.³

Nikházi (restei). Gyorsan emelkedő család, czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1634-ben Nicasi, másként Benios Jánosnak, gyermekeinek: István, Pál és Katának, s testvéreinek: György és Balázsnak, melyet még ugyanazon évben Abauj vármegye közgyűlésén kihirdettek.⁴

Czimere — a család egyes tagjainak több egybevágó pecsétje után: kék paizsban pánczélos kar, markában szőlőfürtöt tart; sisakdisz: pánczélos kar, markában három buzakalászszal; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

¹ A. V. lt. nsi ir. 416.

² A. V. lt. nsi ir. 411.

³ U. o.

⁴ Téglási levéltár.

A nemességszerző Nicasi János Szepsiben lakott. Fia, István kiemelte családját az armalisták sorából és kiváló műveltsége, erős, szilárd jelleme, hazafias érzülete folytán családjának legkimagaslóbb tagja lett. Vagyonát zálogos birtokok szerzésével gyarapította, a midőn 1664-ben megszerezte az Abaffiak és Bégányiak makranczi birtokait.¹ Ezt megelőzőleg már 1553-ban szolgabíró volt Abaujmegyében, 1662-ben Torna vármegye követül küldte fel. Az 1669. év Abauj vármegye alispáni székében találta, a midőn ő is nemesak részt vett a Wesselényi-féle összeesküvésben, hanem annak egyik lelkes tagja volt. 1670-ben Kassáról Tokajba ment mint Rákóczi követe, a gönczi gyűlésen mint alispán proklamálta a németek ellen a felkelést. A szerencsétlen összeesküvés elfojtása után őt is perbe idézték, s még sokan, kik multjukat és vallásukat megtagadva megmenekültek, s vagyonaikat is megmentették, ő, ki sem multját, sem vallását meg nem tagadta, nagyidai Székely Andrással, Bori Györggyel, Fuló Miklóssal, Káthai Ferenczczel együtt fej- és jószágvesztésre ítéltetett.

Ki nem végezték ugyan, de Székely Andrással, Chernel Györggyel és Bánchi Mártonnal a Csehország és Szilézia között fekvő glatzi várba hurczolták örökös fogságra, hol a szigorú rabságban valószínűleg el is halt, mert többé róla nincsen emlékezet.²

Fia: György, Rákóczi Ferencznek volt ezredese 1707-ben,³ s ennek fia: szintén György 1713-ban alispánja volt Abauj vármegyének.

A család leszármazása napjainkig következő:

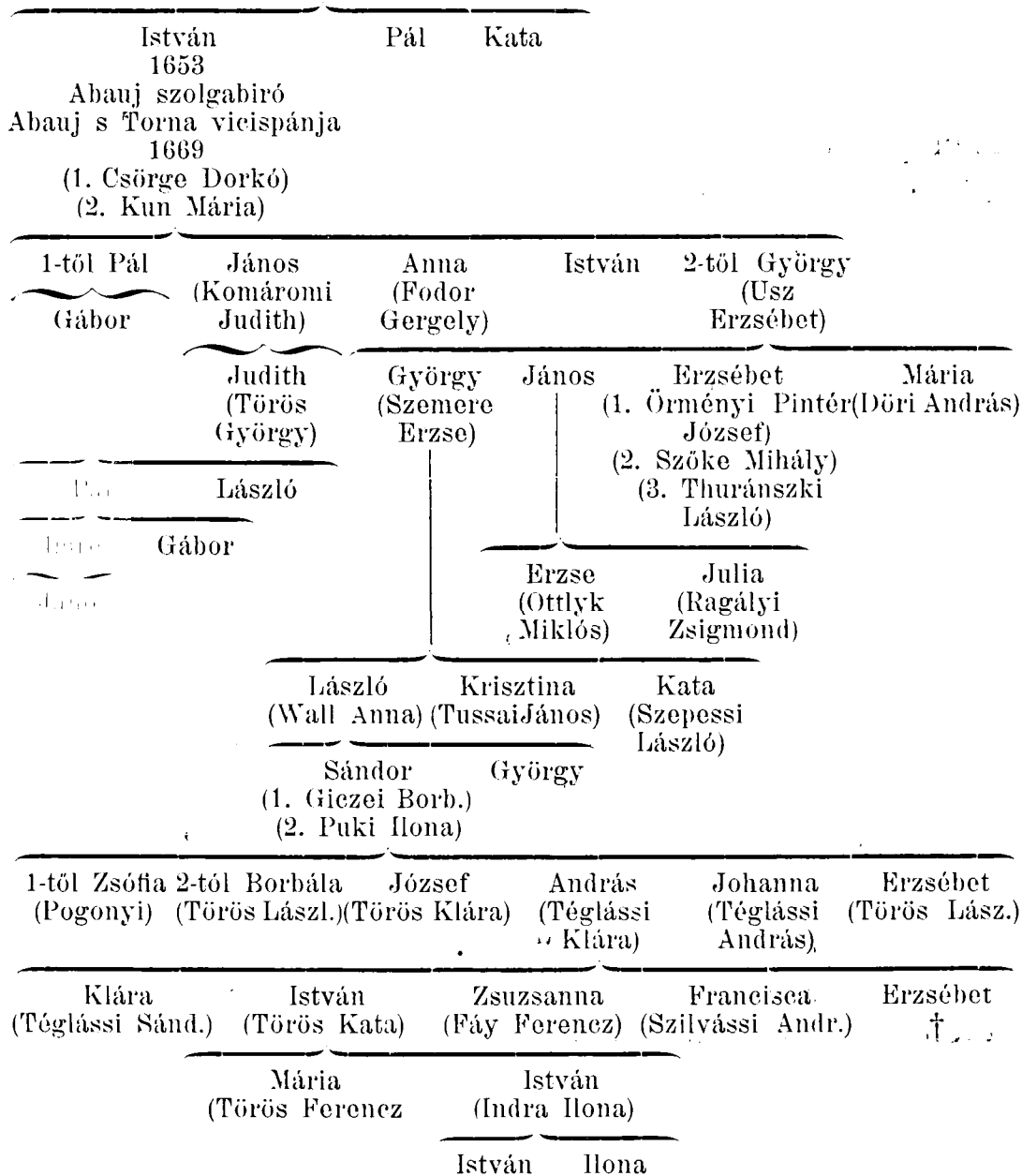
¹ Téglási Itár.

² Pauler: Wesselényi összeesküvése. II. 410. 411.

³ Nagy Iván. VIII. 155.

János, György, Balázs

Szezsiben
Nieasy alias Benios nemességet szerzik 1634.

Nyerges. Czimerlevelet a családnak III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1643 ápr. 30-án, melyet 1644 febr. 14-én hirdettek ki Abaujmegye egyik közgyűlésén.

E családból 1725-ben Nyerges István szezsii bíró volt. Két fia maradt: András és György. Andrásnak fia

István 1771-ben szintén mint szepsii lakos bizonyította nemességét.¹

Nyéstai. E családról a XIV. században van emlékezet, azon túl vagy nevet változtatott, vagy kihalt. 1259-ben Nyéstai János, Tamás fia királyi ember volt azon perben, melyet Vadászi László — Leukus Fia — Miklós országbíró előtt a rudobányai lakosok ellen folytatott.² Ezen Jánosnak két fia volt, Pál és Tamás. Pál 1388-ban tiltakozott testvére Tamás ellen, mivel ez „Kis“-nek nevezett szintén Nyéstai Pálnak a leánygyedét ki akarta adni.³

Ezen két adat tartotta fenn a család emlékezetét.

Nyilas. A családnak I. Ferdinánd adományozott armalist Bécsben 1551 okt. 1-én. Ezen armalissal óhajtották az 1725. évi nemesi nyomozatkor magukat igazolni a Debreczenben lakó Nyilas János, a csanálói pap Nyilas András és Szent-István-Baksán lakó Nyilas György testvérek. Mivel azonban a testvérek szülei Galvácsiaknak és nem Nyilasoknak hivattak, a nyomozóbizottság felszólította őket az armalisszerző Nyilastól flu ágon való leszármazásuk bizonyítására.

Ez úgy látszik sikerült is, mert a mult század utó felében egy újabb nemesi nyomozat alkalmával kétségtelen nemeseknek ismertettek el.

¹ A. V. l. nsi iratok No. 428.

² Ziehi okmtr. III. 152. 153.

³ Kassai titk. ltár. M. M.

Olajos. Nemességet és czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1638 decz. 29-én Olajos Pálnak és mostohatestvérének Kis Pálnak. Kihirdették Gönczön 1639 febr. 14-én. A czimer: kék paizsban, zöld alapon álló szőlőtöke, melyről a fehér fürtöket két, egymással szemben álló seregély csipkedi. Sisakdisz: seregély, csőrében fehér szőlőfürtöt tart, nyaka nyillal átlöve. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.¹

Olajos Pál 1725-ben Tornyos-Németiben lakott, s a nyomozat alkalmával ezen czimerlevéllel igazolta nemességét.

Olcsvári (olcsvári). Régi család, mely a megye Olcsvár falujától vette nevét. Első nyomát 1361-ben találjuk, midőn I. Lajos király Pethewnek, Péter fiának, kit Teukének neveztek, továbbá Baktai György fiának, Péternek és Jánosnak a hegyi városban: Thelukiban (Telkibányán) fekvő birtokaikért cserébe a baktai és

¹ Eredetije Abaujm. Itarában.

az olcsvári birtokot adományozta.¹ Olcsvárt előbb az Aba nemzetség birta.

* A király már az adománylevél kiadását megelőzőleg átadatta a csereadományba kapott birtokokat az adományosoknak, mert már 1359-ben megrendelte Bebek István tárnokmesterének, Czudar Péter diósgyőri várnagyának, továbbá Idoi Pál fia, Jánosnak és Zwinyei Petőcz fia, Jánosnak, hogy Tewkei Pétert és testvéreit baktai és olcsvári birtokukban megoltalmazzák.²

I. Lajos királynak ezen adományát 1398-ban Zsigmond király ujólag megerősítette.³

1391-ben a család vagyona a kisidai vagy omodeidai, másként gergelytelki birtokkal szaporodott, mely Kisidai Omodei fiának, Miklósnak megszaktán a családra háramlott. E vagyonban részesek voltak: Olcsvári János fiai: András és Dénes és Baktai Imre fia: László.⁴

Mindezekből kitűnik, hogy az Olcsvári- és Baksai-családok egy törzsnek voltak különböző hajtásai.

Tewke Pető rövid ágazata következő:

Péter				
Pethew				
1361				
„Tewkének“ nevezett				
György	Ilona	Erzsébet	Dóra	Ilona
1381	(Haraszi István,	1381	(Mindszenti	(Lonchi Gergely
†	Péter fia)	(Aboni Gáll	András	Bank fia)
		Pál fia)	Szaniszló fia)	

¹ Szemere lt. fe. 42. No. 6.

² U. o. fe. 42. No. 4.

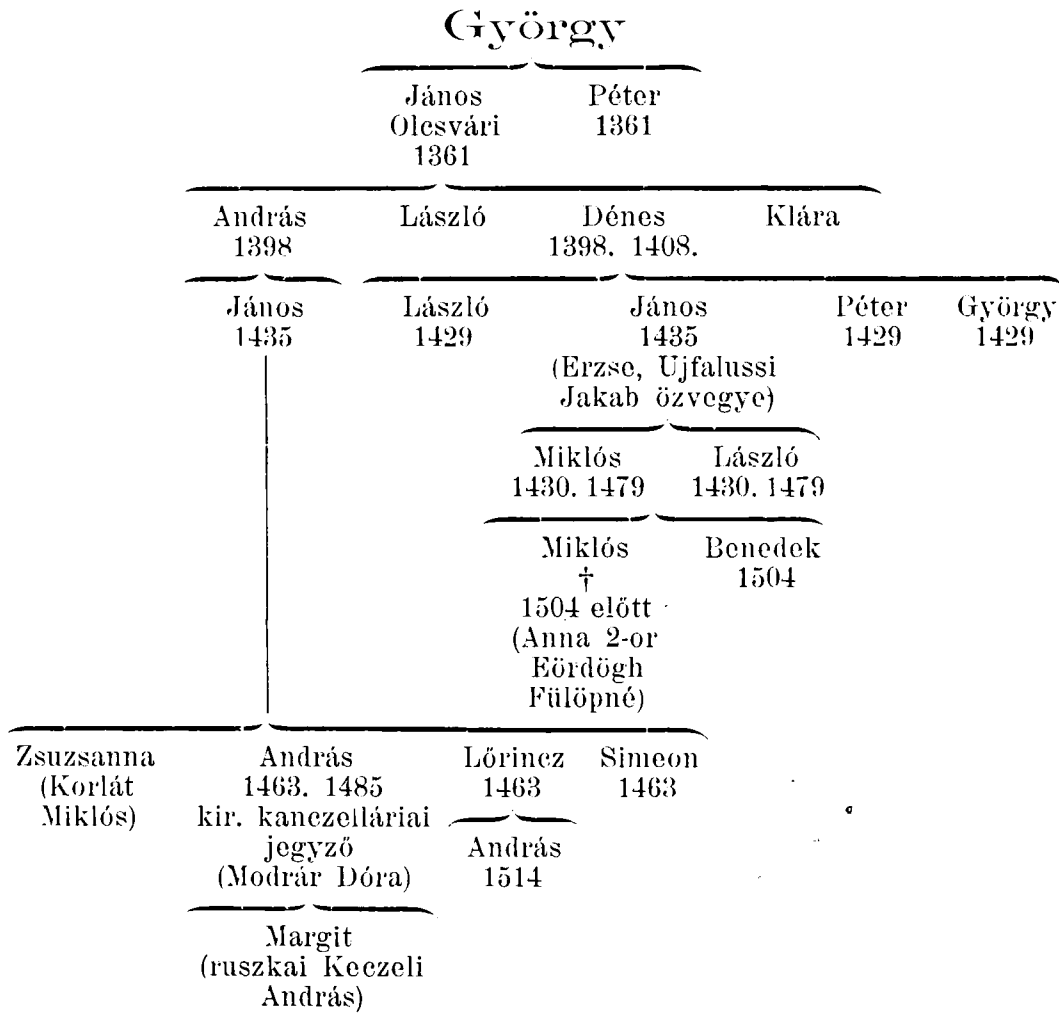
³ U. o. No. 5.

⁴ U. o. fe. 20. No. 44. és fe. 32. No. 6.

A férfitestvér György hamar meghalhatott, mert 1384-ben a leányoknak, András és Dénes, János fiai adták ki a leánynegyedét.¹

Baktai másként Olesvári György leszármazása ez :

I. tábla

Ezen családfa a következővel biztosan össze nem köthető. Nem tudjuk a második tábla élén álló testvéreknek atyja András, Miklós vagy Benedek volt-e? kik a XVI. század elején éltek.

¹ Szemere lt. fe. 42. No. 12.

II. tábla.

N. N.

János 1523	Ferencz (Kálnai Dóra)	György	Kristóf	Dénes	Benedek	Margit (Kendi Lázár)
Farkas (Ujfalusi Bornemisza Anna)	Dóra (Zsujtai János)		János Márton 1588 (Olcsvári Kata)			Orsolya ¹ (Vendéghe Miklós)
György 1597 (Kozárdi Anna)	Borbála 1597 (Csuda György)		Margit (1. Láncezi György) (2. Mikes Szabó István)	Zsófia (Gergellaki András)	Anna (1. Monai Ferencz) (2. Szászfai Farkas) (3. Csebi Bálint)	
András						

A XIV. század utófelében élt Olchvári János, kinek fia Dénes Mislóka birtokot 100 aranyforintért Chyrke Pétertől zálogba vette s ugyanannyiért 1408-ban Kassa városának inscribálta.¹ Unokájának Olchvári Jánosnak az 1427. évi portalis összeírás alkalmával Olcsváron 13 portája volt.² Felesége Erzse, Ujfalusi Jakab özvegye, oly kikötéssel hagyta 1453-ban nászhozományát férjére, hogy ez az olcsvári sz. Katalinnak szentelt egyházban minden héten egy misét fog lelki üdvéért szolgáltatni.³

Midőn Benyéki Miklós, családjában az utolsó, 1450 körül elhalt, birtoka, Benyék, királyi collatióval 1473-ban Zbugyai Istvánra és Olcsvári Andrásra, ifjabb János fiára szállott.⁴ E birtokból Benyéki László özvegyét, kozmafalvi Kozma Scolasticát úgy elégítette ki, hogy Benyék falu felét élethosszig átengedték neki.⁵ Andrásnak Modrár

¹ Kassa v. titk. lt. M. I.

² Thallóczy: A kamara haszna. 172.

³ Szemere ltár fe. 42. No. 27.

⁴ J. C. prot. A. fol. 7.

⁵ U. o. fol. 8.

Dórától egy leánya maradt, ki 1515-ben Keczei Mikósné volt. Testvérei Zsuzsanna (Korláth Miklósné) és Lőrincz voltak.

Többen viseltek közülök megyei hivatalokat. György 1549—1550-ben alispán, Farkas 1587-ben szolgabíró s ennek fia György 1615—22-ig szintén szolgabíró volt Abaujmegyében s 1625-ben követül küldötték az országgyűlésre.

A család később Zemplénbe származott, hol birtokos volt s részben ma is birtokos, Szegi, Bereczki Szilvás-Ujfalu, Czigánd és Lasztomér helységeken. Közülök Zsigmond II. Rákóczi Ferencz hive volt, őt rodostói száműzetésébe is elkísérte. Ő volt megalapítója a család szathmármegyei ágának, mely, miként a zempléni, ma is él.

A család iratai a Zemplén- és Szathmármegyébe költözött ágazoknál vannak. Ezek szolgáltatnák a kiegészítő adatokat a család ezen hézágos történetéhez.

Czimere: hasított paizs, elől a hasítási vonalból előtűnő sas, hátul szintén a hasítási vonalból előtűnő lilium. Sisakdisz: nyitott szárny között hatágu csillag, néhol zárt szárnyra illesztett hatágu csillag.

Osváth, Osvárth. A magyar nemesség sok Osváth nevű családjainak egyike, egy ágát a XVII. században Abaujmegyébe is kiterjesztette s itt az alsóbb nemességhez tartozott.

Osváth Péter a XVII. század első felében, apróbb birtoktesteket, házhelyeket vett zálogba Bátorban a Báthoriaktól, Karácsondon a Karácsondiaktól s Felső-Gadnán a Baxiaktól. G.-Bátorban telepedett meg, de ágazata fiágon már fiában, leányágon unokáiban kihalt.¹

Rövid leszármazása ez:

¹ Jakabfalvi Itár.

Péter

István
(selyebi Kovács Zsuzsanna)

Zsuzsanna Kata
(Salamon Mihály)

Óvári. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Bécsben. 1654. okt. 1. Tsedreki de Ouári Péternek s véle Mihály, András, Pál és Ferencznek. Kihirdetett 1654 nov. 24-én Szendrőben, 1655 szept. 30-án Tornán. A czimer: kék paizsban zöld alapon férfi áll, prémes kalpagjának veres bélése lelóg, ruhája veres, nadrágja fehér, csizmája sárga, jobbában kardot, baljában követ tart. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család további életében az Óvári nevet használta s Szántón telepedett meg. Közülök Pál (sz. 1815. † 1879.) jeles orvos volt, ugyyszintén fia Endre is, ki fiatalon elhunyt, leánya Mária Truskovszki Gyula felesége.

Ördög. Szikszói nemes család, hol addig tartózkodott, míg Rabutin Szikszót föl nem égette, ekkor a család átköltözködött Aszalóra s onnan a mult század közepe felé a zemplénmegyei Megyaszóra.¹

Leszármazás ez:

György

Szikszón

István Gergely
Aszalón

Márton

István János
1764
Megyaszón

¹ A. V. nsi ir. 459.

Ötvös-Ráczevi. II. Ferdinánd Bécsben 1629 jul. 19-én czimerlevelet adományozott Ötvös Ferencznek, ki már elébb is nemes volt. E czimerlevelet 1631 márcz. 31-én Szécsényben kihirdették.¹ A czimer: kékben, zöld alapon, természetes leopárd sárga buzakévét tart. Sisakdisz: fehér galamb, kiterjesztett szárnyakkal, csőrében borostyán ágat tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Egy 1753. évi nyomozat következő családfát adja:

Ötvös-Ráczevi N.

István	János megyaszói pap	Ferencz Nagy- Péderben
	János	Ferencz
	János 1753	István 1753

¹ A. V. nsi ir. 453.

Pál. Az 1769. nemesi nyomozat Rásonyban találta e családot, hol utódai most is élnek.¹

Palkó. A mult században a család Kovács-Vágáson élt. Az 1725. évi nemesi nyomozatkor Palkó János Szaboles vármegyének 1660. évben Petneházán kiállított bizonyítványát mutatta fel az I. Leopoldtól Bécsben 1658 decz. 24-én a családnak adományozott czimerlevél kihirdetéséről.

A leszármazást Borsodmegye igazolta, mely a czimerszerzötől a mult század végéig következő:

János, György

János

János
1725

István

Mihály

¹ A. V. lt. nsi ir. 470.

Pamlényi. Pamlényi nevű családról már 1550-ben van emlékezet, midőn I. Ferdinád Pamlényi Andrásnak és rokonának, szintén Andrásnak bizonyos földeket adományozott Pamlényban, melybe őket a jászói konvent be is iktatta.¹

Ezen Pamlényi-család valószínűleg kihalt, mert a Pamlényiaknak II. Mátyás Pozsonyban 1618 márcz. 8-án armalist adományozott, melyet ugyanezen évben, szept. 8-án hirdettek ki, a vármegyének Garadnan tartott közgyűlésében, midőn is a családot az armalisták sorába felvették.

Az 1726. évi összeíráskor a család egyik tagja: István előmutatta az 1550. évi donatiót, s bizonyította, hogy ezen adományozott javak az ő birtokában vannak. Ennek daczára a család tovább is armalistául ismeretett el.

Nem nyerhetvén a családtól adatokat, nem dönthetjük el, hogy egy volt-e a Pamlényi-család vagy kettő? s az új armalisták a régibb család kihalta után vették fel a Pamlényi nevet? vagy ha egy volt, mi volt oka, hogy 1618-ban birtokában lévén az eredeti adománylevélnek és birtoknak is, mégis új armalisra volt szükségük?

1618-ban élt Pamlényi Ferencz, kinek neje Láncei Erzse volt, talán ennek testvérje volt literatus Pamlényi Mátyás, kinek Attfi Zsuzsannától származott gyermekei: Márton, László és Zsófia Pamlényban laktak.

A család megyénkben most is él és ősi birtokait Pamlény faluban részben fi-, részben leányágon most is bírja.

Panka (rugyasi). Ezen családból a XVI. század közepén élt Panka Péter, ki egyike volt azoknak, kik-

¹ Abaujm. nsi iratok 329. sz.

nek Schwendi Lázár császári tábornok 1559-ben a leleszi prépostság javait eladta, mely eladást azonban az 1567. évi XXXI. törvényczikk érvénytelennek nyilatkoztatta.¹

1559-ben fügedi várnagy volt s gibárti Bor Jánostól Gibárton nyolcz jobbágyat zálogba vett 250 forintért.² Ez volt az első lépés, melylyel a család megyénk kötelékébe lépett. A következő 1560-ik évben Péter ismét növelte vagyonát, megvevén A.-Golop abauj-megyei község felét 400 frtért Tamástól, a sz. Pál szerzet priorjától, ki azt sajóládi kolostoruk javítási költségeinek fedezése végett volt kénytelen eladni.³ 1562-ben zálogba vette Kornis Gáspártól összes ruszkai birtokát 300 forintért.⁴ A mohácsi ütközet után bekövetkezett török dúlás alkalmával elpusztult göncei és ruszkai paulinus kolostorok fekvő birtokait Gönczön és Telkibányán, Ruszkán, Hejczén, Vilmányban, az ott levő malomokkal és szőlőkkel együtt 1569-ben a leleszi káptalan mint hiteles tanu jelenlétében 900 magyar forintért megvette.⁵ 1575-ben Fancsali Lőrinczet a török fogságból kiszabadította, a miért ez neki a váltságdíj fejében eladott örökáron Fancsalban 9 jobbágytelket s Tisza-Szalókon Szolnokmegyében két jobbágyot.⁶ 1584-ben halt el. Két neje volt. Első Fancsi Zsófia, kitől Ilona Kornis Boldizsárné, Kata Dancs Pálné és István nevű fia; a második: Musai Zsófia, kitől Zsigmond és Anna nevű gyermekei származtak.

Istvánnak Beyezi Borbálától Péter nevű fia volt. 1596-ban kiskoru s már árva, kinek gibárti, kornis-rusz-

¹ Nagy Iv. IX. 107.

² J. C. prot. E. fol. 34.

³ U. o. pr. E. fol. 64.

⁴ U. o. pr. E. fol. 183.

⁵ Rupp Magy. helyr. tört. II. 293.

⁶ U. o. P. fe. 2. No. 51.

kai, alsógolopi, kisdobszai és martoni birtokaira Malykóczi Gábor és Kornis Péter, mint gyámok ügyeltek.¹

Pap, Papp. A mult században több ilyen nevű család élt Abauj vármegyében, u. m.: Gönczön, Szepsiben, Alsó-Vadászon, Szikszón, Ináncson, melyeket — adatok hiányában — együttesen említünk fel.

Egy Pap-család² Rásonyban élt és él napjainkig. E család egyik tagjáról írja egy 1725. évi tanuvallomás: „Pap Andrásnak még kezében volt armalisa, de Tökölyi által lett revolúciónak alkalmatosságával, az ő felsége hadai Dobszánál feküdvén táborban, felverték a kiskinyisi templomot, akkor vitték el az ő kegyelme armalisát.” Ezen András akkor Kis-Kinyisen lakott. „Igaz curialis nemes volt”, folytatja a nyomozat, „szabad donatio alatt levő kuriákat is birt és ma is bírja fia: György.”

Ezen Györgynek fia: István 1780-ban atyjától öröklött birtokában lakott Rásonyban. Talán ugyanegy a Pap alias Privigyei-családdal.

2. *Pap*-családból az 1725. évi nemesi nyomozat alkalmából György és Sámuel éltek Szikszón. Ezek nemességük igazolására nemeslevelüket mutatták fel, mely azonban tüztől és dohtól annyira rongált volt, hogy csak az adományozó II. Ferdinánd neve volt kivehető, s az adományos Pap Györgyé és a kihirdetés helye s ideje: Borsodmegye, Ónod 1633.

3. *Pap*-család Felső-Kásmárkon volt honos. E családot a Péczeli- és Szilágyi-családokkal egy czimerlevélben nemesítette meg I. Leopold Pozsonyban 1659 nov. 11-én. Kihirdették 1660 jan. 7-én. A czimer is közös volt amazokkal. Oroszlán, jobbában három buza-kalász. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn.

¹ Szkl. XVII. 1174.

² A. V. lt. nsi iratok 466.

4. *Pap*. Czimerlevelet Pap György impetrált I. Leopoldtól Bécsben 1669 máj. 7-én, mely 1720-ban jan. 15-én a Kassán tartott megyegyűlésen kihirdettetett.

A család az 1725—1726. évi nemesi nyomozatok alkalmával Ináncson lakott.

Pap, másként **Privigyei**. Czimerlevet I. Leopold adományozott Bécsben 1667 jun. 25-én Privigyei, másként Pap Miklósnak s testvéreinek Andrásnak és Jánosnak, mely Abauj vármegyének Gönczön 1667 jul 4-én tartott közgyűlésén kihirdettetett. Az adományozott czimer: kék paizsban, zöld alapon, fehér lovon ülő férfiú prémes, fekete sastollakkal ékitett kucsmában, veres öltöny és fehér nadrágban, sárga csizmákban, jobbában emelt kardot tart, baljában a kantárszárat markolja. Sisakdisz: a férfiú növekvőn (néhol veres mezbe öltözött kar karddal); takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család Abaujmegye birtokosai közé tartozott s Rásonyban lakott és birt. Tagjai napjainkban Borsod- és Tornamegyében birtokosok.

Papi. Mint Garai Miklós nádornak egy 1408. évi ítéletlevelében olvasható, a család törzs őse egy pap volt, kitől az adományban szerzett föld Papinak neveztetett.¹ Ezen papi férfiú azt három nővérének adományozta, kiknek utódai, részben képezték a Papi-családot, mely ezen ítéletlevél adatai szerint csak női ágon vihető vissza közös törzsre. Ezen női leszármazók: Papi Margit utódai: a Gönyüiek, Fügedi Fábián leszármazói és Papi Devecher két ágon levő ivadékaik voltak.

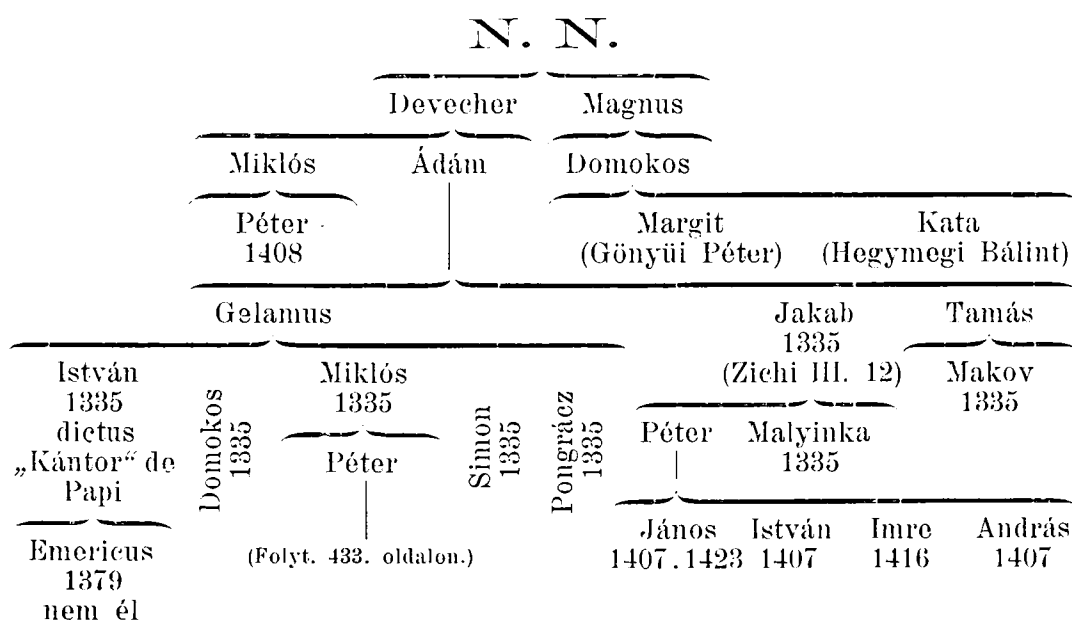
A fenmaradt okleveles adatok nem igen egyeznek a nádori ítéletlevelében foglalt hagyománynyal. Ezek szerint a XIII. század végén két testvér élt, Magnus és Deveser. A birtokukban levő földterületet valószínűleg a

¹ Jászói convent.

mai Devecser és szomszédos Papi képezte. A mai Devecser falu valószínűleg e testvérek egyikétől vette nevét, míg Magnus, ki forrói pap és ujbári vicearchidiaconus volt, kölcsönözhetette birtokának a „Papi“ nevet. Eddig egyezik a hagyomány az okleveles adalékokkal, de eltér attól a következőkben. Magnusnak volt egy fia: Domokos s ennek ága halt ki két leányában, Margitban, kit Gönyüi Péter vett el és Katában, ki Hegymegi Bálintnak volt felesége. Devecsernek két fia volt: Miklós és Ádám, ezek s még több mellékágak, melyeknek egy törzsre való visszavezetése kellő okleveles adatok hiányában nem lehetséges, terjesztették s tartották fenn tovább a családot.

I. Károly király alatt 1335-ben a Papi-család tagjai között birtok-osztály történt. Az osztályos családtagok következők voltak: egyrésről Gelamus fiai: István, Domokos, Miklós, Simon és Pongrácz; Tamás fia Makov és Jakab fia Malyinka, másrésről Gabán fia Mihály és Benedek fia Ivánka.

Ezen korból egy bár hiányos családfa következőleg állitható össze:

Péter	
(Lásd a 432. oldalt.)	
János	Péter
1417. 1420	1417. 1420
Miklós	
Benedek	
1473. 1483	
Orsolya	
Kata	
1483	

Egy másik töredék:

László		Mihály
János	Desew	János.
1356		1356
(Anj. III. 55)	László	
	1356	

Az 1356. évben Domokos, Gelyenus (Gelamus), (inkább Magnus!) fia mag nélkül halván el, Zeechi Mihály országbíró Jakab, Ádám fia; János, László fia. László, Desew fia, nevezett László unokája és László, Mihály fia között a gazdátlan javak felett következőleg intézkedett az egri és jászói káptalanok küldöttei, s a királyi emberek hosszas tanácskozása alapján. Domokos birtokának egy negyedét leányai kapták leánynegyedben, a megmaradt háromnegyed két részre osztva egyik fele Jakabnak mint közelebbi rokonnak, másik fele a többi rokonoknak ítéltetett.¹

1416-ban Garai Miklós nádor parancsára a jászói konvent megosztottatta Péter fiait papi birtokukon, mely osztályban egyik fele a bugyogó kutig Jánosé, azon túl fekvő hasonfele Imréé lett.²

¹ Szathm.-Kir. Itár XIV. 1009.

² Jász. Conv.

Papi János — Péter fia -- Fodor István, Kontha Bálint familiarisaival s több jobbágyaival Papi Silvester --- András fia --- házára tört, őt megölte s javait felprédálta. A meggyilkolt testvére András az 1423-ban Kassa mellett tartott nádori gyűlésen panaszt emelt. Papi János a Zsigmond király kegyelemlevelével védte magát, melyben elmondja, hogy midőn ő egykor feleségével Kétyről Zewlewszi Balázs látogatásából haza felé visszatérőben volt, Papi Sylvester őt nyílt uton megtámadta gyilkos szándékkal és súlyosan meg is sebezte. János, ki ezen gyilkosságért máskülönben fej és jószágvesztésre ítéltetett volna, a király különös kegyelménél fogva a nádori gyűlés határozatából fejbáltságul javainak egyharmadát tartozott a meggyilkolt családjának átengedni.¹

A Papi-család ezen idősebb ágazatában Benedek volt az utolsó férfi sarj. Még 1482 előtt meghalt, mert birtokát Mátyás király 1482-ben Ráskai Balázs főkamrármesterének és budai Kanzler Jánosnak adományozta királyi joggal.² Kanzler a következő évben kielégítette Papi Benedek özvegyét Orsolyát e javakból hitbérére, s leányát, Katát leánynegyedére nézve. Ráskai 1484-ben a neki adományozott részt Tomori István familiarisának adományozta. Az özvegy és nagy kort ért Papi Benedekné leányával 1551-ben az özvegyi jogba és leánynegyedbe kapott részeket Reégghi Kelemennek adták el.³

Azonban a család nem halt ki. Mindjárt a Thomoriak iktatásánál Papi Benedek javaiba 1484-ben Papi Kelemen és Gergely, mint szomszédok voltak jelen.⁴

¹ Szathm.-Kir. lt. XIV. 1011.

² Jász. Conv. C. No. 2. Szathm.-Királyi ltár. fe. XIV. 1015.

³ U. o.

⁴ Szathm.-Kir. ltár fe. XIV. 1017.

1551-ben Papi Miklós és neje Orsolya, Borbála és Dóra leányaikkal eladták papi birtokukat Reégli Kelemennek, Ferencz fia, István, ki már nem önálló ember, hanem Kissevics Horváth László zsadányi tisztartója, szintén eladta papii részét 1616-ban Bécz Ferencz özvegyének: Varsádi Klárának husz aranyforintért.¹

Igy mind kiszorultak az ősi vagyonból. Mihály 1617-ben György, Zsófia és Zsuzsanna gyermekeivel Felső-Kércsen lakott. A család más tagjait a Szárazvölgyön találjuk. 1564-ben Becskeházi Orbánné, Papi Anna s Fuló Balázsné, Papi Zsófia, Papi László leányai ellentmondottak Papi Bálintnak, ki baktai és bereti részeit Pilisi Jánosnak akarta eladni.²

Ezen Bálint és Papi, másként Deli Miklós, mivel nagybátyjukat Papi Mihályt megölték, nótáztattak és Dudva-Bereten, nemesi kuriájukat 3 jobbágytelekkel, Goth-Bereten fél kuriájukat és Papiban 2 jobbágytelküket elveszítvén, azokat Radetzi István kir. helytartó 1575-ben velezdi Kövér Ferencznek és kupai Nagy Balázsnak adományozta.³

Ezen túl a családra vonatkozó okleveles adatok megszűnnek.

Papi II. Az ősrégi Papi-család kihalta után is találkozunk a család nevével. Igy Papi János 1696. és 1698-ban a megyében szolgabíró volt. Azonban ő már egy más családból származott, melynek nemesiséget és czimert Papi, másként Philep Gáspár szerzett a maga és testvérei: György és Gergely részére II.

¹ U. o. fe. XIV. No. 1012.

<div style="border-top: 1px solid black; width: 100%;"></div>	<div style="border-top: 1px solid black; width: 100%;"></div>
Ferencz	Miklós
<div style="border-top: 1px solid black; width: 100%;"></div>	
István	

² Jász. Conv. elench.

³ U. o.

Mátyástól Prágában 1617-ben és mely 1618 decz. 10-én Gönczön kihirdettetett.

Az adományozott czimert csak Papi János szolgabíró pecsétei után ösmerjük. Ez: daru, mely csőrében patkót, emelt jobb karmában pálmaágot tart. Sisakdisz: három strucztoll.

Patai. A család eredete nem ösmeretes. Egy Patai János 1614-ben aug. 10-én nyert czimerlevelet II. Mátyástól. Adatok hiányában nem tudjuk ezt tekintsük e család törzsének, vagy eredete régibb keletű? Ez időtájban tűnik fel a család Zemplénmegyében, hol 1640. évben nemes Patai Pál Brandenburgi Katalin özvegy fejedelemasszonynak tokaji provisorá volt. E minőségében nyert ő és felesége Váczi Borbála a fejedelemasszonytól 1640 márcz. 29-én adományba egy tokaji házat és a Verebes, Remete és Kanducz nevű szőlőket.¹

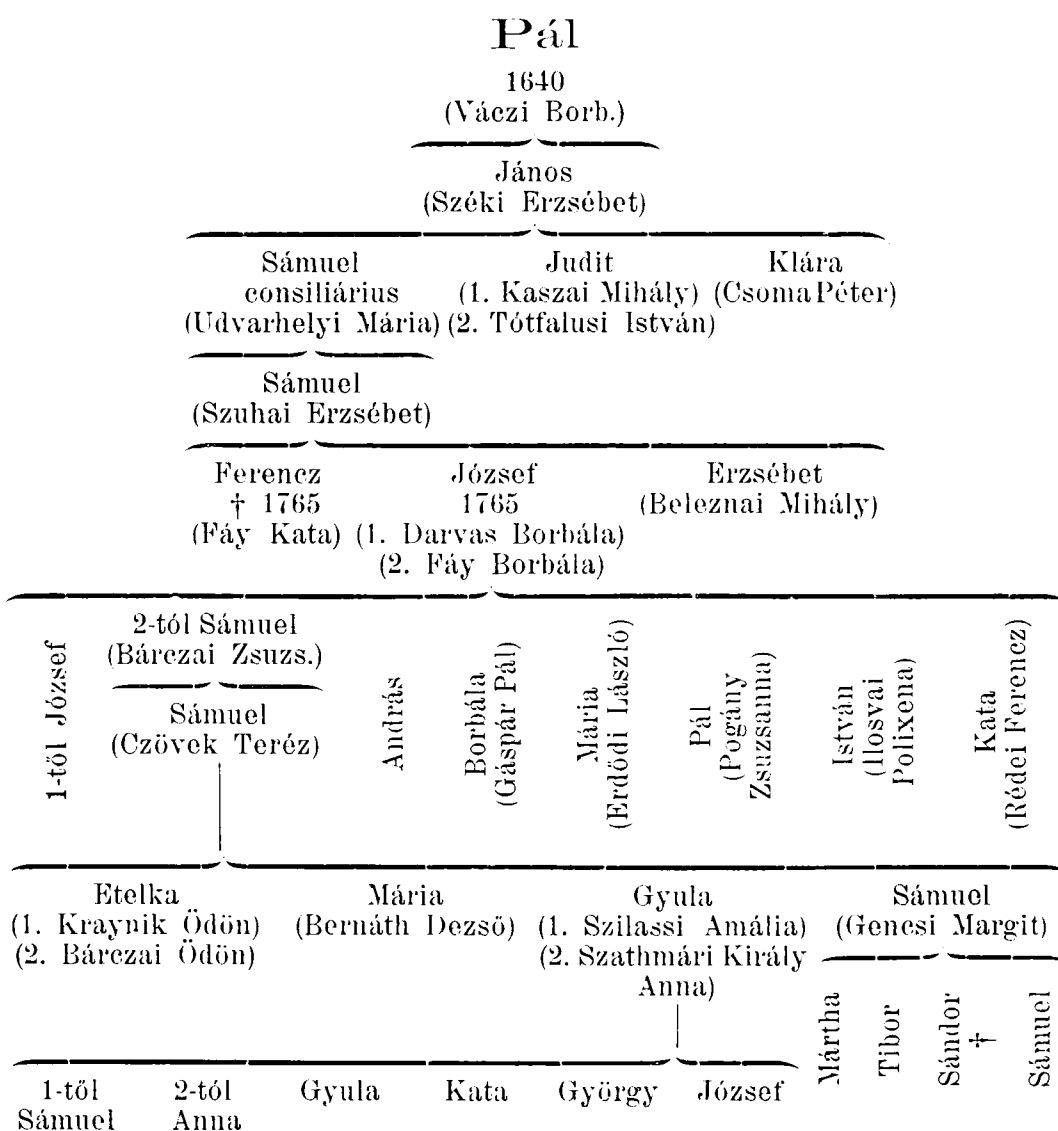
Fia János követte atyját állásában, mint a tokaji vár és uradalom praefectusa. Vagyonát, neje Széki Erzsébettel kapott zombori kereszturi részbirtokokkal gyarapította. A XVIII. század első éveiben bekövetkezett halála után három gyermeke, kik ez időtájban az egész Patai családot képezték: Sámuel, Judit, Tótfalusi Miklósné és Klára: Csoma Péterné, vagyonán megosztottak.

A férfi testvér, Sámuel, a Rákóczi-szabadságharc leveretése után mint consiliarus nagy vagyonra tett szert, majorátust alapított, mely Bájj és Tardos, Szabolcsmegyében fekvő egész falvakból s „Csákány“ nevű hegyalljai szőlőből állott s ezenfelül nagy birtokai kiterjedtek Zemplén, Szabolcs, Szatmár, Bereg, Ugocsa, Máramaros, Abauj és Borsodmegyékre.

Abaujmegyében Czekeházán, Szinán, Göncz-Ruszkán vannak a családnak nagyobb birtokai.

¹ Csoma It.

Leszármazása következő:

Sámuel, hasonnevű atyjának Bárczai Zsuzsannától született fia 1842-ben Abauj vármegyének másod-, 1846-ban első alispánja volt.

A család czimere: kék paizsban, hármas halomra helyezett arany, leveleskoronán pánczélos kar könyököl markában három zöld, száras, leveles veres rózsát tart, melynek gyökerét egy veres szív képezi. Sisakdisz: a paizsalak, takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Péchi (péchujfalusi). Tulajdonképen sárosmegyei adományos család, melynek első ismert őse László, kinek fia Gáspár 1555-ben nyerte I. Ferdinándtól adományba a család előnevét adó Péchujfalvát és czimerlevelet, melyen a családi czimer következő: veres pólyával osztott kék paizsban, hármás fehér kösziklán repülésre kész fekete holló áll. Sisakdisz: a holló; takarók: kék-veres.

A családnak több ágazata különböző időkben költözött megyénkbe.

Az egyik ág, mely ma Alsó-Kásmárkon és Selyeben birtokos, s előkelő szerepet játszott megyénk újabb történetében, az első ismert őstől következőleg származik le:

László		
Gáspár gyulai kapitány (Dóczy Margit)		
Gáspár (1. Sutha Zsófia) (2. Görgei Zsuzs.)		
2-től Gáspár 1676 (Berzeviczi Erzse)		
János (Keczer Erzse)		
Gáspár (Máriássí Klára)		
Gábor (1. Szirmai Zsófia) (2. Dosewffi Julia)		
1-től Gáspár (Baán Róza)		
Tamás abauji főszolgabíró (Bárczai Katalin) (Folyt. 437. oldalon.)	Péter †	János †

Tamás abauji főszolgabíró (Bárczai Katalin) (Lásd a 436. oldalt.)						
Gábor †		István (Komáromi)		Tamás (Menszáros Berta)		Katalin (Darvas Antal)
		Katalin (Papszász György)				
Gábor (Strobenz Irma)	Margit (Bornemissza Lajos)	Berta (Darvas Béla)	Vilma (Décei Lajos)	István †	Tamás	Gáspár

A táblázaton álló Tamás és János testvérek Abauj vármegye főszolgabírái voltak. Tamásnak fia: Tamás, előbb (1865) Abauj vármegye alispánja, majd a szikszai járás országgyűlési képviselője lett. Az 1875. évi fúzió után közlekedési miniszternek neveztetett ki, később több országgyűlési ciklus alatt a képviselőház elnöke volt, valóságos belső titkos tanácsos és a vaskorona rend lovagja.

A családnak egy másik ága Hajdu-Kéres és Kis-Kinyisre költözött és a mult századi nemesi nyomozatok alkalmával bizonyította a péchujfalusi Péchi-családból való közös leszármazását. Ezen ág néhány igen következő leszármazást mutat:

János				
1716				
(Farkas Klára)				
H.-Kéresen				
András		Sándor	Éva	János
1760. 1780		Ujhely	(1. Püspöki Mihály)	†
(Czékus Mária)			(2. Hunyor István)	Csobádon
Kis-Kinyis				
Sámuel	Zsuzsanna	Klára	Mária	
	(Béki N.)	(Ambrózi N.)		
(Folyt. 438. old.)				

(Folyt. 438. old.)

János † Csobádon (Lásd 437. old.)			
György 1780 Tisza-Dob	Zsigmond Tomor	János Nagy-Ar.	Borbála Nagy-Mihály
László	Miklós		

Egy harmadik ága Tornamegyében telepedett le, s a megyei nemesi nyomozatok első öséül Péchi Zsigmondot tüntetik fel, ki 1620 táján élt. Ez valószínűleg egy személy azon Zsigmonddal, ki az első ösmert ösnek unokája és 1625-ben kamarai tanácsos volt.¹

Zsigmondtól a leszármazás következő:²

Zsigmond					
Pál					
	Menyhért	György	Lőrincz		
Imre	Ferencz	János	György	Mihály	
Ferencz 1744 szolgabíró					
László (Horváth Charitas)					
Antal 1824 várnagy					
Ferencz 1839	Károly	Anna	Magdolna	Terézia	Karolin

huszár főhadn.

A család egyik tagja: József kir. táblai ülnök 1810 nov. 16-án grófi rangra emelkedett. A Bécsben kelt

¹ Nagy Iván IX. 178.
² Abaujm. nemesi iratok. 182. IX.

diplomában a grófi czimer következő: Veresben, két hétágu csillaggal rakott ezüst balharánt pólya. A csillagok között koronás középpaizs, benne az ősi czimer, kék paizsban zöld hármashalom középsőjén repülésre kész fekete holló. Az egészet grófi korona alatt, ezüst bélésű, aranyprémes veres palást környezi.

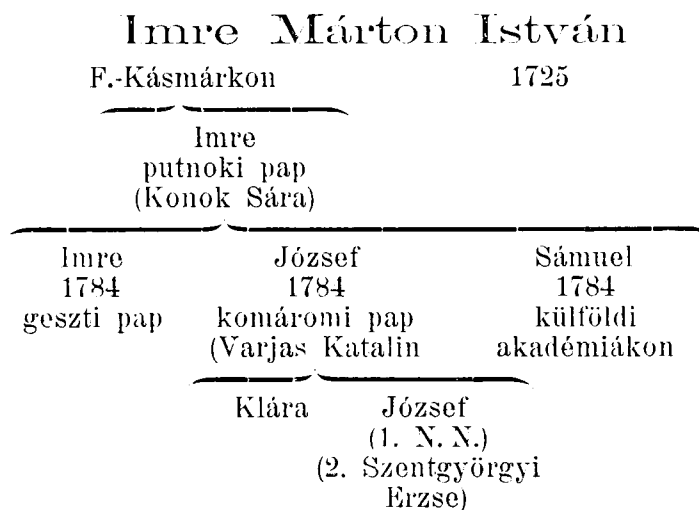
Gróf Péchi Józsefnek két fia volt, Manó (sz. 1817. † 1890) és Konstantin (1821—1866). Az idősebb nőül vette b. Meskő Zenaida Máriát, e család utolsó sarját, véle a széplaki, enyiczkei, fáji, perényi uradalmat nyerte. Előbb Zemplénmegye főispáni helytartója, majd Abauj-megye főispánja, cs. kir. kamarás, v. belső t. tanácsos főkamarászmester, s a vaskorona- és Lipót-rend nagy keresztjeinek tulajdonosa lett. Meghalt Boldogkő-Váralján. Leánya Jaquelina-Zenaida gr. Zichi Rudolf özvegye.

Péczeli. A család czimerlevelet I. Leopoldtól nyert Pozsonyban 1659 nov. 11-én a Pap- és Szilágyi-családokkal együtt, kik mindannyian felsőkásmárki lakosok voltak. Ez armalist 1660 jan. 7-én hirdették ki. A három család egy czimerlevélben nemesítettven meg, czimerük is ugyanaz volt. Ez, pecsétek után: oroszlán, jobb karmában három buzakalászt tart; sisakdisz: a paizsalak növekvőn.

Péczeli János és István 1794-ben folyamodtak Abauj vármegyéhez, mely folyamodványukban jelentik, hogy a felsőmériai tüzvész alkalmával mindenük, s így irományaik is elégték és most a megyétől nemesi bizonylatot kérnek.¹

A nemességi nyomozat a következő családfát tünteti fel:

¹ A. V. lt. nsi iratok 464.

A család két tagja maradandó nevet vivott ki magának a magyar irodalomban. Id. Péczeli József, Imre fia, szül. 1750-ben Putnokon, tanulmányait itthon és öt esztendeig németországi, svájcei s hollandi egyetemeken végezte. 1784-ben Komáromban ref. lelkész volt, honnan 1786-ban Debreczenbe költözött, hol a főiskolában tanár lett és itt halt meg 1792-ben. A Besenyei-féle irodalmi iskola egyik előkelőbb tagja volt, s annak elvonultával vezére lett. Kiváló tehetségű férfiú, kinek, Kazinczi állítása szerint, valamit lefordítania csak annyiba került, mint másnak papirosról papirosra leírni; mint pap kitünő szónok, s mint író „a nemzeti eszme elismert apostola”. Művei: „Zaire“, „Henriás“, „Merope“, „Tancréd“, „Alzir“, mind Voltaire, után „Yung éjszakái“ és Hewey siralmai, „Haszonnal mulatató mesék“ aesopi modorban. Ő szerkesztette az első tudományos magyar folyóiratot: „Mindenes gyűjtemény“ czim alatt.

Fia, József, szül. 1790-ben, szintén külföldi egyetemeken járt, honnan hazatérve, a debreczeni főiskola tanára lett. Az akadémiának is tagja volt. Fő műve: „Magyarország története“ két kötetben, mely különösen

szép irányja által tűnik fel. Meghalt 1849-ben 60 éves korában.

A megye kebelében a család most is él. Péczeli Gyula, mint honvéd a szabadságharcot végig szolgálta, jelenleg ügyvéd Szántón.

Péderi. Régi kihalt család, mely a Buchk nemzetségből származott. Oklevelekben a családról már 1317-ben van emlékezet, midőn Domokos Philpe fia péderi nemes a Buchk nemzetségből és a szepsii polgárok egy a péderi határból kihasított Egyházas-Péder, Sepsi és Bodoló között fekvő négy ekényi föld miatt pereskedtek egymással. Domokos örökösödés czimén elfoglalva tartotta, a szepsii polgárok István elhunyt király és I. Károly adományaira hivatkozva, vissza akarták szerezni. A pert egyeztető bírák: Páni Ugrin mester, Kázmér fia és Bodon comes Panchik fia az abaujmegyei alispán megbízásából 1317-ben úgy intézték el, hogy a peres földet két egyenlő részre osztották s fele részét a sepsii polgároknak, másik fele részét Domokosnak és örököseinek ítelték oda.¹

Domokos 1334-ben is élt, a midőn mint osztoztató bíró volt jelen a Hanvaiak és Tornaiak két Rás nevű gömörmegyei falura vonatkozó osztályánál, a Tornai János részéről.²

Az 1427. évi portális összeíráskor a Péderieknek 16 portájuk volt Péderben.³

A XV. század közepén élt Péderi Miklós, kinek leánya Erzse, elébb Dobai Gergelyné, majd 1473-ban Roskoványi Miklósné volt. Fiu testvérei nem lévén, atyja halála után, 1492-ben II. Ulászló király parancsa folytán Hangácsi Mihály alnádor iktattatott Péderi Miklós péderi

¹ Anj. I. 433.

² U. o. III. 126.

³ Thallóczy: Kam. haszna.

birtokába, de az iktatásnak Roskoványi Miklós ellentmondott.

1577-ben Péderi Péter a jászói convent jegyzője volt, kis-szebenyi Barcsi Albert conventi jegyző magszakadtán ő iktattatott annak makranczi, restei, ujlaki, gadnai, vajdai, csécsi birtokaiba. Véle egy időben élt Péderi Lázár, ki már 1571-ben szolgabíró volt Abauj-megyében s e tisztelet viselte mindig újra megválasztva 1586-ig. 1591-ben és 1607-ben a megye alispáni székében ült.

Fia: Mátyás 1615-től 1621-ig a megye szolgabírája volt.

Lázártól egy töredékes leszármazás így jö le, talán a család kihalásáig :

Lázár					
1570. 1607 (Oros Zsófia)					
Mátyás 1615. 1621	András	Zsigmond	Miklós (Monai Dóra) 1617	Anna (Lőrincz deák) (Ettre Bold.)	Margit (Kinisi János)
			András		Gergely (Bernáth Ilon)
	János	István 1713	Ilona	Gábor	Mihály „Volyá“-nak nevezett (Orsolya)
			Borbála (1. Marussi György) (2. Demeczki Mih.)		
				Miklós	Erzse (Balpataki Mihály)
				Mihály 1730	
				Zsuzsanna 1782 (Gellei Fer.)	

A család czimere Péderi Istvánnak egy 1713. évből származó, kezdőbetűkkel ellátott pecsége után: kar, markában három rózsát tartva; sisakdisz: a paizsalak.

Piskóti. E családot másként „Szabó“-nak is nevezték. Nemességét és czimerlevelét II. Mátyástól nyerte. Az 1725. évi nemesi nyomozat Devecserben találta a család némely tagjait, de már 1769-ben Piskóti Mihály Bereten, unokaöccse, Sámuel, Szikszón lakott. A család e két tagjának összeköttetését a következő táblázat mutatja:

Mihály		
	György	Mihály
		1769
Sámuel	Benedek	Beret
1769	1769	
Szikszó	Miskolcz	

A család megyénkben most is él.

Pogoriski. Czimerlevelet Rudolf király adományozott Pozsonyban 1578 ápr. 12-én Pogoriski Györgynek, s általa testvéreinek: Jánosnak, Miklósnak és Lőrincznek, kik már elébb is nemesi előjogokkal éltek. A czimer: kék paizsban arany grif, a sisakon arany-kék tekeresből növekszik a paizsalak. Takarók: kék-arany.

Publikálták 1579-ben Heves- és Külső-Szolnok-megyében.¹

A családot egy 1775-ben eszközölt nemesi nyomozat² „Földvári“ előnévvel említi. Ugyanitt a következő leszármazás alapján bizonyítják nemes voltukat:

N. N.		
Sámuel		István
Mád		Mád
János	Sámuel	Péter
(1. Erdős Mária)	(Kántor Éva)	Nánás
(2. Szabó Anna)		
	Sámuel	
	(Somosi Erzse)	
	(Folyt. 444. oldalon.)	

¹ Eredetije a családnál.

² Abaujm. lt. nemesi iratok 477. sz.

Sámuel (Somosi Erzse) (Lásd a 443. oldalt.)			
Mátyás 1775 Szántó	István 1775 Szántó	János Gombára költözik esizmadia	Erzse

A család Abauj-Szántón most is él. Egyik tagja Pogoriski Sámuel Forrón körorvos.

Poháros (kapi). 1353-ban Lajos király a „Poháros“-nak nevezett Szalánczi Péternek, Miklós fiának, abaujvári főispánnak, kedvelt katonájának és hívének új adomány czimén adja Saáp, másként Chympóháza községet, mely egykor „Cympó“-nak nevezett Miklósé, Domonkos fiáé és „Tegzus“-nak nevezett Jánosé volt, s ezeknek kihaltával szállott a koronára.¹

1354-ben Poháros Péter az utolsó saápi Cympónak Miklósnak özvegyétől, Homrogdi Katától, Saápból kiadandó hitbérét 4 márkával megváltotta.²

Poháros Pétert küldötte Lajos király sógorának, Kázmér lengyel királynak segítségére Krakó alá a cseh király ellen Széchi Miklóssal együtt 1345-ben, hol az ellenséget győzelemmel elverte.³

1350-ben adományozta neki Lajos király, mint volt nevelőjének, Kapi várat Sárosban.

Poháros Osvald (talán Péter fia) birta zálogba Eperjes városát, melyet Zsigmond király egy kölcsönért adott neki, s 1404-ig birta. Meghalt 1410-ben és véle családja is kihalt.⁴ Kapivárt Tétényi András kapta adományba a többi birtokaival együtt.

¹ Anj. VI. 107. Szemere lt.

² U. o. 237.

³ Budai 77. III.

⁴ Wagner Dipl. 220.

A család czimere: hal, mely hol haránt, hol balharánt helyzetben áll a paizsban.¹ Sisakdisz: zöld ágra illesztve a paizsalak.²

Polgár abusive Nagy. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1632 jul. 9-én Polgár Mátyásnak és unokatestvérének, szintén Mátyásnak. Kihirdették 1633-ban Szendrőben. A czimer: kékben, zöld halmon, fészken ülő pelikán, 3 fiát vérével táplálja. Sisakdisz: zárt szárny; takarók: kék-ezüst, veres-ezüst.

1744-ben a család Sz.-J.-Baksán lakott.

Pongrácz. Czimerlevelet a családnak Bethlen Gábor fejedelem adományozott Kassán 1626 márcz. 8-án, mely 1628-ban Gönczön kihirdettetett.¹ Ez armalisban a fejedelem Pongrácz Jánost, Sándor Pált, Girik Pált és Kapitány Mihályt nemesítette meg. A czimer: kékben, zöld alapon griff, szájában két nyilvesszőt, karmaiban három fehér lilomot tart. Sisakdisz: három száras, leveles fehér lilom.

A Pongrácz-családot az 1725. évi nemesi nyomozat Vilmányban találta.

Pósa (szántói). Czimerlevelet s nemességet II. Ferdinánd Bécsben 1623 jul. 14-én adományozott szántói Pósa Tamásnak, nejének Konecz Annának, gyermekeinek: Mihály, Márton, Dóra és Borbálának, testvéreinek Pálnak és Lukácsnak. Az armalist még ugyanezen a vármegye Gönczön tartott közgyűlésén kihirdették. Az adományozott czimer: kékszinű osztott paizs, felül az osztási vonalból növekvő, veres ruhás, kalpagos, arany öves férfiú, jobbában görbe kardot tart, melyre törökfő van tűzve,

¹ Ezredéves kiállítás, a bécsi államlevéltár pecségei között, Poháros Miklós pecsége. 1380. 1402.

² Poháros Péter sisakpecsége a kassai titkos levéltárban 1344. 1349, 1351. évekből „Sigillum Petri Poharos“ körirattal.

balját csipőjére támasztja, alól hatágu arany csillag. Sisakdisz: a paizsbeli férfiú; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A XVIII. században élt Pósa István, kinek nejétől Vendégghi Zsuzsannától következő gyermekei voltak: István, Zsuzsanna, Czövek Mátyás neje, Kis-Kinyisen, Mária, Galgócziné Szántón, Zsófia, Janka János tályai pap neje és Gábor, ki Kassán lakott.

A család Abauj-Szántón most is él.

Puki (bizáki). A család régi feljegyzések s a családi levéltár hiteles okmányai szerint a *Pok* vagy *Puk* nemzettségéből származik,¹ melynek a györmegyei Pok helység² és környéke képezte ősi foglalásból eredt birtokát, s amely nemzetségből ágazott ki még 1257 előtt a már kihalt *Móriczhidai*, máskép *Meggyesallyai* család is.

Puki Tamás királyi főajtónállómester 1269-ben IV. Béla királytól több községre, — ezek között a veszprémmegyei *Izkázra*, — királyi adományt nyert, melyet 1270-ben V. István, 1272-ben Kun László, 1291-ben és 1295-ben III. Endre király megerősített.³

Puki Tamásnak fia volt *Desew*, 1346-ban alországbiró, kinek két fia volt: 1. *Miklós*, kitől a mérgesi Poki-család származott, mely a Dunán tul, főkép Győr vármegyében virágzott, s a mult század végén úgy férfi, mint leányágon kihalt és 2. *János* (1362, 1412), kinek fia

¹ E családtörténetet Puki József ur volt szives e mű részére megírni. Munkáját szóváltoztatás nélkül az alábbiakban közöljük.

² Fejér: Györm. monogr. mellett lévő térképet és Korabinski: Atlas Regni Hung.

³ Fejér: Cod. Dipl. Tom. VII. vol. 1. pag. 354.

Wenzel: Árpádk. uj okt. III. k. pag. 198.

Fejér: Cod. Dipl. Tom. V. vol. 1. pag. 28—29.

„ „ „ Tom. V. vol. 2. pag. 57—58.

Wenzel: Árpádk. uj. okt. X. pag. 33—34.

„ „ „ „ X. pag. 176.

Tamás volt, ennek fiai pedig *Simon* és *Márton* (1457) voltak. Ezen Mártonnak *Péter* fiától (1483) származik a *bizáki Puki*-család, a mely előbb a veszprémmegyei *Izkázra*, majd Borsod vármegyébe származott, s onnan elágazott Abauj, Zemplén, Pest, Nógrád, Heves és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyékbe.

A genealogiai írók (Czeh, Nagy Iván, Wertner) azon állítása tehát, hogy a Puki-család kihalt, csakis a mérgesi ágra nézve áll, a minthogy Fehér J. Györmegye monographiájában (a 456. lapon) szintén csak annyit mond, hogy: „a Puki s több ő s nemzetségei a megyének vagy kihaltak vagy más név alatt más megyékbe költöztek át, levéltáraikat, okmányaikat, ha megmenthették, magukkal vitték”. A Puki-család most is élő ágának kiköltözésére azon török dúlások adhattak okot, a melyek a veszprémi káptalant és levéltárának, melyben a Puki-családra vonatkozó tömérdek okmány van, a szepesi káptalanba való átvitelére kényszerítették.¹

A bizáki Puki-család levéltárának legrégibb *eredeti* okirata Hunyadi Mátyás királynak 1459. évből eredő, *Puki Simont és Mártont* illető restitutionalis levele, melynek különben egy, a szepesi káptalan által kiadott, hiteles másolata a budai orsz. levéltárban őriztetik.² Ezen okmányból megállapítható az I. táblán foglalt leszármazás. Puki Andrásnak 1755-ben a leleszi convent által kiállított protestatioja pedig igazolja a leszármazást az I. táblán említett Pétertől egész a mondott évig.

Borsodmegyében 1590. tájon *Puki Péter* tűnik fel, a ki Damakon lakott s e megye táblabirája volt. Fia *András* nőül vette Balai Katalint³ s a XVII. század ele-

¹ 1827. évi XVII. törvényezikk.

² M. O. D. L. 789. jelzet alatt.

³ A Balai családra nézve Csánki M. O. földrajza a Hunyadiak korában.

jén nejének birtokára *Alsó-Mérára* Abaujmegyébe költözött, mely birtok attól fogva közel 300 évig a család tulajdona és főfészke volt. Ezen Andrásnak fia: *Péter*, főszolgabíró, sógorával, Szemere Pál megyei főjegyzővel együtt a vármegye legtevékenyebb emberei közé tartozott.¹ Ő használja kimutathatólag először a bizáki praedicatutumot, a melylyel a család azóta folyvást él, s az ő pecsétjén maradt fel a legrégibb lenyomata azon czimernek, melyet a család azóta folyton használ.²

Ezen Péter 1606-ban zálogba adja veszprémmegyei *izkázi* ősi birtokát.³ Abauj vármegye pedig 1636 jul. 7-én tartott közgyűlésén 100 tallért ajánl fel neki, hogy magát a török fogságból kiszabadíthassa.⁴

A *Poki* és *Puki* név eleitől fogva felváltva, vagy együttesen használtatott, mint ez ugy az Árpádkori okmánytárakból, mint a családi iratok közt levő számos hiteles okmányból látható. A fennebb idézett 1755. évi protestatióban ez áll: „*Filii Petri Puki seu Poki de eadem et Bizak*“, a miből kitűnik, hogy ekkor még a Poki praedikátumot is használta a család. Puki András pedig gyermekeinek 1793. osztálylevelében „*Bizáki Poki vagy Puki András*“-nak neveztetik.

A fennebb említett Puki Péternek fiai: *Márton* és *István* valószínűleg a Tököli-féle felkelésben vettek részt, a mennyiben István harczban esett el és javait a kir. fiskus elkobozta. *Márton*⁵ pedig valószínűleg a

¹ Korponai: Abaujm. monogr.

² Közölve Siebmachernél.

³ Orsz. lev. Dipl. oszt. 789. sz. a.

⁴ Abaujm. jkve. 219. lapján.

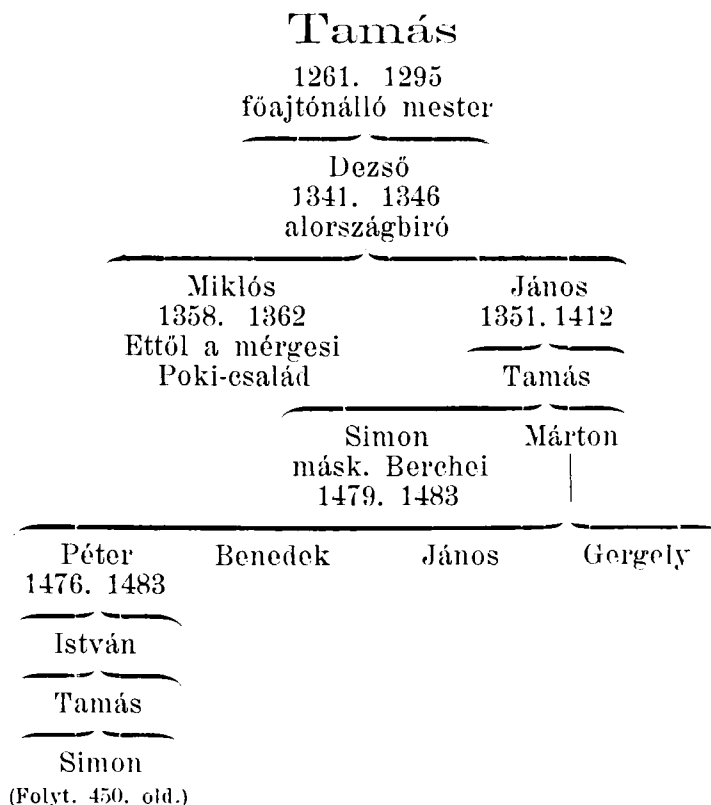
⁵ Hatvani Musztafa Olaj Bég 1683 jan. 26-án hitlevelet állított Puki Márton részére, hogy alsómérái birtoka után nagyobb adót, mint fizet, jövőre sem fog tőle követelni. Eredetiben megvan a családi iratok közt, magyar szöveggel, de török füstös pecséttel, török aláírással és több sornyi török írással.

bujdosókkal menekült Erdélybe, legalább erre enged következtetni azon körülmény, hogy hosszabb ideig Apaffi Mihály erdélyi fejedelem szolgálatában állott, mint annak kamarása (bejáró), s az ezen fejedelemtől 1679-ben kiállított menlevéllel, mely a családi iratok között eredetiben megvan, tért vissza Alsó-Mérára. Özvegyét, Ónodi Erzsébetet II. Rákóczi Ferencz 1710-ben kelt levelével „minden néven nevezendő contributióktól immunitálja“.

Mártonnak fia volt *András*, kinek nejétől, Fáy Katalintól két fia született: *András* és *László*. Az 1766. évi osztály következtében András, az idősebbik fiu, Abaújban, *Alsó-Mérán* maradt, László pedig anyai birtokára, a pestmegyei *Kávára* költözött, s a család ifjabb ágának lett megalapítója.

Ezen két testvértől származott le az egész család.

I. tábla.

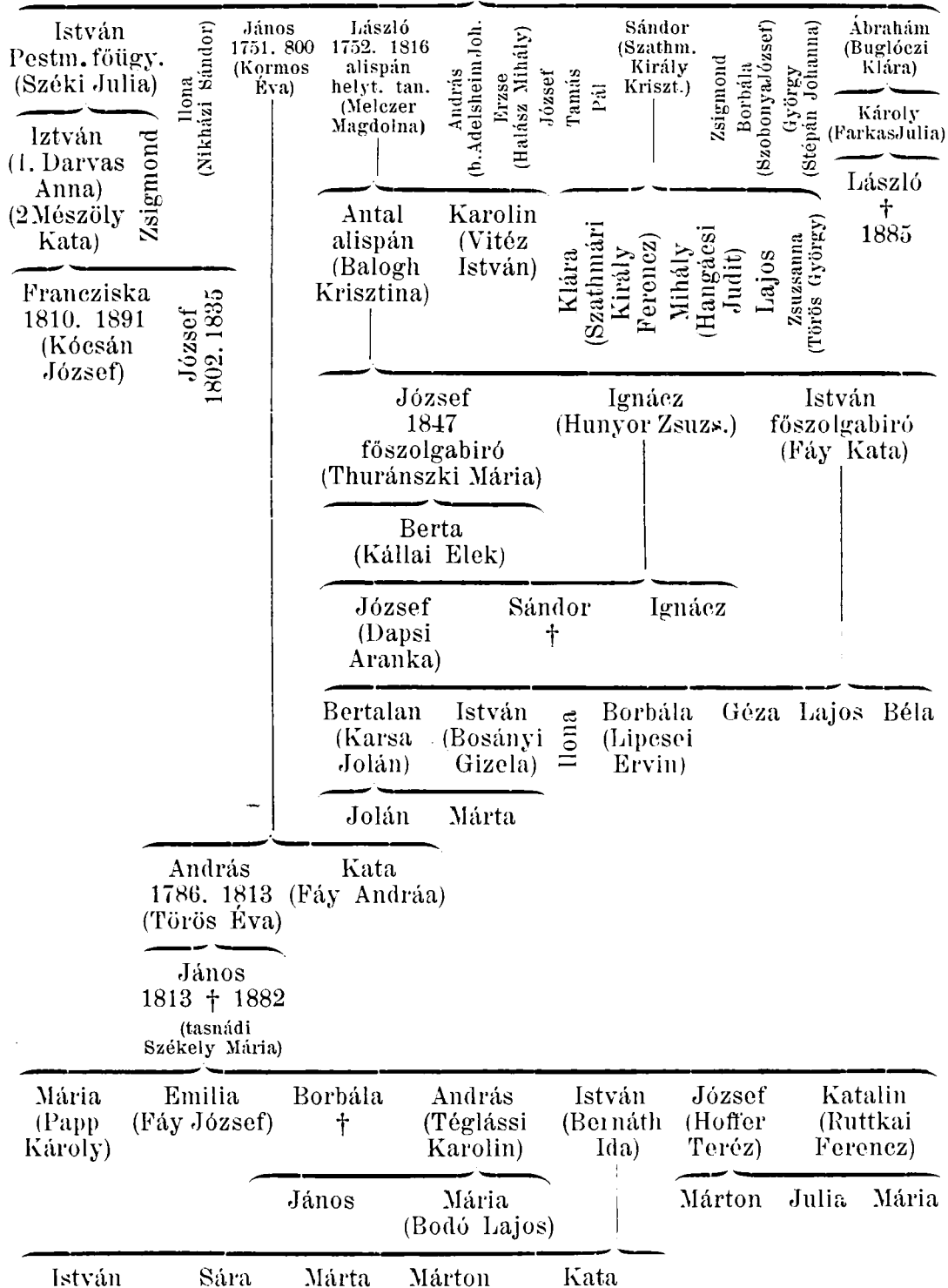

Simon (Lásd 449. old.)					
Péter † 1606 előtt (Ludnai Anna)					
András (Balai Kata)					
Erzsébet (1. Bánchi Sebesty.) (2. Hartyáni Péter)		Ilona (Zákány András)		Péter † 1655 kör. főszolgabíró (1. Szemere Magdolna) (2. Fejérpataki Anna)	
1-től Katalin (1. Hoporsorom Istv.) (2. Raszlaviezi Istv.)		Ilona (1. Berthóti Sándor) (1. Görgei István)		Mária (1. Váradi György) (2. Bakai István)	
				2-től Éva (Szentpéteri Imre)	
				Márton István (Ónodi Erzse) 1692 1696 borsodi alispán	
				András † 1726 (Fáy Kata)	
		András † 1797 (Szemere Zsuzsanna) (lásd II. tábla.		László (1. Darvas Anna) (2. Szilassi Zsuzsanna) (lásd III. tábla)	

II. tábla.

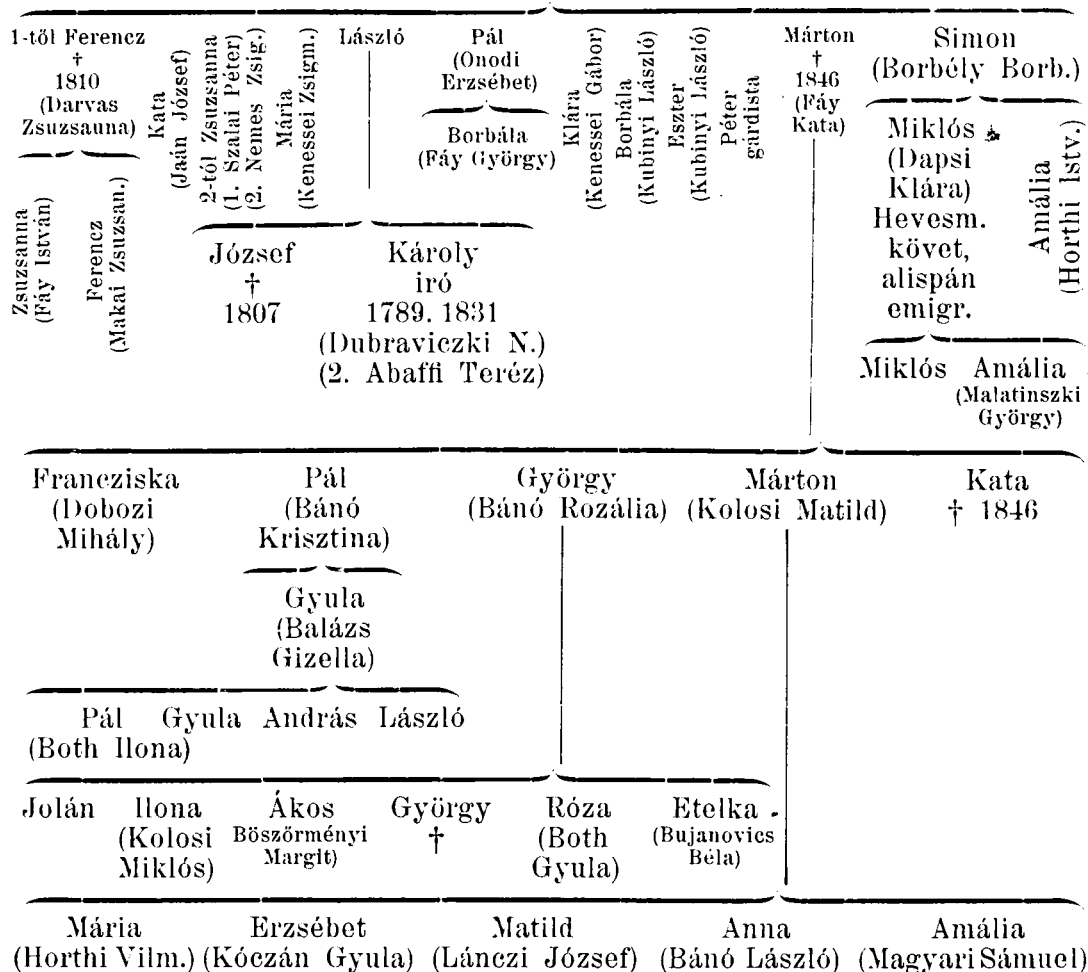
András

(Szemere Zsuzsanna)

III. tábla.

László

(1. Darvas Anna)
(2. Szilasi Zsuzsanna)

A család több tagja irodalmi téren is működött. Puki Károly a következő műveket írta: 1. „Politikai közigazgatás, avagy a magyarországi tekintetes nemes vármegyék politikai szerkesztetéseknek és igazgatások módjainak leírása“. ¹ 2. „Honni törvénytár“. ² 3. „A magyar haza“. ³

Puki József, István fia, ki 1835-ben fiatalon halt el, két kötetet adott ki: „Külföldi színjátékok“ ezim

¹ Pest 1828. petrovai Trattner I. M. és Károlyi István.

² Pest 1830. F. Landerer Lajos.

³ Pest 1833. Trattner és Károlyi.

alatt.¹ Mindkettő Schillertől fordítva, egyik „Fiesconak összeesküvése Genuában“, egy szabad köztársasági nézőjáték öt felvonásban, másik: „Fortély és szerelem“ egy polgári szomorujáték öt felvonásban.

Puki Simon, László és Szilassi Zsuzsanna fia, különcségeiről ismert ember „Mezei gazdálkodást rendező és mindenkit érdeklő tanlagos tapasztalatokból időjárás jövendölése“ című könyvet írt.²

Puki Miklós, az előbbinek fia, mint emigrans Genfben nyomdát alapított. A „Kossuth Lajos leveleire“ cz. röpirat miatt erős polemiája volt Horváth Mihálylyal, a melyben keményen tiltakozott Horváth Mihály azon eljárása ellen, hogy az általa az emigratio történetének megírásánál felhasználandó, rendelkezésére bocsájtott iratokat Horváth a Kossuth támadására használta fel akkor, a midőn azokat Puki Miklós már visszakövetelte és bárminő felhasználásuk ellen eleve tiltakozott.³

Puki András, János és Tasnádi Mária fia, geneologus. E szakba vágó értekezései a Tomori, Kinizsi, Matuesini stb. családokról a „Történelmi Tár“ és „Turul“-ban jelentek meg.

Puki József, az előbbinek testvérje, min. tanácsos, két vigjátékot fordított Molièretől: 1. Scarpin csinyjei, vigjáték 3 felvonásban, és 2. A siciliai vagy szerelemből festész, vigjáték 1 felvonásban. Megjelent mindkettő a Kisfaludi-társaság magyar Molière-kiadásának hetedik kötetében 1877-ben.

A Puk, Poki nemzetség ősi czimere, Móricz fia, Simon mester 1367. évi pecsége után: rózsza, mely

¹ Pest 1827. J. Landerer Lajos.

² Buda 1846. Burián és Bagó.

³ „Magyar Ujság“ 1868 jul. 24. „Posti Napló“ 1868 jul. 31. „Hon“ 1868 aug. 28. és 208. sz.

sisakdiszül ismétlődik. Ezt használja még 1572-ben is mérgesi Poki Lázár pecsétein. Ettől eltérőleg a Puki-család czimere: kék paizsban pánczélos kar, markában kardot tart, a könyökhajlásnál hatágu arany csillagtól kísérve. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-ezüst, veres-arany.

Puthnoki (putnoki). Ősrégi család, mely a Rathold nemzetségből származik, egy törzsből a már kihalt feledi Feledi, Ilosvai, kazai Kakas és Gyulaffi, rátóti Gyulaffi, Pászthói, Kapolyai, serkei Lorántffi, tari Tari, pákosi Paxi és a még élő rádai Rádai-családokkal.

Kézai krónikája szerint, Kálmán király alatt jöttek Magyarországra Rathold és Olivér Opuliából, kik a Casertai gróf rokonai voltak. E két jövevény képezte törzsét a később oly kiterjedett Rathold nemzetségnek, melynek egyes tagjai az ország legfőbb méltóságát töltötték be. Voltak közöttük nádorok, országbírók, tárnok-mesterek, főkamarásmesterek és főispánok, kik családjuknak is fényes állást biztosítottak az ország urainak sorában.

Ezen nemesség egyik igénytelenebb ágazata a Puthnoki-család, melynek első ösmert őse Olivér volt,¹ kinek fiai: Radnold és Miklós Putnok birtokuk részére kiváltságokat nyertek IV. László királytól, hűséges szolgálataik jutalmául, melyeket a kunok ellen viselt háborukban teljesítettek. A családot Miklós comes terjesztette tovább, ki „Wéché“-nek neveztetett, osztályban kapott egyik birtokáról „de Puthnok“ írták.

A Puthnoki-családra vonatkozó iratok nagy számban maradtak fenn káptalani levéltárainkban. Ezekből nem-

¹ Ez kitűnik a Rathold-nemzetség 1283. osztályleveléből. Orig. Leleszen. Wenzel: Árp. okm. XII. 382. IV. László egy ugyanez évi privilegiumából, mely az egri káptalanban 1355. évből származó átiratban van meg.

csak a család geneológiája állitható össze teljes hitelességgel, de birtokviszonyaikat, az azokból származott perlekedéseket, villongásokat is apróbb részleteiben megismerhetjük. A családi javak leginkább Borsod- és Gömörmegyében feküdtek, melyekre 1388-ban Puthnoki János, László fia, Mihály, Mihály fia, László, Miklós és Péter, János fiai, Zsigmond királytól pallosjogot nyertek.¹ Azonban ezen említett Mihály, Mihály fia, Márton testvérével együtt 1403-ban hűtlenséget követett el a király ellenében, a miért nótáztatván, javaikat Derenchényi Péter és Imre nyerték adományba. Később, 1405-ben Derenchényi Péter ezen javakat a nótázottak unokatestvérének: Putnoki Benedeknek 425 aranyforintért visszabocsájtotta.²

A család tagjai folyton élénk részt vettek a hadi életben. Putnoki János 1361-ben liptóújvári, fia, László 1398-ban sólyomköi, unokája, János 1447-ben hrussói várkapitány volt. Ennek fia, szintén János, a királyi udvar körében élt, s unokája, Imre a Jagellók alatt királyi kamarásmester és később borsodi főispán volt.

Birtokaik jobbára a török hódoltság területén feküdtek és sok bajuk s kellemetlenségük volt a török portyázó hadakkal.

A családi iratok között sok emlékezet vagyon e korból, a család egyik-másik tagjáról, mint török fogolyról. Így került török fogságba az 1580. év után Puthnoki János. 1587-ben testvére Zsófia és ennek férje Soóri Pál, továbbá Solczai János és felesége Berthóti Margit 4000 magyar forintot vettek fel kölesön Rákóczi Zsigmondtól, hogy őt kiszabadíthassák,³ de ez

¹ Egri kápt. lt.

² Egri kápt. ltár.

³ Jászói Conv. L. fol. 72.

nem sikerült, mert 1589-ben börtönében halt el. 1661-ben Puthnoki István és fia Zsigmond sinylődtek török fogóságban az egri vár börtönében, s 1664-ben ennek unokatestvére Bálint, ki később Torna vármegyében alispán volt.¹ Ez utóbbit becsületszóra, többekkel együtt szabadon bocsájtották következő írás kíséretében: „Én ki vagyok végh Egher várában Nagyságos Szinán csorbacsi (basa?), ez én nemes rabomat, nevezet szerint Putnoki Bálintott, az töb uraival egyetemben, kieresztettem két ezer tallérban, ha mostanában meghozza Isten szabadittya, ha nem: jöjjön be az napra, és annak utánna lészen az sarcza három ezer tallér. Irtam Egher várában anno 1664 25 napján sz. Ivány havának“.

Megyénk kötelékébe a család leginkább beházasodások útján lépett. Így lett Puthnoki János, felesége: Gechei Kata révén gechei lakos, testvérje István, Szent-Andráson, özanyjuk: kálnói Etthre Margit után örökölt birtokában lakott. A ma Kásmárkon élő Putnokiak, özanyjuk: Joób Kata birtokát birják.

A megye közéletében már a XVI. században részt vettek. Puthnoki Bálint 1591-ben szolgabíró volt, fia: Imre, 1607-ben követ és 1618-ban alispán. Napjainkban Putnoki József szolgabíró, Ákos, a megye főpénztárnoka volt.

A Rathold-nemzetség ősi czimere veres paizsban, arany hárslevél volt. Ez képezi a főmotivumot az ezen nemzetségből származó családok czimereinél. Egyes czimertörések a paizs színében és a hárslevelek számában nyilatkoznak. A Putnoki-család czimere: kék paizsban, balharánt helyezett fatörzs, melynek tetejébe két, hármás hárslevelű gally van tűzve. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

¹ Putnoki Bálintot valószínűleg I. Rákóczi Ferencz fejedelem kérésére bocsájtották szabadon, mert a fogoly 1664-ben közbenjárásra őt kérte fel.

Néhol a sisakdisz növekvő arany oroszlán.
A leszármazás a következő :

I. tábla.

Olivér

a Rathold nemből

Radnold		Miklós (1. N. N.)	
Mixe comes (Örsi óvári corrad testvére az Aba- leánya Kata a Győr-nemzetségb.)		(2. Chyurke István nemből)	
1-től László (Klára, János leánya Wedung unokája) 1324. 1360		2-től János 1328. 1370 „Siketnek“ nevezett (Nádasdi Lachk Erzsébet az Aba- nemből, Bakthai János özvegye) (Lásd II. táblán)	
		Renold 1343 borsodi alispán	
		Miklós 1358	Ilona (Zuri Miklós)
		Isach (férje Gyula Renold nádor fia a Bozteh-nemből)	Anna (1. Wadázi László) (2. Szkárosi András)
Tamás 1336	Mihály 1360. 1381	János 1361. 1401	Jakab 1361
		Anna (velezdí Kewér György)	
Mihály 1381. 1401 (Margit)	Márton 1381	Mihály 1401	
		Benedek 1385. 1423 (N.Scolastica)	László 1398 Solyomkői vár.
		Kata (Liptói máként Tornalyai Andr.)	Margit (Gagyí Péter)
András 1413	János (1. Sándor Ors.) (2. Jánoki Margit) 1447. hrussói várnagy	László 1447. 1275	
Bernard 1500	János aulicus regius (Horváth Kata, 2-or Gyulaffi Bálintné) (Folyt. 458. oldalon.)		
Zsófia (1. Báthori Ferencz) (2. Mondolai Kristóf) (3. gagyí Horváth János)			

János
aulicus regius
(Horváth Kata, 2-or
Gyulaffi Bálintné)
(Lásd a 457. oldalt.)

Ferencz 1512	Imre 1512 kir. kamarásmester borsodi főispán (Geszthi Magdolna a Vrsur-nemből)
György 1549. 1552 (csolthói Basó Klára)	
György 1552	

II. tábla.

János

(Nádasdi Lachk Erzsébet)

Lásd I. tábla.

Péter 1336. 1388	Pál 1336	László 1366. 1416	Ilona (balai Kaba Péter)	Miklós 1373. 1423 (Sali Kata a Vrsur nemből)				
			Renold 1403. 1447 (N. Anna)	Mihály 1404. 1457 (N. Orsolya)	László 1404. 1457 (N. Orsolya)	Jakab 1404	Orsolya (Solymosi László)	Ilona
				Mihály 1461	Vilmos 1464	Tamás 1464	Péter 1464	
			Mihály 1469. 1495 (N. Kristina) utóbb bodafalvi Tatár Imréne	Ágnes 1470	Imre 1469 megöletett	Erzsébet (Jolsvafői Thekes György)		
Bertalan 1403. 1423 1414 gedei várnagy		György 1413. 1428 murányi várnagy (Kálnói Etthre Margit)		János 1417	Miklós 1413	Zsigmond 1413 (Folyt. 459. old.)		
		István (Lásd III. táblán)		György 1428	Miklós 1454. 1466			
					Miklós			
Bertalan 1454. 1500	István 1454	Ferencz 1454	Simon 1466					

(Folyt. 459. old.)

				Miklós	Zsigmond
				(Lásd 458. oldal).	1413
				Kristóf	István
				1525	(Lásd 458. oldal).
				Menyhért	
Miklós	István	János	György		
János	Zsófia	Zsuzsanna	Mihály		
1589	(1. Korláth	(1. Papochi	(Ostroluczki		
török fogságban	Lázár)	László)	Margit)		
elhalt	(2. Soóri Pál)	(2. figei Cható	†		
(Zagyvai Margit)		Imre)			
Anna	Zsófia				
				János	Pál
				1454. 1464	Gergely
				(N. Anna)	1466
				Pál	
				1500. 1513	
				János	
				1525	

III. tábla.

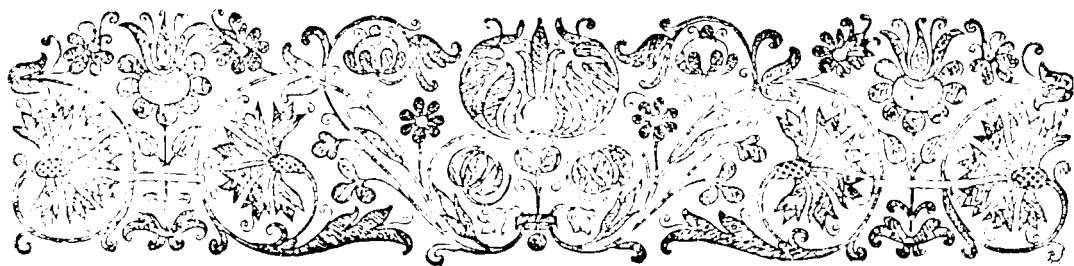
György

1413. 1428

(kálnói Etthre Margit)

Mihály	Antal	István	Pál
1493	1497. 1525	(Puthnoki Afra)	1497. 1525
		Pál	János
		1512	1512. 1565
		Zsigmond	
		(Fancsali Margit)	
		Boldizsár	István
		(Bornemisza Kata)	Imre
		Zsófia	
		1634	
		(Abaffi Istv.)	
		György	
		1612	
		(Kékedi Anna)	
		Klára	
		(Szemerei Pál)	
		Péter	
		1548. 1566	
		(Berthóti Ilona)	
		(Finkei Veronika)	
Kata	Borbála	Sándor	Bálint
1566	(panyiti Uza János)	1577	1550. 1592
(Mérαι Demeter)			(Istenmezei Kata)
			(Polyt. 460. oldalon.)

			Bálint 1550. 1592. (Istenmezei Kata) (Lásd a 459. oldalt.)	
Imre 1593. 1621 abauji alispán (Pilissi Anna)		Erzsébet (Hanyi Péter)		Mihály 1637 (Palágyi Klára)
János 1630 (Gechei Kata)		István 1631. 1661 török fogoly	Bálint 1634	
Anna (Kis László)	Kata (Domoki Zsigm.)	Zsigmond török fogoly		
Anna (Teöreök Péter)	Kata (1. Berthóti Bálint) (2. Bodó István)	Péter 1658 (Ladányi Judith)	Bálint 1658. 1676 tornai alispán (1. Mieskei Sára) (2. Császár Zsuzs.)	
		Klára 1693 (Fáy András)		
		Ferencz 1746 abauji szolgabíró	Imre 1729	Bálint 1729. 1745 (Kohányi Ilona)
		György 1752	László 1752	
	Ferencz	Péter	József	István (Sztehlo Mária)
	Anna		Gyula †	
István (Kovács Jul.)		Bálint		Károly (Joób) Kata
Imre (Péchi Zsuzs.)	Etelka †	Ákos (Karsa Julia)	Lajos Elemér	Imre Ferencz
István †	Imre	Béla (Hideg Borbála)	János †	Barna (Fáy Borb.)
			Móricz †	András (Ecsedi Emma)
		Magda	Barna	Ferencz
			István	Béla †
				Gyula †
		József (Fekete Ernesztina)	János †	Pál †
Kálmán †	József (Hosszufalusi Malvin)	Mária (Fries Lajos)	Ágnes (Noe N.)	Sándor (Holovics Emma)
				Gyula †
				István (Lovász Gizela)
Elemér Teleszki Stefánia)	József (Elek Klára)	Margit †	Sándor	

Rácz másként **Nagy**. Armálisát a családnak I. Ferdinánd adományozta Bécsben 1561 máj. 14-én Nagy, másként Rácz Mátyás részére.

A czimer: kék és veresben osztott paizsban zöld halmon, felül az osztásig sárga, azon alól fehér oroszlán, jobbjában kardot, baljában három veres rózsát tart. Sisakdisz: zöld tekeresből, a paizsalak növekvőn. Takarók: veres-ezüst, kék-arany.¹

A család a XVII. században Kupán lakott, hol Rácz István birtokos volt, feleségével, selyebi Kovács Erzsével pár izen következő családot alkotott:

István		
(S. Kovács Erzse)		
István	Márton	János
1663	1663	1663
		(Lóczy Erzse)
		János Zsuzsanna

¹ A. V. lt. nemesi iratok. 866.

Talán ezen ifjabb János fia volt azon Rácز Márton, ki 1722-ben Abaujmegyének substitutus alispánja volt.¹

Rácз. Az 1750. évi nemesi nyomozat a családot Erdő-Bényén találta, hol ekkor Rácз István lakott, kinek atyja Péter mint baskói lakos a XVII. század végső éveiben nyerte armalisát I. Leopoldtól. Ezen armalis az 1750-ben megejtett tanuvallomások szerint a Tokaji Ferencз támadásakor elveszett.²

Radványi. Ősrégi kihalt család, melynek ősei „nobiles de Keéch“ neveztettek, ősi, talán első megszállásu birtokukról, mely alatt a mai Fuló-Kéres értendő. Első ismert őse Mohol, ki a XII. század végén és a XIII. század elején élt. Fia: Detre (Detricus), gyermekkorától óta a IV. Béla király szolgálatában állott, őt minden hadjáratában hűségesen kísérte és azokban vitézül harczolt. Legkimagaslóbb hadi tette az volt, a midőn a tatárokkal vivott a Sajó melletti ütközetben, a király személyét saját testével védte és miatt ő a tatárok fegyvereitől kegyetlenül megsebesülve viaskodott, azalatt a király szerencsésen elmenekült.³

Igy mentette meg Detre a király életét.

Visszatérve IV. Béla király bujdosásából a tatároktól elpusztított hazájába, itt első gondja hiveinek megjutalmazása volt. Detrét is megjutalmazta 1248-ban, a midőn neki egy királyi vadászterületet adományozott Bachamezei (Bacsamező) Torkvelei (Tarkő-eleje) és Veresalma sárosmegyei falvakkal, „tul a leshelyeken, közel a lengyelországi határhoz“, nem királyi ado-

¹ Jakabf. Itár.

² A. V. lt. nemesi iratok 498. sz.

³ Az eredeti oklevél szavai: „et specialiter quando conflictum juxta fluvium Sajou cum salve gente tartarorum habuissimus, idem Detricus cui-dam adversa acie super nos irruenti, viriliter se opposuit, et ab ipso con-deliter vulneratus a morte nos liberavit.“

mányként, hanem örökös szállásul (descensum hereditarium), s abba őt személyesen be is iktatta.¹

Azonban már Detre fiai a IV. Béla király és István herczeg között kiütött viszályok idejében az ifju herczeg pártján állottak, közülök két testvér: Dethmár és Dethbor, Benedek aradi prépost és viczekanczellár szolgálatában állottak és e minőségükben az ifju herczeget számos hadakozásaiban kísérték, vitézül segítették, különösen az ilsvaszegi ütközetben, midőn az ifjabb király és Henrik bán seregei állottak egymással szemben. Ekkor az ellenség rohamának vitézül ellentállottak, több ellenséges vitézt a király szemeláttára legyőztek, a midőn közülök Dethbor súlyos sebet kapott. Ezért V. István, atyja halála után, annak trónját elfoglalva, 1270-ben megújította atyja adományát Detre fiai és rokonai részére.²

A következő 1271. évben az egri káptalan István király rendeletére megosztottatta Detre utódait. Ez osztályban a IV. Béla királytól adományozott sáros-megyei birtokok: Tarkőeleje, Veresalma, Bachamező, Kis-Ajtánd (Kisayltoch), Henningfalva, Hegymegusfalva Lang és Herbordnak; Kéchnek Abaujban a Szent-Jánosról nevezett egyház irányában eső felerésze, melyet a falun végigfutó patak választott el, továbbá a falu keleti részén fekvő telkek, valamint Pechen, Miglez és KéCHFő nevű birtokok Dethbor, Simon és Detknek jutottak.³

Mohol közvetlen leszármazóit a következő táblázat mutatja :

¹ Eredetije a Berzeviczi-levéltárban Berzeviczén. Kiadva Bárdossi : „Supplementum Analectorum Sapusiensis“ 42. s köv. lapjain.

² Berzeviczi-ltár 182. sz. Századok 1894. 182. H. O. VIII. 135.

³ F. C. D. V/1. 72.

Mohol											
1200											
Detre 1242. 1248						Stefkon 1270					
Detk		Dethmár		Dethbor		Simon		Herbord		Langueus	
		†									
Detre 1287		István Mykow						István Beke 1324 de Zebenye		Herbord 1325. 27. 48 de Kér	
János		Balázs 1325. 1327		Mihály 1325. 1349				Balázs 1356			
Myko 1327 de Miglész				Miklós 1325. 1333 (Chala)		János		N. N. (Csurénak nev. János neje.)		János 1325	
István		János		Jakab						Miklós	
Tamás		Magieh		Chala		Ilona		Balázs		Anna 1406 (Sasai János) Tamás fia)	
Roland											
Pál comes 1325. 1327				Egyed comes 1325. 1327 (neje Cheka, Mihály leánya Balázs unokája)				László comes Mihály 1356			
Lukács		Chut +		Gergely 1356		János clericus 1334		Klára 1376 (Karácsondi András)			
Bálint 1333 de Radvány		Miklós 1333 de Radvány		Gergely		Ilona		Anna 1333			

Moholnak lehetett testvére Miklós, ki szintén a XIII. század első felében élt, ennek fia Janinus s ennek két fia Eugen és Péter 1270. évben említettnek.

Detre fiai a sárosmegyei birtokok egy részét, nevezetesen Tarkót és Veresalmát 1296-ban Kakas és Jánossal, Rikolf fiaival az egri káptalan előtt elcserélték ezeknek vett birtokával, az Abaujmegyében fekvő Gíbárttal, megtoldván ezt Rikolf fiai 60 márkával.

Gibárt egy 1303. évben történt osztály szerint Langueusnak, a legfiatalabb testvérnek jutott.¹

Az utolsó Árpádházi király, III. Endre halálával bekövetkezett trónvillongások idejében, Detre fiai és unokái trencsényi Csák Máté pártján küzdöttek.

A rozgonyi sikon, az Omodé fiak oldalán kilencz Kérchi állott Károly-Róbert seregével szemben. Ott volt Simon és Langueus, István, Beke s Herbord, Herbord fiai; János, Mikó és Miklós, Detk fiai és Dethbor fia: János.² Hogy estek-e el közülök e balvégzetű csatában, az oklevelek nem említik, de a Detk fia Jánosról, Dethbor fia Jánosról és Herbord fia Istvánról, ez ütközet után mint élőkről nincs többé emlékezet.

A vesztett csata után következett a győző részéről a megtorlás, melyet Detre unokái sem kerülhettek el. Károly király még ugyanezen évben elkoboztatta tarkői és veresalmi még megmaradt birtokaikat, s azt is Tarkői Rikolf mesternek adományozta, de azon feltétel alatt, hogy ha megtérnek hűtlenségükből, birtokaikat visszakapják és Rikolf mester másutt nyer érték kárpótlást.³

Azonban ezen elkobzott sárosmegyei javakat Detre utódai többé nem nyerték vissza, noha utóbb meghódoltak Károly királynak. Ez 1315-ben osztályt rendelt el közöttük és Rikolf között, midőn Tarkő, Tarkőeleje, Héthárs, Bathamezeje, Vörösalma és Jakabfalu Rikolf kezén maradt, Detre utódainak csak Kis-Aytand maradt meg, a Litinye folyó eredete táján.⁴

¹ Mindkét oklevél átírva egy 1409-ből származó örökösödési perben. Eredeti pergamen Basó lev.

² Pór. Csák. 120.

³ Fejér. Cod. D. VIII. I. 447.

⁴ Századok 1894. 421.

Hogy ezen elkobzást abaujmegyei vagyonaik egy-némelyike sem került el, ezt a következő eset bizonyítja: Felkus fia: György comes az egész Radványt 50 márkáért visszaváltotta Elek fia, Elektől, Demeternek, a király tárnokmesterének unokájától, ki királyi adomány alapján foglalta el. Visszaváltván, odaadta rokonainak, a Keéchieknek, kik ezen szolgálataiért és az 50 marka fejében átadták György comesnek a visszaváltott Radvány egyharmadát 1333-ban.¹ György comes 1337-ben ezen radványi illetőségét átadta leányának: Zugkának és testvére gyermekeinek.

Felkus és György comes leszármazóit a következő táblázat mutatja:

Felkus				
György comes dictus Borh. 1333. 1337	Demeter		N. N. leány	
	Tamás			
	Miklós	Roland	László de Radvan	
Zugka 1337 (Máté Züledi Izsák fia)		Chako	Mihály 1337	
			Klára 1376 (Karácsondi András)	

Detre öt fia közül: Dethbor, Simon, Herbord és Langueus utódai férfiágon még a XIV. században kihaltak, a nőági utódok: a Rásonyiak, Vilmányiak, Papiak és Fügediek 1409-ben hosszas pert folytattak a gazdátlan javak elnyeréseért. Csak a Detk utódai maradtak életben, kik a Felkus utódaihoz hasonlóan, szintén a Radványi nevet vették fel.

¹ Láncezi Itár. ered. perg.

A Radványi-család további leszármazására nézve itt hiányzik az összekötő kapocs, nem tudván azt, vajjon Detre, avagy Felku s utódaitól származnak-e? Valószínűbb, hogy az előbbitől.

Az előbbiekkal össze nem köthető további családfa a következő:

Imre									
(de Zakol)									
István									
1399									
de Radván									
Máté	Benedek.				János	Imre			
1397	1399.	1409.	1415	1445	1409. 1415	1409. 1415			
					(Barancsi Suska				
					Jakab leánya)				
István	Gergely								
1457.	1461								
					Balázs				
					1457. 1458				
					(Anna)				
Máté	Kata	Hedwig				János	Orsolya	Ilona	Cristina
1515. 1521	1500	(Szászfai János)				1515. 1521			Potentiana
(1. Láncezi		Radványi Agatha				Margit			
János)		(Szemerei							
(2. Vajda		Szabó Márton)							
Pál)									
Antal	János	Mihály	István	Anna					
1461	1461	1461	1461	(Pelbász Mih.)					
de Sz. Mihály									
Erzse									

E táblázat legkiválóbb férfia Radványi Máté volt, ki Zsigmond királyt hadjárataiban hűségesen kísérte. A bolgár hadjáratból sebekkel tért haza, a miért őt a király 1397-ben új adománynyal erősítette meg Radvány birtokában.¹ Hadi pályáját a liptómegyei Naghwaar (Nagyvár) ostrománál végezte, melyet a morva örgróf Prokob tartott megszállva, a hol az ostromlottaktól

¹ Láncezi lt. A. N. 2.

dobált kövektől találva, megöletett. Fiutóda nem maradt, de nejét várandós állapotban hagyta. A király, érdemeit megjutalmazandó, családjánál az 1397. évi donatiót Radványról, mely csak az ő nevére volt kiállítva, Máté özvegyének holta után kiterjesztette annak atyjára, Istvánra és testvérére: Benedekre is 1399-ben, hová ezek még ugyanezen évben bényei Zor Miklós királyi ember jelenlétében beiktattattak.¹

Máté testvére, János, Baranczi Zsuzsannát vette nőül, kitől egy fia született: Balázs. Ezt 1457—58 táján a vámosi várban Kereszturi László megölte. Vele ágazata kihalt. Javait Radvány és Szakolyban 1459-ben Magyar Balázs és testvérje, Kelemen kapta adományba Mátyás királytól.²

A másik testvér: Benedek tartotta fenn tovább a családot, ki 1457-ben fiával, Istvánnal elzálogosította radványi birtokuk felét és zakoli részüket Orroznak nevezett Becskeházi Antalnak 70 aranyforintért.³

Radványi Szaniszló ifjabbik leányánál, Hedvignél valószínűleg fiúsítás történt, mert ennek leánya mindenütt mint Radványi Agatha említettik. 1564-ben eladta a radványi és a rég időktől hozzá tartozó szemerei birtokrészét Régi Kelemennek 100 mfrtért, s 25 köből buzáért, miután ez megelőzőleg a Radványi Kata, Vajda Pálné részét már magához váltotta.⁴

Rákóczi (felsővadászi). E fényes multu név bővebb ösmertetése nem egy provinciális érdekű munka feladata. Fel van jegyezve annak története a magyar nemzet történetének évkönyveiben, s belé van vésve

¹ Láncei lt.

² U. o. No. 88.

³ U. o. No. 14.

⁴ Szathm.-Kir. lt. XIV. 999.

a nemzet emlékezetébe és tudatába. Az alábbiakban csakis egy pár, eddig kevésbbé ösmert adat közzétételére szoritkozunk.

A Bogáth-Radván nemzetség egyik ágazatának birtokai Felső-Zemplénben, az Ondava völgyén terültek el. Rákócz, Morva, Hosszumező, Possa, Körtvélyes falvak, mindmegannyi tőlük elnevezett családnak lettek ősi fészkeivé. Rákócz a Rákóczi-család bölcsője volt, mely a Morvai-családdal egy közös őstől származott. E közös ős: Csépán (István) volt, ki a XII. század végén élt,¹ s ennek ifjabb fiától, Csiz comestől származott utódai a XIV. század utófelében váltak két családra, a midőn Balázs két fia közül (I. I. tb.) Benedek ivadékai Morvaiaknak, II. Gyapoly fiai közül Jakab utódai szintén Morvaiaknak hivattak, II. Benedek fiai a Rákóczi nevet vették fel és ő volt egyedüli törzsatyja a későbbi fényes Rákóczi háznak.

A család leszármazását az első ismert őstől részben a XVI. század közepéig a következő táblázat mutatja a jászói és leleszi káptalanok oklevelei után összeállítva :

I. tábla.

I. Csépán

(István)

I. Gyapoly 1228. 1252		Csiz 1227. 1252	
Pál 1278. 1282	László 1266. 1282	II. Csépán 1266. 1282	
Mihály 1298		Klára (János Markalf fia Roth unokája)	
Balázs 1328. 1357	leány 1343 (Hosszumezei János)		

(Folyt. 470. oldalon.)

¹ W. VI. 444. XI. 383. Knauz. Monum. I. 384.

Balázs 1328. 1357 (Lásd a 469. oldalt.)			
I. Benedek 1348. 1351	II. Gyapoly 1348. 1351		
István	II. Benedek 1409. 1412	Jakab 1413 (Morvai család őse)	László 1413
László 1445 (Klára) csicsvái várnagy 1477	Sylvester 1445 †	István 1445. 1464 (Deregyői Nagy Anna)	
Benedek 1454 presbyter 1465	Mihály 1454 (Zbugyai Zsófia) 1484	Gábor 1493	Kata Benigna
László 1506. 1523	György 1507. 1524	István 1507. 1523	
Menyhért 1466	Gáspár 1462. 1466 (Chebi Brigitta)	András 1464. 1466 (Christina)	Pál 1466 (N. Ilona)
László de Selind 1512	Lázár 1492	Borbála 1506 (Porkoláb Ambrus)	
Miklós 1493	Péter 1493 † 1506 előtt	Lajos 1506 Pál 1548	Zsófia 1525 (Kisfaludi Nagy Ambr.)
	Zsófia 1548 (asszonylaki Projka János)		

Ezen táblázat és a következő második táblázat között hézag van. A XVI. század elején Zsigmond és Ferencz testvérek tűnnek fel, kiknek atyját a tudományos kutatás még nem ismeri. A leleszi és jászói káptalani levéltárakban őrzött nagy számu rájak vonatkozó oklevél között egy sem található, mely ezen

testvérpárnak — azon kor szokása szerint — atyját is megemlítené.

Van egy oklevél a leleszi káptalani levéltárban,¹ mely szerint 1509. évben egy részről Rákóczi Mihály és fiai: László, György és István, másrészt Rákóczi Zsigmond, Mátyás nevű fia és Ferencz nevű testvére, két malmon, a Lyka vizén, Morva falu határában, megosztottak olyképen, hogy a Hunko nevű malom Mihálynak és fiainak, a Bonthus nevű Zsigmondnak és hozzátartozóinak jutott.

Ez osztály közeli vérségi összeköttetésre mutat, s nagyon valószínű, hogy Zsigmond és Ferencz, Mihálynak unokaöccsei voltak, kinek idősebb testvére, Benedek, papi állásban élt, s így csakis az ifjabbikban, Gáborban kell keresnünk a testvérpár atyját.²

Megyénk kötelékébe a XVI. század elején lépett a család, midőn az 1517. évben Rákóczi Zsigmond és Ferencz testvérek megszerezték Felső-Vadázst és Selyebet Perényi Imre nádortól 3000 aranyforintért. E vételnél társuk vezedő Kövér János sógoruk volt. Mert Rákóczi Ferencz felesége Tomori Margit, testvérje volt Tomori Lőrincznek, ki ezen Kövér Jánosnak testvérét, Margitot bírta nőül. Kövér János magtalanul halván el, egy 1521-ben kötött egyezséglevél alapján, a szerzett

¹ Lelesz. O. act. 33. Anno 1509.

² E feltevésnek némi csekély bizonyítékul szolgálhat az, hogy a jászói konventben, hol a Rákócziakra vonatkozó régibb adat a felsővadászi donatióig alig található, az ezen időszakot megelőző két oklevél mindenike Rákóczi Gáborról szól. Egyik idézés 1477-ből, azért, a miért Rákóczi László esicsvai várnagy és fiai: Gábor és Mihály, Nátafalvi Radnoldnak egy vagykóczy jobbágyát elhajtották Henzócra (fe. 22. No. 10.), másik örökbevállás 1493-ból, mely szerint Rákóczi Gábor, néhai László fia mindazon Rákóczon és egyebütt levő kuriáját, s birtokait, melyet ő Klára nevű anyjától s Kata és Benigna nevű nővéreitől vett, örökáron eladta Görgei Benedeknek és testvére: Lászlónak 800 aranyforintért (J. C. A. 125).

birtokokban levő részeit a két Rákóczi testvér örökölte.¹ Ezekből, a család következőleg származott le:

II. tábla.

Gábor (?)

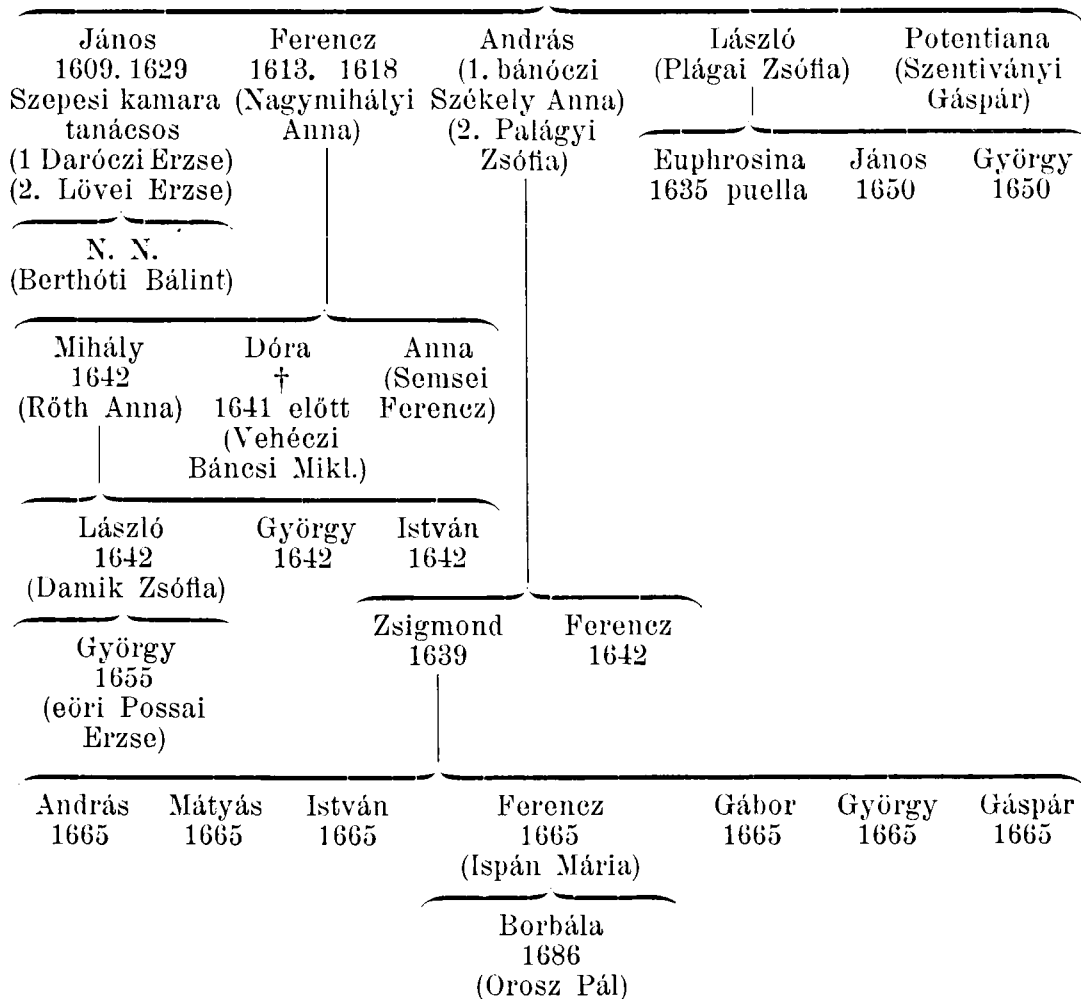
Zsigmond 1510 (..... Dóra)	Ferencz 1517 szendrői kapitány (Tomori Margit)	Lajos	Márton	György
	Mihály 1559 abauji alispán (Herényi Zsófia)			
	Krisztina (1. Bölzsei László)			
János likavai kapitány (Kazsui Julia)	György (Velezdi Kövér Dóra)			
	László (Alpári Borbála)		Lajos † 1612	
	Miklós †	Mihály	Anna 1578 (1. Kun Bálint) (2. Uza Bernát)	Judith (inacsi Nagy András)
András (Kamuthi Magda) 1572. 1585	Zsigmond fejedelmi ág (Lásd IV. tábl.)	Péter Kata (Kéri János)	Ferencz (Keezer Dóra) (L. III. tb.)	Zsófia (1. Varsádi Gáspár) (2. Szendi János)
				Magdolna (?) (Borzási Miklós)
Mihály 1582 (Kasza Orsolya)	András 1598 fiú (Nagymihályi (Bánffy Kata)	Borbála (1. Kendi János 1585 (2. Krucsovszki Szaniszló) 1610 első férjét megölte		
György 1622 (Raszlaviezi Zsófia)	István 1622	János 1622		
György (Hedri Kata)	László	Judith (Szobonya László)	Fruzsina (Possai Gergely)	

¹ Turul. II. 90.

III. tábla.

Ferencz

1583. 1488
zempléni alispán
1592 báró
(Keczer Dóra)

Teljesség okáért közöljük a fejedelmi-ág leszármazását Thaly Kálmánnak, II. Rákóczi Ferencz jeles történetírójának legújabb kutatásai alapján:

IV. tábla

Zsigmond

* 1544 † 1608
1607—1608
erdélyi fejedelem
(1. Alaghi Judit)
(2. Gerendi Anna)
(3. Telegdi Borbála)

1-től Erzsébet (H. Drugeth Bálint)	• I. György * 1594 † 1648 erdélyi fejedelem (1. Bethlen N.) (2. Loránfi Zsuzs.)	2-től Zsigmond * 1595 † 1620 (Loránfi Mária)	Pál † 1636 gróf, főajtonálló országbiró (b. hethesi Pethe Anna)
II. György * 1621 † 1660 erdélyi fejedelem (Báihori Zsófia)	Zsigmond † 1652 (Henriette cseh király leány)	Ferencz † 5 éves korában	László gróf, sárosi főispán elesett 1664 Váradnál (nagy Mihályi Bánfi Erzse)
I. Ferencz * 1645 † 1676 római birodalmi herceg választott fejedelem (Zrinyi Ilona)		Erzsébet * 1655 † 1707 (1. Gr. Erdődi Ádám) • (2. gr. Erdődi György)	Borbála
György †	Julianna-Borbála * 1672 † 1717 (gr. Aspermont-Reckheim Ferdinánd Gobert)	II. Ferencz • * 1676 † 1735 Magyarország és Erdély fejedelme (Charlotte-Amália, hesseni hercegnő)	
Lipót-György * 1696 † 1700	József * 1701 † 1738 Munkácsi herceg Marchese di Santo Carlo (Maria de la Contaciére)	György * 1701 † 1736 Makoviczai herceg Marchesa della Santa Elisabetha (1. Bethune Marquisné) (2. Marguerite Susanne Pinthereau de Bois l'Isle)	Charlotta * 1707 † csakhamar
	Joseph-Charlotte * 1736 † 1780 apácza		

A Felső-Vadászt szerző két testvér közül az ifjabbik, Ferencz, udvari ember és szendrői kapitány, s utódai egész kihalásukig maradtak Felső-Vadász birtokában, az idősebb utódainak a család más birtokai jutottak, de ezek is legalább a XVI. század folyamán összeköt-

tetésben állottak megyénkkel. Zsigmond idősebb fia: János, likavai kapitány és utódai hamarabb átszármaztak Zemplénbe, de az ifjabb: György és utódai itt éltek, s fogytak ki. György neje velezdi Kövér Dóra, menyé Alpári Borbára, ennek vejei: törteli Kun Bálint, szászfai Uza Bernát, inárcsi Nagy András megyénk középosztályához tartoztak.

Birtokviszonyaik is megyénkhez kötötték őket.

Rákóczi Mihály, László fia Jánosdon volt birtokos, s ezen birtokát 1551-ben Lazoni Istvánnak 275 frtéért örökáron eladta.¹

1576-ban Soldos Julia, szakácsi Horváth Jánosné Rákóczi Zsigmondnak, fogadott fiának hagyományozta összes szakácsi irotai javait Borsodban és csenyétei birtokát Abaujban.²

Rákóczi Zsigmond 1581-ben összes devecseri birtokát testvérének, Katának, Járai János nejének adományozta.³

I. Zsigmond unokája, Lajos 1612-ben meghalván, tengerfalvai, deteki (Abaujm.), harmazi, alsó- és felső-velezdi, diczházai, zombori, budabányai, görömbölyi, upponi, várkonyi és paskaházi birtokain 1634-ben egyrészt Rákóczi György és Zsigmond testvérek, Zsigmond fejedelem fiai, másrészt Rákóczi Judith, Nagy Andrásné megosztottak.⁴

A XVII. században a Rákóczi-családot csak Rákóczi János likavai kapitány utódai tartották fenn, kinek neje a Barkóczi-levéltár adatai szerint: Kazsui Julia, Thaly Kálmán szerint Pongrácz Borbála volt. Valószínű, hogy két neje volt. Gyermekai: 1. András, az egyik zem-

¹ Jász. Conv. pr. D. 25.

² U. o. Pr. H. fol. 4.

³ U. o. Pr. I. fol. 138.

⁴ I. C. pr. P. 70.

pléni ág törzse, 2. Zsigmond fejedelem, a hercegi ág törzse, 3. Péter, ki meghalt, 4. Ferencz báró, zempléni alispán, a másik zempléni-ág törzse, 5. Kata, Járai Jánosné, 6. Zsófia, elébb Varsádi Gáspár, majd Szendi János felesége.

A felsővadászi birtok az ifjabb ág kihaltával a fejedelmi ágra szállott, s birta azt egész csillaga letün-téig. Egy nagyobb uradalomnak lett feje, mely 18 hely-ségből, köztük a következő birtokokból állott: Felső-Vadász, Selyeb, Sajószentpéter, Edelény, Sáp, Balajt, Szent-Király, Pelsöcz, Velezd.

A felsővadászi birtokot a XVI. század közepén Rákóczi Ferencz fiának: Mihálynak kezén találjuk. Mihály anyja, miként már említettük, Tomori Margit volt,¹ testvére Lőrincz és Lajosnak, s unokahuga Tomori Pálnak, a mohácsi ütközetben elesett vitéz hadvezérnek. Testvérei közül Lajos utódok nélkül halt el. Lőrincznek egy fia maradt, András, ki egyszersmind családjának utolsó sarja volt. Tomori András, mint a hős Losonczy István apródja és fegyverhordozója Temesvár elestével török fogságba került, hol idővel a mohamedán hitre térven át, mint renegát nótáztatott.

A fiscusra szállt javakra, mely egész Tomor faluból, továbbá csobádi, devecseri, papi gyandai, besenyői és szakácsi birtokokból állott, Réghi Kelemen kért királyi adományt és vette birtokába, ki Tomori András anyját a Hunt-Pázmán nemzetségből származott velezdi Kövér Margitot, özvegyen maradván, nőül vette, s e birtokokat a királyi adományt megelőzőleg is, mint a kiskoru András gyámja kezelte és birta.

Rákóczi Mihály mint vérrokon Réghi Kelemennek sem gyámságába, sem Tomori András nótázása után a

¹ Szathm.-Kir. lt. fe. X. No. 721.

birtokra eszközölt donatioba bele nem nyugodott. Hoszszas egyenetlenség keletkezett a dologból, melynek folyama alatt nem hiányoztak a jószágfoglalások, „embereknek halálok és fogságok, marháknak elhordatása, méneseknek és barmoknak elhajtása, szolgálknak, jobbágyaiknak kárvallások“.

Már a gyámság visszaszerzésére erőszakos utat használt Rákóczi Mihály. Ennek tulajdoníthatjuk Serédi Gáspár kassai főkapitány támadását 1549-ben, a midőn Réghi Kelemen hangácsi kastélyát megvivta, felgyújtotta, rombolta, az ingóságokat elhordta, s levéltárát megsemmisítette. Erre következtethetünk abból is, hogy ez időtől 1554-ig a Tomori birtokok Rákóczi kezén voltak, a midőn Réghi Kelemen, gersei Petheő János kassai kapitány segítségével azokat visszafoglalta.

Végre Rákóczi Mihály 1556-ban Bebek Ferencz és Perényi Gábor intésére Szendrő várában egy nyilatkozatot adott ki, mely szerint ezen villongásoknak véget vetendő, egyességet ajánlott Réghinek, a melyben mindkét részről négy-négy főszemély választását ajánlja, kik még magokhoz kettőt-kettőt válaszszanak mint „superintendenseket“. E tizenkét főur a nyilatkozat keltétől számított tizenötöd napon „minden megmondott dolgokat Isten igazsága és az ország törvénye szerint meglássák, s ezen törvényt tevő főembereknek olyan erejük legyen ez dologban, minémű erővel a királyi felség széken törvényt szoktak szolgáztatni“.

A dolgok ilyen békés uton való elintézésére ugy látszik a „homó rapax“ Réghi Kelemen reá nem állt, vagyis a már kezei közt tartott birtokokra nézve egyezkedni nem akart. Ekkor a még köznemesi sorsban élő Rákóczi Mihály a hatalmas Bebek György oltalma alatt mint ennek familiarisa, valóságos hadjáratot

indított ellene a birtokában levő Tomori-javak visszafoglalására.

Még ugyanezen 1556. évben egy kis csapat állott össze, mely Bebek György személyes vezetése alatt Rákóczi Mihály, Bey András, Papp Péter, Fekete Bálint, Horváth János, Atthyai György s több szolgálkból állott. Ezek Réghi Kelemen hangácsi erődített kastélyára rontottak, azt mindennemű ostromlószerekkel rombolták, minden benne található elraboltak, a borokat elvitték, szolgálait részint felkoncizolták, részint felakasztották, szállómunkásait kor- és nemkülönbség nélkül fogságba hurczolták, börtönbe vetették és kinoztatták. A zsákmánynyal a felsővadászi kastélyba tértek.¹

A csapat innen Devecserbe vonult és ott folytatta a pusztitást. A ménesét elhajtották, szolgálait felakasztották, vermes életneműit, borait elvitték.² Hasonló sors érte Réghi péderi, tomori, gyandai, csobádi, borsfalvi, korlátfalvai, szemerei, laki, bessenyői, domaki, csebi, nyomári, bürkösi, hegymegi, nyilasi és ambrusházai birtokait is, hol a jobbágyokat verték, kinozták, fogságba hurczolták és a birtokokat elfoglalták, sőt Homrogd mellett portyázva, elfogták Réghi Klárát, Váradi Tamásnéét is, ki borsfalvi kuriájából Réghi Kelemenhez a hangácsi kastélyba utazott.

Bebek György e rablott javak felét saját részére Szendrő és Bodókö váraiba vitette.³

A kipusztított s birtokaiból kivert Réghi a királyhoz

¹ Finkei János, ónodi Szentannai Domokos, homrogdí Vay György, Hegymegi literati János, Mátyás és Miklós vallomásai. Szathm.-Kir. lt. fe. X. No. 681.

² Putnoki Péter, Fancsali István, Gadnai Jakab és György, Fancsali Tamás vallomása. U. o.

³ Bakthai Mátyás, berethei Puha Boldizsár, kinizsi Farkas Pál és Csobádi Pál vallomása.

fordult panaszával és Miksa király a jászói konvent útján 1558 jan. 9-én egy levelet küldött Bebek Györgynek, melyben az elfoglalt birtokok azonnali visszaadását parancsolta, s Rákóczit a törvény rendes útjára utasította. Athynimus Gergely káptalani tag vállalkozott a feladatra, hogy a király parancslevelét a hatalmas főurnak, Szendrő várában kézbesítse. Küldetésében nem volt szerencsés, mert noha Bebeket békés foglalkozásban, hagymaültetéssel elfoglalva, találta, ez mindjárt haragra lobbant, mihelyt megtudta, hogy a küldött a király levelét hozta. Nem vette át, csak felolvastatta véle, de már közepén félbeszakította az olvasást: „ez hazugság!” kiálta dühösen, „rendelje ő Felsége színe elébe a kurafi Réghi Kelemennel, Rákóczi Mihályt is, majd meghallja mit szól neki ez. Te pedig eredj, mert ha nem Jászóról való volnál, nem hordoznál ez életben több levelet. Nagy a különbség Reégh és Tomor közt, Tomor itt fekszik és Reégh az ördög tudja hol? Itt a relatio és most takarodj! A mit a bestia elfoglalt, a bestia vissza is adta“.

A szegény káptalani kiküldött örült, hogy ép bőrrel menekedhetett, ott hagyva rémültében megbízó-levelét és a király levelét is.¹

Réghi Kelemen, miután látta, hogy a király parancsának békés uton érvényt nem szerezhet, a visszatörlesztés terére lépett. Ő Telekessi Imre kassai főkapitány oltalmát és segítségét kérte ki. 1558 aug. 20-án Telekessi Csobádi János s Miklóst és Kaboós Pétert küldte ki fegyveresek és szolgák hadával, kik a tomori birtokot, Gyandát, Devecsert, Papit, Bessenyőt és Szakácsit elfoglalták a Reéghi részére. Ugyancsak Fekete Bálint és szakácsi Bithó Miklós nemesek, fegyveres haddal:

¹ Szath.-Kir. lt. fe. X. 682. No.

„Allah! Allah!“ török harci kiáltások között megrohanták a felsővadászi kastélyt, s azt elfoglalva, Rákóczi összes ingóságát, kincseit, egy Tamás nevű fiuját (nem fiát) elrabolták, jobbágyságot elhajtottak s a hangácsi kastélyba hurczolták. Ezek megtámadták a tomori erődített kastélyt is, puspákkal, dárdákkal, nyilakkal meg is ostromolták, de elfoglalni nem tudván, a jobbágyságot fosztották ki és hurczolták el.

Ezen tomori erődített kastély megostromlását a következő 1559. év jan. 29-én folytatták, a midőn Thelekessi főkapitány ruszkai Panka Péter fügedi varnagyot, zaberczki Horváth János kapitányt, velök gyandai Kormos Ferenczet, Hegymegi Lénárdot, Jakabot és Jánost küldte ki, kik fegyveresek és szolgák egész hadával rontottak a kastélyra s azt elfoglalva, Rákóczi embereit és szolgálait elfogva, Kassára hurczolták, barmait elhajtották, értéktárgyságot, hadi- és házi eszközeit, életneműit elrabolták.¹

Rákóczi Mihály, ki már ekkor Abaujmegye alispánja volt, e két évi rablásért 16,000 arany kár megtérítését kérte a királynál panaszában. De e panasz nem lett meghallgatva; sem a Rákóczi vérrokonsága nem volt irányadó a hosszas per eldöntésére. Az volt-e oka, hogy Reéghi hü királypárti volt, s Rákóczi a János Zsigmond párti Bebek György emberei közé tartozott? vagy az, hogy Reéghi családja kihalófélben volt, s a fiskus örökösödése gyorsabban következhetett be? vagy végre, hogy Reéghi jobban értett az utakhoz és módokhoz, hogy az igazságot saját részére döntse el? Tény az, hogy Rákóczi Mihály a Tomori javaktól elesett és azokba még ugyanazon évben Reéghi Kelemen iktatott be.

¹ Szathm.-Kir. lt. fe. X. No. 721 és fe. XIII. No. 918.

Rákóczi Mihályt még az 1560. év is Abaujmegye alispáni székében találta, de már 1563-ban Hereni Zsófia, mint özvegye említették, ki a borsodmegyei Szakácsiban Siró, másként Geleiektől és Császtaiaktól egy birtokrészt vett 100 magyar forintért, melyre 1563 nov. 21-én Pozsonyban I. Ferdinánd királyi jóváhagyását adta.¹ Egy leánya volt: Krisztina, Bölzsei Lászlóné, kinek utódai a Lorántfiakkal összeházasodván, anyai ágon ősanyja lett fényes nevű szabadsághősünknek: II. Rákóczi Ferencznek.²

A Bogáth-Radván nemzetségnek s így az abból származó Rákóczi-háznak sem ösmerjük ősi czimerét. Valami madár lehetett az, mely idők multával a Morvaiknál a galamb, a Körtvélyesieknél és Hosszumezeieknél a fiait saját vérével tápláló pelikán alakját vette fel. A Rákócziak régibb ismert czimer alakja még a XVI. s XVII. században is, keréken álló madár, alakja után szarka, mely legtöbbször koronaszerű bóbitát visel fején.

A kereket az első czimerbővítésnek tekinthetjük s valamely Káta nemzetségből való beházasodás eredménye lehet, mely nemzetségnek, mint tudjuk, ősi czimere veres paizsban arany kerék volt.

A szarkát a család emelkedésével kék paizsban arany keréken álló koronás fekete sas váltotta fel, mely jobb karmában kardot tart. Egy újabb czimerbővítés a paizsot veres és kékben megosztotta s az arany kereket zöld hármashalomra helyezte.

A családról fenmaradt heraldikai emlékek festett, faragott czimerek, pénzek, pecsétek arra engednek következtetni, hogy a sasos czimerváltozat kizárólag a fejlődési fényre emelkedett ágat illette, mert a szerényebb

¹ Szathm.-Kir. lt. fe. XII. 867.

² Turul II. 91.

sorsban maradt ágazatok tagjai, még azon időben, a XVII. század közepén is a szarkát használták czimerükben, a midőn már a fejedelmi ág czimeres aranyai és tallérai országszerte ismertté tették e nemzetség koronás sassal ékeskedő czimerét.¹

Rakovszki (nagyrákói és kelemenfalvi). Régi turóczmegyei család a Jeszen törzsből származva, melynek nemességét III. László király 1204-ben megerősítette. Márton udvari káplán és testvére László a sajói ütközet után IV. Béla király kíséretében voltak, kik tőle hűségük jutalmául 1245-ben a turóczmegyei Rakov, vagy Zanasan földjét kapták adományba.² A család tagjai előbb a Rákói (de Rakov) nevet használták és csak később, a XVI. század végén változott át az „Rakovszki“-vá, a mely alakban azt a több vármegyékbe elterjedt család ma is használja.

Egyik ága a múlt században vármegyénkbe származott, ezek leszármazását, kiszakítva a terjedelmes családfáról, a családi levéltár iratai alapján, az alábbi táblázaton közöljük, azon Mátyástól, ki Turóczmegye alispánja volt a XV. század végén.

¹ Sajnos, hogy a vörösvári Rákóczi-Aspermont levéltárban őrzött czimerbővítő oklevelek ösmeretlenek az irodalom előtt. Ezek volnának hivatva tisztázni e nemzetség czimerkérdését.

² Nagy Iván IX. 611. a 3. jegyzetben felsorolt források után.

Mátyás

† 1496
turóczyi alispán

Simon
blatniczai kapitány

György
†
1565
alnádor

István
kapitány

Albert (Kiszeli Anna) Miklós (Salome) Marton (Krivai Dóra)

Menyhért János

János
(Potornyai Margit)

Ferencz
(Tolth Borbála)

János
(Pongrácz Anna)

Péter (Kubinyi Kata) János (liptói ág)

János (Ordódi Anna) László (Semberi Mária) Imre (Rajcsányi Anna) Menyhért † 1705 (Huszár Klára)

Sára 1721 (1. Illovai Pál) (2. Akács György) Imre (Korossi Mária) Magdolna (Marsovszki Gábor) Mihály (Gosztonyi Klára) Miklós (Szögyényi Zsuzsanna)

Gábor (Hellebront Judit) Antal paulinus szerzetes István kapitány (Zombori Ilona)

Mária † János kapitány (Tarkó Anna) József † (Kohányi N.) Terézia (Kohányi N.) István kapitány † Antal szolgabíró András (Szentimrei Mária)

Mária Matild Paulina (Péchi Albin) Albert György (1. Szmrecsányi Mária) (2. Szmrecsányi Johanna)

1-től György Endre (Lichtenstein Malvin) 2-től István László Jenő Mária Anna Zsófia

György

A táblázat élén álló Jeszenó Mátyásnak fia: Simon, blatniczai kapitány, I. Ferdinándnak hűséges embere

volt. Két fia közül az egyik: György, fényes pályát vivott ki magának. 1541-ben Turóczmegye alispánja, 1542-ben alnádori ítélőmester lett, 1552-ben s 1555-ben két ízben küldte I. Ferdinánd a lengyel királyhoz követ-ségbe Izabella udvarába. 1558-ban beszterczei kapitány, alnádor és királyi udvarnok volt. Ez időtájban halhatott meg, mert az 1561. évi armalis már mint elhunytat említi.¹

Két fia volt: Menyhért² és János.³ Menyhért korán elhalhatott (mert az armalis nem említi), János unoka-testvérével, Mártonnal, ki György testvérének, Istvánnak volt fia és ki mint királyi kancelláriai jegyző működött, 1561 aug. 16-án új czimerlevelet nyert I. Ferdinándtól, melynek hatását az a főadományos Mártonnak testvéreire: András, Albert, Mátyás és Miklósról is kiterjesztette.

Ezen czimerujtó armalis a régi czimert nem említi. Ennek rajzát Rakovszki Györgynek egy 1553-ból származó pecsége tartotta fenn, mely a paizsban egy vízszintesen helyezett rákot ábrázol.⁴ Az adományozott czimer: kék és aranyban osztott, felül arany koronából két oldalt egy-egy lefelé hajló, zöld száru fehér lilium közül pánczélos vitéz nő ki, s jobbjaiban pallost, baljában zöld pálmaágat tart, felül jobbról arany naptól, balról arany hatágu csillagtól kísérve. Az alsó részben hármassal fehér sziklán, vízszintes helyzetbe illesztett veres

¹ L. az armalist „patris tui egregii *quondam* Georgii Rakovszki“ így nem 1564-ben halt meg, mint azt Budai polg. lex. III. 91. és utána Nagy Iván IX. 616. említi.

² L. Nagy Iván. U. o.

³ L. az armalist.

⁴ Még régiebb ennél a Rakovszkiak egyik őseinek pecsége 1439-ből, mely a millenniumi kiállításon volt látható, a bécsi államlevéltárból. E pecséten a rák czölöpösen állított helyzetben látható.

rák. Sisakdisz: a paizsalak férfialakja; takarók: veresezüst, kék-arany.¹

Márton 1579-ben, 1592---1595-ben Turóczmegye alispánja, majd királyi kamarai tanácsos volt. Testvérétől, Alberttől származott le azon ág, mely ma megyénkben tartja székhelyét. Ezen Albertnek ötödizen való utóda volt Menyhért, ki előbb Turócz vármegyének jegyzője, Árvamegyének alispánja, később, 1707-ben, Okolicsányi Kristóffal az ónodi országgyűlésen Turóczmegye követe volt. Itt a megye nevében, de annak beleegyezése nélkül szerkesztett Rákóczi-ellenes memorandumon az országos rendek feldühödvén, őt társaival együtt összevagdalták.

Ezen Menyhért unokája volt István, Nádasdi ezredbeli kapitány, ki Zombori Ilonát nőül vevén, ez uton, hét gyermeke közül, három fiu Györkén telepedett le és megyénk kötelékébe lépett. Egyik: Antal, e megye szolgabirája volt.

A családnak megyénkben most élő tagjai közül György több ízben képviselte a füzéri járást. Szmrecsányi Máriától született fia, András, megyénk első aljegyzője, tiszteletbeli főjegyzői ranggal.

Rásonyi. A megye régi törzsökös családainak egyike, mely nevét, mint annak birtokosa, Rásony falutól vette.

Rásonyi Antal 1353-ban Rásonyban lakott, s Poháros Péter, Sáp falut illető helyszini perében mint szomszéd

¹ Érdekes ezen czimernek a szövegbe tett szimbolikus magyarázata is „a sziklákon haladó rák őseink igazelműségét jelzi, mert a természethistória szerint ezen állat mindig a legegyszerűsebb uton halad (et angves odesse ac cos perimere)“. A korona az irántunk és a haza iránti hűséget, a vértzet és kard, a katonai állást (militia) és erőt a haza védelmében, az olajág a békére és bölcsességre törekvést, a lilomok az emberi élet halandó és törékeny voltát, a nap az igazságot, a csillag a kegyességet jelképezi.

azért nem lehetett jelen, mert ugyanakkor Orbazmegyében távol volt.¹

Talán ezen Antal testvérje volt Péter, kinek szintén Péter nevű fiának felesége Klára volt, Ruzkai Miklós leánya, leányági örökösödés czimén perlette Keéchi Lang magszakadtán ennek gibárti, kércsi és migléczi birtokait 1406-ban. De a per folyamán nem bírván kimutatni, hogy ezen birtokok leányágra is adományoztattak, perét elvesztette.²

Péternek fia is Péter volt, kiről 1450-ben tétetik említés.³

Rásonyi Gáspár leánya, Margit, Pohárnok István tályai várnagy felesége 1475-ben zálogba vette a Kinyizsiektől azoknak kinyisi malom részüket 40 arany-forintért.⁴

Rásonyi Gergely 1539-ben a királyi sereggel távol volt, a midőn Kapi György szomszédja, egy jobbágyát erővel elhurczolta.⁵

Ezen Gergely volt családjának utolsó férfi sarja, Hét leánya maradt: Orsolya, kaki Szemere Kelemenné, Borbála, Tomori Mártonné, Dóra, Nagy Balázsné, Margit, Berencsi Benedekné, Zsófia, Deme Máténé és Anna, Szemere Andrásné. Halála után vejei nyertek adományt Miksa királytól 1574-ben egész Rásonyra, továbbá gottbereti, zubogyi, szuhai (mindkettő Gömörben) és egerszegi (tornamegyei) részbirtokaira.

Redmeczi abusive **Regmeczi**. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1651 máj. 4-én Redmeczi Mihálynak, nejének Szokolia Dórának és fiának: Mártonnak.

¹ Anj. VI. 141.

² Ered. perg. Basó iratok.

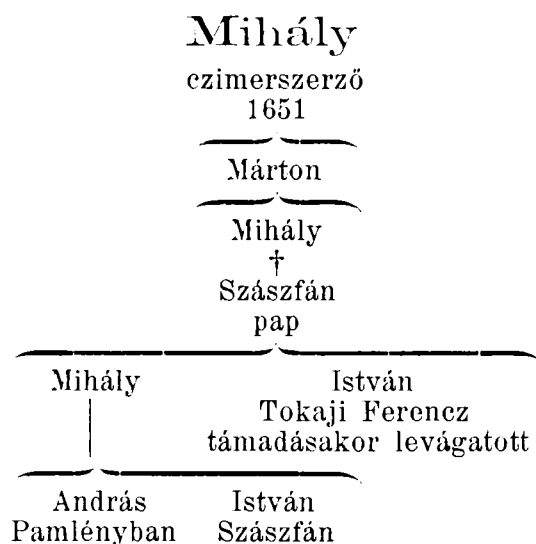
³ I. C.

⁴ Fövenyessi ltár. Orig.

⁵ Nyomozat. Szathm.-Kir. ltár. XVIII. 1251.

A czimer: kékben, zöld alapon, egy fészken ülő pelikán, vérével fiait táplálva jobbról egy hatágu arany csillagtól, balról egy befelé fordult ezüst holdsarlótól kísérve. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A leszármazás egy töredéke következő:

Reéghi (hangácsi). E család, mint Nagy Iván gyantitja,¹ ivadéka a reéghi Chama nyitramegyei családnak.

Vidékünkön az elsőt, Reéghi Kelement találjuk, ki a XVI. század közepén, a borsodmegyei hangácsi várkastélyában székelte s I. Ferdinándtól 1550-ben jan. 20-án öcsceivel: Balázs, János és Menyhérttel együtt a törökök és hűtlenek elleni hadban szerzett érdemeikért nyerte adományba Nagy-Péder, Kis-Péder (másként fyw-Péder) abaujmegyei falvakat, körülbelül 18 népes jobbágyot és két nemesi kuriát, miután Nagy-Pédert Réghi Kelemen már rég bírta.²

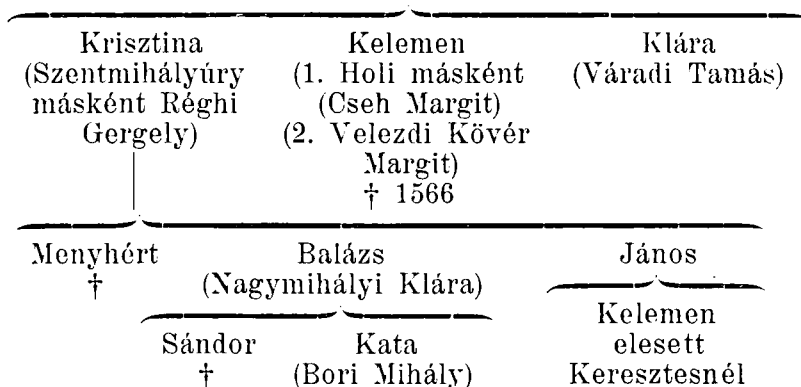
Tőle, illetve atyjától Andrástól a család rövid leszármazása, annak kihaltáig, következő:

¹ Nagy Iv. : Mr. csal. IX. 674.

² Talán anyja Péderi leány volt?

András

1500

Vármegyénk területén akkor tűnt fel Reéghi Kelemen, midőn Tomori Lőrincz elhunytával annak özvegyét, a Hunt-Pázmán nemzetségből származott velezdi Kövér Margitot nőül vette.¹ Az özvegygyel egyszersmind magához ragadta az árván maradt kiskoru Tomori András tutorságát és javait is. Ezt azonban felsővadászi Rákóczi Mihály, kinek anyja Tomori Margit, az elhunyt Lőrincz testvérje volt, nem nézte behunyt szemmel s mint a kiskoru nagybátyja, a mostoha apával szemben magának követelte a tutorságot s birtokainak kezelését. Ezen vitás kérdés a két fél között 1556—1559-ig valóságos rablóhadjáratot eredményezett, melyben kölcsönösen pusztították egymás javait, egymás életneműit, barmaít elhordták, jobbágyaikat fogságba hurczolták s leöldösték s Reéghi Telekessi Imre kassai kapitány, Rákóczi a hatalmas Bebek Ferencz oltalma alatt, amaz a felsővadászi, ez a hangácsi várkastélyt, valósággal megostromolta. A villongás akkor érte tetőpontját, midőn a kiskoru Tomori András, mint Losonczy István apródja, Temesvár védelménél törökfoglyul esett, a mohamedán hitre tért s vagyonát elkobozták. A kapzsi Reéghi Kele-

¹ Mindezen egybefüggő adatokat a Szathmári-Király-család gazdag levéltárából vettük.

mennek, ki mint gyám úgy is kezelte a gazdátlan birtokokat, első dolga volt, azokat végleg megszerezni s 1558-ban azokra I. Ferdinánd királytól királyi adományt kért és nyert. Erre Rákóczi Mihály újabb támadásokkal felelt, de mindezek dacára a birtokok Reéghi kezeiben maradtak, ki azokba 1559-ben beiktattatott.

Midőn R. Kelemen 1566-ban végrendelkezett, a következő javakról intézkedett: Hangács a várkastélylyal, Tomor, Nagy-Péder egész faluk, továbbá részbirtokok: Besenyőn, Domakon, Nyomáron, Lakon, Kéchen, Cseb, Bürkösön, Ambrusházán, Gyandán, Csobádon a malommal, Borsfalván, Devecserben, Papin, Korlátfalván, Alsó- és Felső-Diczházán, Pocsajon, Radványon, Zomboron, Bájon.

Véle tulajdonképen családja kihalt, de testvérjét, Krisztinát, valószínűleg fiusította, mert ennek fiai Balázs és János, elhagyván atyjok nevét a „Szentmihályurit“ a Reéghinevet vették fel s a Reéghi vagyonokban örökösdtek. Az idősebb testvér, a kaplyon nemzetségből származott Nagymihályi Klárát vette el, de ágazata Kata leányában, Bori Mihálynéban kihalt, az ifjabb testvérnek Jánosnak egy fia maradt: Kelemen.

Ugyanezen évben II. Miksától új adományt nyert Balázs és Jánossal együtt Tomor és Péder egész falvakra, korlátfalvi, csobádi, devecseri, papi és gyandai részbirtokokra, Borsfalva, Felső- és Alsó-Diczháza és Radván egész praediumokra, melyeknek, azoknak megszerzése óta békés birtokában volt, de az előző években nemesi lakát a törökök elfoglalták, s az ezekről szóló iratait nagyrészen megsemmisítették.

Ezen Kelemen 1569-ben egri várnagy volt, s a keresztes melletti ütközetben esett el.¹

¹ Szathm.-Kir. ltár.

Véle a már egyszer felujított család kihalt. A Réghi javakra a fiskus tette kezét, de Varsádi Gáspár, ki Réghi Klára, Váradi Tamásné Margit nevű leányának második férje volt, a leányági örökösök nevében felvette a pert a fiskus ellen, minek következtében 1598. évben lefizetvén Miksa főherczeg kezébe 4000 aranyforintot, melyet ez a hadsereg fizetésére fordított, az örökösök továbbra is birtokukban maradtak.¹

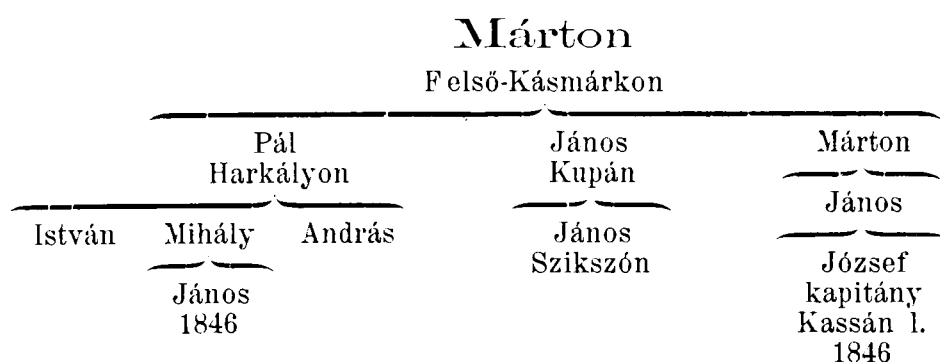
Réthi. A XVII. század végén Réthi Márton, kinek felesége Tarcsai Anna volt, Szászfán, Ujlakon és Alsó-Gagyban volt birtokos. Testvérje: György 1693-ban táblabíró volt a megyénél. A harmadik testvér Gergely volt, kinek nejétől a Tekule nemzetségből származott Balpataki Évától, Zsuzsanna nevű leánya született, ki később Katona Jánosnak lett felesége.

A család czimere Réthi Györgynek az 1693. évi pecsége után: pánczélos kar, három (2—1) arany csillagtól kísérve, markában pallost tart. Sisakdisz: a paizsalak, kíséret nélkül.

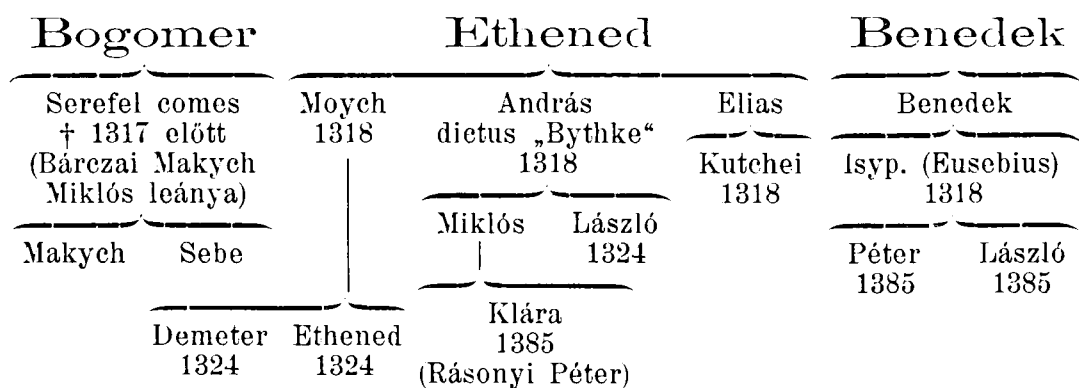
Román. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Prágában 1628 febr. 19-én Román Márton, Petruska Bertalan s Máté és Román János részére. Kihirdettetett 1644 ápr. 15-én Tornán. A czimer: kék paizsban, zöld hármashalmon, fehér hattyu áll, nyakán hátulról átlőtt nyillal. Sisakdisz: pánczélos kar, markában kard; takarók: veres-ezüst, arany-zöld.

A leszármazás következő:

¹ Szath.-Kir Itár.

Ruszkai. A mai Göncz-Ruszkán, mint annak birto-
kosa a XIII. és XIV. században egy nemes törzs élt,
mely, mint „nobiles de Ruzka“ emlittetik okleveleinkben
s birtokai a megye más falvaira is kiterjedtek. E törzs
három párhuzamos hajtása e korból a következő:

E három ágazat összeköttetését a fenmaradt
oklevelek nem közvetítik. A másodizen való leszármazók mint egymásnak „fratres et proximi“-i említetnek, s valószínű, hogy Bogomer, Ethened és Benedek testvérek voltak, vagy Bogomer a három ágazat közös őse volt.

Serefel elhalt. Két leánya maradt: Makych és Sebe. 1317-ben Domokos abaujvári főesperes, a mislei prépostot, Pál alesperest kiküldötte, hogy Serefel özvegyének, Makich asszonynak hitbérét és két leányának leánynegyedét, Benedek fia Iséph, Ethened fiai: Moych

(Moghi) s Bythke és Éliás fia Kulchei birtokaiból hasítottassa ki.¹

Ez utóbbiak 1318-ban megegyeztek Serefel özvegyével és leányaival a követelt hitbér és leánynegyedre nézve 44 márkába és 100 marka büntetés terhe alatt kötelezték magokat, hogy ez összeg felét, 22 márkát, sz. Márton hetében, másik felét, szintén 22 márkát, sz. Tamás napján kifizetik.² De a fizetési határidőt nem tartották be, s a büntetésül kikötött 100 márkát Lachktól, Bárczai Miklóstól kellett kölcsön felvenniök, hogy az özvegyet s leányait kielégíthessék és hogy az adósságképpen felvett összeget törleszthessék, 1319. évben a Serefel után öröklött Scempse (Semse) birtokot eladták 100 márkáért Tamásnak, Ferencz (French) fiának, szepesi alvárnagynak, a ma is élő Semsei család első őségének.³

Ethened utódai kifogytak, Iséphnek egyik fia Péter volt a családnak utolsó sarja. Öregségében összes — bárhol található — birtokait eladta Semsei Jánosnak, Demeter fiának, Tamás szepesi várnagy unokájának. Azonban 1399-ben — királyi engedéllyel — ezen eladott földeket az Aba-nemzetségből származott Debrői István királyi kincstartónak, fiainak Jánosnak és Péternek s nejének Zudar Ilonának, István leányának adományozta. Debrői — hogy a Semseieket kiengesztelje — átengedte nekik Rozputh abujvármegyei falut.⁴

A Semseiek e falut a már elvénült Ruszkai Péter kezei között hagyták holtáig haszonélvezetül.

Midőn azonban a hatalmas Debrői, Zsigmond király ellen pártot ütött s ennek leveretése után hűtlenségbe

¹ H. O. VII. 375.

² Anj. O. I. 483.

³ Semsei Itár.

⁴ U. o.

esett, a király elvette tőle Ruszkát is s a vén Ruszkai Péternek 1403-ban meghagyta, hogy azt Tabajdi — másként Kalondai — Bertalannak, Perényi Péter főpohárnokmester familiárisának s testvéreinek Antalnak és Cornisnak hagyja és senki másnak.¹ Ezzel vetette meg alapját Abauj vármegyében a ma is élő göncz-ruszkai Kornis-családnak.

Ruszkai Péter a király parancsára nemcsak Ruszkát, de a haszonélvezetben nála hagyott Roszputh falut is átadta a Tabajdiaknak s ezt a Semseiek per útján Garai Miklós nádornak 1405 évi ítélete alapján nyerték vissza.²

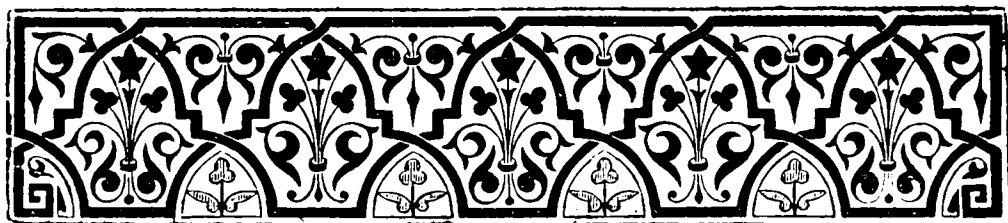
Hogy Ruszkai Péter mikor halt meg? nem tudjuk. Végintézkedésében gabonát, sertéseket, 150 frt és 100 frt értékű ezüst serleget hagyományozott a ruszkai Szent-Katalinról nevezett Pálos kolostorra s elrendelte, hogy porai annak templomában nyugodjanak.³

¹ F. C. D. X. IV. 205.

² Semsei lt.

³ Rupp. Magyarország helyrajza II. 292.

Sarlai. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Pozsonyban 1655 okt. 28-án Sarlai Jánosnak, feleségének Sógor Dórának, leányának Juditnak s testvéreinek: Andrásnak és Mihálynak. Kihirdették Szendrőben 1655-ben. A czimer: kék paizsban, zöld hármashalom felett, pánczélos balra fordult férfi, ki kardját a vele szembe levő ágakodó medvének torkába döfi. Sisakdisz: pánczélos karddal. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.¹

A család 1742-ben Szikszón lakott.

Sebő. Egy 1767. évből származó nyomozat után a következő családfa állitható össze:

György Bódván			János	
István Bódván	György Szikszón	János Büd	János Sz. István-Baksán	Pál

Az 1725. nemesi nyomozat Sebő Jánost és unokatestvérjét Pált Sz.-J.-Baksán találta, kik nemességüket

¹ A. V. lt. nsi ir. No. 907.

II. Ferdinándtól Bécsben 1633 febr. 17-én adományozott armalissal bizonyították, melyet 1634 febr. 18-án Aszalón, Borsodmegyében kihirdettek.

Sebők másként **Molnár**. Az 1759. évben Gönczön lakó nemes család armalisát — ez évből származó tanuvallomások szerint — Rabutin pusztította el.¹

Czimerlevelet Sebeők András, János, Márton testvérek s másik S. János nyert III. Ferdinándtól Bécs, 1642 jan. 8-án, melyet 1642 jul. 26-án Garadnán kihirdettek.

Sellyei másként **Horváth**. A pozsony vármegyei Sellyéről származik. Sellyei másként Horváth Zsigmond és három fiát: Ádámot, Jánost és Józsefet I. Leopold Pozsonyban 1687-ben kelt czimerlevelével nemesítette meg, melyet ugyanott még ugyanazon évben kihirdettek. Az adományozott czimer: kék paizsban, zöld alapból növény s befelé hajló két borostyán-ág között, veres ruhás és kalpagos, arany öves férfi áll, oldalán karddal, jobbját előre nyújtja, balját csipőjén nyugtatja. Sisakdisz: a paizsalak, a borostyán-ágak között növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.²

Valószínűleg ezen családból származott azon Sellyei Lidia, ki a múlt század elején Katona Lászlónak volt felesége.

Semsei (semsei). Régi család, mely a XIV. század első negyedében lépett vármegyénk kötelékébe. Ekkor élt Tamás, az első ismert ősnak Frenchnek (Ferencznek) fia, szepesi alvárnagy és Szepes vármegye alispánja.

Megyénkben ez időben (1318) a Ruszkaiak versengtek elhunyt unokatestvérük: Ruszkai Serefel özvegyével és leányaival a hitbér és leánynegyed mennyi-

¹ A. V. n. ir. 508.

² Az eredeti czimerlevél a jászói convent levéltárában.

sége és kiadása végett.¹ Pénzre volt szükségük s hogy ezt megszerezhessék a Ruszkaiak, Serefel után öröklött birtokukat Scempsét (ma Semse) 1318-ban örökáron eladták 100 márkáért Tamásnak, French fiának²

Ez uton jutottak a Semseik vármegyénkbe, s ezen első szerzeményük után nevezték magukat Semseieknek.

Tamás mester Semsén tovább terjeszkedett. 1322-ben az Aba nemzetségből származott Jánostól, Pál fiától, Marhard comes unokájától, azon zálogos részt, melyen a sz. András tiszteletére emelt egyház állott, s melyet említett János Ethened fiaitól birt zálogba, ugyanazon feltételek mellett 25 márkáért zálogba vette. Két évvel később, 1324-ben, Ethened fiai és unokái saját öröklött egyházas semsei birtokuk két részét adták el neki 80 márkáért. Ezen birtok harmadik részét Bodor és Merse Chamaz fiainak tiltakozása miatt nem adhatták át, ezt Tamás 1328-ban szerezte meg Chamaz fiaitól 55 márkáért. Így lassanként egész Semse falut megszerezte.

Marhard comes unokája János, ki Tamás várnagynak rokona volt, ennek 1323-ban rokoni szives indulatból odaajándékozta „Ujfalu“ birtokát.

Tamás várnagynak két felesége volt. Az első Anna, Tarkői Herricus leánya, kivel leánynegyedbe Zolouk (Szalók) birtokot kapta, ettől egy Kata nevű leánya született. A második Guze volt, Lamperth leánya, kitől egy fia volt, Demeter. Már 1328-ban nem viselte várnagyi tisztét, de halála csak 1334-ben következhetett be, a mely évben betegen végrendelkezett és Szalókot

¹ L. Ruszkai alatt.

² Semsei ltár. Köszönetemet kell kifejeznem e helyen Pettkó Béla urnak azon kiváló szivességeért, melylyel a Semsei okleveltárnak már sajtó alá kész kéziratát, áttanulmányozás végett, rendelkezésemre bocsájtotta. Ezen nagybecsű kéziratból merítettem a család régibb történetére vonatkozó adatokat.

Kata leányára, Semsét, Budét és minden egyéb birtokait fiára, Demeterre hagyományozta.

Demeternek három fia volt: János, Miklós és László. Miklós, a középső, korán elhalt, mert csak 1370. évig emlékeznek róla az oklevelek, a másik kettő Zsigmond király előtt érdemeket szerzett, a melyekért több birtokadományban s a királyi kegy egyéb jeleiben is részesültek. 1390-ben a két Swudlert adományozta nekik, a mely birtokokba ellenmondás nélkül beiktattattak. János az idősebb testvér, felesége Upori Ilona után Zemplén-megyében is több helyen birtokos volt, mint Pazdieson, Zwhán, Mocsáron, Pracznán, Somogyban, Zalokon, Laskón és Beretheön. Ezen birtokaira 1390-ben János-Albert választott magyar fővezér, a kassai táborból oltalomlevelet adott ki részére.

Testvére László 1395-ben Zsigmond király alpohárnok mestere volt. A törökök elleni hadjáratokban szerzett érdemeiért Sethythe (Szeszta) Abauj vármegyében fekvő királyi falut kapta adományba s ez adományt a király János testvérére s utódaikra is kiterjesztette. A következő 1396. évben már főpohárnokmester lett, de e tisztét nem sokáig viselte, mert az ezen év szept. 28-án vívott szerencsétlen nikápolyi ütközetben elesett.

Semsei László főpohárnokmesternek halála után a király kegye a még élő testvért Jánost érte, ki ennek mintegy testvére halálát kárpótolandó, mindjárt a következő 1397-ik évben pallosjogot adományozott birtokaira s 1401-ben ezimerrel adományozta meg.¹ E ezimer ezüst és kékben osztott paizs, benne egy veres szarvas,

¹ Ezen ezimerlevél a hatodik és legifjabb azon eddig ösmert armálisok között, melyben a ezimer csak leírva van, de festve nincs. A többi öt még a XIV. századból származik, csak ennek adományozása megy át a XV. század első évébe. Az ezt korra követő Tétényi-féle armális az 1405 évből már festett ezimerrel van ellátva.

melynek jobbszarva arany s két szarva közé is kereszt van illesztve. Sisakdisz : a paizs vörös szarvasa növekvőn, a takarók színe nincsen jelezve.

Semsei Jánosnak fiai István és Frank szintén a hadi téren szereztek érdemeket. Az oklevelek kivált a husziták ellen 1419--1424. viselt háborúkban kifejtett vitézségüket dicsérik. Ezen érdemek elismeréséül Zsigmond király Semsei Istvánt 1421-ben felesége pazdicsi Veres Krisztina jogán beiktattatta, Pazdych, Zuhr, Mocsár, Kraszna, Szalók, Ujfalu és Somogh nevű zemplénmegyei birtokok felerészibe. Testvérjének Franknak -- ki a csehországi hadjáratokban sebeket is kapott --- az elhunyt alattányi Chyrke Péter összes birtokait adományozta 1426-ban. E birtoktesthez tartoztak : Gard, Szent-Lőrincz, másként Fel-Gard praedium, Póly, Miszlóka és Sechcha (Sacza) birtokok felerésze, Enyiczke egyharmada és a ruszcai birtokrész Abauj vármegyében, Resenso, másként Zwinyefeő birtok, Nagy-Herman keleti fele Sáros vármegyében, Alapyan fele az ott levő vármokkal Kér és Jánoshida felé s az Alapyanhoz tartozó négy praedium Heves vármegyében. Ez adomány fiágra szállott úgy, hogy ha Frank magtalanul halna el, e birtokok László testvérjére s ennek utódjaira szálljanak.

Az adományozott birtokokban azonban a magtalanul elhalt Chyrke Péter oldalági rokonai ültek, kikkel Semsei Frank 1427-ben békés uton kiegyezett, átengedvén nekik az egyes birtokok bizonyos részeit.

Az ezen 1427. évi portális összeírás alkalmával a Semseiek már Abauj vármegye vagyonos birtokosai közé tartoztak. Összesen 101 portájuk volt. Franknak Gardon 14, Hotkóczon 9, Szesztán 39, Semsén 12, Rusz-kán 10; testvérének Lászlónak Rozputhon 17.¹

¹ Thallóczy : A kamara haszna, függelék.

László fia Vilmos I. Mátyás királynak volt udvari embere, ki 1466-ban minden ő ellene, vagy családjának egyéb tagjai ellen megítélt birságokat elengedte s neki adományozta a két csáji és borsfalvi birtokot Abauj-megyében s a svenglérit Sárosban.

A XVI. század folyamán mindinkább szaporodott a család s több ágakra oszlott. Az itt tárgyalt abaujvármegyei ágazatból¹ leginkább kitűnt Semsei Ferencz, ki 1503-ban kamarásmester s 1513-ban Sáros vármegyének főispánja volt.

A mohácsi vész után rokonaival: a két Semsei Jánossal I. Ferdinánd pártján állott, s ennek Horvátországban egyik hadvezére volt.

A család ez ágának mult századi történetéből Nagy Iván² a következőket emeli ki: „Pálnak, ki 1769-ben Abauj vármegyének alispánja volt, Okolicsányi Erzséttől született fia: András 1741—1772. ezredes volt, ennek fia: András 1778-ban részt vett mint kir. biztos a Maroson tul fekvő ugynevezett bánsági három megye visszacsatolásában és szervezésében, s Torontálmegye alispánjává neveztetett ki, részt vett ott az urbér behozatalában. 1786-ban kir. táblai ülnök, majd a hétszemélyes tábla birájává neveztetett, innen 1789-ben a m. kir. udvari kanczelláriához, 1791-ben a cs. és kir. kamarához alkalmaztatott és ott tanácsos lett, majd 1797-ben Ugocsamegye főispáni helyettese, Szt.-István rend vitéze, 1803-ban ugyanazon vármegye valóságos főispánja, 1802-ben kir. személynök (personalis), 1807-ben Abauj vármegye főispánja, 1808-ban kamarai elnök lett. Meghalt 1814-ben.

¹ A családnak többi — nem megyénkben — élő ágazatait, melyeknek leszármazását Nagy Iván (X. 135. 139. és pótkötet 352—355 egész terjedelmében és pontosan tárgyalja — e helyen mellőzzük.

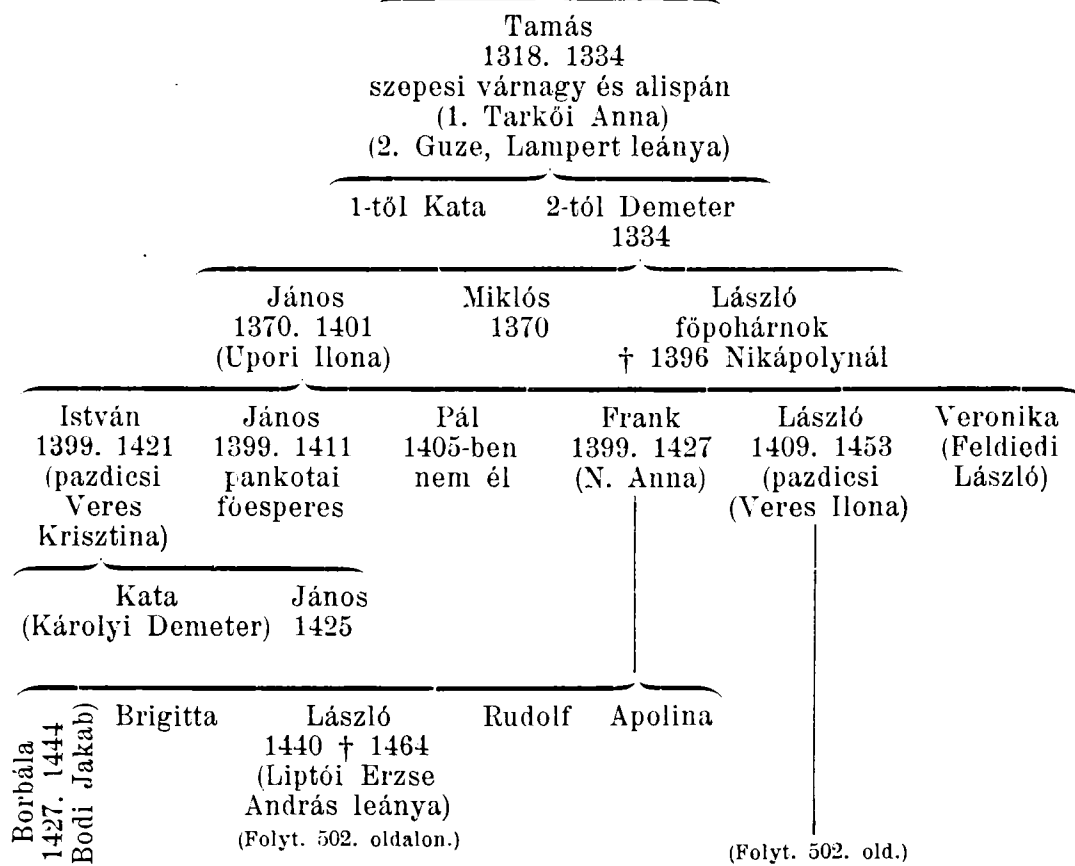
² Idézett műve X. 141.

Semsei Mátyásnak, Berthóti Zsófiától származott unokája: Pál, 1750 táján Abaujmegyének hosszabb ideig alispánja volt, ki a semsei kastélyt újra felépítteté.“

Az újabb időben Semsei Jóbnak fia: Albert a kassai választókerületet az 1865. és 1869. évi országgyűléseken képviselte. Jelenleg megyénkben birtokosok, Semsei Albertnek Bencsik Valériától született fia: László, ki 1896. évtől a kassai járás országgyűlési képviselője és Semsei Andor, ki a nemzeti muzeum természeti osztályának és a magyar tudományos akadémiának bőkezű meczenása. Birtokaik vármegyénkben Hotkócz, Jászó-Ujfalu, Semse, Buzinka és Sacza falvakban fekszenek.

Az abauji ágnek, az első ősmert őstől, leszármazása következő:

French

László 1440. † 1464 (Liptói Erzse András leánya) (Lásd a 251. oldalt.)					László• 1409. 1453 (pazdiesi (Veres Ilona) (Lásd 501. oldalt)	
Ferencz 1503 sárosi főispán (Thurzó Mária)		Julia (Kenderes Péter)	Margit	Bora	Druzsina	
György (1. Tarczai Zsófia) (2. Bódvai Kata)						
János	Ferencz					
János (1. N. Erzse) (Vajdai Bora)	Vilmos 1462 1472 (Palóczy Margit)	Anna (nagym. Bánffy György)	Margit (Buthkai Benedek)	Agatha (Eödfönffi Ambrus)		
Mátyás (1. Ujfalvi Zsófia) (2. Nagymihályi Ilona)	István † 1510	Zsófia (Kapi Sándor)	Lajos 1492 1496	Jeronima		
1-től János (BökiPaczóth Kata)	Ilona (Sebessi János)	Vilmos	Bora (Ujfalusi Miklós)	Zsófia (Konczházi Lénárt)	2-től Ferencz (Legnyei Anna) utódok)	
László (Tibold Klára)	György János utódok	Mátyás (Berthóti Zsófia) utódok	Vilmos (Paczoth Krisztina)	Zsigmond	Dóra Berzeviczi) Mária)	Miklós tábornok 1611 (Andrássi Kata)
László (F. Csathó Erzse)	Fruzsina (Pongrácz Benedek)					
Sándor 1641 ónodi várnagy (Füzi Judit)	György	Anna (Széchi Péter)				
					Zsuzsanna (1. Gönczi Szabó György) (2. Divényi István)	

II. tábla.

Sándor

(Füzi Judith)

(Lásd az I. táblán.

Zsigmond (Pongrácz Anna)	András ónodi kapitány	Sára (Bori Mihály)	János tokaji várn. (Mariássi Anna)	László 1696 ezredes (Melezer Kata)	Rebeka (Jalkóczy Imre)
József					
József †			Pál 1769 abauji alispán (Okolicsányi Erzse)	Erzse (Görgei Ferencz)	
András 1741. 1772 ezredes (Andrássi Klára)	József (Péchi Francziska)	Anna-Mária (Becksi Gábor)	Kata (1. Sajghó János) (2. Jabroczi Gábor) (3. Demeczki Zsigm.)		
	Mária (Horváth Antal)	Francziska (Soós Sándor)			
András ugocsai főispán (b. Perényi Anna)					
Lajos 1783 † 1856 (1. Vécsei Zsófia) (2. Gr. Andrássi N.) (3. Szemere N.)	Benjamin udvari titkár	Anna (Gr. Almási Ignác)	Josefa (b. Révai János)	Jób (gr. Keglevich Éva)	
András	Jenő (Gr. Csáki Mária)	Lajos †	Zsófia (Klobusiczki N.)	Otilia (B. Döri Lajos)	
Albert (Benchik Valéria)	Sarolta (Csuzi N.)	Etelka (b Simbsen)	Gizela (Mattyasovszki Rudolf)		
László * (gr. Desewffi Karola)					
Ilona	Andor "				

Simon másként **Basó**. Selmeczbányáról leszármazott család. Simon János Selmeczről Görgöre költözött, hol esizmadia mesterséget folytatott. Ennek fia, Máté, anyjával Bálint Annával leszármazott Lakra, s ott anyja egy Basó nevű nemes embernél gazdasszony volt és később hozzá férjhez is ment, a miért a fentemlitett Máté, Basónak is neveztetett.

Máté unokája: István 1775-ben Kupán, Csenyétén és anyja Pamlényi Erzsébet után Bereten, Hegymegen és Ambrusházán közbirtokos.¹

Czimerlevelet I. Leopold adományozott 1664-ben Simon Jánosnak és testvéreinek: György és Mihálynak. A család Abaujtornamegyébe leszármazott ágát a következő táblázat mutatja:

János	György	Mihály
Máté		
István (Pamlényi Erzse)		
István Kupán 1761	János 1761	
	István 1761 Szikszón	

Sógor másként **Teleki**. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1636 jan. 29-én Sógor Mihálynak, nejének Teleki Katának, s fiainak: Teleki Istvánnak és Györgynek, kik már annakelőtte is nemesi előjogokkal éltek. Kihirdettetett 1640-ben Zemplénben, Zemplénmegyében.

A czimer: kék paizsban, zöld alapon, ágaskodó medve, jobb karmában hatágu aranycsillagot tart. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veresezüst.

Az armalist nyerők Zemplénmegyében laktak, de onnan, eladván surányi illetőségüket, csakhamar Borsodmegyébe, Balajtra költöztek. Itt telepedett meg a család, csak egyik ága, Mihály személyében költözött át megyénkbe a XVIII. század első negyedében, kit az

¹ A. lt. nsi. I. 509. 33.

1724. évi nemesi nyomozat már Szikszón talált. E nyomozat feltünteti azt, hogy a czimerszerző Sógor Mihály fiai anyjuknak, Teleki Katának nevét vették fel és ez időtől fogva őket, s leszármazóikat „Teleki“-nek nevezték.

A család emelkedését Teleki György kezdte meg, ki a mult század végén a szikszói hadnagyi szék vagy tanács jegyzője volt. Ennek egyik testvére János, Bihar megyében, Otomány községben volt jegyző, másik testvére, József, az atyjok által birt, a b. Perényiektől szerzett szabadföldeket fentemlitett testvéreitől is magához váltotta, s mint föld-, rét- és szőlőbirtokos élt Szikszón. Fia, László 1809-ben ügyvédi diplomát nyert, mely még ugyanazon évben a vármegye közgyűlésén kihirdettetett. De ugyanakkor az alakuló nemesi fölkelő seregbe sorozták és itt hadnagyi rangra emelték. A katonáskodásból megtérve, az ügyvédi pályán működött.

László fia, Péter 1812 máj. 17-én született. 1838-ban ügyvédi diplomát szerzett és 1846-ig mint ügyvéd működött, a midőn a vármegye első alügyészévé választotta. 1848-ban az új magyar miniszteriumtól a hivatalos közlőny rendes levelezőjének neveztetett ki. Ugyanezen évben a megye tiszti főügyészévé választatott és a miniszterium e minőségében közvádlóvá nevezte ki. Mint ilyen működött az 1849. évi ápr. hóban Madarassi Miklós kassai térparancsnok elnöklete alatt Kassán ülésező vészbizottságban is. A szabadságharc leveretése után Kassára internáltatott, honnan kiszabadulván, az elnyomatás ideje alatt Kenyheczre vonult, s ott neje és saját szerzeményü birtokában gazdálkodva, csendesen várta a jobb napok elérkeztét.

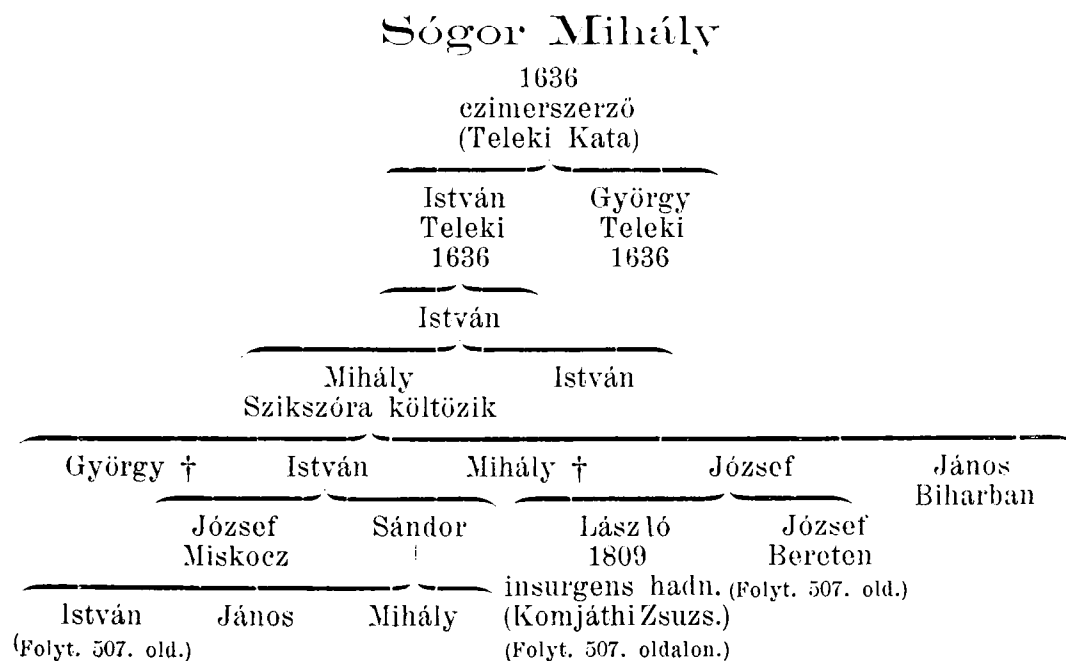
Elérkezvén az 1861. évi alkotmányos korszak, a megye főjegyzőnek választotta meg, de már az 1862.

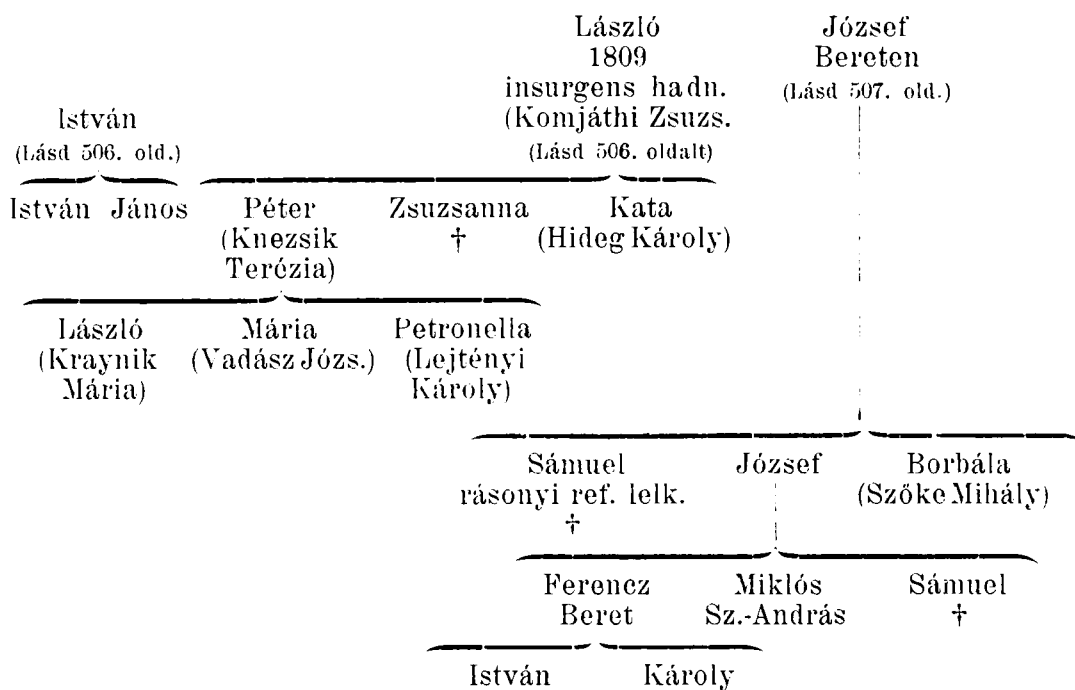
évben a provisorium beálltával ismét kenyheczi magá-nyába költözött, honnan csak 1867-ben lépett ismét a közügyek terére, a midőn őt megyéje másod alispánná és törvényszéke elnökévé választotta. 1868—1875-ig a kassai jogakadémia államvizsgálati bizottságának elnöke volt, 1871-ben a kassai kir. törvényszék elnökévé neveztetett ki, mely hivatalát 1876-ig viselte, a midőn nyugalomba vonult.

A közpályán kívül élénk részt vett ref. egyháza ügyeiben is, hol mint a sárospataki főiskola igazgató-tanácsosa, egyházmegyei és egyházkerületi tanácsbíró, 1880-ban a Budapesten tartott konventi gyűlésben és 1881—1882-ben a debreczeni zsinaton mint választott képviselő működött.

Fia, László, 1872-ben törvényszéki aljegyző, 1877-ben kassai aljárásbíró, 1882-ben kir. törvényszéki bíró és 1895-ben kir. táblai bírói jellegű és díjazásu t. bírónak neveztetett ki.

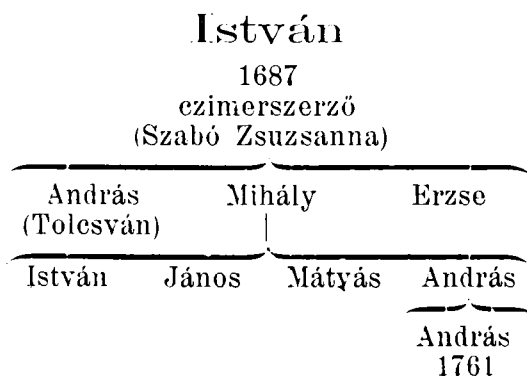
A leszármazási tábla következő:

Sóka. Czimerlevelet I. Leopold adományozott Bécsben 1687. ápr. 15-én Sóka Istvánnak, nejének Szabó Zsuzsannának és gyermekeinek: Andrásnak, Mihálynak és Erzsének. Kihirdették 1687-ben Sátor-A.-Ujhelyben. A czimer: kék paizsban, zöld alapon, férfiú, veres ruhában, balját csipőjére teszi, jobbában metsző kést tart, melylyel az előtte levő karóra felfutott szőlőtőkét metszi. Sisakdisz: fehér galamb, mely csőrében zöld szőlőágat tart.

A leszármazás néhány izen ez:

Mihály, kinek neve az armalisban is benne van, Zemplénmegyéből átszármazott Torna-Vendégibe és megyénk kötelékébe lépett.

Soltész I. Czimerlevelet I. Leopold adományozott Bécsben 1666 ápr. 14-én Soltész Márton, György és Gergely testvéreknek, s Tarkos Mártonnak.¹ Az adományozott czimer ösmeretlen.

Az 1745. évi nemességi nyomozat a családot Felső-Kásmárkon találja.

Soltész II. E családot III. Károly nemesítette meg Soltész János személyében, kinek Pozsonyban 1714 okt. 21-én czimerlevelet adományozott. Ez armalisban a czimer: kék paizsban, zöld alapon, fekete lovon ülő, veres ruhás, fekete tollas, kalpagos férfi, jobbában görbe kardot, baljában kantárszárat tart. Sisakdisz: két ferdén helyezett zászló között, mely közül a jobb oldali arany-veresben, a baloldali ezüst-kékben osztott, pánczélos hajlott kar, markában görbe kardot tart, melyre ezüst holdsarló van illesztve.

A nemességszerzőtől kezdve, napjainkig a családfa következőleg származik le :

¹ Abaujm. ltár nemesi iratok 921. sz.

I. János

(Szentmiklóssi N.)

II. János

(Vattai N.)

III. János

(Rholly Zsuzsanna)

IV. János

(Gombos Terézia)

I. Gábor

(Pipoly Veronika)

II. Gábor

(Melezer Mária)

Mária (Farkas Gyula)	V. János (Pallagi)	István	III. Gábor	József †	Sándor	Vilma (Hanzély Béla)	Róza	Klára
----------------------------	--------------------------------	--------	------------	-------------	--------	----------------------------	------	-------

A család tagjai többnyire megyei hivatalokat viseltek. III. János és IV. János alispán, I. Gábor és II. Gábor főszolgabíró volt, az akkor még különálló Torna vármegyében.

Soós (Sóvári). Ősrégi család a Boxa nemből. Törzs-
őse Simon, a mondák Miczbánja, kinek neje a rege
szerint egyszerre hét fiúnak adott életet. Ezen rege —
Czeglédi István, kassai prédikátor egyszerű szavaival
elbeszélve — következő: „Ezen vitéz gróf Miczbánnak
felesége sok ideig lön magtalan. Kinek szeme eleiben,
midőn egy kettős gyermeket ölében viselő szegény
asszony akadott volna, alamizsnáért reménkedvén a
főasszonynak, így szóla neki a grófné: „Soha nem
hiszem, hogy ennek egy urától lehessen e két gyermek“.
Mely mondásáért megfeddeték ugyan urától, de ű mégis
így beszél vala: „ha énnékem két gyermekem lenne
egyszersmind, bár soha nem hinné el kegyelmed, hogy
én jámbor asszony vagyok“. Mi lesz? Isten az asz-
szonyt egyszersmind hét gyermekkel látogatá meg, kik

közül az egyiket hagyá meg az asszony s az hatát egy asszonyi állattul elrekkenteni küldé. De szemléyed itt is Isten gondviselését! Gróff Miczbán szinte akkor érkezik haza a mezőről, mikor az asszony, az hat szép gyermekeket viszi. Megtudakozza azért tüle mit emel? amaz ételnek mondja, de mikor maga lováról leszállott volna, valóságban megtudá a dolgot, mint legyen. Külön, külön való helyeket rendel azért mind az hat gyermekeknek, dajkákat fogadván nékiek, kiknek is fenyték alatt meghagyá, hogy senki e dolgot idő nap előtt ne tudná. Annak utánna, mikor már a gyermekek futosók, három vagy négy esztendősek volnának, bizonyos nap vendégséget szerez a gróff s eleibe viteti az otthon való egy gyermeknek köntöséhez hasonló ruhákban felöltötött hat szép gyermeket. Így szólittya azért meg feleséget: „Akarnád-e ha mind ez hét gyermek a mienk volna?” az asszony így felel: „Bizony akarnám Uram!” Tovább megyen gróff Miczbán s így szól: „Mit érdemel az olyan asszonyi állat, ki ilyen hat gyermeket elvesztene!” Így mond felesége: „Bizony uram, halált érdemlene”. Veszi eszében az asszony szörnyü vétkét s térdre esvén ura előtt, kegyelmet kér fejének. Annakutánna bizonyos helyekre szállítván mind hét fiait, kit micsoda faluba letelepített, onnan neveztetett”.¹

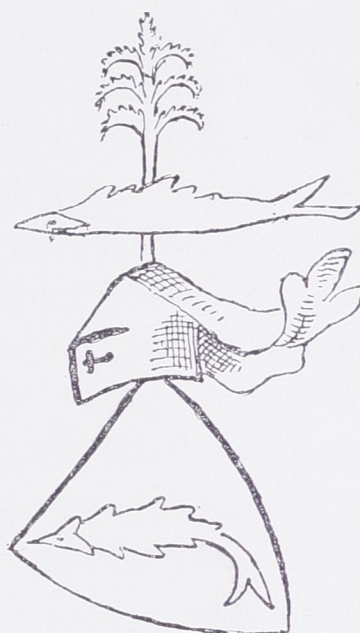
Ezen rege az okleveles bizonyítékokkal annyiban egyezik, hogy Simon comesnek, a rege Miczbánjának a valóságban is, ha nem is egyszerre született hét,

¹ Czeglédi: Siralmas szarándokjárásból hazaérkezett, Malach doktornak pajtársi szóbeszéde ny. 1659. Ajánlólevél 4--7.

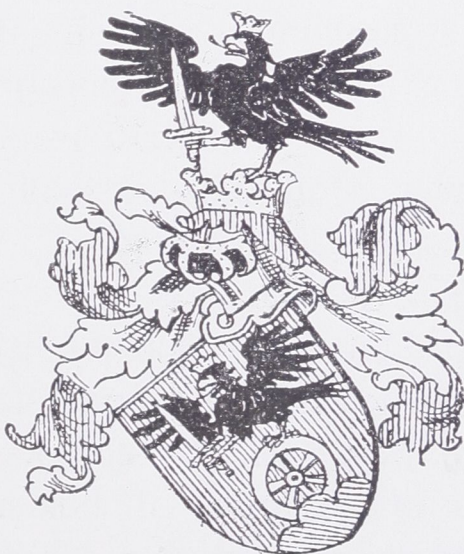
Ezen monda mint magyar monda, nem tartható eredetinek. A Welfek törzséről, Altdorfi Isenbareh grófról és nejéről Irmentrautról, Hildegart császárné testvéréről, hasonló rege szól, kinek egyszerre 12 gyermeke volt. (787-ben). Hasonló rege olvasható a Saulhaimi Hund s a salzburgi gróf Hund családok történetében.

Olchvári

Poháros
1342. 1348

31

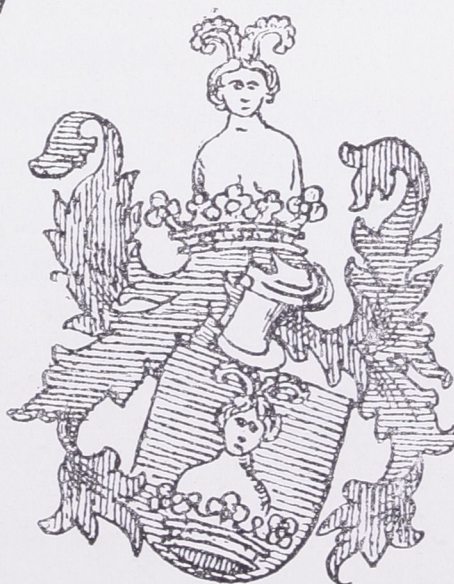

Rákóczi

32

Semsei
1401

33

Soós
1418

helyesebben hat fia volt. Ezek közül Tamás, az eszenyi Chapi, Boxa a Zerdahelyi, Detre a Gálszéchi, György a soóvári Soós, Simon a Zrittei (Szürthei), Dénes a Bocskai és Agócsi-családok őse lett.¹ A hetedik fiut Demetert némely történészek egy „Kövesdi“ nevű család őségének tartják, de ez már azért sem lehető, mert ezen Demeter, szintén némely írók szerint, 1271—1281-ig mint a convent őre Leleszen élt s ott is halt meg magtalanul s teteme a templom sírboltjába temettetett.² Legvalószínűbb, hogy ezen hetedik — Demeter nevű fia — a valóságban nem is létezett. Oklevelek nem említik s emlegetését valószínűleg a fent előadott mondának lehet betudni, mely egy hetedik fiut is szükségessé tett. Mivel hat tényleg is volt, e hetediket nem volt nehéz kozzájuk önkényesen felvenni, de mely a genealogiai kritikát nem képes kiállani.

Simon fiai között legkiválóbb volt György mester, a Soósok őse, IV. László király kitűnő hadvezére, ki érdemeiért 1225-ben a sóvári uradalmat nyerte adományba,³ hol 1288-ban felépítette Sóvárt,⁴ s mint Szabolcsmegye főispánja és Sárospatak várnagya 1305 körül meghalt, János és Péter fiait hagyván hátra, ez utóbbtól származott le a ma is élő család, mely mai nap az egyedül élő a Boxa nemzetségből.

A Soós család tehát tulajdonképen sárosmegyei, s megyénkbe csak 1700 körül költözött, a miért annak fényes multu, régibb történetét mellőzve, leginkább csak ez időszaktól tárgyaljuk leszármazását is, az oldal-

¹ Ezen adatok összeállítását Soós Elemér t. barátomnak köszönöm, ki mint családjának hivatott történetírója, gyönyörű munkában írta meg annak történetét.

² Nátafalussi: Lelesz története.

³ Soós Itár, Wagner Dipl. Sáros. 293.

⁴ U. o. Fejér C. D. VI/2. 150, Wagner dipl. com. Sáros 310.

ágakat mellőzve, csak a megyénkbe települt ágát adjuk az első östől kezdve, mely következő :

Simon

1261

György
1285. 1305

Péter
1323

György
1379

Péter
(Ilona)
1407. 1418

Miklós
1435. 1466
(Sigrái Poch Potent.)

Péter
1516. 1556
(Vetési Zsófia)

Albert
1549
(Majos Margit)

János
(Komornyik Ilona)

Albert
1596
(Darnóczy Anna)

Péter
1590 † 1631
(gocsi sz. Imrei
Károlyi Borbála)

János
1649 † 1651
(1. Uri Éva)
(2. markusfalvi
Máriási Éva)

György
(Zalai Barkóczy
Éva)

(Folytatás 513. oldalon)

György (Szalai Barkóczy Éva) (Lásd az 512. oldalt.)					
János 1703. 1704 (Hosvai Mária)		István (1. Keczer Kata) (2. Váradi Anna)			
István (Szegedi Erzse)		László 1734 (Bagossi Bora) (Kapi Judith)		Ferencz (v. Vathai Judith)	
Sándor (Semsei Francziska) 1740. 1799		György (Tussai Erzse)		Ferencz (Platthi Kata)	
György 1773 † 1832 (Udvarnoki Rholly Anna)		János	Sámuel (CsomaKlára)	Judit (Péli Nagy András)	Anna (Mocsári N.)
Francziska (Melezer János)		Ágoston (B. Luzsinszki Amália)		Sándor (1. B. Schuster Nathalia) (2. Pyrker Nathalia) (3. Mihályi Mihalesik Borbála)	
Alexandria sz. 1831 (Gr. Csáki Rezső)		Ágoston 1833 † 1854	Elemér sz. 1844.	Nathalia sz. 1848 (Márffy Géza) (2. Bárczai András) (3. Darvas Imre)	2-től Aladár (Vass Hona) Aladár sz. 1890

A Soós-családból Soós István és neje Váradi Anna akkor származtak Abaujba, midőn a család a sóvári uradalmat és sóbányákat elvesztette. Ugyanis 1567 ápr. 1-én Miksa király meghagyja a szepest kamarának, hogy a királyi jövedelmek és ezek között a sóaknáknak törvényszerinti kezelésére kellő gondot fordítson. Ebből kifolyólag Czobor Imre nádorhelyettes megbízott, hogy Sóvár községben határjárást tartson, s a Sós-családot szólítsa fel arra, hogy a sóvári uradalmat és sóbányákat illő csere mellett, a királyi kincstárnak engedje át.¹

A Soós-család ezeket átengedni nem volt hajlandó, s 1575-ben Chernel Tamás nádori ítélőmester által azok

¹ Wenzel G.: Magyarország bányászatának története.

átengedésére bíróilag intettek, s midőn ennek sem volt foganatja, 1576-ban a kincstár rendes pert indított a család ellen. A per soká húzódott, 1592-ben a kincstárra kedvező ítélet hozatott, daczára a család ellenkező törekvéseinek, végrehajtás útján a sóbányákat királyi monopoliummá tette és a családot 1753-ban kényszer útján nagyobb pénzösszeggel kielégítette.

A táblázaton álló Soós János még sárosi főispán 1647-ben. Fia: György, a Wesselényi-féle összeesküvés gyanújába keveredett és Bocskai István zemplénmegyei főispánnal együtt fogságba került, 1670 júl. 11-én Eperjesen, aug. 7-én Koróthnokon, aug. 9-én Kassán, aug. 31-én Sároson, majd ismét Eperjesen, Lőcsén és végre szept. 20-án Lapispatakon ellenök a vallatás befejeztétvén, Soós Györgyre semmi terhelő bizonyíték elő nem került, s 1671 nov. 9-én szabadlábra helyeztetett, de a Bocskaihoz intézett levelek miatt vagyonának kétharmad részét a fiskus lefoglalta.¹

Fogolytársa: Bocskai István Erdélybe menekült, s ő csatlakozott hozzá és vele volt ennek 1672-ben bekövetkezett haláláig. Az elhunyt Bocskai - Soós Györgyre hagyta birtokait, - s Thököli Imre 1683-ban elrendelte, hogy azok neki, mint végrendeleti örökösnek, átadassanak.²

Györgynek fia János 1703-ban II. Rákóczi Ferencznek volt ezredes főkapitánya, s 1704-ben Eperjest, Wilson hadai ellen védelmezte. Ezen ág fiában, Istvánban kihalt. János testvére István volt, ki második nejével Váradi Annával Abaujmegyébe költözött, hol fia, László már 1734-ben alispán volt. Ő építette fel romjaiból a nádasdi templomot, melyet még csucsives stylben 1478-ban

¹ Pauler: Wesselényi és t. összeesküvése II. . . .

² Soós es. ltára.

a Czéczei-család építettett. Ezen László utódokat nem hagyott. Testvérének, Ferencznek Vatthai Judittól származott fiai közül Ferencz és Sándor két ágra osztották a családot.

Sándor fia: György 1801-ben szolgabíró a megyében, majd 1810—1821-ig táblabíró. Meghalt 1832-ben, eltemették Nádasdon a családi sírboltba. Fiai közül: Ágoston, Abaujmegye táblabírája, s 1833-ban Kassa város díszpolgárává választotta. 1848-ban mint nemzetőrkapitány részt vett a kassai ütközetben, aztán Mészáros, táborában mint futárt alkalmazta, hol karja eltört, mi miatt kénytelen volt visszavonulni, s a szabadságharcban többé részt nem vehetett.

Részes volt az 1853-ban Kossuth által rendezett mozgalomban is. Végző éveiben Tolcsván lakott, hol nagyobb szabásu bortermelést és kereskedést tervezett, de a terveknek 1855-ben bekövetkezett hirtelen halála véget vetett. Testvére, Sándor, katonai pályán kezdte 1826-ban a Máriássi gyalog-ezredben mint hadapród, 1828—29-ben Abaujmegyéből kir. testőr. 1848. évben nemzetőri őrnagynak neveztetett ki, részt vett a kassai ütközetben, később bujdosott, majd fejére díj tűzétvén ki, önként jelentkezett, s kegyelmet kapott. A szabadságharc után egy ideig mint főszolgabíró működött, sok embert megmentvén a visszatorlás körmei közül. Végző éveiben selyemtenyészéssel foglalkozott, sok elismerést nyerve működéseért. Meghalt 1879-ben.

Fia, Elemér szintén katonai pályán haladt. 1866-ban 22 éves korában, a custozzai csatában kiváló magatartásáért elismerésben részesült és főhadnagygyá neveztetett. 1869—1872-ig a m. kir. testőrségnél volt, 1873-ban a honvédséghez osztatott be, hol 1874-ben századossá, hadi éremmel kitüntetve, 1883-ban őrnagygyá, 1889-ben

alezredessé, 1891-ben a 18-ik honvéd ezred parancsnokává és ezredessé léptették elő. 1893-ban nyugalomba vonult.

Irodalmi munkásságának termékei a hadtörténeti közleményekben és a Turulban jelentek meg, leírva amabban a morvamezei csatát, ebben családja czimerét és adalékokat családja történetéhez.

Érdekes a Soós-család czimerkérdése is. Legrégibb czimertani adalék, Zsigmond király 1418 márcz. 6-án Konstanzban kelt czimeradományozása Soós Miklós, László fia, unokatestvérei Simon és László, János fiai és Péter, György fia részére. Ebben a czimer, balra dőlt kék paizsban leveles koronából előtűnő balra néző szőke női fej, arany kosszarvakkal. Sisakdisz: a paizs-alak; takarók: kék-veres.

Az oklevél azt is megemlíti, hogy e czimert viselték az adományozottak ösei is.

Ezen czimer leírt állapotában vagy szégyen-czimernek, vagy olyannak tekintendő, melyen szörnyalak képezi a czimeralakot. Az előbbi eset kizártnak tekintendő, mert egy szégyen-czimernek újra adományozását nem kérték volna az utódok. A másik eset inkább elfogadható, mert szörny-alakok, mint czimer-alakok nem ritkák a külföld heraldikájában. Magyar czimerekben nem igen jönnek elő.

Azonban ezen ősi czimer kérdésének legvalószínűbb megfejtése az, hogy a Boxa nemzetségnek és így a Soós-családnak ősi czimere is eredetileg a paizsban két kosszarv lehetett és sisakdiszül női alak alkalmaztatott az ősi czimeralakok viselésére. Van arra is bőven példánk, hogy szarvakkal fegyverzett czimerállatoknak szarvait használták fel sisakdiszül, vagy közvetlen a sisakra illesztve, vagy segéd sisakdisz felhasználásával.

A sisakdisz később, tetszetős voltánál fogva, a paizsba is bejuthatott és ilyen alakjában erősítette azt meg Zsigmond király, mint ősi czimert, 1418-ban.

Zsigmond király tizennégy nappal később, 1418 márcz. 19-én újabban czimert adományozott Chapi Andrásnak és véle a többi Boxa ivadékoknak, köztük a sóvári Soósoknak is. Ezen czimer: dölt, kék paizsban ágaskodó arany oroszlán, mely jobb első karmával egy előlről, szemein átlőtt, vértől csepegő ezüst nyilvesszót tart. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-arany. A paizsot arany sárkány köríti, a sárkányrend jelvénye, melynek az adományos Chapi András tagja volt.

A sóvári Soósok ez utóbb adományozott czimert sohasem használták. Megmaradtak az előbbinél. A nemzetség többi ágazatai a Bocskaiak, Szürthiek, Chapiak, Szerdahelyiek az utóbbit használták, de legtöbbször nagyon elferdített állapotban, mely alól még Bocskai István fejedelem érmei, s pecsétei sem képeznek kivételt.

A sóvári Soósok a XVII. század végétől napjainkig a következő czimert használják: kék és veresben hasított paizs, elől leveles koronából növekvő meztelen női alak, arany kosszarvakkal, leomló szőke hajjal, hátul arany oroszlán, jobb karmában görbe karddal. Két sisak. I. a paizsalak női alakja; takarók: kék-arany; II. az ország almája, arany kereszttel; takarók: szintén kék-arany. A két sisak között hatágu arany csillag. Hogy ezen czimer a Zsigmond király két armálisában adományozott, két különböző czimer összevonása, bizonyítja az is, hogy a czimerpaizsot arany sárkány köríti, miként a Chapi András czimerének paizsát.

Sóvári. Czimerlevelet Rudolf adományozott Prágában 1587 ápr. 30-án Sóvári Mártonnak, mint főczy-

merszerzőnek és mint mellékczimerszerzőknek: nejének Király Katának és leányának: Juditnak, testvéreinek: György és Imrének, továbbá Király Ambrusnak, nejének Czobi Katának és fiának Istvánnak. Kihirdettetett 1588-ban Abaujmegyében, 1611-ben Sárosmegyében. Az adományozott czimer: kék paizsban, zöld alapon, arany oroszlán, első karmaiban ijjat tart; sisakdisz: ezölöpösen állított veres mezű kar, markában három nyilvesszővel; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Az armalis szövege Sóvári Mártont „agilis”-nek jelzi. Agilis nemesnek azt nevezték, ki vagy nemes anyától származott, vagy, ki nemes nőt birt feleségül, s mint ilyen, nemesi kuriát birt és mint nemesi kuria tulajdonosa, nemesi jogokat gyakorolt, daczára annak, hogy személyére nézve nem volt nemes.

Márton 1589-ben Regécz várban tisztartó volt, megvette Chjokássi Demetertől ennek desewházi prae-dialis részét, melybe nádori adomány alapján még ugyanezen évben ellentmondás nélkül beiktattatott. De már 1597-ben a jászói konvent előtt ugyanezen részt Dóczi Ferencznek örökbe vallotta 600 magyar forintért.

Fiai 1611-ben szükségesnek látták, hogy Sáros-megye közgyűlésén is kihirdessék armalisukat, mert e megyében, Sóváron is közbirtokosak voltak és minden évben hozattak sőt Idránkára, hol laktak.

Idránkai birtokukat 1727-ben örökbe vallották id. Patai Sámuelnek és feleségének, Udvarhelyi Máriának, s ez időtől a család a zemplénmegyei Csanálosra költözvén, kilépett a megye kötelékéből. Utolsó tagja a családnak tért ide vissza: Sóvári Kálmán, ki Szántón él.

A leszármazás következő:

N. N.

Márton literatus, agilis 1587 (Király Kata)			György 1587			Imre 1587		
Judit 1587			György 1597			János garadnai ref. pap (Novajkai Szabó Borbála)		
István Csanálosra költözik (Kozma Anna)			Anna (Janka István)					
János			István 1769			György 1757. 1769		
			István Miskolcz			György Csanálos		
Márton 1769			István pelsőezi ref. pap					
János	Márton		József	János	Márton	B.-Keresztur Oláhpaták		
			Ferencz (Jakabfalvi Mária)					
			Irma (Bodon Barna)			Tilda		

Szabó (gönczi). Czimerlevelet és nemességet 1578-ban nyert Rudolf királytól, literatus Gönczi, más-kép Szabó György, Gáspár és András. Armalisuk 1580-ban Gönczön kihirdettetett. Az adományozott czimer — egykori házukban, a mai felsőmagyarországi muzeum épületének egyik szobájában a falba illesztett köczimer után — következő: a paizsban röpülő galamb; a sisak-disz: galamb, hátrafelé fordított fejjel.

G. Szabó Györgyöt a nemességgel való kitüntetés ténye mint gazdag és előkelő kassai polgárt érte, ki 1604-ben a vallás szabad gyakorlatától eltiltott kassai protestánsoknak saját kassai házában isteni tiszteletet

tartatott, a miért őt Belgiojoso Jakab kassai generális elfogatta, s 75 hordó bor és 3000 frt birság fizetésére ítélte.¹ Ugyanő az ország szükségletére 12,000 forintot adott, a miért viszonzásul Bocskai István fejedelem 1605-ben a szepesi káptalan birtokához tartozott Somodi mezővárost adományozta neki.

A fejedelem halála után az adományozott birtokban a szepesi káptalan által megháborított, míg végre 1609-ben az országgyűlés által hozott határozat értelmében Somodi fele része a G. Szabó György birtokában maradt, de a másik felét hethesi Pethe László szepesi prépostnak tartozott átengedni. Az 1612, 1615. években a megye táblabíráinak sorában találjuk.

Két felesége volt. Az első: Pap Katalin, kitől György és János fiai és Borbála leánya, a második: Verebélyi Judit, kitől Zsigmond nevű fia származott.

Legidősebb fia György 1620-ban Abaujmegyének egy kék színű kettős tafotából készült, arany s ezüsttel himzett zászlót adományozott a megye czimerével.

Ugyanő a sárosmegyei bolyári nemesi kuriát lapispataki Segnyei Györgytől megvevén, ez 1623-ban annak birtokában megerősítette. Nejével, Semsei Zsuzsannával ezen György fiától, Segnyei Lászlótól a bolyári egész birtokot nemesi kuriával, malommal, valamint az abaujmegyei felsőkemenczei jobbágytelket 7158 frtéért zálogba vette. Szintén ez évben zálogba vette a jászói préposttól Alsó-Novaj helységet.

Fia, Boldizsár, féltestvérével, melléthei Devinyi Péterrel (Devinyi István és Semsei Zsuzsanna fiával), 1625-ben 1000 arany vinculum kikötése mellett osztályegységére lépven, ennek értelmében részére a következő birtokok jutottak: a kassai és tályai ház, Szur-

¹ Tomka Mór esal. Itárából, kinck mindezen adatokat köszönhetem.

dokon, Tályán és Mádon szőlők, a Segnyei-féle részjóság az Ósván levő malommal, a bolyári Lengyel-féle birtokrész, a ránci és kemenczei birtokok. Boldizsár magtalanul halt el.

Idősb Sz. György második fia: Jánosnak, Bellényi Zsófiától született fia: György, szintén magtalanul halt el, devecseri kuriáját és birtokát rokonai: Szemerei Pál és melléthei Barna György foglalták el.

Idősebb Sz. György harmadik fiának: Zsigmondnak két leánya volt: Anna és Sára. Anna háromszor ment férjhez. 1680-ban kelt végrendeletében vagyonát gyermekeire és unokáira hagyta. E vagyon a bolyári, ranki, korláthi birtokokból, eperjesi, kassai, mádi, tállyai házakból és szőlőkből állott. A másik testvér Sára Szinán háromszor ment férjhez. Első férje krompachi Holló János volt, ki végrendeletében neje birtokait is Bolyáron, Rankon, F.-Kemenczén, Mádon és Tállyán, fiára, Zsigmondra hagyományozta, ki azokat el is foglalta. Az özvegy 1663-ban már mint Madarász Mártonné, ezen végrendelet és foglalás ellen tiltakozott.

A leszármazás következő:

György			
1578. 80			
(1. Pap Katalin)			
(2. Verebélyi Judit)			
György 1623 (Semsei Zsuzsanna)	János (Bellényi Zsófia)	Borbála (1. Zagyvai János) (2. Zavaroczki János)	2-től Zsigmond 1630. 1631
Boldizsár † 1625. 1652 (Vécsei Judit)	György †	Anna (1. Károlyi János) (2. Gombos Pál) (3. Vécsei János)	Sára (1. Holló János) (2. Madarász Márton) (3. Dobai Mátyás)

Hiányzik e táblázatból G. Szabó Dorottya, Káthai Ferenczné, ki 1653-ban a radványi pusztán volt bir-

tokos. Ugyanő, férjével, 1662-ben ellentmondott Keglevics Miklós beiktatásának a tornai vár és uradalomba, különösen Ináncs, Visoly, Szent-Jakab és Debréte helységekre nézve, melyeket ő férjével zálogjogon birt és melyek közül Visoly az ő pénzén vétetett fel. 1664-ben megszerezték zálogjogon Putnoki Bálint és Pétertől ezeknek putnoki, kazai és horváthi birtokrészeiket.

Szabó (novaji). Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1627. jul. 1-én Szabó Pálnak s általa Zsigmond és Pál fiainak, valamint testvérjének (mostoha?) Balázsnak, kit másként Demjén-Rebéknek hívtak. Kihirdették 1627. okt. 11-én Garadnán.

A czimer: kék paizsban, veres ruhás, fekete tollas kalpagos, fehér nadrágos és sárga csizmás férfi, az előtte álló fehér lóra akar ülni, baljában a kantárszárat tartja s bal lábát a kengyelbe emeli, felül jobbra hatágu arany csillagtól, balra befelé fordult ezüst holdsarlótól kísérve. Sisakdisz: növekvő ifju, fekete tollas kalpagban, veres ruhában, balját csipőjére támasztja, jobbjaiban kettősfarku veres zászlóval ellátott dárdát tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.¹

Rásonyban volt honos. Később Novajkai Szabónak, vagy csak Novajkainak írta magát.

Szabó (debreczeni). Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1635. decz. 10-én D. Szabó Mihálynak, feleségének Lévai Katának, sógorának Rakoczai Györgynek és nejének Lévai Annának. Kihirdették: Nagy-Kaposon, Ungmegyében 1637-ben.

A czimer: kék paizsban, zöld alapon, természetes színű róka, jobb karmában három fehér lilomot tart. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

¹ A. V. nsi ir. 530.

A család 1741-ben Göncz-Ruszkán lakott.¹

Szabó. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Regensburgban 1653 szept. 24-én Szabó Péternek, nejének Oremus Borbálának, gyermekeinek : István, Kata és Erzsének, testvéreinek : Ferencz, István és Pálnak. Kihirdettetett 1653 decz. 2-án Rozsnyón, Gömörmegyében,

A czimer: kék paizsban, zöld alapon helyezett aranykoronából növekvő három buzakalász. Sisakdisz: növekvő veres ruhás férfi, jobbjaiban kard, balját csipőjére támasztja. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család 1725, 1743-ban Szikszón lakott.²

Szabó (szántói). Törzsöse Márton, ki mint hadnagy nyerte 1652 febr. 21-én armalisát III. Ferdinándtól. El-esett 1659-ben a törökök elleni harczban. Szántón volt kis birtoka, hol elvevén Uza Bernát és felesége selyebi Kovács Dorkó leányát Erzsébetet, vele Szászfán és Kérben kapott részbirtokokat. Özvegye férjhez ment Gömörbe runyai Soldos Sámuelhez. Fiai: Zsigmond és Péter, még negyedizig terjesztették családjukat.

A czimer: kék paizsban leveles koronából növekvő pánczélos kar, markában görbe kardot tart. Sisakdisz: fiait vérével tápláló fészken ülő pelikán. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Szabó másként **Vendégi**. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1652 márczius 15-én Mihály és András testvéreknek, továbbá István, János és Mihálynak s István fiának. Kihirdették 1652-ben Tornán.³

A czimer: kékben, zöld alapon, arany korona, melyből pánczélos kar nyulik ki, markában görbe kard,

¹ A. V. lt. nemesi iratok 916. sz.

² A. V. lt. nsi iratok 912.

³ Eredetije Ungmegye levéltárában.

melyre hatágu arany csillag van illesztve. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

1725-ben Szabó András Vágáson lakott.

Ugyanesak a mult században Zsujtán is honos volt a család, hol az alábbi rövid családfát alkotta:

N. N.				
Mihály 1724 zsujtai kántor (Zsolczai Nagy Éva)		Borbála (Dévéri N.)	András (Ponyi Zsuzsanna)	
			leány (Szabó András)	
András	Mihály	Julia	István	Sára

Szádeczki (szadecsnei). Trencsénmegyei régi birtokos család, mely az előnevet adó Szadecsne községben ma is birtokos. A család tagjai idővel nagyon elszaporodtak, s e miatt helyzetük is nagyon különböző volt, némelyik földesuri sorban élt, másik csak egyszerű kurialista volt. 1803-ban Szadecsnén 40, 1837-ben 78 tagját irták össze a családnak. Ez okból már megelőzőleg kivándoroltak annak tagjai más vármegyékbe.¹ Így vándorolt ki Szádeczki Márton talán a XVII. század végső éveiben elébb Sárosmegyébe, majd onnan vármegyénkbe, Csécsbe, nemességét Sárosmegye bizonyítványával igazolta.² Itt a következő családfát alkotta:

¹ Nagy Iv. X. 451.
² A. V. lt. nsi ir. 677.

Márton

XVII. század végén
Csécsben

János		Ádám	
András 1735 Litka, P.-Kérés		Ádám 1735 Csécs	
János	András 1785	István	Márton
László	Dániel	Sámuel	Károly
Lajos történetíró			

Szádeczki Sámuel, ki az 1893. évben halt el. pusztafalusi ev. ref. pap volt. Fia, Lajos, kolozsvári egyetemi tanár, jeles történetíró, részt vett a gr. Zichy Jenő-féle középázsiai expediczióban. Szádeczki László ivadéakai szegény parasztsorban élnek Devecserben.

A család czimere: kékben, arany koronán könyöklő pánczélos (?) kar, markában kardot tart. Sisakdisz: a paizsalak, hol a kardra török fő van tűzve; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Szalai (almási). Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Szalai Benedeknek, s Tamás, János és Andrásnak Bécsben 1622 jul. 1-én.

A czimer: kék paizsban, veres álló ék, melyben zöld alapon arany grif áll, a mezőben két oldalt egy-egy fehér lilium. Sisakdisz: nyitott szárny, egyik veres-fekete, másik fehér-fekete, középen mindkető egy-egy fehér liliummal rakott kék pólyával. Takarók: veres-ezüst, fekete-arany.

A család eredetileg Tornában volt honos, hol a czimerszerző Benedek, dédunokái: János és Mihály fiai 1750 máj. 22-én új adományt nyertek Almás községben fekvő birtokukra, honnan előnevüket írják.

Az utódok Abaujmegyébe költöztek, hol a család birtokos Beret, Bakta, Detek-Tenger és Berencs falvakban.

A leszármazás következő:

Benedek							
1622							
Tamás 1622	János 1622	András 1622	István	Mihály (Bak Erzse)			
			Mihály sz. 1654		Ferencz sz. 1659		
			János		Mihály		
		András 1750	Pál 1750	János 1750			
		Sándor		János (Miskolezi Borbála)	Benedek (Molnár Borbála)		
		József Borsod	János Bánhorvát	Ferencz Emőd			
Sára (Tsörge Mihály)	Mária (Papp János)	Ferencz (Vattai Erzse)		Mihály (Kassai Zsuzs.)	József (Pap Borb.)		
		Mária	Zsuzsanna	Sára (Kassai Fer.)	Ferencz (Vécsei Sára)		
		Zsuzsanna (Major István)		Sámuel	József (Szobonya Borbála)		
				Ferencz			
		Kálmán		István	Antal (Szemere Erzsébet)		
				Ferencz			
Mária (Bassó Bertalan)	Borbála (Csik Imre)	Ilona (Hunyor Sámuel)	József (Béressi Gizella)	László (Pogány Ilona)	Antal	Erzse (Komlóssi Dezső)	János
		Zoltán		Pál			

Szálkai. E család a XVI. században lépett fel megyénk területén, midőn Száلكai Györgyöt — Balázs fiát — 1582-ben Bor István, Mihály fia, gyámjául kívánta, ki neki unokatestvérje volt.

Eredetileg talán hevesmegyei volt a család. Erre mutat az, hogy Szálkai György atyja Balázs, az ezen megyében fekvő Pósvárallya — másként Nagy-Kendi praedium negyedének birtokában volt — zálogjogon. E zálogot már György eresztette át 1586-ban Pósvárallyai Istvánnak, Márton fiának.¹

1588-ban György és Szuhai Gáspár Fejérvári István nyitrai püspöktől adományba nyerték, Gadnai Benedek — Benedek fia — magszakadtán, annak alsógadnai összes részét egy nemesi curiával.²

Ugyan Ő 1598-ban Kutassi helytartó adományából nyerte Bekény András magszakadtán annak Sajó-Németi, Bánréve, Szuhafő, Czenter és Lőrinczfalva, Gömörmegyében fekvő összes birtokait.³

1629-ben Pamlényi Ferencz és János Dudva, másként Piros-Bereten egy sessiót 200 frtba elzálogosítottak Zalkai Istvánnak és nejének Bozinkai Fruzinának.⁴ Azonban ennek fia János, 1696-ban ezen berencsi praediumát 104 frtéért örök áron eladta Janka Péter borsodmegyei alispánnak és nejének Mocsári Borbálának.⁵

¹ Ennek leszármazása :

Merse
de Posvárallya
alias Nagy-Kendi
—————
Poos
—————
Lökös
—————
Balázs
—————
Márton
—————
István
1586

² Jakabfalvi ltár.

³ Jász. Conv. S. fe. 3. No. 81.

⁴ U. o. Pr. Q. fol. 308.

⁵ U. o. V. 155. A. 156.

Ugyancsak két évvel később ugyanezeknek eladta Alsó- és Felső-Gadnán fekvő összes birtokait 280 forintért.¹ Ez utóbbit még 1692-ben zálogba adta 200 ezüst tallérért Vass Sándor abauji alispánnak és nejének Pongrácz Zsófiának.²

A család leszármazása néhány izen következő:

Balázs		
György 1582. 1598 (Fancsali Margit)		
Balázs 1604	István 1604. 1629 (Bozinkai Fruzina)	György
János 1696 (Nagy Zsuzsanna)	Anna (Hanyi-Lesztár másként Szabó N.)	
Erzse	.	

Vármegyénkben Rásonyban most is él egy nemes „Szálkai“-család. Ez azonban valószínűleg azon Szálkai Jánostól származik, kit feleségével Fábián Zsuzsannával s mostoha testvérével Szalánczi Gergelylyel Bethlen Gábor fejedelem nemesített meg 1624 ápr. 5-én.³

Szaniszló solczai. Az 1725. évi nemesi nyomozat alkalmával Szaniszló János és fiai: János, András, István és Pál Szikszón laktak, nemességük bebizonyítására felmutatták a családnak II. Ferdinándtól Bécsben 1634. márcz. 20-án adományozott czimerlevelét, melyet 1643-ban Tornán kihirdettek.

Szánthó. Felső-Mérán lakó nemes család. Szánthó István, János fia, a Tököli-hadjárat és Arad visszavívása

¹ Jászói Conv. X. 115.

² Jakabf. Itár.

³ Korponai: Abauj. mon. II. 135.

után mint hadi tiszt „valami vádban esvén, maga commandója előtt, Aradról bucsuzatlan haza szökött“. Katonákat küldtek elfogatására, de őt kézre nem kerithetvén, házát felprédálták és nemeslevelét is elvitték.¹

Fia, János, 1746-ban Szalán lakott.

Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1628 okt. 5-én Szánthó Andrásnak, nejének, Kis Margitnak, s gyermekeinek: István, György, Mátyás, János és Borbálának, s unokatestvérének: Györgynek. Kihirdették 1629-ben Garadnán.

A czimer: kékben, zöld alapon, fennálló buzakéve, felül a sarkakban egy-egy hatágu arany csillagtól kísérve. Sisakdisz: seregély, csőrében szöllőfürtöt tart. Takarók: veres-fekete, sárga-fekete.

A család Szántóházinak is hivatott.

Szarka. Czimerlevelet I. Leopold adományozott Bécsben 1669 decz. 28-án Szarka Györgynek, feleségének Balog Erzsének s gyermekeinek, János, Ferencz, István és Borbálának. Kihirdették Gönczön 1670 jan. 20-án.

A czimer: kékben, zöld alapon oroszlán, jobbjában kard. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn, takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család Szikszón ma is él.

Szebenyei. A XIII. század első felébenéltek Szebenyén, mint annak birtokosai: Benedek és Sándor. Chybirianus fiai és János és Péter Ambrosius fiai. Ez utóbbiak eladták szebenyei birtokukat Mátyás, szepesi prépostnak, a miért Chybirianus fiai a prépostot perrel támadták meg, melynek egyesség lett a vége. Az 1245-ben kötött egyesség szerint Szebenyét két egyenlő részre osztották, melyből a prépost – amazok

¹ A. V. nsi i. 554–555, 914.

osztván el a birtokot — a napnyugati részt választotta, Benedek és Sándoré a napkeleti rész maradt.¹

Valószínűleg ezen Chybirianust kell az ősrégi Szebenyei-család ősének tartanunk.

1305-ben Lőrincz comes, fiaival, László és Miklós comesekkel s Gergely mester (unoka?) testvérükkel pereltek Beke — Herbord fia — ellen Szebenye birtokáért, 3—3 nemest választván bíról. Amazok Kychi Dethbor comest, Ruzkai Péter comest és Arkai Mihály comest, ez Purvini (Perényi) Tamás comest, Papi Domokos mestert és István mestert, Bessenew fiát választották.²

1387-ben a fennemlitett Miklós comes fia: Demeter, ki már akkor idős ember lehetett, iktattatta magát Szebenye felerészébe. Egy másik 1333-ból származó oklevél ismét más családfa-töredéket tüntet fel, ebben Szebenyei Balázs és Domokos — Tamás fiai — Alexius unokái³ egy szebenyei részük miatt pereskedtek a szomszédos Keéchyekkel.⁴

Ezzel a Szebenyei-családról szóló adatok megszűnnek. Adatok hiányában azt sem tudjuk eldönteni, hogy azon Bakó-család, mely Szebenyéről írta magát s ott mint birtokos a XV. század közepe táján tűnt fel, s körülbelül száz évig élt, a Szebenyei családból származott-e s a Bakó nevet, mint melléknevet vette fel? vagy idegen, jövevény birtokos volt s előnevét birtoka után vette fel.

Szegedi. Több Szegedi nevű család élt a megyében. Ezek között legrégibb azon Szegedi-család, mely az

¹ Kassai titk. lt. Sub „Szebenye“ 1. sz. A határjárásban egy Sz. Egyedről nevezett kápolna helyéről is van említés.

² U. o. „Szebenye“ 2. sz.

³ Két nővérük is volt: Katalin és Scolastica.

⁴ Láncei ltár.

1725. évi nemesi nyomozatkor Kovács-Vágáson lakott. E család egyik őse Mihály, Miksától kapta armalisát Bécsben 1572. évi jun. 15-én, mely 1576-ban Tornán kihirdettetett.¹

Más Szegedi-család volt az, melynek ősei Márton és András testvérek már elébb is nemesek, Mártonnak neje Zsófia, gyermekei: Mihály, Gáspár és Anna Rudolftól Prágában 1579 évi decz. 15-én czimerlevelet nyertek. E család 1581-ben Egerben, 1589-ben Samarján, Pozsonymegyében hirdette ki nemességét és csak 1611-ben jött megyénkbe, a midőn nemességüket ez év jan. 31-én Gönczön is kihirdették. A czimer: veres és aranyban osztott paizsban, zöld alapon, ágaskodó farkas. jobb első karmában, hegyével felfelé álló nyilat tart; sisakdisz: apaizsalak növekvőn; takarók: veres-arany.²

Egy harmadik Szegedi-családnak: Györgynek, anyjának: Dórának, nejének: Sárának és testvérének: Miklósnak Rudolf adományozott Prágában 1600 jun. 24-én armalist, mely Gönczön 1602 máj. 6-án kihirdettetett.³ A czimer: kék paizsban, zöld alapon, veres ruhás, mellvértes férfi áll, fején sisakkal, fekete csizmában, jobbában görbe kardot tart, melyre török fő van szurva, balját csipőjére támasztja. Sisakdisz, takarók nincsenek.

Ezenkívül Szegedi Mátyás és neje Szőke Katalin II. Mátyástól Bécsben 1612 ápr. 4-én és Szegedi Dániel testvérjével, Jánossal II. Ferdinándtól Bécsben 1622 jun. 7-én nyertek czimerlevelet.

Megyénkből származott azon mezőszegedi Szegedi-család is, melynek első őse Szegedi Ferencz kassai

¹ A. V. lt. Investig. 1725.

² Eredetije Ujj György birt.

³ Hlt. m. Biharm. ltára.

főbíró III. Ferdinándtól 1646 ápr. 3-án „mezőszegedi” előnévvel armalist és a somogymegyei Inkére adományt nyert. E család nemesi ágon Szabolcsmegyében és dunántul, s mint báró, Szegedi-Ensch néven most is él.

Széki. Hevesmegyei eredetű család, mely nevét ezen megye Szék nevű falujától vette, hol a család, valamint több más hevesmegyei községekben is birtokos volt.

Leszármazása néhány izen következő:

Pál							
1581							
egri vitéz.							
Gáspár Széki másként Kőműves 1597. 1611 (1. Czeke Zsófia) (2. Bihari Kata)	Péter 1612 (Bekény Zsófia)		Pál 1601. 1625 (Dersi Ilona)		Ferencz 1613. 1631 (Bor Zsófia)		
	Margit (Viezmándi Kristóf)		Péter 1630 szendrői várkapit. (Terezi Zsuzs.)	Sára (Ujfalusi István)	Pál 1631	György 1666 (Sebeő Erzsé)	
	Péter 1663		Judit 1663	Gáspár 1715. 1731 (Deák Kata)	György (Fáy Mária)	Kata	Judit
1-től Ferencz † 1627	Zsófia (1. Batpataki Ferencz) 2. Nádasdi András)		2-től György (Váradai Fruzsina)	Mihály 1615. 1639 (Bori Magdolna)	János +	Boldizsár +	Judit 1633 (Czegekátai Kátai Ferencz)
	Erzsébet 1694 (Patai János)		Mária (1. Bodó Péter) (2. Batpataki Dániel)				

A táblázat élén álló Pál, négy lovassal részt vett Egervár védelmében 1596-ban,¹ ott volt a vár elesténél is. Fia Gáspár elvette Czeke Zsófiát és megyénkben birtokos lett Czekeházán és Gibárton.

A család megyénkben fiágon a XVIII. század közepén halt ki.

¹ Szederkényi: Heves vármegye története II. 274.

Szemere (szemerei). Régi család, mely nevét az ezen megyében fekvő Szemere falutól vette, a miért is e név helyesebben: Szemerei (de Szemere), a mint azt egész a XVIII. századig folytonosan irták. Eredetére nézve a családi levéltár adatai visszavezetnek a tatárjárás előtti időkre és első nyomát Zemplén vármegye alsó részében találjuk, a midőn IV. Béla király Obon¹ nevű földet a Tisza mellett, Zemplén vármegyében Leustach fiának: Mihálynak adományozta.

A tatárdulás alatt ezen adománylevél elégett és 1255-ben a király a már ekkor elhunyt Mihálynak Miklós nevű fia részére ezen adományát megújította.²

Az ezen adományozást követő időkben hézag támad az adatokra és a leszármazásra nézve, de a szórványos adatokból kitűnik, hogy Miklós utódai nemcsak megtartották ősi birtokukat, Abonyt, de azt újabb szerzeményekkel: Sisárral, Kakkal szaporították is és ezek után magukat ágak szerint: Aboni, Sissári,³ Kaki néven nevezték.

1412-ben egyrészről Kaki Domokos és fiai: János, Benedek, Péter, Lőrincz, Kaki Egyed fia: Bálint, másrészről Kaki Miklós fia: János és egy leánya, Kaki László fia: Tamás (kit már 1416-ban Sysárinak hívtak), János fia: Márk, András fiai: Péter és Miklós (1416-ban szintén Sysáriak), András fia: Gergely, Jakab fia: János és János fia: László, — mind Kakiak, - - megosztó-

¹ Obon = Abony, Zemplén vármegye elpusztult falvainak egyike. Mai nap Kis- és Nagy-Abony tanyák tartották fenn nevét, melyek az egykori falu helyén állanak. (Matolai B.: Adalékok Zemplén vármegye történetéhez III. 259.)

² Szemere lt. fe. I. No. 1.

³ Össze nem tévesztendő az 1894-ben Kak pusztán fiágon kihalt Sisár-családdal, mely czimerlevelét és nemességét II. Mátyástól nyerte 1614. évi febr. hó 26-án.

kodtak Kakon és Detrehföldén, s ez alkalommal e birtokokban az egri káptalannal határt járattak.¹

Ezen Kaki Domokos fia: Kaki János volt az, ki gagyi Bakos Erzsét nőül vevén, a véle leánynegyedbe kapott fél Szemere falu után a „Szemerei” nevet felvette és így a Szemere-család egy másfél század alatt elágazott törzs egyik ágzatának tekintendő.

Az ősi birtok „Abony” továbbra is a család kezén maradt. Ezt bizonyítják a következő adatok:

Szemerei Kelemen részére, ki Mátyás király alatt visegrádi várnagy és jajczai kapitány volt, elébbi tisztét a király halála után II. Ulászló király alatt is megtartotta, 1509-ben a járási convent nyomozatot rendelt el azon erőszakoskodások és kártételek ügyében, melyeket nemes Abonyi Mátyás az ő abonyi birtokán elkövetett.² Ugyanő 1515-ben panaszt emelt a király előtt, hogy Sisári Bálint a parasztlázadókkal szövetkezve, azokkal „Obon” nevű zeplénvármegyei birtokára rontott, ott némely jobbágyságot elfogta, javait elvitte, a templomot felgyújtotta, annak kincseit elrabolta. A király Sisári Bálintot, magát igazolni, színe elé idéztette.³

1573-ban Szemerei Kelemen gyermekei és unokái között osztály alá került az abonyi, kaki és legyebényei birtok, s 1596-ban Szemerei Albert tiltotta atyját Gergelyt többek között az abonyi birtok elidegenítésétől is.⁴

Kaki Domokos fia: János, Zsigmond király korában élt és vitéz katona volt. Midőn Gagyi, másként Bakos Miklós leányát: Erzsébetet, az Aba nemből, nőül vette.

¹ Szemere lt. Orig. pergamen fc. 25. No. 1.

² Szemere lt. fc. 1. No. 2.

³ U. o. fc. 25. No. 5.

⁴ U. o. fc. 53. No. 31.

ezzel leánynegyedbe Szemere falunak napnyugati felét kapta természetben, s ez után a „Szemerei“ nevet vette fel.¹ A falu napkeleti fele a szemerei Bakos Antal, Pál és Jánosé volt.

A sógorok, Szemerei János fia: Lőrincz és a Bakosok folytonos viszálykodásban és perlekedésben éltek egymással. A gyűlölködés végre úgy elkeseredett, hogy midőn egyszer Lőrincz, fiával, Györggyel a garadnai vármegyegyülésre ment, gagyí Bakos Antal és Pál a „Keechyfeld“ erdőben a „pokolthónál“ megtámadták őket és mindkettőt meggyilkolták. Ezen gyilkosságból eredett pernek 1435-ben egy egyesség lett a vége, melyben gagyí Bakos László fiai: Pál és Antal, továbbá Gagyí János gyermekei: László, Dóra: Kinizsi Györgyné, Ilona: halmaji Bor Tamásné és Erzse hajadon, összes szemerei részüket, vagyis a falu keletre eső fele-részét, ezen gyilkosság vérdijába Szemerei Lőrincz fiainak és leányainak, továbbá ezek nagybátyjának Györgynek, János fiának, Thelki Balázs fia, Lászlónak, unokatestvéröknek és Lovagfalvi György fiainak: Jánosnak és Györgynek örökre átengedték.² Zsigmond király parancsára a fennevezetteket e birtokba még ugyanez évben beiktatták.³

Kaki Domokostól a család következőleg származott le :

¹ Egy 1505. évből származó memoriale a Tomka-család levéltárában kétségbevonja ezen János nemességét. Ennek oka talán az lehet, hogy felesége után a leánynegyedet természetben kapta ki és hogy házhoz állott,

² Szemere lt. fe. 53. No. 4.

³ U. o. fe. 53. No. 3.

I. tábla

Domokos

de Kak

	János de Kak 1412 (Gagyí Bakos Erzse)	Benedek de Kak	Péter de Kak	Lőrincz de Kak			
	György 1435 erdélyi ágazat	Lőrincz					
György †	János 1435, 1462 1488 (Kata)	Miklós 1435	Ambrus 1435	Jakab 1435	Balázs 1435	Hona 1435	Erzse 1435
Tamás 1462	András	Kelemen 1488 (Stoli Magdolna)	István	László Ambrus	Sandrin	Mihály (I. II. tbla)	Apollonia Sófia
Ferencz †	Albert Szemere de Kak	Gáspár de Kak Boldizsár 1573	Anna (Sisári Benedek)	János de F.-Szemere (Czéczei Horváth Kata)	Gergely de F.-Szemere (lásd III. tábla) (Fuló Dóra) (Czikó Anna)	Dóra (Csathó N.) (2. Bagodi Andr.)	György (Kóródi másk. Sisári Zsófia)
Demeter 1573 †	1578 (Nádasdi Zsófia)	Sebestyén (Jánosi Margit)	Kelemen 1573	Boldizsár 1573			
		Pál †	Anna				
István 1580	Boldizsár 1580	Fruzsina (Dersi Gásp.)	Zsuzsanna 1580				
Miklós 1585	Gáspár	Albert	András	György	Borbála (Kiss János)		
Gáspár	Anna (Szikszai Mihály)	Zsófia (Négyesi György)	Erzse (Fodor Mih.)	Borbála (Nagy Pál)			

II. tábla.

Mihály

abauji alispán

(Lásd az I. táblát.)

Farkas		András	
András 1569 (Rásonyi Anna)		Tamás 1569 bereti (Szendi Fruzsina)	
János	Mihály	Gergely	Anna (Borsos másként Nagy Fer.)
Péter (Baxi Sára)	Márton	Mihály (Fancsali Kata)	Kata (1. Latrán János) (2. Tomori János)
	Kelemen de Bereth 1629 (Rásonyi Orsolya)	Móricz 1634	András László
Tamás	András 1643 (Hegymegi Bora) (Novajkai Szabó Kata)	György 1639	István Pál
Péter (Dankó Borbála)	Mihály másként Borbély 1714	Mária	Mátyás
Judith	Kata		

III. tábla.

Gergely

(1. Fuló Magdolna)

(2. Czikó Kata)

Albert (Kinizsi Zsuzs.)	János	Erzse (Barna Farkas)	Dóra (Bellén Zsigmond)	Kata (Horváth János)	Gergely †	Erzse (Gyulai György)
János 1641 (Inaresi Nagy Borbála)	Pál 1638. 1650 (Putnoki Klára)	György (Zsujtai Kata)	Panna (Bodó Gerg.)	Dóra (Barkács Mihály)	Magdolna (Puki Péter)	
	László 1667 † 1683 (Vay Kata) (Lásd IV. táblán)	Ferencz (Döri Kata)	Pál Zsófia (Kácsándi István)			
		Gáspár 1701 (Koós Mária)				

(Folyt. 538. old.)

Inaresi
1641
(Inaresi Nagy
Borbála)
(Lásd 537. old.)

György	Albert 1644	Zsigmond 1644 (Török Kata)	Erzse 1644 (Csathó István)
Zsigmond (Jakabfalvi Borbála)			
László (Szentpéteri Klára)			

IV. tábla.

László

zempléni alispán
1667—1672
(Vay Kata)

László 1706. 1714 dandárnok (Ilosvai Klára)	Pál 1681 (Keczer Klára)	György (Bossányi Krisztina)				
Kata (Szentpéteri András)	Judit (Ottlik Pál)	Erzse (Nikházi György)	Klára (Bárczai László)	Miklós (Vass Erzse)	Gábor †	
Krisztina 1772 (Vattai János)	Klára (Vattai Pál)	Judit (Fáy András)	Erzso			

László (Darvas Zsuzsanna)	Anna (1. Váradi Mihály) (2. Bornemissza Antal)		Ádám (1. Mokesai Julia) (2. Kürtössi Erzse)			
	Pál (Kandó Erzse)	István (Konyári Kenéz Anna)	Anna (Máriássi Sándor) (Kandó Gábor)	Janka (Mocsári Pál)	Mária (Szilassi János)	Zsuzsanna (Puki András)
		Klára (Sz.-Király József)				
	Gábor	Ádám	Pál ezredes † 1820	Erzse	Anna	

(Folyt. 539. old.)

László
(Darvas
Zsuzsanna)
(Lásd 538. old.)

- László
(1. Csobai Nagy Erzse)
(2. Zoltán Mária)
(3. Tussai Krisztina)
(4. Körtvélyessi Zsuzs.)

1-től Bora (Moesári Sámuel)	2-től Kata (Vattai György)	László (Vattai Krisztina) (V. tábla)	3-tól Erzse (Fáy Ábr.)	Krisztina (Fáy László)	Zsuzsanna (Gábriel Miklós)	4-től István (Máriási Klára) (VI. tábla)	János (Kazinczi Teréz)	Klára (Bernáth János)
							Péter (Bay Teréz)	Teréz (Szirmai Mihály)
							Emilia (Janthó István)	Bora (Szentpéteri Gábor)

V. tábla.

László

(Lásd a II. táblán)
(Vattai Krisztina)

Borbála (Szilassi József)	Johanna (Darvas József)	Judit (Jaán N.)	József	Teréz (Bay József)	Krisztina (Szemere Pál)	György (Boronkai Amália)	Miklós költő sz. 1804 † 1881 (Máriási Anna)		
							Vilma	Ida (Payzoss András)	Mária (Payzoss András)
Gyula (Fráter Etelka)	Gejza (Szentimrei Berta)	Ödön (Csemiczki Sarolta)	Erzse (Szemere László)	Amália (Szemere József)	Emil				
	(Körtvélyessi Amália)	Lajos							
	1-től Jolán †	Gizella †	2-től Ida	Emma	Etelka	László	Zoltán		
Bálint (Draveczki Anna)	Márton (Vitéz Kata)	Anna (Pecz Vilmos)	Kálmán	Dezső	Margit	Béla	Amália		

VI. tábla.

István

(Lásd a II. táblán)
(Máriássi Klára)

László őrnagy † 1848	József (Máriássi Erzse)	János (Boronkai Mária)	Bora (Pongrácz Ferencz)	Pál † 1848 Perlasznál	Zsuzsanna (Moesári Gábor)
Klára (Kerekes Alajos)	Pál honvédtuszá- rezredes † 1895	József (Szemere-Amália)			
Anna (Boronkai Károly)	Erzse (Szalai Antal)	István (Törös Mária)	Lajos (Pinta Jolán)	László (Szemere Erzsébet)	András †
		Miklós	Gáspár	Emma (Cselei Lajos)	

Kaki Domokosról és közvetlen leszármazóiról fentebb emlékeztünk meg. A meggyilkolt Lőrincznek nyolcz árva maradt, s ezek lettek a család magyarországi ágának továbbterjesztői, míg testvérének, Györgynek ivadékai Erdélybe költöztek, s itt egyes tagjai, minők László, ki Báthori István mellett harczolt Békes Gáspár ellen, s ennek követe is volt; János 1594—1629-ig Dobokamegye főbirája, továbbá György, Zsigmond és Boldizsár új hazájokban kiváló szerepet játszottak.¹

Lőrincz fiai közül János 1460-ban esztergomi várnagy volt. Ennek fia, Kelemen, Mátyás király alatt elébb visegrádi várnagy, a korona alőre, majd jajezei kapitány volt. Mátyás halála után, 1515-ben, II. Ulászló alatt is mint visegrádi várnagy emlittetik. Egy XVI. századból származó halotti beszéd szerint Beatrix királyné saját legfőbb komornáját, egy morva nemes családból

¹ Nagy Iván. X. 600.

eredt leányt, Stolz Magdolnát adta neki feleségül. E házasságot oklevelekben beigazolva nem látjuk, ezek Gechei Borbálát írják feleségeül. De ez lehetett második felesége is.

Szemerei Kelemennek nyolcz gyermeke volt és egyik fiának, Gergelynek ismét hét, kik közül Albert szolgabíró volt Abauj vármegyében.¹ Albertnek Kinizsi Zsuzsannától született három fia és három leánya 1641-ben osztozott. Osztály alá Szemerén, Baktán, Kis-Kinyisen, Detken, Dobszán, Kércsen, Nagy-Kinyisen részbirtokok és az e falvakban és Legyes-Bényén fekvő szőlők kerültek.² A testvérek közül kivált Szemerei Pál elébb Abauj, Sáros, Borsod vármegyék és a jászói convent jegyzője, majd Abaujban alispán, 1629-ben Rákóczi György udvarnoka, 1630-ban Sárosmegyéből követ, 1632-ben kir. táblai ülnök volt. 1635-ben II. Ferdinánd, érdemei elismeréseül a veres pecsét használatát engedélyezte neki, 1638-ban III. Ferdinánd biztossá nevezte ki a Magyar- és Lengyelország közötti határigazításnál és a következő 1639. évben pallosjogot adományozott szemerei birtokára. 1641-ben I. Rákóczi György fejedelem szepesi kamara tanácsosnak, s 1645-ben ugyanoda administratorának nevezte ki. „Jeles esztét és kitartó szorgalmát mutatják azon számos naplók, melyek az országgyűlésekről, ő tőle írva, fenmaradtak”.³ Életének erőszakos halál vetett véget, híres szépségű felesége, Puthnoki Klára ölette meg, ki állítólag Wesselényi Ferencz nádornak volt kedvese. Megöletését Chernel György abauji alispán nyomoztatta is, akadt is tanu, ki

¹ „Nos Lazarus Péderi vicecomes Abaujvariensis etc. . . . tunc egregius Albertus Zemerei alias iudium noster etc.” Szkl. fe. XIV. 1006, 1008.

² Másolat Csoma lt.

³ Nagy Iván X. 601.

látta a gyilkosságot,¹ mindezek daczára a gyanuba vett özvegyet a nádor ártatlannak nyilatkoztatta ki.²

Pál fia, Lászlótól kezdve, a család súlypontját Zemplén vármegyébe tette át. László is e megyének volt alispánja. Részt vett a Wesselényi összeesküvésben, melynek elnyomása után őt is elfogták és Pozsonyban fogságba vetették. Perének tárgyalása alkalmával 1671-ben I. Leopold részére a hűségesküket letette, mire az uralkodó őt kegyeibe fogadta,³ s szabadon bocsátotta. A következő 1672. évben az elégedetlenek Eperjesen ismét hűségesküre kényszerítették,⁴ s ebben úgy látszik meg is maradt, mert 1683-ban, midőn már öreg és beteges volt, Thököli Imre fejedelem az insurrectio alól fölmentette.⁵ Ez évben meg is halt. Fia, László, a II. Rákóczi Ferencz függetlenségi harczában volt előbb kapitány, majd 1706-ban brigadéros tábornok. Az 1711. évi szathmári békekötést követő amnestia után III. Károly hűségére tért és a fiskus lefoglalt birtokait visszaadta.⁶

Vármegyénkben Pál testvérének, Jánosnak ágazata maradt, mely mint szárazvölgyi birtokos család, a múlt század utolsó felében fogyott ki. De a család neve ösmert maradt tovább is, tagjait, miként láttuk, mindenütt ott találjuk, hol a vallás és nemzeti ügy érdekében hazafias mozgalom indult.

¹ György nevű juhász Csányból, ki akkor a Kormosoknál lakott Litkén.

² Sok nyomozat van a családi levéltárban e gyilkosságra vonatkozó, de ezeket nem láthattam. Halálának okairól a tanúk nézetei elágaznak. Némelyek a dízma miatt történt összeszólalkozást vallották okául, mások megöletését a katolikusok művének tartották, mások ismét gr. Csáki Istvánt tartották a bűn szerzőjének.

³ Szemere lt. fe. 11. No. 31.

⁴ U. o. fe. 11. No. 36.

⁵ U. o. fe. 11. No. 44.

⁶ U. o. fe. 11. No. 83.

Az 1848. évi szabadságharcban is számos tagja vett részt a családnak, László, mint őrnagy, és Pál, ki Perlasznál esett el, a szabadságharcz áldozatai lettek.

Irodalmunk is több jelest számíthat e családból harczosai közé, Szemere Pált, az uttörők egyikét, a jeles sonett író és műfordítót, Miklóst, a mély gondolkodású, gyakran csapongó kedélyű költőt és Bertalant, a jeles prózairót, kiknek érdemeit az irodalomtörténet méltatta és jegyezte fel.

Az ifjabb nemzedékből Szemere Miklós irt gyűjtő hatású röpiratokat, s az irodalmi téren működik Szemere Atila is, Szemere Bertalan, a számüzött miniszter fia.

A család czimere: kékben, veres nadrágos, fekete sarkantyus csizmás láb, térdnél előről nyíllal átlóve, felül, jobbról hatágu csillagtól, balról befelé irányult holdsarlótól kísérve. Sisakdisz: íjj, kifeszítve, nyilveszővel; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Szendrei másként **Szécsényi**. A család tulajdonképeni neve Szécsényi, másként Nagy. E néven adományozott II. Ferdinánd Pozsonyban 1622 jun. 25-én czimerlevelet János, Máté és Péter testvéreknek, s ez utóbbi gyermekeinek: János, Mózes, József és Ilonának, kik már elébb is nemesi előjogokat élveztek. Az armalist Aszalón 1623 ápr. 5-én hirdették ki.

A család leszármazása következő:

N. N.										
János 1622 ezimerszerző				Máté 1622 Szécsényi máskép Nagy			Péter 1622 Szécsényi máskép Ötvös Szendrőben			
János Mózes József Ilona				János György		Mátyás † Judit †		Mihály Péter Liszkán		
						István Péter				
				Péter †		György Ujhelyben könyvkötő		László B.-Keresztur seborvos		
György T.-Németi				Mihály Kassa				András Szent-András		
Mihály Szurdok		János T.-Németi		István Péder	András Szala katona		Mihály katona	István szabó		
János	István	András	Mihály	János	András	István b.-olaszii ref. lelkész 1791		András Perén tiszttartó 1791		
				József	Pál 1806	László	Péter (Nikházi Zsuzsanna)		János 1806	István
				János (Csengeri Julia)			József Erzsébet		Zsuzsanna	
János †		Julia (Váradi János)		József (Kelemen Róza)		László (Pálya Johanna)		Sándor		András

A család utódai megyénkben most is élnek Szent-Andráson és a „Szendrei“ nevet használják.

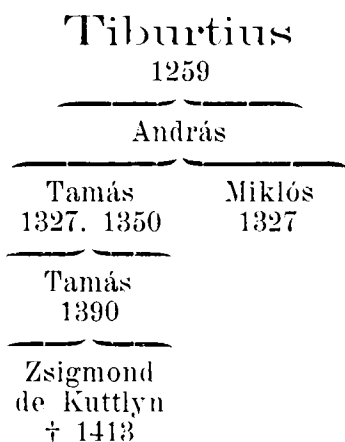
Szendi másként **Ernei**. Ezen családról már 1259-ben van emlékezet, midőn annak tagjai, egyrésről Desew comes, másrésről Marcellus és rokonai Jakab, János és Tiburtius az egri káptalan előtt Alsó-Szend határán megosztottak.¹

¹ Egri kápt. Eleuch. Bizon.

Ezen osztálylevélben említett Tiburtiusnak, fia András, unokái Tamás és Miklós voltak, kik Nagy Lajos király alatt éltek. Tamás elkísérte a királyt Siciliai hadjáratába, s az itten szerzett érdemeiért 1350-ben, mint a füzéri vár vicecastellanusának Kuttlen falut¹ adományozta, mely egykor Gebrgen Tamás és Györgyé, Kuttleni Miklósé, Kozma fiáé és Lukácsé, Iván fiáé volt, de ezek kihaltával a koronára szállott.²

Tamásnak fiát szintén Tamásnak hívták, ki 1390. évben Zsigmond királytól adományt nyert Vadi János szendi birtokára.³ Ezen ifjabb Tamásnak fia Kuttleni Zsigmond, magtalanul halt el, szendi és belusföldi rész-birtokaiba 1413-ban Zendi Jakab és László iktattattak.

Ezen ágazat leszármazása összeállítva a következő:

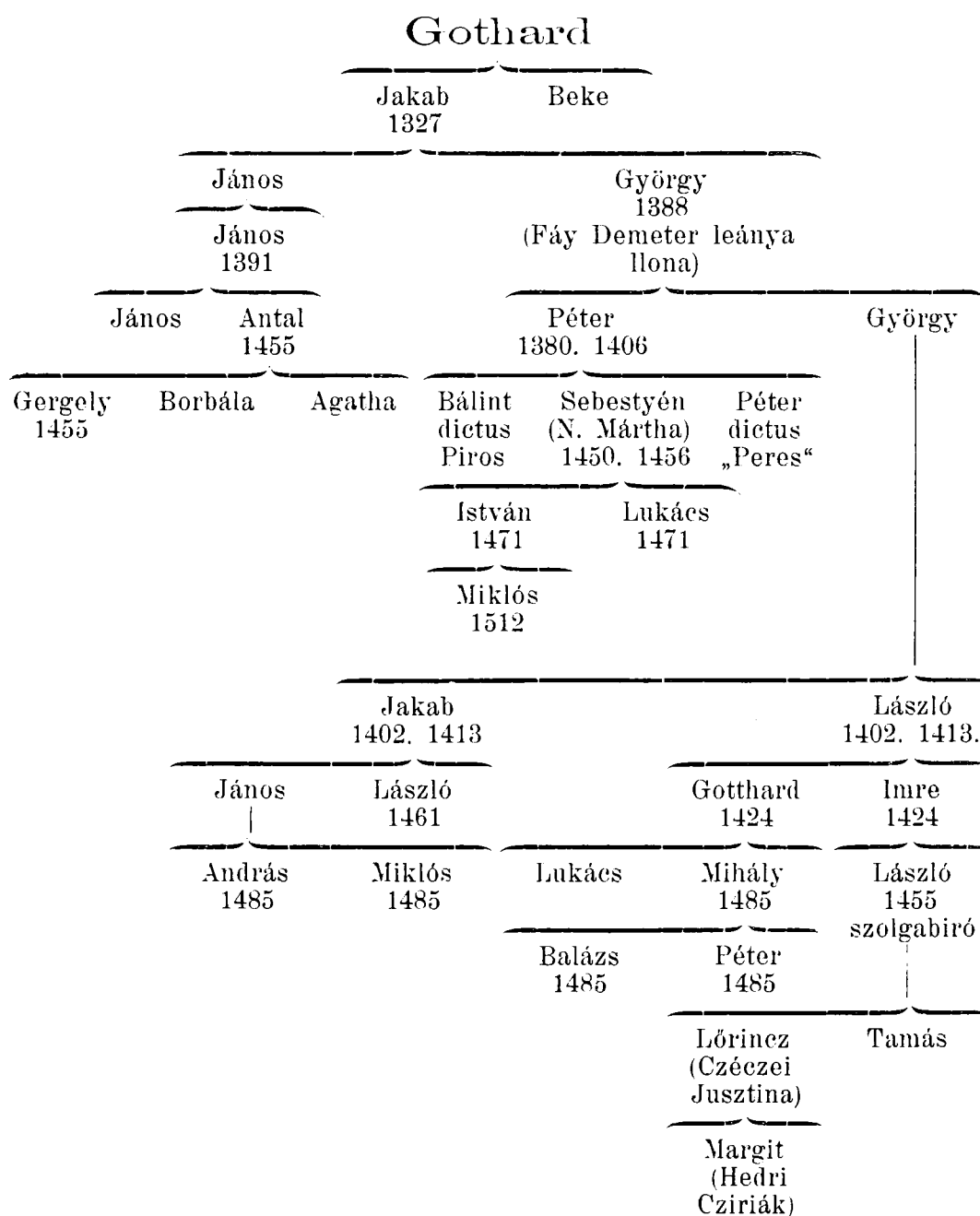

Az 1259-ben osztozkodó atyafiak egy másik, de biztosan meg nem jelölhető, tagjának fia volt Gotthard, kitől a leszármazás a XV. század végéig következőleg jő le:

¹ Ezen Kuttlen néhol Kietlennek nevezett falu, a mai Fáj határában terjedt el, s nevét a ma „Kegyetlennek“ nevezett erdő tartotta fenn.

² Jászói. Conv. Itára.

³ U. o.

Szendi György és Fáy Demeter leányától Ilonától származott fia Péter 1406-ban perlették a Keéchi Detre utódainak magszakadtán elmaradt gibárti, keéchi és migléczi birtokokat s a pert, bebizonyítván a leányági örökösödés jogosságát, meg is nyerték.¹

¹ Ered. perg. Basó iratok.

A táblázaton álló Lászlónak — ki 1455-ben szolgabíró volt Abaujmegyében — valószínűleg testvére volt Ambrus, kitől a leszármazás a család kihaltáig következőleg ágazik le :

Ambrus					
(Csanyi Zsófia)					
György 1510					
Bálint (Vendéghe Margit)		Pál alispán	Erzse (Fuló Imre)	Kata (Fügedi Pál)	
Anna 1596 (Raszlaviezi Ferencz)	Jakab	Zorard 1575. 1583 (Garda Anna) 1583 követ	Mátyás 1575	János (Rákóczy Zsófia) Margit	György (1. Céczei Kata) (2. Zoltán Anna)
	Miklós 1588	György 1588		Bálint 1589	Kata (Horváth Gáspár)

Szendi Pál 1540- -1548. Abauj vármegyének alispánja volt, 1546-ban királyi adományt nyert Korláton és Közép-Lánczon a nótázott Láncezi Mihály és fia János birtokrészeire, kik Láncezi Lászlót — János testvérjét — birtokon való viszálykodás közben megsebesítették és magukat rokonvérrel beszennyezték.¹ 1552-ben a vadházai pusztába iktattatta magát, de Láncezi László az iktatásnak ellentmondott.² Fia Zorard I. Ferdinándnak hű embere volt, kitől 1559-ben Vizkeleti Jakabbal együtt Zebenye, Desew- és Kápolnás-Zebenye, három egész praediumot kapta adományba. E három praedium elébb Nyiri Miklósé volt s ennek halálával jutott I. Ferdinánd kezére. Az adományhoz tartozott még egy szőlő is a ruszkai hegyen, mely Wesselényi Miklósé volt, de mert

¹ Lib. reg. 1546. fol. 14.

² J. conv. lt.

ez Izabella és János-Zsigmond választott király mellett fogott fegyvert, nótáztatott.¹ Ugyancsak Szendi Zorard 1583-ban Radéczi István, kir. helytartótól új adományt nyert F.-Szend, Korlátfalva, F.-Méra, Sárvár és Papi falvakban, továbbá Kopaczháza, Homrogd, Kelecsény és Hospátföldje praediumokban fekvő birtokaira.² De 1585-ben Abaffi Demeter a homrogd birtokot visszakövetelte, mint amelyet a mohácsi vész után erőszakkal foglaltak el tőlük.

Zorard fiai: Miklós és György 1593-ban elzálogosították szendi, sárvári, tótlánczi, alsómérai, kelecsényi részbirtokaikat 600 frtéért Fuló Mátyásnak és feleségének, Mondolai Zsuzsannának.³

A család czimerét nem ösmerjük. Szendi Pálnak 1540–1548-ig, midőn a megye alispánja volt, több pecsétje maradt fenn nevének kezdőbetűivel. Ezeken a paizsban egy derékszögben hajlitott jobb kar látható, markában vízszintesen tartott rövid görbe karddal, a hajlásban hatágu csillagtól kísérve. Ezen czimeralak, a magyar heraldikában nagyon is schablonos voltánál fogva, családi czimernek alig tekinthető.

Szentimrei (krasznikvajdai). Ezen családnak történetét a családnak egyik tagja, Szentimrei Kálmán írta meg egy emlékiratban,⁴ mely ezen dolgozatnak is alapjául szolgált. Ezen emlékirat szerint a család első tagja: Tamás, I. Mátyás király alatt Erdély-Szentimréről származott át Magyarországra, hol vitézi érdemeiért a király nemesei sorába felvette.

¹ Szathm.-Kir. lt. I. kötet.

² Szepesi kápt. H. fe. 3.

³ Jászói conv. M. f. 180.

⁴ „Erdélyből Magyarországra 1460–61 között átszármazott előbb Zabó Zakal de Szentimre, utóbb szentimrei és krasznikvajdai Szentimrei nemzetség leszármazásának névjegyzéke“. Összeállította Szentimrei Kálmán.

A biztos adatok azon szentimrei Szabó Tamással kezdődnek, ki mint „agilis” és sárospataki sáfár, ki már előzőleg is nemesi előjogokat élvezett, II. Mátyástól Bécsben 1610 jun. 25-én czimerlevelet nyert, a maga, neje Eötvös Zsuzsanna, s gyermekei: Tamás, Anna és Zsuzsanna részére, mely 1612 ápr. 26-án Zemplénben, Zemplénmegye közgyűlésén kihirdettetett.

A czimer: veresben, alól keskeny ezüst pólya felett természetes színű strucz áll, emelt jobb karmában három zöld szárú és levelű fehér lilomot, csőrében patkót tart. Sisakdisz: növekvő angyal, szőke hajjal, arany szárnyakkal, fehér ruhában, veres stórával, arany övvel, jobbjában három veres rózsát tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst. A család azonban a következő czimert használja: kékben, hármás halmon álló arany grif, markában arany markolatu kardot tart, melyre török fő van tűzve. Sisakdisz: a paizsalak, növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A vármegye kötelékébe szentimrei Szabó András vétette fel magát, kinek második neje Stransikovies Horváth Zsuzsanna után Krasznik-Vajdán, Büttösön, Keresztesen és Jánokon birtokos lett. Nemességét Abaujmegyében 1666-ban kihirdetteté, a fent elősorolt birtokokra királyi jóváhagyást nyert és felvette a „krasznik-vajdai” előnevet.

A czimerszerző Tamástól következőleg származik le a család:

I. tábla.

Tamás

(1. Eötvös Zsuzsanna)
(2. Mokesai Klára)
(3. Gáspár Orsolya)

Tamás 1649 (1. Csorba Krisztina) (2. Harthai Zsuzsanna)		Anna	Zsuzsanna (Horváth Dániel)	István	Erzse (Békei N.)
István †	Mihály (Ráskai Judit) (Borsodmegyébe költözött) (l. IV. tábla)	István (Zsámboki Erzse) (Utódai Ungmegyébe költöztek) (l. V. tábla)		András 1638. 1762 (1. Csorba Xtina) (2. Horváth Zsuzs.) (3. Nagyidai Borb.)	
Judit (Csoma Péter)	Sámuel 1668. 1718 (Kubinyi Magd.)	Gábor (Martinidesz Zsófia) 1676. 1739 (folyt. II. táblán)		László (Ragályi Anna) (folyt. III. tábla)	Zsigmond Erzse
Sámuel Julia		András Klára	Gábor (Szunyoghi Klára)	Julia (Bodon Gáspár)	
		Sámuel (Nagy Borbála)	Mária	Tamás	
József (Bekény Kata)	Gábor	Magdolna (Vizsolyi Károly)			
Ilona	József (Bay Francziska)	Katalin (Hosszufalussi Dezső)	Erzsébet (Fejér Endre)	Béla (Téglási Margit)	
György				Margit	Róza

II. tábla.

Gábor

1676—1739
(Martinidesz Zsófia)

József 1721. 1776 (Gaál Julia)		Imre 1723. 1800				
Pál 1749. 1805 (Bárczi Ilona) (Folyt. 551. old.)	Gábor 1759. 1842	István 1756. 1793	József 1765. 1842 (Lánczi Mária) (Folyt. 551. oldalon.)	Antal	János (b. Szepessi Klára)	Anna (b. Horváth László)

Pál (Bárczai Ilona) (Lásd 550. old.)		József 1765. 1842 (Lánczi Mária) (Lásd az 550. old.)			
Imre 1783. 1871 (Tiszta Anna)	Judith (Péchi Péter)	Borbála (Péchi Ambr.)	András 1801. 1867 (Elek Katalin)	János 1796. 1816	Mária (Rakovszki András)
	Kata †	Kálmán sz. 1830 (Zábráczi Etelka)	Elek 1833. 1883 (Elek Ilona)	Gábor sz. 1835 (Elek Katalin)	András †
	Eörs (Várad Julia) sz. 1859	Szerén (Burian Pál)	József 1864	Erzsi (Farkas Vilmos)	Etelka Emma
				Kata András Gábor	Menyhért Klotild
Anna (Melczer Flórián)	Luiza (Melczer Lajos)	György (Zábráczi Amália)	Mária (Zábráczi László)	Bertalan (1. Fáy Anna) (2. Elek Zsuzs.)	
Gellért (Szontágh Agnes)	Emma (Darvas Ferencz)	Jernő	Gyula †	György	
Pál	Kata	Amália	István	Antal	
Dezső	Ákos (Burian N.)	Imre	Bertalan	Dezső	
		Imre	Mária	Anna	Károly
Tamás	Margit	Anna	Mártha	Hedvig	Erzse
					Anna (Bernolák Józs.)
					Ilka (Nagy Béla)
					Zsuzsanna (Peczko Gyula)

III. tábla.

László

1686
(Ragályi Anna)

Anna (Vendéghe Pál)	Zsigmond (Szemere Klára)	Zsuzsanna (1. Terbócs N.) (2. Szunyoghi N.)
(Folyt. 552. oldalon.)		

Zsigmond (Szemere Klára) (Lásd 551. oldalt)									
Zsigmond			Pál (Básti Eszter)			László (Gábel Anna)		Sámuel (Szoboszalai Erzsébet)	
István Borbála Pál (Bugarin Horváth Julia)			Gábor (Farkas Antonia)					leány (Szemere N.)	
Magdolna (Valkó N.)			Eszter (Szathmári-Király Pál)						
			Károly (Csapó Julia)						
			Terézia (Fehér N.)						
Berta (Szemere Géza)			Gábor †		Irma (Vitéz Viktor)				
Miklós		Zsuzsanna (Gálos Andr.)		Klára		László (Soldos Anna)		Kata (Szilágyi József)	
								Mária (Fáy György)	
								Lajos (Joob Ilona)	
Mihály (Klimo Gizel.)		Erzsébet (Hubai N.)		Gyula (Sárközi Anna)				Jenő †	
								Géza	
				Julia (Téglássi Ferencz)		Pál		Gyula †	

IV. tábla

Mihály

1630
(Ráskai Judit)

Mihály
1665. 1719
(Dancs Sára)

István Zsuzsanna
1697. 1743 (Nagy János)
(Forrai Éva)

István János
1725. 1805 (Lajos Anna)
(Tobán Anna)
(Folyt. 553. oldalon.)

István 1725. 1805 (Tobán Anna) (Lásd 552. oldalt)									
Tamás 1752 (Lengyel Zsuzsanna)		György (Gyurko Zsuzs.)		István György		Erzsébet Katalin (Sinka András)		Zsuzsanna Éva (Menyhért György)	
Tamás (Kovách Borbála)		Zsuzsanna (Kovách Mihály)		János (Kovách Mária)		Ferencz (Hermann Julia)			
Tamás (Achácz Berta)		István		István		Borbála (Józsa Lajos)			
Zsuzsanna (Szabó Benő)	Juliana (Boros István)	Erzsébet (Reinyi István)	Tamás + Teréz	Aladár	Margit	Kornélia	Zoltán	Berta	Imre
				Tamás		Gyula		Béla	

V. tábla.

István

(Zsámboki Erzse)

Gáspár (Gyöngyösi Borbála)			István	Zsigmond	Erzsébet							
Ferencz												
Dávid (1. Nemes Amália) (2. Németh Sára)		Borbála	Gáspár									
György (Nagy Julia)	József	Sámuel	András	Pál (Panyokin N.)	Károly							
György (Somogyi N.)	Ferencz	István József Terézia Borbála István (Zombori Mária)										
Gáspár (Vásárhelyi Zsófia)	József (Egri N.)	Dániel (Kontra N.)	Julia	Ferencz (Literati N.)	János (Csieseri N.)	Teréz (Tóth J.)	Ferencz (Kubovics Anna)					
Zsófia	János	Dániel	Ferencz	Kata	Dániel	Teréz	Ferencz					
Julia		Etel	Lajos	Teréz	János	István	József	Dániel	Géza	Lajos	Gyula	Bertalan

A család a XVII. század végével egészben a ref. hiten volt s a szabadabb eszméktől áthatva, egyes tagjai Rákóczi Ferencz zászlói alatt küzdöttek. Ilyen volt Mihály --- Mihály és Ráskai Judith fia - - ki a szathmári békekötésig 1711-ig Rákóczi hive volt, továbbá Zsigmond --- András fia (I. tb.) szintén csapat kapitánya volt II. Rákóczi Ferencznek, ki a szathmári békekötést követő amnestia után császári szolgálatba, a Csáki ezredbe lépett s 1721-ben Messinában feküdt.

Az I. táblázaton álló András, ki magát vármegyénk kötelékébe felvétette, 1680-ban a csereháti járás főszolgabírója lett. Meghalt 1702-ben. Fiai közül: Gábor 1702-ben katona lett, 1709-ben Anconában katolikus hitre tért át. Katonai pályáján elébb a Csáki ezredben kapitány, majd mazarrai parancsnok, végül Érsekújvár parancsnoka volt. Meghalt 1739-ben.

Az elébb említett Gábornak fia: József (I. II. tb.) Navarrában született 1721-ben, elébb katona s a hét-éves háboruban csapatvezér volt. A katonaságból hazakerülvén, a megyéjében szolgabíró, majd alispán volt. Fiai közül: Pál 1786-ban Abaujmegye főügyésze s az 1797-iki insurrecciónál hadnagy volt; János, a hadseregben főhadnagy; Antal premontrei pap; István plébános: József 1797-ben insurgens kapitány: Gábor, 1785-ben főszolgabíró a csereháti járásban, midőn II. József császár, Szentiványi Ferencz királyi biztos és megyefőnök által az alkotmányt s a megyék autonomiáját eltörlő rendeletet a megye gyűlésén kihirdette, Kelcz Antal alispán és Comáromi György főjegyző az ülést elhagyták. Szentimrei Gábor főszolgabíró foglalta el az elnöki széket s a közgyűlés az ő elnöklete alatt tiltakozott a törvénytelen eljárás ellen.

1812- -14. években megyei követ s 20 évig a megye

alispánja volt. 1822-ben királyi tanácsosnak neveztetett ki. Meghalt 1842-ben.

Ugyanezen II. táblázaton álló György - - Imrének Tiszta Annától származott fia - - mint aljegyző kezdte pályáját a megyénél, 1846-ban főjegyző, 1847. és 48-ban megyei követ, 1861-ben országgyűlési képviselő volt. Meghalt 1863-ban. Testvére Bertalan : a szabadságharcz előtt főszolgabíró, 1848 - -49-ben nemzetőri főhadnagy volt.

Szentimrei András 1826-ban főszolgabíró, 1848-ban kormánybiztosnak neveztetett ki, 1861-ben törvényszéki elnökké választották alispáni ranggal. Fia: Elek az 1869—1871. évi cikluson országgyűlési képviselő volt.

A most élők közül : Kálmán 1848-ban mint hadnagy, 1849-ben mint kapitány küzdött a 9-ik honvédszászlóalj soraiban, 1861 és 1867-ben megyei törvényszéki bíró volt, jelenleg (a honvéd-menház parancsnoka) Jernő, kuriai bíró, Ákos Abauj-Torna vármegye főorvosa.

A III. táblázaton álló László (Lászlónak Gábiel Annától született fia) 1861-ben Abauj vármegye gönczi járásának főszolgabírája, testvére Lajos 1841—43. hivatalnok volt a fiumei kormányzóságnál, 1843 - -1848-ig Debreczenben a váltótörvényszéknél s 1848-ban mint tiszt harczolt a verespántlikásoknál. Unokaöccse Gyula — László fia - - 1867 - -1872-ig mint szolgabíró működött a gönczi járásban.

Gábor, Pálnak fia, 1848 - -49-ben mint gerilla kapitány, az oroszok elleni csatában lövés által megsebesült.

Szentiványi (szentiványi). Liptómegyei régi család, mely a szentmiklósi Pongrácz, Szmrecsányi, nádasdi Baán és Pottornyai-családokkal egy törzsből, cseh nemesektől származott és első ismert őse Lőrincz mester volt.¹ Fia: Bogomer comes tekinthető e törzs valódi

¹ Turul VIII. 7. Nagy Iván IX. 401.

megalapítójának, ki kiváló érdemü férfit volt, IV. Béla királynak kedvencz hive, kinél sokat elidőzött ennek veszerési várában, s őt nagy adományokkal jutalmazta.

A család történetének méltatása inkább Liptómegye monografusát illeti, a terjedelmes családnak ezuttal csak azon ágára terjeszkedünk ki, mely a mult század második felében megyénkbe telepedett.

Ez őstől való leszármazása következő:

Lőrincz
1241
Bogomer comes
1286
Bodó
1293
László
1349
Sebestyén
1388
de Szent Iván
Miklós
† 1419
István
1464
(Görgei Bora)
Zsigmond
1500
György
1554
(Hliniczki Bora)
Benedek
(Baán Zsuzsanna)
György
1607. 1625
(Ruttkai Kata)
János
1631
(Dobai Judit)
(Folyt. 537. oldalon).

János			
1631			
(Dobai Jádít)			
(Lásd 556. oldald)			
Márton			
1700			
(Joób Zsófia)			
László			
1760. 1780			
(Ugróczy Julia)			
László			
(Harai Mária)			
László			
(Erdélyi Vilma)			
Vilma	László	Róza	György

Torna vármegyébe a mult század utófelében települt Biharóczból, Szepesmegyéből Szentiványi László, ki nejével, Ugróczy Juliával a borsodmegyei Perkupán kapott birtokot. Szini birtokát 1760 körül szerezte és 1780-ban Tornamegyében már főszolgabíró volt. Itt élt a család ezen ága napjainkig. Most élő tagjai megyei tisztviselők.

A család czimere: kék paizsban, koronás zöld hármashalmon, czölöpösen egymással szembeállított veres mezű kar és egy arany kürt, köztük a paizsfőnél hatágu csillag. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Szentmártoni. Czimerlevelet a családnak II. Mátyás adományozott Bécsben 1609 aug. 10-én, mely 1610 ápr. 27-én Gönczön kihirdettetett.

A czimer, több rendbeli pecsét és egy festett czimer után: kék paizsban, zöld alapon, fekete kucsmás, veres ruhás férfi, jobbában görbe kardot, baljában rövid tört tart, melynek hegyére turbános török fő van tűzve. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Ezen czimeradományozást megelőzőleg I. Ferdinánd Bécsben 1549 jan. 5-én kelt czimerlevelében megnemeseítette Szentmártoni Jánost (Joh. de Sancto Martino) és Körmendi Márton deákot, amazt mint Szentmártoni várnagyot, emezt mint a ki Bakics Péter alatt vitézül harczolt. Ezen armalis czimere: fehér (?) paizsban, egy bokros, koronázott veres hegy előtt és egy, a földön fekvő fejetlen férfi holttest megett, kék ruhás férfiú áll sastollas, prémes kalpagban, jobbában görbe kardot tart, melyre turbános török fő van tűzve, balját csipőjére támasztja. Sisakdisz: a koronázatlan hegy,ombok nélkül; takarók: veres-arany.¹

A két leírt czimer fő jellege, a kardot tartó férfiú, annyira egyező, hogy bátran tarthatjuk azt összetartozónak, s az 1609. évi armalist czimerujításnak. A család törzse tehát valószínűleg azon János volt, ki mint szentmártoni várnagy az 1549. czimert kapta.

Az 1609. évi armalis szerzőjét a rendelkezésünkre álló források nem tudatják velünk. Első, kivel megyénk területén találkozunk, Szentmártoni Péter, kinek, valamint nejének Usz Ilonának, czegekátai Kátai János, Csepke Benedek házhelyét Alsó-Mislyén hű szolgálataiért 300 frtért örökáron eladta.² Ennek fia volt talán László, ki midőn a Czéczei leányági utódok 1651-ben zsadányi, felső-esáji és bogdányi részeikbe iktattatnának, ezen iktatásnak ellentmondott.³

Az 1725. évi nemesi nyomozat alkalmával Szentmártoni Mihály zsadányi lakos és szolgabíró volt, nemességét oldalági öcsesei: Mihály és László nevében is az 1609. évi armalissal bizonyította, a midőn ő a

¹ Hitelesített másolata a muzeumban.

² Vendégghi Elenchus prot. C. No. 164.

³ U. o. No. 391.

tehetősebb nemesek közé iktattatott, öcscei, bár alsóbb állásban, de szintén kétségtelen nemesekül ismertettek el.

Felesége Horváth Kissevics Kata volt, ki után Zsadányban, Felső-Csájban és Gönyüben lett birtokos. Gyermekei: Mihály, kinek neje Magyar Mária volt, Zsófia, Kormos Gáspárné, Kata, Wall Gáspárné, Panna, Klára, Erzse és Zsuzsanna voltak.

Szentpéteri. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Sopronban 1635 jan. 17-én Szentpéteri Máté és János testvéreknek, melyet még ugyanazon évben Gönczön kihirdettek. E czimer: kékben, zöld alapon, arany oroszlán, jobbjában görbe kardot tart. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család meggyénkben most is él.

Szent-Simoni. Czimerlevelet I. Leopold adományozott Bécsben okt. 4-én György, Mihály és Ferencz testvéreknek, melyet 1671 szept. 18-án Gönczön kihirdettek.¹

Szent-Simoni Ferencz a XVIII. század elején Abaujváron tiszttartó volt s családja már leányában, Máriában kifogyott.²

N. N.		
György	Mihály	Ferencz (Balog Erzse)
		Mária (1. Marosi N.) (2. Niczki Lajos)

Széplaki. Első ismert őse János, kit Jeszenewinek neveztek, mert várnagy volt Drugeth Fülöp nádor

¹ A. V. lt. nsi ir. 567.

² Fáy Itár.

jeszenői várában.¹ Ezen Jánosnak fia: Péter, Károly királynak hű embere volt, az ő seregeiben harczolt, s e harczokban, főképen Tapolczán a vár megvívásánál két nyilsebet kapott, s a ledobott kövek is megsebesítették. Göncz vára alatt is, melyet Drugeth Fülöp nádor ostromolt, több sebet kapott. Ezen több rendbeli hűséges szolgálataiért kapta adományba Károly királytól az Omode nádor fiaitól elkobzott vagyonokból ezeknek széplaki birtokát 1327-ben.² Ez adomány, melynek elnyerésére Jeszenői Pétert maga Drugeth Fülöp nádor ajánlotta, Széplak falu egyharmad részére szólt. Ezt megelőzőleg Péter már Ztans és Kosuhnak Zemplén-megyében birtokában volt, Károly király adománya alapján, mely az infidelis Pangrach nótázása folytán szállt a koronára.³

Ugyanezen Pétert, ki magát „dictus de Jezeneu, de Széplak” írja, csakhamar megháborította nyert birtokában a széplaki apát, midőn „Zemuchuk rész” nevű két sessióját elfoglalta. Ennek birtokába azonban egy 1339-ben megejtett nyomozat alapján, melynél királyi kiküldött Gechei Urozlannak, László fia volt, vissza-helyezték.

Péternek, miként a mellékelt táblázat mutatja, feleségétől, az Aba nemzetségből származott Somosi leánytól több gyermeke maradt, köztük Miklós, kit 1344-ben az Abajduchnak nevezett Upori Pál, sógorával Balázsszal, Bachai Mych fiával: Jánossal, Kusnádi Balázs fiával, Antallal, széplaki házánál megtámadták, s három --- az oklevél szavai szerint --- „halálos” sebet ejtettek rajta. De nem halt meg, mert 1351-ben ugyan ő, Fülöp test-

¹ Kassa város titkos levéltára fasc. T. sub „Jeszenei”.

² U. o. az eredeti adománylevél.

³ Zichi okm. I. 287.

vérével, Hanko és György kassai polgárokat, Hildebrand fiait Tebes (Terebes?) és Keresztur között „rablók módjára“ megtámadta és fogságba hurczolta.¹

1364-ben per folyt az Aba nemzetségbeli Chirke László és Széplaki Péter fiai között. Széplaki Péter fiai hivatkozván Károly király adományára, el akarták foglalni a széplaki apátság kegyuri jogát is. Ennek Demeter, akkori apát ellentmondott, megjegyezvén, hogy az adománylevél a kegyuri jogról hallgat, s így a kegyur maga a király, minek folytán Péter fiai követelésüktől elűttettek.²

1379-ben Széplaki Péter fiai: Miklós és Fülöp zálogba vették a Spanknak nevezett Zwinyei Benedek, Domokos fia, Gerenye nevű birtokát Sárosmegyében 600 aranyforintért.³

Ugyancsak Széplaki Fülöp és Péter, Sztancsi Miklós fia 1393-ban Ilsvai Leusták nádor jelenlétében a Patak városhoz közel tartott nádori gyűlésen tiltakoztak Polyanka birtokrésznek Kazsui (de Kossuch) Jakab diák által történt erőszakos elfoglalása miatt.⁴

Ez oklevélben Széplaki Fülöp testvérje, illetve annak fia: Péter, Sztancsi (de Ztanch) néven említettik.

1397-ben Zsigmond király Széplaki János és Péter jobbágyságait s szolgálait mások törvényhatósága alól kivévén, uraik törvényhatósága alá helyezte.⁵

Ezen „Kun“-nak nevezett Széplaki János és unoka-testvére Sztancsi Péter, Konrád széplaki apátnak rossz szomszédai voltak, mert ez 1401-ben panaszt emelt a leleszi konvent előtt, hogy a fennevezettek szolgálai pusz-

¹ Kassai tk. lt. mint fent.

² Zichy III. 240.

³ Zichy IV. 91.

⁴ Zichy IV. 522.

⁵ Zichy V. 46.

titják az ő, Kassa város határával szomszédos erdejét. A leleszi konvent Zsigmond király parancsára Bajai Elek homo regius és Antal presbiter káptalani kiküldött által vizsgálatot eszközölt és a panaszlottakat megidéztette.¹

Az utódok átköltöztek Zemplén vármegyébe, melynek Sztancsi Miklós 1438-ban és 1454-ben alispánja volt.²

A leszármazás ez:

János				
dictus „de Iezeneu“				
Péter				
1307, 1327, 1339.				
(Somosi Isalt)				
„Iezenei de Széplak“				
Miklós	Fülöp	János	András	Lázár
1344. 1358	(Margit)		pap	1364
(Kázméri Erzse)				(Zichi III. 241.)
Péter	János			
„de Stanch“	1397. 1409			
1397. 1409	„dictus Kwn“			
László	Mihály			
	1424			

Szilágyi. Gönczön honos. Ezen családot II. Ferdinánd nemesítette meg, de az általa adományozott armalis a háborus időkben elveszvén, Szilágyi András és testvére Mihály III. Károlytól Bécsben 1720 nov. 10-én új armalist szereztek, mely 1721 máj. 5-én a Kassán tartott megyegyűlésen kihirdettetett. A czimer: kék paizsban, zöld alapon egy köre illesztett fehér oszlopra ágaskodó arany oroszlán. Sisakdisz: növekvő arany oroszlán, karmaiban kettősfarku veres zászlót tart, melyre arany karika van illesztve. Takarók: kék-ezüst, veres-arany.

¹ Zichi V. 231.

² Csánky No. 7. I. 380.

1725-ben Nagy-Idán lakott a nemességszerző testvérpár s a nemesi nyomozat kétségtelen és tehetősebb nemesekül ismerte el. Közülök Mihály helyettesített szolgabíró s valóságos esküdt volt a megyénél.

Szilágyi. Czimerlevelet a Péczeli-és Pap-családokkal együtt nyert I. Leopoldtól Pozsonyban 1659 nov. 11. Szilágyi János és György, mely 1660 jan. 7-én Gönczön kihirdettetett. A czimer -- pecsétek után — Oroszlán, jobb karmában három buzakalászt tart. Sisakdisz a paizsalak növekvőn.

A család eredetileg F.-Kásmárkon volt honos, itt találta az 1725-ik évi nemesi összeírás is, csakis a XVIII. század utófelében származtak egyes tagjai más vidékekre. Egyik ága ma Dobszán birtokos.

A nemességszerző János leszármazása napjainkig következő :

János 1659 <hr/> Miklós <hr/> György 1761 <hr/>						
János Kis Kinyis	György Tálya	István katona (Irsai Mária)	Miklós	András		
Zsuzsanna	Klára	István	Pál	Erzse	Mária (Szilágyi Sámuel)	József orvos (1. Csajka N.) (2. Szentimrei Kata)
	Ferencz (Pamlényi Teréz)	Eszter (Szilágyi István)		Károly		
	Gusztáv	Gyula	Kata (Balogh István)			Mária (Sebő Lajos)

A negyedik izben közölt öt férfi testvér egyikének volt fia Sámuel, ki unokatestvérét Szilágyi Máriát nőül vevén, véle a következő ágat alkotta :

Sámuel					
(Szilágyi Mária)					
		Erzse (Gomba Károly)	István (Szilágyi Eszter)		
Berlalan	Julianna (Tomka Miklós)	István	Jolán	Károly	

Szini, Zyni. Ősrégi nemzetség, mely a Szalonnai, jolsvai Tekes és Tornay családokkal egy törzsből származva, ezekkel a XIV. század végeig a régi Torna vármegyének mintegy felerészét birta. E terület volt: Torna és Torna-Ujfalu, Lucska, Áj, Barkó, Udvarnok, Rákó, Perkupa, Szin, Varbócz, Petri, Kápolna, Jósafő, Szilicze, Borsva, Ardó, Kisfalud, Feketefüz s más helységek, melyeknek azóta emlékezetük elenyészett.¹

A Szini-családnak nevet az általuk birtokolt Szin falu adott s nevük Szini, Széni, Zyni stb. iratott. Valószínűleg e falu volt birtokaik központja, mert 1430 körül Teresztenye, Petri, Dobódél, Varbócz, Szin, Feketefüz, Domaháza, Kisfalud, Szilicze, Borsva, Olsvafő (Josafő) és Ardó helységekben birtak. A család gyakran említetik oklevelekben Szini aliter Teresztenyeinek, valamint az alább tárgyalandó Teresztenyei, viszont: Teresztenyei alias Zyninek is. Ennek oka az lehetett, hogy mindkét család birt Szinben is, Teresztenyén is, összeházasodások által rokonok is lehettek, de eredetük különböző. A család birta a Tekesekkel közösen a már romjaiban is eltűnt Súlyomkő (Solumkw) várat Tornamegyében, mely Jablonka és Kisfalu határában feküdt s kapuja az utóbbi község határába nyílt.²

¹ Csánky: Magy. orsz. földrajza I. 235.

² U. o. 236.

A család levéltára elkallódván, multjának teljes képét adni nem lehet, a Csoma levéltár őrzött meg a XV. és XVI. századból egy leszármazási töredéket, a mely következő:

N. N.

György		Péter Affra		István	leány (Báthori Pál)	leány (Kapi András)
Mátyás 1469		leány (Bakos Lajos)		Ferencz		Jób
Zsuzsanna	Zsófia (Gechei László) 1480	János + 1487	Mihály 1487	István	István	Rafael
			leány	fiuk	leány (Jánosi Pál)	Tamás
						Joób
						Anna 1564 (Basó Ambrus)

Ezen leszármazás hitelességét a levéltári adatok megerősítik.

1564-ben Basó Ambrus neje: Anna, néhai Szini Jób leánya, Szalonna, Perkupa, Varbócz, Szin és Kis-Ardó, másként Korotnok falvakban fekvő birtokait Szini literati Albertnek 100 frtéért és a Szin faluban levő malmot 75 forintért elzálogosította.¹ Ugyanezen évben Zyni György, Meszes, Martoni, Perkupa, Dobodél, Varbócz, Szin, Josafő, Kis-Ardo falvakban levő részét ugyancsak Szini Literati Albertnek 125 frtéért zálogosította el.²

Valószínűleg más Szini György — Boldizsárnak Boer Katától származott fia — volt az, ki 1592-ben összes csáthi birtokát elzálogosította Gyulai Jánosnak 2200 frtéért.³

Szini János 1591-ben szádvári provisor volt, neje Dobák Anna, fia szintén János. Egy testvérje volt, kit Horváth János birt nőül.

¹ I. C. Pr. F. fol. 24.

² U. o.

³ U. o. Pr. M. f. 176.

A XVII. század elején élt Szini András, ki Kis-Péderben lakott, nejétől, Herczeg Zsuzsannától két fia származott: Zsigmond és György. Ez utóbbi nejével, Balog Zsófiával zálogba adta a Jászó város déli oldalán fekvő gyümölcsös kertjét s kőből épült serfőző házat Pálffi Tamás egri püspök és jászói prépostnak 1667-ben 100 frtéért.¹

György - ki jászói várnagy volt --- 1671-ben végrendelkezett s meghalt. Leánya elébb Szent-Györgyi Mihályné, másodszor Nagy Gergelyné s testvérije Anna, Nagy Györgyné 1690-ben a fentebb említett kertet s sörfőző házat Fenesi György egri püspök és jászói prépostnak 80 frtéért örök áron eladták.²

A család némely tagjai még a XVII. század végén is birtokosok ősi javaikban. Teresztenyei Szini András fia 1695-ben Teresztenyén, Domaházán és Almácskán birtokos, Szini Gáspár, ki valószínűleg a kurucz király Thököli Imre hive volt, 1690-ben nótáztatott s birtokát — Teresztenye falu egyharmadát — a fiskus foglalta el.

Szobonya (buzafalvi). Ősrégi nemzetség a Ludán nemből, mely Kézai kronikájának tanúsága szerint Csehországból költözött hazánkba. Ősei Turócz (Turuch) földjét birták, de Péter király őket ezen ősi birtokuktól megfosztotta és számüzte. Midőn második András a szent földre keresztes hadat vezetett, e hadban e nemesség egyik tagja Bohma kitüntette magát vitézsége által, a miért a király őt és számüzött rokonait az országba visszahozta, s Turuch földjét nekik visszaadományozta.³

¹ I. C. fr. 5. 86.

² U. o. 33.

³ Botka: Családtani bonyodalmak. Századok 1876. 670. Győri tört. rég. füz. 1865. 20. l.

IV. Béla király egy 1246-ik évi oklevelének tanúsága szerint Turuch földjét Bohma fiával, Leustákkal s rokonaival elcserélte több nyitramegyei falvakkal, melyek az oklevélben névleg is fel vannak sorolva.¹

Ezen Ludán nemzetség egyik hajtását képezte a Szobonya-család is, melynek nemzedékrendét azok ősatyja Zobuszlótól néhány izen át a következőkben adjuk:

Zobuszló fia Péter már 1290. év táján Emökén lakott, később Trencsényi Csák Máté nádorispánnak bizalmas embere volt, mely viszony később a megtorlások idejében a nemzetségnek nagy kárára volt.

Emőkei Péternek két fia volt. Dezső és Zobonia. Ez utóbbitól vette a család későbbi nevét, melynek a régibb időkben Zubunia, Zubunya és Szobonya változatai voltak. Elég előkelő és híres ember volt arra nézve, hogy nevét az utódok vezetéknévül vegyék fel. Utódai gyarapodtak vagyonban és tekintélyben. Idősebb fia László 1352-ben saskői várnagy, 1365—68-ig Pozsony-megye főispánja, az ifjabbik: János a rábaközi várispánságnak főispánja és Kapuvár várnagya volt.²

¹ U. o.

² Botka i. h. és Fejér Cod. dipl. t. IX. v. III. 488. 543. vol. IV. 48 és Hazai okmántár III. 174.

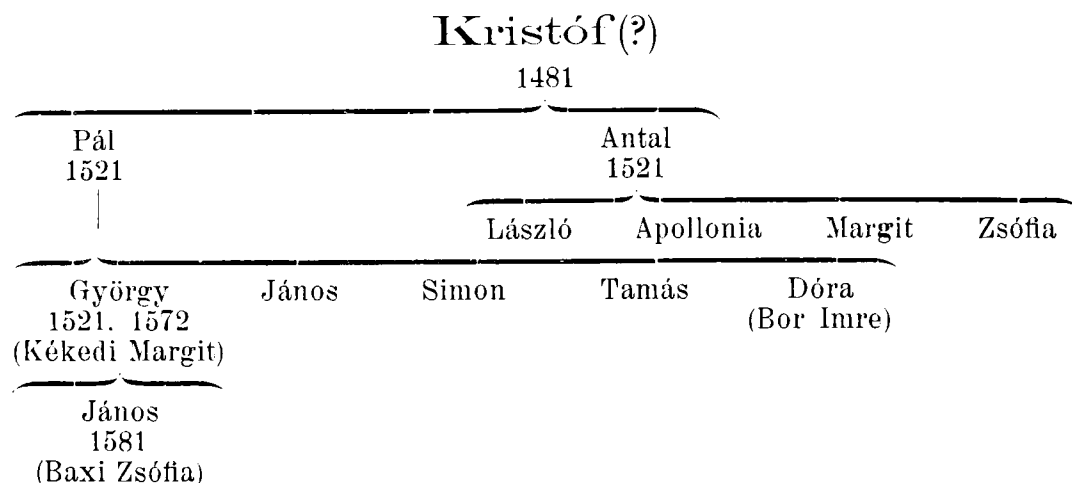
A XV. században még mindig virágzott a család. Szobonya László fia Miklós 1401-ben Barsmegyének főispánja volt s részt vett az ország előkelőivel azon tanácskozmányokban, melyekben azok Zsigmond király utódjául Albert osztrák herceget jelölték ki.¹ Voltak közöttük e század folyamán többen, kik Barsmegye alispáni székében ültek. Előnévül „Endrédi“, „Emőkei“ „Fedémesit“ használták, de majd, mindjobban elszaporodva, elszegényedve, elszéledtek az ország különböző megyéibe. A XVI. században a tornamegyei Görgön tűntek fel s magukat némelyek „de Görgő“ irták. Innen, a nélkül, hogy nyomot hagytak volna magok után, tovább költöztek Abaujmegyébe, hol a XVII. században tűntek fel Buzafalván s ezt vették fel előnévül. Itt még ugyanazon század folyamán kihaltak, elenyésztek nyomtalanul.

A család teljes czimerét nem ismerjük. A Kisfaludi-családnak a n. muzeumban elhelyezett levéltárában találtam Szobonya János csabaközi alispánnak egy sisakpecsétjét 1359-ből, melyen a sisakdisz két szarvat ábrázol 3—3 gömbbel rakva.

Adatok hiányában nem tudjuk meghatározni, hogy azon szintén buzafalvi Szobonya-család, mely megyénkben már a XV. század végén feltűnik, melyből 1470-ben Péter Abaujban szolgabíró volt, szintén ezen törzsből származott-e?

E családnak egy kis leszármazási töredéke ez:

¹ Fejér C. D. X. v. IV, p. 138.

E családból 1619-ben Miklós és László Hernád-Kércsen éltek.

Szobonya. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1628 okt. 5-én Szobonya András részére, mely a következő 1629. évben Eperjesen kihirdettetett.

Czimerük a család levéltárában található több pecsét után, zöld alapon, két egymással szemben álló madár, két águ virágot csipked. Sisakdisz: nyitott szárny.

A család a „buzafalvi“ előnevet is használta, mely talán abusús utján ragadt reá, az ezen előnévvel élő kihalt Szobonya családról. Különben Bereten élt a család egy részbirtokban, melyet a kihalt Korláth-család örököseitől vett zálogba. Közülök József a múlt század végén Puki Borbálát nőül vevén, a közsorsból kiemelkedett, s 1793-ban Abaujmegyének esküdtje, majd 1807-től particularis perceptora, fia: Antal, ügyvéd és első alügyész volt.

A leszármazás a czimerszerzőtől következő:

András									
1628									
András 1667					János (Sajgósi Kata)				
István 1693 (Ördög Borbála)				András (Takács Judit)		Miklós	Erzsébet (Matolesi István)	Péter Márton	
János	Tamás	Ferencz	Sándor				János	István	
Mihály György		Ferencz Istv.	Sándor				Márton	Istv.	
János		Ferencz	Benjamin			Márton	Gergely	Miklós	
András	Mihály	Márton	Tamás			László	Mih. Márton	Pál	
István	István					István	István	Pál	
							Mihály	Pál	
							János		
János (Gál v. Pál Kata)			István (Szarka Erzse)		György	Mihály (Benyó Szabó Sára 1761)	Mária (Selyebi N. Turóczy Péter)		
Mihály	Mária	Anna	Sára	Zsuzsanna	István	János	György (LénártMária) 1761	Péter	
Kata György Anna Erzse Sára (Szücs N.)									
Lidia (ns. Tahy János)		Ferencz 2 leány		József (Puki Borbála)		Mária (Nagy Károly)		Bálint	
				Antal (1. Senk Julia) (2. Fáy Anna)		Borbála (Szalai József) ügyvéd			
Sándor		Kálmán	Terézia (Szikszai József)		Katalin (Mester Antal)	Mária (Fáy Béla)		József	
Bertalan		†						†	

Szombathi. Czimerlevelet Miksa király adományozott Bécsben 1572 márcz. 19-én Szombathi Mátyásnak és rokonának: Tóbiásnak, kik már nemes szüléktől származtak.

Az adományozott ezimer: kék paizsban, repülésre készen álló fehér hattyu; sisakdisz: ugyanaz; takarók mindkét oldalt: kék-ezüst. Kihirdették: 1572-ben Szepes-Váralján, 1742-ben Gönczön.¹

Az 1725. évi nemesi nyomozatkor Szombathi András a fent leírt armalist produkálta. Mivel azonban ezen armalis nem Szombathi, hanem Simonenszki névre szólt, a bizottság annak bizonyítására utasította, hogy ezek az ő elődjei voltak, addig a nemesek sorába nem vették fel.

A család a múlt század közepén (1742, 1744-ben) Gönczön és Zsujtán lakott. Valószínűleg ez idő tájban költöztek Gönczre, hol az utódok most is élnek.

Szőke (szentkirály-szabadjai). Azon családok egyike, mely miként a Karsa-családnál láttuk, I. Leopoldtól adományt nyertek szentkirályszabadjai részbirtokukra. Ez időtől, kihalásukig, a leszármazás következő:

Mihály				
1713				
(1. Csajágni Anna)				
(2. Nikházi Erzse)				
Pál		Mihály	Kata	János
(Giczei Zsófia		†	(Fövenyessi	(1. losonezi Farkas
1755)			György)	Mária)
Mihály	János	Pál	Ferencz	
†			(Paksi Kis	
(Kapi Kata)			Borbála)	
1771				
József		Kata		
(Karsa Sára)		(Karsa Mihály)		
Borbála				
(Téglássi Pál)				

Vármegyénkbe a táblázat élén álló Mihály költözött Veszprémmegye bizonyságlevelével. Először még való-

¹ Abaujm. ltár, nemesi iratok 918. sz.

szinüleg ott házasodott, mert első neje Csajághi Anna, régi, komárommegyei családból való volt, de második neje már abaujmegyei, a gyorsan emelkedő Nikházi-családból. Fiai közül: Pál terjeszti családját tovább ki, talán anyja után Makranczon kapott birtokot, melyet 1745-ben feleségével Giczei Zsófiával ki akarván váltani, zálogba adták Disznós-Horváti birtokukat Czékus Mátyásnak és feleségének Szemere Krisztinának 800 magyar forintért.¹ Ugyanő 1755-ben abauji assessor volt. Sok gyermeke közül Ferencz rimaszombati pap és gömöri esperes volt.

A család czimere — több, a család levelesládájában levő pecsét után — veres (?) paizsban karkarddal; sisakdisz: kiterjesztett szárnyu galamb.

Szőke. A családot I. Leopold nemesítette meg, midőn Bécsben 1673 decz. 30-án kelt czimerlevelében Szőke Balázs és Tamás testvéreknek a következő czimert adományozta:

Kék paizsban, zöld halomra illesztett arany korona felett, fekete nyitott szárny között, hatágu arany csillag; sisakdisz: növekvő arany grif, jobbjában görbe kard; takarók: kék-arany, veres-ezüst. Kihirdették 1674-ben Füleken, Nógrádmegyében.

A nemességszerzőktől, az 1751-iki nemesi nyomozatig a család következőleg származik le:

¹ Fáy Istár,

N. N.					
Balázs 1673 (Fekete Kata)			Tamás 1673 (Varga Kata)		
István	Lukács	Anna	Ilon	Ilona	Zsuzsanna
György					
István 1751 F.-Füged	János 1751 A.-Szend				

Szuhai (Szuhai). Hont és Borsodmegyékben egyidejűleg már a legrégibb időkben, két Szuhai nevű család virágzott, ezen megyék Szuha nevű falvaitól véve nevüket. A hontmegyei a Hunt-Pázmán nemzetségből származott, magát hol Szuhainak, hol Szuhafőinek, néha Ráhóinak is írta.

Hogy az Abaujmegyébe származott Szuhai-család melyik ágazat utóda? kétségtelen bizonyossággal el nem dönthetjük, de minden valószínűség szerint a borsodmegyei Szuhaiaké, mert részükről megyénkben lakta alatt az itt lakó Vajdaiakkal, Jánokiakkal, kik még a XVI. században is gömörmegyei birtokuk után Szuhaiaknak is írták magukat, a Hunt-Pázmán birtokokra vonatkozó legkisebb érdekközösséget sem tapasztalunk, holott ha ezekkel egy törzsből ered, leginkább ezen ősi birokok után származhatott volna megyénkbe.

A Szuhai-család ujonnan szerzett birtokok alapján lett megyénk birtokosa s e birtokok messze estek a Hunt-Pázmán nemzetség jánoki ősi uradalmától s ezért valószínű, hogy az a borsodmegyei Szuhai-család egyik ide szakadt ágazata s ez alapon indulva, ösmertetjük az ezen családra vonatkozó hézagos adatainkat.

A borsodmegyei Szuhai-család, a különben Csanádmegyében törzsökös „Ochtum“-nemzetségből származott.¹

¹ Anj. II. 418.

A XIII-ik század közepén tul már Borsodmegyében találjuk, hol az ezen nemzetségből származott Jánosnak három fia, három különböző családot alkotott. Heem a legidősebb valószínűleg a Finkei, Demeter, a második a Zubogyi, Albert comes a legifjabb a Szuhai-családnak lett törzsatyja.

Első birtokuk a felvidéken valószínűleg Szuha volt s mint itteni birtokosok nyertek újabb birtokokra új adományokat. Már Szuhai Jánosnak említik a fennevezett Jánost azon 1278-ban kiállított okiratban, melyben ennek fiai Heym comes és Demeter, Miklós comessel Lőrincz fiával, zálogba vették Ozdobugh (Zubogy ?) birtokot Detre comes fiától 60 finom ezüst márkáért.¹

János legifjabb fia, Albert comes, a Szuhaiak törzsatyja, az Akos nemzetségből származott Istvánnak Ernei bán fiának, a későbbi nádornak hű fegyvertársa volt. Véle harczolt, érte sebeket is kapott s együtt vonták magukra a hatalmas Finta nádor haragját, ki őket fogságra vetette. A fogságból Istvánt is Albert comes mentette ki, hatvan ezüst márkát fizetvén érte a nádornak váltságdíjúl, a miért 1287-ben István ez összeg értékében s hű szolgálatainak elismeréseül Ful-Barcha (Felső-Barczika) nevű öröklött birtokát örökösen által adta neki s utódainak.²

Albert fiai Gergely és Tamás 1329-ben elbontották az utolsó köteléket is, mely őket Csanádmegyéhez kötötte, a midőn sógoruknak Mihálynak, István fiának, Gergely unokájának, ki az ő Luczia nevű testvérüket birta nőül, Szöllös nevű csanádmegyei birtokukat leány-negyedbe általengedték.³

¹ Zichy O. I. 41.

² Wenzel. XII. 460.

³ Anj. II. 418.

Még Gergelynek fiát II. Albertet ösmerjük, azután hiányzanak az összekötő adatok, melyekkel az egyes családtagokból egyöntetű családfát alkothatnánk. Nem ösmerjük István atyját, ki a XIV. század végén élt s kinek fia János, unokája Gáspár volt 1476-ban, nem tudjuk, kinek voltak gyermekei: Péter, Erzse és Orsolya testvérek, amely Péternek gyermekei, Simon, Bálint, Jób, Mózes, György, Apollonia 1488-ban éltek. Szuhai Benedeknek, ki Zomborról írta magát, Kata asszonytól egy 1485. évi oklevél szerint gyermekei voltak: Márton, Bálint, Erzse, Anna, Krisztina.¹

Abaujmegyébe a XVI. században származtak be s itt alkotott családfájuk következő:

Pál					
Balogh Júlia					
János		István 1599 egri püspök			
Gáspár (1. Mosdosi Sára) (2. Gechei Kata)		Márton			
Gáspár 1618. 1625. (esoltói Basó Zsófia)		Mátyás 1618. 1677. (Battik Zsófia)		Anna (1. Becski László) (2. Lipesei Gergely) (3. Pogány Menyhért)	
Gáspár (Zákány Zsuzsanna)	Mátyás	Márton	Erzse (Bartók István) (Dothai György)	Panna (Szemere Gábor)	Kata (Osvárt Ferencz)
Márton (Bánffi Ágnes)	György	Anna (Fráter István)			
Gáspár (Bai Erzse)		György (1. gr. Teleki Anna)			
Erzsébet (Patai Sámuel)					

¹ I. C. adatai.

Szuhai Gáspárnak második felesége Gechei Kata, Gechei Pálnak Thibai Orsolyától született leánya volt. Neje szüleinek elhalta után, kiskoru sógorának Gechei Ferencznek gyámja lett, ki a gondos és lelkiösmeretes gyámnak elismerésül 1611-ben Forgách Zsigmond felső-magyarországi főkapitány előtt átengedte nagykinyisi összes birtokát és nemesi kuriáját azon kikötéssel, hogy ha neki, vagy testvérének: Mártonnak magva szakadna, ez esetben az Gechei Ferencz maradékaira szálljon vissza.¹ Szuhai Gáspár már előzőleg 1586-ban Kis-Kinyisen, Csányban, majd 1594-ben Nagy-Bodolón szerzett részbirtokokat.² 1614-ben Kátai Fülöp vizsolyi birtokát 1500 frtéért zálogba vette.³ Fia: Mátyás 1659-ben ezeken kívül Alsó- és Felső-Kérben, Alpáron, Gibárton és Büdön volt birtokos.⁴ Ezen Mátyásnak unokái 1681-ben Dolhán nagynénjükkal Dolhai Györgynével megosztottak.

Ez osztályban Dolhai Györgynének a verhovinai (mármarosban) szőlősvégardói birtokok, baksai szőlők fele, egy tarczali ház, szántóföldekkel, kaszálókkal és szőlőkkel, Halmaj fele, Kércsen a kuria, Pusztá-Baksa egészen és a nagykinyisi jószág jutott, Szuhai Gáspár gyermekeinek: Mártonnak, Györgynek és Annának: Detek egészen Balajton, Zubogyon, Szuhafőn (inkább Szuhán) részbirtokok, Szendrőn egy, Tarczalon két ház, szántóföldekkel, szőlőkkel, rétekekkel, Baksán szőlők, Visolyban, Vilmányban, Kis-Kinyisen, Csontosfalván birtokok és Halmaj fele az udvarházzal. Ezenkívül osztatlanul maradtak Ptügy, Szent-Iván, Tenyőnek fele, Kürt, Csongrád, Szent-György egészben, Bökénynek és Élesdnek

¹ Csoma lt. Anno 1611.

² J. C. Prot. 2.

³ U. o. Prot. P. No. 99.

⁴ Csoma lt. U. o.

egy-egy darabja, továbbá a tömörkényi, mámai, nagy- és kispói, deregegyházi, szögvári, szentmiklósi és sarudi birtokok.¹

Ez osztályból látjuk a családnak ekkor már nagy vagyonát, de azt is, hogy a vagyoni érdekek mindinkább eltávolították a családot megyénktől.

A Szuhai-család is, miként a Fáyak, Nikházaiak, Szemereiek, azon családok közé tartozott, melynek tagjai mindig készen voltak az elnyomott haza és vallás védelmére. Szuhai Mátyás — Gáspár fia — már I. Rákóczi György harcaiban küzdött. II. Rákóczi György alatt kállói kapitány volt s a lippai csatában 1658-ban — melyben a fejedelem a törököt megverte — a sereg balszárnyát vezette. Később a Wesselényi-féle összeesküvésnek részese s lelke volt s 1667-ben a szendrői gyűlésben a felkelő sereg egyik tábornokául szemeltetett ki.² Az összeesküvés elnyomása után testvérével, Gáspárral együtt Thököli Imre kurucz király zászlói alatt harczolt s e harczokban vagdalták agyon saját házában hősi küzdelem után.³

Fia Mátyás szintén a szabadságért küzdött atyja nyomdokain. Valószínűleg ezért kapott nótát abauji birtokaira, melyek közül Detket a Meczner-család nyerte adományba 1808-ban (l. ott).

A család czimere: Grif; sisakdisz: a paizsalak növekvőn.

A család más ága, más megyékben most is él.

¹ Beleznai Itár.

² Pauler, Wesselényi és társai összeesküvése I. kt.

³ Nagy Iván X. 887.

Tache. A családot III. Ferdinánd nemesítette meg Bécsben 1642 decz. 10-én, a midőn Tache Károlynak s általa fiainak: Tamás, János és Gáspárnak a következő czimert adományozta: kékben, zöld alapon, kettős farku, koronás arany oroszlán, első karmaiban balharánt irányzott kerekas ágyut tart; sisakdisz: jobbról ezüst-veressel, balról kék-aranyval osztott szarvak között a paizsalak. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.¹

Kihirdették: 1643-ban Gönczön, 1652-ben Lőcsén.

A nemességszerző Károlynak három fia közül Gáspár s ennek utódai Abaujmegyében maradtak s az 1772-iki nemesi összeírás A.-Meczenzéken találta őket, a mikor is következő leszármazást mutatták fel:²

¹ Az eredeti után a jászói levéltárban.

² A. V. lt. nsi ir. 22. sz.

Károly				
1642				
Tamás		János	Gáspár	
1642		1642	1642	
Tamás		János	Gáspár	
† Tarczai			1681. 1688	
János				
1723				
János		Gáspár		József
sz. 1750		sz. 1756		sz. 1762
				Fülöp
				sz. 1772
Mihály	János	Kelemen	Nicodem	Gáspár Ignác
				János
				József

A későbbi adatok e század elején irattak a családfára.

Valószínűleg ezen család tagjai azok, kik e folyó 1897. évben királyi kegyelem útján, régibb nemességük épségben tartása mellett nevüket „Tache“-ról „Tachi“-ra változtatták.

Tamássi. Nemességét a család III. Ferdinándtól nyerte 1651-ben egy armalison a Kura, másként Feöl-némethi-családdal.¹ Czimere is ugyanaz.

E családból 1737-ben többen laktak Szikszón, kiknek utódai ott most is élnek.

Tamássi. Egy másik Tamássi-családból: János 1726-ban Somodiban lakott. Erdélyi eredetű és Gyergyó-Ujfaluban 1720-ban kelt nemességi bizonyítvánnyal igazolta magát.

Tarnóczi. Armalist I. Leopold adományozott Bécsben 1669 jun. 18-án Tarnóczi Jánosnak, mely 1671 febr. 18-án Gönczön kihirdettetett. Czimere: kék paizsban, zöld halomra illesztett koronából pánczélos kar nyulik ki, markában kard, reá szurt török fővel. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

¹ Lásd ott.

A család úgy látszik hamar kilépett a vármegye kötelékéből, mert egy 1766. évi nyomozat Tarnóczy Andrást, mint tályai lakost találta, kinek atyja János és nagyatyja ugyancsak János már szintén Tályán laktak.

Tasnádi. Erdélyből származott család, mely eredetileg a „Székely“ nevet viselte.¹ Székely János Báthori Gábor fejedelem hadnagya volt, a ki 1609. jul. 10-én tasnádi kuriáját minden hozzátartozandóságával együtt mindenféle adózás alól felmentette.² Ezután a család — talán épen Báthori Gábor privilegiuma alapján magát Tasnádi Székelynek, vagy csak Tasnádinak irta.

1659-ben Sárospatakon tűnik fel Székely András, sárospataki főporkoláb, ki a sárospataki tanács előtt megvette Zilizi Annától a város hegyén fekvő szőlőjét.

Abaujmegyébe Tasnádi Székely István származott, ki mint felsőbb tanuló, külföldi akadémiákon járt és 1737-től sepsii ref. pap, s később esperes volt, meghalt 1800-ban. Nejétől Pap Zsuzsannától született fia István 1837-ben Abaujmegye főperczeptora volt, 1839-ben meghalt Gagy-Bátorban. Neje Csiszár Mária volt, s két leánya maradt, Zsuzsanna: Pap Károlyné és Mária: Puki Jánosné.

A család czimere: csőrében zöld ágat tartó galamb; sisakdisz: a paizsalak.

Téglási (borzovai). A család ösmeretes legrégibb nyoma Szatmármegyébe vezet, hol 1592-ben Téglás István, Baku Miklóssal, Judi Tamással, Hegedüs Istvánnal, Kalós Istvánnal, Nagy Istvánnal, Róka Jánossal, Soldos Bálinttal és Tarczali Jánossal együtt Borzova egész helységet nyerik királyi adományba Rudolf királytól.

¹ Hodor K.: Dobokam. ism. 268. l. Szirmay: Prot. top. com. Zempl. 110. 116. l.

² Ered. okl. Puky ltár. Puky József szives közlése után.

Ezután a család multjából másfél századig nem akadunk semmi nyomra.¹ Csakis ujabban, 1747-ben, a midőn egy Ungmegyétől eszközölt, a család nemes-ségére vonatkozó nyomozatban a következőket olvassuk: „az armalist az villongós időben Téglássi János uram, az egész könyveivel egy hordóba rakta és Beéss helység templomába vitték hordóstól és az földben ásták és az földből az ellenség felásta és elprédálta”.² Hihetőleg e hordóba voltak betéve a család multjára vonatkozó iratok is, melyek az armalissal és könyvekkel együtt megsemmisültek.

1753-ban nemességi bizonyítványt adott Ungmegye Téglássi Andrásnak, akkori zsujtai prédikátornak, valamint Zsigmond, István és János testvéreknek, kik már akkor, mint a leszármazás mutatja, részben Zemplén, részben Abauj vármegye lakóivá lettek. E bizonyítvány szerint, bár czimerlevelük elveszett, de emberemlékezet óta nemesi előjogokat élveztek.³

A család czimere: kék paizsban két szemben álló veres ruhás férfi alak, közösen egy pалlost függélyesen tartva, melyre török fő van tűzve; sisakdisz: veres ruhás kar, markában görbe kardot tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.⁴

A czimer egy másik változata Téglássi Pál tábla-bíró 1794. évi pecsége után: a paizs aljára illesztett koronán álló két férfi alak, az első baljában, a másik jobbában görbe kardot tart. Sisakdisz: kar, markában görbe karddal.

¹ Szirmay: Szatmárm. ösmertetése. II. 245.

² Családi iratok.

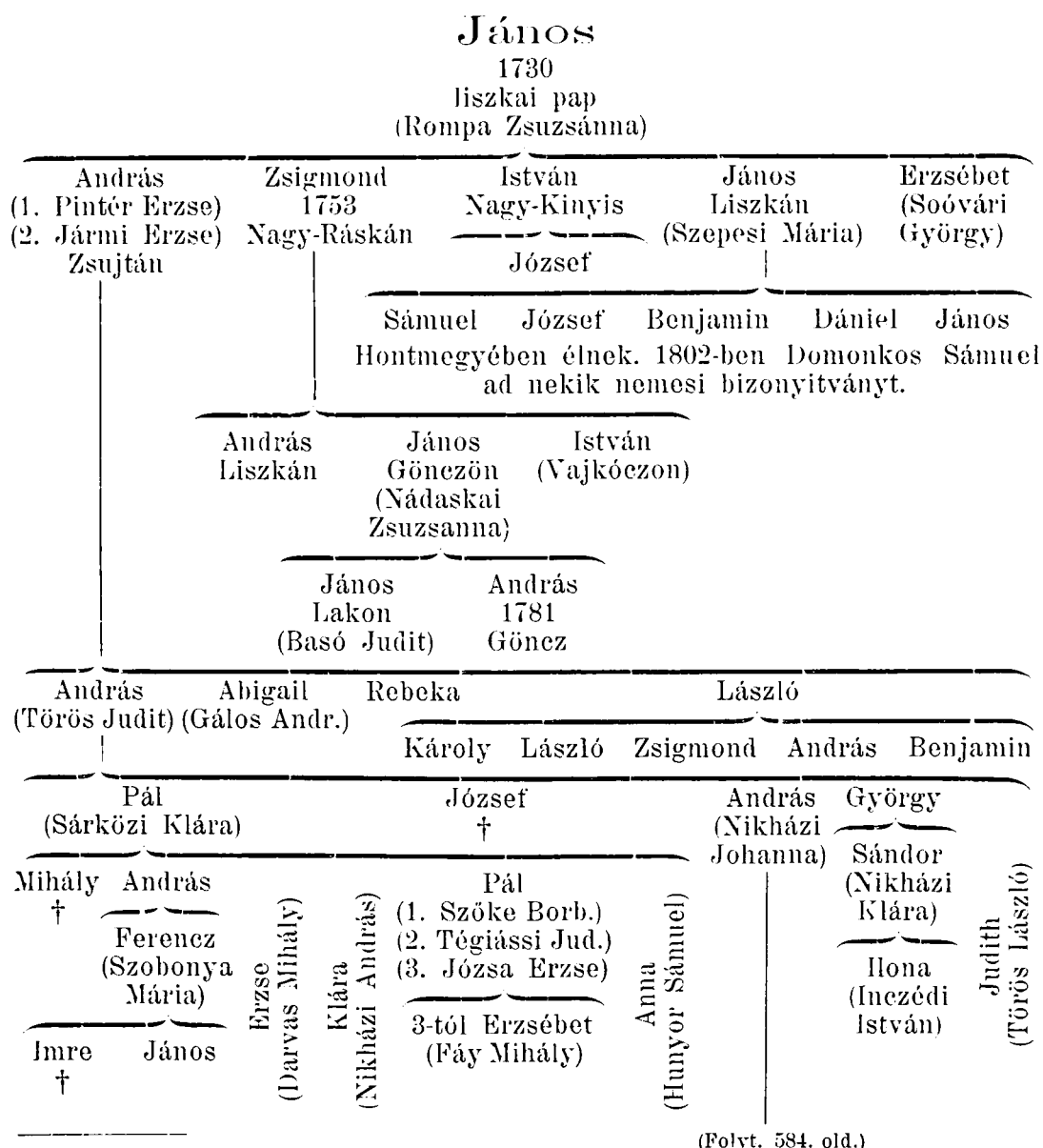
³ U. o.

⁴ Több pecsét után a színek a heraldika szabályai szerint utólagosan pótolttak.

Azon Téglássi József, ki — Nagy Iván szerint¹ — 1775—1797-ig egri kanonok volt, alig származott ezen családból. Téglássi József 1830—1832-ig Abaujmegye főügyésze, Téglássi Ferencz 1861-ben a szikszói járás alszolgabírája volt. Ez utóbbinak fia: István, miniszteri tanácsos.

A család jelenleg is birtokos a megyében. Az idősb ág Korláton, az ifjabb Tomoron lakik.

A család leszármazása következő:

(Folyt. 584. old.)

¹ Magy.-orsz. családai. XI. 75.

<div> <div>András</div> <div>(Nikházi Johanna)</div> <div>(Lásd az 583. oldalt.)</div> </div>						
<div> <div>András</div> <div>(Gábiel Borbála)</div> </div>		<div> <div>Ferencz</div> <div>(Sárközi Karolin)</div> </div>			<div> <div>Judith</div> <div>(Téglássi Pál)</div> </div>	
András †	József (Joób Anna)	Karolin (Puki András)	István (1. Nemthi Ilon) (2. Csuka Jolán)	Borbála (Cselei Gyula)	Margit (Szentimrei Béla)	Ferencz (Szentimrei Julia) Anna
József Róza (Dókus László)	Borbála (Pílisi Ferdin.)	András	1-től Pál	Gabriella	2-től István	

Teleki (1. Sógor, másként Teleki).

Teösér. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1634 ápr. 25-én Teösér Andrásnak, feleségének Varga Borának, fiainak: István, Ferencz, Gergely és Mihálynak. Czimer: kék paizsban, zöld alapon, kettősfarku arany oroszlán, jobb karmában kard, reá tűzött törökfejjel. Sisakdisz: növekvő ifju, fekete tollas kalpagban, kék ruhában, jobbjában aranyos buzogányt, baljában venyige-ágot s három buzakalászt tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.¹

Kihirdettetett Gönczön 1634 szept. 4-én. Közülök Teösér Andás 1726-ban Nagy-Idán lakott.

Terbócs. Abaujmegyében még most is élő nemes család, közülök Antal 1834 rendszerinti esküdt volt. Ugyanezen Antalnak pecsége után a család czimere következő: kék paizsban, zöld halmon fehér galamb áll, csőrében zöld pálmaágot tartva. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

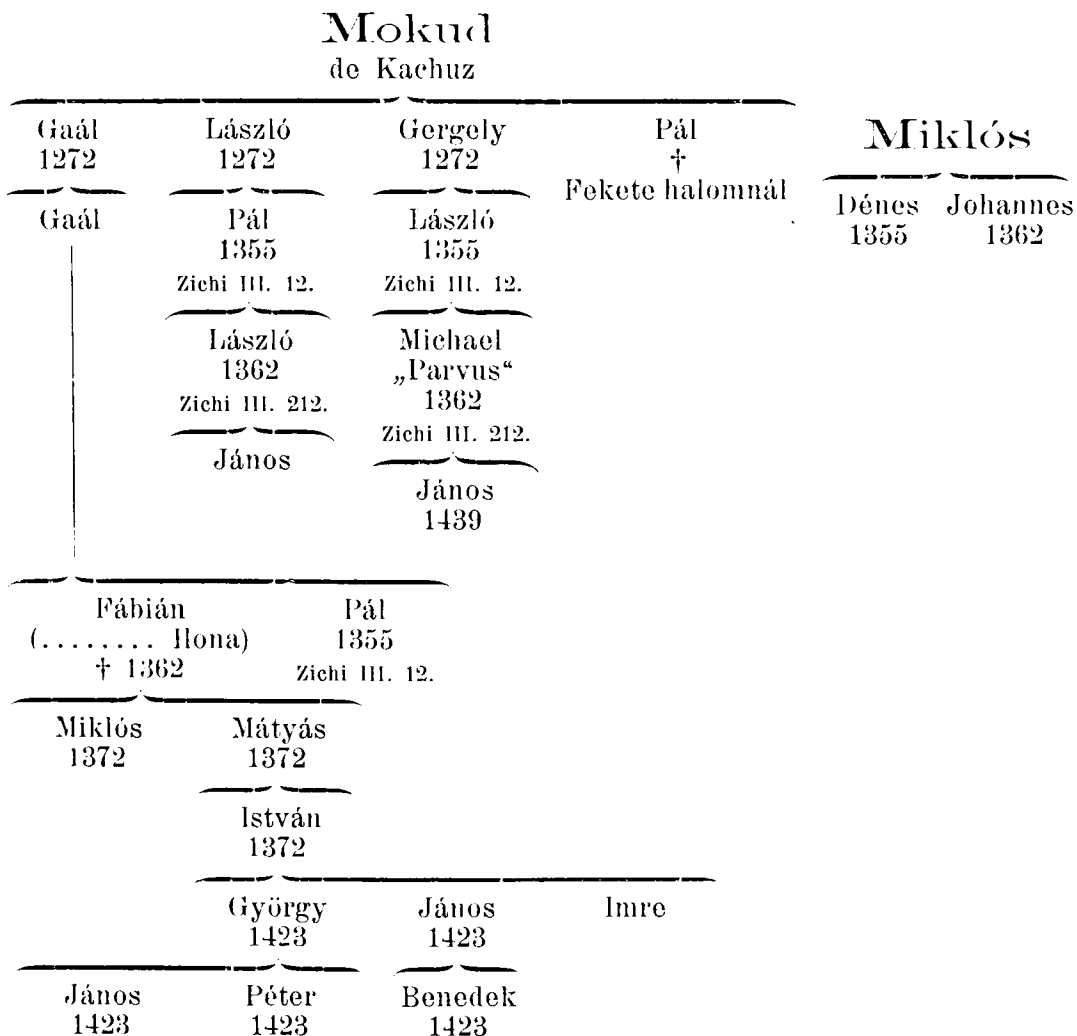
Teresztenyei. Ősrégi kihalt család. Első ősmert őse: Mokud (de Kachuz), kinek négy fia volt: Pál, Gaál, László és Gergely. Ezek V. István oldalánál harczoltak Feketehalom vára ostrománál, hol a testvérek közül

¹ A. V. lt. nsi ir. 604.

Pál a harcban elesett, Gaál karján veszélyesen megsebesült, László a király fegyvereit őrizte. Ezen szolgálataikért s Pál testvérük halálaért, jutalmul s kárpótlásul 1272-ben adományozta nekik Terestene földét Tornamegyében, kivéven azt Tornamegye (vagyis inkább a várispánság) hatásköre alól.¹

Venczel király 1303-ban V. István király ezen adományát megerősítette.²

Ezen adatok a következő családfát adják :

¹ Zichi okmt. I. 28.

² U. o. I. 107.

1362-ben Szent-Márton nap előtti 5-ik napon Teresztenyei Fábián, Teresztenyén saját földjén szántva, unokatestvérei: János, Miklós fia, László, Pál fia, „Kis“ Mihály, László fia és Élesnek nevezett Egerszögi András megtámadták s megölték. Özvegye, Ilona asszony a gyilkosokat Bebek István országbíró előtt bevádolta.¹ A tulajdonképeni gyilkos Mihály volt.² Erre nézve 10 év múlva kiegyezkedtek.³

1468-ban I. Mátyás király Felső-Beret egyharmadát Teresztenyei Pálnak, másik harmadát testvérének Albertnek, harmadik harmadát Abafalvi Demeternek és Albertnek adományozta. Az iktatásnál Chobádi Péter, Hrozmany György özvegye Kata asszony s gyermekei Zsófia és Margit ellentmondottak, de Báthori István országbíró 1489-ben az adományozott birtokokat az adományosoknak ítélte.

1486-ban a Horváthiak megszakadtán ezeknek horváthi birtokukat a becskeházi Orros-családnak adták s 1477-ben ezekkel együtt elcserélték Szapolyai Imrével az abaujmegyei Köbliért (?)⁴

1504-ben Teresztenyei Pál kupai és berencsi rész-birtokokra kapott kir. adományt II. Ulászló királytól.⁵

1507-ben T. Sebestyénnek Tomori Katától származott fiai, János és Pál, örök áron eladták tomori részüket Tomori Pálnak.⁶ Ezt megelőzőleg már 1505-ben T. Györgynek Tomori Orsolyától származott gyermekei, Gergely, András, Bálint, Erzse, Anna szintén eladták tomori részüket Tomori Pálnak 25 frtéért.⁷

¹ Ziehi okm. III. 212.

² U. o. 478.

³ U. o.

⁴ Csánky. M. orsz. földrajza I. 243.

⁵ J. C. L. Donat.

⁶ Szathm.-Kir. lt. fe. X. No. 699.

⁷ U. o.

Daczára annak, hogy — miként látjuk — ez időben elég számos tagu volt a család, okleveleink nagyon gyéren emlékeznek meg róluk. Teresztenyei Tamás 1552-ben tornai szolgabíró volt. Három gyermeke volt: Pál, János és Anna, kik 1586-ban zsujtai birtokukon megosztottak. Jánosnak neje Ragályi Anna volt, csak leányai maradtak, kik között 1627-ben tett végrendeletében Tornamegyében fekvő teresztenyei és domolaházi s Gömörmegyében fekvő korogyi birtokait felosztotta. A leányok voltak: Zsuzsanna, Szuhai Györgyné; Anna, Vendégghi Tamásné; Dóra, Jászi Mártonné és Kata, Tybai Györgyné.

Ternyei. Czimerlevelet I. Leopold adományozott Bécsben 1667 jan. 11-én Ternyei Miklósnak, nejének: Sipos Margitnak és gyermekeinek: Miklós, István, Erzse, Kata és Annának, mely Abaujmegyének 1668 ápr. 9-én Gönczön tartott megyegyűlésében kihirdettetett.

Az adományozott czimer: kék paizsban, zöld hármas halmon álló fehér egyszarvu; sisakdisz: vörös ruhás kar, karddal.¹

A család Felső-Mérán volt honos, hol a czimer-szerző unokája, János született, ki a királyi kamara udvari tanácsosa volt. A neoquistica commissio útján tetemes vagyonnak lett birtokosa. Így szerezte 1729-ben a kis és utas terenyei birtokot, mely a Rákóczi-mozgalmak után a koronára szállt és melyekbe 1730-ban beiktatták.² 1749-ben alsó- és felsőmérái, balajti pusztai birtokokra és a sárosmegyei Fries falura szerzett királyi adományt.³

Négy fia közül: Miklós, a Hadik-ezred tábornoka

¹ A. V. nsi ir. 957.

² U. o.

³ Nagy Iván: XI. 109.

volt 1784-ben, György utódai Nógrádmegyébe, Istváné Beregmegyébe származtak.

Adatok hiányában nem tudjuk meghatározni, hogy azon másik Ternyei-család, mely Felső-Fügeden napjainkig élt, s onnan írta magát ezen családból, talán a czimerszerző Miklósnak szintén az armalisba foglalt Miklós fiától származott-e, vagy külön családnak tekintendő? Másik Ternyei-családnak nemesi igazolásáról a megyei levéltárban nem találtunk adatot, s a pecséteiken használt czimerről sem vonhatunk következtetést, mert a család tagjai nem használtak pecséteiken állandóan egy és ugyanazon czimert.

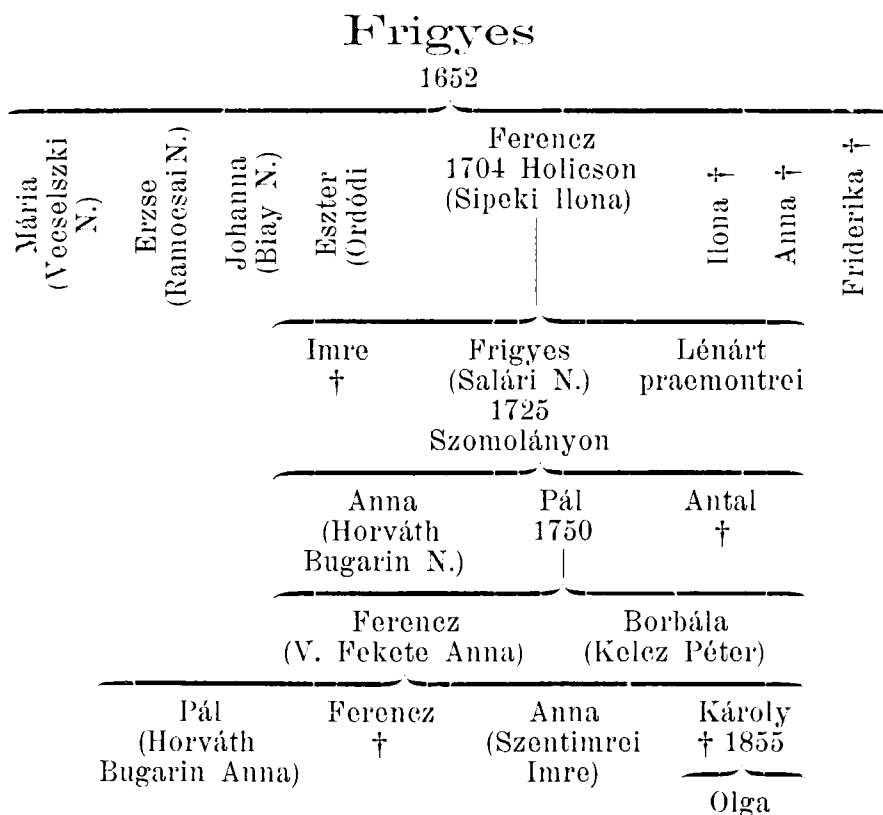
Tiszta (selyebi és lipstini). E család, a családi hagyományok szerint, melyhez azonban a bizonyító oklevelek hiányzanak, azon Tiszta de Verschovecz rabló lovagtól származik, ki IV. Venczel cseh király alatt a Csehországban levő Frauenburg várat birta. Ennek három utóda közül Ferdinánd Ausztriába, Venczel Lengyelországba költözött, a harmadik, Leonhard Csehországban maradt, s állítólag ettől származnának a selyebi Tiszta-család tagjai.

A hagyomány az említett rabló lovag czimerét is tudni véli, s az veresben két fehér pólya; sisakdisze: négy veres-fehér, veres-fehér strucz toll, atakarók szine: veres-fehér.

A kétségtelen adatok az 1652. évtől származnak, a midőn III. Ferdinánd Prágában Tiszta Frigyesnek czimerlevelet adományozott. E czimer: fehér s veresben négyelt paizs, 1, 4, ezölöpösen állított vashorgony, 2, 3 veres rózsza. Sisakdisz: veressel fegyverzett fekete sas; takarók: kék-ezüst, veres-arany.

Ezen czimerlevél 1653-ban Nyitramegyében kihirdettetett.

A nemességszerző Frigyesről a leszármazás a család kihaltáig következő:

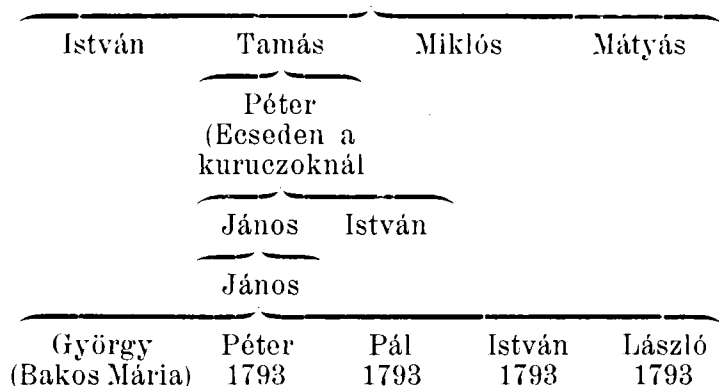

Selyebi Tiszta Pál 1750-ben királyi adományt nyert Selyeb, Monaj és Szolnok abaujmegyei falvakra, melybe ellenmondás nélkül beiktattatott. 1760—1774-ig Abauj vármegye alispánja volt, ekkor kassai kamara-tanácsos lett. Fia, Ferencz, 1798-ban a megye főjegyzője volt. Unokájában, Károlyban, ki 1855-ben halt el, a család fiágon kihalt.

Tolnai. III. Ferdinánd Bécsben 1649 decz. 13-án nemes Szentgyörgyi, másként Tolnai Istvánnak s testvéreinek Tamásnak, Miklósnak és Mátyásnak czimerlevelet adományozott, melyet 1650 okt. 3-án Gönczön kihirdettek.¹

¹ A. V. lt. nsi iratok. 346.

A nemesi investigatiókból következő családfa állítható össze :

Ezen ágazat — ugylátszik — elköltözött megyénk-
ből, de a nemességszerző négy testvér egyikének utóda
János 1746-ban Szalán lakott s három fiával: Istvánnal,
(neje: Pamlényi Sára) Jánossal és Ferenczczel 1773-ban
birtokosok voltak Szalán, Idrányban és Fuló-Kércsen,
egy-egy házhelylyel, továbbá Fügeden és Csenyétén.¹

Tolnai-család megyénkben Szalán, Berencsen és
Léhen most is él.

Tomka (tomkaházi). Turóczmegyei régi adományos
család,² mely előnevét a tőle nevezett Tomkaháza (ma
Tomesány) turóczmegyei helységtől, többi előneveit a
XVI. század elejétől kezdve, azon megyei Folkusfalva
és Bisztricska helységektől írta. A család némely ágát,
az előnevet adó Tomkaháza falu tót nevétől Tomcsá-
nyinak nevezték s e néven ez ágazat mint külön család
ma is él.

A XVI. században a család némely tagja „Tomka-
falvinak“ is írta magát.

¹ A. V. nsi ir. 552.

² Történetét Tomka Mór a család egyik tagja, családi levéltára alapján
volt szíves részemre megírni.

1467-ben Thomkaházi János és testvére Márton nemesek, az általuk és elődjeik által ősi időktől háboríttatlanul birt turóczmegyei Thomkaháza falura és annak tartozékaira, valamint az abban levő összes királyi jogokra, több helyen és időkben tanusított hűségük és hasznos szolgálataik jutalmául, Mátyás királytól Budán, új adományt nyertek.¹ Ezen két testvértől jön le a család számos ágakon napjainkig.

1527-ben Thomka László — Márton fia — neje: Folkusházi Katalin jogán, a turóczmegyei Folkusfalva és Bisztricska községekben birtokos lett. Ezen helységektől — az ezekre I. Ferdinándtól nyert adomány alapján — az ősi Tomka név mellett, utódai előnevüket írták.² Ugyanezen Tomka László — ki Turóczmegyének egyik szolgabirája volt — Jezerniczei Istvánnal együtt 1511-ben 54 aranyforintért örökáron megszerezte Turóczmegyében Alsó-Ráska helységet.³

A XVII. és XVIII. században a Tomkaháza, Folkusfalva, Bisztricska, Tarnó, Bálintfalva, Tahodnik és Ráska falvakban lakó és birtokos Tomka-család egyes tagjai az ország más megyéibe költöztek, s azokban ma is élő ágazatokat alapítottak.

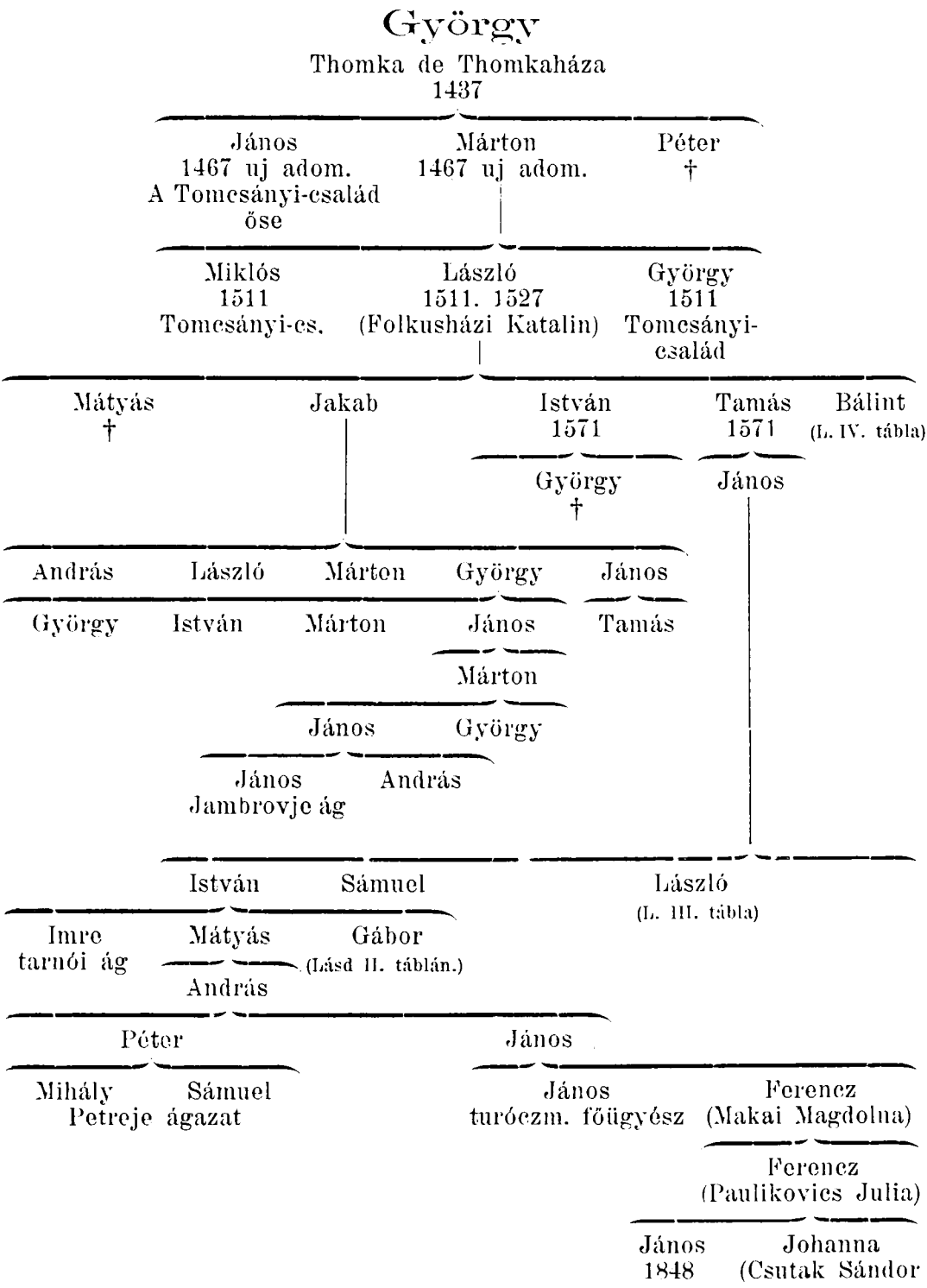
A leszármazás következő:

¹ Eredetije Turóczm. Itár.

² Beszterezebányai kpt. It.

³ Turóczm. Itár.

I. tábla.

II. tábla.

Gábor

(Lásd I. táblán.)

György †	János Mihály Ferencz János István	Tamás	Sámuel Dániel István Gábor György János † 1868 Bisztrieskán
László 1890 Bisztrieskán Markoviezki néven			Zsigmond László Dénés László 1890 János József
János	Sámuel †	Dániel	Gábor
Gáspár	Simon		
Károly Gábor	László Gábor	Simon (Majos Erzs.)	
László †	Sámuel (Komáromi Teréz) Kálmán	Mária (Szilágyi Jakab)	Anna (Szabó György)
		N. N. (Mészárosné)	Pál (Szögyényi Mária) Jenő (Zichí Olga) Emil (Dániel Margit)

III. tábla.

László

(Lásd az I. táblát.)

György (Szklabinkai Horváth másként Szabó Zsófia)		András kis endrédi ágazat		János Mátyás		
György	János	Ádám †	János 	András †	György	
György 1702 + 1737 (Onódi Pap Erzse)	Zsuzsanna (Tomka György) 1723	Pál	Péter	György	Mihály	
		Antal	Sándor	János	Pál	Mihály
Ferencz † 1740 (Vácsi Éva)	László (Óvári Zsuzsanna)				György * 1724 + 1799 (Gábrriel Éva)	
János	Zsuzsanna (Sóori László)	Erzsébet (1. Barezikai István) (2. Reeski István)				
Ferencz †	László (Szemere Zsuzsanna) †	Mária (Gellei István)	György (Baksai Zsuzsanna)	Sámuel (Széles Klára)	Miklós (1. Baksai Mária) (2. Miskolezi Mária)	
		Mária-Magdolna (1. Szepesi Szabó István) (2. fügedi Kovács Gábor)		Ferencz (Csuka Mária) Nagy Kinyis	József (Koós Mária) †	
Kálmán (1. Nagy N.) (2. Gomba N.)	György (Soósi N.)	Ferencz (Csuka Ida)	Piroska (Kriszton N.)			
Miklós (Szilágyi N.)						
1-től Miklós * 1793 + 1852 (Dobai Krisztina)	Borbála (1. Farkas Károly)	Julia (Csohány László)	2-től Lajos (Szálé Amál.) (Szele Mimi) (3. N. N.) (4. N. N.)	Erzsébet (v. Fekete Károly)	György (Böhm Eleonora) őrnagy)	László (Barkassi Klára)
Emilia	Móriez (Lánczi Ilona)	Ida				Zsigmond (Galánffi Ida)
József						
2-től Amália (Veresmarti György)	3-től Miklós (Roskoványi)	4-től Irma	Vilma	Gizela (Westphalen László)	Sándor	
Mária †	István †	Kornélia †	Gusztáv †	Alajos Bukovinában		

IV. tábla.

Bálint

(I. I. tábla).

Bálint					
István			Mátyás		
György			Mátyás		
Mátyás			János		Dániel
Mátyás			András	Elek	Dániel
Mátyás			János	Sámuel	János utódai Bisztrieskán
Sándor					
Sándor			Ádám		
András		Gábor †	Mihály †	Pál †	János Sámuel
László †		István Eperjesen (Melezer Teréz)			
Ludmilla (Radványi Miksa)		Luiza (Schlick örnagy)	Károly † 1849	Antónia (Berthóti Sándor)	Ágoston (Paulus N.) István Zsófia

A terjedelmes elágazású családból e helyen csak azon ágazatot tárgyaljuk, mely megyénkbe költözött, s annak kötelékébe lépett.

Ez ág őse: György, János fia, ki 1702. év körül költözött Borsodmegyébe, hol nőül vevén ónodi Pap Jánosnak, a diósgyőri vár egykori kapitányának leányát, Erzsébetet, ezzel a felsőszalontai, papi, mohi és csüllei birtokokat kapta. Borsodmegyének elébb aljegyzője, majd tiszti ügyésze, végül előkelő táblabírája volt. Legifjabb fia: György, nőül vevén Gábrriel Évát, nejével Méhész falut és a szinpetrii birtokrészt kapta Tornamegyében, továbbá Sajó-Kazán, Tisza-Keszin, Szászdón és Derzsen birtokokat. Miskolcson lakott, hol a ref.

egyház főgondnoki tisztét viselte. Fiai közül: Ferencz Méhészen lakott, s Tornamegyének egyideig tiszti fő-ügyésze; László Pesten kiváló ügyvéd és több előkelő család jogigazgatója volt. Mindkettő utódok nélkül halt el. Legifjabb fia: Miklós 18 évig szolgabíró volt Borsodmegyében, később, mint a megye táblabírája, gyakran működött mint helyettes alispán, az 1830. évet követő időkben Miskolcz város főbírája, majd a megyei törvényszék elnöke és egyházának főgondnoka volt. Kétszer nősült, s két nejétől hét gyermeke származott. A legidősebb: Miklós, nőül vevén Dobai Krisztinát, Kassára költözött, hol a megyében táblabíró, a városnál tanácsos volt. Részt vett az 1848. évi mozgalmakban, a miért 1849-ben az orosz sereg Krakóba hurczolta, honnan csak négy havi fogság után szabadult ki. A kiállott sanyaruságok megtörték testi erejét, s ennek folytán 1852-ben meghalt 59 éves korában. Testvéreit és ennek leszármazóit a táblázat mutatja. Fia: Móríc (sz. 1835-ben) jogi tanulmányait bevégezve, 1856-ban a kassai helytartósághoz fogalmazó gyakornokká, majd 1857-ben szolgabírói actuariussá neveztetett ki. 1861-től 1867-ig mint Kassa város törvényszéki főjegyzője működött. 1868-ban kir. pénzügyi fogalmazó, 1875-ben pénzügyi titkár, 1886-ban tanácsos, 1889-ben szatmármegyei kir. pénzügyigazgató lett és Nagy-Károlyban lakik. Nejétől, láncai Láncai Ilonától született fia: József, pénzügyi segédtitkár Nagyváradon.

Tomka Ferencznek Csuka Máriától származott — a táblázaton feltüntetett utódai — ma is birtokosok megyénkben, Nagy-Kinyisen.

A család czimere: kék paizsban, zöld alapon álló férfiú, prémes kalpagban, veres ruhában, arany övvel, magas, sárga esizmában, oldalán fekete kardtokkal,

jobbában kardot tart, melyre török fő van tűzve, balját csipőjére támasztja. Sisakdisz: pánczélos kar, markában karddal reátűzött turbános török fejjel; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Tomori (tomori). Régi kihalt család, melynek első ősei a XIII. században éltek, a midőn 1279-ben IV. László király a Fechének nevezett Mihályt és Bucchust, a Tamás fiát, az őket örökségképen illető Tomor földével együtt kivette a tornai várispánság kötelékéből, s őket a várjobbágyságból nemességre emelte és Tomor falut nekik adományozta.¹

Ezen Feche és Bucchus valamelyikétől származtak a Tomoriak.²

1334-ben János klericus, Pál fia, Keéchi Simon unokája tiltakozott az ellen, hogy Herbord, keéchi Herbord fia, az őt illető keéchi részt, az ő tudta és beleegyezése nélkül zálogba adta Jánosnak, Tomori Miklós fiának, s most örökölni akarja neki bevallani.³

1377-ben a jászói konvent egy nyomozati jelentése szerint⁴ Tomoron a következő Tomoriak laktak: Péter,

¹ Másolatban a Szathmári-Király és Somosi levéltárakban. Az eredeti elveszett. L. Tört. tár 1883. évf. 212. l. és Századok 1889. 780. Ez oklevélből kitétszik, hogy Tomor a tornai várispánsághoz tartozott. Több más oklevelek is bizonyítják, hogy Torna vármegye az Árpádok korában nagyobb volt, mint napjainkban, Abaujmegyébe olvasztása előtt. Ide tartoztak Tomor mellett Kupa is (Szathm.-Kir. ltár), s a Szárazvölgyön Bakta (Puki Andornál 1419. évi átiratban), Beret (Jászói Conv. 1366-iki átiratban) és Léh (Csoma lt. fe. A. No. 2.) falvak is.

² Még pedig valószínűleg Fechétől. Mert midőn Széchenyi Frank országbíró 1406-ban az egersághi Éles, korláthfalvai, szánthói stb. családok perében intézkedik, oklevelekben említi, hogy az Élesek őse egy tomori birtokrészt „Feche fiaitól vett meg 16 márkáért“ (Puki Andor ltára), a mi azt mutatja, hogy Fechétől származott tovább a család, de nincs kizárva a Bucchustól való leszármazás lehetősége sem, kinnek utódai, minden perlekedéstől menten, békésen birták adományozott ősi birtokaikat.

³ Szathm.-Kir. lt. rendezetlen iratok.

⁴ U. o.

Domokos fia, Mihály, ennek testvére, András Györgynek, Miklós, Jánosnak fia mindketten Péter unokaöccseai. Ezek, midőn tiltották Pált, Mihály fiát, egy kert elfoglalásától, az gyilkos szándékkal tört ellenük.

1411-ben Zsigmond király parancsára a jászói konvent határjárást rendelt el Tomoron, Péter, János és Imre fiai, s unokái részére, Korláthfalvi László, Ambrus-házi Jakab, s ez utóbbi fiai, a „Tokusnak“ nevezett János és András ellen.¹ A határjárás meg is történt Horváthi Mátyás és Szaniszló, Kispocsalyi László, a Fülöp fia és Dezsőházi Benedek szomszédok jelenlétében.

Ezen és egyéb kiegészítő oklevelek alapján a Tomoriak ezen korbeli családfáját következőleg állithatjuk össze :

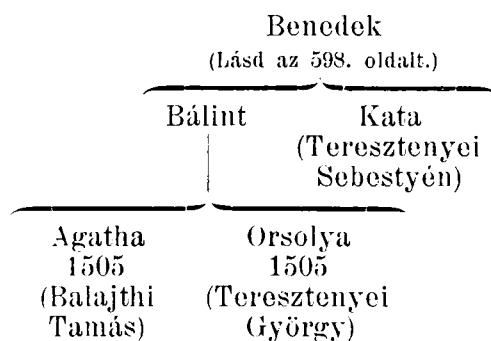
I. tábla.

Imre testvérek ? Domokos

Miklós								
János								
János 1377					Péter 1377	Mihály 1377	György 1377	
Miklós 1415						Pál	András	
Sebestyén		Leusták		Benedek				
Barnabás 1506	Ferencz 1506	Margit (Bereti Pál) 1506	Magda (Sárvári Pál) 1506	Anna (Monaji Balázs) 1506				
István		Benedek	Kelemen	Dániel	Mihály			
		Leusták	Benedek	Anna (Horváthi N.)				

(Polyt. 599. oldalon.)

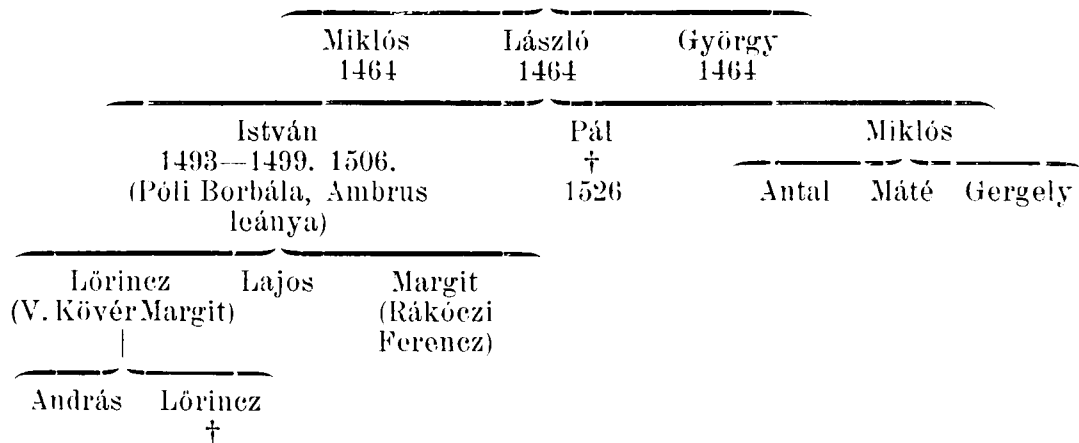
¹ Szathm.-Kir. It. fe. X. No. 683.

Ezen leírt és a következő táblázathoz hiányzik az összekötő kapocs. Ha azt tudnók, hogy a II. táblázat élén álló három testvérnek atyja az I. táblázaton állók közül ki volt? Folytatólagosan nagy részben ismernők a család leszármazását.

II. tábla.

N. N.

A család ezen II. táblán kimutatott ágában kezdett emelkedni. Tomori Miklós a táblázat élén álló három testvér legidősbike, I. Mátyás király familiárisai közé tartozott. Mint ilyennek adományozta neki, valamint László és György testvéreinek 1464-ben Tomor falu felét, melynek már ősei is békés birtokában voltak.¹

¹ Eredetije Szath.-Kir. It.

Miklós s a legifjabb testvér magtalanul haltak el, a középső Lászlónak három fia maradt. A legidősebb István, Ráskai Balázsnak, Mátyás király kamarásának volt familiárisa s midőn az ősrégi abaujmegyei családból származott Papi Benedek 1480 után fiutód nélkül elhalt, a koronára szállott javait Mátyás király 1482-ben félerészben Ráskai Balázs kamarásának, másik félerészben budai Kanczler Jánosnak adományozta, Ráskai Balázs, az őt illető felerészt 1484-ben Tomori István familiárisának adományozta, a mely birtokba Pál testvérével s Miklós testverüknek (ki már ekkor valószínűleg nem élt) fiaival, Gergelylyel és Antallal együtt még ugyanezen évben ellentmondás nélkül beiktattattak.¹

Ezen Tomori István 1499-ben Abaujmegyének alispánja volt.

Legkimagaslóbb alakja a családnak Tomori Pál, a Mohácsnál elesett kalocsai érsek volt. Hogy Pál, Istvánnak és Miklósnak testvérje volt, azt több egybevágó oklevél alapján kétségtelen. Hogy atyja László volt, azt közvetve tudjuk meg egy 1559. év, Szent-Mihály előtt három nappal kelt oklevélből,² a melyben I. Ferdinánd, Rákóczi Mihály és neje Tomori Margit kérelmére, ki Tomori István leánya és Tomori László unokája, a Rákóczi birtokokat pusztító Réghi Kelement, színe elé idéztette.

Tomori Pál, Bornemisza János pozsonyi grófnál mint apród kezdte pályáját. 1501-ben az erdélyi sóbányák kamarása volt. Midőn Fogaras vára 1505-ben Corvin János halálával a koronára szállt, azt a király Bornemisza Jánosnak adományozta, ki még ugyanezen évben Tomori Pált nevezte ki oda várnagyának. Ez

¹ Szathm.-Kir. lt. fe. XIV. 1017.

² Szathm.-Kir. lt. fe. X.

állásában oly közelismerésre tett szert, hogy midőn 1512-ben a fellázadt Janicsárok II. Bajazid szultánt trónjáról letették s utódjául fiát, II. Selimet kiáltották ki, a magyar királyi udvar Tomori Pált küldte Konstantinápolyba az új szultánhoz, hogy nála az elődjével kötött öt évi fegyverszünet megtartását kieszközölje. Az 1514. évi pórlázadás alkalmával, mindjárt annak kezdetén, az első ütközetet ellenökben ő nyerte meg, Bihar mellett ismételten szétverte őket, s részt vett Temesvárnál a Dózsa György elleni döntő ütközetben. Jutalmul Munkács vár parancsnokává s erdélyi sókamara gróffá neveztetett ki s az ország legjelesebb hadvezérének hírében állott.

Két menyasszonya halt el. Egyik hajadon a Putnoki családból, másik egy fiatal özvegy. E kettős csapás után belépett az illoki Sz. Ferencz-rendü zárdába. 1520-ban. 1523-ban az udvari párt és VI. Adorján pápa unszolására, elfogadta a kalocsai érseki széket s mint ilyen, az országgyűlés által még ugyanezen évben az ország alsó részének főkapitányává neveztetett ki. Ez állásában a Szerémségen Ferhát basán fényes győzelmet aratott.

Midőn a török szultán 1626-ban nagy sereg élén Magyarország ellen indult, VII. Kelemen pápa keresztes hadjáratot hirdetett ellenük; e keresztes hadak vezéreül Tomorit nevezte ki s a római egyház kapitánya czimet adományozta neki. Ő lett a Mohács alatt egyesült magyar sereg fővezére is.

A gyászos ütközetben, hol a nemzet színe-java ott veszett, elesett ő is serege élén, hősi küzdelem után.

Tomori Pál a magánéletben takarékos, szerző ember volt. 1505-ben megvette Tomori Benedek gyermekei és unokáitól tomori részüket 25 aranyforintért;

Kinizsi Miklóstól: János fiától, szintén tomori illetőségüket 20 aranyforintért; Horváthi Balázstól, Tomori Kelemen unokájától 16 aranyforintért.¹

1506-ban II. Ulászló király Tomor falu felét, Ambrusházát és Bürköst új adomány czimén adományozta Tomori Pálnak, testvérének Istvánnak, ez utóbbi fiainak Lőrincznek és Lajosnak, valamint elhunyt Miklós testvérük két fiának: Antalnak és Máténak. Az iktatás 1507-ben ellentmondás nélkül megtörtént.² 1506-ban Tornallyai Jánossal együtt 3000 aranyforinton megvette Lórántffi Tamás fiaitól Abod és Boldva falukat Borsodmegyében, s mivel ezeket az eladók azonnal át nem adhatták, az átadásig Kazinczot és a pestmegyei szentfalvi birtokot adták nekik zálogba.³

1510-ben II. Ulászló parancsára a jászói konvent Kupai Pál királyi ember jelenlétében beiktatta Tomori Pált, Fogaras vár kapitányát, Horváthi-föld, másként Kéchi-föld nevű birtokba, Horváthi falu határában, melyet Ládházi Egyedtől örökáron vett.⁴ 1517-ben unokatestvérével: Lőrinczczel és Tornallyai Jakabbal zálogjogon megszerezte Selyeb és Felső-Vadász helységeket.⁵

A magánoklevelek 1511 után Tomori Pálról nem szólnak, s hallgatnak elhunyt ifjabb testvére, még 1506-ban életben levő két fiáról: Antal és Mátéről is. Csak egyszer van még róla emlékezet, midőn 1517-ben II. Lajos mint erdélyi sókamara grófnak és unokaöccseinek: Lőrincz és Lajosnak pallosjogot adományozott.⁶

¹ Ezen oklevelek Szathm.-Kir. ltár. X. fe. 691. s köv. oklevelek.

² U. o. X. fe. 689.

³ Orsz. lt. Fraknói: Tomori élete. 19.

⁴ Szathm.-Kir. lt. V. kt. 247.

⁵ U. o.

⁶ Jász. Conv. App. fe. 6. No. 5.

A legidősebb testvér: István három gyermeket hagyott hátra. Egy leányt, Margitot, ki felsővadászi Rákóczi Mihályhoz ment nőül, s két fiut: Lőrinczet és Lajost.

Az 1523-ik évben II. Lajos, nagy adományban részesítette e testvérpárt, a midőn hű szolgálataikért nekik adományozta Besenyő, Devecser, Gyanda, Borsfalva, Csobád, Felső-Homrogd, Alsó-Homrogd abauji; Hegymeg, Bürkös, Szakácsi, Kéch, Senye, Cseb, Nyilas borsodmegyei falvakban levő királyi jogait.¹

A mohácsi vész után, az ellenkirályok alatt a két testvér is különböző pártra állt, Lőrincz, az idősebb, Ferdinánd hive lett, Lajos az ifjabb Jánoskirály pártjára állott, János királynak volt kamarás mestere s 1538-ban a király tudatta Perényi Imrével, Abauj vármegye főispánjával s az alispánnal, hogy Tomori Lajos kamarása a király dolgában távozván, Tomori háza és családja őrizetére két nemes szolgáját Török Kristófot és Hegymegi Imrét hagyta otthon. Parancsolja egyszersmind a fentieknek, hogy ezeket ne háborgassák, sőt segítsék s ha őket a ház őrizetétől elrendelni volnának kénytelenek, más két lovast állítsanak helyettök.²

Ezt megelőzőleg 1536-ben Ferdinánd Hangácsi Albert megszakadtán, ennek összes abauj- és borsodmegyei birtokait Tomori Lőrincznek és Bessenyei Istvánnak adományozta.³ Viszont 1539-ben János király ugyanezeket Tomori Lajos kamarásmesterének adományozta, belefoglalván az adományba Tomori Lőrincz fiait is, Andrást és Lőrinczet.⁴

Ez utóbbi adományból kettő tűnik ki. Egyik az, hogy 1539-ben Tomori Lőrincz már nem volt életben,

¹ Szathm.-Kir. lt. R. 1. sz.

² Datum Kolozsvár, Szathm.-Kir. lt. fe. X. No. 677.

³ U. o. VII. A. 344.

⁴ U. o. VII. No. 312.

másik az, hogy Lajosnak örökösei nem voltak, s szükségesnek látta azt, hogy az adomány testvére gyermekeire is kiterjesztessék.

Ez adomány után Tomori Lajos nevéről sincs többé emlékezet, valamint nincs Lőrincz ifjabbik fiáról Lőrinczről sem. A család nevét immár csak az idősebb testvér tartotta fenn, ki a temesvári hős Losonczy Istvánnak volt fegyverhordozója. Temesvár feladásánál 1552-ben, midőn a várból kivonuló sereget a törökök hitetlenül megtámadták s vezérükkel Losonczy Istvánnal együtt nagyrészt felkonczolták, Tomori András lováról lerántatván, élve került az ellenség kezébe. Idők multával, mint fogoly, renegáttá lett, Mohamed hitére tért, s mint egy régi geneologia mondja, Nikápolynál egy ütközetben elesett. Vele családja kihalt.

A renegátot I. Ferdinand nótázta 1558-ban s javain nagybátyja Rákóczi Mihály és mostoha atyja Réghi Kelemen sokáig pereskedtek. Valódi hadjáratot viseltek egymás ellen. Végre az utóbbi lett a nyertes s a Tomorjává : egész Tomor, csobádi, devecseri, papi stb. birtokok reá s unokáira szállottak.

Az ugyanekkor Erdélyben szerepelt Csúcsi-Tomori-család a tomori Tomoriakkal összeköttetésbe nem hozható. Czimertük is más. A csúcsi Tomoriak czimere : hármassal halomból növekvő, elülről torkán nyíllal átlőtt farkas, szájában repülésre kész ludat tartva, felül jobbról befelé fordult holdsarlótól, balra ötágú csillagtól kísérve.¹ A tomori Tomoriak czimere : leveles koronából növekvő szarvas.²

* * *

¹ Tomori István, erdélyi alvajda pecsétje 1523—24-ből. Eszterházi Mór. Arch. Értesítő IV. 100.

² Orsz. ltár. Tomori Pál érsek pecsétje 1523, 1525.

Volt ezenkívül Abauj vármegyében egy másik Tomori-család is, mely valószínűleg az elébb tárgyalt családdal egy törzsből eredt, de adatok hiányában azzal össze nem köthető, de származhatik az Ambrusházi-családból is, melyet „Thokos” melléknévvel illettek s később az Ambrusházi nevet elhagyva, tomori Thokosoknak is neveztek.

Ezen ágazatból 1495-ben Tomori Mártonnak Attfi Veronikától származott fiai, Bernáld és János, zálogba vették Horváth (Horváthi?) Balázs és testvére Borbála, Pál gyermekei összes tomori birtokait hét arany forintért.

A leszármazás néhány izen következő:

N. N.					
Márton (Rásonyi Borb.) 1565. 1570 szolgabíró		György 1574	Mihály 1574	Prisca 1574 (Fáy László)	
János 1624 (Attfi Anna)	Margit (Kazai Jakab)	István 1607. 1611. 1613 szolgabíró (Fáy Anna)		Pál 1611 † 1619 (Négyesi Ilona)	
Kata 1624		Péter 1616. 1626 Szalán	Anna (1. Sarnai Ferencz) (2. Gadnai András)	Erzse (Gadnai János)	Kata (1. Almási János) (2. Pamlényi János)

Tomori Péter 1626-ban Szalán lakott, birt ott, Rásonyban, Bereten, Kérben és Kis-Kinyisen. A család még a XVIII-ik század elején is élt, 1702-ben Tomori László eladta felső- és középlánczi részeit és himi-kertjét Győri Ferencznek.

Tornai I. Ősrégi kihalt nemzetség, mely a vele egy törzsből származó s a XIV. század első felében különvált Szalonnai, Szini Jósafői Tekes családokkal együtt a XIV. század végeig s a XV. elejéig a régi Torna vármegyének fele részét birta.

Ősi fészük a tornai vár volt, melyet ők építettek s birtak kihalásukig. Ettől vették nevüket. Tagjai előkelő szerepet játszottak a nemzet régibb történetében s ezért az okleveles adalékok is, melyek e családról fennmaradtak, kimerítőbbek mint a velök egy törzsből eredő rokon családoké. Leszármazásuk közetkező:

N. N.

Tekus 1249. 1270 sárosi főisp.		Both 1249		Baach 1249 országbiró		András
		Bertalan 1284. 1285 várad püsp.	Benedek 1279	János	Tekus 1294	
István 1284 nádor				László ¹ 1273. 1279 sárosi főisp. (Cecilia)	Klára (Tornallyai Benkes)	Dénes 1279
Laczk 1293	István 1293. 1344	Dénes 1294	Lőrincz 1294	Roland 1293. 1340	János 1314	
		Miklós 1327	István	János 1300. 1314 (Kereszturi Ortolf leánya)		
László 1353. 1366		Egyed 1355. 1374	Miklós 1334 egri püspök	János 1366. 1374	Leányok 1374 férjnél	
László 1374 (Monaki Ilon)		György 1374	Gergely 1374	Tamás 1374		
János † 1406 utolsó						

A XIII. század közepén négy testvér élt, Tekus, Both, Baach és András. Atyjuk nevét nem tartották fenn az okiratok. A legidősebb testvér: Tekus 1244 és 1245-ben Komárommegye, majd 1249-től 1270-ig Sárosmegye főispánja volt. A második: Both volt. kitől csak

¹ Valószínűleg ezen négy testvérnek volt szintén nővére: azon leány, kit Mark-Botyz testvéreje vett nőül, kivel ez leánynegyedbe Berzétét kapta, melyet ez uton a Mariási-család ma is bir. F. C. D. VI l. 279.

magánügyekben van emlékezet, mint királyi emberről iktatások alkalmával, vagy birtokvételeknél, melyekkel - - testvéreivel együtt - - terjedelmes ősi javait gyarapította,¹ a harmadik: Baach, országbíró volt és gömöri főispán,² a negyedik: András, magtalanul halt el. Bothnak két fia volt: Bertalan³ és Benedek: Baachnak szintén kettő: János és Tekus, kik valószínűleg mind kihaltak.

Ez unokatestvérek közül Bertalan vált ki, ki 1279-ben egri prépost és királyi jegyző, 1280-ban királyi alkanczellár, 1282—84-ben szepesi prépost és alkanczellár, s 1284-től váradi püspök volt. Hogy meddig ült a váradi püspöki széken, bizonytalan, az 1285. éven tul nincs róla emlékezet.

A családot Tekus fiai terjesztették tovább.

1273-han a három fitestvér: István, ekkor a királyi szekeresek főnöke, beregi és pataki főispán, László, sárosi főispán és Dénes mester, a király elé járultak, hogy ősi javaikat, melyeket az elhunyt V. István király tőlük elvett és más uraknak adományozott, visszakérjék. A király ezeket nekik, az özvegy anyakirályné: Erzsébet kértére vissza is engedte,⁴ sőt két évvel később a zemplénmegyei Zsadányt is odaadományozta nekik.⁵

István továbbemelkedett a hatalom lépcsőin, 1279-ben krucsói bán,⁶ 1280-ban erdélyi vajda, 1284-ben nádor volt.⁷

¹ 1249-ben megvette az Wrsur nemzetségbeliectől 100 márkáért a szalonnai uradalomhoz tartozó Zsiros és Martonyi nevű falukat s 1256-ban a Bychei-nemzetségtől 31 ezüst márkáért Zazth falut, a Zagyva partján. (Haz. okm. VI. 51. VIII. 69.)

² Bunyitai. Várapai püspökség I. 121.

³ A fent idézett forrás, Bertalant, azt hiszem, tévesen Bach fiának mondja.

⁴ Fejér. C. D. V. 2. 121.

⁵ Haz. okm. VIII. 176.

⁶ U. o. VI. 248.

⁷ Wenzel: Árp. okm. IX. 384.

Öt fia volt, de közülök egyik sem lépett atyjuk nyomába. Nem szerepeltek. A testvérek közül Roland és István, megosztottak unokatestvérükkel Jánossal, az ősi javakon,¹ midőn nekik az osztályban: Szén, Perkupa, Dobodél, Petri, Josvafő, Borzova, Karacsno, Erdő, Szilicze, Ujfalu, Tarnó jutott Tornamegyében, Tokaj Abaujban, Zsadány Zemplénben és Királytelke Gömörmegyében.

Ez osztály után István utódait Szinieknek, Szalonaiaknak s jósafői Tekeseknek nevezték.

A Tornai nevet a másik osztályos atyafi: János, László, sárosi főispán fia vette fel, kinek a fentebbi nemzetségi osztályban a következő falvak jutottak: Torna, Aj, Tamáskő, Holmanlosáj, Ujfalu, Beatacis falva, Udvarnok, Felső-Rákó Tornamegyében, Köbli, Megyesmál, Szent-Jakab, Debrete, Viszló, Rakacza Borsodmegyében, Ináncs, Encs, Pamlény Abaujmegyében és Rás Gömörmegyében.

János, az Árpádház kihalásával beállott zavargások alatt Róbert Károly pártján állott, részt vett Esztergom vár ostrománál, hol életét hü szolgája Albert, Jakab fia, Corrad unokája (a Hanva nemzetségből) mentette meg, ki e közben halálosan megsebesült. Ezért Zemlengumulchi (Zemlengyümölcese) nevű birtokrészt Udvarnok falu határából kihalászva neki adományozta.² Ugyan ő 1303-ban az anyját hitbérben illető Alsó-Mérát a budai káptalan előtt Bogáti István comesnek átengedte.³ Fia Miklós 1331—1360-ig egri püspök volt s ez állásában őt a fennmaradt töredékes adatok, mint szigorú, rideg, önző férfit jellemzik.⁴

¹ Cod. Dipl. VIII 4 469.

² Anj. okm. I. 342.

³ Hazai okmt. VII. 293. Ezen birtokot már János atyja László, 1294-ben adományozta el Bogáti Istvánnak.

⁴ Kandrak Turul XI. 133.

A család többi tagjai nem viseltek előkelő hivatalokat, de előkelő s vagyonos állásukban tovább is megmaradtak. Az utolsó: János 1406-ban halt meg. Emlékezetét egy sírkő tartja fenn a tornai templomban, melyet ő építtetett. E sírkő felirata: „Hic jacet Turne Janus, obiit Anno 1406. Ann. 52.”

A család czimerét e sírkő és a templom szentélyének egyik zárköve után ösmerjük. Ez a paizsban, a paizsfőben lebegő egyenszáru kereszt alatt két keskeny pólya. Sisakdisz: előtűnő, egyenszáru kereszttel rakott vadkan, melynek szemöldökcsontja keresztes, fogantyus vadásztörrel függélyesen két helyen át van ütve.

Hogy ezen czimer valóban a Tornai és a vele egy törzsből származó családok ősi nemzetségi czimerét képezte-e? ahhoz azon theoria után, melyet az Aba-nemzetség czimerénél felállítottunk,¹ kétség fér. Az ország czimerét képező pólyákat a Tornai czimernél is csak hatalmi jelvénynek tekintjük, melyet István, a nádor vett fel czimerébe, s melyet egyenes és oldalági utódai származásuk fényének emelésére büszkén viseltek tovább is. Talán a szerencsés kutatás rávezet e nemzetség ősi czimerére is, melyet most csak gyaníthatunk, hogy az egy vadkan volt, fején átütött vadásztörrel, vagy a nélkül.

Tornai II. Az ősrégi Tornai-családnak 1406-ban történt kihalása után a gazdátlan birtokokat 1409-ben berencsi Sáfár István és ezdegei Besenyő Pál nyerték Zsigmond királytól csereadományba a körösmegyei Kő-Kaproncza várért és a somogyi vámért,² még pedig Torna várat és várost, Udvarnok, Aj, Lueska, Barka, két Ujfalu, Szájbülése, Rákó, Kápolna, Hermanvágása,

¹ Turul 1895. 1. füz.

² Csánki: Magyarország. földr. I. 244.

Berczefölde (tornamegyei), Megyes. Sz.-Jakab, Ujfalu, Debréte, Viszló, Rakacza, Köbli, Szt.-István (borsodmegyei), Pamlény, Encs és Ináncs abaujmegyei falukat.

Besenyő Pál 1396-tól Horváth-Szlavon-Dalmátországbanja volt, mint illet érte a csereadományozás, s mint ilyen iktattatta magát 1424-ben a tornamegyei Egerszeg faluba.¹ 1436-ban halt el. Volt egy fia: Miklós, de ez még az ő életében elhalt. Czimere egy 1404. évi pecsége után:² hosszú haju, koronás női mellkép volt.

Halála után az egész tornai uradalom berencsi Sáfár Istvánra maradt, ki a „Tornai“ nevet vette fel, s utódaiban még egy századig fentartotta.

Rövid leszármazásuk ez:

Berencsi Sáfár István	
1409. 1439 tornai főispán a „Tornai“ nevet veszi fel	
Vid	Szilveszter
	1444 tornai főispán (Olnodi Czudar Zsuzsanna)
	Osvald ³ Benedek
	1467

A táblázat élén álló István 1439-ban Torna vármegyének főispánja volt, két fia maradt, egyik Vid, ki korán elhalhatott, a másik Szilveszter, ki 1444-ben szintén a főispáni székben ült.⁴ 1450-ben vizsgálatot kért olnodi Czudar Jakab ellen, ki familiarisaival az ő ináncsi, encsi és mérai birtokaira rontatott, innen néhány

¹ Zichy okm. VIII. 172.

² Orsz. lt. 24. 705. Siebm. pótlékkötet. 22. XIV.

³ Osvaldról egész bizonyossággal nem tudhatjuk Szilvester fia volt-e vagy Vidé? De azon adat, hogy nótázása alkalmával Ináncsnak csak fele-részt veszített el, bizonyítja, hogy másik fele testvérjének Benedeknek osztályrésze volt.

⁴ Teleki: Hunyadiak kora. I. 409.

jobbágyát és minden barmait elhajtatta, az ináncsi parochialis templom ajtaját betörette és onnan minden elvihetőt elvitetett.¹ 1453-ban ismét Lukács jászói prépost ellen kért vizsgálatot, ki az Albert király halála óta az ország felső vidékén portyázó csehekkel egyetértve, ezek a prépost tanácsára a tornai várba létrákon bemásztak, Vida nevű várnagyát megölték, s onnan drágaságait elrabolták, s többi birtokait elpusztították, az azokon levő templomokat és házakat feldúlták, s ez által a családnak százezer aranynál több kárt okoztak.²

Azonban 1467-ben már maga a Tornai-család egyik tagja: Osvald esik hűtlenségbe, a mikor őt Mátyás király nótázza, s a tornai vár tartozékát képező Ináncs falunak Osvaldot illető felerészét Gechei Györgynek és Jánosnak, Sebestyén fiainak adományozta.³ Ezen Osvald 1469. évben Köbli, Viszló, Debréte és kápolnai részeit, a becskeházi Orrosoknak, 1470-ben Ujfalut Pohárnok Istvánnak zálogosította el.

Az utolsó adat a családról 1493-ból való, midőn Tornai Benedek, Szilveszter fia, Nádasd, Bogdány, Lengyelfalva, Szkáros, Zsadány és Széplak abaujmegyei falvakban fekvő birtokokba beiktattatott, de az iktatásnak Mihály széplaki apát, Zbugyai Ádám és János ellentmondottak.⁴

Ezen időtájt halhatott ki a család, mert okleveleink ezentul nem említik. Uradalmaikat már 1476-ban a hatalmas Szapolyai Imre birtokában találjuk, ki azokat Beckenschläger János esztergomi érsektől és rokonától: domoszlai Schop Henriktől vette meg 10,000 forintért.⁵

¹ Lelesz fe. 20. Actorum anni 1450.

² Lelesz conv. Századok. 1871. 621. l.

³ Csoma lt. fe. No. 51. cred. perg. budai káptalan kiadványa.

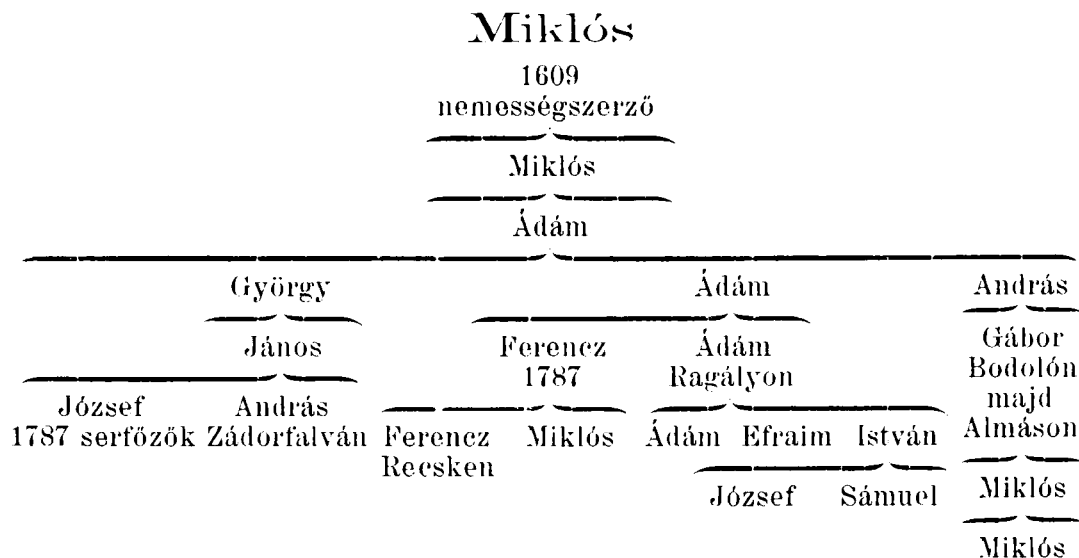
⁴ J. C. fe. 5. 6. 17. Melezer ltár. 129. l.

⁵ Csánki. U. o.

Török. Czimerlevelet II. Mátyás adományozott Pozsonyban 1609 decz. 20-án Teörök Miklósnak s testvérének Tóth Ferencznek, mely 1610-ben Gönczön kihirdettetett.¹

A czimer: veres paizsban, hármás zöld halmon, természetes párducz, jobb karmában fehér lilomot tart, sisakdisz a paizsalak növekvőn. Takarók: veres-arany, kék-ezüst.

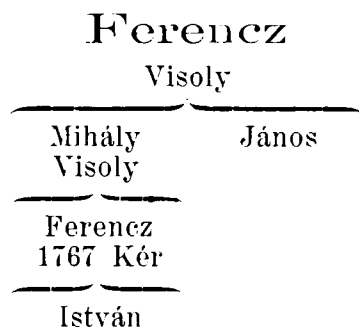
A család leszármazása következő:

Trombitás. A család első őset, Trombitás Miklóst Bethlen Gábor, választott király nemesítette meg Kassán 1624 ápr. 6-án kiadott czimerlevelével, melyet ugyanezen év ápr. 17-én a Garadnán tartott vármegyegyűlésen kihirdettek.

A család leszármazása néhány izen:

¹ A. V. lt. nemesi iratok 201. sz.

Turkoly. A család első őse Turkoly György, ki III. Ferdinándtól Bécsben 1637 nov. 20-án nyerte armalisát, mint főczimerszerző a Jóczik-családdal együtt.

A család Szikszón volt honos. Itt született Turkoly Sámuel is, ki 1716-ban Moldván keresztül Mirharad városba, onnan pedig egy gazdag kozák segedelmével Szt.-Pétervárra utazott s az orosz czár által megkedveltetvén, ez őt főhadi tisztségre emelte s mint ilyen, 1724 ápril 2-án Asztrakánból küldött levelet szikszói rokonaihoz. Ebben a többek között ezt írja: „Ezen országban tudakoztam, hol laktak a magyarok? és lakóhelyökre rá is akadtam, a hol ma is kályhadarabok, téglák pedig igen szélesek és szépek találhatnának a földben. A magyarok királya lakott Kuma nevű folyóviz mellett, melynek palotái jóllehet rongyosak, de ma is fennállanak és azon lakóhelyet itt való pogánynyelven Magyarnak hívják. Krimben a tatár chán protectiója alatt 7 magyar falu van, melyekben magyarul beszélnek és azon 7 faluban voltam is.”¹

A Turkoly-család kihalt.

Turkovics. Gönczön lakó nemes család, melyet mesterségétől leginkább Vargának neveztek. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Pozsonyban 1630 máj. 15-én Györgynek, nejének Annának, gyermekeinek;

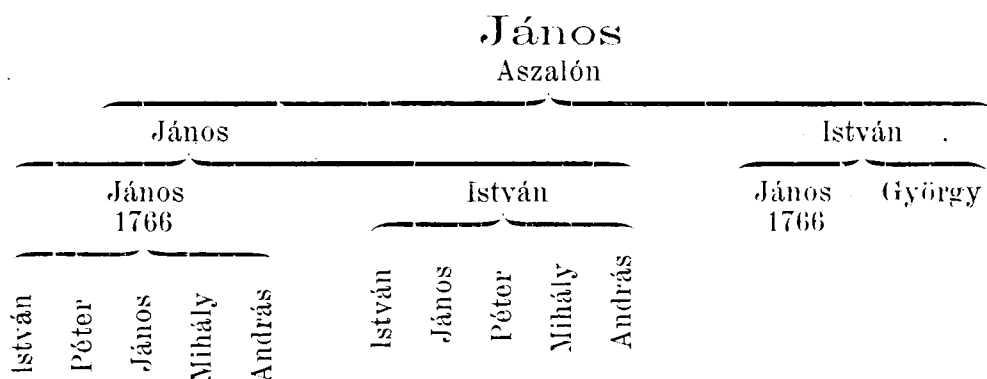
¹ Szikszói enyhlapok.

István és Dórának s testvéreinek: Mihály, Miklós, János és Péternek. Kihirdették 1630-ban Füleken (akkor) Hevesmegyében.

Czimere: kék paizsban, zöld alapon pegazus ágaskodik, mely előlábaival márvány oszlopot tart, a jobb-sarokban csillag és holdsarló kíséri. Sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: veres-ezüst, kék-arany.¹

Turóczi. A család armalisa 1659. évben kelt, Turóczi János és Mihály részére.²

A leszármazás néhány izen következő:

Thuróczi másként **Sima.** III. Ferdinánd Bécsben 1654 aug 18-án czimerlevelet ad Thuróczi másként Sima Mátyásnak, nejének Erzsének, gyermekeinek: János, Márton és Borbálának, Thuróczi Györgynek és fiainak János és Andrásnak s végül Korocz, másként Laczkó Istvánnak. Kihirdették 1656-ban Tornán, 1673-ban Korponán (Hontmegyében).

A czimer: kék paizsban fekete sas, repülésre készen, jobbkarmában leveles szőlőtőkét tart, sisakdisz: a paizsalak, takarók: kék-arany, veres-ezüst.³

¹ Hiteles. m. A. V. lt. nsi ir. 671.

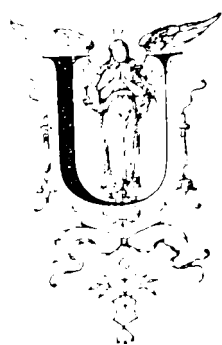
² A. V. lt. nemesi iratok 777.

³ U. o. 778.

Tüdős. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Pozsony 1637 decz. 7-én Tüdős Jánosnak és fiainak: István, Origines, Mihály, Gergely, Imre, Pál és Györgynek. Kihirdették 1638 ápr. 14-én Tornán. A czimer: kék paizsban, zöld alapon arany grif, jobb karmában kardot tart; sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

1725-ben Tüdős Imre és Pál Bistén laktak.

Ubrisi. Rudolf király Prágában 1580 febr. 26-án czimerlevelet adományozott Kovách másként Literáti Bertalannak mint főczimer-szerzőnek s Albertnek, valamint Literáti másként Pesthi Pálnak s végül Ubrisi Imrének mint mellékczimerszerzőknek. Ez armalis kihirdettetett Ungmegye közgyűlésén ugyanazon évben.¹ A czimer kék paizsban zöld alapon zöld lombkoszorúval és lombövével diszitett meztelen vad ember, baljával a mellette álló lombos fa törzsét öleli át, jobbában pörölyt czölöpösen tart, Sisakdisz a paizsalak növekvőn, itt balját csipőjére támasztja. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A czimerszerző Ubrisi Imre talán atyja volt azon Mihálynak, mely az alábbi leszármazás élén áll.

¹ Az armalis eredetije Borsodmegye levéltárában.

I. Mihály						
(Betlen Borbála)						
II. Mihály						
(Tompá Borbála)						
I. Gábor			I. Pál			
†			(Szöghi Judit)			
1644			I			
III. Mihály			Ferencz	II. Pál		
1696			1717	1701. 1732.		
(1. Láncezi Borbála)						
(2. Béczi Borbála)						
II. Gábor			IV. Mihály	Anna		
1709. 1719				†		
(Farkas Ilona)						
Borbála	Erzse	Gábor	Pál	Mihály†	Zsuzsanna	Kata
(Halász	(Csapó	1767	1767 † 1821		(Mladovics	(Püspöki
János)	Miklós)	(Baczoni	(Komoróczy		Horváth	István)
		Erzse)	Julia)		György)	
Zsuzsanna	Eszter	Miklós	Kata	Mária	Erzse	
(Józsai Pál)	(Józsai	(Riezkó		(Benesik	(1. Kerékgyártó Istv.)	
	Gábor)	Zsuzsanna)		János)	(2. Sutka József)	
					(3. Bakos Ferencz)	

Ubrisi II. Mihálynak két fia volt. Az idősebbel, Gáborral 1644-ben Kassa tájékán lova elesett s ez esés következtében elhalt.¹ Testvére Gábor 1657-ig szolgabíró volt Ungban, 1659-ben a megye követnek küldötte fel, 1666-ban a Darmán tartott megyegyűlésen alispánnak választották. Az alispáni székben találta őt a Weselényi-féle összeesküvés, melyben ő is élénk részt vett. Ennek elfojtása után 1672 febr. 25-én Rottal őt Pozsonyba idéztette a „zöldházhoz,” hova ez év apr. 6-án Tokaji Istvánnal együtt meg is érkeztek, hol mint felségsértési bűnben levők vallattattak, de már decz. 9-én hazaérkeztek.²

¹ Horváth-család naplója 214. l.

² U. o.

Később mint Tököly Imre hive szerepelt, mint annak udvarmestere¹ és ezeres kapitánya.

A XVIII. század elején elhagyta a család Ungmegyét. Ubrisi Gábor (Gábor fia, Mihály unokája) Abauj-megyei leányt vett el s Alpáron telepedett le. 1732-ben Ungmegyétől nemesi bizonyítványt kért s nyert, melyben a megye őt, igaz tősgyökeres régi familiából származott nemes embernek mutatja, kik „de Ubris“ iratták magukat és donatáriusok voltak.

A család e század első felében fogyott ki.

Ujj. E családot II. Ferdinánd nemesítette meg, a midőn Ujj Györgynek és nejének Ujhelyi Katának Sopronban 1622 jul. 8-án czimerlevelet adományozott, mely ugyanazon év aug. 3-án Szendrőben, Borsodmegyében kihirdettetett. Azonban a czimerlevél elkallódott s jelenleg a család tagjai czimerüket nem ismerik.

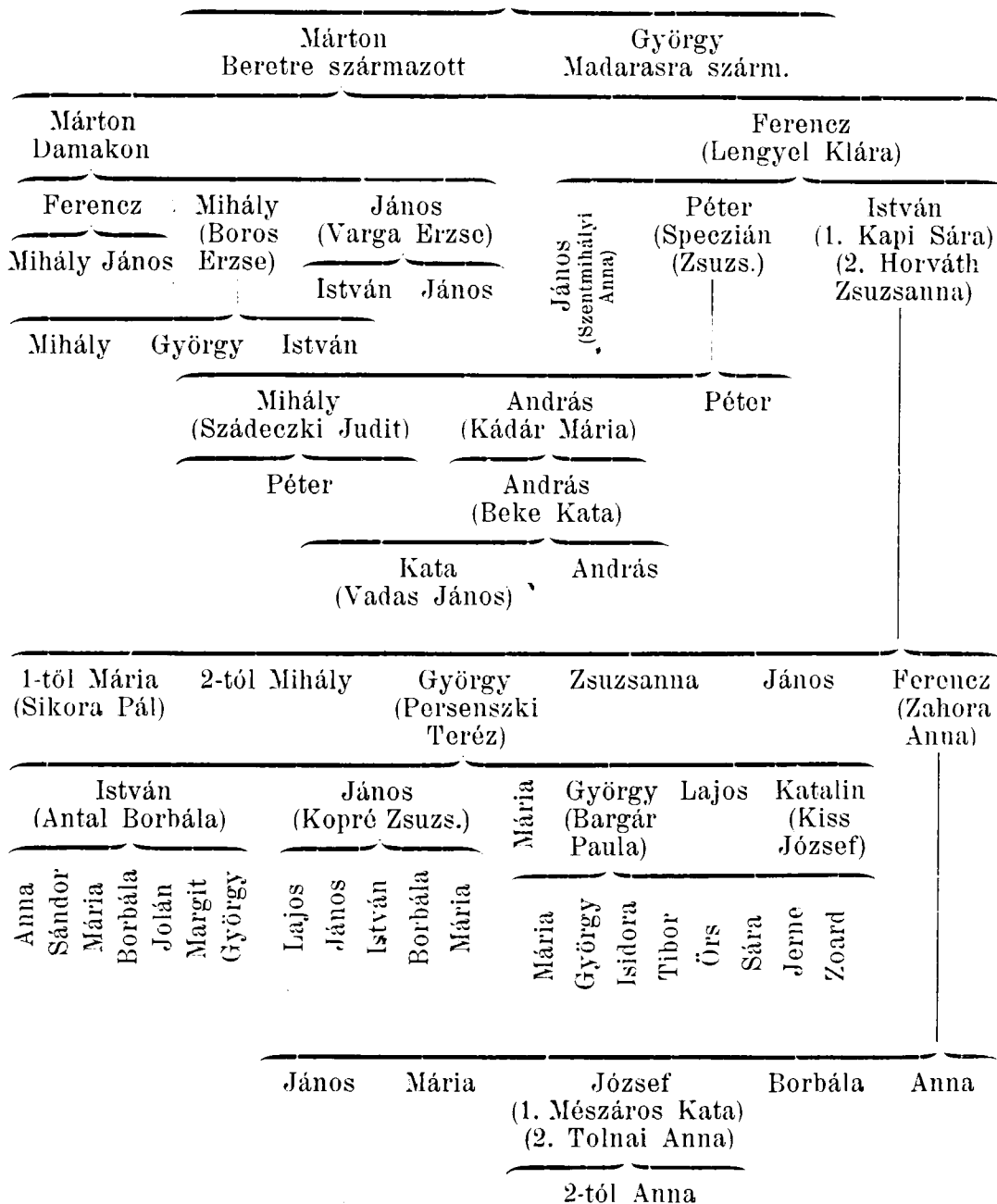
A család egyik ága Borsodban maradt, s Damakon telepedett meg, hol ma is számos tagja él, a másik ága a mult század elején Abauj vármegyébe költözött, hol most is él, tagjai leginkább a reformált egyház papjai.

Leszármazása a mult század első felétől következő:

¹ Tört. tár. 1889.

György

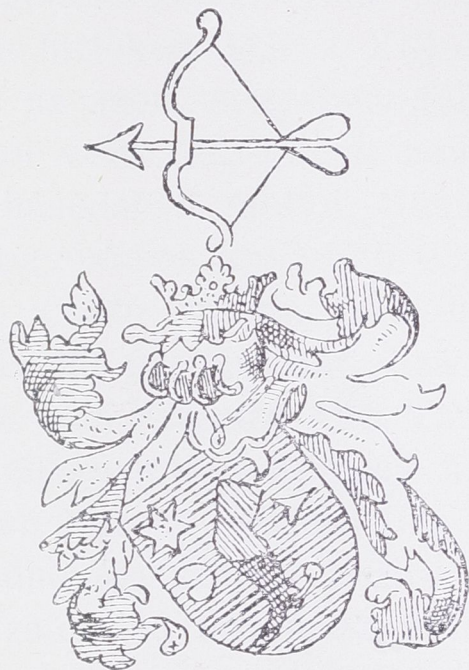
1732 Szikszón

Uza (uzapanyiti és szászfai). Ősrégi család, melynek bölcsoje valószínűleg Gömör vármegye volt. Neve tulajdonképpen személynév, mely az Árpádkorban gyakran előfordult. E családról Lehoczki¹ megjegyzi, hogy

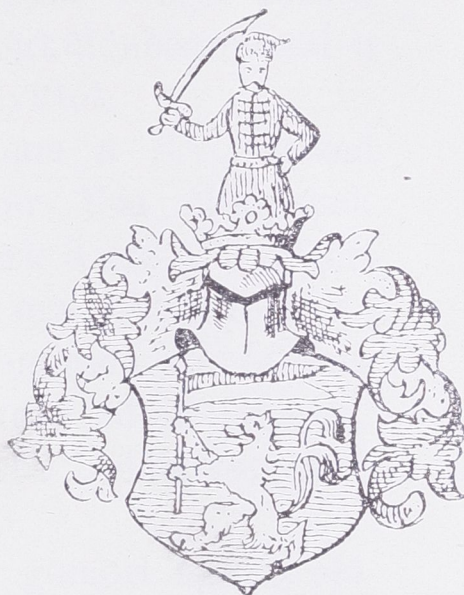
¹ Lehoczki: Stemmatographia II. 425.

34

Szemere

38

Uza

36

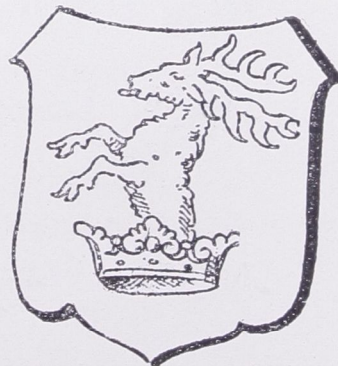
Tornai I.
1406

37

Tornai II
1404

35

Tomori
1523

az „e genere Cumanorum“ származott. Gömörmegyében mint ős birtokos, már a XIII—XIV. században előfordul neve s az azon megyében fekvő egyik Panyit falu e családtól vette Uza-Panyit nevét, megkülönböztetésül a másik hasonnevű falutól, Gömör-Panyittól.

Megyénkben valószínű első nyoma a XV. század elejére vihető vissza. 1427-ben már Uza Miklósnak Szászfán 29 portája volt. Uza Bereczk 3 arany forintért zálogba vett Szászfán Attfi Tamástól egy jobbágytelket.¹ Ezen jobbágytelket Bereczk fiai: Pongrácz és Lőrincz 1492-ben 3 arany forintért Uza Bernátnak adták zálogba,² kinek unokája szintén Bernát „szászfai“ előnevet használó Uza-család törzsének tekintendő.

Az I. Uza Bernáttól leszármazó gömöri ágazat előkelő szerepet játszott megyéje történetében, némely tagjai, mint Imre 1639, 1646-ban s fia Sándor 1684-ben az alispáni székben ültek, az ifjabb abauji ágazat nem birt emelkedni, megyei közpályán is csak alsóbb hivatalokat viseltek. III. Bernát 1633—1635-ig esküdt volt, 1638-ban szolgabíró lett, hol birtokos társa Osvát István 1642-ben megölte. Egyik fia Mihály 1683-ban alispánságra is volt jelölve, de nem lett megválasztva. Ugyanez évben a felkelő nemesség hadnagya s 1686-ban szolgabíró volt.

A család birtokos volt Szászfán s házasságok után A.-Lánczon, Jánosdon és Alpáron, 1655-ben Uza Mihályné Jánoki Zsuzsanna, elébb Baxy Mihályné, minden első férjével szerzett javait: Büttösön, Vajdán, Keresztéten, Vendégiben, Ujlakon, Bereten, második férjére Uza Mihályra hagyta.³

Azonban az így szerzett birtokok lassan idegen

¹ Jakabfalvi lt.

² Szathm.-Kir. lt. fe. X. No. 648.

³ Jakabf. lt.

kezekre kerültek. Már I. Uza Bernát fia Miklós 1520-ban eladta összes Szászfai birtokát Karácsondi Lőrincznek; Uza János és Mária testvérek 1699-ben összes gadnai birtokukat Janka Péternek; Uza Zsigmond és Mihály 1720-ban összes szászfai birtokukat 400 frtéért Jakabfalvi Györgynek és feleségének Janka Erzsébetnek.¹

Az így elszegényedett család lassanként elhagyta a megye területét, elzüllött. Uza Mihály 1760-ben Lövön lakott, négy fia Tisza-Szöllösre költözött, hol ezek utódai, mint kondások és kerülők keresték kenyerüket. Ez állapotban a család valószínűleg most is él.

Czimere: kék paizsban, zöld téren álló kettős farku oroszlán, jobb karmában kardot tart. Sisakdisz: pánczélos kar, karddal; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Leszármazása I. Bernáttól következő:

I. tábla.

I. Bernát

1492. 1512
(Dóra)

		Miklós 1512. 1520	Albert 1512
		Lénárt	
Ferencz 1557	Imre 1557	András	II. Bernát 1557
János 1569	János 1582 Szászfán (Ujszászi Dóra)	Borbála (Hubai György)	(Rákóczi Anna) (Lásd II. tábla)
Ilona 1592 (Dósa Tamás)	Imre 1639 gömöri alisp.	Anna	
Zsigmond (Szathmári- Király Kata)	Sándor gömöri alispán	Judit (Tornallyai Zsigmond)	Zsófia (Ivócs István)
	Klára (Bárczai György)	Mária (Szentmiklóssi György)	
(Folyt. 623. old.)			

¹ Ez adatok u. o.

Zsigmond (Szathmári-Király Kata) (lásd a 622. oldalt.)						
Zsigmond István	Ferencz	Miklós	Sándor	Mária (Nyári Zsigmond)	Borbála (Sándor György)	Erzse (Dovály Gáspár)
János	Mária (Csetneki György)	Julia (Csoma Péter)				
Sándor	Imre	István	János	Mária	Zsigmond	Borbála
					Kata	Zsófia

II. tábla.

II. Bernát

(Rákóczy Anna)
(lásd az 1. táblán.)

Tamás 1562. 1586 (Bárczai Erzse)				János 1571. 1616 (Vadász Ilona)		Zsófia (1. Berezei Gergely) (2. Láncei János)	
Zsigmond 1586. 1595 (Bozinkai Zsuzsanna)	Péter	Pál	Miklós	Ilona (Atthfi N.)	Zsófia (Ragályi aliter Ivócs János)		
Bóra (Kardos Péter)	III. Bernát † 1642 (S. Kovács Dóra)			János 1631—41		Bora (Szendi Pál)	
Mihály (1. Jánoki Zsuzsanna) (2. Báthori Anna) (3. Kereszturi Rebeka)		Kata (Ferencz István)		Erzsébet (1. szántói Szabó Márt.) (2. Soldos Sámuel)		IV. Bernát esküdt 1667—83 (Balpataki Erzse)	
Erzse	Judit	Anna	Zsófia	1676-ban kiskorúak			
Mihály 1707. 1720						Zsigmond 1720	
	Mária (Kereszturi vagy Potinceza István)		Anna (Beke István)		Kata (Kovács István)	Sára (Halmi István)	
Mihály 1769 Lővön						Zsigmond 1763 elzüllött	
Mihály 1781	János	András	György	Zsigmond		Pál 1780 hadnagy	

Vadass. Czimerlevelet és nemességet Rudolf adományozott Prágában 1599. évi ápr. 1-én Vadass Pálnak, általa nejének: Farkas Dórának, fiainak: Mihály és Istvánnak, s testvérének: Demeternek.

Kihirdettetett Tornán 1600 decz. 6-án.

A czimer: ezüst és veresben hasított paizsban egy a paizs oldalaiból kiinduló befelé hajló oldalu kék ék, benne koronás arany oroszlán, a paizsban egy-egy rózsza, váltakozó színekben. Sisakdisz: veres-arany-kék-arany, jobbról ezüst-veres, balról kék-arany lengő szalagu tekercsből növekvő ezüst egyszarvu, melynek nyaka elülről arany keresztmarkolatu egyenes pallossal van általütve. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család ősi birtokában: Gagy-Bátorban most is él.

Vadasfalvai. A legrégibb armalista családok egyike megyénkben.

Czimerlevelet I. Ferdinánd adományozott Bécsben 1548 jul. 30-án Vadasfalvi Dávidnak, ki Tokaj vár

vívásánál tüntette ki magát és általa testvéreinek: László, Pál és Istvánnak.

Az adományozott czimer: kéken, arany koronából növekvő vadember, balját csipőjére támasztja, jobbában dárdát ezölöpösen tart. Sisakdisz: hajlott, szőrös, meztelen kar, markában balharánt tartott dárda.¹

Az 1742. évi nemesi nyomozat alkalmával Vadasfalvai Gábor, ki szintén Gábornak volt fia, Gönczön lakott.

Vadászi. Czimerlevelet III. Ferdinánd adományozott Bécsben 1642 decz. 5-én Vadászi Jánosnak, nejének: Dova Ilonának s testvérének: Istvánnak. A czimer: kék paizsban hármassal fehér sziklán fehér lovon ugrató lovas, veres ruhában, lobogó párduez mentében, fehér nadrág és sárga csizmában, fején fekete tollas kalpag, oldalán görbe kard, jobbában fehér-veres, kettősfarkú zászlót tart, baljával a kantárszárat fogja. Sisakdisz: növekvő kettősfarkú arany oroszlán, jobb karmában görbe kardot tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.² Kihirdettetett Tornán 1647-ben.

A család a XVIII. században Szikszón volt honos. Ott élt 1707-ben János, 1774-ben szintén István fia: János.

Vahl. Kassai vagy eperjesi polgári család, melynek I. Leopold adományozott Bécsben 1682 febr. 14-én czimert és nemességet, még pedig Wahl Sámuel, felesége Széchi Zsuzsanna és gyermekei: Gáspár, Sámuel és Erzsébet részére. Kihirdettetett az armalis Kassán 1683 febr. 9-én.² A czimer: kék paizsban, zöld halmon arany grif. Sisakdisz: növekvő, fehér ruhás angyal veres

¹ Abaujm. It. nsi iratok. 932.

² Hiteles másolata A. It. nsi iratok 646. Kiadva Siebmacher 477. tb.

³ Hiteles másolata Zemlénm. levéltárában.

övvel, jobbában pallos, baljában mérleg; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család mint szkárosi birtokos jött a megye kötelekébe, honnan egy ága Zemplénbe származott el, de még a múlt században mindkét ágon kihalt.

Leszármazása következő:

Wahl Sámuel

Armalisszerző
1682 † 1713
Eperjesen
(1. Szécsi Zsuzsanna)
(2. Szepsi Sára)

Gáspár Lőcsén (Szentmártoni Kata)	Zsuzsanna (Fink Dániel)	Sámuel	Ferencz
Sámuel 1773 Jernyén	Katalin (Bónis György)	István (Kereszturi Kata) (Lasztomer)	
Ferencz (Szentiványi Kata)	Mária (Urbán Pál)	Anna (Korethi István)	
Apollonia (Tomesányi Gábor)			

Váradi. Valószínűleg kassai polgárcsalád, mely a XVII. század első felében nemesített meg.¹ Első ösmert őse: Pál, a mi valószínűvé teszi azt, hogy e család azonos azon Váradi-családdal, melyet II. Ferdinánd nemesített meg Bécsben 1625 febr. 1-én, s melynek armalisát ugyanez évben a Garadnán tartott megyegyűlésen kihirdették.² Az adományozott czimer: kékben, zöld hármashalmon, pánczélos kar könyököl, markában görbe kardot tartva, melyre török fő van tűzve. Sisakdisz: ugyanaz; takarók: kék-arany, veres-ezüst. Ettől

¹ Leveles ládája, armalisával együtt jelenleg a Kelez-család birtokában, Rozgonyban van, ezt nem volt alkalmunk megtekintetni.

² Korponai: Abaujm. mon. II. 139.

eltérőleg a család némely tagjai pecséteiken a következő czimert használják: kékben, arany leveles koronából növekvő kettős farku arany oroszlán, karmában görbe kardot tart. Sisakdisz: ugyanaz.

Az 1625. évi armalisban a főczimerszerző: Váradi János; a mellékczimerszerző: testvére Pál, ki a tárgyalt család első ismert őseivel, Pállal kortárs, s így valószínűleg egy és ugyanazon személy.

Ezen Páltól a leszármazás a család kihalásáig a következő:

Pál				
1639. 1655 (1. Melda Zsófia) (2. Mezőszegedi Anna)				
1-től Pál 1650	István (Vay Erzse)	2-től Mihály György 1672. 1686 1650		
		(1. Udvarhelyi (Puki Mária) Erzse)		
István 1706 (Görgei Erzs.)	Zsófia (Moesári Balázs)	Anna (1. Udvarhelyi István) (2. Máriássi Pál)	Erzse (1. Berthóti István) (2. Kálmánczai István) (3. Palásthi Ferencz)	(2. Máriássi Zsuzsanna)
Róza (Kelez Zsig.)				
		1-től Anna (Soós István)	Mária (Bónis Zsigm.) 1686. 1700	2-től Mihály † 1692
		Borbála †		

A családalapító Pál számos, leginkább zálogos szerzeményekkel emelte családja vagyoni jólétét. Megszerezte Pósa Ferencz kassai polgártól 1639-ben ennek zombori kuriáját és szőlőit, 1646-ban gróf Nádasdi Ferencztől ennek szinai kuriáját és jobbágyait, 1649-ben Forgách Miklós özvegyétől, Bossányi Esztertől zálogba vette nádasdi, szkárosi és p.-gönyüi birtokait, 1650-ben Segnyei Pétertől Ábrány, Abos és Budamér sárosmegyei falvakban birt részeit és üveghutáját.¹

¹ Nagy Iván XII. 36. 37, az egri káptalan oklevelei után.

Mig Istvánnak hasonnevű fia, ki Zemplénmegyében szolgabíró volt, a II. Rákóczi Ferencz szabadságharca alatt is az uralkodóház hive maradt, addig nagybátyja: Mihály, már az előző időkben az elégtelenek pártján állott. Ezért I. Rákóczi Ferencztől a széplaki kastélyt, s Tállyán egy kőházat kapott ugyan adományba, de ez adomány ellen Bárczai Györgyné, — Hanyi Klára — tiltakozott és később, 1692-ben elvesztette radványi birtokát is, melyet báró Károlyi László, a lerontott füzérvárral együtt, adományba kért.¹

A család utolsó férfitagja a fennemlített István volt, kinek leányát, Rózát, Kelcz Zsigmond vette el, s ez uton a családi irományok is a Kelcz-család birtokába kerültek.

Váratkai. A Váratkai család — mint egy 1736-ból kelt abaujmegyei nemességi bizonylat mutatja — a megye tehetősebb nemesei köze tartozott² s elődeik más megyékben előkelő hivatalokat viseltek.

1559-ben Miksa király Zemplén vármegye rendei-nek megparancsolta, hogy miután Varachkai Advigát, Hosszumezei Szaniszló özvegyét, mostoha fiai, Hosszumezei Balázs és György, özvegyi jogon birt javaiból erőszakkal kihányták, az özvegy jogait megvédelmezzék.³

1563-ban Ferdinánd ugyanez iránt utasította chemeri Zai Ferenczet.⁴

Váratkai András 1627-ben Szabolcs vármegye követe volt.⁵ Váratkai Ferencz, ugyancsak Szabolcsban 1650-ben esküdt,⁶ 1687-ben alispán volt.⁷

¹ Nagy Iván.

² „Possessionatorum nobilium nostrorum“.

³ Fái Itár. A Varatkai családot illető levelek között.

⁴ U. o.

⁵ Károlyi oklevéltár IV. 228,

⁶ Nagy Iván XII. 54.

⁷ U. o.

Abaujmegyébe 1637-ben költözött Váratkai Miklós, hol Zsujtán megtelepedve, következő családfát alkotott:

I. Miklós				
1637 (Czigényi N.)				
II. Miklós (Medgyei Ilona)				
László 1674 (Miskolezi Erzse)	Mária 1680 (Baranyi Pál)	Apolin (Ujlaki István)	Erzse (Vendégi Szabó András)	I. István (Tünde Ilona)
				II. István 1704 (Nagy Sára)

II. Miklós 1650-ben szolgabíró volt s unokája II. István csendbíztos. Ennek kiskoru gyermekei korán elhaltak. 1741-ben Liskán lakott, zsujtai birtokát elzálogosította 320 frtba Baranyai Andrásnak. Ő volt családjában az utolsó, mert 1766. évben kelt végrendeletében javait nagyrészen Karsa Mihály szántói ref. papra, kisebb részben rokonára Szepesi Máriára, Téglási Jánosnéra hagyta.

Varju (varjufalvi). Régi tornamegyei család, mely a Beék nemzetségből származott.¹

Első ismert őse Macrabäus de Zadeley volt, ki a XIII. század közepén élt. Ősi birtoka Szádelő volt

¹ A Varju-családnak egyik tagja: szentdomonkosi „Varjunak“ nevezett Miklós, Miklós fia a „Beék“ nemzetségből 1350-ben tűnt fel Hevesmegyében. Széchenyi Tamás erdélyi vajda, a Kachich nemből, kinek Varju Miklós hű szolgája s gyermekkorától hű társa volt, érdemei jutalmául neki adományozta a Heves újmegyében fekvő Lazó falu felét, melyet a vajda, több más birtokokkal együtt Cheh fia, Jakab fia István és ennek testvére Hani István nótázása folytán 1337-ben nyert adományba Károly Királytól, mivel ezek „az átkos emlékü (Zách) Feliczján nemzetségéből származtak“. Ezen Miklóst nem tudtuk a családfára illeszteni, de mivel Kont Miklós nádornak 1363. évben kiadott eredeti pergamen oklevele, melyben a fentemlitett 1350. évi adománylevél át van írva, a sárosmegyei varjufalvi Varju-család XIII—XV. századbéli oklevelek között van, hajlandók vagyunk őt, ugyanazon családból származottnak tekinteni.

Tornamegyében, határos a Thekus fiak tornai uradalmaival, Udvarnokkal és Görgövel.¹

Ezen Macrabäustől a leszármazás a XV. század végeig következő:

Macrabäus

„de Zadeley“
1250 körül

János „de Zadeley“ comes 1283. 1317	Mark a Buzlaiak öse L. ott.	Elefantus comes	Effrem	
		Bálint 1317	Imre 1317. 1347	Desew
Miklós „de Kaproncha“ 1317. 1347	3 leány	„Szöke“ nevezettel		
		Bálint 1317		
János de Kaproncha „Varjunak“ nevez. 1347. 1382	Demeter	Domokos	Krisztina	
László	András	Pál Varju de Stulyán 1407. 1410	Miklós Varju de Kaproncha 1406. 1410	István
Péter de Buchuló 1407	Miklós Varju de Varjufalva et Cselfalva 1436. 1466 (N. Margit)	Antal 1438		Pál
Anna 1466 (1. Geehei László) (2. Buzlai László)	Erzse 1466 (Petróczi Kristóf) (Bánó János)	Zsófia	Lőrincz	Hona
		János	Borbála	Ádám
		Luczia (Trochani Péter)	Adviga (Gyármán Zsigmond)	Julia (Gyármán Kristóf)

A nemzetség tagjainak mihamar kevés volt a kis terjedelmű, kevésbé termékeny ősi birtok, az utódok ennek terjesztésén fáradoztak. János comes, Macrabäus legidősebb fia, már 1283-ban megvette Theodor fiaitól, György és Pétertől a Sárosmegyében, Bártfán tul, Len-

¹ Anj. I. 343.

gyelország határánál fekvő Kaproncha nevű falut 70 tiszta ezüst márkáért.¹

Azonban ez új birtokost új birtokában gyakran háborgathatták, mert 1318-ban, a midőn Szádelei János még mindig élt, ő és fia: Miklós ezen Kaproncha birtokuk észak felé eső felét az András apostol tiszteletére emelt egyház patronátusi jogával együtt 100 márkáért átaladta Delnei János regéczi és dédesi vice-castellanusnak, Ite fiának, a miért ez saját költségén és fáradságával ezen birtokot a jogtalan bitorlóktól visszaszerezte.²

A Róbert Károly trónraléptét megelőző és követő zavaros időkben Szádelei János az Omode fiak oldalánál küzdött, Delnei János pedig a király hive volt. A megtorlások ideje már Szádelei Jánost nem találta életben, a király ennek utódaitól koboztatta el 1341-ben a kapronczai birtokot, s adományozta azt Delnei Jánosnak.³

Valószínűleg ezen megtorlásnak estek áldozatul a tornamegyei ősi birtokok is, mert a családot többé nem találjuk Szádelő birtokában. Macrabäus legidősebb fiának: Jánosnak utódai Varju néven Sárosmegyében alapítottak családot, második fia: Márk, fiágon már Dénes fiában kihalt, nőágon a Buzlai-családnak lett törzsatyja. Két kisebb fiának: Elefantusnak és Effremnek leszármazói ösmeretlenek.

A család úgy látszik kegyelem útján ismét visszanyerte a kapronczai birtokot, mert a későbbi időkben a család ismét birtokában volt, s némely tagjai e faluról irták magukat. Birtak ezenkívül Sárosban Cselfalván, Stulyanban, Buzlón, Recskén, Bodonlakán, Keechen, s Varjufalván, melyet a család előnévül használt.

¹ Egy 1406. évi átiratban. Csoma lt. fe. B.

² Anj. I. 491.

³ Anj. IV. 176.

Varju Pál, — Pál fia, — I. Mátyás király alatt élt és egyike volt azoknak, kik Szapolyai Imrével elpártoltak a királytól, de midőn Szapolyai a király hűségére visszatért, a király Varju Pált is visszafogadta kegyeibe, s 1468-ban Nádudvaron kelt levelében szabadságot adott neki arra, hogy mikor neki tetszik, bátran mehet a király udvarába, ott mulathat, a királylyal beszélhet és tanácskozhatik, s megtiltja, hogy azon károkért, melyeket pártoskodása alatt bárkinek, akár akarva, akár akaratlanul okozott, őt perbe vonhassák.¹

Még 1476-ban is élt.

A családról a XV. századon túl Sárosmegyében nincs emlékezet, utódai — állítólag — Szilágy-Somlyón élnek.

Vasalich. A családot I. Leopold nemesítette meg, ki 1659 aug. 20-án Pozsonyban, Vasalich Györgynek s Péter, Mátyás, János, Dóra, Orsolya testvéreinek czimerlevelet adományozott. A czimer kék paizsban, zöld alapra helyezett arany koronán, pelikán saját vérével fiait táplálja. Sisakdisz: kiterjesztett szárnyu fehér galamb, csőrében olajágot tart; takarók: kék-arany, veres-ezüst. Kihirdeték 1659-ben decz. 30-án Gönczön.

A család 1748-ban Jászón élt.²

Vattai. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott 1636. évben Vattai Lukácsnak.

A családból István a XVII. században Abaujban esküdt volt. Fiai Lukács és János Kupán laktak. János fiát szintén Jánost 1700-ban Miskolczon pappá szentelték, majd Aszalón lett pap s mint miskolczi pap halt meg. Birtokos volt Zsujtán és Himben.

Néhány izen a családfa következő:

¹ Budai J.: Polgári lexikon. Új kiadás. III. 375.

² Abaujmn. ltár. Nemesi iratok 934 sz.

István			
Lukács		János	
		János 1700	
Sámuel 1779	János 1779	József 1779	István 1779

Vécsei. I. Ősrégi kihalt család, mely a neki nevet adó Hernád-Vécse falunak ősi birtokosa volt. A XIII. században élt első ismert őse Chepan de Weyche, ki V. István királytól érdemeiért Benny Zurduk¹ nevű birtokot kapta adományba. Azonban 1300-ban Omodét és Andrást, Chepán fiát, Nekcsei Sándor comes fiai: Demeter, Sándor és Miklós, perrel támadták meg, mint jogtalanul birtoklókat, hivatkozván II. András és IV. Béla királyok adományára, melyeket III. András király is megerősített, melynek tanusága szerint II. András a peres birtokot, a Nekcseiek nagyapjának Demeternek adományozta s ez nekik jogos örökségüket képezi. S így azt a Vécseiek vagy jogtalanul foglalták el vagy álczimen nyertek reá királyi adományt.

A pert egyesség zárta be. István alországbiró a peres birtok kétharmadát a Nekcseieknek, egyharmadát a Vécseieknek ítélte.²

A két Weychei testvérnek egy nővérük is volt, kinek leánynegyedébe a Kalsaiaknak Vécse falu határából Galya nevű részt hasították ki 1332. évben.³

E két oklevél a következő rövid családfát adja:

¹ Szurdok Benye, ma Szurdok.

² H. O. VIII. 405.

³ Anj. II. 589.

Chepán

Omode 1300. 1332	András 1300	leány
Kuchk 1332		

Vécsei (vécsei és hajnácskői). A család első ismert őse Vécsei Zewlewsz Balázs, ki 1507-ben nov. 25-én nyerte czimerlevelét s nemességét II. Ulászló királytól, — mint az armalis szövege megemlíti — Perényi Gábor és István kir. tanácsosok közbenjárására. Az adományozott czimer: kékben a pajzs bal széléből kinyúló hajlott pánczélos kar, markában vas dárdát tart, a kar hajlásában hatágu csillagtól kísérve.¹

Ezen Balázs 1516-ban halmaji Bor Katától származott három fiával, Antal, István és Györggyel együtt új adományt kapott II. Ulászló királytól vécsei, bedeföldi és pusztabaksai részbirtokaira, melyeknek már ősei is békés birtokában voltak, de ezekről szóló leveleik az elmúlt háborus időkben veszendőbe mentek.²

Balázs fiai már Vécseieknek nevezték magukat. Közülök leginkább kitűnt István, János királynak feltétlen hive. Midőn 1530-ban Ferdinánd, Roggendorffal Budavárát ostromoltatta, a védők között leginkább kitűnt Vécsei István, ki a király szemeláttára taszigálta le a létrákról a felfelé törekvőket. Ezen érdemeiért nyerte János királytól az 1532-ben okt. 16-án kelt czimerujító oklevelet, melyben a czimer következő: kék paizsban, öt ormóju várfalból kinövő balra fordult növekvő oroszlán, két első lábával paizsot tart, melynek veres mezejében, a paizs bal keretéből felhőből

¹ Eredetije a b. Vécseiek sárközüjlakiak levéltárában századok 1889. VIII. 124.

² Családi lt. u. o.

kinyuló pánczélos kar, markában vas dárdát tart, felül jobbra hatágu arany csillagtól, balra befelé fordult hold-sarlóval kísérve.¹

A család emelkedését a XVII. század elején kezdte, de ugyanakkor megszűnik szorosabb összeköttetése megyénkkel, melynek azonban tovább is birtokosa maradt. A később bárói és grófi rangra emelkedett család ma is él, régibb újabb története családtani műveinkben olvasható.²

Vécsei másként **Nagy**. A jászói konvent levéltári adatai szerint az előbbi cikkünkben tárgyalt Vécsei-család első őseinek: Szöllősi Balázsnak az ott említett Sándoron kívül még István nevű unokája is volt, kit bizonyos infidelitás folytán I. Ferdinánd 1555-ben nótáz-tatott, s birtokait 1557-ben Czikóházi Miklósnak adományozta. Családi hagyomány szerint ezen notórius Istvánnak fia vagy unokája volt azon „Nagy“, másként „Vécsei“ István, ki 1618-ban II. Mátyástól armalist kapott.

Ezen armalis, mely 1618 máj. 18-án Bécsben kelt, s „Nagy“ másként „Vécsei“ Istvánt és általa testvéreit Mihályt és Jánost nemesítette meg, 1619-ben a vármegye Kassán tartott gyűlésén hirdettetett ki.³

A család birtokos volt Makranczon, Péderben, Bodolón, Jánokon stb., tagjai közül úgy egyházi, mint világi téren több jeles egyén vált ki. Előkelő katonai rangra emelkedett közülük Vécsei Péter, Péternek Labancz Juliannától 1768 jul. 13-án született fia, ki magyar lovassági tábornok és dandárnok volt. 1801-ben Mária-Terézia-rend lovagja lett, s mint ilyen, bárói

¹ Családi lt.

² Nagy Iván. XI. 109—115. Nemzetségi Zsebkönyv. 439—442.

³ Eredetije a jászói konvent levéltárában.

rangra emeltetett. Elesett Wagramnál 1809. jul. 6-án. Utóda nem maradt.¹

A most élő nemzedék közül:

Vécsei Tamás szül. 1839-ben Szikszón, előbb báró Eötvös Lóránt nevelője, 1864-ben jogtanár lett Eperjesen és kollegiumi igazgató. 1874 óta a budapesti egyetemen jogtanár, két ízben dékán, több ízben volt Szepes- és Torontálmegyékből országgyűlési képviselő. A római jogból több tanulmánya és nagyobb művei jelentek meg. A magyar tud. akadémiának 1881 óta levelező-, 1889 óta rendes tagja.

Vécsei Endre szül. 1843-ban Felső-Czéczen, ügyvéd, 1883-ban a gönczi járás főszolgabírája, 1887—1896-ig annak orsz. képviselője volt.

Vécsei József a tornai ref. egyházmegye gondnoka, árvaszéki ülnök, zsinati képviselő, a sárospataki főiskola igazgató-tanácsosa stb. Meghalt 1897. év végén.

A család leszármazása következő:

¹ Nagy Iván: XII. 113. Arcképe és életrajza a felsőmagyarországi „Minerva“ 1828. évi I. kötetében van.

Végh (piski). Ezen családot Miksa nemesítette meg Bécsben 1573 máj. 3-án Végh Demeter munkácsi várkatona személyében, a midőn neki a következő czimert adományozta: kék és veresben osztott paizsban, pántos sisak, reáillesztett karmos sasszárnnyal. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-arany, veres-ezüst.¹

Ezen czimerlevél hiteles másolatával óhajtotta a mult században Végh György ongai lakos nemességét bizonyítani, de leszármazását igazolni nem tudta.

Végh másként **Görgei**. Armálisát II. Ferdinánd adományozta Bécsben 1627 jun. 1-én Végh, másként Görgei Miklósnak, feleségének: Katának, s testvéreinek: János és Istvánnak.

A czimer: kék paizs, melyben veres-aranyban osztott paizs fekszik, felül ezüst holdsarlótól kísérve. Sisakdisz: veres ruhás, fekete kalpagos ifju, sárga esizmában, fehér lovon ül, jobbában görbe kardot, baljában a kantárszárat tartva. Takarók: kék-ezüst, arany-ezüst.

Kihirdették 1628-ban Gönczön. Az 1744-ik évi nemesi nyomozatok alkalmával a család Alsó-Vadászon lakott.²

Vendéghi (l. Aba nemzetség.)

Veres. Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben 1635 márcz. 16-án Veres Mihálynak és fiainak: Miklósnak és Istvánnak, mely 1636-ban Borsodmegyében: Szendrőben kihirdettetett.

Az 1745-iki nemesi nyomozat a családot Korláton találta,³ hol utódai most is élnek.

Wyda. Czimerlevelet Rudolf adományozott Prá-

¹ Eredetije Jászón.

² Abaujm. Itára nsi iratok 933. Ugyanott az armális hiteles másolata.

³ Abm. Itár. Nemesi iratok 928.

gában 1591 jan. 9-én Wyda Tamásnak, mely 1593-ban Gönczön kihirdettetett.¹

A czimer: hasított, elől kékben leopárd, mely emelt jobb karmában görbe kardot tart, hátul arany s veresben haránt osztott, felül két veres rózsával rakott kék pólya, alól hármás zöld halmon három zöld száru és levelű liliom. Sisakdisz: a leopárd növekvőn; takarók: veres-ezüst, kék-arany.

Vilmányi. Kis-Vilmányi nevű család emlékezetét, három oklevél tartotta fönn. Egyik 1406-ban kelt, melyben V. László és fia szintén László perelték a gibárti, kércsi és migléczi birtokrészeket leányági örökösödés alapján Kéchi Lang fiágon történt magvaszakadtán.²

A másik adat szerint Vilmányi László, Detre fia 1422-ben Buzlai Elekkel iktattatni akarta magát szalánczi porciójukba, de Korlátfalvi László felesége Anglis és Szalánczi László fiai: János és Péter ellentmondottak.³ Ezen Vilmányi Lászlónak az 1427. évi portalis összeíráskor 12 portája volt Kis-Vilmányban.

A harmadik oklevél 1468-ban kelt,⁴ melyben Kis-Vilmányi Pál, László fia, Detre unokája kilencz jobbágytelket adományozott Kis-Vilmányban Lasztóczi Simonnak, Domokos fiának és Simon fiainak Miklósnak és Jánosnak.

Vitarius. E családból V. János 1725-ben Paményban lakott, s nemességét III. Károly Bécs 1715 máj. 20-án kelt armalisával bizonyította.

Ez armalisban ő, László, Ferencz és Gábor fiaival lett megnemesítve. Kihirdették Kassán 1715. évi július 15-én.

¹ A. V. lt. nsi ir. 334. Hileles másolat. Czimer: Siebm. Suppl. 90. tb.

² Basó oklevél.

³ Csoma ltár.

⁴ Szemere lt. fe. 32. No. 15.

A czimer: kék paizsban, zöld alapra illesztett korona, belőle veres mezű kar nyulik fel, markában kard, reá tűzött török fejfel. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család leszármazása következő:

János					
1715 armalista					
László Kupán		Ferencz Lakon		Gábor	
László katona		János Alsó-Vadász		József Komjáthiban	
József †	János † Komárom alatt mint katona	Gábor	János sz. 1805	László sz. 1810	László sz. 1815 Lakon
		József	József sz. 1802 Lakon	Károly sz. 1808 Lakon	
László	János				

Vitéz (nyitraiváncái). Nyitramegyei család, mely már a XVI. század végén birtokos volt — a családnak előnevet adó Nyitra-Iváncán. Ekkor élt ott három testvér: János, Ferencz és István, kik közül Ferencz török rabságba kerülén, hogy abból szabadulhasson, 1585-ben zálogba adta János testvérének iváncái pusztahelyének felét és malomrészének felét 50 frtért, ezen pusztahelynek és malomrésznek másik felét pedig István testvérének 150 forintért.

Az Akács-örökösök és a báró Hunyadiak között 1774-ben folyt perből a következő töredék-családfa állitható össze:

N. N.

		János 1585	Ferencz 1585	István 1585
		Mihály	András	
		István 1656	Imre 1653	Abrahám 1653
		János 1718	Laszló 1718	
Ferencz 1727	Ádám 1727	Julia (Koncsek György)	Imre	

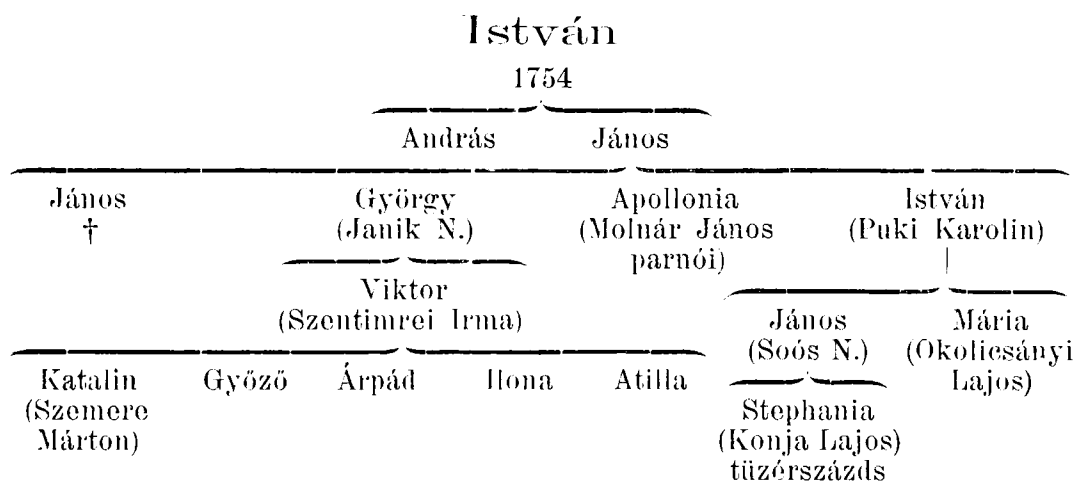
1727-ben Vitéz János gyermekei: Ferencz, Ádám és Julia, Koncsek Györgyné tiltakoztak a nyitrai káptalan előtt a miatt, hogy Barinyai Ferencz bizonyos öket illető javakat: a malmot, a kastélyt, s egyéb Nyitra és más megyékben fekvő zálogba adott birtokaikat másoktól magához váltotta.

Vitéz István 1754-ben Tornamegyébe költözött. Két fia volt: András és János. Ez utóbbi valószínűleg egy azon Vitéz Jánossal, ki elébb Zsarnón, majd a megyénél jegyző, 1787-ben törvényszéki ülnök, 1790-ben főpénztárnok és végül Abaujmegyének követe volt. Családját vagyoniilag is emelte, megszerezvén Monajt, s Szolnokot és Felső-Méra nagy részét.

Fiai közül a legidősebb: János, Abaujmegyében 1830-ban másod alispán, 1832—1836. évben követ, 1842-ben első alispán, s a szabadságharcot megelőző időben adminisztrátor; testvére: György, az 1849 jun. hó 4-én ideiglenesen megalakult tisztikarban a megye alispánja, s az 1850. év okt. 14-én ideiglenesen szervezett törvényszéknek elnöke volt.

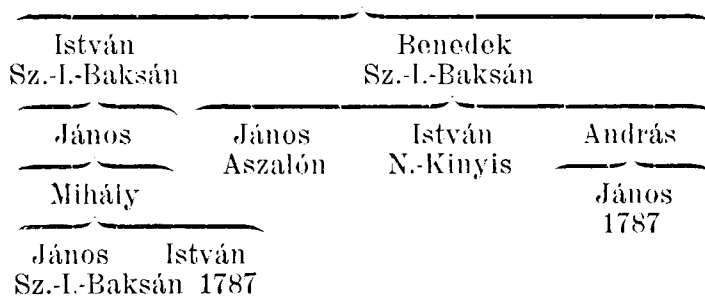
A család megyénkben jelenleg is él és birtokos Felső-Mérán, Devecserben, Felső-Szendén, Szikszón és Kassán.

A Tornamegyébe költözött Istvántól a család következőleg származik le:

A család czimere: kék paizsban zöld alapon jobbról helyezett fehér sátor előtt mely felé hatágu arany csillog van helyezve, pánczélos férfi áll, jobbjaival görbe kardot tart, melyre törökfő van tűzve, balját egy a földre támasztott tojásdad alaku pajzson nyugtatja. Sisakdisz: könyöklő pánczélos kar, markába görbe karddal melyre törökfő van tűzve. Takarók, kék-arany, veresezüst.

Vizi. Az 1787. évi nemesi nyomozat következő családfát tünteti fel, a Baksán és Nagy-Kinisen lakó Vizi-családból.

Egy Vizi nevű családot I. Leopold nemesített meg Bécsben 1675 nov. 28-án, a midőn Vizi Gáspárnak,

nejének Simon Annának, fiainak: György és Mihálynak s *Brestel* Antal mostoha fiának a következő czimert adományozta: kékben zöld alapon zöld koszorus és öves vadember áll, kezében pörölyt tart, mely alatt egy zöld domb tetejére ülő van helyezve, s a domb alatt vasdarabok látszanak. Sisakdisz: a vadember növekvőn, jobbjával pöröly, baljában vaskarika van. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Kihirdették Kassán 1676. febr 20-án.

Ezen armalis úgy látszik másik Vizi-családot illet, nem azt, amelynek családfáját fentebb közöltük, mert a családfa élén álló családtagok nevei nem egyeznek az armalisban foglaltakéval, holott ezekkel egy korban éltek.

1726-ban Alsó-Meczenzéken laktak Vizi Mihály és György, kik az armalisban is benn vannak.

Zabari. Borsodmegyéből a mult század végén Szikszóra átszármazott család, hol utódai most is élnek.

Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Prágában 1628 ápr. 10-én Beke Albertnek mint fő czimerszerzőnek, továbbá Pálfi Jakab és Mártonnak, Zabari János és Mihálynak, mint mellékczim-szerzőknek, kik mindannyian egy anyától származott mostoha testvérek voltak. Kihirdették Borsodmegyében Szendrőben 1628 nov. 18-án. A czimer: fekete paizsban, zöld halmon sárga oroszlán, jobbjával kardot tartva; sisakdisz: a paizsalak növekvőn; takarók: fekete-sárga, kék-veres-sárga.

Zábrácski (szadai). A család megalapítója Zábrácski József egri kanonok és czimzetes püspök volt, ki 1790-ben II. Leopoldtól a maga, s István és János testvére részére nemességet és czimert nyert. Az adományozott czimer a következő: fehér és zöldben osztott paizsban fehér hármassziklán oroszlán áll váltakozó

szinekben, emelt jobbjaiban görbe kardot, baljában író-tollat tartva. Sisakdisz: zöld és fehérrel osztott bivaly-szarv között a paizsalak növekvőn; takarók: zöld-fehér.

Ugyanezen Zábráczki József volt az, ki a szadai birtokot szerezte, s reá királyi adományt kért és mely után a család előnevét írja.

Az elébb leirthoz teljesen hasonló czimert adományozott 1802-ben I. Ferencz, Zábráczki Ignác s Antalnak az 1790. évben nemesítették rokonainak.

József testvéreinek leszármazói házasság útján Abaujmegyében is birtokosok lettek, közülök Zábráczki László elvevén Szentimrei Máriát, véle a következő családfát alkotta, mely egyuttal testvéreinek leszármazását is feltünteti:

Zábráczki N.

László (Szentimrei Mária)	Amália (Szentimrei György)	Ottó (Soós Ágnes)	Etelka (Szentimrei Kálmán)	Elek (1. Okoliesányi Klára) (2. Maán N.) G.-Bátorban.
József (Csuka Anna)	Imre huszárcapit.	György egri áld. pap	Margit	
József	Ferencz	Anna	Mária	Klára
László	István	György	Mártha	Imre

Zákány másként **Literati**. Czimerlevelet Rudolf adományozott a családnak Prágában 1603 márcz. 24-én, mely 1604 ápr. 26-án Nagy-Idán kihirdettetett.

Az 1725. évi nemesi összeíráskor Zákány, másként Literati János telkibányai lakos, ezen czimerlevéllel igazolta nemességét.

Zellcher. Czimerlevelet I. Leopold adományozott Bécsben 1679 febr. 5-én Tamásnak és Mihálynak.

A czimer: négyelt paizs 1, 4 kék mezőben pán-czélos kar, markában szarvas agancsot tart; 2, 3, Veres-

ben fehér pólya hosszában ráillesztett veres rákkal. Sisakdisz: kék-arany, veres-ezüst.

A család a mult században Meczenzéken volt honos, hol Tamás fia György és Mihály fia János éltek.

Zombori. A jászóvári káptalan levéltárában egy czimerlevélnek hiteles másolata van, melyet Bethlen Gábor adományozott literatus Zombori Péternek, nejének Kis Erzsébetnek, fiainak literatus Zombori Jánosnak és Edelényi Istvánnak. Az ezen armalisban adományozott alig leírható czimer a következő: veres paizs alapján érett buzaöld terül el, melyen egy férfi, már több előtte fekvő markot learatott. A férfi, sarlóját arca felé fordítva munkáját folytatni látszik, háta megett a buzaöld végén egy kéve van felállítva, melyből három viritó szőlőtő száraival egymást keresztezve nyulik ki. Ezek egyikéről egy nagy szőlőfürt csüng le, melyet a másik tövön ülő seregély csipked. Sisakdisz: fennálló buzaszarak, melyekből ismét egy szőlőtő nyulik fel, egy közepére illesztett koronán át. Takarók: különböző színűek.

Még egy másik adat is van e családról az 1663. évről, melyben az armalisban befoglalt Zombori Jánosnak fia szintén János, az egri káptalan jegyzője ellentmondott atya végrendeletének.¹

Nem tarthatjuk ezzel egy családnak azon Zombori-családot, mely a „bodonlaki“ előnevet használva a mult század folyamán a szomszéd Sáros vármegyéből megyénkbe költözött. Heraldikai szempontból is másnak látszik, mert ez utóbbi család tagjai következetesen a következő czimert használják: kék paizsban arany leveles koronára helyezett fekete nyitott szárny. A jobbikból pánczélos alsó kar nyulik ki, mely markába görbe

¹ J. C. fe. R. No. 403.

kardot tart, a balból az előbbivel szemben szintén pánczélos alsó kar látható, markában nyilvesszővel (vagy buzogánnyal). Sisakdisz; a paizsalak, a takarók: kék-arany, veres-ezüst.

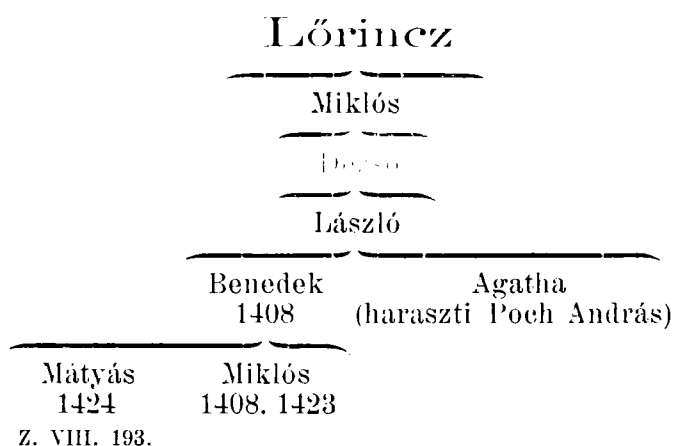
A megyénkbe költöző talán még Zombori Gábor volt, kinek nejétől Gombos Ilonától származott fia Imre, melléthei Devini Borbálát vevén nőül, vele kapta Abaujban a györkei, alsó-olcsvári, györgyi, rozgonyi és göncz-ruszkai birtokát. 1748-ban a megye aljegyzője, 1750-től 1757-ig másod-alispánja volt. Gyermekai: Gábor, Ilona-Rakovszky Istvánné és Teréz-Lánczi Jakabné voltak. Talán az ő fia volt Zsigmond is, ki Melczer Ágnest nőül vevén vele a kékedi birtokot és kastélyt kapta, ki 1770-ben főjegyző, 1784-ben másod-alispán s 1787-ben Abauj-Tornamegyék törvényszéki elnöke volt. A fent említett Gábor Imre fia 1784—1798-ig a füzéri járás főszolgabírója az abaujmegyei felkelő gyalog nemes seregben főhadnagy, majd kapitány volt, fületincezi Kelecz Erzsébettől származott fia: Gábor 1829-ben számvevő volt s pápai lateranumi sarkantyus vitéz.

Megemlítjük még Zombori Ferenczet, ki 1833-ban a megye másodalispánja s Zombori Pált, ki ugyanakkor cs. kir. őrnagy volt.

A családnak ezen abauji ága kihalt.

Zsarnai (zsarnói). Régi tornamegyei család. Egyik tagjának birtokában van Garai Miklós nádor 1408-ban kelt osztóztató levele, melyben Mályi borsodmegyei falut annak négy birtokosa között megosztja. Ezen birtokosok voltak: Telekesi László, Mihály fia, Monyorodi Antal, Nádasdi Simon, Salamon fia és Zsarnai Benedek.¹ Ezen osztálylevél a Zsarnaiaknak következő leszármazását adja:

¹ Zsarnay Győző közlése.

E táblázaton álló testvérek: Benedek és Agatha: Poch Andrásné egy 1421—1423-ig tartó pert folytattak a Garai Miklós nádor által kiküldött nádori bíróság előtt, melyben Benedek, mint alperes, azt állította, hogy birtokaik Zsarnón, Szalonnán, Martoniban, Lakon, Mályiban és Dezsőföldén csak fiágot illetnek, s vonakodott testvéreje: Agatha osztályrészét kiadni. De a nádori bíróság Agathának adott igazat és kiadatta ezen birtokokból az őt illető felerészt.²

A XVI. századból a jászói konvent adatai után a következő két leszármazási töredék állitható össze.

Egyik :

² Zsarnay Gy. közlése.

Másik :

DÉNES		
(Zsarnai Krisztina)		
Péter		Erzse
		(Magyar Balázs)
Mihály 1601	János 1601	1599 szolgabíró (Zsarnai Borbála)
Judít 1653 (Jobbágy Mihály)		

Az oklevelek — melyekből e töredékeket összeállítottuk — a családnak gadnai, zsarnói, szádelői és barakonyi birtokaira vonatkoznak.

A család a reformált egyház hive, csak egy ága tért át Mária Terézia alatt a róm. kath. hitre. Ez ág maradékai ma Eperjesen és Leleszen élnek. Megyénkben a református ág él, s e században birtokosok voltak : Zsarnón, Büttösön, Péderben, Jánokon, Kányban, Pam-lényban és Bózsván.

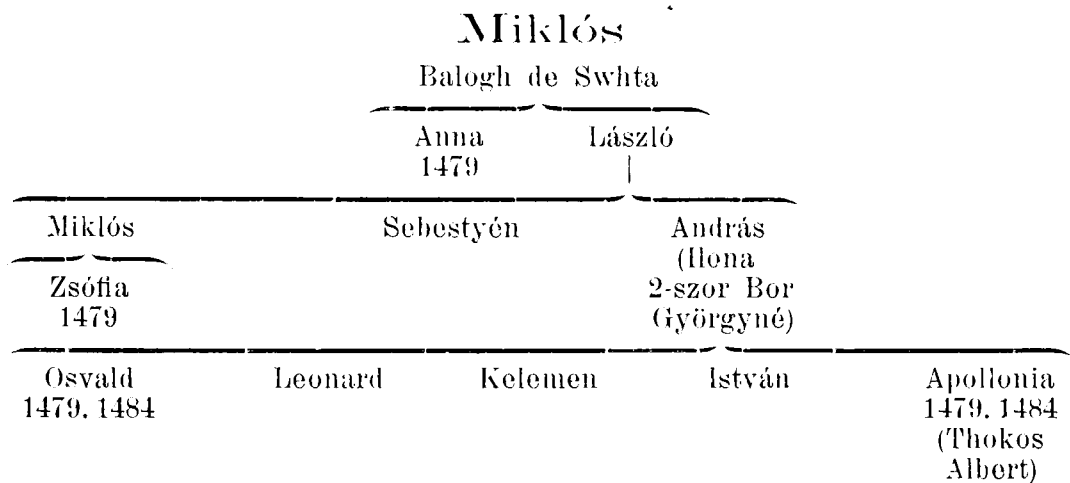
Kiválóbb tagjai:

Lajos, a tiszáninneri ref. egyházkerület superintendense, † 1866-ban Miskolczon. Fia: Győző, rendőrtanácsos Budapesten, Imre, Ferencznek nejétől, Csécsi Zsuzsannától született fia, elébb a losonczi ref. lyceum tanára, utóbb Tornamegye főjegyzője, 1847-től országgyűlési követe és képviselője. Meghalt 1872-ben.

A család czimere: kék paizsban, zöld halmon könyöklő veres ruhás kar, markában három buzakalászt tart, melynek középsőjén balra fordult kis madár ül és annak szemeit csipkedi. Sisakdisz: a paizsalak; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

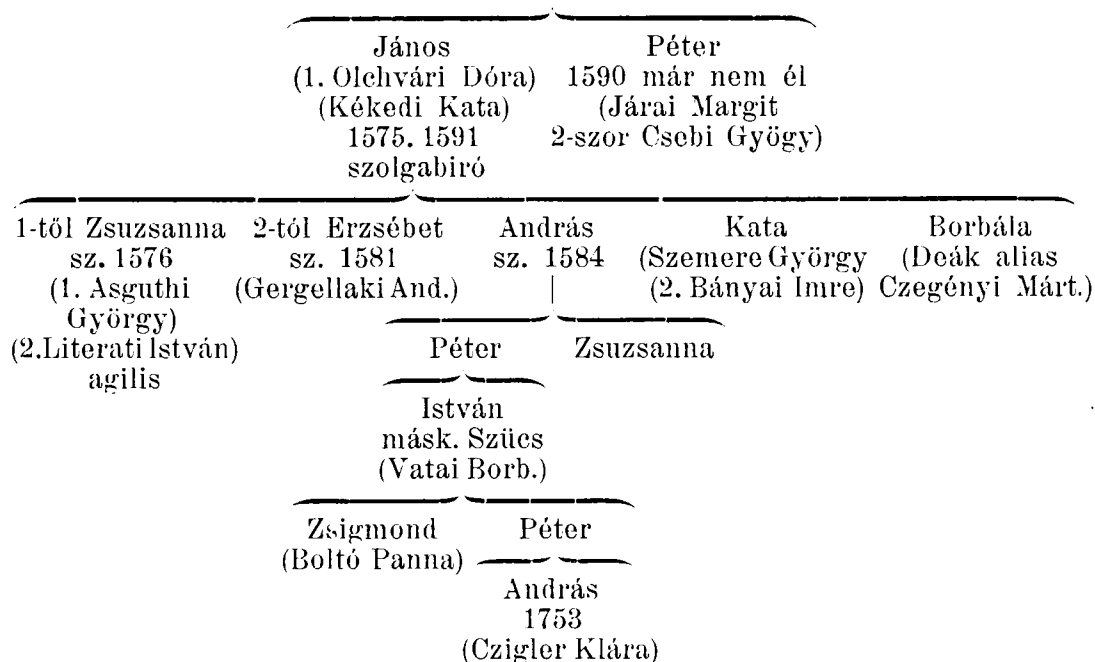
Zsujtai másként Gellei. Kihalt család.

Egy 1479-ik évben kelt oklevél¹ a következő családfát tünteti fel:

Anna atyja halálával a Zsujtai birtok és ház $\frac{1}{3}$ részét követelte, de László ivadéakai nem adták át neki, a miért törvényesen akarta magát abba bevezettetni. László ivadéakai a XV-ik század végén már csak „Zsujtai“-nak hivatják magukat s bár az összekötő adatok hiányzanak, valószínű, hogy e család azonos-e azon Zsujthai másként Gellei családdal, melynek egyik tagja: János: Fejérvölgyi István nyitrai püspök és királyi helytartótól Eperjesen 1590 máj. 29-én adományt nyer Zsujtai kuriájára s birtokára (mely 32 jobbágytelket meg nem haladhat), melynek már ősei is békés birtokában voltak. Ezen János leszármazóit az alábbi családfa mutatja:

¹ Szathm.-Kir. Itár. I köt.

A családra úgy látszik nehéz idők jártak, mert az adományos unokája: Péter „Erdélybe“ bujdosott, hol annak fia Zsigmond szücs mesterségre adta magát. Később a fiu, kit mestersége után Szücs Zsigmondnak neveztek, visszakerült Gönczre, hol nem tudván rokoni összeköttetéseit, elvette feleségül unokatestvérét: Vattai Borbálát. Ez később kitudódott, s az egyházmegye ítelt benne. Ez ítéletet kulturtörténelmi szempontból érdekesnek tartjuk egész terjedelmében közölni:

„Mi Zebenyei János Abaujvármegyei tractusnak seniora assessor társaimmal edjütt generalis gyűlést hirdetvén Göncz városában az dolgoknak eligazítására, czitáltattuk Sujta nevű faluból Szücs Istvánt, feleségével Vathay Borbálával, ily okon, hogy vérség ellen lett volna házasságuk. Kik is mi előttünk több rokonokkal megjelenvén, voltaképen megvizsgáltuk dolgukat. Nyilván kijött az Erdélyből mostanában kihozott és előttünk bemutatott documentumokból, hogy Szücs István, Sujthay Jánosnak, elbujdosott András

nevü fiának az unokája, kinek édes apja Péter, nagyapja Sujthay András volt. De árvaságban nevedvén szücs mesterségre adta magát, úgy hadjta el ősi nevét. Ekképen jövéen Gönczre vette el mostani feleségét. Nyilván lévén a vétkek, elválasztások felől gondolkodtunk. De mivel Sigmond nevü fiok is vagyon, későnek itéltük, hanem végeztük, hogy a botránkozás elháríttassék, harmadizig csak Szücs nevet viseljenek. E mellett 25 idest huszonöt forintokat fenyték végett letegyenek, az eskető predikátor 12 forintokat, hogy szemesek legyenek az házasság dolgában. — Mely deliberatumunk lett Gönczön anno 1660 Febr. 8. Exhibitur per me juratum Notarium : Georgium Szendrei.“

Ez időn tul a család vagy kihalt, vagy elszegényedvén, elköltözködött, mert megyénkben róla nincs többé emlékezet.

Czimere Zsujthai Péter 1779. évi pecséte után : férfiú, jobbában kardot tart; sisakdisz : kar, markában olajággal.

Függelék.

Azon családok jegyzéke, melyek a műben nem tárgyal-
tattak, de armalisaik Abauj- vagy Torna vármegye
közgyűlésein kihirdettettek.

Pótlek.

Berseny (nagyidai). Czimerlevelet II. Ferdinánd adományozott Bécsben, 1629 aug. 31-én Berseny Györgynek és testvéreinek Mihálynak és Katalinnak. Kihirdették Kassán, 1725 márcz. 13-án. Az adományozott czimer: kék paizsban zöld halomra illesztett leveles koronából növekvő arany oroszlán, balkarmában czölöpösen egyenes pallost tart. Sisakdisz: növekvő aranygrif, jobbkarmában három nyilvesszőt tart; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Az 1728. évben megtartott nemesi nyomozat alkalmával Berseny Zsigmond Czekeházán lakott, valószínűleg ennek fia József nőül vevén Nyir-Madáról Hunyadi Erzsébetet s ennek birtokára a Bereg vármegyében fekvő Kis-Guth faluba költözvén, vármegyénk kötelékéből kilépett. Egyik leszármazója Berzsenyi Béla jelenleg kir. pénzügyi fogalmazó.

Ferdinandi családhoz.

A leszármazás ez :

Mihály

1750 körül rozsnyói bíró

Mihály
1794

(1. N. N.)

(2. Szalai Krisztina)

(3. Draveczki Julia)

(Folytatás a 656[a] oldalon.)

György
1794

Mihály 1794 (1. N. N.) (2. Szalai Krisztina) (3. Draveczi Julia) (Lásd a 655 a oldalt.)						
2-től Mihály adóvezető (Kacs Kovics Anna)	Ignác	Katalin (Jekelfalusi László)	Francziska (Papp István)	Krisztina	3-tól Rudolf † 1892	
Teréz †	Bertalan 1821 † 1894 (1. Láncezi Teréz) (2. Rolet Johanna)	Luiza (1. Duhek Nándor) (2. Melichár János)	Krisztina (Terbócs Károly)	Anna (Lehoczky Lajos)	István (Bátor Zsófia)	
1-től Jenő	Berta (Villám Arnold)	2-től Béla (Magyar Etelka)	Johanna †	Gejza (Bencsik Izabella)	Bertalan	Gyula szolgabíró
		Béla		László		

Nováki. Nemességet és czimerlevelet I. Leopold adományozott Linczben, 1681 febr. 15-én Nováki Ádám-nak és örököseinek. Publ. Kassán, 1682 (feria 5-ta proxima post Dominicam Septuagesimae).

Az adományozott czimer: kék paizsban zöld szőlő-fürt. Sisakdisz: növekvő kettősfarku arany oroszlán, jobbkarmában görbe kardot tart; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A nemességszerző egyik utódjától a leszármazás napjainkig következő:

Ádám

Antal Szatmármegyébe költözött			László (Homonnai Julia)		
			István † 1850	László 1803 † 1841	
			István	Abauj és Sárosban táblabíró	
László	István	András	Sámuel	Ferencz	Gábor

A család most is él és Koksó-Mindszenten birtokos.

Rátkai. Czimerlevelet és nemességet Mária Terézia adományozott Bécsben, 1769 jan. 26-án Rátkai Péternek és gyermekeinek Józsefnek, Györgynek, Istvánnak, Erzsébetnek, Juliának, Zsuzsannának és Katának. Az adományozott czimer: kék paizsban, zöld alapon zöld nyeregtakaróval diszitett fehér lovon ülő vitéz veres, prémes kalpagban, sárga öltöny és csizmában, oldalán arany övvel, emelt jobbjaiban görbe kardot tart, baljával a kantárszárat szoritja. Sisakdisz: a paizsbeli alak növekvőn, ahol baljával egy bajuszos törökfejet üstökénél fogva tart; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család elébb Zsujtán, majd F.-Regmeczen volt birtokos, közülök Pál 1836-ban esküdt, 1839–1842. főszolgabíró volt megyénkben. Egy másik tagja, talán az armalisban is befoglalt István nőül vette Balázsházi Annát. Ennek fia Tamás, kinek nejétől Pósa Honoratától származott leánya Borbála, Dókus Józsefnek Zemplén vármegye volt főispánjának volt felesége.

Tóth (soóki). A Nyitramegyéből Soók faluból származó Tóth családnak egyik tagja soóki Tóth János kapitány a múlt században nőül vette fületinczi Kelez Péter Anna nevű leányát és megyénkben letelepedve a következő családot alkotta:

János		
(Kelez Anna)		
István † 1862 huszár-őrnagy	Mihály † 1848	Zsigmond † 1856
	János † 1880	Zsigmond
	Lajos † 1864	Elemér
	István Sárosm. számvevő	

A táblázat élén álló János legidősebb fia, huszár-örnagy nagy kort ért el, meghalt 1862. évben, a legifjabb testvér Zsigmond, elébb főszolgabíró, majd főpercceptor volt Abauj vármegyében. Lajos, az 1848. évi szabadságharcban a 9. zászlóaljban honvédszázados volt s Budavár bevételénél ki lett tüntetve. A család megyénkben most is él s egyik tagja Elemér, birtokos Koksó-Mindszenten és Bernátfalván.

A család czimere: kék paizsban, arany oroszlán, jobbkarmában görbe kardot tart. Sisakdisz: nyitott fekete sasszárny között könyöklő pánczélos kar, markában görbe kardot tart; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Név	Adományozó uralkodó neve	Kelet helye s ideje	Kihirdetése	Nyoma
Aczél	II. Ferdinánd	Bécs	1619 jun. 20	Göncz 1620
Adorján	"	Prága	1628 febr. 16	" 1628
Ágó	I. Leopold	Bécs	1658 —	" 1665
Alajos	Bethlen G.	Kassa	1626 febr. 24	" 1627
Alamuczi				
Szőcs al. Fejér	III. Ferd.	Bécs	1652 jul. 12	Torna 1653
Albert	"	Regensb.	1654 márc. 21	— 1656
Alföldi	I. Leopold	—	1666	Göncz 1669
Angyal	III. Ferd.	Regensb.	1636 szept. 6	" 1639
Annus				
mk. Szabó	II. Ferd.	Hrostadt	1625 " 24	Garadna 1626
Appos	III. Ferd.	Bécs	1642 okt. 15	Göncz 1643
Ardoviery				
deák	"	Bécs	1635 nov. 22	Szina 1636
Árvai	"	Regensb.	1640 márc. 15	— 1641
Azalos mk.				
Kerekes	II. Ferd.	Bécs	1625 ápr. 30	Garadna 1625
Bagi másk.				
Szücs	I. Leopold	"	1669 febr. 28	— 1725
Bajnai	"	—	1667 —	—
Bakai másk.				
Nagy	III. Ferd.	Bécs	1638 jun. 11	Göncz 1639
Bakony	II. Ferd.	"	1635 aug. 4	" 1635
Balogh	"	"	1623 jun. 21	" 1624
Balog	I. Leopold	"	1659 jul. 18	Petneház 1660
Barath	III. Ferd.	"	1638 jun. 28	Göncz 1639
Barbély	II. Ferd.	Sopron	1622 jul. 30	Garadna 1622
Bárdos	I. Leopold	Bécs	1665 szept. 5	—
Bartabás	III. Ferd.	Pozsony	1638 márc. 4	Jászó 1638
Barlog	I. Leopold	Bécs	1659 márc. 11	Torna 1659
Barta	II. Ferd.	"	1631 jun. 24	Göncz 1632
Bartók	III. Ferd.	"	1641 nov. 14	— 1643
Beeskereki	"	"	1629 decz. 3	Garadna 1630
Beck	"	—	—	Göncz 1638
Bedecz	II. Ferd.	Bécs	1635 máj. 5	" 1635
Beke	III. Ferd.	—	—	1638
Benda	III. Ferd.	Pozsony	1649 ápr. 9	Kassa 1650
Bersenyi	II. Ferd.	Bécs	1629 aug. 31	—
Beszerményi	Bethlen G.	Zólyom	1624 jan. 14	Garadna 1625
Boda	I. Leopold	Bécs	1668 ápr. 28	Kassa 1787
Bodnár	Bethlen G.	Gyfehérv.	1625	
Bodnár	II. Ferd.	Bécs	—	Göncz 1632
Bogh	III. Ferd.	"	1640 máj. 10	" 1641
Boldvai	II. Ferd.	"	1634 decz. 28	—
Bodnár másk.				
Jeszenák	I. Leopold	"	1674 ápr. 21	Kassa 1786
Borbély				
(beregszási)	II. Ferd.	"	163(6)? máj. 7	Garadna 1636
Borbély				
(décsi)	II. Ferd.	"	1627 máj. 1	" 1627
Bori	III. Ferd.	—	—	Göncz 1638
Bornemi				
mk. Kádas	"	Bécs	1642 decz. 4	" 1643

Név	Adományozó uralkodó neve	Kelet helye s ideje			Kihirdetése		Nyoma
Boross	Mária-Teréz.	Bécs	1767				
Borsodi	II. Ferd.	„	1631	jan. 9	Göncz	1631	
Bosa	„	Sopron	1625	okt. 24	Garadna	1626	
Botka	Bethlen G.	Kassa	1626	febr. 24	Göncz	1627	
Bőr	II. Ferd.	Bécs	1631	febr. 26	—	1633	Kupa
Brestel	lásd Vizi						
Burnat	II. Ferd.	Bécs	1635	jul. 1	Göncz	1636	
Buythy	„	Pozsony	1630	máj. 10	„	1630	
Ceto	I. Leopold	Bécs	1678	jun. 18	Eperjes		
Choma	„	Pozsony	1659	okt. 15	Nagy-Ida	—	
Csáki	Bethlen G.	Szeben	1625	ápr. 18	—	1625	Sz.-Andr.
Cseli	III. Ferd.	Pozsony	1630	márc. 3	Göncz	1630	
Cserepes, m.							
Gyöngyösi	I. Leopold	Bécs	1668	aug. 16	—	1668	
Csiszár							
(tarezali)	II. Ferd.	„	1629	nov. 9	Garadna	1630	
Csizi, másk.							
Szabó	„	„	1636	máj. 13	„	1636	
Csizmadia,							
m. Szilágyi	„	„	1634	febr. 20	Göncz	1635	
Csontos	I. Leopold	Eberstorf	1698	decz. 6	—	—	Gecse, Szántó
Csóta	I. Leopold	Bécs	1662	ápr. 12	Enyiczke	1662	
Csuka-Szabó	II. Ferd.	Sopron	1635	jan. 18	Zemplén	1635	Kér
Czakó (fái)	Bethlen G.	N.-Szomb.	1623	okt. 15	Garadna	1624	
Czibulkai	I. Leopold	Bécs	1665	szept. 15	—	—	
Czifkai	„	„	1673	szept. 27	Turóc	1674	Nagy-Ida
Czikai	III. Ferd.	—	—	—	Göncz	1638	
Cziriák	II. Ferd.	Bécs	1628	okt. 28	„	1628	
Czövek	„	Ebersdorf	1632	szept. 12	Garadna	1633	
Dancz							
(körtösi)	I. Leopold	Bécs	1667	nov. 16	Göncz	1668	Dobsza
Dávid	III. Ferd.	„	1651	jan. 28	Pelsőcz	1651	Korlát
Dedes	II. Ferd.	„	1635	aug. 3	Göncz	1635	
Deitej	III. Ferd.	„	1640	ápr. 24	„	1640	
Deme	II. Ferd.	Sopron	1622	jan. 16	„	1622	
Dióssi	III. Ferd.	—	—	—	„	1638	
Disznóssi	„	Pozsony	1646	nov. 15	„	1652	Vilmány
Dobi	II. Ferd.	Bécs	1632	márc. 9	„	1632	
Dobos	III. Ferd.	Pozsony	1638	márc. 15	Garadna	1638	
Domahidi	II. Ferd.	Bécs	1619	máj. 28	Göncz	1620	
Dombi másk.							
Dési	I. Leopold	Pozsony	1659	szept. 3	Garadna	1660	
Doroghi	II. Ferd.	Bécs	1629	máj. 29	Göncz	1630	
Dosnyák	I. Leopold	„	1664	aug. 28	„	1665	
Egri	II. Mátyás	Prága	1611	ápr. 8	Zemplén	1612	Vilmány
Erdély	III. Ferd.	Bécs	1638	decz. 14	Göncz	1639	
Erdély							
(radváni)	Bethlen G.	Gyfehérv.	1628	jul. 22	„	1622	
Érsek	II. Ferd.	Bécs	1618	máj. 10	„	1622	
Estván	„	„	1634	jan. 12	„	1636	
Fábri, másk.							
Kovács	„	„	1630	máj. 22	„	1632	
Faggias	III. Ferd.	„	1641	nov. 6	„	1642	

Név	Adományozó uralkodó neve	Kelet helye s ideje	Kihirdetése	Nyoma
Fagias	III. Ferd.	Bécs	1634 márc. 23	Göncz 1641
Faragó	Bothlen G.	Göncz	1621 jun. 20	Nagy-Ida 1622
Farkas	"	Kassa	1624 ápr. 4	Garadna 1624
Farkas	II. Ferd.	Bécs	1628 szept. 1	Göncz 1628
Farkas	"	Baden	1635 jun. 5	Nagy-Ida 1635
Farkas	III. Ferd.	Pozsony	1638 márc. 4	" 1638
Farkas	I. Leopold	Bécs	1667 máj. 4	Zemplén 1667 E.-Horváti
Fasi	II. Ferd.	"	1626 " 3	Garadna 1626
Faskó	III. Ferd.	Pozsony	1638 márc. 20	Göncz 1639
Fejes	"	Bécs	1654 decz. 19	— 1656 Göncz
Fekete	II. Mátyás	"	1618 aug. 14	— 1619 Szikszó
Fekete (sz.-mih.)	II. Ferd.	"	1629 nov. 1	Garadna 1629
Fekete- Pataki	III. Ferd.	Regensb.	1653 febr. 12	Zemplén 1653 G.-Ruszka
Fényes	II. Ferd.	Bécs	1631 " 3	Göncz 1631
Fichur	III. Ferd.	Pozsony	1638 márc. 4	Nagy-Ida 1638
Figedi (f.-figedi)	II. Ferd.	Bécs	1632 febr. 16	Garadna 1632 Kupa
Filiczki	III. Ferd.	—	— — —	Göncz 1638
Fintha	II. Ferd.	Bécs	1629 okt. 14	Garadna 1630
Flass	"	"	1635 aug. 4	Göncz 1635
Fodor	I. Leopold	"	1667 ápr. 28	" 1667
Foris	II. Ferd.	"	1631 okt. 22	Torna 1633
Friez	III. Ferd.	"	1640 ápr. 20	Garadna 1641
Fronmüller	II. Ferd.	"	1636 jan. 8	Göncz 1636
Fuk	III. Ferd.	Pozsony	1647 febr. 17	Nagy-Ida 1647
Fülep	I. Leopold	Bécs	1668 — —	Göncz 1670
Fürjes	"	"	1665 szept. 5	— —
Füzi	II. Ferd.	"	1631 decz. 12	Göncz 1632
Füzi	III. Ferd.	Pozsony	1655 ápr. 19	Pelsőcz 1656 A.-Méra
Gállffi (eszlári)	Miksa	Speyer	1570 okt. 17	Borsod 1573 E.-Horváti
Gállffi	I. Leopold	B.-Ujhely	1668 márc. 14	— 1668 A.-Vadász
Galváesi	II. Ferd.	Bécs	1633 " 13	Göncz 1634
Ganez (Maczaireffi)	"	Sopron	1625 okt. 16	Buzita 1626
Gara (pankotai)	II. Mátyás	Prága	1616 febr. 21	Göncz 1642 Fony
Gegus (kis-gézseni)	II. Ferd.	Bécs	1630 " 14	Garadna 1630
Geöbel	I. Leopold	"	1670 ápr. 10	Göncz 1671 Hejeze
Gerecs	III. Ferd.	"	1631 okt. 10	" 1634 Kassa
Ghellén	I. Leopold	Pozsony	1659 nov. 28	— 1661 Szikszó
Glaczinger	III. Károly	Bécs	1714 " 6	— 1715 Kassa
Gombkötő	III. Ferd.	"	1654 júl. 4	— 1655
Gona	II. Mátyás	Pozsony	1610 jan. 1	— 1610 F.-Kemencze
Gönczi mk. Csizsár	II. Ferd.	Bécs	1622 aug. 14	Garadna 1625
Gönczi	I. Leopold	"	1660 márc. 5	Torna 1660 Göncz
Gönczi mk. Molnár	"	"	1668 " 2	Göncz 1669 Göncz
Grenczer	II. Ferd.	"	1627 júl. 20	" 1627

Név	Adományozó uralkodó neve	Kelet helye s ideje	Kihirdetése	Nyoma
Gribovszki	III. Ferd.	Bécs	1640 márc. 8	Göncz 1641
Gyarmati	"	"	1653 —	Bihar 1653
Gyulai, másk.	"	"	"	"
Szántai	II. Ferd.	"	1634 febr. 20	Göncz 1635
Gyurko	"	Ebrsdorf	1632 szept. 16	Garadna 1632
Hagymássi	"	Pozsony	1630 máj. 6	Göncz 1630
Halavacz	"	Bécs	1629 ápr. 24	Garadna 1630
Harecias	"	Sopron	1625 okt. 17	Buzita 1626
Hergéc	I. Leopold	Bécs	1700 júl. 27	— 1700
Herlsperger	II. Ferd.	"	1625 ápr. 7	Garadna 1625
Hillyai	III. Ferd.	Regensb.	16.. ápr. 12	— 1655
Hlatki	"	Bécs	1642 nov. 14	Nyitra 1643
Homonnai	"	Pozsony	1649 ápr. 20	Göncz 1649
Horváth	II. Ferd.	Bécs	1628 decz. 8	" 1629
Horváth	"	"	1634 jan. 28	" 1634
Horváth	III. Ferd.	"	1639 márc. 15	" 1640
Hunyadi	II. Ferd.	"	1635 márc. 15	" 1635
Huszt	III. Ferd.	"	1652 ápr. 22	Beregm. 1652
Illyés	II. Ferd.	"	1635 júl. 12	Göncz 1635
Istenes	III. Ferd.	"	1639 máj. 12	" 1639
Ivács, másk.	"	"	"	"
Hegedüs	II. Ferd.	"	1624 jan. 28	Nyitra 1629
Jagendorffi	III. Ferd.	"	1639 márc. 2	Garadna 1639
János, másk.	"	"	"	"
Kóródi	I. Leopold	"	1669 decz. 28	Pelsőcz 1677
Jóhé	lásd Harangozó	"	"	"
Jósvai	I. Leopold	"	1664 aug. 20	Szendrő 1666
Kalauz	II. Ferd.	"	1633 nov. 1	Garadna 1636
Kálmári msk.	"	"	"	"
Váradi	"	"	1626 máj. 6	" 1626
Kamanez	II. Ulászló	Buda	?	Göncz 1631
Kapezi	III. Ferd.	Bécs	1638 jun. 19	" 1639
Kardhordó	II. Ferd.	"	1629 máj. 22	Garadna 1630
Kardos	III. Ferd.	"	1637 nov. 20	" 1638
Kardos, msk.	"	"	"	"
Szijgyártó	Apafi Mihály	Gyfehérv.	1674 nov. 25	Gyfehérv. 1674
Kassai	II. Ferd.	Bécs	1635 jun. 25	Göncz 1635
Kecskeméti	III. Ferd.	"	1652 jan. 20	Torna 1652
Kecskeméti	I. Leopold	"	1693 jan. 23	Zemplén —
Kelemen	"	"	"	"
(domrádi)	II. Ferd.	"	1627 jun. 28	Göncz 1627
Kelleő (árok- szállási)	"	"	1626 máj. 6	Garadna 1626
Keölbél	II. Mátyás	"	1618 febr. 25	Eperjes 1622
Keövér	III. Ferd.	"	1637 aug. 23	Göncz 1638
Kerekes	II. Ferd.	"	1635 máj. 12	" 1635
Kerekgyártó	"	"	1632 júl. 31	" 1633
Kereki	"	"	"	"
Kigyósi	III. Ferd.	Pozsony	1637 aug. 17	Göncz 1638
Király	II. Ferd.	Bécs	1629 máj. 18	Garadna 1631
Király	"	"	1632 márc. 24	Nagy-Ida 1632
Kis	"	"	1637 márc. 31	Göncz 1637
Kisfaludi	III. Ferd.	Regensb.	1641 márc. 13	" 1641

Név	Adományozó uralkodó neve	Kelet helye s ideje	Kihirdetése	Nyoma	
Klavanko	II. Ferd.	Bécs	1630 márc. 4	Garadna 1630	Nyíri
Koezi	"	"	1631 okt. 6	Göncz 1631	
Kolesár (n.-idai)	"	"	1628 nov. 29	— 1629	
Konesol	"	"	1633 febr. 19	Zemplén 1633	
Kolosvári mk. Nagy	III. Ferd.	—	— — —	Garadna 1638	
Kovács	Rudolf	Prága	1611 márc. 24	— 1611	Marczinf.
Kovács (migléczi)	Bethlen G.	—	— aug. 8	Göncz 1628	Kovács-Vágás
Kovács	III. Ferd.	Bécs	1630 máj. 10	Garadna 1638	
Kovács	"	"	1638 febr. 7	—	
Kovács	"	"	1639 ápr. 5	Göncz 1639	
Kovács	"	"	1640 jan. 14	" 1641	
Kovács	"	"	1643 márc. 25	Torna 1644	Czekch.
Kovács	"	Pozsony	1646 okt. 28	— 1647	F.-Füged
Kovács	"	Bécs	1650 szept. 26	Pelsőcz 1651	Göncz-Ruszká
Kovács (kékedi)	"	"	1652 jun. 6	Szaboles 1652	Göncz
Kozma	II. Ferd.	Prága	1628 febr. 16	Göncz 1628	Hejeze
Kriston	III. Ferd.	Bécs	1638 máj. 10	Garadna 1638	
Kun mk. Czeplédi	II. Mátyás	—	— — —	Szina 1656	
Kun	II. Ferd.	Bécs	1625 ápr. 24	Garadna 1625	
Kun	III. Ferd.	Regensb.	1653 máj. 20	Petneh. —	
Kutassi	II. Ferd.	Bécs	1627 júl. 28	Göncz 1631	Szántó
Kuttva	"	"	1630 febr. 14	Garadna 1630	
Kűszegi	"	Pozsony	1630 máj. 10	Göncz 1630	
Kürtthi	"	Bécs	1626 jun. 3	" 1627	
Ladáni	"	"	1636 ápr. 20	" 1636	
Ladáni mk. Nagy	"	"	1629 — —	Garadna 1629	Kassa
Lengyel	I. Leopold	"	1659 máj. 26	Eperjes 1660	
Lengyel	II. Ferd.	Prága	1638 júl. 30	Garadna 1639	
Lőrinczi (bogdányi)	Rudolf	Pilsen	1600 márc. 21	" 1621	
Litratonyi	II. Ferd.	Ebersdorf	1632 szept. 16	" 1632	
Literatus mk. Szabó	III. Ferd.	Bécs	1639 ápr. 7	Göncz 1639	Nyíri
Lővei	II. Ferd.	"	1632 aug. 2	Nagy-Ida 1632	
Lukács mk. Felseő	"	"	1631 jun. 24	Göncz 1632	
Lukácsik	I. Leopold	"	1638 okt. 5	Kassa 1688	
Magyar	II. Ferd.	"	1626 júl. 13	Garadna 1626	
Majerini	"	"	1623 szept. 10	" 1624	Nyíri
Makai	"	Sopron	1623(?) jun. 3	Göncz 1623	
Makai	"	Bécs	1632 ápr. 24	" 1633	
Makai	III. Ferd.	"	1643 febr. 28	" 1643	
Maklári	II. Ferd.	"	1632 márc. 19	" 1632	
Makranczi	III. Ferd.	"	1637 okt. 17	Garadna 1638	Nyíri
Maly	"	"	1630 máj. 10	" 1638	
Mangocz	II. Ferd.	"	1631 okt. 5	Göncz 1632	
Márton	"	"	1629 — —	Ungm. 1643	

Név	Adományozó uralkodó neve	Kelet helye s ideje	Kihirdetése	Nyoma
Marton	III. Ferd.	Pozsony	1637 decz. 13	Sepsi 1638
Máthé				
(p.-szinyei)	Bethlen G.	Várad	1623 ápr. 26	Göncz 1623
Matho	III. Ferd.	Bécs	1640 nov. 30	Garadna 1641
Maurovich	II. Ferd.	"	1623 szept. 4	" 1624
Megye	"	Sopron	1622 jun. 12	Göncz 1623
Melda	"	Bécs	1631 okt. 5	" 1632
Mélida	III. Ferd.	"	1654 jul. 8	Kassa 1656
Mérai	"	"	1640 márc. 9	Göncz 1641
Mihai mk.				
Besztercezi	I. Leopold	"	1690 ápr. 13	" 1690
Mikó	II. Ferd.	"	1628 jul. 15	" 1629
Millethe	"	"	1632 máj. 19	Garadna 1633
Mindszenti	"	"	1632 " 27	Göncz 1633
Miskolezi	"	Sopron	1625 nov. 3	Garadna 1626
Miskolezi	III. Ferd.	Bécs	1649 jul. 3	— Czekháza
Módis	"	Linez	1648 " 5	Eperjes 1648
Mohos	II. Ferd.	Bécs	1619 ápr. 14	Göncz 1620
Molnár	"	Pozsony	1630 máj. 10	" 1630
Molnár	III. Ferd.	Bécs	1651 szept. 4	— 1652
Molnár	I. Leopold	Bécs	1668 nov. 2	— 1669
Molnár				
(sz.-királyi)	III. Ferd.	"	1643 febr. 5	Göncz 1643
Musai	II. Ferd.	"	1628 jul. 23	" 1630
Müedi				
mk. Piriesi	"	Regensb.	1630 szept. 20	" 1631
Nádaskai	I. Leopold	Bécs	1689 jun. 29	Kassa 1689
Nádudvari	III. Ferd.	"	1653 jun. 20	— 1653
Nagy				
(daróezi)	Miksa	"	1568 aug. 14	— 1619
Nagy mk. Agyai	Bethlen G.	Kolozsv.	1609 okt. 12	—
Nagy	II. Ferd.	Bécs	1619 jun. 20	Göncz 1620
Nagy	"	B.-Ujhely	1624 febr. 28	— 1626
Nagy	Bethlen G.	Kassa	1624 ápr. 19	Garadna 1624
Nagy	II. Ferd.	B.-Ujhely	1625 szept. 28	Göncz 1630
Nagy				
(nádasi)	"	Bécs	1629 nov. 10	" 1630
Nagy	"	"	1630 márc. 6	" 1630
Nagy	"	"	1630 ápr. 10	" 1630
Nagy				
(kecskeméti)	"	Pozsony	1630 máj. 18	" 1631
Nagy				
(sárközi)	"	Bécs	1632 okt. 26	— 1633
Nagy				
mk. Mészáros	"	"	1633 ápr. 9	— 1633
Nagy				
mk. Magosdi	"	"	1634 márc. 2	Eperjes 1634
Nagy	"	Sopron	1635 jan. 12	Eperjes 1635
Nagy	"	Bécs	1635 máj. 7	Garadna 1636
Nagy	III. Ferd.	Regensb.	1636 szept. 6	Göncz 1639
Nagy				
mk. Hegedüs	"	Pozsony	1637 decz. 22	" 1638
Nagy	I. Leopold	Ebersdorf	1696 ápr. 3	Kassa 1697

Név	Adományozó uralkodó neve	Kelet helye s ideje	Kihirdetése	Nyoma
Nagyhabocsai	I. Ferd.	— 1563 —	Kisvárdá	— Fony
Nagy-Psenyeczki	III. Ferd.	Bécs 1462 jun. 25	Göncz	1643
Nehéz	„	„ 1649 febr. 4	Torna	1648 Szepsi
Német (mislókai)	II. Ferd.	— 1624 máj. 6	Garadna	1624
Német	III. Ferd.	Ebersdorf 1637 szept. 28	N.-kapos	1639 Nyíri
Német	„	Bécs 1642 márc. 7	Göncz	1643 —
Novák	„	Pozsony 1638 jan. 21	Nagy-Ida	1638
Olasz	II. Ferd.	Bécs 1627 jul. 15	Göncz	1627
Olasz	III. Ferd.	„ 1656 — —	—	1657 Gecse
Olesvári, mk. Csepüs	Bethlen G.	Ilano-brod 1621 decz. 10	Nagy-Ida	1622
Palóczy	„	Kassa 1621 máj. 20	„	1622
Pandák	II. Ferd.	Bécs 1626 ápr. 20	—	1628 K.-Vágás
Pankotai	II. Mátyás	Prága 1616 febr. 21	—	— Göncz
Pataki	II. Ferd.	Baden 1635 jun. 5	Göncz	1636
Pátkai(gönci)	Bethlen G.	Kassa 1626 márc. 1	Szina	1627
Penczi	III. Ferd.	Bécs 1640 ápr. 20	Garadna	1641
Pintér	II. Ferd.	„ 1631 máj. 28	Göncz	1631
Pócs	III. Ferd.	„ 1637 „ 3	—	1638 Szepsi
Portörő (váradi)	I. Rákóczi Gy	Gyfehérv. 1631 jun. 1	—	—
Potocsnyák mk. Pataki	I. Leopold	Bécs 1677 aug. 20	—	— Jászó
Povoni	II. Ferd.	— 1628 nov. 22	Göncz	—
Rácz	„	Bécs 1628 jul. 20	„	1629
Raisz (kassai)	II. Mátyás	„ 1609 okt. 12	Szina	1626
Regéczy	Bethlen G.	—	—	Szászfá
Resko	III. Ferd.	Bécs 1640 ápr. 20	—	1640 Bogdány
Roósa	„	Pozsony 1637 decz. 13	Szepsi	1638
Rosko	Bethlen G.	Kassa 1626 febr. 24	Göncz	1627
Saványi, mk. Bonz	„	Bécs 1620 nov. 26	„	1621
Sajgó	III. Károly	Pozsony 1712 jul. 1	Szina	1712 E.-Horváti
Sándorfi	II. Ferd.	Bécs 1634 aug. 2	Göncz	1635
Sárossi	III. Ferd.	„ 1637 máj. 3	Ónod	1639 Kér
Sebeő	„	„ 1640 márc. 9	Göncz	1640
Sebestyén	„	„ 1650 aug. 19	„	1650 Kér
Semsei	„	„ 1654 okt. 24	Rozsnyó	1654 Sz.-Andr.
Seőcz, mk. Kerekes	„	„ 1640 ápr. 20	Garadna	1641
Sepsi	„	Regensb. 1640 jul. 1	Göncz	1641
Sepsi mk. Mamsi	II. Ferd.	Sopron 1625 nov. 19	Buzita	1626
Serke	I. Leopold	Bécs 1679 febr. 6	Kassa	1683 Fony
Simon	III. Ferd.	„ 1637 okt. 17	Garadna	1639
Simonyi	„	„ 1644 febr. 25	—	1647
Soltész mk. Elek	II. Ferd.	— — —	Garadna	1636
Soltész mk. Nagy	III. Ferd.	Ebersdorf 1637 okt. 3	Göncz	163-
Somogyi	II. Ferd.	Sopron 1622 jan. 15	„	1623
Somogyi	III. Ferd.	Bécs 1642 decz. 13	Petneh.	1643 N.-Kinyis

Név	Adományozó uralkodó neve	Kelet helye s ideje	Kihirdetése	Nyoma
Sotecz	Bethlen G.	Gyfehérv.	1625 — —	—
Stcoszel	II. Ferdinánd	Bécs	1627 — —	Garadna 1628
Strasai	"	"	1628 aug. 10	Göncz 1628
Stirbiez	III. Ferd.	"	1639 " 13	" 1642
Strobel	II. Ferd.	"	1635 " 4	" 1635
Suhai	"	"	1630 márc. 4	Garadna 1630
Szabó	"	"	1619 jul. 1	Torna 1619 A.-Szend
Szabó (hillyai)	"	Regensb.	— — —	Petneház. — Sz.-I.-Baksa
Szabó	"	Pozsony	1630 máj. 8	Göncz 1631
Szabó (kövesdi)	"	B.-Ujhely	1625 aug. 25	" 1630
Szabó	"	Bécs	1632 jan. 28	" 1632
Szabó	"	"	1632 máj. 19	Garadna 1633
Szabó	"	—	— — —	" 1636
Szabó	"	"	1636 máj. 17	Göncz 1637
Szabó-Thuri	III. Ferd.	"	1637 aug. 26	" 1638
Szabó	"	Pozsony	1637 decz. —	Fülel 1638 Boldogkő-Ujf.
Szabó	"	"	1638 márc. 20	Szepesi 1638
Szabó	"	Bécs	1643 ápr. 17	Göncz 1643
Szabó mk. Homonnai	"	Pozsony	1649 " 29	" 1649
Szabó mk. Gönczi	"	Bécs	1649 okt. 13	Kassa 1650 Fony
Szabó	"	"	1652 jan. 22	Garadna 1662
Szabó	"	"	1652 máj. 11	— Szinyo
Szabó	"	Regensb.	1653 jun. 3	Torna 1654
Szabó	I. Leopold	Laxenb.	1693 " 10	Kassa 1693 Csobád
Szabó mk. Hermon	"	Bécs	1690 ápr. 28	L.-Sz.-Miklós 1690 Szántó
Szakaly	III. Ferd.	"	1627 jun. 7	Göncz 1643
Szalánczi	Bethlen G.	—	1624 ápr. 5	—
Szatka	"	—	1624 " 5	—
Szeghő	III. Ferd.	Bécs	1639 máj. 29	Garadna 1641
Székely	II. Ferd.	Sópron	1625 nov. 19	Buzita 1626
Székely	"	Bécs	1628 szept. 16	— 1629 Szikszó
Székely mk. Nagy	"	"	1629 márc. 14	Göncz 1629
Székely	"	"	1631 jun. 24	" 1632
Szekeres	—	—	— — —	— Csécs
Szél	III. Ferd.	Pozsony	1655 ápr. 29	— 1655 Csenyété
Szendrei	II. Ferd.	Bécs	1627 ápr. 21	Garadna 1632
Szenthe	III. Ferd.	"	1640 jan. 20	Göncz 1640
Szentkirályi	Bethlen G.	Várad	1624 jun. 10	" 1624
Szeőcs	"	"	"	"
Székcs	mk. Óvári	I. Leopold	Bécs 1666 febr. 17	" 1666
Szép	"	"	1661 jun. 22	Zemplén 1662 Kassa
Szepesi	II. Ferd.	"	1632 szept. 2	Göncz 1633
Szikszai	"	"	1632 jul. 9	Torna 1633 Pere
Szikszai mk. Gyure	"	"	1632 jul. 9	Torna 1633
Szikszai mk. Nyereggyártó	"	"	1631 márc. 15	Göncz 1632
Szilbaczi	"	"	1635 jun. 5	—

Név	Adományozó uralkodó neve	Kelet helye s ideje	Kihirdetése	Nyoma
Szilvai	III. Ferd.	Prága 1648 ápr. 8	— 1648	Szántó
Szolga	II. Ferd.	Bécs 1635 nov. 22	Szina 1636	
Szor	„	Pozsony 1630 máj. 15	Göncz 1632	
Szoráth	III. Ferd.	„ 1647 ápr. 9	—	Rásony
Szuesányi	„	„ 1638 márc. 22	Eperjes 1638	B.-Ujfalu
Szücs-Szikszai	II. Ferd.	Bécs 1631 máj. 26	Göncz 1632	B., Sz.-Andr.
Tomaska	„	„ 1627 aug. 5	„ 1627	Vily
Tar, mk. Hécezi	I. Leopold			
Tarczali mk. Sóvári	II. Ferd.	Bécs 1635 ápr. 15	Göncz 1635	
Tasnádi	I. Leopold	„ 1667 jun. 22	— 1668	
Tattai	II. Ferd.	— — —	Göncz 1635	
Tayffi	„	Bécs 1629 máj. 28	Garadna 1630	
Telezer	„	„ 1624 nov. 29	„ 1625	
Tengely	III. Ferd.	Pozsony 1638 márc. 23	Göncz 1638	
Tinis	I. Leopold	Bécs 1669 —	Kassa 1713	Szántó
Tolvaj	III. Ferd.	Pozsony 1646 okt. 26	Torna 1646	F.-Füged
Tonez	Bethlen G.	Gyfehérv. 1627 aug. 27	Göncz 1629	
Torma	II. Ferd.	Bécs 1629 febr. 6	Garadna 1629	Szikszó
Torma	„	Pozsony 1630 máj. 3	„ 1630	
Tóth	Bethlen G.	Gyfehérv. 1625 —	—	
Tóth (migléczi)	„	— — aug. 8	Göncz 1628	
Tóth	II. Ferd.	Prága 1628 febr. 22	„ 1628	
Tóth	III. Ferd.	— 1630 máj. 10	Garadna 1638	
Tóth	I. Leopold	Bécs 1659 jan. 22	Göncz 1659	
Tóth	„	„ 1669 márc. 27	„ 1670	
Tóth	„	„ 1696 jun. 1	Kassa 1696	
Török	Rudolf	Lissavár 1578 aug. 24	Heves, K. Sz. 1580	Szent-András
Török	II. Ferd.	Bécs 1629 máj. 6	Garadna 1630	
Thury	„	„ 1627 jul. 15	„ 1628	
Turóczki	III. Ferd.	„ 1651 szept. 8	—	Szászfalu
Ughróczy	II. Mátyás	„ 1609 okt. 12	Szina 1626	
Ugron (vásárhelyi)	Bethlen G.	Kassa 1622 márc. 10	Nagy-Ida 1622	
Ujfalussi	I. Leopold	Bécs 1689 jun. 23	„ 1689	
Ujvári mk. Mutter	Bethlen G.	N.-Szomb. 1623 okt. 22	Garadna 1624	
Vágassi	I. Leopold	Bécs 1687 máj. 22	Kassa 1687	
Vágó	II. Ferd.	Ebersdorf 1632 szept. 16	Garadna 1632	
Vayda	„	Bécs 1631 jun. 3	Göncz 1633	
Vajkóczy	III. Ferd.	— — —	„ 1638	
Valla	I. Leopold	Bécs 1666 decz. 23	Kassa 1667	
Vallyai	II. Ferd.	— 1628 jul. 10	Göncz 1628	
Vámossi	III. Ferd.	Pozsony 1637 decz. 19	„ 1638	Kupa
Varjassi	II. Ferd.	Bécs 1630 jan. 2	Garadna 1630	
Vas	Rudolf	Prága 1584 jun. 15	Miskolcz 1585	Szikszó
Vas	II. Mátyás	Pozsony 1616 szept. 19	Zemplén 1618	Csécs
Vass	II. Ferd.	Bécs 1632 szept. 20	—	B.-Ujfalu
Verebélyi	Bocskai Istv.	Kassa 1606 márc. 22	Göncz 1607	Kér
Veres	II. Ferd.	Bécs 1632 decz. 23	„ 1633	
Verős	III. Ferd.	Ebersdorf 1637 szept. 28	„ 1637	

Név	Adományozó uralkodó neve	Kelet helye s ideje				Kihirdetése		Nyoma
Vigházi (jászberény)	Miksa	Bécs	1574	aug.	31	Eger, Szabolcs	1575	Czekeh.
Vincze	II. Ferd.	„	1629	nov.	1	Garadna	1629	
Vissoly	III. Ferd.	Sopron	1635	febr.	7	Göncz	1642	
Viszlai	II. Ferd.	Bécs	1618	máj.	10	„	1622	
Vitéz	„	„	1625	ápr.	17	Garadna	1626	
Zachar	II. Mátyás	„	1609	okt.	12	Szina	1626	
Zeppsi								
Laczkó	II. Ferd.	„	1623	jun.	13	Göncz	1628	
Zsoldos	I. Leopold	„	1688	aug.	1	Kassa	1688	Vilmány

Tartalom.

	Oldal		Oldal
Aba-nemzetség.....	1	Bányai, másként Kósa	76
Ajtai	48	Baranyai.....	76
Alexius	48	Baranyai.....	76
Almási I.	48	Bárczai	77
Almási II.	49	Barkaszi, másként Kisvárdai	84
Almási III.....	50	Barta	84
Alpári.....	50	Básthi (egyház-as-básti)	84
Alth.....	53	Báthori (l. Aba-nemzetség)	
Ambrusházi	53	Bazsó	86
Amesmayer	53	Basó	87
Apostol	54	Beeskeházi.....	89
Apród (szentandrási)	55	Becz (buzitai)	91
Asszony	56	Bécsi	93
Attfi (százfai).....	57	Beke I.	93
Azalos (gőnczi).....	60	Beke II.	94
Bajusz, másként Nagy	63	Belsei, Beölsei	94
Bakó	64	Bende (bessenicoi)	96
Bakoss	64	Benyéki	96
Baksai, Baxai (mérái).....	64	Benyo, másk. Szabó	97
Baksi (szentistván-baksai)	67	Berczik	98
Bakthai	69	Berencesi	98
Balajthi	71	Bereti	99
Balogh (tolnai)	73	Bereznai.....	100
Balogh (kis-kéri)	74	Bernárd	100
Balogh	75	Bernáth (bernátfalvi)	101
Balog	72	Biró.....	109
Bán, másként Szabó	76	Bodgál	109

	Oldal		Oldal
Bodnár I.	109	Dethki.....	171
Bodnár II.	110	Dienes.....	172
Bodnár, másk. Balázsdeák ..	110	Dienes.....	173
Bodó	110	Dióssi	174
Bogoly	111	Diviki	175
Boldizsár	111	Dobos	175
Bonis (tolesvai).....	111	Dobronoki	176
Bor (halmaji).....	116	Dohos	177
Borsfalvi	120	Domonkos	178
Borsvai	121	Donáth	179
Botka	123	Egri (széchi)	181
Botka	123	Élesréti	181
Bozinkai.....	123	Esztár, Esztári	182
Buda	125	Etthre (kálnói)	182
Budai	125	Fábián	185
Buttykai.....	125	Fanesali (l. Joób)	
Búza	126	Farkas (harsági)	185
Buzlai.....	126	Farkas (gibárti)	187
Büdi.....	131	Farkas.....	189
Carove	135	Farkas.....	189
Christan.....	135	Fazekas	190
Comáromi (kóji)	136	Fáy (fáji)	190
Csanyi.....	139	Fejér	202
Csathó (figei).....	140	Fekete (iványi).....	202
Csebi (kéri, marczipalvai) ..	141	Ferdinandi.....	204
Csengeri.....	145	Figedi	205
Csengeri.....	147	Finkei.....	207
Csergheő (nemes-taeskándi) ..	147	Forrai	209
Csetneki	148	Fövenyessi	210
Csibi	148	Fuló	211
Csirke (l. Aba-nemzetség)		FülpeSSI	217
Csobádi	148	Füstös.....	220
Csoma (ragyolezi).....	150	Füzi	220
Csorba	153	Gábríel (esáthi).....	221
Csuka, Czuka	154	Gáchi	223
Cympó	155	Gadnai	224
Czéczei	156	Gagyí (l. Aba nemzetség)	
Czeglédi	162	Gáll.....	225
Czeke (czekeházi)	162	Gálos	225
Cziáki	164	Gechei (felső-gecei)	226
Darvas (nagyréti).....	165	Gedeon	234
Debreczeni	168	Gellei	236
Demeczki	168	Gönczi másk. Csizmadia	237
Dereő	170	Gönczi	238
Dési	170	Gönyüi	239

	Oldal		Oldal
Görgei	240	Katas	298
Győri	240	Kállai (simándi)	298
Győri	241	Kállai	300
Györkei I. Aba nemzetség		Kálmán	300
Halmi	243	Káni	301
Hangácsi	243	Kaprányi	301
Hangácsi II.	247	Karácsondi (karácsondi)	302
Hanyi	248	Kardos (buzitai)	306
Harangozó	251	Kardos	310
Haresár	251	Kardos (váradi)	311
Hatházi	252	Karnai másk. Szadányi	311
Hegyi	252	Károly	311
Hegymegi	253	Karsa (Sz.-K.-Szabadjai).....	312
Hirko	256	Kató	314
Homrogi	256	Katona	314
Hoporsorom	257	Kazai	316
Horkovies	258	Keczer (I. Aba nemzetség)....	316
Horváth (gagyi)	258	Kékedi (a. és f.-kékedi)	316
Horváth (palóczi).....	259	Kelez (fületincezi)	320
Horváth (ostorharics)	261	Kényhecz m. másk. Csikovies ..	322
Horváth	262	Képes	323
Horváth	263	Kéresi (h. kéresi)	323
Horváth	263	Kereskényi	324
Hunyor	263	Kérészi	324
Hutka	266	Kéri	325
Idrányi (idrányfalvi)	267	Kéri másk. Czéczei.....	326
Imre	269	Kertész	326
Illcsi	270	Kertvélyessi	328
Jábróczki	271	Kinizsi	328
Jakabfalvi	274	Király I.	334
Janka	277	Király II. (dadaí)	335
Jánoki (jánoki)	280	Király III.	336
Jánossi	285	Kis, Kiss	336
Járdánházi.....	285	Kismester	337
Jászai I.	287	Kiszály	337
Jászai II.	287	Kolbán	338
Jászai III.	287	Komjáthi	338
Jenei	288	Kónya.....	344
Jóczik	289	Koós	344
Jógh	289	Korláth	346
Juhász	295	Kormos	348
Kádár márk Somodi	297	Kornalehotai másk. Hegedüs	350
Kádár	297	Kornis (nizskai)	351
Kádas	298	Korponai (komonkai)	354
Kajtor	298	Kos	356

	Oldal		Oldal
Kósa	356	Nagy másk. Vécsei.....	408
Kóta	356	Nagymádi	408
Korács másk. Lelyebi.....	357	Nagytályaí másk. Hideg	408
Kovács I—VI.	357	Nagymáté	409
Kozma	359	Naményi-Konecz	410
Kőszeghi	360	Nedeczei.. ..	411
Kövér (velezdi)	362	Nekesei (l. Aba nemzetség)	
Kövi	364	Némethi	412
Krajnyik (krajnikfalvi)	364	Neuman	412
Kun (törteli)	365	Nevelős	413
Kupai	367	Nikházi (restei)	413
Kupecz	368	Nyerges	415
Kura másk. Feölnémethi	360	Nyéstai	416
Lakatos	371	Nyilas.....	416
Laki.....	371	Olajos.....	417
Lánczi (lánczi)	372	Olesvári (olesvári)	417
Léhi.....	377	Osváth, Osvárth	421
Lenesés	377	Óvári	422
Lengyel	378	Ördög	422
Lengyel másként Eperjessi ..	378	Ötvös-Ráczkevi.....	423
Leötscheő	379	Pál	425
Lenkei (nenkefalusi)	379	Palkó	425
Lovász	382	Pamlényi	426
Lükő	382	Panka (rugyasi)	426
Major	385	Pap, Papp	428
Maklári	387	Pap, másk. Privigyei	429
Manesúr másk. Pinyegei	387	Papi.....	429
Marczali.....	387	Papi II.	433
Márczi.....	388	Patai	434
Marczinfalusi	389	Péchi (péchujfalusi)	436
Mártha	390	Péczeli	439
Meczner (deteki)	391	Péderi.....	441
Mérai	393	Piskóti	443
Mesko (enyiczkei és széplaki)	394	Pogoriski	443
Mester.....	396	Poháros (kapi)	444
Mindszenti.....	396	Polgár másk. Nagy.....	445
Molnár	397	Pongrácz	445
Monaki	398	Pósa (szántói)	445
Monai	399	Puki (bizáki).....	446
Mondolai	402	Puthnoki (putnoki)	454
Nádasdi (l. Aba nemzetség)		Rác másk. Nagy	461
Nádaskai	405	Rác	462
Nádasi.....	406	Radványi	462
Nagy	406	Rákóczi (felső-vadászi)	468
Nagy másként Csontos	408	Rakovszki (nagyrákói)	482

	Oldal		Oldal
Rásonyi	485	Szobonya (buzafalvi)	566
Redmeczzi	486	Szobonya	569
Reégghi (hangácsi)	487	Szombathi	570
Réthi	490	Szöke (szentkirály-szabadjai)	571
Román	490	Szöke	572
Ruszkai	491	Szuhai (szuhai)	573
Sarlai	495	Tache	579
Sebő	495	Tamássi	580
Sebők másk. Molnár	496	Tamássi	580
Sellyei másk. Horváth	496	Tarnóczyi	580
Semsei (semsei)	496	Tasnádi	581
Simon másk. Basó	503	Téglási (borzovai)	581
Sógor másk. Teleki	504	Teleki (l. Sógor)	
Sóka	507	Teötér	584
Soltész I.	508	Terbócs	584
Soltész II.	508	Teresztenyei	584
Soós (sóvári)	509	Ternyei	587
Sóvári	517	Tiszta (selyebi és lipstini)	588
Szabó (gönczi)	519	Tolnai	589
Szabó (novaji)	522	Tomka (tomkaházi)	590
Szabó (debreczeni)	522	Tomori	597
Szabó	523	Tornai I.	605
Szabó (szántói)	523	Tornai II.	609
Szabó másk. Vendégi	523	Török	612
Szádeczki (szadecsnyei)	524	Trombitás	612
Szalai (almási)	525	Turkoly	613
Szálkai	526	Turkovics	613
Szaniszló (zsoltzai)	528	Turóczy, másk. Sima	614
Szánthó	528	Tüdös	615
Szarka	529	Ubrisi (pesti)	617
Szebenyei	529	Ujj	619
Szegedi	530	Uza	620
Széki	532	Vadass	625
Szemerő (szemerei)	533	Vadasfalvi	625
Szendrei másk. Szécsényi	543	Vadászi	626
Szendi másk. Ernei	544	Vahl	626
Szentimrei (krasznik-vajdai) ..	548	Váradai	627
Szentiványi (szentiványi)	555	Váratkai	629
Szentmártoni	557	Varju (varjufalvi)	630
Szentpéteri	559	Vasalich	633
Szent-Simoni	559	Vattai	633
Széplaki	559	Vécsei I.	634
Szilágyi	562	Vécsei (vécsei és hajnácskói)	635
Szilágyi	563	Vécsei másk. Nagy	636
Szini, Zyui	564	Végh (piski)	639

	Oldal		Oldal
Végh másk. Görgei.....	639	Zabari.....	645
Vendégbi (l. Aba nemzetség)		Zábráczki (szadai)	645
Veres	639	Zákány másk. Literati	646
Wyda	639	Zellcher	646
Vilmányi	640	Zombori	647
Vitarius	640	Zsarnai (zsarnói)	648
Vitéz (nyitra-iváinkai).....	641	Zsujtai másk. Gellei	650
Vizi.....	643	Függelék	655

